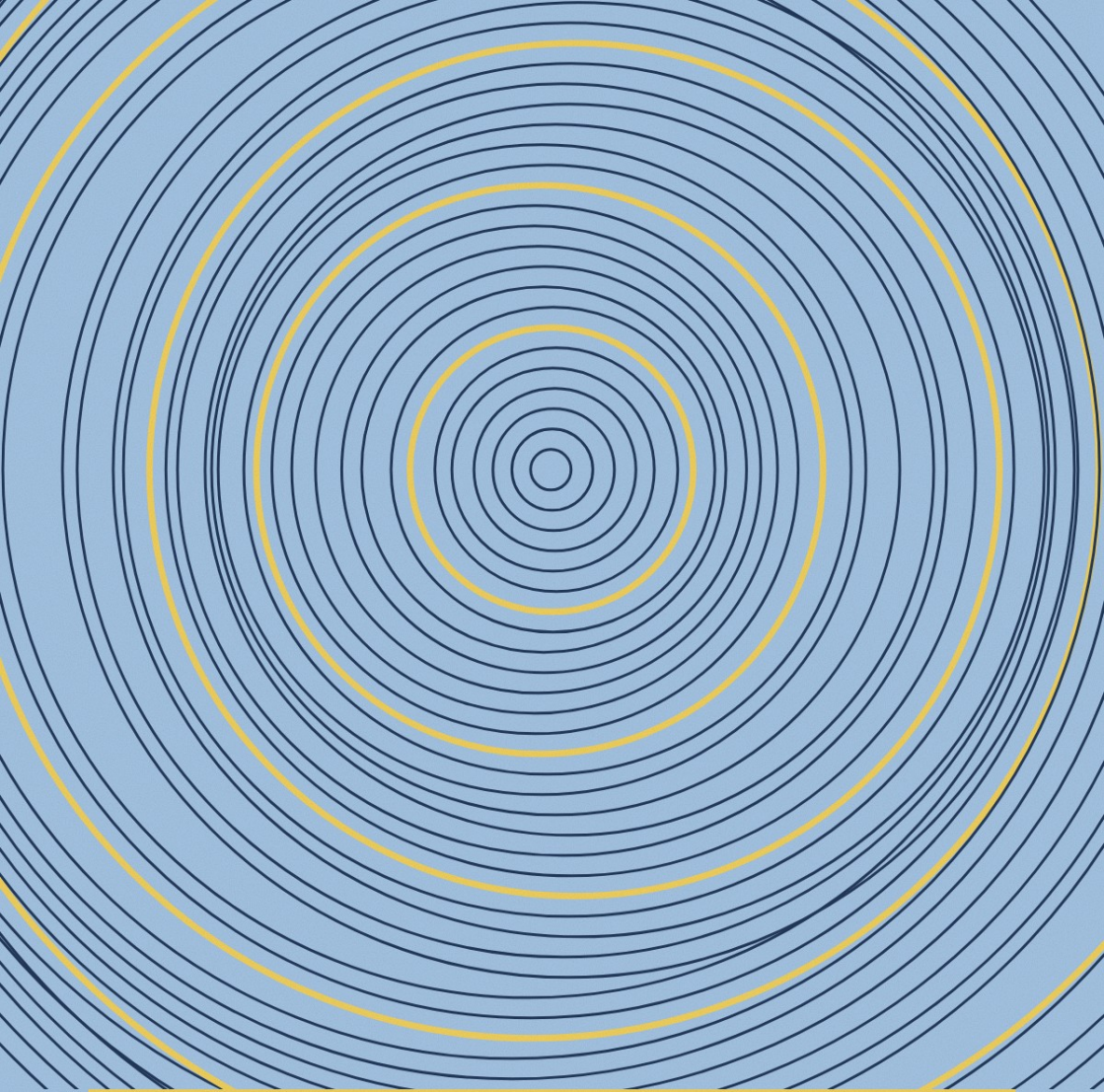

Οδύσσεια

HOMERO

Μετάφραση Iakovos Polylas

JVA EDITORA

HOMERO

Οδύσσεια

Tradução de Iakovos Polylas

Primeira publicação: c. 720 a.C.

Edição de domínio público

JVA Editora

Note: The tonic system has been changed from polytonic to monotonic.

A few corrections on typing mistakes have been included within brackets.

Σημείωση: Ο τονισμός έχει αλλάξει από πολυτονικό σε μονοτονικό.

Μερικές

τυπογραφικές διορθώσεις σημειώνονται με [].

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

**ΤΟΜΟΙ Α' Β' Γ' Δ'
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΕΞΗ**

ΤΟΜΟΣ Α

ΡΑΨΩΔΙΑ Α-Ζ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

Ραψωδία Α

Τον άνδρα, μούσα, λέγε μου, πολύτροπον, 'που εις μέρη
πολλά επλανήθη, αφού έρριξε την ιερήν Τρωάδα·
και ανθρώπων είδε αυτός πολλών ταις χώραις και την γνώμην
έμαθε, και 'ς τα πέλαγα πολλά 'παθε ζητώντας
με τους συντρόφους άβλαπτος να φθάση 'ς την πατρίδα.

5

αλλ' όμως δεν κατώρθωσε να σώση τους συντρόφους·
ότι εχαθήκαν μόνοι τους απ' τ' ανομήματά τους·
μωροί, 'που τ' Υπερίονα 'Ηλιου τα βώδια 'φάγαν,
κ' εκείνος της επιστροφής τους πήρε την ημέρα.
τούτα ειπέ κάπουθε κ' εμάς, θεά, κόρη του Δία.

10

·
Τότ' οι άλλοι, όσοι δεν χάθηκαν, 'ς τα σπίτια τους όλ' ήσαν,
σωσμένοι από τον πόλεμο και απ' του πελάου τα βάθη·
μόνον αυτόν, 'που του 'λειπε η πατρίδα και η συμβία,
κρατούσ' η νύμφη Καλυψώ, σελπή θεά, μεγάλη,
'ς τα κοίλα σπήλαια και άνδρα της επόθει να τον κάμη.
αλλά 'ς τον κύκλο των καιρών ο χρόνος όταν ήλθε,
'που 'ς την Ιθάκη του οι θεοί να γύρη είχαν ορίσει,
και τότε ακόμη εστέναζε μακράν των ποθητών του·
και όλ' οι θεοί λυπιόνταν τον, αλλ' όχι ο Ποσειδώνας·
κ' εμίσ' αυτός θανάσιμα τον θείον Οδυσσέα

15

20

πριν φθάση 'ς την πατρίδα του. αλλ' είχε τότ' εκείνος
περάσει 'ς τους Αιθίοπαις, 'που πέρα κατοικούσι,
κ' εις δυο σχισμένοι ευρίσκονται, ύστεροι των ανθρώπων,
του Ηλιού, 'που βγαίν', η μια μεριά, του Ηλιού, που πέφτ',
[η άλλη,

από κριάρια να δεχθή και τάρους εκατόμβη.

25

αυτού κείνος εχαίρονταν 'ς την τράπεζα· κ' οι άλλοι
ήσαν μαζί 'ς τα μέγαρα τ' αστραποφόρου Δία·
και λόγον άρχιζε θεών και ανθρώπων ο πατέρας·

τον Αίγισθο θυμήθηκε, 'που ο πέρα εξασκουμένος
Ορέστης εθανάτωσεν ο Αγαμεμνονίδης· 30
αυτὸν τότε· ενθυμούμενος των αθανάτων εἶπε·

·
«ὦμιέ! οἱ θνητοὶ πῶς τοὺς θεοὺς βαρεῖά κατηγοροῦσι!
πῶς τα κακά' ρχονται ἀπ' ἐμᾶς λέγουν, καὶ ὡστόσο ἐκεῖνοι
ἀπὸ ταις ἀνομίαις τοὺς, καὶ ὄχι ἀπ' τὴν μοῖρα, πάσχουν·
καὶ ὄχι ἀπ' τὴν μοῖρα ὁ Αἰγίσθος ἰδοὺ τ' Ἀτρεΐδῃ ἐπῆρε 35
τὴν σύντροφον, κ' ἐφόνευσεν αὐτὸν ἄμ' ἐπανήλθε·
κ' ἐγνώριζε τὸν ὄλεθρον, τι τοῦ' χάμε προεῖπει
εμεῖς, ὅταν τὸν ἄγρυπνον τοῦ στείλαμεν Ἑρμεία,
να μὴ ζητᾷ τὴν σύντροφον, αὐτὸν να μὴ φονεύσῃ,
ὅτι τ' Ἀτρεΐδῃ ἐκδίκησι θε να 'λθῇ ἀπ' τὸν Ορέστη, 40
ἄμ' ἀνδρωθῇ καὶ 'ς τὴν ψυχὴν τὴν γῆ τοῦ ἐπιποθήσῃ.
αὐτὰ πε ὁ Ἑρμῆς καλόγνωμα, ἀλλὰ τὸν νοῦ τ' Αἰγίσθου
δεν ἄλλαξε· κ' ἰδοὺ μαζὴ τώρα τα πλέρωσ' ὅλα».

·
Τότε ἡ θεὰ τ' ἀπῆντησεν, ἡ γλαυκομμάτ' Ἀθήνη·
«Κρονίδῃ, ὦ πατέρα μας, πρῶτε των βασιλέων, 45
'ς τὸν ὄλεθρον, 'που τοῦ 'πρεπε, καλὰ 'πεσεν ἐκεῖνος·
ὅμοια κάθ' ἄλλος ἀς χαθῇ, 'που τέτοια πάλιν πράξῃ.
ἀλλὰ μου σχίζει τὴν καρδιάν ὁ ἄμοιρος Ὀδυσσεάς,
οποῦ καιροῦς κακοπαθεῖ μακρὰν των ποθητῶν τοῦ,
μέσα εἰς νησί περίβρεκτο, 'ς τ' ἀφάλι τῆς θαλάσσης, 50
χλωρὸ νησί, καὶ αὐτοῦ θεὰ τὴν κατοικίᾳ τῆς ἔχει,

η κόρη του κακόγνωμου Άτλαντα, οπού τα βάρη
γνωρίζει όλης της θάλασσας, και αυτός φυλά τους στύλους
τους μακρυνούς, οπ' ουρανό και γην αποχωρίζουν.
εκείνου η κόρη αυτόν κρατεί τον δύστυχο, 'που κλαίει, 55
και πάντα με γλυκόλογα πασχίζει να του σβήση
τον πόνο της Ιθάκης του· και αρκούσε τ' Οδυσσέα
να ίδη οπού σηκώνεται καπνός από την γη του,
και ν' αποθάνη επιθυμεί· ουδ' η καρδιά σου, Ολύμπιε,
μαλάζεται· και με θυσιáis δεν σ' έχει αυτός τιμήσει, 60
'ς την Τροία την ευρύχωρη, 'ς τα πλοία των Αργείων;
ώ Δία, πώς εμίσησες τόσο τον Οδυσσέα;»

·
Και ο Δίας της απάντησεν, ο νεφελοσυνάκτης·
«Τέκνον, ποιος λόγος σου 'φυγε των οδοντιών το φράγμα!
να λησμονήσω εγώ ποτέ τον θεϊόν Οδυσσέα, 65
οπού πρωτεύει των θνητών 'ς τον νου και για τα δώρα,
'που των θεών επρόσφερεν των ουρανοκατοίκων;
αλλ' ο γεωφόρος έχει του χολήν ο Ποσειδώνας
άσπονδη, 'πώσβησεν αυτός του Κύκλωπα το μάτι,
του ισόθεου Πολύφημου, 'που εις όλους μέγας είναι 70
τους Κύκλωπαις, κ' η Θόωσα τον γέννησεν, η κόρη
του Φόρκυνα, της άγριας της θάλασσας κυρίου,
αφού 'ς τα σπήλαια πλάγιασε σιμά 'ς τον Ποσειδώνα.
ιδού γιατί τον Οδυσσηά ο σείστης Ποσειδώνας
δεν θανατόνει, αλλά μακρυνά τον σπρώχνει από την γην του. 75

αλλ' ελάτ' όλοι, ας εύρουμε το πώς θε να επανέλθη
εκείνος 'ς την πατρίδα του· θα παύση την οργή του
ο Ποσειδώνας άσφαλτα, και δυνατόν δεν είναι
'ς όλους ενάντια τους θεούς να πολεμήση μόνος».

·

Τότε η θεά τ' απάντησεν, η γλαυκομαμάτ' Αθήνη· 80
«Κρονίδη, ω πατέρα μας, πρώτε των βασιλέων,
και αν των μακάρων των θεών αρέσει τώρα τούτο,
Οδυσσής ο πολύγνωμος να 'λθη 'ς τα γονικά του,
τον μηνυτήν ας στείλουμεν Ερμή τον αργοφόνο,
'ς της Ωγυγίας το νησί, ευθύς να ειπή της νύμφης 85
εκεί της καλοπλέξουδης την καθαρή βουλή μας,
ο Οδυσσής ο αδάμαστος 'ς την γη του να επανέλθη·
και 'ς την Ιθάκη θα 'μπω εγώ να σπρώξω τον υιό του
σφοδρότερα, και την ψυχή να του γεμίσω θάρρος,
τους κομοφόρους Αχαιούς εις σύνοδο να κράξη, 90
για ν' αρνηθή το σπίτι του δημόσια των μνηστήρων,
'που σφάζουν ακατάπαντα τ' αρνιά του και τα βώδια·
και αυτόν 'ς την Πύλον ύστερα και Σπάρτη θα οδηγήσω,
να μάθη για τον γυρισμό τ' αγαπητού πατρός του,
και όπως 'ς τον κόσμον εύμορφη τον περιλάβη φήμη».

·

Είπε· 'ς τα πόδια τα καλά προσέδεσε πεδούλια
ολόχρυσα και άφθαρτα, 'που εφέρναν την επάνω
'ς την θάλασσα, 'ς την άπειρη την γη σαν τους αέραις.

κοντάρι επήρε δυνατό μ' ακονισμένη λόγχη,
 βαρύ, μεγάλο, στερεό, μ' αυτό δαμάζ' ηρώων 100
 τα πλήθη, εις όσους οργισθή φρικτού πατρός η κόρη·
 και από του Ολύμπου ταις κορφαίς εχύθη και κατέβη·
 κ' εις τ' Οδυσσηά τα πρόθυρα, μες την Ιθάκη, εστάθη
 εις το κατώφλι της αυλής, κ' εκράτει το κοντάρι,
 και ξένον, τον Μέντη, ώμοιαζε της Τάφου βασιλέα. 105
 κ' ηύρεν εκεί τους ανδρικούς μνηστήραιο, οπού τότε
 'ς την θύρα εμπρός με τους πεσσούς ξεδίναν, καθισμένοι
 εις τα τομάρια των βωδιών, οπού 'χαν σφάξει εκείνοι.
 και οι κήρυκες και οι πρόθυμοι θεράποντες τριγύρω,
 άλλοι κρασί με το νερόν έσμιγαν 'ς τους κρατήραιο, 110
 ταις τράπεζαις άλλοι έπλεναν με ολότρυπα σφογγάρια,
 κ' εμπρός ταις 'βάζαν· κρέατα πολλά μοιράζαν άλλοι.
 .
 Και ο θεϊκός Τηλέμαχος την είδε πολύ πρώτος·
 μες τους μνηστήραιο κάθονταν με την καρδιά θλιμμένη,
 'ς τον νου θωρώντας τον λαμπρόν πατέρ', αν ίσως έλθη 115
 κάπουθε, και 'ς τα δώματα σκορπίση τους μνηστήραιο,
 να μείνη εκείνος βασιληάς και κύριος εις το βιο του.
 μ' αυτά 'ς τον νου, καθήμενος μαζί τους, την Αθήνη
 ξάνοιξε κ' ίσια χύθηκε 'ς τα πρόθυρα, ότι εντράπη
 πολύν να στέκεται καιρόν ο ξένος εις την θύρα. 120
 το δεξι χέρι έπιασεν, επήρε το κοντάρι,
 και αυτήν άμ' επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

·
«Ω ξένε, χαίρε, και απ' εμάς θα φιλευθής, και πρώτα
να γευματίσης, κ' ύστερα να ειπής ποιάν έχεις χρεία».

·
Είπε και επροπορεύθηκε, κ' η Αθήνη αυτού κατόπι· 125
και εις το παλάτι το υψηλόν άμ' ήλθαν μέσα, εκείνος
'ς τον μακρύ στύλο κολλητά έστησε το κοντάρι
'ς την θήκη την καλόξυστην, όπ' άλλα πολλά ήσαν
του στερεόκαρδου Οδυσσηά στημένα εκεί κοντάρια.
και αυτήν εκάθισ' εις θρονί, 'π' έστρωσε με σινδόνη, 130
κ' ήταν ωραίο, τεχνικό και είχεν υποπόδι·
πήρε και αυτός λαμπρό σκαμνί σιμά της, των μνηστήρων
μακράν, μήπως ο θόρυβος τον ξένον ενοχλήση,
και το τραπέζι βαρεθή, αν έσμιγε μ' αυθάδεις,
και όπως για τον πατέρα του, οπου 'λειπε, ερωτήση· 135
και νίψιμο η θεράπαινα φέρνει και από προχύτη
χύνει, εύμορφον, ολόχρυσο, 'ς ολόργυρη λεκάνη,
για να νιφθούν, κ' ένα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός τους.
και η σεβαστή κελλάρισσα τον άρτο παραθέτει,
και απ' όσα φύλαγε φαγιά προσφέρει τους περίσσα. 140
και κρέατα κάθε λογής εις τα πινάκια φέρνει
ο μοιραστής, και ολόχρυσα ποτήρια παραθέτει·
συχνά 'ς αυτούς και ο κήρυκας έρχονταν και τους κέρνα.

·
Και μέσα εμπήκαν οι ανδρικοί μνηστήρες, και κατόπι

εις ταις καθήκλαις, 'ς τα θρονιά, καθίσαν 'ς την αράδα· 145
 και το νερό τους ἔχυσαν οἱ κήρυκες 'ς τα χέρια,
 ἡ δούλαις εἰς τα κάνιστρα τὸν ἄρτον ἐσωρεῦαν,
 καὶ τοὺς κρατήραις με κρασί στεφάνωσαν οἱ νέοι·
 καὶ ἀπλώσαν κείνοι 'ς τὰ ἔτοιμα φαγιά 'που 'χαν ἐμπρὸς τοὺς·
 καὶ τοῦ φαγιοῦ καὶ τοῦ πιστοῦ τὴν ὀρεξὶ αφοῦ σβήσαν, 150
 εἰς ἄλλα τότε' ἐστράφηκεν ὁ πόθος τῶν μνηστήρων,
 εἰς τὸ τραγούδι, εἰς τὸν χορό, τῆς τράπεζας τὰ δώρα.
 λαμπρὴν κιθάραν ἔβαλεν ὁ κήρυκας 'ς τὰ χέρια
 τοῦ Φήμιου, 'που βιαζόμενος τραγούδαε τῶν μνηστήρων·
 καὶ ἄρχισε κιθαρίζοντας καλὸ τραγούδι ἐκεῖνος. 155
 τότε' εἶπεν ὁ Τηλέμαχος τὴν γλαυκομμάτ' Αἰθήνη,
 ζυγόνοντας τὴν κεφαλὴν, οἱ ἄλλοι μὴν ἀκούσουν·
 .
 «ὦ φίλε ξένε, ὅ,τι θὰ εἰπῶ θὰ κατακρίνης τάχα;
 γιὰ τοῦτ' αὐτοὶ φροντίζουνσι, κιθάρα, καὶ τραγούδι,
 ἡσυχ', αφοῦ τὸ ξένο βίον ἀπλέρωτ' αὐτοὶ τρώγουν, 160
 ἀνδρὸς 'που τ' ἄσπρα κόκκαλα τῶρα ἡ βροχὴ σαπίζει
 'ς τὴν γῆν ριμμένα, ἢ τὰ κυλὰ 'ς τὴν θάλασσαν τὸ κύμα·
 ἀν' 'ς τὴν Ἰθάκην ἐβλεπαν ἐκείνους νὰ ἐπανέλθῃ,
 θὰ εὐχόνταν ἐλαφρότεροι 'ς τὰ πόδια νὰ 'ναι ὅλοι,
 κάλλιον παρὰ πλουσιώτεροι 'ς ἔνδυμα καὶ χρυσάφι. 165
 κ' ἔτσι ἐκακοθανάτισεν ἐκεῖνος, οὐδέ πλέον
 παρηγορεῖ μᾶς ἀν' κανεῖς θνητὸς εἰπὴ πῶς θὰ 'λθῃ·
 κ' ἐκείνου τῆς ἐπιστροφῆς ἐχάθηκεν ἡ μέρα.

αλλά μ' αλήθεια λέγε μου, ποιος είσαι των ανθρώπων
και πόθεν; και πού η πόλι σου υπάρχει κ' οι γονεείς σου; 170
με ποιο καράβι εδώ 'φθασες, με ποιόν τρόπον οι ναύταις
εις την Ιθάκη σ' έφεραν; και ποιοί καυχόνταν που 'ναι;
ότι εδώ πέρα συ πεζός δεν έφθασες, πιστεύω.

και πάλιν τούτο λέγε μου μ' αλήθεια, να το μάθω,
αν τώρα εδώ πρωτέρχεσαι, ή ξένος πατρικός μου 175
είσ', επειδ' ήλθαν άνθρωποι πολλοί 'ς το σπίτι τούτο
άλλοι, επειδή κοινωνικός ανθρώπων και αυτόν ήταν».

.
Τότε η θεά τ' απάντησεν, η γλαυκομαμάτ' Αθήνη·
«Κ' εγώ μ' αλήθεια θα σου ειπώ εκείνα οπ' ερωτάς με·
Μέντης του φιλοπόλεμου καυχούμαι τ' Αγχιάλου 180
ότι είμ' υιός, και βασιληάς των ναυτικών Ταφίων·
με πλοίον και με συντροφιάν έφθασα και πηγαίνω,
το μαύρο πέλαο σχίζοντας, 'ς ανθρώπους αλλοφώνους,
'ς την Τέμεση, για χάλκωμα και σίδερο τους φέρω.
κ' έξω απ' την πόλιν άφησα το πλοίο, 'ς τον λιμένα 185
το Ρεΐθρον, αποκάτωθε του δασερού Νηίου·
και πατρικοί καυχούμασθε παλαιόθ' ανάμεσόν μας
ξένοι, και αν θέλεις πήγαινε τον γέρο να ερωτήσης
ήρωα Λαέρτην, όπου πλειά δεν έρχεται 'ς την πόλι,
ως λέγουν, αλλά 'ς τους αγρούς πέρα κακοπαθαίνει, 190
με γραιάν υπηρέτριαν, οπού ποτό και βρώσι
του παραθέτει, όταν αυτού τα μέλη πάρη ο κόπος,

'ς το κάρπιμο ενώ σέρνεται κηπάρι αμπελοφόρο.
 κ' ἤλθα επειδὴ ὁ πατέρας σου ελέγετο πως ἦταν
 εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλ' οἱ θεοὶ τὸν δρόμο του ἐμποδίζουν· 195
 τί δὲν ἀπέθανε 'ς τὴν γῆν ὁ θείος Ὀδυσσεάς,
 ἀλλ' εἶναι ἀκόμα ζωντανός 'ς τὰ πέλαγα, κλεισμένος
 μέσα εἰς περίβρεκτο νησί, καὶ ἄνδρες κακοὶ τὸν ἔχουν
 ἄγριοι, κ' εἰς τὸ πείσμα του θαρρῶ πως τὸν κρατοῦσι.
 καὶ θὰ σου εἰπῶ προμάντευμα, 'που τώρα εἰς τὴν καρδιά μου 200
 μου βάζουν οἱ ἀθάνατοι, καὶ ν' ἀληθεύσῃ ἐλπίζω,
 ἀν καὶ οὔτε μάντις εἰμ' ἐγὼ οὔτε εἶμαι ὀρνιθοκρίτης.
 μακρὰν ἀκόμῃ ἀπ' τὴν γλυκεῖα πατρίδα δὲν θὰ μείνῃ
 πολὺν καιρὸν, οὐδ' ἀν δεσμὰ τὸν ἔχουν σιδερένια·
 ὅτ' εἶναι πολυμήχανος, θὰ σοφιθῇ νὰ φύγῃ. 205
 ἀλλ' ἔλα τώρα λέγε μου με ὅλη τὴν ἀλήθεια,
 ἀν τέτοιος ἄνδρας καθ' αὐτὸ παιδί 'σαι τ' Ὀδυσσεά·
 καὶ φοβερά 'ς τὴν κεφαλὴ, 'ς τὰ εὐμόρφα μάτια μοιάξεις
 ἐκείνου, ἐπειδὴ σμίγαμε συχναῖς φοραῖς ἀντάμα,
 πρὶν εἰς τὴν Τροίαν ἀναιβή, 'π' ἀνέβηκαν κ' οἱ ἄλλοι 210
 'ς τὰ βαθουλά καράβια τους, οἱ πρῶτοι τῶν Ἀργείων.
 τὸν Ὀδυσσέ' ἀπὸ τότε ἐγὼ δὲν εἶδα, οὔτ' ἐμὲ κείνος».

.

Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησεν ἐκείνης·
 «Θὰ σου ὁμιλήσω, ξέν', ἐγὼ με ὅλη τὴν ἀλήθεια·
 υἱὸν ἐκείνου ἡ μάνα μου με λέγει, ἀλλ' ἐγὼ τοῦτο 215
 δὲν ξεύρω· ποῖος ἐγνώρισε ποτὲ τὴν γέννησί του;

και άμποτε να 'χα γεννηθή απ' άνδρα ευτυχισμένον
οπού το γήρας εύρηκε 'ς το μέσο των καλών του·
και τώρ' ο αμοιρότατος απ' όλους τους ανθρώπους
πατέρας μ' είναι, ως λέγουσιν, αφού τούτ' ερωτάς με». 220

·
Τότε η θεά τ' απάντησεν, η γλαυκομαμάτ' Αθήνη·
«Όχι, δεν θέλουν άγνωστη να μείνη η γενεά σου
οι αθάνατοι, αν σ' εγέννησε τέτοιον η Πηνελόπη.
αλλά μ' αλήθεια λέγε μου· τι τράπεζα είναι τούτη;
και τι το πλήθος; και προς τι τα θέλεις τούτα; γάμος 225
είναι ή συμπόσιον; επειδή συντροφικά δεν είναι·
με πόσην υπερήφανην αποκοτιά συντρώγουν,
κύττα, μέσα 'ς τα δώματα· σφόδρα θ' αγανακτήση
όλοιος και αν έλθη φρόνιμος τόσ' άπρεπα θωρώντας».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνης· 230
«Ξένε, αφού τούτα μ' ερωτάς και μέ ζητείς να μάθης,
πλούτη θε να 'χε και τιμαίς άλλοτε αυτό το σπίτι,
ο άνδρας όσ' ευρίσκονταν εκείνος 'ς την πατρίδα.
οι αθάνατοι κακόγνωμα τώρ' άλλ' αποφασίσαν,
'π' αυτόν έκαμαν άγνωστον, ως άλλος δεν ευρέθη· 235
επειδή δεν θα μ' έθλιβεν ο θάνατός του τόσο,
εάν με τους συντρόφους του είχε σβυσθή 'ς την Τροίαν,
ή, αφού τον πόλεμο έπλεξεν, εις παθηταίς αγκάλαις·
τάφον τότ' οι Παναχαιοί θα εσήκοναν εκείνου,

και δόξα θα 'παιρνε λαμπρή ν' αφήση του παιδιού του· 240
και τώρ' η Άρπυιαις άδοξα τον σήκωσαν εχάθη
αγνώριστος, ανάκουστος, κ' εμέν' άφησε πόνους
και κλάυματα· ουδ' οδύρομαι για κείνον τώρα μόνον,
γιατί και άλλα παθήματα οι αθάνατοι μου δώσαν.
ότι ός' υπάρχουν δυνατοί 'ς τα νησιά γύρω, οι πρώτοι 245
του Δουλιχιού, της Σάμης και της σύδενδρης Ζακύνθου,
και άμ' όσοι μες την πετρωτήν Ιθάκη ηγεμονεύουν,
την μητέρ' όλοι, μου ζητούν και φθείρουν μου το σπίτι·
και αυτόν τον γάμον, 'που μισεί, κείνη ούτ' αρνιέται αλλ' ούτε
να τον τελειώση δύναται· κ' εκείνοι καταλύουν 250
το σπίτι μου, και ογλήγορα κ' εμέ θα θανατώσουν».

·
'Σ τα κακά τόσα ωργίσθηκε κ' είπε η Παλλάδ' Αθήνη·
«Ωιμένα, πόσην τ' Οδυσσηά, 'που λείπει, έχεις ανάγκη,
εκείνος τους αδιάντροπους μνηστήραιοι να κτυπήση!
διότι αν τώρ' ερχόμενος 'ς τα πρόθυρα του δόμου 255
στήνονταν, με περίκρανο, μ' ασπίδα και δυ' ακόντια,
τέτοιος όποιον είδ' αυτόν 'ς το σπίτι μου εγώ πρώτα,
οπ' έπινε κ' ετέρπονταν και τότε από τον Ίλο
τον Μερμερίδη εγύριζε μέσ' από την Εφύρη· —
ότι και αυτού με το γοργό καράβι τ' ο Οδυσσεάς 260
πήγε ανδροφόνο βότανο ζητώντας για ν' αλείφη
τα χάλκινα τα βέλη του· δεν το 'δωκεν εκείνος
φοβούμενος την όργητα των αθανάτων· όμως

του το 'δωκε ο πατέρας μου 'π' αγάπ' αυτόν περίσσα—
τέτοιος αν ἔλθ' ο Οδυσηάς να πέση 'ς τους μνηστήραις, 265
'ς όλους ταχύς ο θάνατος, πικρός θα γείνη ο γάμος,
ἀλλ' ὅλ' αὐτὰ 'ς την δύναμι των ἀθανάτων μένουν,
αν θα 'λθ' ἢ ὅχι ἐνάντια τους ἐκδίκησι να πάρη
'ς τα μέγαρά του· να σκεφθῆς ὡστόσο ἐγὼ σου λέγω
το πῶς ἀπὸ το σπῖτι σου να διώξης τους μνηστήραις. 270
κ' ἔλ' ἀκουσέ με, πρόσεχε 'ς τους ἐδικούς μου λόγους·
αὐριο τους ἥρωαις Ἀχαιοὺς συγκάλεσε κ' εἰς όλους
την γνώμη σου φανέρωσε, με τους θεοὺς μαρτύρους·
'ς τα σπῖτια τους να σκορπισθοὺν πρόσταξε τους μνηστήραις·
καὶ αν ἡ μητέρα ἐπιθυμεί τον γάμο, ας ἐπανέλθῃ 275
εἰς του πατρός το μέγαρο, που 'ναι πολὺς καὶ μέγας·
τον γάμο αὐτοὶ θα κάμουνσι καὶ δῶρα θα ετοιμάσουν
πολλύτατ', ὅσ' ἀρμόζουσιν ἀγαπημένης κόρης,
καὶ σε τον ἴδιον φρόνιμο θα συμβουλευῶσω μέτρο·
καράβι ἀφοῦ λάβῃς καλὸ μ' εἴκοσι κουπηλάταις, 280
για τον πατέρα, οπού καιροὺς λείπει, να μάθῃς ἔβγα,
ἢ των θνητῶν κάποιος σου εἰπῇ, ἢ την φωνὴν ἀκούσης,
'που ἀπὸ τον Δί' ἐρχόμενη γεννοβολὰ την φήμῃ.
'ς την Πύλο πρῶτα πῆγαινε, 'ς τον Νέστορα τον θεῖο,
κείθε 'ς την Σπάρτη, 'ς τον ξανθὸ Μενέλαο, να ἐρωτήσης, 285
ὅτ' ὕστερος των Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων ἦλθε.
καὶ αν ο πατέρας ὅτι ζῇ καὶ θα γυρίσῃ ἀκούσης,
τότε, καὶ ας στενοχωρηθῇς, ὑπόμειν' ἓναν χρόνο.

και αν πάλιν ότι απέθανεν ακούσης και ότι εχάθη.
γύρισε τότε εις την γλυκειά την γη την πατρική σου, 290
και μνήμα εκείνου σήκωσε, κ' εντάφια, ως πρέπει, δώρα
δόσε πολλά, και υπάνδρευσε κατόπι την μητέρα.
και αμ' ενεργήσης όλ' αυτά, κ' εις όλα δώσης τέλος,
'ς τον νου σου τότε μέτρησε και 'ς της ψυχής τα βάθη,
πώς 'ς τα δικά σου μέγαρα να κόψης τους μνηστήραις, 295
είτε με δόλο ή φανερά· και πλειά δεν σε συμφέρει
παιδιού να 'χης φρονήματα, μικρός αφού δεν είσαι·
και δεν ακούς πώς ο λαμπρός Ορέστης εδοξάσθη
'ς τον κόσμον, ότι εφόνευσεν αυτός τον δολοφόνον
Αίγισθο, 'που του φόνευσε τον ένδοξον πατέρα; 300
φίλε, και συ, 'που 'σαι καλός και μέγας, ως σε βλέπω,
γενναίος γίν', οι απόγονοι να σε καλολογήσουν.
αλλ' ήδη εγώ 'ς τ' ογλήγορο καράβι θα καταίβω,
κ' οι σύντροφοί μου αγανακτούν, θαρρώ, 'που περιμένουν.
και συ μόνος σου φρόντιζε, και ψήφησε ό,τι σου 'πα». 305

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνης·
«Ξένε, πολύ καλόγνωμα τα λέγεις, ως πατέρας
εις το παιδί του, και απ' τον νου ποτέ δεν θα μου φύγουν.
αλλ' έλα μείνε, μ' όση βια και αν έχης 'ς το ταξίδι,
όπως αφού πρώτα λουσθής κ' ευφράνης την ψυχή σου, 310
γυρίσης 'ς το καράβι σου χαρούμενος με δώρο
πολύτιμο πανεύμορφο, θησαύρισμα να το 'χης

από εμένα, ως δίδουν τα των ξένων φίλοι ξένοι».

Τότε η θεά τ' απάντησεν, η γλαυκομμάτ' Αθήνη·

«Όχι, εδώ πλειά μη με κρατήs, τι βιάζομαι 'ς τον δρόμο· 315

και δώρον, όποιον η καρδιά σου λέγει να μου δώσης,

όταν γυρίσω δόσε μου, 'ς το σπίτι να το πάρω,

πανεύμορφο, και ανταμοιβή θ' αξίζη προς εσένα».

Είπε και αμ' ανεχώρησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·

κ' επέταξεν ωσάν αετός· κ' εκείνου έβαλε θάρρος 320

εις την καρδιά και δύναμι· και του πατρός την μνήμη

του ξύπνησε πλειότερα· το αισθάνθη μέσα εκείνος,

κ' εθαύμασ', επειδή θεός ενόησε πως ήταν.

κ' εις τους μνηστήραις πέρασεν ευθύς ο ισόθεος άνδρας.

Κ' εις αυτούς έψαλν' ο λαμπρός αοιδός και αυτοί καθόνταν 325

ήσυχα και άκουαν κ' έψαλνε των Αχαιών την μαύρην

απ' την Τρωάδ' επιστροφή, που 'χε προστάξει η Αθήνη.

και από τ' ανώγι απείκασε το θείον άσμα εκείνου,

η Πηνελόπ' η φρόνιμη, κόρη του Ικαρίου,

και την υψηλήν κλίμακα του δόμου της κατέβη· 330

μόνη όχι, δυο θεράπαιναις σιμά την συνωδεύαν·

και ως έφθασεν η αταίριαστη γυναίκα εις τους μνηστήραις,

της καλοκάμωτης σκεπής σιμά 'ς τον στύλο εστάθη,

'ς την όπι αντισηκόνοντας τα μαλακά μαντήλια·

κ' ἐδώθε της θεράπαινα ἐστήθη και ἄλλη ἐκείθε· 335
και πρὸς τον θεῖον αἰδὸν δακρῦζοντας αὐτὰ 'πε·

·
«Φῆμιε, πολλ' ἄλλα ἐγνώριζες, 'που τους θνητοὺς μαγεύουν,
ὅσα ἐξυμνοῦν οἱ αἰδοί, θεῶν και ἀνθρώπων ἔργα.
ἐν' ἀπ' αὐτὰ τραγοῦδα τους, καθήμενος σιμὰ τους, 340
κ' ἐκεῖνοι ας πίνουν ἡσυχᾶ· και τοῦτο παῦε τ' ἄσμα
το θλιβερό, 'που πάντοτε μου σχίζει την καρδιά,
ὅτι 'ς ἐμένα μάλιστα ἀκοίμητη 'ναι ἡ λύπη,
γιατὶ ἐνθυμούμαι και ποθῶ την κεφαλὴν ἐκείνου,
'που 'ς την Ἑλλάδα ἡ δόξα του και 'ς τ' Ἄργος μέσα ἐβγήκε».

·
Και ο συνετὸς Τηλέμαχος· «Μητέρα, δὲν ἀφίνεις 345
τον ποθητὸν μας αἰδὸν να τέρπη ὡς θέλει ο νους του;
αἴτιοι δὲν εἰν' οἱ αἰδοί, μόν' αἴτιος εἰν' ὁ Δίας,
οποῦ εἰς καθένα των θνητῶν των σιτοφάγων δίδει
ὅπως ἐκεῖνος βούλεται· ποσῶς δὲν ἔχει κρίμα
τοῦτος εἰάν των Δαναῶν ψάλλῃ την μαῦρῃ μοῖρα· 350
ὅτι ἐπαινοῦν οἱ ἄνθρωποι μάλιστα ἐκεῖνο τ' ἄσμα,
'που εἰς ὅσους τ' ἀκροάζονται νεώτατο ἀντηχάει.
και την καρδιά σου σφίξε συ, με ὑπομονή ν' ἀκούῃς·
και δὲν ἐχάθ' ἡ ἐπιστροφὴ μόνου του Ὀδυσσέα,
μετς την Τρῳάδ', ἀλλὰ πολλοί ἄλλοι ἐχαθήκαν ἄνδρες. 355
ἀλλ' ἄμε σπῖτι, ἔχε 'ς τον νου τα ἔργα τα δικά σου,
την ἀλακάτη, τ' ἀργαλειό, και πρόσταζε ταις δούλαις

να εργάζωνται, και αμ' άφησε για λόγους να φροντίζουν
οι άνδρες, κ' εγώ μάλιστα, 'που 'μαι 'ς το σπίτι ο κύριος».

.

Θαύμασε αυτή κ' εγύρισε 'ς το σπίτι, γιατί εδέχθη 360
εις την καρδιά τον φρόνιμο τον λόγο του παιδιού της·
και αφού 'ς τ' ανώγι ανέβηκε με ταις γυναίκαις έκλαιε
τον ποθητόν της Οδυσηά, έως ότου γλυκόν ύπνο
'ς τα βλέφαρά της έχυσεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη.
και 'ς τα ισκιωμένα μέγαρά οι μνηστήρες θορυβήσαν, 365
κ' ευχήθηκε ο καθένας τους σιμά της να πλαγιάση,
και ο συνετός Τηλέμαχος τον λόγον 'πήρε κ' είπε·

.

«Υβριστικοί και απόκοτοι μνηστήρες της μητρός μου,
'ς την τράπεζ' ας τερπώμασθε για τώρα, και αμ' ας παύση 370
ο βοητός' κ' είν' εύμορφο τέτοιον αιιδόν ν' ακούης,
ως είναι αυτός, 'που των θεών εις την φωνήν ομοιάζει·
αλλ' άμα φέξ', εις σύνοδο θε να καθίσουμ' όλοι,
να σας κηρύξω φανερά το σπίτι μου ν' αφήστε·
δείπνους αλλού ζητήσετε· τρώγετε τα δικά σας,
μ' ανταλλαγή πηγαίνοντας καθείς 'ς το σπίτι τ' άλλου· 375
και αν πάλιν σεις ευρίσκετε καλό και δίκαιο τούτο,
ανθρώπου ενός απλέρωτα να φθείρετ' η ουσία,
θερίζετε· και βοηθούς εγώ τους αθανάτους
θα κράξω, την εκδίκησιν ίσως μου δώση ο Δίας,
κ' έτσι εδώ μέσ' απλέρωτα κατόπι αφανισθήτε». 380

.
Αυτά 'πε και όλοι εδάγκασαν τα χείλη τους εκείνοι,
θαύμαζαν τον Τηλέμαχον πώς θαρρετά μιλούσε·
και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος εστράφη και του είπε·

.
«Τηλέμαχ', άσφαλτ' οι θεοί οι ίδιοι σε διδάχνουν
'ς τους λόγους υπερήφανος και θαρρετός να γίνης· 385
μη τύχη 'ς την περίβρεκτην Ιθάκην ο Κρονίδης
σε καταστήση βασιληά, 'που το 'χεις πατρικό σου».

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου·
«Αντίνοε, κείνο, 'που θα 'πω, θα κατακρίνης τάχα;
και αν τούτ' ο Δίας μου 'δινεν, ήθελ' εγώ το πάρω· 390
αχρείον μη σου φαίνεται για τους ανθρώπους τούτο;
πράγμα δεν είναι, όχι, κακό, τινάς να βασιλεύη·
πλουταίνει ευθύς το σπίτι του, δοξάζεται κ' εκείνος·
αλλ' είναι και άλλοι Αχαιοί πολλοί μες την Ιθάκη
βασιλείς, νησί και γέροντες, και τούτων κάποιος θα 'χη 395
το σκήπτρον, αφού απέθανεν ο θείος Οδυσσέας·
αλλά εγώ 'ς το σπίτι μου θα ορίζω και εις τους δούλους,
'που μου 'καμε ληστεύοντας ο θείος Οδυσσέας».

.
Του απάντησεν ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου·
«Τηλέμαχ', εις την δύναμι των αθανάτων μένει 400
των Αχαιών ποιος βασιληάς θε να 'ναι εις την Ιθάκη·

και ως κύριος συ το ἔχει σου, τα σπίτια σου να ορίζης·
μήδ' ἄνθρωπος τα κτήματα τολμήσῃ να σ' αρπάξῃ
με βίαν, ως που κατοικοῦν ἄνθρωποι 'ς την Ἰθάκῃ.
ἀλλὰ συ θέλω να μου 'πῃς, καλὲ μου, για τον ξένο· 405
ο ἄνθρωπος πόθεν ἔρχεται; και ἀπὸ ποιο μέρος λέγει
ὅτ' εἶναι; που το γένος του, το πατρικὸ του χῶμα;
μη φέρει κάποιαν εἶδησι 'που θα φθάσῃ ο πατέρας;
ἢ ἔρχετ' ἐδῶ γι' ἀνάγκη του δική του να φροντίσῃ;
πῶς πῆρε κ' ἐφυγ' ἔξαφνα! οὐδ' ἐμεινεν ολίγο 410
να γνωρισθῇ· και πρόστυχος δεν ὠμοίασε 'ς την ὄψι».

·
Και ο συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησεν ἐκείνου·
«Εὐρύμαχ', η ἐπιστροφὴ εχάθη του πατρός μου·
ὥστ' οὔτε πλέον εἶδησι πιστεύω, ἀν κάπουθ' ἔλθῃ,
οὔτε μαντεύματα ψηφῶ ἀν τύχῃ και η μητέρα 415
μάντιν καλεῖ 'ς το μέγαρο, κ' ἐκείνον ἐρωτᾷ.
κ' εἶναι μου τούτος πατρικὸς ξένος ἀπὸ την Τάφο·
Μέντης του φιλοπόλεμου καυχιέται τ' Ἀγχιάλου
στ' εἶν' υἱός, και βασιληάς των ναυτικῶν Ταφίων».

·
Αὐτὰ 'πε και ὁμῶς την θεᾶν αὐτὸς εἶχε γνωρίσει· 420
κ' ἐκεῖνοι πάλι 'ς τον χορό, και 'ς το γλυκὸ τραγοῦδι
γῦρισαν, κ' ἐξεφάντοναν το ἐσπέρας ως να φθάσῃ·
και ἀκόμη ως ἐξεφάντοναν τους εὗρηκε το ἐσπέρας.
τότε καθεὶς 'ς τα σπίτια τους ἐπῆγαν να πλαγιάσουν.

ως και ο Τηλέμαχος εκεί, 'που ο θάλαμος του εκτίσθη, 425
 εις ανοικτό της εὐμορφης αυλῆς κ' υψηλὸ μέρος,
 'ς την κλίνη ανέβηκε, πολλὰ 'ς τον νου του ανακινώντας.
 τον ακολουθὰ κ' ἔφερνε λαμπάδαις αναμμέναις,
 η θυγατέρα η χρήσιμη του Ωῖα Πεισηνορίδη,
 Ευρύκλεια, 'που 'χεν ἄλλοτε ο Λαέρτης κορασίδα 430
 την αποκτήσῃ μ' εἴκοσιν ἀπὸ ἐδικὰ του βῶδια,
 κ' ἴσια με την χρήσιμη συμβία την ετίμα,
 ουδὲ ποτὲ την φίλησε, μη παροργίση ἐκείνην.
 αὐτὴ σιμὰ του ἔφερνε το φῶς, καὶ τον ἀγάπα
 ἀπὸ ταις δούλαις ἔξοχα, κ' εἶχε τον θρέψῃ βρέφος. 435
 του τεχνικοῦ θαλάμου του ἀνοίξε αὐτὸς ταις θύραις,
 'ς την κλίνη ἐκάθισ', ἔβγαλε τον μαλακὸ χιτῶνα,
 κ' ἔβαλ' αὐτόν 'ς της φρόνιμης γερόντισσας τα χέρια·
 καὶ αφοῦ τον δῖπλωσ' εὐμορφα τον κρέμασεν η γραία
 'ς το ξυλοκάρφι, ἐκεῖ σιμὰ 'ς την τορνευμένη κλίνη. 440
 κ' ἐβγήκε ἀπὸ τον θάλαμο, με τ' ἀργυρὸ κουλούρι
 την θύρα ἔσυρε κ' ἔδεσε με το λουρὶ τον σῦρτη.
 κ' ἐκεῖνος μέσ' ολονυκτὴς εἰς τ' ἄνθος του προβάτου
 τον δρόμο, 'που του ἐδίδαξεν η Αθήνη, εἶχε 'ς τον νου του.

Ραψῳδία Β

Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του ὀρθου κόρη,
 και από την κλίνη εγέρθηκεν ο γόνος τ' Οδυσσέα.
 ενδύθη και το κοφτερό 'ς τον ὦμον ἔζωσε ξίφος,
 'ς τα λαμπρά πόδια του καλά προσέδεσε πεδούλια,
 κ' ἐκίνησε απ' τον θάλαμον ὅμοιος των αθανάτων. 5
 τους ψιλοφώνους κήρυκαις πρόσταξεν εν τῷ ἅμα
 τους κομοφόρους Αχαιοὺς εἰς σύνοδο να κράξουν
 αυτοὶ κηρύτταν, και γοργὰ συνάζονταν ἐκεῖνοι.
 και ἅμ' ὅλοι αὐτοῦ συνάχθηκαν και ομοῦ συναθροισθῆκαν,
 ἐκίνησε εἰς την σύνοδο, και το κοντάρι ἐκράτει, 10
 ὄχι μόνος· γοργόποδες δυο σκύλοι ακολουθοῦσαν·
 και αὐτόν με χάρι ἀμίλητη περιέχυνεν ἡ Αθήνη·
 και ὅλ' οἱ λαοὶ τον θαύμαζαν ὡς ἔρχονταν· 'ς την ἔδρα
 κάθισ' ἐκεῖνος του πατρός και οἱ γέροι ἐδῶκαν τόπο.
 και ὁ ἥρωας 'ς αὐτοὺς ἀρχισεν Αὐγύπτιος ν' ἀγορεύη, 15
 'που ἀπὸ τα γέρα ἦταν σκυφτός κ' εἶχ' ἄπειρα 'ς τον νοῦ του.
 ὅτι παιδί του ἀγαπητό 'ς το Ἴλιον εἶχε πάει
 με τον ἰσόθεον Οδυσσῆά, 'ς τα βαθουλὰ καράβια,
 ὁ λογχοφόρος Ἀντιφος, 'που ὁ Κύκλωπας ὁ ἀγριος
 φόνευσεν κ' ἔφαγ' ὕστερον 'ς τ' ἄντρο βαθύ για δειλνο. 20
 του ἔμεναν τρεῖς· ὁ Εὐρύνομος με τους μνηστήραις ἦταν,
 κ' οἱ ἄλλοι δύο πρόσεχαν τους πατρικοὺς ἀγροὺς τους·
 και ὁμως ἀναλησμόνητον πικρὰ τον ἔκλαι' ἀκόμη·

γι' αὐτόν τότε δακρύζοντας τὸν λόγον πῆρε κ' εἶπε·

·
«Δόστε, Ἰθακῆσιοι, προσοχὴν εἰς ὅ,τι θὰ σας εἰπῶ· 25
σύννοδος πλειὰ δὲν ἔγινε δική μας ἢ συνέδριο
ἀπ' ὅτε ὁ θεῖος Ὀδυσσῆας ἐμίσειψε 'ς τὰ πλοῖα·
καὶ τῶρα ποῖος μας κάλεσε; ποῖος τόσῃν ἔχει χρεῖαν,
εἴτε τῶν νέων εἴν' αὐτός εἴτ' εἶναι τῶν γερόντων;
στράτευμα μήπως ἀκούσεν ὅτ' ἐρχετ' ἐδῶ πέρα, 30
καὶ πρῶτος ἀφοῦ τὸ 'μαθε θὰ μας το φανερώσῃ;
ἢ ἄλλο πρᾶγμα τοῦ κοινού θὰ 'πῇ καὶ θὰ ἐξηγήσῃ;
χρηστός θὰ 'ναι, μου φαίνεται, κ' εὐλογητός· ὁ Δίας
να τοῦ χαρίσῃ τὸ καλὸν ὅπ' ἀγαπᾷ ἡ ψυχὴ του».

·
Αὐτὰ 'πε, καὶ ὁ Τηλέμαχος 'ς τὸν κλήδονα ἐχάρη· 35
καὶ ἀμ' ἐσηκώθη, πρόθυμος νὰ πάρῃ εὐθύς τὸν λόγο,
'ς τὴν μέσῃ τους· καὶ τοῦ 'βαλε τὸ σκῆπτρον εἰς τὸ χεῖρ
ὁ κήρυκας Πεισῆνορας, γνώσῃς καὶ νοῦ γεμάτος.
καὶ πρὸς τὸν γέρον ἐστρεψε τὸν λόγο πρῶτα κ' εἶπε·

·
«Γέρε, εἴν' ὁ ἄνθρωπος σιμᾷ, —ἀμέσως θὰ τὸν μάθῃς— 40
'που τὸν λαὸ συνάθροισα· μὲ πρῶτον σφάζει ὁ πόνος·
οὐτ' ἀκούσα γιὰ στράτευμα πῶς ἐρχετ' ἐδῶ πέρα,
'που πρῶτος ἀφοῦ τὸ 'μαθα νὰ σας το φανερώσω,
ἀ[ο]ὐτ' ἄλλο πρᾶγμα τοῦ κοινού θὰ 'πῶ καὶ θὰ ἐξηγήσω,
ἀλλὰ δικό μου πάθημα ποῦ μου 'πεσε 'ς τὸ σπῖτι, 45

διπλό· πατέρα έχασα λαμπρόν, που εις όσους βλέπω
 εσάς εδώ βασιλευεν ήμερα ωσάν πατέρα·
 και τώρ' άλλο χειρότερο πολύ, 'που θα ερημώση
 το σπίτι μ' όλο σύντομα, το βιο μου όλο θα σβήση·
 μνηστήρες ήλθαν κ' έπεσαν 'ς την άθελη μητέρα, 50
 υιοί των όσ' υπάρχουν 'ς τον τόπο μεγιστάνες,
 οπού 'ς το σπίτι του πατρός να υπάγουν, του Ικαρίου,
 τρομάζουν, που 'θελεν αυτός την κόρη του προικίση,
 κ' εις όποιον θα του άρεγε καλήτερα την δώση·
 κ' εκείνοι εδώ 'ς το σπίτι μας ολοκαιρής γυρίζουν, 55
 και βώδια σφάζοντας, αρνιά και γίδια σαρκωμένα,
 συντρώγουν και το φλογερό κρασί μου καταπίνουν,
 χαμένα, και όλα φθείρουν τα· ότι άνδρας δεν υπάρχει
 τέτοιος ως ήταν ο Οδυσηάς, το σπίτι αυτό να σώση.
 κ' εμείς δεν είμασθε αρκετοί· πιστεύω και κατόπι 60
 θέλει φανούμ' ελεινοί και αδίδακτοι 'ς τα όπλα.
 θ' αντιστεκόμουν δύναμιν αν είχα εγώ κοντά μου·
 τι γίνοντ' έργ' αβάστακτα· παρ' άσχημ' αφανίσθη
 το σπίτι μου· και μόνοι σας τ' άδικον αισθανθήτε,
 και άμ' εντραπήτε τους λαούς, 'που γύρω γειτονεύουν, 65
 και φοβηθήτε την οργή των αθανάτων, μήπως
 τα έργα θεομίσητα 'ς την κεφαλή σας ρίξουν.
 κ' έτσι βοηθούς να λάβετε τον Δία και την Θέμι,
 'που των ανδρών ταις σύναξες καθίζει αυτή και λύει,
 παύσετε, φίλοι, αφήτε με να φθείρομαι 'ς την λύπη 70

μόνος, αν μη ο ένδοξος πατέρας μου Οδυσσέας
τους Αχαιούς αδίκησε μ' έχθρητα, και για τούτο
μ' έχθρα τ' ανταποδίδετε κ' εμέ τώρ' αδικείτε,
και τούτους εμψυχόνετε· θα σύμφερνεν εμένα
να τρώτ' εσείς τους θησαυρούς και όλα τα κινητά μου· 75
και αν ήσθ' εσείς, απόδοσι θε να 'λπιζα μια μέρα·
ότι με λόγια καρδιακά 'ς την πόλι εδώ καθέναν
θα σας παρακαλούσαμεν, ως όλα ν' αποδόστε.
και οδύναις τώρ' αγιάτρευταις μου εμπήξετε 'ς τα σπλάχνα».

·
Μ' οργήν αυτά 'πε και έρριξε κατά την γη το σκήπτρο, 80
κ' έβγαλε δάκρυα· και ο λαός όλος αισθάνθη λύπη.
και όλοι οι άλλοι εσίγησαν ουδέ κανείς ετόλμα
σκληρή προς τον Τηλέμαχον απάντησι να δώση.
και μόνος ο Αντίνοος απάντησέ του κ' είπε·

·
«Τηλέμαχε υψηλόλογε, ακράτητε, τι λέγεις! 85
μας εξυβρίζεις, όνειδος 'ς εμάς να ρίξης θέλεις.
και δεν σου πταιν των Αχαιών παντάπασ' οι μνηστήρες,
αλλ' η γλυκειά μητέρα σου, 'που 'ναι σοφή 'ς τους δόλους·
ότι τρεις χρόνοι πέρασαν και ο τέταρτος θα κλείση,
απ' ότε αυτή των Αχαιών την γνώμην γελοποιεί. 90
'ς όλους ελπίδα, υπόσχεσιν εις τον καθέναν δίδει
με τα μηνύματα· και νους καθ' άλλο μελετάει.
και τούτο τ' άλλο τέχνασμα σοφίσθη αυτή κ' ευρήκε·

πανί μεγάλον ἔστησε 'ς τα μέγαρα να υφάνη,
 λεπτόν, αμέτρητο, κ' ευθύς προς εμάς εἶπε· ὦ νέοι 95
 μνηστήρες μου, αφοῦ ἀπέθανεν ὁ θεῖος Οδυσσεάς,
 τον γάμο μη μου βιάζεστε· σταθήτε, ὡς ν' ἀποκάμω
 το ὕφασμ' αὐτό, τα γνέματα να μη μου παν χαμένα,
 του Λαέρτ' ἥρωα σάβανο, γιὰ τον καιρό, 'που ἡ μαῦρη
 μοῖρα του τεντοπλάγιαστου θανάτου θα τον πάρη, 100
 των Αχαιῖδων μη καμμιά 'ς τον τόπο μ' ὀνειδίση,
 ἀν κείτεται ἀσαβάνωτος αὐτός 'που πλούσιος ἦταν.
 αὐτά 'πε κ' ἐκατάπεισε τὴν ἀνδρική ψυχὴ μας.
 τότε ὅλ' ἡμέρα το πανί το μέγα ὕφαιν' ἐκείνη,
 καὶ νύκτα το ξεῦφαινε 'ς τὴν λάμπιν των λαμπάδων. 105
 ἔτσι με ἀπάτη ξέφυγε τρεῖς χρόνους, κ' ἔπειθ' ὅλους
 τοὺς Αχαιοὺς· τον τέταρτον ὅτ' ἔφεραν ἡ ὥραις,
 μας τα 'πε μια των γυναικῶν, οπού τα γνώριζ' ὅλα,
 κ' ἠύραμε αὐτὴν 'που τ' εὐμόρφο ξεῦφαινε πανί της.
 κ' ἔτσι τ' ἀποτελείωσεν, ἀθέλητ', ἐξ ἀνάγκης. 110
 καὶ τὴν ἐξῆς ἀπάντησι σου δίδουν οἱ μνηστήρες,
 συ να τὴν μάθης, καὶ ἅμα ἐδῶ των Αχαιῶν τα πλήθη·
 'ς τα γονικά τὴν μάννα σου προβόδα, καὶ ἀνδρ' ας πάρη
 ὅποιον θέλῃ ὁ πατέρας της κ' ἐκείνη προτιμήσῃ·
 καὶ ἀν μελετά τοὺς Αχαιοὺς πολὺ να βασανίσῃ, 115
 με τα δῶρα 'που ἐπλούτισεν ἡ Αθήνη τὴν ψυχὴ της,
 μ' ἔργα 'που ἠξεύρει ἀξιόλογα, με νοὺ λαμπρό 'που εὐρίσκει
 τεχνάσματ', ὅσα οὐδὲ ποτὲ των παλαιῶν καμμία

καλοπλοκάμων Αχαιών ακούσθη να γνωρίζη,
εἴτ' η Αλκμήνη, εἴτ' η Τυρώ, εἴτε η καλή Μυκῆνη,— 120
οπού καμμιά δεν ὡμοίασε 'ς το νου της Πηνελόπης,—
ὁμως, αν ὅλα εγνώρισε, τούτο σωστά δεν κρίνει·
ὅτι το βιο, τα πλούτη σου, να τρώγουν δεν θα παύσουν,
ὅσο 'που εκείνη ἔχει τον νουν αυτόν 'που μες τα στήθη
της βάζουν οι αθάνατοι· 'ς τον εαυτόν της φήμην 125
μεγάλην παίρνει, αλλ' αφαιρεί πολὺν εσένα πλούτον·
ουδέ θα πάμε εις τους αγρούς εμεῖς ἢ αλλοῦ, πριν κείνη
λάβη ἄνδρ' ἀπὸ τους Αχαιοὺς, ὅποιον και αν προτιμήσῃ».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του· «Ἀντίνοε,
δεν γίνεται ἀπ' το σπίτι μου ἐγὼ να διώξω εκείνην, 130
'που ἐγέννησέ με κ' ἔθρεψε· λείπει ο πατέρας, εἴτε
ζη κείνος εἴτ' ἀπέθανε· και αν διώξω την μητέρα,
μεγάλην τότε πληρωμὴν ο Ἰκάριος θα μου πάρῃ·
κακά θα πάθω και ἀπ' αὐτόν, και ἄλλα ο θεὸς θα δώσῃ,
των ἐριννύων την οργή, 'που θα μου κράξῃ η μάννα, 135
βγαίνοντας ἀπ' το σπίτι μου· και ομοῦ του κόσμου θα 'χω
τ' ὄνειδος· ὥστε δεν θα 'πω ποτὲ μου τέτοιον λόγo.
και αν η ψυχὴ σας μόνη της το κρίμα της γνωρίζει,
τα μέγαρά μου ἀφήσετε, δείχνους αλλοῦ ζητάτε,
ἀπ' το δικὸ σας τρώγετε, καθεὶς 'ς το σπίτι τ' ἄλλου. 140
και αν πάλιν σεις εὐρίσκετε καλὸ και δίκαιο τούτο,
ανθρώπου ἐνὸς ἀπλέρωτα να φθεῖρετ' η οὐσία,

θερίζετε· και βοηθούς εγώ τους αθανάτους
θα κράξω, την εκδίκησιν ίσως μου δώση ο Δίας,
και όμοια 'δω μέσ' απλέρωτα και σεις αφανισθήτε». 145

.
Αυτά 'πε, κ' ευθύς του 'στείλε ο βροντόφωνος Κρονίδης
δύ' αετούς απ' την κορφή του όρους να πετάξουν·
και αυτοί για ολίγο επέτονταν εις ταις πνοαίς τ' ανέμου,
με ταις φτερούγαις τεντωταίς, ο ένας σιμά 'ς τον άλλο.
και άμ' ήλθαν 'ς την πολύφωνη την σύνοδο, 'ς την μέση, 150
με συχνοφτερουγιάσματα τότε εστριφογυρίσαν,
και όλων αυτών ταις κεφαλαίς θανατηφόρα εκύτταν.
και με τα νύχια ως έσχισαν ταις όψες, τους λαιμούς τους,
δεξιά' φυγαν διαβαίνοντας τα σπίτια και την πόλι.
και τα όρνεα κείνοι εθαύμασαν 'που εφάνηκαν εμπρός τους, 155
και όλο εκινούσαν 'ς την ψυχή τα έμελλαν να γείνουν.
και ο γέρος τους αγόρευσεν, ο ήρωας Αλιθέρης,
ο Μαστορίδης, 'π' έξοχος των ομηλίκων ήταν,
των όρνεων εις την γνώρισι κ' εις το να προμαντεύη·
εκείνος τους αγόρευσε καλόγνωμα και είπε· 160

.
«Δόστε, Ιθακήσιοι, προσοχήν εις ό,τι θα σας είπω·
και των μνηστήρων μάλιστα τούτα εξηγώ και λέγω·
γιατί 'ς αυτούς μέγα κακό θα πέση· δεν θα μείνη
ο Οδυσσηάς πολύν καιρό μακράν των ποθητών του.
ήδη κοντά 'ναι και όλεθρο 'ς όλους αυτούς φυτεύει· 165

και άλλοι εγκατοικοι πολλοί της φωτεινής Ιθάκης
θα πάθουμε· αλλά σύγκαιρα πολύ να βουλευθούμε,
πώς να τους εμποδίσουμεν, ή εκείνοι ας παύσουν πρώτοι·
ότι καλό παντάλασι γι' αυτούς τούτο δεν είναι.
δεν προμαντεύω ανήξερος, αλλά καλά γνωρίζω. 170
και λέγ' ότι τελειωθήκαν εκείνου όσα τότε είχα
του προειπή, 'σαν ώρμησαν 'ς το Ίλιον οι Αργείοι,
και ανέβη και ο πολύγνωμος μ' εκείνους Οδυσσέας·
είπ', αφού πάθη πάμπολλα, και χάση τους συντρόφους,
το εικοστόν έτος, άγνωστος εις όλους, θα επανέλθη 175
εις την πατρίδα· και όλ' αυτά ιδού λαμβάνουν τέλος».

·
Και ο Ευρύμαχος απάντησε, το τέκνο του Πολύβου·
«Ω γέροντ', έλα πήγαινε σπίτι σου, των παιδιών σου
να προμαντεύης, μη κακό τους εύρη αυτού κατόπι·
κ' είμ' εγώ μάντις εις αυτά πολύ καλήτερός σου. 180
όρνεα πολλά 'ναι όπου πετούν 'ς τον ήλιον αποκάτω,
και όλα δεν είναι μαντικά· κ' εχάθ' ο Οδυσσέας
πέρα, που να 'χες συντριφθή και συ μαζί μ' εκείνον.
και τότε' εδώ δεν θα 'λεγες ταις τόσαις προμαντεΐαις,
ουδ' έτσι τον Τηλέμαχο θα εκέντας 'ς την οργή του, 185
για δώρα, οπού 'ς το σπίτι σου να στείλη αυτός ελπίζεις.
αλλά θα σ' είπω φανερά, και ό,τι θα 'πω θα γείνη·
αν συ, 'που ηξεύρεις και πολλά και παλαιά, τον νέον
παρακινήσης 'ς την οργή με λόγια αυτόν πλανώντας,

κ' εκείνου τα παθήματα μάθε που θε ν' αυξήσουν, 190
 και τίποτ' εξ αιτίας σου δεν θέλει κατορθώσει·
 και σένα πρόστιμο βαρύ θα βάλουμεν, ω γέρε,
 'π' όταν πληρώσης, μέσα σου πολύ θ' αδημονήσης.
 και τον Τηλέμαχον, εμπρός 'ς όλους, θα συμβουλευσω·
 να υπάγη εις τον πατέρα της ας είπη της μητρός του· 195
 τον γάμο αυτοί θα κάμουνσι, και θα ετοιμάσουν δώρα
 πολλότατ', όσ' αρμόζουσιν αγαπημένης κόρης.
 και ως τότε θέλει ακολουθούν την βαρετή μνηστεία
 οι Αχαιοί, γιατί κανείς, θαρρώ, δεν μας φοβίζει,
 ούτε ο Τηλέμαχος αυτός, και ας είναι πολυλόγος. 200
 ουδέ ψηφούμε, γέροντα, τα όσα προμαντεύεις
 εις τα χαμένα, και αποκτάς σφοδρότερο το μίσος.
 και τα καλά του ελεεινά και αγύριστα θα τρώνουν,
 όσον αυτή 'ς τους Αχαιούς τον γάμο αργοποράει.
 και ολοκαιρής προσμένοντας εμείς φιλονεικούμε 205
 για τούτην 'που 'ναι ασύγκριτη, και δεν ζητούμεν άλλαις,
 όποιαν καθένας απ' εμάς να νυμφευθή ταιριάζει».

.
 Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου·
 «Ευρύμαχε, κ' οι επίλοιποι σεις θαυμαστοί μνηστήρες,
 σας ούτε πλειά παρακαλώ για τούτα, ούτ' ομιλώ· 210
 ότ' ήδη κ' οι αθάνατοι και όλ' οι Αχαιοί τα ξεύρουν.
 αλλά δόστε μου ογλήγορο καράβι και συντρόφους
 είκοσι, να με φέρουνσι εις το 'να μέρος, 'ς τ' άλλο,

ὅτι 'ς την Σπάρτη θε να βγω και στην αμμώδη Πύλο,
για τον πατέρα, οπού καιρούς λείπει, να μάθω αν θα 'λθη, 215
ή των θνητών κάποιος μου ειπή ή την φωνήν ακούσω,
'που από τον Δί' ερχόμενη γεννοβολά την φήμη.
και αν ο πατέρας ότι ζη και θα γυρίση ακούσω,
τότε, και ας στενοχωρηθώ, έν έτος θα υπομείνω·
και αν πάλιν ότι απέθανεν ακούσω και ότι εχάθη, 220
θε να 'λθω τότε 'ς την γλυκειά την γη την πατρική μου,
μνήμα θα υψώσω του πατρός, κ' εντάφια, ως πρέπει, δώρα
πολλά θα δώσω, κ' ύστερ' υπανδρεύω την μητέρα».

.
Αυτά 'πε και άμ' εκάθισε· και ο Μέντορας 'ς εκείνους
σηκώθη, 'που 'χε σύντροφον ο άψεγος Οδυσσέας, 225
και φεύγοντας 'ς τα χέρια του το σπίτι του είχε αφήσει,
να πείθενται 'ς τον γέροντα, και να τηρή τα πάντα·
εκείνος τους αγόρευσε καλόγνωμα και είπε·

.
«Δόστε, Ιθακήσιοι, προσοχήν εις ό,τι θα σας είπω·
πλειά σκηπτροφόρος βασιληάς να μη φανή κανένas 230
γλυκός, καλοπροαίρετος, και δίκαιος και πράος,
αλλ' ας είναι σκληρότροπος και τ' άνομα να πράξη·
αφού τον θείον Οδυσσηά κανένas δεν θυμάται
εις τους λαούς, 'που βασιληά τον είχαν και πατέρα.
ουδέ ποσώς ξενίζομαι 'ς τους ανδρικούς μνηστήραις, 235
αν κάμουν έργ' αρπατικά μ' επίβουλη την γνώμη·

ὅτι αν αρπάζουν τ' Οδυσσηά και τρώγουσι το σπίτι,
παίζουν με τα κεφάλια τους και λεν 'π' αυτός δεν θά 'λθη.
εις τον επίλοιπον λαόν αγανακτώ, πώς ὅλοι
ἄφωνοι κάθεσθε, και ουδέ με λόγια καν κτυπάτε, 240
για να δαμάσετε οι πολλοί τους μετρητούς μνηστήραις».

·
Και ο Ευηνορίδης Λειώκρητος απάντησεν εκείνου·
«Μέντορα ελεεινότατε, μωρότατε, τι είπες!
σπρώχνεις να μας δαμάσουν, κ' είναι βαρύνς ο αγώνας
για το τραπέζι αν κτυπηθούν με τους πολλούς οι ολίγοι· 245
και αν ο Ιθακήσιος Οδυσσηάς εκείνος ήθελ' ἔλθη
κ' ήθελ' από το μέγαρο να διώξη επιχειρήση,
'ς το δώμα ενώ φαγοποτούν, τους θαυμαστούς μνηστήραις,
ουδ' η γυνή του θα 'χαιρε πως ήλθε ο ποθητός της,
αλλ' ἄσχημο θα 'λάμβανε το τέλος εις τον τόπο, 250
αν εκτυπiónταν με πολλούς· κ' είν' ἄτακτα ὅσα είπες.
και σεις, λαοί, 'ς ἔργα σας καθένas σκορπισθήτε·
και τούτου θα ετοιμάσουν το μίσεμ' ο Αλιθέρσης
και ο Μέντορας, οι πατρικοί φίλοι του· αλλὰ πιστεύω
πολὺν καιρό θα κάθεται μηνύματα ν' ακούη 255
εις την Ιθάκη, ουδέ ποτέ θα κάμη το ταξίδι».

·
Αυτά 'πε κ' edιάλυσε την σύνοδο μ' ασπούδα·
κ' εκείνοι edιασκορπισθήκαν 'ς σπίτια τους καθένas·
και 'ς τ' Οδυσσηά τα δώματα κίνησαν οι μνηστήρες,

εσύρθηκε ο Τηλέμαχος μακράν εις τ' ακρογιάλι, 260
με ἄρμη εχερονίφθηκε κ' εὐχονταν της Αθήνης·

·
«Ἄκου με, 'που 'λθες χθες θεός εις το δικό μου σπίτι·
κ' ἐμέ τα μαύρα πέλαγα παράγγειλες να σχίσω,
για τον πατέρα, οπού καιρούς λείπει, να μάθω αν θα 'λθη·
κ' ἰδοὺ 'που τώρ' οι Αχαιοὶ τούτ' ὅλα μου εμποδίζουν, 265
κ' ἐξόχως η αποκοτιά των υβριστῶν μνηστήρων».

·
Ευχήθη, και ἄμ' η Αθήνα ἐκεῖ σιμά του εφάνη·
εις το κορμί και 'ς την φωνή του Μέντορ' ὅλη ὠμοιώθη,
κ' ἐκείνον ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

·
«Τηλέμαχε', ουδ' ἀνόητος ουδ' ἄνανδρος κατόπι 270
θε να 'σαι, αν ἔχης στάλαγμα της πατρικῆς ἀνδρείας,
ὅπως αὐτός ἦταν καλός 'ς τα ἔργα και 'ς στους λόγους·
τότε δεν ματαιώνεται, θα γείνη, το ταξίδι·

και αν γόνος κείνου δεν εἶσαι και της Πηνελοπείας,
κανέν' απ' ὅσα ἐπιθυμείς, θαρρῶ, δεν θα τελειώσης· 275
ὅτ' εἶν' ὀλίγα τα παιδιὰ, 'που του πατρός ὁμοιάζουν,

χειρότεροι 'ναι οι πλειότεροι, καλήτεροί 'ναι ὀλίγοι·
και αφοὺ δεν θα 'σαι ἀνόητος οὐδ' ἄνανδρος κατόπι,
ουδέ καθόλου σ' ἄφησε η γνώσι τ' Οδυσσέα,
τα ἔργα τούτα πάντεχε 'που θα τα κατορθώσης. 280

για τούτο ἀψήφα την βουλή συ των μωρῶν μνηστήρων·

γνώσι και νου δεν ἔχουσι, και δίκαιο δεν γνωρίζουν·
 δεν ξεύρουν 'που 'ναι τους κοντά ο θάνατος κ' η μαύρη
 μοίρα, 'π' όλους μονήμερα θα τους εξολοθρεύση·
 και το ταξιίδι, οπου ζητείς, πολύ δεν θέλει αργήση· 285
 φίλος σου εγώ 'μαι πατρικός και τέτοιος, 'που καράβι
 θα σου ετοιμάσω ογλήγορα, κ' εγώ μαζή σου θα 'λθω·
 αλλ' ἄμε συ 'ς το σπίτι σου, σμίγε με τους μνηστήραις,
 και ταις τροφαίς ετοίμασε και κλείσε ταις 'ς τ' αγγεία,
 εις ταις λαγήναις το κρασί, τ' αλεύρι, των ανθρώπων 290
 μεδούλι, εις πυκνά δέρματα· και απ' τον λαόν συντρόφους
 θα πάρω θεληματικούς· κ' εἶναι πολλά καράβια
 εις της Ιθάκης το νησί, και παλαιά και νέα·
 το διαλεκτότερο απ' αυτά θα σου εὕρω ν' αρματώσω,
 κ' ευθύς το ρίχνουμε ἔπειτα 'ς τα διάπλατα πελάγη». 295

.
 Αυτά 'πε η κόρη του Διός, η Αθήνη· κ' εσηκώθη
 ἄμ' ἄκουσ' ο Τηλέμαχος την θεϊκή φωνή της.
 και προς το σπίτι εβάδισε με την ψυχὴ θλιμμένη,
 κ' εὗρεν αυτού 'ς τα μέγαρα τους ανδρικούς μνηστήραις
 'που γίδια σχίζαν 'ς την αυλή και χοίρους καφαλίζαν. 300
 κ' ἴσια προς τον Τηλέμαχον ο Αντίνοος γελώντας
 ἦλθε, το χέρι του 'πιασεν, ωνόμασέ τον κ' εἶπε·

.
 «Τηλέμαχε υψηλόλογε, ακράτητε 'ς τον νου σου
 μη βάζης ἄλλο τι κακόν, εἴτ' ἔργον εἴτε λόγον·

αλλά τρώγε και πίνε μου 'σαν πρώτα· θα σου κάμουν 305
ὅ,τι ζητείς οι Αχαιοί, καράβι, κουπηλάταις
καλούς, να φθάσης γλήγορα 'ς την Πύλο την αγία,
ὅπως ζητήσης ἀκουσμα του θαυμαστοῦ πατρός σου».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου·
«Ἀντίοε, δεν γίνεται με σας, 'που αυθάδεις εἰσθε, 310
εἰς το τραπέζι ἀμέριμνα να ευφράνω την ψυχὴ μου·
και δεν ἀρκεῖ 'που εφθείρετε τόσα καλὰ δικά μου
πολύτιμα, ὅσο ἀνήλικος ἤμουν ἐγώ, μνηστήρες;
και τώρα οπ' ἄνδρας ἐγείνα, και ἀκούοντας τους ἄλλους
πληροφοροῦμαι, κ' η ψυχὴ μέσα μου δυναμόνει, 315
μαύραις ἡμέραις εἰς ἐσὰς να φέρω θα πασχίσω,
'ς την Πύλο εἴτε πηγαίνοντας, ἢ ἐδὼ μες την Ἰθάκη·
θα πάω — δεν ματαιώνεται, θα γείνη το ταξίδι—
ὡς ἐπιβάτης, ἐπειδὴ κουπηλατῶν και πλοίου
κύριος δεν εἶμαι, ἀφοῦ καλὸ και τούτο σας ἐφάνη». 320

·
Εἶπε, το χέρι του ἔσυρε ἀπ' το χέρι τ' Ἀντινόου
εὐκόλα· κ' εσυγῦριζαν το γεῦμ' αὐτοῦ οἱ μνηστήρες
κ' ἐκακολόγουν τον αὐτοῖ κ' ἐμπαίζαν μεταξύ τους·
και ἀπὸ τους νηοὺς τους υβρισταῖς ἔλεγε κάποιος τούτα·

·
«Ἀλάθευτα ο Τηλέμαχος μας ετοιμάζει φόνον, 325
εἴτε θα φέρη βοηθούς ἀπ' την ἀμμώδη Πύλο,

εἶτε ἀπ' τὴν Σπάρτην, ἐπειδὴ καὶ ὁρμὴ δαίχνει μεγάλη·
μὴν ἴσως καὶ 'ς τὴν Ἑφύρα, τὸ καρποφόρο χῶμα,
θα πάη, κείθε θανάσιμα νὰ φέρῃ ἐδῶ βοτάνια,
κ' εἰς τὸν κρατήρα ρίξῃ τὰ καὶ ὅλους μας θανατώσῃ». 330

·
Καὶ πάλιν ἄλλος υβριστὴς ἔλεγε· «Ποῖος ἡξεύρει
εἰάν καὶ αὐτὸς 'ς τὸ βαθουλὸ καράβι θὰ πλανάται
μακρὰν τῶν φίλων καὶ χαθὴ, ὡσάν τὸν Ὀδυσσεά;
εἰς κόπους θὰ μας ἐβάζε τότε, νὰ μοιρασθοῦμε
τὰ κτήματ' ὅλα, ἀφίνοντας τὰ σπίτια τῆς μητρός του, 335
νὰ τὰ 'χῃ ἐκείνη καὶ ὁ γαμβρὸς 'που ἤθε τὴν ἅρῃ νύμφῃ».

·
Καὶ εἰς τοῦ πατρὸς τὸ ὑψηλὸ θάλαμο αὐτὸς κατέβη
πλατύν, ὅπ' ἦσαν σωρευτὰ χάλκωμα καὶ χρυσάφι,
'ς τ' ἀρμάρια τὰ φορέματα, καὶ περισσὰ τὰ μῦρα.
καὶ μέσα παλαιοῦ κρασιοῦ γλυκύτατου πιθάρια 340
στέκονταν, ὅλα γεμιστὰ θεῖο ποτό καὶ ἀκράτο,
'ς τὸν τοῖχο ἀράδα κολλητὰ, ἀν ἴσως καὶ ποτ' ἔλθῃ
εἰς τὴν πατρίδ' ὁ Ὀδυσσεύς, 'ς τὸ τέλος τῶν δεινῶν του.
σανίδαις εἶχε δίφυλλαις πυκνὰ συναρμοσμέναις,
κ' ἡμέρα νύκτα εὐρίσκονταν κελλάρισσα γυναῖκα 345
αὐτοῦ, 'π' ὅλα τὰ ἐφύλαγε, με προσοχή, με γνώσι,
ἡ Εὐρύκλεια, 'που 'ταν γέννημα τ' Ὠπὰ Πεισηνορίδῃ·
'ς τὸν θάλαμο ὁ Τηλέμαχος ἐκράξε αὐτὴν καὶ εἶπε·

«Μάννα, έλα βάλε μου κρασί γλυκό μες τα λαγήνια,
 το νόστιμον, έξω απ' αυτό, 'που συ φυλάς για κείνον 350
 τον άμοιρον, ότι θαρρείς πως κάποθ' ίσως θα 'λθη
 ο διογενής ο Οδυσσέας, τον θάνατον αν φύγη.
 και γέμισέ μου δώδεκα, και άμ' όλα σφάλισέ τα,
 και αλεύρια 'ς τα καλόρραφτα δερμάτια να μου χύσης,
 να γείνουν μέτρα είκοσι μυλαλεσμένο αστάχυ. 355
 και γνώριζέ τα μόνη σου· και όλα μαζί να τα 'χης,
 ότι θε να 'λθω αποσπερής να τα σηκώσω, οπόταν
 θε ν' αναιβή 'ς τ' ανώγια της ν' αναπαυθή η μητέρα.
 ότι θα πάω 'ς την Σπάρτη εγώ και 'ς την αμμώδη Πύλο,
 ο αγαπητός πατέρας μου ν' ακούσω αν θα γυρίση». 360
 .
 Είπε, κ' η Ευρύκλεια θρήνησεν, η αγαπητή βυζάστρα,
 και κλαίοντας του μίλησε με λόγια πτερωμένα·
 .
 «Και πώς, παιδί μου, ο στοχασμός 'ςτον νου σου αυτός γεννήθη;
 και με ποιον τρόπο θε να πας της γης εις τόσο μάκρος,
 'που 'σαι μονάκριβος υιός! και απ' την πατρίδα πέρα 365
 εχάθ' εις άγνωστους λαούς ο θείος Οδυσσέας.
 και αυτοί θα σ' επιβουλευθούν με δόλο, άμ' εσύ φύγης,
 να σ' αφανίσουν, και όλ' αυτά να μοιρασθούν εκείνοι.
 αλλά κάθου 'ς το σπίτι σου· ποσώς δεν σε συμφέρει
 'ς τ' άπατο μέσα πέλαγος κακά να παραδέρνης». 370
 .

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνης·
«Θάρρενε, μάννα· του θεού δεν λείπ' εις τούτα η γνώμη·
και όμως, αυτά να μη τα ειπής της ποθητής μητρός μου,
πριν παρά να 'λθῃ η ενδέκατη κ' η δωδεκάτ' ημέρα,
ή πριν αυτή ποθήσῃ με και ακούσῃ πως εβγήκα, 375
όπως μη φθείρῃ κλαίοντας την εὐμορφὴν εἰδὴ της».

·
Αυτὰ 'πε· και ὤμοσε η γρηά θεῶν τον μέγαν ὄρκον,
και αφού τον ὄρκον ὤμοσε κ' ἐτέλειωσεν εκείνη,
ευθύς το κρασί του 'βγαλε κ' ἔβαλε 'ς τα λαγήνια,
τ' αλεύρια 'ς τα καλόρραφτα δερμάτια· και 'ς το δῶμα 380
εγύρισε ο Τηλέμαχος κ' ἔσμιξε τους μνηστήραις.

·
Τότ' ἄλλο εφεύρηκ' η θεά, η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
του Τηλεμάχου ὠμοιώθηκε κ' ἐγύριζε την πόλι,
τους ἄνδρες ἐπλησίαζε, του καθενός ὠμίλει,
το εσπέρας ὅλοι 'ς το γοργό καράβι να καταΐβουν. 385
κ' ἐζήτησε απ' τον φωτεινόν Νοήμονα Φρονίδη
γοργό καράβι· πρόθυμος εκείνος το υποσχέθη.
και ο ἥλιος ὡς βασιλεύε, κ' ἰσκιάζαν ὅλ' οἱ δρόμοι,
'ς το πέλαο ρίχνει το γοργόν πλοῖον και μέσα βάζει
τ' ἄρμενα ὅλα, ὅσα φοροῦν κολοστρωμένα πλοῖα, 390
κ' εἰς τον λιμέν' ἀράζει το, και γύρω οἱ λαμπροὶ νέοι
συνάζοντ' ὅλοι, κ' η θεά καθέναν ἐμψυχώνει.

Τότ' ἄλλο εφεύρηκ' ἡ θεά, ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη·
'ς τα δώματ' ἐπορεύθηκε τοῦ θεοῦ Οδυσσέα·
καὶ τῶν μνηστήρων ἔχυσεν ὕπνο γλυκόν, καὶ ζάλη
395 τοὺς ἔφερ' ἐκεῖ, 'πώπιναν, κ' ἐρρίζαν τα ποτήρια.
καὶ νὰ πλαγιάσουν σκόρπισαν 'ς τὴν πόλιν, οὐδὲ καθόνταν
πλέον, ὅτι τα βλέφαρα τοὺς βάρυνεν ὁ ὕπνος.
τότ' εἶπε τὸν Τηλέμαχον ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη,
ἔξωθ' ἀπ' τα καλόκτιστα μέγαρ' αὐτὸν καλώντας,
400 καὶ 'ς τὸ κορμὶ καὶ 'ς τὴν φωνή τοῦ Μέντορ' ὡμοιαζ' ὅλη·
·

«Οἱ ευκνήμιδες συντρόφοι σου, Τηλέμαχε, ἀναμένουν,
εἰς τὸ κουπὶ καθήμενοι, μόνον τὸ κίνημά σου·
πάμε, καὶ ας μὴν ἀργήσουμε νὰ ἐμπούμ' ευθύς 'ς τὸν δρόμο».

Εἶπε κ' ἐπροπορεύθηκε κείνου ἡ Παλλὰδ' Αθήνη
405 γοργά, καὶ αὐτὸς ἐβάδιζεν εἰς τῆς θεάς τα χνάρια.
καὶ ἅμα 'ς τὸ πλοῖον ἐφθασαν, 'ς τῆς θάλασσας τὴν ἄκρην,
τοὺς κομοφόρους εὗρηκε συντρόφους 'ς τ' ἀκρογιάλι·
καὶ ὁ δυνατὸς Τηλέμαχος ὠμίλησέ τοὺς κ' εἶπε·
·

«Ελάτε, φίλοι, ταις τροφαῖς νὰ φέروμε· ἤδη 'ναι ὅλα
410 μαζὴ 'ς τὸ μέγαρο· τὸ οὐδὲν δὲν ἔμαθ' ἡ μητέρα,
καὶ ἀπὸ ταις δούλαις μόνη μὴ τὸ πράγμ' αὐτὸ γνωρίζει».

Εἶπε κ' ἐπροπορεύθηκε κ' ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦσαν.

και όλα τα πήραν κ' ἔθεσαν μες το καλοστρωμένο
 καράβι, ως ἐπαράγγειλεν ο γόνος του Οδυσσέα. 415
 και ἀνέβηκε ο Τηλέμαχος 'ς το πλοῖον, κ' ἐκυβέρνηα
 ἡ Αθηνά, κ' ἐκάθισε 'ς την πρῦμνη· και σιμά της
 κάθισεν ο Τηλέμαχος· τα παλαμάρια κείνοι
 λύσαν, ἀνέβηκαν και αυτοί και 'ς τα ζυγά καθίσαν,
 κ' ευθύς πρῦμον τους ἔστειλεν ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη, 420
 τον Ζέφυρον 'που ἀχά σφοδρός 'ς το μαύρο κύμα ἐπάνω·
 κ' ἐπρόσταξε ο Τηλέμαχος ἀμέσως τους συντρόφους
 να πιάσουν τ' ἄρμεν'· ἀκουσαν την προσταγὴν ἐκεῖνοι,
 κ' ἐσήκωσαν και ἄμ' ἔστησαν 'ς το κοῖλο μεσοδόκι
 κατάρτι το ἐλάτινο, κ' ἔδεσαν με τα ξάρτια. 425
 κ' ἔσυραν με πλεκτά λουριά τα ολόλευκα πανία·
 και μες τη μέση το πανί ο ἀνεμος φουσκώνει,
 και 'ς την καρίνα, ως σχίζεται, βροντή το μαύρο κύμα·
 κ' ἔτρεχ' ἐκεῖνο κ' ἔκοβε δρόμον πολὺ 'ς το κύμα·
 κ' ἔδεσεν ὅλα τ' ἄρμενα 'ς το μαύρο το καράβι, 430
 και με κρασί στεφάνωσαν κρατήραις οποι' ὀτήσαν,
 και των θεῶν ἐσπώνδισαν ἀφθάρτων, ἀθανάτων,
 και μάλιστα προς του Διὸς την γλαυκομμάτα κόρη.
 και ολονυκτὴς και την αὐγὴν ἐκεῖνο ἐπροχωροῦσε.

Ραψῳδία Γ

·
·
·

Και ανέβη ο Ήλιος, 'π' ἄφησε την ωραιότητα λίμνη,
 εις τον πολύχαλκο ουρανό, προς τους θεούς να λάμψη,
 και τους ανθρώπους τους θνητούς 'ς την γη την σιτοδώρα.
 'ς την λαμπρήν Πύλον ἔφθασαν, την πόλι του Νηλέα·
 και αὐτοῦ κατάγιαλα ο λαός θυσίαν ετελούσε, 5
 ταῦρους ολόμαυρους σφαγή του γλαυκοχαίτη σείστη.
 ἔδραις ἀράδα ἦσαν εννηά, κάθονταν πεντακόσοι
 εις καθεμιά, κ' εις καθεμιά σφάζονταν εννηά ταῦροι.
 τα σπλάγχνα τούτοι ως να γευθούν και τα μεριά να κάψουν
 προς τον θεό, κείνοι ἐμπαιναν· 'ς το ισόμετρο καράβι 10
 ὅλα εμαζώξαν τα πανιά, τ' ἄραξαν και ἄμ' ἐβγήκαν.
 ἐβγήκε και ο Τηλέμαχος και ὠδήγα τον η Αθήνη·
 του πρωτομίλησ' η θεά, η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 ·

«Δεν πρέπει να 'σαι εντροπαλός, Τηλέμαχ', ἐσὺ πλέον·
 γι' αὐτό το πέλαγο ἔσχισες, να μάθης τον πατέρα 15
 ποιο χῶμα τον ἐσκέπασε, ποια μοίρα τον ευρήκε.
 ἀλλ' ἴσια 'ς τον ὑπόδαμο τον Νέστορα πορεύου·
 ας μάθουμε 'ς τα στήθη του ποίαν γνώμη κρύβει ἐκεῖνος·
 ατός σου παρακάλειε τον, ὅπως μας εἶπη ἀλήθεια·
 εἶν' ἄνδρας συνετώτατος· δεν θέλ' εἰπῇ το ψέμμα». 20
 ·

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνης·
«Μέντορα, πώς να υπάγω εγώ, πώς να τον χαιρετήσω;
κ' εγώ 'μαι ακόμη αδιδακτος 'ς τα μετρημένα λόγια·
και να ερωτά τον γέροντα ευλάβειαν έχει ο νέος».

.

Τότε η θεά του απάντησεν, η γλαυκομμάτ' Αθήνη· 25
«Άλλα και μόνος θέλει ευρής, Τηλέμαχε, 'ς τον νου σου,
και άλλα θεός θέλει σου ειπή· και 'ς των θεών το πείσμα,
θαρρώ, δεν σ' έχ' η μάννα σου γεννήσει και αναστήσει».

.

Εἶπ', εξεκίνησ' η θεά, γοργά και αυτός κατόπι·
κ' ἐφθασαν 'ς την ομήγυρι, 'ς ταις ἑδραῖς των Πυλίων· 30
και αντάμ' αυτού με τους υιούς ο Νέστορας καθόνταν,
και ολόγυρά του ευτρέπιζαν οι φίλοι την θυσία,
και μέρος κρέατ' ἔψηναν και μέρος εσουβλίζαν.
τους ξένους ἅμ' εἶδαν αυτοί, κίνησαν ὅλοι ομάδαι,
με ασπασμούς τους δέχθηκαν, τους εἶπαν να καθίσουν· 35
και πρώτος ο Πεισίστρατος πλησιάζει ο Νεστοριδης,
τα χέρια σφίγγει και των δυο, 'ς την τράπεζα τους φέρει,
και εις ταις προβιαῖς ταις μαλακαῖς, 'ς τον ἄμμο, τους καθίζει,
του Θρασυμήδη, του αδελφού, και του πατρός, 'ς τη μέση.
και ἀπὸ τα σπλάχνα δίδει τους μερίδαις και γεμίζει 40
χρυσὸ ποτήρι με κρασί, και χαιρετώντας λέγει
της Αθηνάς, της θηγατρός του αιγιδοφόρου Δία·

.

«Του Ποσειδῶνα βασιλῆά, ευχήσου, ὦ ξένε, τώρα·
 'που ἐδῶ φθασμένοι ἐτύχε 'ς τὴν ἐκατόμβῃ ἐκείνου·
 και αφοῦ σπονδίσῃς κ' ευχηθῆς, ὡς πρέπει, δὸς και τούτου 45
 τὴν κούπα του γλυκύτατου κρασιοῦ για να σπονδίσῃ·
 ὅτι και αὐτός θα εὐχεται, θαρρῶ, τῶν ἀθανάτων·
 και τῶν θεῶν οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκην ἔχουν ὅλοι·
 ἀλλ' εἶν' αὐτός νεώτερος, ομήλικος μ' ἐμένα,
 ὥστε θα δώσω πρῶτα ἐσέ το τ' ολόχρυσο ποτήρι». 50
 Τὴν κούπα με γλυκό κρασί της ἔβαλε 'ς τὰ χέρια·
 και ἄρεσ' ὁ ἄνδρας συνετός και δίκαιος τῆς Ἀθῆνης,
 ὅτι πρῶτ' ἔδωκεν αὐτῆς τ' ολόχρυσο ποτήρι.
 κ' ευχήθη ευθύς του βασιλῆά θερμά του Ποσειδῶνα·
 .
 «Εἰσάκουσέ μας ταις ευχαῖς, γεωφόρε Ποσειδῶνα· 55
 τούτα, που τώρα ευχόμασθε, να γείνουν χάρισέ μας·
 πρῶτα του Νέστορα ευτυχιαῖς δώρει και τῶν παιδιῶν του·
 κατόπιν ανταπόδιδε εἰς ὅλους τοὺς Πυλῖους
 χαριτωμένην ἀμοιβή τῆς ξακουστῆς θυσίας,
 και τὸν Τηλέμαχο κ' ἐμέ, να γύρουμε, αφοῦ πράξῃ 60
 ὁ,τ' ἦλθαμε με τὸ γοργό καράβι ἐδῶ ζητώντας».

.
 Εὐχεται και ὅλα, ὅσα ζητεῖ, ἡ ἴδια τελειώνει·
 του Τηλεμάχου πέρασε τὸ δίκουπο ποτήρι·
 ταις ἰδῖαις ἔκαμεν ευχαῖς ὁ γόνος του Οδυσσεά·
 και αφοῦ τὰ κρέατ' ἔψησαν τὰ ἐπάνω και τὰ εβγάλαν, 65

μερτικά εκάμαν και άρχισαν το θαυμαστό τραπέζι,
και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβήσαν,
ωμίλησ' ο Γερήνιος ο Νέστορας ιπλότης·

·
«Και τώρα είναι καλήτερο να εξετασθούν οι ξένοι
ποιοί είναι, αφού 'ς την τράπεζαν ευφράνθηκαν· ω ξένοι, 70
ποιοί είσθε; πόθεν πλέετε τους δρόμους της θαλάσσης;
να εμπορευθήτε εβγήκετε ή του κακού πλανάσθε
'ς τα πέλαιγ', ως οι πειραταίς; πλανώνται αυτοί και φέρνουν,
την ζωήν τους κινδυνεύοντας, βλάβη των αλλοφύλων».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος του απάντησε με θάρρος· 75
κ' η ίδια Αθήνη του 'βαλε το θάρρος 'ς την καρδιά,
για τον πατέρα, 'που 'λειπεν, όπως τον ερωτήση,
και όπως 'ς τον κόσμον εύμορφη τον περιλάβη φήμη.

·
«Ω Νηληάδη Νέστορα, των Αχαιών ω δόξα,
οπόθεν είμασθ' ερωτάς κ' εγώ θα σου το είπω· 80
απ' την Ιθάκη ερχόμασθε, 'που ισκιάζεται απ' το Νείον,
κ' η χρεία τούτη, του κοινού δεν είναι, αλλά δική μου·
κάπου ν' ακούσω αναζητώ την δόξα του πατρός μου,
του στερεόκαρδου Οδυσσηά, που έναν καιρό μαζί σου
λέγουν ότι μαχόμενος επόρθησε την Τροίαν, 85
και όλων των άλλων 'πώχουσι τους Τρώαις πολεμήσει
όπου εκακοθανάτισε καθένας του, ακούμε·

κείνου όμως και τον όλεθρον έκρυψεν ο Κρονίδης,
 ότι κανείς δεν δύναται να ειπή ρητώς πού εχάθη,
 είτε 'ς την γην έπεσ' αυτός απ' των εχθρών τα χέρια, 90
 ή πήρε αυτόν ο αμέτρητος βυθός της Αμφιτρίτης.
 για τούτο τώρα σου 'πεσα 'ς τα γόνατα, να μάθω
 πώς εκακοθανάτισεν εκείνος, αν τον είδες
 ο ίδιος, ή και αν άκουσες απ' άλλον, 'που τον είδε
 εις τους πολλούς, 'που του 'δωκε παραδαρμούς η μοίρα. 95
 μηδ' από σέβας το μηδέν ή λύπη μου γλυκάνης,
 αλλ' ό,τ' είδες ή κ' έμαθες ειπέ μου ένα προς ένα.
 ναι σε ικετεύω, αν ο λαμπρός πατέρας μου Οδυσσέας
 λόγον ή πράξι εδέχθηκε κ' ετέλειωσε για σένα,
 'ς την Τροίαν, όπ' οι Αχαιοί είχετε μύρια πάθη, 100
 τώρα να μου τα θυμηθής, κ' ειπέ μου την αλήθεια».

.
 Και απάντησ' ο Γερήνιος ο Νέστορας ιπλότης·
 «Φίλ', επειδή μου ενθύμισες τα πάθη, 'που εκεί πέρα
 πάθαμ' εμείς των Αχαιών τ' αδάμαστα τα γένη,
 και όσα 'ς τα γλαυκά πέλαγα πλανώμενοι με πλοία, 105
 όπου ωδηγούσ' ο Αχιλλεύς για λάφυρα, και άμ' όσα
 'ς το μέγα κάστρ' ολόγυρα του βασιληά Πριάμου
 μαχόμενοι· αυτού έπесе το άνθος των ανδρειών,
 αυτού ο φρικτός Αίαντας, αυτού και ο Αχιλλεύς
 κείτονται· αυτού και ο Πάτροκλος που 'ταν θεός 'ς την γνώσι· 110
 αυτού παιδί μου αγαπητό, άψεγο και γενναίο,

ο Αντίλοχος ταχύτατος και ακλόνητος 'ς την μάχη.
 και άλλα πολλά παθήματα σιμά 'ς αυτά μας ηύραν·
 και ποιος θνητός είν' αρκετός όλα να τα ιστορήση;
 και πέντε κ' ἔξι αν ἔμενες χρόνους εδῶ, να μάθης 115
 πόσα ἔπαθαν των Αχαιῶν ἐκεῖ τα λαμπρά γένη,
 θα εβάρυνες και θα 'φευγες, πριν μάθης, 'ς την πατρίδα·
 ὅτι εννήα χρόνους πλέκαμε τον χαλασμό τους, μ' ὅλαις
 ταις τέχναις, και ὁμως μεταβιάς τον τέλειωσ' ο Κρονίδης.
 αὐτοῦ κανεῖς τον Οδυσσῆά 'ς την γνώσι ν' αντικρύση 120
 δεν ἠθέλεν, ὅτι πολὺ τους ἄλλους ἐνικούσε,
 'ς ταις τέχναις ὅλαις, ο λαμπρὸς πατέρας σου, αν υἱὸς του
 εἶσαι τῶνόντι· σεβασμὸς με παίρνει ως σε κυττάζω·
 προσομιᾶζ' η ομιλία πολὺ, κ' εἶν' ἓνα θαῦμα
 προσόμοια τόσο να ομιλή μικρὸς την ηλικία. 125
 τότε δεν εὐρεθήκαμεν, ἐγὼ και ο Οδυσσεάς,
 ἀσύμφωνοι, οὐτ' εἰς σὺννοδον οὔτε εἰς βουλή, ποτέ μας·
 ἀλλὰ μιαν γνώμην ἔχοντας, με νου και μ' ὀρθή σκέψι,
 εὐρίσκαμ' ὅ,τι ἐδύνονταν να σώση τους Ἀργεῖους·
 ἀλλ' ἅμα κάτω ἐρρίξαμε την Τροίαν και 'ς τα πλοῖα 130
 μπηκάμε, και τους Αχαιοὺς θεὸς ἐσκόρπισ' ὅλους,
 κακὴν 'ς αὐτοὺς ἐπιστροφή τότε ἐμελέτα ο Δίας·
 ἐπειδὴ ὅλοι φρόνιμοι και δίκαιοι δεν ἦσαν·
 ὅθεν ἐσύντριψε πολλοὺς 'ς την τρομερὴν ὀργή της
 τότε η γλαυκόμεματη θεά, φρικτοῦ πατρός η κόρη, 135
 'που την διχόνοιαν ἔσπειρε 'ς τους ἀδελφοὺς Ἀτρεΐδαις.

κ' εκάλεσαν εις σύνοδο τους Αχαιούς εκείνοι
 όλους, αλλ' όμως ξώκαιρα, 'ς την δύσι του Ηλίου·
 και τα παιδιά των Αχαιών έφθασαν κρασωμένα·
 κ' εκείνοι εξήγαν τον σκοπό 'που εσύναξαν τα πλήθη· 140
 τότε ο Μενέλαος έλεγε να συνταχθούν να φύγουν
 όλ' οι Αχαιοί 'ς τα διάπλατα τα νώτα της θαλάσσης·
 δεν το 'στεργε ο Αγαμέμνονας και τον λαόν εκράτει,
 κ' ήθελε πρώτον ιεραίς να σφάξουν εκατόμβαις,
 την φοβερή της Αθηνάς οργήν όπως πραϋνη· 145
 μωρός, ουδ' ήξευρε 'π' αυτήν δεν ήθελε μαλάξη·
 ότι εύκολα δεν στρέφεται ο νους των αθανάτων.
 κ' οι δύο 'κείνοι ως στέκονταν, σκληρά λογομαχώντας,
 ξάφνου εσηκώθη, σκόρπισε των Αχαιών το πλήθος,
 μ' αλαλαγμόν αμίλητο, κ' εις γνώμαις δυο σχισθήκαν· 150
 και όλη την νύκτα ετρέφαμε μίσος ανάμεσόν μας,
 ότι μεγάλαις συμφοραίς ωργάνιζεν ο Δίας·
 κ' εμείς εσύραμε πρωί 'ς την θάλασσα την θεία
 τα πλοία με τα κτήματα και ταις βαθειά ζωσμέναις
 γυναίκαίς· κ' έμειναν αυτού το ήμισυ του πλήθους, 155
 σιμά 'ς τον Αγαμέμνονα τον ηγεμόν' Ατρείδη·
 έτσι 'ς τα πλοία μπήκαμε, κ' έπλεαν αυτά με βία,
 ότι θεός τα τρίςβαθα μας έστρωσε πελάγη.
 'ς την Τένεδο, διαβαίνοντας να πάμε 'ς την πατρίδα,
 εσφάξαμε προς τους θεούς· δεν έστεργεν ο Δίας 160
 να φθάσουμε, αλλ' ο άσπλαχνος κακήν πάλι διχόνοιαν

εγέννησε, κ' εγύρισαν με τα κυρτά καράβια
 μέρος με τον πολύβουλον, ανδρείον Οδυσσέα,
 τ' Ἀτρείδη τ' Ἀγαμέμνονα να χαρισθούν εκείνοι.
 κ' εγώ μ' ὅλα τα πλοία μου κίνησα ευθύς να φύγω, 165
 ὅτι ἔβλεπα 'που συμφοραῖς εἶχε ο θεός 'ς τον νου του.
 ὡς και ο Τυδεΐδης ἔφευγε κ' ἐκίνα τους συντρόφους·
 και ο Ξανθός Μενέλαος μας πρόφθασε κατόπι
 'ς την Λέσβο, 'που λογιάζαμε το μακρινό ταξίδι,
 εἴτε απεπάνω ἀπό την Χιό την πετρωτή να βγοῦμε, 170
 προς την Ψυρία, 'ς τα ζερβιά κυττάζοντας εκείνην,
 ἢ κάτω, 'που 'ναι ο Μίμαντας ἀντίκρυ ο ανεμισμένος·
 και του θεοῦ ζητούσαμε σημεῖο να μας δείξει·
 ἔδειξε, και να κόψουμε το πέλαγ' ὡς την Εὐβοία
 μας εἶπε, ὅπως ταχύτερα σωθοῦμε ἀπ' την οδύνη. 175
 πρῦμος τότε ἔπνευσε ηχηρός· 'ς τους ιχθυοφόρους δρόμους
 τα πλοία τρέχαν και ἀραξαν 'ς την Γεραιστό την νύκτα.
 του Ποσειδῶνα τότε αὐτοῦ ταύρων πολλά μερία
 ἐκάψαμε, ὅτι πέλαγος μέγα εἶχαμε μετρήσει·
 τέταρτ' ἡμέρα, οἱ σύντροφοι Διομήδη του ἱπποδάμου 180
 'ς τα νερά τ' Ἄργους ἔστησαν τα ἰσόμετρα καράβια.
 κατὰ την Πύλο ἀρμένιζα εγώ και ἀκολα εφύσα,
 ὡς τον πρωτόστειλε ο θεός, ο ἄνεμος ο πρῦμος.
 ἰδού πῶς ἦλθ' ἀνήξερρος, παιδί μου, ουδέ γνωρίζω
 των Ἀχαιῶν ποιοι χάθηκαν, και ποιοι πάλι εσωθήκαν· 185
 ἀλλ' ὅσα ἐδῶ καθήμενος 'ς τα μέγαρά μου ἀκούω,

ως πρέπει, θέλει σου τα ειπώ, χωρίς το ουδέν να κρύψω·
λέγουν πως εκαλόφθασαν οι ανδρείοι Μυρμιδόνες,
'που του υψηλόφρονα Αχιλληά ωδήγα ο λαμπρός γόνος·
καλά και ο υιός του Ποίαντα, ο ένδοξος Φιλοκτήτης· 190
και όλους τους άνδραις έμπασε 'ς την Κρήτη ο Ιδομενέας,
όσους τ' άφησε ο πόλεμος· τα κύμα δεν του επήρε.
για τον Ατρείδη εμάθετε και σεις, μακράν 'που είσθε,
πώς ήλθε, πώς ελεεινό του ετοίμασε το τέλος
ο Αίγισθος· αλλά τρομερά το πλέρωσε εκείνος. 195
τόσον αξίζει ένα παιδί ν' αφήνη ο απεθαμένος,
ως βλέπεις 'που τον Αίγισθον εκείνος εκδικήθη,
τον δόλιο, 'που του 'φόνευσε τον ένδοξον πατέρα.
Φίλε, και συ, 'που 'σαι καλός και μέγας, ως σε βλέπω,
γενναίος γίνε, οι απόγονοι να σε καλολογήσουν». 200

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου·
«Ω Νηληάδη Νέστορα, των Αχαιών ω δόξα,
καλά τον εκδικήθηκεν εκείνος, και την φήμη
θε να του απλώσουν οι Αχαιοί και εις τα τρισέγγονά τους.
κ' είθε να εζώναν οι θεοί κ' εμέ δύναμιν τόση, 205
να εκδικηθώ την αδικιά των πονηρών μνηστήρων,
'που υβρίζουν, και άνομα πολλά ενάντια μου οργανίζουν.
αλλ' οι θεοί δεν έκλωσαν παρόμοιαν ευτυχίαν
εις τον πατέρα κ' εις εμέ· και ανάγκη να υπομείνω».

Και απάντησε ο Γερήνιος ο Νέστορας υπότης· 210
 «Φίλ', επειδή μου ενθύμισες το πράγμ' αυτό και μου 'πες,
 λέγουν 'που την μητέρα σου πολλοί ζητούν μνηστήρες,
 και σπίτι σου σε τυρανούν, πολλ' άνομα οργανίζουν.
 το θέλεις και δαμάζεσαι, λέγε μου, ή σ' έχει μίσος
 ο λαός όλος, του θεού φωνήν ακολουθώντας; 215
 ποιος ξεύρει μη την βία τους πλερώση αυτός μίαν ώρα,
 μόνος, ή από τους Αχαιούς συνωδευμένος όλους;
 ότι αν σε θέλει ν' αγαπά η γλαυκομμάτ' Αθήνη,
 τόσ', όσο για τον ένδοξο πονούσεν Οδυσσέα,
 'ς την Τροίαν, όπ' οι Αχαιοί είχαμε μύρια πάθη,— 220
 θεόν δεν είδα φανερά να δείξη την αγάπη,
 ως φανερά την έδειχεν η Αθήνη 'ς το πλευρό του,—
 αν σ' όμοια θέλει ν' αγαπά και να πονή για σένα,
 τότε απ' αυτούς πολλοί, θαρρώ, τον γάμο θ' αστοχήσουν».

.
 Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου· 225
 «Αυτό 'που λέγεις, γέροντα, να γίνη δεν πιστεύω·
 μεγάλο το 'χω, θαυμαστό· ποτέ μου δεν ελπίζω
 το πράγμα να κατορθωθή, και αν οι θεοί θελήσουν».

.
 Και προς αυτόν ωμίλησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 «Τηλέμαχε, τι σου 'φυγε των οδοντιών το φράγμα; 230
 άνδρα θεός και από μακράν, αν θέλη, εύκολα σώζει,
 καλλιά 'χα να βασανισθώ, πολύ να παραδείρω,

ως την πατρίδα μου να ιδώ, παρά 'ς τα γονικά μου
ἄμα πατήσω, ο θάνατος να μ' εὔρη, ως τον Ατρείδη,
'πώπεςε, από της γυναικός τον δόλο και του Αιγίσθου. 235
ἀλλ' εἶναι ο θάνατος κοινός, οὐδ' ἡμποροῦν να σώσουν
και φίλον ἄνδρ' οι ἀθάνατοι, οπότεν ἔλθ' ἡ μαῦρη
μοῖρα του τεντοπλάγιαστου θανάτου, να τον πάρῃ».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησεν ἐκείνης·
«Μέντορ' ας παύσουμεν αὐτά του πόνου μας τα λόγια· 240
ἐκεῖνος εἶναι ἀγύριστος· κ' ἤδη του ἀποφασίσαν
θάνατον οι ἀθάνατοι και μαυρισμένην μοῖρα.
και τώρα ἐγώ τον Νέστορα πράγμ' ἄλλο θα ἐρωτήσω·
ὅτι δεν κρίνει ὡσάν αὐτόν κανεῖς, οὐδέ γνωρίζει·
τι λέγουν 'που ἐβασίλευσε τρεῖς γενεαῖς ἀνθρώπων, 245
και ἀθάνατος μου φαίνεται 'ς την ὄψι, ως τον κυττάζω.
ὦ Νηληιάδῃ Νέστορα, συ 'πέ μου την ἀλήθεια·
πῶς ἔπες' ο Αγαμέμνονας, ο δυνατός Ατρείδης,
πού εὐρίσκειτ' ο Μενέλαος; ποῖον δόλον ἐσοφίσθη
ο Αἰγίσθος, κ' ἐφόνευσε πολὺ καλῆτερόν του; 250
ἢ 'ς τ' Ἄργος το Αἰακὸν δεν ἦτο, ἀλλὰ 'ς τα ξένα
πλανιόνταν, κ' ἔτσι ἐθάρρεψε κείνος, κ' ἐφόνευσέ τον;»

·
Και ἀπάντησε ο Γερῆνιος ο Νέστορας ὑπὸ πτης·
«Κ' ἐγ' ὅλα τούτα, τέκνο μου, θέλει σου 'πὼ μ' ἀλήθεια·
και μόνος σου φαντάζεσαι πῶς τούτα ἤθελε γείνουν, 255

αν ζωντανόν τον Αίγισθο 'ς τα μέγαρα ήθελ' εὖρη
 τότε ο ξανθός Μενέλαος, φθασμένος απ' την Τροία.
 τότε ουδέ χῶμα εις τον νεκρόν εκείνου ήθελε ρίξουν,
 αλλά θα τον κατάτρωγαν πετούμενα και σκύλοι
 απόρρικτον 'ς την εξοχήν· ουδ' ήθελε Αχαιίδα 260
 καμμιά τον κλάψη· ότι έπραξεν έργο φρικτό και μέγα·
 ότι εκεί μέναμεν εμείς, 'ς τους τρομερούς αγώναις,
 και αυτός, εις τ' Άργους την καρδιάν, ήσυχος την γυναίκα
 έπασχε του Αγαμέμνονα με λόγια να μαγεύση.
 και αρνιόνταν πρώτα τ' άπρεπον έργον η Κλυταιμνήστρα· 265
 ότ' είχε γνώμην αγαθή· και ακόμ' είχε σιμά της
 τον αιιδόν, 'που ως έφευγεν ο Ατρείδης για την Τροία
 να του φυλά την σύντροφο θερμά 'χε παραγγείλει.
 αλλ' ότε η μοίρα των θεών τον σπέδισε να πέση,
 τότε έσυρε τον αιιδόν ς' έρμο νησί και αφήκε, 270
 ηύρεμα να 'ναι και τροφή των πετεινών, κ' εκείνην
 πρόθυμος εις το σπίτι του πρόθυμην την ελήρε.
 και των θεών εις τους βωμούς πολλά 'καψε μερία,
 πολλά στολίδια κρέμασεν, υφάσματα, χρυσάφι,
 ότ' είχε πράγμ' ανέλπιστο και μέγα κατορθώσει. 275
 κ' εμείς αντάμα επλέαμεν, ως φίλοι, εγώ και ο Ατρείδης,
 απ' την Τρωάδα ερχόμενοι· αλλ' όταν 'ς του Σουνίου
 των Αθηναίων φθάσαμε το άγιον ακρωτήρι,
 του Μενελάου φόνευσε τότε τον κυβερνήτην
 ο Φοίβος ο Απόλλωνας με τ' άλυπά του βέλη, 280

ενώ του πλοίου, 'πώτρεχεν, εκράτει το τιμόνι,
 τον Φρόντι του Ονήτορα, 'που εις όλους ήταν πρώτος,
 όταν μανίζ' η τρικυμιά, να κυβερνά καράβι.
 κ' έτσι αυτός, μ' όλον 'που 'χε βια, έμεινε αυτού να θάψη
 τον φίλο, και νεκρώσιμα να του προσφέρει δώρα. 285
 αλλ' όταν εις τα πέλαγα τα σκοτεινά κ' εκείνος
 εβγήκε με τα πλοία του, και 'ς τ' όρος τον Μαλέα
 γοργά 'φθασε, ο βροντόφωνος Δίας φρικτό ταξείδι
 του ετοίμασε, και του 'στειλε σφοδρών πνοαίς ανέμων,
 και κύματα, 'που εφούσκοναν και ως όρη εμεγαλόναν. 290
 και τα καράβια χώρισε, μέρος σιμά 'ς την Κρήτη,
 'που κατοικούν οι Κύδωνες, 'ς το ρεύμα του Ιαρδάνου.
 μια πέτρα υψόνεται γλυστρή, 'ς τα σκοτεινά πελάγη,
 'ς άκρη της Γόρτυνος, και αυτού, προς την Φαιστόν, ο Νότος
 προς τ' ακρωτήρι το ζερβί μεγάλο κύμ' αμπλώθει, 295
 κ' εκείν' η πέτρα η μικροστή μέγ' αποδιώχνει κύμα.
 ήλθαν αυτού, και μεταβιάς οι άνδρες εσωθήκαν,
 κ' εσύντριψαν τα κύματα 'ς τους βράχους τα καράβια·
 και τ' άλλα πέντ' ετράβιξε μαυρόπλωρα καράβια
 'ς την Αίγυπτο της θάλασσας η ορμή και των ανέμων. 300
 και πλούτη αυτού και μάλαμμα εσύναζεν εκείνος,
 γυρνώντας με τα πλοία του 'ς ανθρώπους αλλοφώνους.
 'ς το σπίτι ωστόσο' ο Αίγισθος την συμφοράν εργάσθη,
 και τον Ατρείδη φόνευσε κ' εδάμασε τον τόπο,
 και χρόνια επτά βασίλευσεν εις την χρυσή Μυκήνη. 305

'ς τ' όκτατο του 'λθε το κακό, του 'λθε ο λαμπρός Ορέστης
 απ' ταις Αθήναις, κ' έκοψε τον δολερό φονέα,
 Αίγισθο, 'που του φόνευσε τον ένδοξον πατέρα.
 και των Αργείων έκαμε νεκρώσιμο τραπέζι
 της θεοκατάρατης μητρός και άμα του ανάνδρου Αιγίσθου. 310
 την ίδια 'μέρα του 'φθασεν ο μαχητής Μενέλαος,
 με κτήματ' όσα εσήκοναν εκείνου τα καράβια.
 φίλε, και συ πολύ μακρυά 'ς τα ξένα μη πλανιέσαι
 από το σπίτι, 'π' άφησες το βιο σου, κ' έχεις μέσα
 ανθρώπους τόσο υβριστικούς, μη μοιρασθούν και φάγουν 315
 όλο το βιο σου και σου 'βγη χαμένο το ταξείδι.
 εις τον Μενέλαο να πας όμως σε παραγγέλλω,
 'που κείνος είναι νηόφερτος από τα ξένα μέρη,
 όπου, άμ' ευρίσκονταν τινάς, δεν θα 'λπιζε να γύρη,
 ανεμοζάλη αν έτυχε κει πέρα να τον κλείση 320
 εις τέτοιο φρικτό πέλαγο και απέραντον, απ' όπου
 'ς τον χρόνο ουδέ πετούμενα οπίσω δεν γυρίζουν.
 αλλ' άμε με το πλοίο σου και με την συντροφιά σου,
 και αν κάλλιο θέλεις της στερηάς να πάς, λάβε τ' αμάξι,
 και τους υιούς μου συνοδούς, αυτοί να σ' οδηγήσουν 325
 'ς την θείαν Λακεδαίμονα, 'ς τ' Ατρείδη το παλάτι·
 και ατός σου παρακάλεις τον να είπη την αλήθεια·
 είν' άνδρας συνετώτατος, δεν θέλ' ειπή το ψέμμα».

.

Είπεν ο ήλιος κάθισε κ' έφθασε το σκοτάδι,

και ωμίλησέ τους η θεά, η γλαυκομάτ' Αθήνη· 330

.

«Ω γέρε, ός' είπες είναι ορθά, και όπως τα θέλ' η τάξι.
αλλά ταις γλώσσαις κόψετε και το κρασί νερώστε·
και αφού του Ποσειδώνα και των άλλων αθανάτων
σπονδίσουμεν, είναι καιρός να κοιμηθούμε, ότ' ήδη
'ς το σκότος κάτω εβύθισε το φως, και ουδέ ταιριάζει 335
εις των θεών την τράπεζα πολύ τινάς να μένη».

.

Αυτά 'πε η κόρη του Διός, και ο λόγος της ακούσθη.
και το νερό τους έχυσαν οι κήρυκες 'ς τα χέρια.
και αφού κρατήραις με κρασί στεφάνωσαν οι νέοι,
κ' έδωκαν 'ς όλους απαρχή 'ς τα γεμιστά ποτήρια, 340
'ς το πυρ ταις γλώσσαις έρριξαν, και ορθοί λοιβαίς εχύσαν.
και αφού σπονδίσαν κ' έπιαν όσ' ήθελε η ψυχή τους,
η Αθήνη και ο θεόμορφος Τηλέμαχος αντάμα
εκίνησαν να πορευθούν 'ς το βαθουλό καράβι.
και ο Νέστορας εκράτησεν εκείνους και τους είπε· 345

.

«Ο Δίας κ' οι αθάνατοι άλλοι θεοί μη δώσουν
σεις απ' εμέ να φύγετε 'ς το βαθουλό καράβι,
ωσάν απ' άνθρωπον γυμνόν και τέλεια στερημένον,
οπού σκεπάσματα πολλά 'ς το σπίτι του δεν έχει,
για να κοιμάται μαλακά και αυτός και όσους ξενίση. 350
κ' εμέ σκεπάσματ' εύμορφα, παπλώματα δεν λείπουν,

του ανδρός εκείνου όχι ποτέ ο γόνος, του Οδυσσέα,
'ς του πλοίου το σανίδωμα δεν θα πλαγιάση, ως ότου
'ς την ζωήν είμαι, κ' ύστερα τα τέκνα μου όσο ζήσουν,
τους ξένους να φιλοξενούν, 'ς το σπίτι μου όσοι τύχουν». 355

.
Κ' εις αυτόν είπεν η θεά, η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Γέροντα φίλε, ωμίλησες ορθά, και καλόν είναι
εσέ τώρα ο Τηλέμαχος 'ς ό,τ' είπες να υπακούση.
'ς το σπίτι σου ν' αναπαυθή θέλει σ' ακολουθήση
τούτος, κ' εγώ θα υπάγω ευθύς 'ς τα μελανό καράβι, 360
εμψύχωσι και συμβουλή να δώσω των συντρόφων.
ότι εγώ μόνος εις αυτούς ηλικιωμένος είμαι,
κ' οι άλλοι άνδρες νεώτεροι γι' αγάπη τον γενναίον
Τηλέμαχον ακολουθούν, ομήλικοι δικοί του.
τώρα σιμά 'ς το βαθουλό καράβι θα πλαγιάσω, 365
και το ταχύ 'ς τους Καύκωναις θα υπάγω τους γενναίους,
όπου ένα χρέος μου χρωστούν, και χθεσινό δεν είναι,
και ούτε μικρό· και τούτον συ, 'ς το δώμα σου επειδ' ήλθε,
με τον υιόν σου στείλε τον 'ς την άμαξα, και δος του
άλογα τα ελαφρότερα και αξιώτερ' απ' όσ' έχεις». 370

.
Αυτά 'πε και αναχώρησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη
με σχήμ' αετού· ξιπλάσθηκε το πλήθος 'που την είδε·
εθαύμαζεν, ως είδε την 'ς τα μάτια εμπρός του, ο γέρος·
του Τηλεμάχου άμ' έπιασε το χέρι, και τον είπε·

·
«ὦ φίλε, ἀχρεῖος καὶ ἀνανδρὸς θαρρῶ πως δὲν θε νὰ 'σαι, 375
ἀν ὁδηγοὶ 'ς τὰ νειάτα σου θεοὶ σε συνοδεύουν·
ὅτι ἄλλος τούτος δὲν εἶναι τῶν ὀλυμποκατοίκων,
ἀλλ' εἶναι ἡ κόρη τοῦ Διὸς, ἡ ἐνδοξη τριτογένεια,
'που τὸν λαμπρὸν πατέρα σου ἐτίμα εἰς τοὺς Ἀργεῖους.
κ' ἔλεη γενού, βασίλισσα, καλὴν δόσε μας δόξαν, 380
εμένα καὶ τῶν τέκνων μου καὶ τῆς σεμνῆς συντροφου·
κ' ἐγὼ μιαν πλατυμέτωπη δαμάλα θα σου σφάξω
χρονιάρικη, 'που τὸν ζυγὸ τ' ἀνθρώπου δὲν γνωρίζει·
θα σου τὴν σφάξω, ἀφ' οὗ προτοῦ τὰ κέρατα χρυσώσω».

·
Εὐχήθη· τὸν εἰσάκουσε τότε ἡ Παλλὰδ' Ἀθήνη. 385
καὶ πρὸς τὰ ωραῖα δώματα ἐκίνησεν ὁ ὑπότης
Νέστορας, καὶ ἀκολούθησαν τὰ τέκνα κ' οἱ γαμβροὶ τοῦ.
ἅμ' ἔφθασαν 'ς τὸ ὑπέρλαμπρο παλάτι τοῦ κυρίου,
εἰς τὰς καθήκλεις, 'ς τὰ θρονιά καθίσαν 'ς τὴν ἀράδα,
καὶ αὐτῶν ὁ γέροντας εὐθύς συγκέρασε κρατήρα 390
ἀπὸ γλυκόποτο κρασί, 'που ἐμέτρα ἑνδεκα χρόνους,
καὶ τ' ἄνοιξε ἡ κελλάρισσα, κ' ἔλυσε τὸ σφαλί τοῦ.
ὁ γέρος τὸν συγκέρασε καὶ με σπονδαῖς εὐχόνταν
τῆς Ἀθητάς, τῆς θυγατρὸς τ' αἰγιδοφόρου Δία,
καὶ ἀφού σπονδίσαν κ' ἔπιαν ὅς ἤθελε ἡ ψυχὴ τοὺς, 395
οἱ ἄλλοι, καθένας σπῖτι τοῦ, κίνησαν νὰ πλαγιάσουν,
κ' ἔβαλε αὐτοῦ ν' ἀναπαυθῇ τὸν γόνο τοῦ Ὀδυσσεά

του θείου, τον Τηλέμαχον, ο Νέστορας ιπλότης,
'ς την βροντερή την αίθουσα, 'ς την торνευμένη κλίνη,
και τον Πεισίστρατο σιμά, τον άξιον πολεμάρχο, 400
'που μόνον από τους υιούς είχε άγαμον 'ς σπίτι·
'ς του παλατιού τ' απόκρυφα κ' εκείνος αναπαύθη,
και η σύντροφος του η δέσποινα του ευτρέπισε την κλίνη.

Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
κ' εγέρθηκε ο Γερήνιος ο Νέστορας ιπλότης, 405
εβγήκε και άμ' εκάθισε 'ς τους στιλβωμένους λίθους,
'που 'ς τα υψηλά του πρόθυρα κατέμπροσθ' ευρισκόνταν,
λευκοί και απ' άλειμμα λαμπροί· 'ς αυτούς είχε καθίσει
πριν ο Νηλέας, 'πώμοιαζε 'ς τον νου τους αθανάτους·
αλλά 'ς τον Άδη ο θάνατος επήρε αυτόν, και πάλιν 410
αυτού κάθιζε ο Νέστορας, των Αχαιών σωτήρας,
σκήπτρο κρατώντας· γύρω του τα τέκνα εσυναχθήκαν,
και απ' τους θαλάμους έρχονταν, ο Εχέφρονας, ο Στράτις,
με τον Περσέ' ο Άρητος, και ο ισόθεος Θρασυμήδης,
και ο ήρωας ο Πεισίστρατος έκτος 'ς εκείνους ήλθε. 415
και τον θεϊκόν Τηλέμαχον αυτού σιμά εκαθίσαν.
και άρχισεν ο Γερήνιος ο Νέστορας ιπλότης·

·
«Σύντομα, τέκν' αγαπητά, να γίν' η επιθυμιά μου,
την Αθηνάν απ' τους θεούς ήλεη να κάμω πρώτη,
'που μου 'λθεν ολοφάνερη 'ς το θεϊκό τραπέζι. 420

κ' εἰς το λιβάδι, ἕνας να πα γοργά για την δαμάλα,
να την κεντήση ογλήγορα 'ς εμάς ο επιστάτης·
και ἄλλος 'ς του μεγαλόψυχου Τηλέμαχου το πλοίο,
να φέρη τους συντρόφους του και μόνους δυο ν' αφήση·
και ἄλλος ας κράξη, να 'λθη εδῶ, τον χρυσικό Λαέρκη, 425
του δαμαλιού τα κέρατα να χρυσοπεριχύση.
σταθῇτ' οἱ ἄλλοι αὐτοῦ μαζή, και ευπῆτε 'ς το παλάτι
η δούλαις για την τράπεζα τα πάντα να ευτρεπίσουν·
καθίσματα να φέρουσι, ξύλα, νερό καθάριο».

Εἶπε, και ὅλοι ἐκινήθηκαν κ' ἐφθασεν η δαμάλα 430
απ' το λιβάδι, κ' ἐφθασεν απ' το γοργό καράβι
του Τηλεμάχου οἱ σύντροφοι, ἐφθασε και ο χαλκέας,
της χρυσικῆς τα σύνεργα κρατώντας εἰς τα χέρια,
τ' αμμόνι, το καλόφθειαςτο διλάβι, και την σφύρα,
ἦλθε κ' η Αθήνη να δεχθῇ την προσφορά· και ο γέρος 435
τον χρυσόν δίδει· τεχνικά τον περιχύνει ἐκεῖνος
'ς τα κέρατα, το στόλισμα να ἰδῇ και ν' αγαλλιᾷση
η Αθηνά· και ο Εχέφρωνας και ο Στράτις την δαμάλα
ἐσυρναν απ' τα κέρατα· κ' εἰς πλουμιστὴ λεκάνη
ἐφερν' ο Ἄρητος νερό, βαστώντας 'ς τ' ἄλλο χέρι 440
ουλαῖς μέσα 'ς το κάνιστρο· και ο ἀνδρεῖος Θρασυμήδης
αξίνα ἐκράτει ἀκονιστή, να κόψη την δαμάλα.
και ο Περσέας το σταμνί· και ο γέρος ο ὑπότης
Νέστορας με το νίψιμο και με τους ουλοχύταις

ἔκαμε ἀρχή, δεόμενος θερμὰ πρὸς τὴν Αθῆνη, 445
 καὶ 'ς τὸ πυρ ἔρριξε ἀπαρχαῖς τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχαις.
 καὶ ἅμ' εὐχηθῆκαν κ' ἔχυσαν οὐλαῖς, ὁ Θρασυμήδης,
 υἱὸς τοῦ Νέστορα λαμπρὸς, ζυγώνει καὶ κτυπᾷ·
 κ' ἡ ἀξίνα τὰ νεῦρ' ἔκοψε τοῦ σβέρκου καὶ ἅμ' ἐλύθη
 τῆς δαμάλας ἡ δύναμις· ἐφώναξαν ἡ κόραις 450
 καὶ ἡ νυφάδες, καὶ ἡ σεμνὴ τοῦ Νέστορα συμβία,
 Εὐρυδίκη ἡ πρωτότοκη ἡ κόρη τοῦ Κλυμένου.
 κ' οἱ ἄλλοι ἐσηκώσαν ἀπ' τὴν γῆ κ' ἐβάσταν τὴν δαμάλα·
 τὴν ἔσφαξε ὁ Πεισίστρατος, ὁ ἄξιος πολεμάρχος.
 με τὸ μαῦρο αἶμα ὥς ἄφησε τὰ κόκκαλα ἡ ψυχὴ τῆς, 455
 εὐθύς τὴν ἐτετάρτιασαν, ἔκοψαν τὰ μερία,
 με τάξι, καὶ τὰ σκέπασαν με διπλωτὸ κνισάρι·
 κ' ἐπάνω αὐτῶν ὠμὰ 'βαλαν κομμάτια· τότε ὁ γέρος
 'ς τὰς σχίζαις τὰ 'καίε καὶ κρασί φλογώδες ράντιζέ·
 καὶ τὰ πεντόσουβλα σιμὰ τ' ἀγόρια τοῦ κρατοῦσαν. 460
 καὶ ἅμ' ἐκαῆκαν τὰ μεριά καὶ ἐγεύθησαν τὰ σπλάχνα,
 ἐλιάνισαν τὰ ἐπίλοιπα καὶ ἀμέσως τὰ ἐσουβλίσαν,
 καὶ τὰ 'ψηναν 'ς τὰ μυτερά σουβλιά 'που 'χαν 'ς τὰ χέρια.
 .
 Ἐλούσε τὸν Τηλέμαχον ὥστος ἡ Πολυκάστη
 καλὴ κόρ' υστερόγενη τοῦ Νέστορα Νηληιάδης· 465
 καὶ ἅμα ἔλουσέ τον κ' ἔχρισεν ἐκείνη με τὸ λάδι,
 καὶ μ' εὐμόρφο τὸν ἔνδυσε φόρεμα καὶ χιτῶνα,
 ἀπ' τὸν λουτρόν ὡσάν θεὸς ἐβγαίνει καὶ καθίζει,

αυτού σιμά 'ς τον Νέστορα, ποιμένα των ανθρώπων.

·
Και αφού τα κρέατ' έψησαν τα επάνω και τα 'βγάλαν, 470
κάθισαν και συνέτρωγαν, και καλογεννημένοι
άνδρες κερνούσαν τα κρασί 'ς ολόχρυσα ποτήρια,
και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβήσαν,
τους είπεν ο Γερήνιος ο Νέστορας υπότης·

·
«Παιδιά μου, φέρτε ζέψετε ευθύς του Τηλεμάχου 475
τ' άλογα τα καλότριχα, πολύν να κόψη δρόμο».

·
Αυτά 'πε· κείνοι υπάκουσαν αμέσως 'ς την φωνή του·
κ' ευθύς τα ογλήγορ' άλογα 'ς την άμαξαν εξέψαν·
τους έβαλε η κελλάρισσα άρτο, κρασί και ακόμη 480
προσφάγια, αυτά 'που 'ναι τροφή των θείων βασιλέων.
'ς την άμαξα ο Τηλέμαχος ανέβη, την ωραία,
'ς το πλάγι του ο Πεισίστρατος, ο άξιος πολεμάρχος,
ανέβη, και 'ς τα χέρια του τα χαλινάρια πήρε,
κ' ευθύς τ' άλογα εμάστιξε, 'που πρόθυμα επετάξαν
'ς την πεδιάδα, και άφησαν την υψηλή την Πύλο. 485
και ολήμερ' έσειαν τον ζυγό 'ς το να και ς' τ' άλλο πλάγι.
και ο ήλιος εβασίλευσε και ισκιάζαν όλ' οι δρόμοι,
και 'ς ταις Φηραίς εστάθηκαν, 'ς το δώμα του Διοκλέα,
'που του Ορσιλόχου ήταν υιός και τ' Αλφειού εγγόνι·
εκεί ξενύκτισαν, και αυτός φιλόξενα τους δέχθη. 490

·
 Κ' εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του ὀρθρου κόρη·
 ἔξεψαν και ως ανέβηκαν εις τ' εὐμορφον αμάξι,
 τα πρόθυρα, την αίθουσα την βροντερήν αφήκαν·
 κ' ευθύς τ' ἄλογα εμάστιξε, 'που πρόθυμα επετάξαν
 'ς την σιτοφόρα ως ἔφθασαν πεδιάδα, ἔκοβαν δρόμο
 με τόση τα γοργ' ἄλογα ορμήν αὐτοὺς ελαίρναν.
 και ο ἥλιος εβασίλευσε, και ισκιάζαν ὄλ' οι δρόμοι.

495

·
 ·
 ·
Ραψωδία Δ

·
 ·
 ·
 Στην Λακεδαιμόν' ἔφθασαν, μες τας σχισμένα ὄρη,
 και 'ς το παλάτι ετράβιξαν του ενδόξου Μενελάου·
 τον ηὔραν 'που 'ς το σπίτι μου με πολλοὺς φίλους εἶχε
 γάμων χαραῖς για τον υἱό και για την θυγατέρα.
 του Αχιλληά προς τον υἱό την κόρη του επροβόδα.
 'ς την Τροία πρώτα υπόσχεσι και λόγο του 'χε δώσει,
 και τώρα τέλος ἔβαζαν οι αθάνατοι 'ς τον γάμο.
 με ἄλογα, με ἁμαξαις την ἔστελνε εις την πόλι
 των Μυρμιδόνων την λαμπρήν, οποι' 'ταν βασιλέας.
 από την Σπάρτην ἔμπαζε τ' Αλέκτορα την κόρη

5

10

νύμφη του μεγαλόψυχου υιού του Μεγαπένθη,
'που υστερογέννην έλαβε από δούλη· της Ελένης
τέκνα οι θεοί δεν έδωκαν, αφ' ότου είχε γεννήσει
την Ερμιόνη, 'πώλαμπε ωσάν την Αφροδίτη.

.

'Σ το μέγα δώμα το υψηλόν έτσι εσυντρώγαν όλοι, 15
οι γείτονες κ' οι συγγενείς του ενδόξου Μενελάου,
τερπόμενοι, και ανάμεσα κιθάριζεν ο θείος
ο αοιδός, και ως άρχιζεν εκείνος το τραγούδι,
δυο χορευταίς 'ς την μέση τους πηδούσαν κ' εγυρίζαν.

.

'Σ τα πρόθυρα ο Τηλέμαχος ο ήρωας ωστόσο, 20
και ο λαμπρός του Νέστορα υιός, τ' αμάξι εστήσαν.
εβγήκ' εμπρός κ' είδεν αυτούς ο μέγας Ετεωνέας,
ο επιμελής θεράποντας του ενδόξου Μενελάου,
και του ποιμένα των λαών εστράφη να το είπη.
σιμά του εστάθη κ' είπε του με λόγια πτερωμένα· 25

.

«Μενέλαε διόθρεπτε, μας ήλθαν δύο ξένοι,
'πού του μεγάλου του Διός το γένος ομοιάζουν.
ειπές αν θα τους λύσουμε τ' άλογ' από τ' αμάξι,
ή θα τους προβοδήσουμε 'ς άλλον να τους ξενίση».

.

Τότε ο ξανθός Μενέλαος εβάρυνε και του 'πε· 30
«Μωρός δεν ήσουν άλλοτε, Βοηθοίδη Ετεωνέα·

τώρα ως μωρόπαιδ' ομιλείς· και δεν θυμάσαι οι δυο μας
απ' άλλους πόσα εφάγαμε δώρα φιλοξενίας,
ως 'που να γύρουμεν εδώ και ο Δίας να μας δώση
τέλος εις τα παθήματα; αλλά τ' άλογα λύσε
των ξένων, και άμα μπάσε τους εδώ να γευματίσουν».

35

Είπε· κ' εκείνος χύθηκε, κ' επρόσταξε τους άλλους
επιμελείς θεράπονταις να τον ακολουθήσουν,
τα ιδρωμένα τ' άλογα απ' τον ζυγόν ελύσαν,
και 'ς τ' αλογίσινα παχυνά τα δέσαν, και εις εκείνα
ζειά τους βάλαν, κ' έσμιξαν μ' αυτήν λευκό κριθάρι·
'ς τους τοίχους τους ολόφωτους έκλιναν και τ' αμάξι·
και αυτούς 'ς το θείον έμπασαν παλάτι· άμ' είδαν κείνοι
του διοθρεμμένου βασιληά τα δώματα, εθαυμάζαν·
ότι ωσάν λάμψι του ήλιου, ή της σελήνης, ήταν
'ς το δώμα το υψηλόσκεπο του ενδόξου Μενελάου.
και αφού θωρώντας χάρηκαν το θέαμα τριγύρω,
'ς τα καλοσκάλιστα λουτρά εμπήκαν κ' ελουσθήκαν.
και αφού τους λούσαν κ' έχρισαν η δούλαις με το λάδι,
και τους εφόρεσαν κρουσταίς χλαμύδαις και χιτώναις,
σιμά του Ατρείδη εβάλθηκαν εις θρόνους να καθήσουν.
και νίψιμο η θεράπαινα φέρνει και από προχύτη
χύνει, εύμορφον, ολόχρυσο, 'ς ολάργυρη λεκάνη,
για να νιφθούν κ' ένα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός τους.
και η σεβαστή κελλάρισσα τον άρτον παραθέτει,

40

45

50

55

και απ' όσα φύλαγε φαγιά προσφέρει τους περίσσα·
και κρέατα κάθε λογής εις τα πινάκια φέρνει
ο μοιραστής, και ολόχρυσα ποτήρια παραθέτει.

·
Και ο ξανθός Μενέλαος χαιρέτησέ τους κ' είπε·
«Απλοχερήτε εις το φαγί, και χαιρέτε· κατόπι 60
αφού γευθήτε, θέλει σας ζητήσω τίνες είσθε,
ότι το γένος άγνωστο δεν θα 'ναι των γονειών σας,
αλλ' είσθε ανδρών γεννήματα μεγάλων σκηπτροφόρων·
ότι παρόμοια πλάσματα από αγενείς δεν βγαίνουν».

·
Είπε και με τα χέρια του νεφρά βωδιού παχεία 65
ψητά τους δίδει, 'πώλαβεν ο ίδιος ως πρωτείο·
και άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που 'χαν εμπρός τους.
και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβήσαν,
ωμίλησε ο Τηλέμαχος τότε του Νεστορίδη,
την κεφαλή ζυγόνοντας, οι άλλοι μην ακούσουν· 70

·
«Αγαπητέ, θεώρησε, γλυκέ μου Νεστορίδη,
'ς τα δώματα τ' αχόλογα πως ο χαλκός αστράφτει,
ο ήλεκτρος, το μάλαμμα, ο ελέφαντας, τ' ασήμι·
όμοια 'ς τον Όλυμπο, θαρρώ, θε να 'ναι η αυλή του Δία·
αμίλητα 'ναι, είναι πολλά· θαυμάζ' όσο τα βλέπω». 75

·
Και ο ξανθός Μενέλαος τον νόησ' ως ωμίλειε,

κ' ευθύς προσφώνησεν αυτούς με λόγια πτερωμένα·
 «Και ποιος θνητός, ω τέκνα μου, μετριέται με τον Δία;
 οι δόμοι και τα υπάρχοντα εκείνου αθάνατά 'ναι·
 θνητός μ' εμέ 'ς τα υπάρχοντα μετριέται ναι και όχι· 80
 ότι αφού έπαθα πολλά, αφού πολύ πλανήθην,
 μες τα καράβια τα 'φερα, και τ' όκτατ' έτος ήλθα.
 Κύπρο, Φοινίκην, Αίγυπτο, και χώραις Αιθιοίων,
 και Σιδονίων κ' Ερεμβών εβγήκα, και Λιβύαν,
 όπου τ' αρνιά από γενετής τα κέρατα φυτρόνουν, 85
 και τρεις φοράς τεκνοποιούν τα πρόβατα τον χρόνο.
 κει του ποιμένα περισσά, καθώς και του κυρίου,
 είναι τυρί και κρέατα και το γλυκό το γάλα,
 ότι έχουν πάντοτ' άφθονο το γάλα να τ' αρμέγουν·
 κ' ενώ πλούτη συνάζοντας κει πέρα εγώ πλανούμουν, 90
 ωστόσο' άλλος μου φόνευσε τον αδελφό μου κρύφια,
 απάντεχα, με της μιαρής συντρόφου την απάτη,
 κ' ιδού γιατί δεν χαίρομαι 'ς τα πλούτη αυτά, 'που έχω.
 και τούτα θα τ' ακούσετε και σεις απ' τους γονείς σας,
 όποιοι και αν είναι, ότι έπαθα πολλά, κ' έχασα σπίτι 95
 ευτυχισμένο με καλά και υπέρλαμπρα περίσσα.
 κ' έστεργα εγώ 'ς σπίτι μου το τρίτο να μου μείνη,
 και εις την ζωή να εσώζονταν οι άνδρες, όπου πέσαν,
 εις την Τρωάδα την πλατειά, μακράν από το Άργος.
 και όλους τους κλαίω και οδύρομαι, και το συχνό κλεισμένος 100
 εις τα δικά μου μέγαρα, καθήμενος δακρύζω,

και ωραις 'ς το κλάμμα χαίρεται η ψυχή μου και ωραις παύω·
γοργά του κρύου κλάμματος ο πόθος ησυχάζει.

αλλ' αυτών όλων των ανδρών ο πόνος δεν με θλίβει
όσον ενός, 'που ο πόθος του φαγί μου παίρνει κ' ύπνο· 105

ότι κανείς των Αχαιών ωσάν τον Οδυσσέα
δεν μόχθησε, ουδ' εβάσταξεν αλλά το 'θελε η μοίρα
αυτός να πάθη και άσβυστος 'ς εμέ να μείνη ο πόνος
κείνου, ότι λείπει δα καιρούς, ουδέ κανείς γνωρίζει
ζη κείνος ή απέθανε· και τώρα θα τον κλαίουν 110
η Πηνελόπ' η φρόνιμη, ο γέρος ο Λαέρτης,
και ο Τηλέμαχος, 'π' άφησε 'ς το σπίτι ακόμη βρέφος».

.
Αυτά 'πε και τον έκαμε να κλάψη τον πατέρα·
για τον πατέρα ως άκουσε χάμου έσταξε το δάκρυ,
κ' εμπρός 'ς τα μάτια σήκωσε την πορφυρή χλαμύδα 115
με τα δυο χέρια· κ' ένοιωσεν αυτόν ο βασιλέας,
κ' εβάλθηκε 'ς του λογισμού τα βάθη να μετρήση,
θα τον αφήση αφ' εαυτού να ειπή για τον πατέρα,
ή πρώτος θα ερωτήσει αυτός, το πράγμα να εξετάση.

.
Τούτα ενώ κείνος έζυαζε 'ς του λογισμού τα βάθη, 120
η Ελένη από τον θάλαμο τον μυροβόλον ήλθε,
όμοια με την Αρτέμιδα, 'πώχει χρυσά τα βέλη.
σιμά της βάζ' η Άδραστη θρονί καλοφτειασμένο,
από απαλώτατο μαλλί τάπητα η Αλκίπλη φέρνει,

ἄργυρο κάλαθο ἡ Φιλῶ· δῶρο ἦταν τῆς Ἀλκάνδρης, 125
τῆς γυναικὸς τοῦ Πόλυβου, 'που 'ς ταις Αἰγύπτιας Θῆβαις
εκατοικοῦσε, καὶ ἄπειρα 'ς τὸ σπῖτι ἔχει τὰ πλούτη·
τοῦ Ἀτρεΐδῃ ἐκεῖνος ἔδωκε δὺ' ἀργυροὺς νιπτήραις,
δυο τρίποδαις καὶ τάλαντα δέκα χρυσά, καὶ ἀκόμῃ
ἡ σύντροφος δῶρα λαμπρά χάριζε τῆς Ελένης, 130
χρυσή 'λεκάτη, κ' εὐμόρφο καλάθι τροχοφόρο,
ολάργυρο, κ' ἐπάνωθε με χρυσωμένα χεῖλη.
κεῖνο τότε ἡ θεράπαινα Φιλῶ τῆς παραθέτει
ἀπὸ ἐργασμένα γνέματα γεμάτ' ὅλο, κ' ἐπάνω
με τὸ γιοφύλλινο μαλλί τεντόνετο ἡ 'λεκάτη· 135
κ' ἐκάθισεν εἰς τὸ θρονί, οποῦ 'χεν υπολόδι,
κ' ἐρώτησε τὸν ἄνδρα τῆς ἡ Ελένη, ἓνα πρὸς ἓνα·

·
«Μενέλαε διόθρεπτε, γνωστὸ μας εἶναι τάχα
τούτοι 'που 'λθαν 'ς τὸ σπῖτι μας ποιοὶ καυχῶνται ὅτ' εἶναι;
ἄρα λαθεύομαι; ἡ καρδιά μου λέγει νὰ ομιλήσω· 140
ποτέ μου δὲν εἶδ' ἄνθρωπον, ἄνδρα ἢ γυναῖκα, τὸσον
ἄλλου νὰ ομοιάζῃ, ὅσον αὐτός — θαυμάζ' ὅσο τὸν βλέπω —
ὁ υἱὸς τοῦ μεγαλόψυχου φαίνεται τοῦ Οδυσσέα
Τηλέμαχος, ὅπ' ἄφησε 'ς τὸ σπῖτι ἀκόμῃ βρέφος,
ὅτε γιὰ με τὴν ἄσεμνη τὸν πόλεμο κινώντας 145
τὸν τολμηρόν οἱ Ἀχαιοὶ κατέβητε 'ς τὴν Τροία».

·
Καὶ ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπάντησεν ἐκείνης·

«Έτσι κ' εγώ τώρα νοώ, γυναίκα, ως συ νομίζεις·
τα πόδια τέτοια φαίνονταν εκείνου και τα χέρια,
των οφθαλμών η αστραψιαίς, και η κεφαλή και η κόμη· 150
και ως από τώρα ενθύμισα εγώ τον Οδυσσέα,
κ' έλεα πόσα 'παθε για με, κ' εμόχθησεν εκείνος,
κάτω 'ς τα μάγουλα πικρόν αυτός έχυνε δάκρυ,
κ' εμπρός 'ς τα μάτια σήκωσε την πορφυρή χλαμύδα».

·
Και απάντησι ο Πεισίστρατος του δίδει ο Νεστοριδης· 155
«Μενέλαε διόθρεπτε, Ατρείδη βασιλέα,
εκείνου τούτος είν' υιός τωόντι, καθώς λέγεις·
αλλ' είναι φρόνιμος, ευλάβεια τον βαστάει,
άμα πρωτώλθεν, άκαιρο λόγο να βγάλη εμπρός σου,
ενώ η φωνή σου, ωσάν θεού, μαγεύει την ψυχή μας. 160
κ' εμ' έστειλεν ο Νέστορας Γερήνιος ιπλότης
να 'λθω με τούτον συνοδός· ότ' ήθελε να σ' ίδη,
λόγον ή πράξι ωφέλιμην εσύ να τον διδάξης.
πατρός, οπού ξενίτευσε, το τέκνον έχει πόνους
'ς το σπίτι του, αν δεν είναι να τον βοηθήσουν άλλοι· 165
'σαν τώρα του Τηλέμαχου 'χάθη ο πατέρας, και άλλος,
να τον φυλάξη από κακά, 'ς τον τύπον του δεν είναι».

·
Τότε ο ξανθός Μενέλαος απάντησεν εκείνου·
«Ω Θε μου, αλήθεια σπίτι μου υιός ανθρώπου φίλου
ήλθε, 'που τόσο εβάσταξε για με πολλούς αγώναις! 170

κ' είπα ότι θα τον φίλευα ἔξοχ' ἀπὸ τοὺς ἄλλους
Αργεῖους, ἀν' ὁ Βροντητῆς νὰ γύρουμε εἶχε δώσει
καὶ οἱ δυο, τὸ πέλαιο σχίζοντας με τὰ γοργὰ καράβια.
καὶ πόλιν θὰ τοῦ ἔκαμνα καὶ σπῖτι μέσα 'ς τ' Ἄργος,
ἀπ' τὴν Ἰθάκῃ παίρνοντας αὐτὸν καὶ ὑπάρχοντά του, 175
με τὸν υἱὸ καὶ τὸν λαὸν ὅλο, κ' ἤθελα πόλιν
ξεκάμει ἀπ' ὅσαις γύρωθε μοῦ εἶναι ὑποταγμέναις·
καὶ ὄντας ἐδῶ θὰ ἐσμίγαμε συχνά, καὶ τίποτ' ἄλλο
εἰς τὴν φιλιὰ καὶ εἰς τὰς χαραῖς δὲν θὰ μας ξεχωρούσε,
εἰμὴ τὸ μαῦρο σύγγεφο τῆς ὥρας τοῦ θανάτου. 180
ἀλλ' ἦταν δα μελλόμενον θεὸς νὰ τὰ φθονέσῃ,
'που ἐκείνου μόνου τ' ἄμοιρου τὸν γυρισμὸν ἐπῆρε».

·
Εἶπε καὶ εἰς ὅλους κίνησε τὸν πόθο των δακρῦων·
ἐκλαιγ' ἡ Ελέν' ἡ Ἀργίσσα, τοῦ Δία θυγατέρα,
ἐκλαιγεν ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀτρεΐδης, 185
οὐδ' εἶχεν ὁ Πεισίστρατος ἀδάκρυτα τὰ μάτια·
ὅτι καὶ αὐτὸς τὸν ἄψεγον Ἀντίλοχον ἐνθυμήθη,
'που τῆς Ἡῶς τῆς φωτεινῆς εἶχε φονεῦσει ὁ γόνος·
τὸν ἐνθυμήθη κ' ἔλεγε με λόγια πτερωμένα·

·
«Ἀτρεΐδῃ, σε σοφώτερον ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους 190
ὁ γέρος εἶπε Νέστορας, ὅτ' ἦλθε γιὰ σε λόγος
'ς τὸ σπῖτι, ὡς ἐρωτιώμασθε ὁ ἓνας με τὸν ἄλλον.
καὶ τῶρ', ἀν γίνεταί, 'ς ἐμέ πείθου· γιὰτί 'ς τὸν δεῖπνο

δεν αγαπώ τα κλάμματα· αλλά του όρθρου η κόρη
195
Ηώ και πάλιν θα φανή· με τούτο εγώ δεν λέγω
κείνον, 'που επήρε ο θάνατος και η μοίρα, να μην κλαίουν.
και τούτο μόνον έχουσιν οι μαύροι θνητοί δώρο,
η κόμη να θερίζεται, να χύνεται το δάκρυ·
ότι κ' εγώ 'χασ' αδελφόν, 'που μέσα 'ς τους Αργείους
200
δεν ήταν ο χειρότερος, και θα τον έχης μάθει·
εγώ δεν τον εγνώρισα, κ' έξοχος λέγουν, ήταν,
ο Αντίλοχος, ταχύτατος, και ακλόνητος 'ς την μάχη».

·
Τότε ο Ξανθός Μενέλαος απάντησεν εκείνου·
«Ω φίλε, αφού είπες φρόνιμα, όσ' άνθρωπος με γνώσι,
και από σε μεγαλύτερος, ήθελε ειπή και πράξη· 205
τέτοιου πατρός, δεν ημπορείς ή φρόνιμα να λέγης·
καλόγνωρ' είν' η γενεά τ' ανδρός, οπού ο Κρονίδης
του γάμου και της γενετής ευτύχισε την ώρα,
ως έδωκε του Νέστορα να ήναι ολοκαιρής του,
και αυτός λαμπρά 'ς το σπίτι του τα γέρα να περνάη, 210
κ' υιούς να έχη συνετούς και 'ς τ' άρματα μεγάλους.
κ' εμείς το κλάμμ' ας παύσουμεν, όπ' είχε γίνει πρώτα·
του δείπνου ας κάμουμεν αρχή, και το νερό 'ς τα χέρια
ας χύσουν, και αύριο το ταχύ θα γίν' η ομιλία,
οπού ο Τηλέμαχος κ' εγώ θα ειπούμε μεταξύ μας». 215

·
Είπε· και ο Ασφάλιος το νερό τούς έχυσε εις τα χέρια,

ο επιμελής θεράποντας του ενδόξου Μενελάου·
και άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που 'χαν εμπρός τους.

·
Κ' η Ελένη, κόρη του Διός, τότε εσοφίσθηκ' άλλο·
απ' όπου επίναν, 'ς το κρασί τους έρριξε βοτάνι, 220
αντίλυπο και αντίχολο, π' όλα τα λάθη σβήνει.
εις τον κρατήρα όταν σμιχθή, όποιος τα καταπίνει
ολημερής δεν δύναται δάκρυ να στάξει κάτω,
ουδέ μητέρ' αν έχασε, ουδ' αν και τον πατέρα,
και ουδ' αν αδέλφι, ουδ' αν υιόν μονάκριβον εμπρός του 225
του σχίσουν με την μάχαιρα, και αυτός να τους θωράη·
τέτοια 'χε βότανα σοφά του Διός η θυγατέρα,
χρήσιμα, 'που της έδωκεν η ομόκλινη του Θώνα
Πολύδαμνα, 'ς την Αίγυπτο, 'που βότανα έχει πλήθος,
πολλά σμιγμένα χρήσιμα, πολλά θανατηφόρα. 230
ιατρός καθέννας είναι αυτού παρ' όλους τους ανθρώπους
σοφός, ότι προπάτορα γνωρίζουν τον Παιάνα.
και μέσ' αφού το έρριξε κ' είπε να τους κεράσουν,
πάλι με την αράδα της άρχισε και τους είπε·

·
«Μενέλαε διόθρεπτε, και σεις εδώ, 'που είσθε 235
λαμπρών ανδρών γεννήματα, —και ο Δίας άλλοτ' άλλου
δίδει καλόν, δίδει κακόν, ότ' ημπορεί τα πάντα,—
εδώ τώρα καθήμενοι 'ς τον δείπνο με ομιλίας
ξεδίνετε, γιατί κ' εγώ τ' αρμόδια θ' αναφέρω.

και όλους εγώ δεν δύναμαι να είπω τους αγώναις, 240
 όσους ο στερεόκαρδος κατώρθωσε Οδυσσέας,
 αλλ' ένα 'πώπραξε λαμπρόν με τόλμην ο ανδρείος
 'ς την Τροίαν, όπ' οι Αχαιοί είχετε μύρια λάθη·
 με άσχημαις βαρηματιαίς εδάμασε το σώμα,
 πήρε φορέματα κακά, και ομοιάζοντας με δούλον 245
 εμπήκε εις την πλατύδρομη την πόλι των εχθρών του·
 'ς το σχήμα εκείνο εκρύφθηκε, και ώμοιαζε ψωμοζήτη,ς,
 αυτός 'που τέτοιος δεν ήταν 'ς τ' Αχαιϊκά τα πλοία·
 τέτοιος 'ς την Τροίαν εισχωρεί, κ' εκείνοι εμωραθήκαν
 όλοι, κ' εγώ τον γνώρισα 'ς αυτό το σχήμα μόνη, 250
 και τον εξέταζα, και αυτός μου ξέφυγε με τέχνη·
 αλλ' όταν δα τον έλουα κ' έχριζα με το λάδι,
 κ' ενδύματα τον ένδυνα, και ώμοσα φρικτόν όρκο,
 'ς τους Τρώαις μέσ' ο Οδυσσηάς 'που εφάνη να μην είπω,
 πριν αυτός φθάση 'ς ταις σκηναίς και 'ς γοργά καράβια, 255
 τότε όλη μου εφάνέρωσε των Αχαιών την γνώμη,
 και αφού πολλούς εφόνευσε των Τρώων με το ξίφος,
 εις τους Αργείους έγυρε, κ' επήρε πολλήν γνώσι.
 τότε έκλαιαν η Τρώισσαις πικρά, κ' γώ χαιρόμουν,
 ότ' η καρδιά μου είχε στραφή 'ς σπίτι μου να γύρω, 260
 και αργ' αναστέναζα το πώς μ' εμώραν' η Αφροδίτη,
 την ώρα, 'που κει μ' έφερεν απ' την γλυκειά πατρίδα,
 κ' εχώρισα την κόρη μου, τον θάλαμο, τον άνδρα,
 οπού 'ς τον νου και 'ς την μορφή τον κάλλιο του δεν έχει».

Και ο ξανθός Μενέλαος απάντησεν εκείνης· 265
 «Ναι, τούτα εἶν' ὄλ' αληθινά, γυναῖκα, ὅπως τα λέγεις·
 ἤδη πολλῶν ἐγὼ 'μαθα την σκέψι και την γνώμη
 ἀνδρῶν ἡρώων, και εἰς πολλὰ της γῆς ἐβγήκα μέρη·
 ἀλλ' ἀνθρωπον τα μάτια μου τέτοιον ποτέ δεν εἶδαν,
 ὡς ἦταν μεγαλόψυχος ο φίλος Οδυσσέας. 270
 ὅπως και αὐτό κατώρθωσε με τόλμην ο ἀνδρείος,
 'ς τ' ἄλογον ὅτε το ξυστόν οἱ πρῶτοι των Ἀργείων
 ὅλοι κρυμμένοι ἐφέρναμε τον ὀλεθρο 'ς τους Τρῶαις·
 και συ 'λθες τότε αὐτοῦ· θεὸς πρέπει να σ' ἔχη σπρώξει,
 των Τρῶων δόξαν θέλοντας να δώση· και σιμά σου 275
 ἐρχονταν ο θεόμορφος Δηίφοβος· και γύραις
 τρεῖς ἑκάμες, την βαθυλή καθίστρα ψηλαφώντας.
 κ' ἐφώναζες με τ' ὄνομα των Δαναῶν τους πρῶτους,
 με την φωνή της γυναικὸς του καθενὸς ἐκείνων.
 με τον Τυδεΐδη τότε· ἐγὼ και ο θεῖος Οδυσσέας 280
 ἀκούσαμε, καθήμενοι 'ς την μέση, την βοή σου·
 κ' ἐμεῖς οἱ δυο με προθυμίαν ἠθέλαμεν ορμώντας
 ἔξω να βγοῦμε, ἢ μέσαθεν ευθύς ν' ἀποκριθοῦμε·
 ἀλλ' ὅσο και αν ἠθέλαμε, μας κράτησ' ο Οδυσσέας.
 και τα παιδιά των Ἀχαιῶν κει μέσα εσίγαν ὅλα· 285
 ο Ἄντικλος ἠθέλησε μόνος να σ' ἀπαντήση·
 ἀλλὰ τον ἐσφίξ' ο Οδυσσηάς 'ς το στόμα με τα χέρια
 τ' ἀνδρειωμένα, κ' ἔσωσε των Ἀχαιῶν το γένος,

κρατώντας, ως 'που επήρε σε κείθε η Παλλάδ' Αθήνη».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου· 290

»Μενέλαε διόθρεπτε, πικρότερος ο πόνος,
αν μ' όλ' αυτά τον όλεθρο δεν έφυγεν εκείνος,
ουδ' αν βαστούσε σιδηρή 'ς τα στήθη την καρδιά.
αλλά 'ς την κλίνη φέρτε μας, ότ' ήλθεν ήδ' η ώρα
να πέσουμε, και τον γλυκό τον ύπνο να χαρούμε». 295

·
Αυτά 'πε· και ταις δούλαις της παράγγελ' η Ελένη
να στρώσουν εις την αίθουσα, να βάλουν μέσα ωραία
και πορφυρά σκεπάσματα, και τάπηταις επάνω,
και χλαίναις κάτωθε κρουσταίς, να 'χουν να ταις φορέσουν.
κ' εκείναις απ' το μέγαρον εβγήκαν, κ' εβαστούσαν 300
φως εις τα χέρια, κ' έστρωσαν· και ο κήρυκας τους ξένους
έμπασε, και 'ς τον πρόδομον αυτού πλαγιάσαν κείνοι,
ο ήρωας Τηλέμαχος και ο λαμπρός Νεστορίδης·
και ο Ατρείδης εις τ' απόκρυφα του δόμου, και σιμά του
η Ελένη η μακροπέπλωτη, η αταίριαστη γυναίκα. 305

·
Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
και ο μαχητής Μενέλαος εγέρθη από την κλίνη,
ενδύθη, και το κοφτερό 'ς τον ώμο έζωσε ξίφος.
'ς τα λαμπρά πόδια του καλά προσέδεσε πεδούλια,
κ' εκίνησε απ' τον θάλαμον όμοιος των αθανάτων. 310

του Τηλεμάχου ωμίλησε καθήμενος σιμά του·

.

«Ω ήρωα Τηλέμαχε, ποια σ' έφερ' εδώ χρεία,
να 'λθης 'ς την Λακεδαιμόνα, την θάλασσα περνώντας;
χρεία δική σου ή του κοινού; ειπέ μου το μ' αλήθεια».

.

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου· 315

«Μενέλαε διόθρεπτε, Ατρείδη βασιλέα,
ήλθ' ίσως κάποιον άκουσμα μου είπης του πατρός μου.
μου τρώγεται το σπίτι μου, μου φθείροντ' οι αγροί μου,
η κατοικιά μου εγέμισεν εχθρούς, οπ' όλ' ημέρα
πυκνά τ' αρνιά μου σφάζουσι, τα στριφοποδά βώδια, 320
οι απόκοτοι και υβριστικοί μνηστήρες της μητρός μου.
για τούτο τώρα σου 'πεσα 'ς τα γόνατα, να μάθω
πώς εκακοθανάτισεν εκείνος, αν τον είδες
ο ίδιος, ή και αν άκουσες απ' άλλον, 'που τον είδε
εις τους πολλούς, 'που του 'δωκε, παραδαρμούς η μοίρα. 325
μηδ' από σέβας το μηδέν, ή λύπη, μου γλυκάνης,
αλλ' ό,τ' είδες ή κ' έμαθες, ειπέ μου ένα προς ένα·
ναι, σε ικετεύω, αν ο λαμπρός πατέρας μου Οδυσσέας
λόγον ή πράξι εδέχθηκε, κ' ετέλειωσε για σένα,
'ς την Τροίαν, όπ' οι Αχαιοί είχετε μύρια πάθη, 330
τώρα να μου τα θυμηθής, και ειπέ μου την αλήθεια».

.

Και ο ξανθός Μενέλαος εβάρυνε και είπε·

«Ω Θε, 'ς την κλίνην ήθελαν ανδρός ανδρειωμένου
 εκείνοι, 'που 'ναι άνανδροι, τωόντι να πλαγιάσουν!
 και ως ελαφίνα, αν δυνατού λεονταριού 'ς τον λόγγο 335
 κοιμίση βυζανάρικα νεογέννητα λαφάρικα,
 όρη κατόπι αναζητά και χορτερά λαγκάρικα
 βόσκοντας, και εις την κοίτη του γυρίζει έπειτα εκείνος,
 και τρομερά με τα παιδιά χαλά και την μητέρα·
 όμοιο 'ς αυτούς ο Οδυσηάς φρικτό θα φέρη τέλος. 340
 και ω Δί, Αθήνη, Απόλλωνα, αν τέτοιος, ως εφάνη
 'ς την Δέσβο την καλόκτιστη, 'που αμέσως εσηκώθη
 'ς την πρόκλησι, κ' επάλαισε με τον Φιλομηλείδη,
 και ανδρεία τον κατάβαλε, και όλ' οι Αχαιοί 'χαρήκαν,—
 αν τέτοιος έλθ' ο Οδυσηάς να πέσ' εις τους μνηστήραις, 345
 'ς όλους ταχύς ο θάνατος, πικρός θα γίν' ο γάμος,
 και τούτα, οπού παρακαλείς και μ' ερωτάς, δεν θέλει
 άλλα σου ειπώ ξεφεύγοντας, ουδέ θα σ' απατήσω,
 αλλ' όσα μου 'πε ο άψευτος γέροντας της θαλάσσης,
 ένα προς ένα θα σου ειπώ, κανένα δεν θα κρύψω. 350
 .
 'Σ τον Αίγυπτον οι αθάνατοι, ενώ για δω κινούσα,
 μ' εκράτησαν, ότι 'ς αυτούς δεν έκαμα εκατόμβαις·
 κ' εκείνοι να ενθυμούμεθα ταις προσταγαίς τους θέλουν.
 κ' είναι νησί 'ς την θάλασσα την πολυκυματούσα,
 εκεί 'ς τον Αίγυπτον εμπρός, και Φάρο τ' ονομάζουν, 355
 και απέχει τόσο διάστημα, όσο μετρά καράβι,

αν πρύμος άνεμος σφοδρός ολήμερα φυσήση·
λιμένας μέσ' ακίνδυνος, απ' όπου τα καράβια
βγάζουν 'ς την θάλασσαν, αφού μαύρο νερόν επήραν.
κει μ' εκρατούσαν οι θεοί είκοσ' ημέραις, μήτε 360
άνεμοι θαλασσόπνοοι φαίνονταν, 'που τα πλοία
ξεπροβοδούν 'ς τα διάπλατα τα νώτα της θαλάσσης.
και θε να ελείπαν η τροφαίς, κ' οι άνδρες θα εμαραίναν,
αν μια δεν μ' είχ' ελεηθή θεά, και μ' είχε σώσει,
κόρη τ' ανδρείου γέροντα της θάλασσας Πρωτέα, 365
η Ειδοθεά, 'πώγγιξα μάλιστ' αυτής το σπλάχνος.
αυτή μ' ηύρε οπού σέρνομουν, χωρίς συντρόφους, μόνος·
ότι εγυρίζαν 'ς το νησί και αλίευαν εκείνοι,
με κυρτ' αγκίστρια, την σκληρή την πείναν όπως σιγάσουν.
και αυτή κοντά μου εστάθηκε, μου ωμίλησε και είπε· 370

.
Ω ξένε, τάχ' ανόητος είσαι, 'ς την γνώμη χαύνος,
ή θέλεις το και αφίνεσαι, σ' αρέσει να παθαίνης;
τόσους καιρούς εις το νησί κρατιέσαι, και ουδέ τέλος
δύνασαι ναύρης, και η καρδιά της συντροφιάς σου λυόνει.

.
Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτήν απάντησα και είπα· 375
'Όποια και αν ήσαι των θεών εσύ, θα σ' απαντήσω.
δεν θέλω το και μένω εδώ, αλλά των αθανάτων,
'πώχουν τον μέγαν ουρανόν, αμάρτησα, λογιάζω.
αλλά συ 'πε μου, — κ' οι θεοί γνωρίζουσι τα πάντα,—

ποιος μ' εμποδίζει των θεών και μ' έδεσε εις τον δρόμο, 380
και πώς, το μέγα πέλαγος σχίζοντας, να γυρίσω.

.
Αυτά της είπα και η θεά μ' απάντησεν αμέσως·
Θα σου ομιλήσω, ξέν', εγώ με όλη την αλήθεια,
συχνάζει εδώ ένας άψευτος γέροντας πελαγήσιος,
Πρωτέας ο αθάνατος, Αιγύπτιος, 'που τα βάθη 385
γνωρίζει όλης της θάλασσας, δούλος του Ποσειδώνα.
πατέρας μου είναι, ως λένουσιν, αυτός μ' έχει γεννήσει.
καρτέρι εκείνου αν δύνουσιν να 'στήσης και τον πιάσης,
τον δρόμο αυτός θα σου 'λεγε, του ταξιδιού το μάκρος,
και πώς, το μέγα πέλαγος σχίζοντας, να γυρίσης. 390
και αυτός ακόμη θα σου ειπή, διόθρεπτε, αν το θέλεις,
ό,τι κακό 'ς το σπίτι σου και ό,τι καλό συνέβη,
ενώ 'λειπες 'ς το μακρυνό και δύσκολο ταξίδι.

.
Αυτά 'πε, και 'ς αυτήν εγώ απάντησα και είπα·
Τώρα του θείου γέροντα συ ναύρης το καρτέρι, 395
μήπως μου φύγη, αν προϊδή το πράγμα ή το προμάθη·
ότι θνητός είναι βαρύ θεόν να καταβάλη.

.
Αυτά της είπα και η θεά μ' απάντησεν αμέσως·
Θα σου ομιλήσω, ξέν', εγώ με όλη την αλήθεια.
ο 'Ηλιος όταν αναιβή τα μεσουράνια μέρη, 400
έρχεται από την θάλασσαν ο άψευτος ο γέρος,

'ς το μαῦρον ανατρίχιασμα, 'π' ο Ζέφυρος σηκώνει,
 και ἄμ' ἔξω βγη, 'ς τα σπήλαια τα θολωτά κοιμάται.
 γύρω του η φώκαις, της καλής απόγονοι Αλοσύδνης,
 μαζί πλαγιάζουν, βγαίνοντας από το λευκό κύμα, 405
 και πικροπνέουν της βαθείας θαλάσσης μυρωδιά.
 εκεί το γλυκοχάραμμα εγώ θα σ' οδηγήσω,
 θα σε πλαγιάσω αραδικώς, και τρεις θε να διαλέξης
 συντρόφους, τους καλήτερους, ὅπ' ἔχεις 'ς τα καράβια.
 και ὅλαις εγώ θέλει σου ειπῶ ταις πονηριαῖς του γέρου· 410
 'ς ταις φώκαις πρώτα θε να 'λθή, και θα ταις αριθμήσῃ·
 και, ἄμ' ὅλαις ταις ἐμέτρησε κ' εθώρησε, θα πέσῃ
 'ς την μέση τους, ως ο βοσκός 'ς την μέση των προβάτων.
 και ως τον ἰδίητε, 'πώπεσε 'ς τον ὕπνο, τότε ἀμέσως
 την δύναμι θα βάλετε και την καρδιά σας ὅλη, 415
 κρατώντας τον, και ας προσπαθῇ μ' ἀγών' αὐτός να φύγῃ·
 θα δοκιμάσῃ, θα γενῇ 'ς την γην ὅσα κινούνται
 θεριά, θα γένη και νερό, και πυρ θεοφλογισμένο·
 και σεις πάντοτε ἀκλόνητοι βαστάτε σφίγγοντάς τον
 στενώτερα· ἀλλ' ἄμ' αὐτός μόνος του σ' ἐρωτήσῃ, 420
 και γένη ὅπως τον εἶδετε 'ς τον ὕπνο, 'που ἐκοιμῶνταν,
 την βία τότε παύσετε και λύσετε τον γέρο,
 ἥρωα, κ' ἐρώτα ποιος θεός σε βασανίζει τώρα,
 και πώς, το μέγα πέλαγος σχίζοντας, να γυρίσῃς.
 .
 Εἶπε και μες την θάλασσαν, ὅπ' ἀφριζ', ἐβυθίσθη. 425

κ' εγώ 'ς τα πλοία κίνησα, 'που εστέκονταν 'ς τον άμμο,
 και της καρδιάς μου, ως πήγαινα, τα βάθη εταραζόνταν.
 και αφού 'ς το πλοίον έφθασα, 'ς την άκρη της θαλάσσης,
 τον δείπνον ετοιμάσαμε, κ' η άφθαρ' ήλθε νύκτα·
 'ς το περιγιάλι επιέσαμε τότε ν' αναπαυθούμε. 430
 κ' εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
 κ' επήρα της πλατύπορης της θάλασσας την άκρη,
 προς τους θεούς ευχόμενος θερμά, με τρεις συντρόφους,
 'που για κάθε κατόρθωμα πίστιν πολλήν τους είχα.
 και απ' του πελάγου τους βυθούς εκείνη τότε' εφάνη, 435
 κ' έφερε δέρματα φωκών τέσσερα, κ' ήσαν όλα
 νειόγδαρτα· εσοφίζονταν απάτη του πατρός της.
 και αφού 'ς τον άμμο αυλάκωσε πλαγιάσματα, εκαθόνταν
 μένοντας· κ' εμείς φθάσαμε σιμά της· τότε αράδα
 μας πλάγιασε κ' εσκέπασε με δέρμα ένα καθέναν. 440
 καρτέρι θα ήταν κει βαρύ· μας έπνιγε η βαρεία
 των θαλασσόθρεπτων φωκών οσμή φαρμακωμένη.
 και ποιος βαστά να κοιμηθή με τέρας του πελάγου;
 αλλά μας έσωσεν αύτη με ανάσασι μεγάλη·
 εις τα ρουθούνια καθενός μας έθεσε αμβροσία 445
 μυρόβολη, και την οσμήν αφάνισε του κήτους.
 και όλη την αυγή μείναμε, με υπομονή, μ' αγώνα.
 και η φώκαις απ' την θάλασσαν ήλθαν μαζή, και αράδα
 εις τ' ακρογιάλι επλάγιασαν, και από τα βάθη ο γέρος
 ήλθε καταμεσήμερα, και αυτού ταις φώκαις ηύρε, 450

ταις παχουλαίς, κ' ἐξέτασε και ἀρίθμησέ ταις ὅλαις,
κ' ἐμὰς πρῶτους λογάριασε 'ς τα κήτη, και ὅτι δόλος
ἦταν δεν εδοκήθηκε, και ἐπλάγιασε κ' ἐκεῖνος.
και με βοή χουμήσαμε και ἀδράξαμέν τον ὅλοι
σφικτά, και αὐτός δεν ξέχασε την δολερή του τέχνη. 455
και πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἐγίνηκε λέοντας καλογένειος,
εὐθύς κατόπι δράκοντας, και λάρδαλις, και κάπρος·
νερό ρεοῦμεν' ἐγίνε, και δένδρον υψωμένο.

τον ἐκρατοῦσαμεν ἐμεῖς, με υπομονή, μ' ἀγῶνα·
και ο γέρος, ἅμ' ἀπόκαμε 'ς τόσους 'πώχει δόλους, 460
προς ἐμέ τότε ὠμίλησε, κ' ἐρώτησέ με· Ποῖος
θεός, Ἀτρείδη, σου 'δειξε καρτέρι να μου στήσης,
και να με πιάσης στανικῶς; ποια ἔχεις ἐσὺ χρεῖα;

·
Αὐτά 'πε κ' ἐγὼ προς αὐτόν ἀπάντησα και εἶπα·
Γνωρίζεις, γέρε, — τι ἐρωτάς τούτα, να με πλανέσης; — 465
'που 'ς το νησί τόσους καιροὺς κρατιοῦμαι, και οὐδὲ τέλος
δύναμαι ναῦρω, και η καρδιά της συντροφιάς μου λυώνει.
ἀλλὰ συ 'πέ μου,—και οι θεοὶ γνωρίζουσι τα πάντα—
ποιος μ' ἐμποδίζει των θεῶν, και μ' ἔδεσε εις τον δρόμο,
και πῶς, το μέγα πέλαγος σχίζοντας, να γυρίσω. 470

·
Αὐτά 'πα, κ' εὐθύς μου 'δωκεν ἀπάντησιν ἐκεῖνος·
Του Δία και των ἄλλων ἀθανάτων ταις θυσίαις,
πριν ξεκινήσης, ἐπρεπε να κάμης, ὅπως φθάσης,

το μαύρο πέλαο σχίζοντας, γλήγορα εις την πατρίδα.
 ότι δεν θέλ' η μοίρα σου να ιδής τους ποθητούς σου, 475
 το σπίτι το περίλαμπρο και την γλυκειά πατρίδα,
 παρ' αφού πάλιν αναιβής του Αιγύπτου το ποτάμι,
 'που 'ναι βιοκαταίβατο, και κάμης εκατόμβαις
 των αθανάτων, 'πώχουσι των ουρανών τους θόλους·
 τότε τον δρόμο, 'που ποθείς, αυτοί θα σου χαρίσουν. 480
 .
 Τούτα μου είπε, και η καρδιά στο στήθος μου ερραγίσθη·
 ότι το μαύρο πέλαγος μου επρόσταζε να σχίσω
 οπίσω προς τον Αίγυπτο· μακρὺ, βαρὺ ταξίδι.
 και μ' όλα ταῦτα προς αὐτόν ωμίλησα και πάλιν·
 .
 Τούτα θα πράξω, γέροντα, ὅπως ἐσὺ προστάξεις. 485
 ἀλλὰ ζητῶ σε να μου ειπῇς μ' ἀλήθεια τούτο, αν ὅλοι
 ἀβλαπτοι με τα πλοία τους οι Αχαιοὶ γυρίσαν,
 ὅσους ἐγὼ και ο Νέστορας ἀφήσαμε εις την Τροία,
 ἢ αν κακὸ 'ς την θάλασσα κανεῖς ἔλαβε τέλος,
 ἢ, αφού τον πόλεμο ἐπλεξεν, εις ποθηταῖς ἀγκάλαις. 490
 .
 Αὐτὰ 'πα, κ' ευθύς μου 'δωκεν ἀπάντησιν ἐκεῖνος·
 Ατρεΐδη, αὐτὰ τι μ' ἐρωτάς; ποσῶς δεν σε συμφέρει
 να ηξεύρης και να μάθης κείνα, 'που κλεί μέσα ο νους μου·
 πολληώρα δεν θα 'σαι ἀκλαυτος, ὅταν τ' ακούσης ὅλα.
 ὅτι απ' αὐτοὺς πέσαν πολλοί, και ἄλλοι πολλοὶ ἐσωθήκαν. 495

των αρχηγών των Αχαιών εχάθησαν δυο μόνοι
'ς τον γυρισμό· 'ς τον πόλεμο και συ παρευρισκόσουν.
ένας ακόμη ζωντανός 'ς τα πέλαγα κρατιέται·
και ο Αίας 'ς τα μακρύκουπα καράβια του αφανίσθη·
εις ταις Γυραίς πρώτ' έφερεν αυτόν ο Ποσειδώνας, 500
τραναίς πέτραις, κ' εφύλαξεν απ' την θαλασσοζάλη·
κ' είχε σωθή, και μισητός ας ήταν της Αθήνης·
αλλ' είπε λόγον βλάσφημον, μεγάλως ετυφλώθη·
πως έφυγ', είπε, εις των θεών το πείσμ', από το βάθος·
ο Ποσειδώνας άκουσε 'που αυτός μεγαλολόγα, 505
και άδραξ' ευθύς την τρίαινα 'ς τα χέρια τ' ανδρειωμένα,
την Γυρή πέτρα εκτύπησε, την έσχισε· ένα μέρος
έμειν' αυτού· 'ς το πέλαγο τ' απόκομμα εβυθίσθη,
'π' ο Αίας πρώτα εκάθονταν την ώρα 'που ετυφλώθη,
κ' έφερνε αυτόν 'ς τον άπειρον κυματισμένον λόντο. 510
έτσι αφανίσθηκεν αυτός αφού κατέπιε άρμη.
και ο αδελφός σου εξέφυγε τότε την μαύρη μοίρα
μες τα βαθειά καράβια του· τον έσωσεν η 'Ηρα.
αλλ' όταν εκοντόφθανε 'ς το όρος του Μαλέα
το υψηλό, τον άρπαξε κ' επήρε ανεμοζάλη 515
'ς την ιχθυοφόρα θάλασσα, και αυτός βαρειά βογγούσε.
και κείθ' έδειχνε ακίνδυνος ακόμη ο γυρισμός τους,
κ' έστειλαν πρύμον οι θεοί, κ' έφθασαν 'ς την πατρίδα,
εις ακρογιαλί εξοχικών, όπου εκατοίκα ο Θυέστης
το πάλαι, τότε' ο Αίγισθος υιός του εκατοικούσε. 520

κ' εκείνος μ' αναγάλλιασι 'ς το πατρικό του χώμα
επάτησε, και το 'πιασε, κ' εφίλειε το με πλήθια
δάκρυα θερμά, χαρούμενος ότ' είδε την πατρίδα·
και απ' την σκοπιά τον ξάνοιξε ο σκοπός, οπού 'χε στήσει
ο δολερός ο Αίγισθος, και του χε τάξει δώρο 525
δυο χρυσά τάλαντα, και αυτός ολοχρονής εφύλα,
μη του περάση απάντεχος και δράξη ευθύς τα όπλα·
και του ποιμένα των λαών κατέβη να το είψη.
κ' ευθύς τέχνασμα επίβουλον ο Αίγισθος ευρήκε·
είκοσι παίρνει διαλεκτούς άνδραις, κ' εις ένα μέρος 530
τους κρύβει, και αλλού τράπεζα προστάζει να ετοιμάσουν·
και αυτός τον Αγαμέμνονα κατέβη να καλέση,
με άλογα, με άμαξαις, και έργ' άσχημα εμελέτα.
τον πήρε ανυποψίαστον του ολέθρου, εδείλνισέ τον
κ' εσκότωσε, ως σκοτόνουνσι το βώδι 'ς το παχνί του. 535
και ουδ' ένας τότε απόμεινε της συντροφιάς τ' Ατρείδη,
ουδέ του Αιγίσθου, αλλ' όλοι τους 'ς το σπίτι εφονευθήκαν.

·
Τούτα μου είπε, και η καρδιά 'ς το στήθος μου ερραγίσθη.
κ' έκλαια καθήμενος 'ς τον άμμο, και η ψυχή μου
να ζήση πλειά δεν ήθελε, να ιδή το φως του ηλίου. 540
και αφού χάμου κυλιούμενος εχόρτασα το κλάμμα,
είπε μου τότε ο άψευτος γέροντας της θαλάσσης·

·
Τόσο μην κλαις πολύν καιρόν, Ατρείδη, ότι το κλάμμα

τίποτε δεν μας βοηθεί· μόν' ἶδε εἰς τὴν πατρίδα
να φθάσῃς το ταχύτερο, καὶ ἀκόμη θα τὸν εὕρῃς, 545
ἢ ζωντανόν, ἢ ἐπρόλαβεν ὁ Ορέστης νὰ τὸν κόψῃ·
καὶ τότε 'ς τὸ νεκρώσιμον τραπέζι θα τοὺς φθάσῃς.

·
Αὐτὰ 'πε, καὶ ἡ καρδιά μου κ' ἡ ἀνδρική ψυχὴ μου,
μ' ὅλον ὁποῦ περιλύπη, 'ς τὰ στήθη μου ἐξεστάθῃ.
καὶ πρὸς αὐτόν ὠμίλησα με λόγια πτερωμένα· 550

·
Τούτους ἡξεύρω τοὺς, ἀλλὰ τὸν τρίτον λέγε μ' ἄνδρα,
κεῖνον, 'που ἀκόμη ζωντανός 'ς τὰ πέλαγα κρατιέται,
ἢ ἀπέθανε, καὶ ἀν λυπηθῶ, θέλ' ὅμως νὰ τ' ἀκούσω.

·
Αὐτὰ 'πα, κ' εὐθύς μου 'δωκεν ἀπάντησιν ἐκεῖνος·
Ὁ Λαερτιάδης εἶναι αὐτός, κάτοικος τῆς Ἰθάκης. 555
'ς ἓνα νησί τὸν εἶδα ἐγὼ δάκρυ λαμπρό νὰ χύνῃ,
'ς τῆς Καλυψώς τὰ μέγαρα, τῆς νύμφης, 'πού με βία
κρατεῖ τὸν, καὶ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ 'ς τὴν πατρίδα·
ὅτι καράβια δὲν ἔχει, δὲν ἔχει οὐδὲ συντρόφους,
ὅπως 'ς τὰ νῶτα τὰ πλατεῖά τὸν φέρουν τῆς θαλάσσης. 560
καὶ συ, Μενέλαε, τοῦ Διὸς θρέμμα, δὲν θέλ' ἡ μοῖρα
'ς τ' Ἄργος τ' ἀλογοβόσκητο νὰ κλείσῃς τὴν ζωὴ σου·
ἀλλὰ 'ς τὰ ὅρια σὲ τῆς γῆς, εἰς τὴν ἡλύσια χώρα,
'που 'ναὶ ὁ ξανθὸς Ραδάμανθυς, οἱ ἀθάνατοι θα στείλουν,
ὅπου ἐλαφρότατ' ἡ ζωὴ διαβαίνει τῶν ἀνθρώπων· 565

χειμώνας όχι αυτού πολὺς, όχι βροχή και χιόνι,
αλλά Ζεφύρου φύσημα γλυκόπνοο, κινώντας
πάντοτε απ' τον Ωκεανό, δροσίζει τους ανθρώπους·
ὅτ' εἶσαι του Διὸς γαμβρός, ἔχοντας την Ελένη.

Εἶπε και μες την θάλασσαν, ὅπ' ἀφριζε, εβυθίσθη· 570

κ' ἐγὼ 'ς τα πλοῖα κίνησα με τους καλοὺς συντρόφους,
και της καρδιάς μου, ως πήγαινα, τα βάθη εταραζόνταν.
και αφού 'ς το πλοῖο φθάσαμε, 'ς την ἀκρη της θαλάσσης,
τον δείπνον ετοιμάσαμε, κ' η ἀφθαρτ' ἦλθε νύκτα·
'ς το περιγιάλι πέσαμε τότε ν' αναπαυθούμε. 575

και με την ροδοδάκτυλην Ἡώ, του ὀρθρου κόρη,
πρώτα 'ς την θεία θάλασσα σύραμε τα καράβια,
και τα κατάρτια στήσαμε, κ' ἐπάνω τα πανία,
και εις τα σανίδια κάθισαν ἐκεῖνοι αραδιασμένοι,
και το λευκό το πέλαγο με τα κουπιά κτυπούσαν· 580

και 'ς το διοκαταίβατο του Αιγύπτου το ποτάμι
ἄραξα οπίσω, κ' ἔκαμα εκατόμβαις, και αφού τέλος
των αθανάτων ἔπαυσα την ὀργητα, ἕναν τάφο
σήκωσα του Αγαμέμνονα, να μείνη ἄσβυστ' η φήμη.

και τούτ' αφού τελείωσα πρῦμον ευθύς μου στείλαν 585
οι ἀθάνατοι, και μ' ἔφεραν 'ς την ποθητή πατρίδα.
αλλ' ἀκουσέ με, θέλησε 'ς το σπίτι μου να μείνης,
ως 'που να φέξῃ η ενδέκατη, ἡ δωδεκάτ' ἡμέρα·
και ως πρέπει ἐγὼ σε προβοδῶ τότε, και θα σου δώσω

δώρα λαμπρά, τρι' ἄλογα, και σιλβωτόν αμάξι,
ποτήρι ακόμη ένα εὐμορφο, μ' εκείνο να σπονδίζης
προς τους θεούς, και ολοζωής εμέ συ να θυμάσαι».

590

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησεν εκείνου·
«Ατρείδη, εδώ πολὺν καιρό να με κρατῆς μη θέλης·
χρόνον εγὼ θε να 'μενα ολόκληρον σιμά σου,
το σπίτι μου και τους γονεῖς χωρίς να επιθυμήσω·
ὅτ' εις τους λόγους σου πολὺ και εις τα διηγήματά σου
τέρπομαι· ἀλλὰ βαρύνονται οι σύντροφοι 'ς την Πύλο
την ιερή, και συ πολὺν καιρό θα με κρατήσης.

595

και ὅ,τι μου δώσης χάρισμα, ως θησαυρό θα το 'χω.
και εις την Ιθάκη τ' ἄλογα δεν παίρνω· θα τ' αφήσω
εδώ 'ς εσέ, να τα χαρῆς εσύ, 'που κυριεύεις
πλατειά πεδιάδ', ὅπ' ἄφθονα κύπερη και τριφύλλι,
σίτοι, ζειαῖς, πολὺσταχα λευκά κριθάρια βγαίνουν.
εις την Ιθάκη δεν εἶναι δρόμοι πλατεῖς, λειβάδια·
τόπος αιγιδοβόσκητος, ἀλλ' ἔχει χάραις ὅσαις
δεν ἔχει ο αλογοβόσκητος, και 'ς τα νησιά δεν εἶναι
οὔτε λειβάδι οὐτ' ἄλογα· κ' ἐξόχως 'ς την Ιθάκη».

600

605

·
Αυτά 'πε· ἐγλυκογέλασεν ο μαχητῆς Μενέλαος,
εχάιδευσέ τον, ἐκραξε κατ' ὄνομα και του 'πε·

610

·
«Εἰς ὅ,τι λέγεις, τέκνο μου, απ' αἶμα καλὸ δείχνεις·

κ' εἶμαι αρκετός τ' ἄλογ' αὐτά μ' ἄλλο να μεταλλάξω·
και απ' ὅσα εἶναι στο σπίτι μου θησαυρισμένα δώρα,
πανεύμορφο, πολύτιμο, θα σου φιλοδωρήσω.
κρατήρα καλοκάμωντον θέλει σου δώσω, 'π' ὅλος
εἶναι αργυρός, κ' επάνωθε με χρυσωμένα χεῖλη,
ἔργον του Ηφαίστου· ο Φαίδιμος ἥρωας μου το 'χει δώσει,
των Σιδονίων βασιληάς, 'ς την σκέπη του ὅταν ἦλθα,
διαβάτης εἰς τον γυρισμό· και συ να το 'χης θέλω».

615

·
Αυτοὺς τους λόγους ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους·
και οι καλεσμένοι ἐπήγαιναν 'ς του βασιληά το σπίτι·
και ἄλλοι ἐφέρνην πρόβατα, ἄλλοι κρασιά γενναῖα·
ἄρτον η εὐμορφομάντηλαις γυναῖκες τους ἐστέλναν,
ἔτσι αὐτοῦ μες 'ς τα δώματα τον δείπνον ἐτοιμάζαν.

620

·
Και εἰς του Οδυσσῆά το μέγαρο κατέμπροσθε οι μνηστήρες
με δίσκους διασκέδαζαν, και ρίχνοντας ἀκόντια,
'ς την στρωτὴν γην, ὅπου απ' ἀρχῆς την ἐπαρσί τους δείχναν.
και των μνηστήρων οι ἀρχηγοὶ και 'ς την ἀνδρεία πρώτοι,
ο Αντίνοος και ο θεόμορφος Εὐρύμαχος, καθόνταν.
'ς αὐτοὺς ἦλθε ο Νοήμονας, ο γόνος του Φρονίου,
και αὐτοῦ προς τον Αντίνοον ὠμίλησ' ἐρωτώντας·

625

630

·
«Αντίνοε, τάχα ἡξεύρομεν, ἢ ἀγνωστο μας εἶναι,
πότε' ἔρχεται ο Τηλέμαχος απ' την ἀμμώδη Πύλο;

με το καράβι μ' ἔφυγε, και το 'χω ανάγκη τώρα,
να διαβώ 'ς την 'Ηλιδα, που δώδεκα φοράδες 635
μου βόσκουν, κ' ἔχουν 'ς το βυζί φιλόπονα μουλάρια
αδάμαστα· και θα 'παιρνα κανένα να δαμάσω».

Εἶπε, κ' εκείνο εθαύμασαν, γιατί 'ς την Νήλια Πύλο
δεν ἔλεγαν πως πέρασεν, αλλ' ὅτι 'ς τους αγρούς του 640
με τα κοπάδια του ἔμενεν ἢ τον χειροβοσκό του.
και ο υἱός του Ευπειθή Αντίνοος του ωμίλησε και του 'πε·

«Μ' αλήθεια 'πε μου πότε αὐτός ἔφυγε, και ποιους εἶχε
συντρόφους; μήπως διαλεκτοὺς ἐπῆρε της Ιθάκης,
ἢ μισθωτοὺς και δούλους του; θα το 'κανε και τοῦτο!
και τ' ἄλλο εἰπέ μου καθαρά να μάθω, το καράβι 645
σου ἐπῆρε τάχα στανικῶς, ἢ με τον καλὸν τρόπο
σ' ἔφερε και του το 'δωκες συ με την θέλησί σου;»

Και ἀπάντησε ο Νοήμονας, ο γόνος του Φρονίου·

«Του το 'δωκ' αυτοθέλητα' τι 'θελε πράξη και ἄλλος,
αν ἄνδρας τέτοιος, ἔχοντας φροντίδαις εἰς τον νου του, 650
παρακαλή; ἦταν βαρὺ τινάς να του τ' αρνιέται.
συντρόφους εἶχε του λαοῦ τα πρώτα παλληκάρια,
κ' εἶδ' ἀρχηγὸ τον Μέντορα, 'που ἐπῆγαινε μαζή τους,
εἶτε θεός· τον Μέντορα ἐκεῖνος ὠμοιαζ' ὅλος.

αλλ' απορώ· χθες το ταχύ τον Μέντορ' είδα εμπρός μου, 655
και εις το καράβ' είχ' έμνη αυτός τότε να πάη 'ς την Πύλο».

.
Είπε και άμ' αναχώρησε 'ς το σπίτι του πατρός του.
κ' οι δύο κείνοι εχόλιασαν 'ς την ανδρική ψυχή τους,
και τους μνηστήραις κάθισαν και απ' τον αγώνα ελαύσαν.
και ο υίός του Ευλείθη Αντίνοος 'ς την μέσην αυτών είπε, 660
θλιμμένος· και όλα εγέμισαν θυμό τα σωθικά του
κατάμαυρα, κ' οι οφθαλμοί φλόγα λαμπρήν ωμοιάζαν·

.
«Μέγα έργον ο Τηλέμαχος κατώρθωσε μ' αυθάδεια,
αυτό, 'που δεν ελέγαμε να γείνη, το ταξίδι!
'ς το πείσμα τόσων έφυγεν, ιδές, ένα παιδάκι, 665
αφού καράβι ετράβησε, κ' επήρε και την νειότη
του τόπου· αρχή 'που 'ς το εξής κακό θα φέρη· ο Δίας
κείνον να κόψη, πριν αυτός 'ς εμάς φυτεύση πόνους.
αλλά καράβι δόστε μου ταχύ, κ' είκοσι ανθρώπους
όπως καρτέρι στήσω του και τον παραφυλάξω 670
μες 'ς της Ιθάκης το στενό και της τραχείας Σάμου,
να κλάψη 'που εταξείδευσε γι' αγάπη του πατρός του».

.
'Όλοι 'ς αυτό συμφώνησαν κ' εκείνον εμψυχόνα·
κ' εμπήκαν έλειτα μαζί 'ς το σπίτι τ' Οδυσσέα.
.
Ουδ' άργησε πολύν καιρό να μάθ' η Πηνελόπη 675

ὅσα οἱ μνηστήρες μέσα τους βαθειά μηχανευόνταν·
ο Μέδοντας ο κήρυκας της τα 'πε, οπού τα μέτρα,
'που ἐπλεκαν κείνοι 'ς την αυλήν, εἶχ' ἐξωθεν ἀκούσει.
καὶ να το εἶπη ἐκίνησεν ευθύς της Πηνελόπης·
καὶ ὡς το κατώφλι αὐτὸς πατεῖ του λέγ' ἡ Πηνελόπη· 680

·
«Κήρυκα, καὶ τι σ' ἐστεῖλαν οἱ θαυμαστοὶ μνηστήρες;
του θείου μήπως Οδυσσῆά ταις δούλαις να προστάξης,
τα ἔργα ν' ἀφήσουν καὶ εἰς αὐτοὺς τον δειπνο να ετοιμάσουν;
γάμους ἀλλοῦ να μὴ ζητοῦν, ἀλλοῦ να μὴ συχνάζουν,
ἀλλ' ας δειπνήσουν τῶρ' ἐδῶ τον ὕστερό τους δειπνο! 685
'που γύρωθεν ἐρχόμενοι πυκνοὶ φθείρετε πλούτη,
του Τηλεμάχου τα καλὰ· καὶ τάχ' ἀπ' τοὺς γονεῖς σας
πρότερον δὲν ἀκούετε, ὅτ' ἦσασθε παιδία,
ποῖος εἰς τοὺς πατέρας σας ἦταν ὁ Οδυσσεύς,
'που δὲν ἀδίκησε ποτὲ με λόγον ἢ με πρᾶξι 690
κανέναν, ὡς το συνηθοῦν οἱ βασιλεῖς οἱ θεῖοι,
ὅπ' ἓναν ἄνθρωπον μισεῖ, τον ἄλλον ἀγαπάει.
καὶ αὐτὸς εἰς ἄνθρωπον ποτὲ κακὸ δὲν ἔχει πρᾶξει·
ἀλλ' ἡ ψυχὴ σας φαίνεται καὶ τ' ἄπρεπα σας ἔργα,
οὐδὲ 'ς τα ευεργετήματα κατόπι ἐμείνε χάρι». 695

·
Καὶ ὁ Μέδοντας ὁ συνετὸς ὠμίλησέ της κ' εἶπε·
«Να ἦταν αὐτό, βασίλισσα, μες' 'ς τα κακὰ το πρῶτο·
ἀλλ' ἓνα μεγαλῆτερο, καὶ φοβερώτερ', ἄλλο

τώρα οι μνηστήρες μελετούν, να το εμποδίση ο Δίας·
να κόψουν τον Τηλέμαχον ζητούν 'ς τον γυρισμό του· 700
κ' εκείνος πήγεν, άκουσμα να μάθη του πατρός του,
'ς την θείαν Λακεδαίμονα και εις Πύλο την αγία».

·
Είπε· και αυτής τα γόνατα κοπήκαν και η καρδιά·
αμιλησιά τα λόγια της επήρε, κ' εγεμίσαν
δάκρυα τα μάτια, κ' έσβησεν η δροσερή φωνή της. 705
και αργά πολύ μετέπειτα απάντησέ του κ' είπε·

·
«Κήρυκα, το παιδί γιατί μου 'φυγε; δεν συμφέρει
εις τα καράβια νά 'μνη αυτός, οπού 'ναι για τους άνδραις
'σαν της θαλάσσης άλογα, και σχίζουν τόσο κύμα.
ή μήπως θέλει να χαθή 'ς την γη και τ' όνομά του;» 710

·
Και ο Μέδοντας ο συνετός της είπε· «Δεν γνωρίζω
αν ήταν θεού κίνημα, ή μόνον της ψυχής του,
'που 'ς την Πύλο τον έσπρωξε ν' ακούση, αν ο πατέρας
θα γύρη ή και ποιο στάθηκε το τέλος της ζωής του». 715

·
Αυτά 'πε, και ανεχώρησε 'ς τα δώμα του Οδυσσέα.
και αυτήν ο πόνος έζωσε σκληρός, και δεν εμπορεί
πλειά να καθίση 'ς το θρονί,—κ' ήσαν πολλά 'ς το σπίτι—
αλλά 'ς του τεχνικώτατου θαλάμου το κατώφλι
εκάθισε δακρύζοντας πικρά, και η δούλαις όλαις,

η νηαίς ομού και η παλαιαίς, τριγύρω εσιγοκλαίαν. 720
κ' εκείνη κλαίοντας πυκνά ταις εἶπε- «Αγαπηταίς μου,
ακούτε· πάθη περισσά εμένα ἔδωκε ο Δίας,
ἀπ' ὅσαις ἐγεννήθηκαν μ' ἐμέ και ἀνατραφήκαν·
π' ἄνδρα λαμπρόν πρῶτ' ἔχασα, λεοντόκαρδον και μέγαν
'ς ὅλα τα προτερήματα, 'ς τῶν Δαναῶν τα γένη, 725
'που 'ς την Ελλάδα η δόξα του και 'ς τ' Ἄργος μέσα ἐβγήκε.
και τώρα το μονάκριβον ο ἄνεμος μου πήρε
ἄδοξ' ἀπό το σπῖτι μου, οὐδ' ἔνοιωσα 'που ἐβγήκε.
σκληραίς, και δεν ευρέθηκε μέσ' ἀπό σας καμμία,
ἐνῶ τα ηξεύρετε καλά, να 'λθῃ να μ' ἐξυπνίσῃ, 730
την ὥρα 'π' αὐτός ἐμπαινῃ 'ς το βαθουλὸ καράβι·
και ἀν το ταξείδι ἐγνώριζα πως μελετούσε κείνος,
δεν ἔφευγε, τον πόθο του και ἀς εἶχε εἰς το ταξείδι,
ἢ εμένα ἐδώ θε ν' ἀφινῃ 'ς το σπῖτι ἀπεθαμένη.
ἀλλ' ἀς μου κράξουν βιαστικά τον γέρο το Δολίῳ, 735
τον δούλο, 'π' ὅταν ἦλθα ἐδώ μου 'δωκεν ο πατέρας,
και μου τηρά το σὺδενδρο κηλάρι, και να τρέξῃ,
για να καθίσῃ και να εἰπῇ τοῦτ' ὅλα του Λαέρτη,
'ς τον λογισμό του ἴσως αὐτός κάποιαν βουλὴν υφάνῃ,
εἰς τους λαοὺς ἐρχόμενος για να κλαυθῇ, πως θέλουν 740
ἐκείνου και του Οδυσσῆά τον γόνον ν' ἀφανίσουν».

·
Κ' η Εὐρύκλεια της ἀπάντησεν, η ἀγαπητὴ βυζῆστρο·
«Γλυκεῖά μου νύμφη, μάχαιραν ἔλαρε να με σφάξῃς,

ή άφες με 'ς το σπίτι σου· το πράγμα δεν σου κρύβω.
τα εγνώριζ' όλα, κ' έδωκα 'ς αυτόν ό,τι ζητούσε, 745
τον άρτο, το γλυκό κρασί· και εις μέγαν μ' έβαλ' όρκο,
να μη σου ειπώ εγώ τίποτε πριν φέξ' η δωδεκάτη,
ή μόνη επιθυμήσης τον και μάθης ότι εβγήκε,
όπως μη φθείρης κλαίοντας την εύμορφην ειδή σου.
αλλά, το σώμ' αφού λουσθήs και καθαρά φορέσης, 750
πάρε ταις υπηρέτριάs σου, 'ς τ' ανώγι αναίβα κ' εύχου
της Αθηνάs, της θυγατρός του αιγιδοφόρου Δία,
'που αυτόν και από τον θάνατο τότε ημπορεί να σώση.
και γέροντα ταλαίπωρον συ μη ταλαιπωρήσης·
ουδ' οι άθάνατοι, θαρρώ, παντάλασι το γένος 755
τ' Αρκεισιάδη εμίσησαν, και κάποιος θ' απομείνη,
να 'χη τα υψηλά δώματα και τους παχείs αγρούs του».

.
Αυτά 'πε, και αυτήs κοίμισε τους θρήνους και τα μάτια
στέγνωσε· κείνη ελούσθηκε κ' εφόρεσε καθάρια,
'ς τ' ανώι με ταιs γυναίκαίs της ανέβη και ουλοχύταιs 760
έθεσεν εις το κάνιστρο, και ευχόνταν της Αθήνηs·

.
«Άκου με, κόρη αδάμαστη του αιγιδοφόρου Δία·
εάν ποτε ο πολύβουλος 'ς το σπίτι του Οδυσσέας
μερία σου 'καψε παχειά βωδιών ή και προβάτων,
τώρα να μου τα ενθυμηθήs, και σώσε το παιδί μου, 765
και παύσε την αποκοτιά των πονηρών μνηστήρων».

.
Εἶπε κ' εφώναξε· ἡ θεὰ δέχθηκε τὴν εὐχή της·
καὶ 'ς τὰ ἰσκιωμένα μέγαρα οἱ μνηστήρες θορυβήσαν·
κ' ἓνας ἀπ' τοὺς ἀπόκοτους τοὺς νέους εἶπε· «Γάμον
ἀσφαλτ' ἡ πολυμνήστευτη βασίλισσα ετοιμάζει
'ς ἐμᾶς, καὶ φόνος ἀγνοεῖ 'που γίνεται τοῦ υἱοῦ της».

770

.
Αὐτὰ πε, καὶ τι γίνηκεν ἐκεῖνοι δὲν ἠξεύραν.
καὶ ὠμίλισ' ὁ Ἀντίνοος 'ς ἐκείνους μέσα, κ' εἶπε·

.
«Δαίμονες, τὰ υπερήφανα λόγια ν' ἀφήστε τώρα
ὅλα μαζί, μήπως κανεῖς καὶ μέσα τ' ἀναφέρῃ.
καὶ ας σηκωθούμ' ἔτσι σιγά, καὶ ας δώσουμε' εμεῖς τέλος
'ς αὐτό, 'που ἐβουλευθήκαμε καὶ ἀποφασίσαμε' ὅλοι».

775

.
Αὐτὰ 'πε, καὶ ἅμ' ἐδιάλεξαν εἴκοσι παλληκάρια,
κ' ἐκίνησαν πρὸς τὸ ταχύ καράβι, 'ς τ' ἀκρογιάλι·
καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐτράβηξαν 'ς τὴν θάλασσα τὸ πλοῖον,
καὶ μες τὸ πλοῖον ἔβαλαν κατάρτι καὶ πανία,
καὶ τὰ κουπιά με τὰ λουριά πρὸς τοὺς σκαρμούς ἐδέσαν,
με τάξιν ὅλα, καὶ ἀπλώσαν τὰ ολόλευκα πανία·
καὶ οἱ τολμηροὶ θεράποντες τὰ ὅπλα ἐκεῖ τοὺς φέραν·
καὶ τ' ἄραξαν σιμὰ 'ς τὴν γῆ, ψηλά· κ' ἐκεῖνοι ἐβγήκαν,
καὶ αὐτοῦ δευπνήσαν, καὶ νὰ 'λθῇ τὸ ἐσπέρας περιμέναν.

780

785

Και αυτού 'ς τ' ανώγ' η φρόνιμη κείτονταν Πηνελόπη,
χωρίς φαγί, χωρίς ποτό, πολύ συλλογισμένη,
αν ο υιός της ο καλός τον χάρο θα ξεφύγη,
ή θα του πάρουν την ζωήν οι απόκοτοι μνηστήρες. 790

και όσα λεοντάρι μεριμνά, πολλών 'ς την μέση ανθρώπων,
φοβούμενο, 'που δολερόν τού 'συραν γύρω κύκλον,
τόσα ενώ συλλογίζονταν, γλυκός την πήρεν ύπνος,
κ' έπεσε, αποκοιμήθηκε, κ' οι αρμοί της ελυθήκαν.

.
Τότ' άλλο εφεύρηκε η θεά, η γλαυκομάτ' Αθήνη· 795
φάντασμα πλάθει, και ώμοιαζε γυναίκα εις την μορφή του,
η Ιφθίμη, κόρη του υψηλού 'ς το φρόνημα Ικαρίου,
'π' ο Εύμηλος απ' ταις Φεραίς την είχε πάρει νύμφη·
κ' έστελνε αυτό 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα,
κει, 'που 'κλαιε και οδύρονταν, την Πηνελόπη ναύρη, 800
να παύση αυτής τα κλάμματα, τους θρήνους να σιγάση.
σιμά 'ς του σύρτη το λουρί 'ς τον θάλαμον εμπήκε,
'ς την κεφαλή της στάθηκεν επάνω και της είπε·

.
«Κοιμάσαι με περίλυπην καρδιάν, ω Πηνελόπη;
όχι, δεν θέλουν οι θεοί, 'που ζουν ευτυχισμένα, 805
να κλαίης, να λυπέσαι συ, και ακόμη θα γυρίση
το τέκνο σου· και των θεών αυτός δεν είναι πταιστής».

.
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη απάντησεν εκείνης,

πολύ γλυκά ρουχάζοντας 'ς ταις πύλαις των ονείρων·

.

«Εδώ γιατί 'λθες, αδελφή; ποσώς δεν σ' είδ' ως τώρα 810

να 'ρχεσαι, γιατί κατοικείς μακρυ' απ' εμένα, πέρα.

την λύπη παραγγέλλεις με ν' αφήσω και τους πόνους,

οπού μου θλίσουν την ψυχή, τα σπλάχνα μου ταραάζουν,

'π' άνδρα λαμπρόν πρώτ' έχασα λεοντόκαρδον και μέγαν

'ς όλα τα προτερήματα, 'ς των Δαναών τα γένη, 815

'που εις την Ελλάδα η δόξα του και 'ς τ' Άργος μέσα εβγήκε.

και τώρα πάλι μου 'φυγε τ' αγαπητό παιδί μου

'ς το πλοίο, κ' είναι αμάθητο 'ς την πράξι και 'ς τους λόγους·

για τούτον εγ' οδύρομαι πολύ παρά για κείνον,

για τούτον όλη τρέμω εγώ, φοβούμαι μη μου πάθη, 820

ή 'ς τους λαούς, 'που πέρασεν, ή μέσα 'ς τα πελάγη·

ότ' είν' εχθροί κακόβουλοι πολλοί, 'που μηχανώνται

να τον φονεύσουν, πριν ελθή οπίσω 'ς την πατρίδα».

.

Και το θαμπό το φάντασμα απάντησεν εκείνης·

«Θάρρνε, μηδέ φοβηθής τόσο πολύ 'ς τον νου σου· 825

είναι εις το πλάγι του οδηγός, 'που και άλλοι επιθυμούσαν,—

γιατί μεγάλα δύναται,—νά στέκεται σιμά τους,

η Αθηνά· και τώρ' αυτή σε συμπονεί, 'που κλαίεις,

και μ' εξαπόστειλεν εδώ, τούτα να σου ομιλήσω».

.

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη απάντησεν εκείνης· 830

«Και αν θεός είσαι, και θεού συ την φωνήν ακούεις,
και για τον άλλον λέγε μου, τον άμοιρον εκείνον,
αν είναι ακόμη 'ς την ζωή, του Ηλίου το φως αν βλέπη,
ή απέθανε, κ' ευρίσκεται 'ς την κατοικιά του Άδη».

.

Και το θαμπό το φάντασμα αλάντησεν εκείνης· 835
«Γι' αυτόν εγώ δεν θα σου ειπώ ρητώς αν ζη ακόμη,
ή απέθανε- κ' είναι κακό να λέγωνται τα μάταια».

.

Είπε, του σύρτη από σιμά της θύρας κείνο εβγήκε,
και εις των ανέμων ταις πνοαίς εσκόρπισε· και η κόρη 840
του Ικαρίου ξύπνησε, και ιλάρωσε η ψυχή της,
'π' όνειρον ολοφάνερον της ήλθεν εις το δειλί.

.

Και άμ' ανεβήκαν έσχιζαν το πέλαγο οι μνηστήρες,
του Τηλεμάχου αφεύγατον τον φόνο μελετώντας·
και πετρωτόν είναι νησί, 'ς την μέση της θαλάσσης,
της Ιθάκης ανάμεσα και της τραχείας Σάμου, 845
όχι μεγάλο, η Αστερίς, μ' ακίνδυνα λιμάνια,
δυο δίστομα, κ' οι Αχαιοί εκεί τον καρτερούσαν.

.

.

.

Ραψωδία Ε

.

·
·
Και άφησ' η Ηώ του υπέρλαμπρου του Τιθωνού την κλίνη
το φως να φέρη των θνητών και άμα των αθανάτων.
και συγκαθίζαν οι θεοί και 'ς αυτούς μέσα ο Δίας
ο υψηλοβρόντης, 'που κρατεί την πρώτην εξουσία.
κ' η Αθήνη τους μνημόνευε τα πάθη του Οδυσσέα, 5
κ' εσύγκλαι' αυτόν, 'που ευρίσκονταν 'ς τα δώματα της νύμφης·

·
«Πατέρα Δία, μάκαρες θεοί, 'που πάντοτ' είσθε,
πλειά σκηπτροφόρος βασιληάς να μη φανή κανένας
γλυκός, καλοπροαίρετος, και δίκαιος, και πρᾶος,
αλλ' ας ήναι σκληρότροπος και τ' άνομα να πράξη· 10
αφού τον θείον Οδυσσηά κανένας δεν θυμάται
εις τους λαούς, 'που βασιληά τον είχαν και πατέρα·
κ' εκείνος κείτεται εις νησί με λύπαις και με πόνους,
'ς της Καλυψώς τα μέγαρά της νύμφης, 'που με βία
κρατεί τον, και δεν δύναται να φθάση 'ς την πατρίδα. 15
ότι καράβια δεν έχει, δεν έχει ουδέ συντρόφους,
'που να τον φέρουν 'ς τα πλατειά τα νώτα της θαλάσσης.
και τώρα πάλι μελετούν να σφάξουν τον υιό του,
καθώς γυρίζει, 'π' άκουσμα να μάθη του πατρός του
'βγήκε εις την Λακεδαιμόνα και εις Πύλο την αγία». 20

·
Και ο Δίας της απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·

«Τέκνο, ποιος λόγος σου 'φυγε των οδοντιών το φράγμα;
δεν είσαι συ, 'που εσκέφθηκες η ίδια αυτήν την γνώμη,
να 'λθη ο Οδυσσῆας, κ' ενάντια τους εκδίκησι να πάρη;
και τον Τηλέμαχον εσύ, γιατί' ημπορείς, προβόδα 25
με γνώσι, ὅπως απείρακτος υπάγη 'ς την πατρίδα,
και άπρακτοι με το πλοίο τους γυρίσουν οι μνηστήρες».

Είπε, κ' εστράφη 'ς τον Ερμῆν αμέσως, τον υιό του·
«Ερμῆ, 'που σ' ἔχω μηνυτήν εις ὅλα, εἰπέ της νύμφης,
εκεί της καλοπλέξουδης, την καθαρή βουλή μας, 30
ο Οδυσσῆας ο αδάμαστος 'ς την γη του να επανέλθη,
χωρίς θεόν ἢ ἄνθρωπον θνητόν να 'χη σιμά του·
αλλ' αφού 'ς την πολύδεσμη πλωτή κακοπαθήση,
θα φθάση αυτός την εικοστήν ημέρα εις την Σχερία,
γη των Φαιάκων κάρπιμη, και αυτοί θεογέννητοί 'ναι, 35
και ωσάν θεόν ολόψυχα αυτόν θέλει τιμήσουν,
και με καράβι 'ς την γλυκειά πατρίδα θα τον στείλουν,
με άπειρα δώρα, χάλκωμα, φορέματα, χρυσάφι,
'που τόσα δεν θα ελάμβανε λαχνόν από την Τροία,
άβλαπτος αν εγύριζε, με μέρος των λαφύρων. 40
ὅτ' είναι η μοίρα του να ιδῇ τους ποθητούς, να φθάση
'ς το σπῖτι το υψηλόσκεπο, 'ς την γη την πατρική του».

Αυτά 'πε· και άμα ο γλήγορος υπάκουσε αργοφόνος·
κ' ευθύς 'ς τα πόδια τα καλά προσέδεσε πεδούλια,

ολόχρυσα και άφθαρτα, 'που εφέροναν τον επάνω 45
 'ς την θάλασσα, 'ς την άπειρη την γη, σαν τους αέραις.
 το ραβδί πήρε, οπου μ' αυτό τα βλέφαρα κοιμίζει
 όποιοι θνητού θελήση αυτός, κ' εγείρει όποιον κοιμάται.
 μ' αυτό 'ς τα χέρια πέτονταν ο μέγας αργοφόνος·
 και εις την Πιερία πάτησε, κ' έπεσε απ' τον αιθέρα 50
 'ς το πέλαγος· και αρμένιζε 'ς το κύμα επάν' ως γλάρος,
 'που εις τα φρικτά βυθίσματα της άπατης θαλάσσης
 ψάρια ζητεί, και τα πτερά 'ς την άρμη συχνοβρέχει.
 όμοιος μ' αυτόν εφέρονταν ο Ερμής 'ς άπειρο κύμα.
 και όταν 'ς την νήσον έφθασε την απομακρυσμένη, 55
 απ' το γαλάζιο πέλαγος εβγήκε να πατήσει
 την γη, και εις τ' άντρον έφθασε το μέγα, όπου εκατοίκα
 η νύμφ' η καλοπλέξουδη, και μέσα εκείνην ηύρε.
 και εις την γωνίστρα καίονταν ξύλα πολλά του κέδρου
 και της καλόσχιστης θυάς, κ' εσκόρπα η μυρωδία 60
 εις το νησί· καλόφωνα κει μέσα ετραγουδούσε
 αυτή, και ύφαινε πανί με ολόχρυση σαγίττα.
 και δάσος ολοφούντων ήταν τριγύρω 'ς τ' άντρο,
 κλήθρα, και λεύκα, ευωδερό μ' εκείναις κυπαρίσσι.
 και μέσ' αυτού πλατύπτερα πετούμενα εκουρνιάζαν, 65
 στριγλιά, γεράκια, και μαζή πλατύγλωσσαις κουρούναις,
 θαλασσοπούλι, 'που η ζωή τ' αρέσει του πελάγου.
 και ήμερο κλήμα ολόγυρα 'ς το βαθουλό το σπήλαιο,
 θυμό γεμάτο απλόνονταν σταφύλια στολισμένο.

και βρύσες τέσσερες εγγύς και αραδικώς ερρέαν 70
λευκό νερό, και η καθεμιά 'ς άλλο εκυλούσε μέρος·
και γιοφυλλιών γύρω απαλά λιβάδια και σελίνων
πρασίνιζαν και αθάνατος αν πήγαιν' εκεί πέρα
κυττάζοντας θα εθαύμαζε, και θα 'χαιρε η ψυχή του.

έμεινε αυτού κ' εθαύμαζεν ο μέγας αργοφόνος· 75
και αφού τα πάντα εθαύμασεν εις την ψυχή του εκείνος,
'ς το ευρύχωρ' άντρο εμπήκ' ευθύς· και ως είδε αυτόν αγνάντια,
δεν άργησεν η Καλυψώ να τον γνωρίσ' η θεία·
ότι δεν είν' οι αθάνατοι άγνωστοι μεταξύ τους,

και αν τύχη κάποιος απ' αυτούς μακρυά να κατοικήη. 80
μέσα τον μεγαλόκαρδο δεν εύρεν Οδυσσέα·
έκλαιγε αυτός καθημένος εις τ' ακρογιάλι, ως πρώτα,
με θρήνους, μ' αναστεναγμούς, με πάθη 'ς την ψυχή του,
κ' εκύττα δάκρυα χύνοντας τα τρίσβαθα πελάγη.

και τον Ερμήν η Καλυψώ ερώτησεν η θεία, 85
αφού τον κάθισε εις θρονί λαμπρό και στυλβωμένο·

·
«Τι 'λθες, Ερμή χρυσόρραβδε, να μ' εύρης, σεβαστέ μου
και αγαπημένε; να έρχεσαι συχνά δεν σ' είδα ως τώρα.
ό,τι ποθείς λέγε μου ευθύς· και να το πράξω θέλω,
αν πράγμα είναι, 'που γίνεται, κ' είμαι αρκετή να πράξω. 90
αλλά προχώρα παρεμπρός να σε φιλοξενήσω».

·
Είπε η θεά, και τράπεζαν γεμάτην αμβροσίαν

του θέτει, και άμα κόκκινο νέκταρ του συγκερνάει.
κ' έτρωγ' εκείνος κ' έπινεν, ο μέγας αργοφόνος·
και δύναμιν εις την τροφήν άμα η καρδιά του επήρε, 95
τότ' επροσφώνησεν αυτήν, απάντησέ της κ' ειπε·

·
«Θεά θεόν εμ' ερωτάς, οπού 'λθα εδώ να σ' εύρω·
και όπως ζητείς, αλάθευτα το πράγμα εγώ θα σ' ειπω·
να 'λθώ εδώ πέρα επρόσταξε, χωρίς να θέλω, ο Δίας·
ποιος τόσ' αλμυρά κύματα αυτόθελα θα επέρνα 100
άμετρα; και ουδ' είναι σιμά χώρα θνητών ανθρώπων,
'που των θεών κάμνουν θυσιαίς κ' εξαίσιαις εκατόμβαις.
αλλά ποτέ δεν ξέφυγε κανείς των αθανάτων,
ουδ' εματαίωσε τον νου τ' αιγιδοφόρου Δία.

λέγει πως ο αμοιρότερος άνδρας σιμά σου υπάρχει, 105
απ' όσους γύρω εμάχονταν 'ς τα τείχη του Πριάμου
χρόνους εννηά, κ' επόρθησαν 'ς τον δέκατο την πόλι·
και 'ς την πατρίδα ως έστρεφαν επταίσαν της Αθήνης,
οπ' άνεμον τούς σήκωσε κακόν και μακρύ κύμα.

και οι λαμπροί του σύντροφοι τότ' όλοι αφανισθήκαν, 110
κ' εδώ 'φεραν ο άνεμος εκείνον και το κύμα.
αυτόν εδώθε ογλήγορα προστάζει ν' αποπέμψης·
ότι δεν μέλλει να χαθή μακράν των ποθητών του,
αλλ' είναι μοίρα του να ιδή τους ποθητούς, να φθάση
'ς το σλίτι το υψηλόσκεπο, 'ς την γη την πατρική του». 115

·

Ἄκουσε ἡ αταίριαστη θεά, κ' ευθύς ἐπάγωσ' ὅλη·
κ' ἐκείνον ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

·
«Εἰσθ' ἀσπλαχν', εἰσθε βάσκανοι, θεοί, σαν κανεῖς ἄλλος,
'που με θνητοὺς 'ς το φανερό θεαῖς να συγκοιμῶνται
φθονεῖτε, ἀν κάμη ομόκλινον καμμιὰ τον ποθητόν της. 120
ὁμοια της ροδοδάκτυλης Ἡώς τον διαλεκτόν της
Ὡρίωνα ἐφθονέσετε, εσεῖς οἱ ευτυχισμένοι,
ὡς 'που ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμις, ἡ ἀγνή, 'ς τὴν Ὀρτυγία,
κτύπησε αὐτόν κ' ἐφόνευσε με τα λεπτά της βέλη.
ὁμοια, τὴν καλοπλέξουδὴ τὴν Δήμητραν ὁ πόθος 125
ὅτ' ἔφερε 'ς τὴν ἀγκαλιά να πέσῃ του Ἰασίου,
μες τον τριόργωτον ἀγρό, το 'μάθ' ευθύς ὁ Δίας,
ἀστραψε κ' ἐθανάτωσεν αὐτόν μ' ἀστροπελέκι.
κ' ἐμέ, θεοί, φθονεῖτε σεις, 'πῶχῳ θνητόν κοντά μου
ἄνδρα· κ' ἐγὼ τον ἔσωσα, 'που μόνος τὴν καρῖνα 130
ἐσφιγγε με τα σκέλη του, καὶ του 'χε το καράβι
σχίσει 'ς τα μαύρα πέλαγα με κεραυνόν ὁ Δίας,
καὶ οἱ λαμπροὶ του σύντροφοι τότε ὅλοι, ἀφανισθήκαν,
κ' ἐδῶ 'φεραν ὁ ἄνεμος ἐκείνον καὶ το κύμα.
καὶ τούτον ἐγὼ ξένιζα, κ' ἔτρεφα, κ' εἶχα γνώμη 135
ἀθάνατον καὶ ἀγέραςτον αὐτόν να καταστήσω.
ἀλλ' ἀν δὲν ξέφυγε ποτὲ κανεῖς τῶν ἀθανάτων,
οὐδ' ἐματαίωσε τον νοῦ τ' αἰγιδοφόρου Δία,
ἀφοῦ κείνος προστάζει το, ὁ ἄμοιρος ἀς πᾶη

μες τ' άγρια πέλαγα· αλλ' εγώ δεν θα τον προβοδήσω· 140
ότι καράβια δεν έχω, δεν έχω ουδέ συντρόφους,
'που να τον φέρουν 'ς τα πλατειά τα νώτα της θαλάσσης,
αλλά με γνώμην πρόθυμην εγώ θα τον διδάξω
το πώς να φθάση απείρακτος εις την γλυκειά πατρίδα».

·
Και ο αργοφόνος μηνητής απάντησέ της κ' είπε· 145
«Ναι, αλόπεμπέ τον, και φοβού την όργητα του Δία,
μήπως κατόπι χολευθή και σε κακοποιήση».

·
Αυτά 'πε και αναχώρησεν ο μέγας αργοφόνος·
και προς τον μεγαλόψυχον εκίνησε Οδυσσέα 150
η νύμφη, τα μηνύματα ως άκουσε του Δία.
'ς ακρογιαλιά καθήμενον τον εύρε, ουδ' εστεγνόναν
ποτέ τα μάτια, αλλ' έλυονε την ποθητή ζωή του
για την πατρίδα κλαίοντας, ουδ' άρεγέ του πλέα
η νύμφη, αλλά βιαζόμενος, 'ς τα βαθουλά τα σπήληα,
μ' αυτήν, οπού τον ήθελεν, αθέλητα εξενύκτα· 155
και ταις ημέραις κάθονταν 'ς ακροθαλάσσια βράχη,
με θρήνους, μ' αναστεναγμούς, με πάθη 'ς την ψυχή του,
κ' εκύττα δάκρυα χύνοντας τα τρίσβαθα πελάγη.
σιμά του εστάθηκε η θεά, η αταίριαστη, και του 'πε·

·
«Άμοιρε, μη μου οδύρεσαι εδώ συ πλειά, μη φθειρίης 160
την ζωή σου, κ' ήδη πρόθυμα πολύ θα σ' αποπέμψω.

αλλ' ἔλα, ξύλα μακρινά με την ἀξίνα κόψε,
πλατειά συνάρμοσε πλωτή, κ' ἐπάνω αὐτῆς σανίδαις
στήσε υψηλαῖς, 'ς τα σκοτεινά πελάγη να σε φέρη.
και ἄρτο, νερό, και κόκκινο κρασί, 'που δυναμόνει, 165
εγὼ θα βάλω εἰς την πλωτή, μη πάθης ἀπὸ πείνα.
θα σου φορέσω φορεσιαίς, και πρύμον θα σου στείλω,
ὅπως συ φθάσης ἀβλαπτος 'ς την ποθητή πατρίδα,
αν τοῦτο ἀρέσει των θεῶν των ουρανοκατοίκων,
οποῦ καλήτερ' ἀπ' ἐμέ νοοῦν και αποφασίζουν». 170

·
Αὐτά 'πε· και ο πολὺπαθος ἐπάγωσε Οδυσσεάας,
κ' ἐκείνην ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

·
«Ἄλλο 'ς τον νου σου ἔχεις, θεά, ποτέ να μ' ἀποπέμψης,
'που με πλωτή να διαβῶ μου λέγεις της θαλάσσης
το φρικτὸ χάσμα, οποῦ γοργὰ δεν σχίζουν ἴσια πλοῖα 175
και ὅταν περιφανεύονται 'ς τον ἄνεμο του Δία.
οὐδὲ θε να 'μπω εἰς την πλωτή 'ς το πείσμα σου ποτέ μου,
αν μη θελήσης, ὦ θεά, να ομόσης μέγαν ὄρκο,
ὅτι κακὸ δεν μελετάς ἐνάντια μου κανένα».

·
Αὐτά 'πε· τότε ἡ θαυμαστή θεά γλυκογελώντας 180
τον χάρειψε, τον ἐκράξε κατ' ὄνομα, και του 'πε·

·
«Πονηρός εἶσαι ἀληθινά, δεν εἶσαι ματαιολόγος·

ποίον λόγον εσοφίσθηκες να βγάλης απ' τα χεῖλη!
μάρτυς μου η γη και ο ουρανός πλατύτατος ἐπάνω,
και της Στυγός τα ρεύματα, 'που χύνονται 'ς τον Ἄδη, 185
οπού 'ναι πρῶτος και φρικτός των αθανάτων ὅρκος,
ὅτι κακό δεν μελετώ ἐνάντια σου κανένα·
ἀλλ' ὅσα θα εστοχάζομουν, αν ὅμοια μ' εἶχε ἀνάγκη,
για τον εαυτό μου, αὐτά νοώ και αὐτά σε συμβουλεύω.
ὅτι κ' ἐγώ προαίρεσιν ἔχω ἀγαθὴν και τρέφω 190
μέσα καρδιάν ἐλεητική και ὄχι σιδερένια».

·
Αὐτά 'πε η ἀσύγκριτη θεά, κ' ἐπροπορεύθη ἐκείνου
ογλήγορα· κατόπι της αὐτός ἀκολουθοῦσε,
'ς το βαθύ σπήλιον ἐφθασαν η ἀθάνατη και ο ἄνδρας,
και εἰς το θρονί κάθισε αὐτός, 'που 'χε καθίσει πρῶτα 195
ο Ερμῆς· και του παράθεσε να φάγη και να πῖη
η νύμφη ἀπὸ τα φαγητά, 'που τρέφουν τους ἀνθρώπους.
και ἀγνάντια κείνη ἐκάθισε 'ς τον θεῖον Οδυσσέα,
και νέκταρ της παράθεσαν η δούλαις και ἀμβροσία.
και ἀπλῶσαν κείνοι 'ς τα ἔτοιμα φαγιά, 'που 'χαν ἐμπρός τους· 200
και ἄμ' ευφρανθήκαν 'ς το φαγί και εἰς το ποτόν ἐκείνοι,
η Καλυψώ τότε ἄρχισεν η ἀσύγκριτη να λέγῃ·

·
«Λαερτιάδη διογενή, πολὺβουλε Οδυσσέα,
ἔτσι λοιπόν 'ς το σπίτι σου, 'ς την ποθητή πατρίδα,
θέλεις ευθύς τώρα να πας; ας γίνῃ· χαιρετώ σε. 205

αλλ' αν 'ς τον νου σου εγνώριζες τα πόσα θα υποφέρης
πάθη, όπως θέλ' η μοίρα σου, πριν φθάσης 'ς την πατρίδα,
'ς το δώμα τούτο ασάλευτα μαζί μου ήθελε μείνης,
θα εγένοσούν αθάνατος, μ' όλον που αναστενάξεις
να ίδης την γυναίκα σου, τον πόθο της ψυχής σου. 210
κ' εγώ κείνης χειρότερη καυχούμαι ότι δεν είμαι,
'ς το σώμα και 'ς τ' ανάστημα, και ουδέ ποσώς αρμόζει
θνηταίς με αθάναταις ποτέ 'ς τα κάλλη να μετρώνται».

.
Και αυτής ο πολυμήχανος απάντησε Οδυσσέας·
«Σεπτή θεά, μη μου οργισθής για τούτο· κ' εγώ ξεύρω 215
παρά πολύ 'που ταπεινή θα εφάινονταν εμπρός σου
η Πηνελόπ' η φρόνιμη, 'ς τ' ανάστημα, 'ς το κάλλος·
κείνη θνητ' είναι, αθάνατη εσύ και αγέραςτ' είσαι.
αλλ' όμως πάντοτε ζητώ και θέλω εις την πατρίδα
να φθάσω, της επιστροφής να ίδω την ημέρα. 220
και αν εις τα μαύρα πέραγα θεός πάλι με κρούση,
καρδιάν έχω φερέλυπη και θέλει το υπομείνω·
ότ' ήδ' υπόφερα πολλά, πολλά 'χω κακοπάθει,
'ς ταις μάχαις και 'ς τα κύματα· και αυτό μ' εκείν' ας έλθη».

.
Είπε· και ο ήλιος έκλινε, κ' έφθασε το σκοτάδι, 225
και εις τ' άντρο το καμαρωτό παράμεσα συρμένοι
οι δύο πλάγιασαν μαζί, και την φιλιά χαρήκαν.

Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του ὀρθρου κόρη,
 κ' εφόρεσεν ο Οδυσσηάς χιτώνα και χλαμύδα·
 μανδύαν λαμπροῦφαντον μέγαν ενδύθ' η νύμφη 230
 χαριτωμένον και λεπτόν, κ' εζώσθηκε ζωνάρι
 χρυσόν, ωραίο, κ' έβαλε 'ς την κεφαλή καλύπτρη.
 να προβοδά τότ' άρχισε τον θείον Οδυσσέα.
 αξίναν του 'δωκε τρανήν, αρμόδια 'ς την παλάμη,
 χάλκινη, κ' ήταν δίστομη· και μέσ' είχ' εμπηγμένο 235
 σφικτά στελειάρι ελάινον εύμορφο, και σκερπάνι
 του 'δωκε ακόμη ακονιστό· κ' εκίνησεν εμπρός του
 προς κάποιαν άκρη του νησιού, οπου 'χε υψηλά δένδρα,
 κλήθρη και λεύκα κ' έλατο, 'που τον αιθέρα εγγίζει,
 από καιρούς κατάξερα, ώστ' ελαφρά να πλέουν. 240
 και αφού τον τόπο του 'δειξεν, οπου 'χε υψηλά δένδρα,
 η Καλυψώ 'ς το δώμα της η αθάνατη επανήλθε·
 τα ξύλα εκείνος έκοβε, και 'ς το έργον επροχώρει·
 όλα όλα είκοσιν έρριξε, πελεκητά τα επήρε·
 με τέχνη τα εσκερπάνισε, κ' ίσιασε αυτά 'ς την στάφνη. 245
 ωστόσο η θεία Καλυψώ του 'φερε τα τρυπάνια,
 και άμ' όλ' αυτός τρυπάνισε και τ' άρμους' όλ' αντάμα,
 με ξυλοκάρφια την πλωτή και αρμούς σφυροκοπούσε.
 και όσο πλατειά την πατωσιά για φορτηγό καράβι
 άξιος μορφώνει ξυλουργός, τόσο και της πλωτής του 250
 κείνος το πλάτος έκαμε· κ' έστησε ταις σανίδαις
 ορθαίς, και, με στραβόξυλα πυκνά δένοντας όλα,

ἔπλαθεν· ετελείωσε με μακρυνά δοκάρια.
 κατάρτι ἔπλασεν ἔπειτα, και αντένα, οποῦ ταιριάζει·
 πηδάλι ἀκόμη ἐμόρφωσε, μ' αὐτό να κυβερνή· 255
 και με κλαδιά της λυγαριάς την ἐφραξε ὅλη πέρα,
 του κύματος προφυλακή, και μέσα εσώρευσ' ὕλη.
 κ' ἔφερε υφάσματα η θεά, να γίνουν τα πανία,
 και αὐτός ἐφιλοτέχνησε κ' ἐκεῖνα· και κατόπι
 ἀπλαῖς 'ς ἐκείνην ἔδεσε, σκόταις και παλαμάρια, 260
 και με λοστούς την ἔσυρε 'ς την θάλασσα την θεία.
 .
 Ἐφθασ' η ἡμέρα τέταρτη κ' εἶχε ὅλ' αὐτός τελειώσει·
 'ς την πέμπτην ἐπροβόδα τον η ἀθάνατη ἀπ' την νῆσο,
 αφοῦ ἔλουσέ τον κ' ἐνδυσσε μ' ευωδισμένο ἐνδύμα,
 κ' η θεά μέσα του 'βαλεν ἀσκή με κρασί μαύρο, 265
 και ἄλλο μεγάλο με νερό, και τρόφιμα εἰς δισάκκι,
 και του το ἐγέμισε πολὺ και νόστιμο προσφάγι·
 και πρύμον του 'στεῖλ' ἀβλαβον, χλιόν· 'ς αὐτόν ἐχάρη
 και τα πανιά του ὅλ' ἀπλωσεν ο θεῖος Οδυσσεάς.
 με το πηδάλι τεχνικά κυβέρναε καθισμένος· 270
 οὐδ' ἐκλινε τα βλέφαρα 'ς τον ὕπνο, ἐνὼ την Πούλια
 και τον Βοώτη ἐκύτταζε, 'π' ἀργεῖ να βασιλεύση,
 και την Ἀρκούδα, 'π' ἄμαξα καλοῦν, και αὐτοῦ γυρίζει
 πάντοτε, τον Ωρίωνα ἀσάλευτα τηρώντας,
 η μόνη, 'που τ' Ωκεανοῦ το λούσμα δεν γνωρίζει. 275
 ὅτ' εἶχε τον η Καλυψὼ διδάξει τότε η θεία,

εκείνην έχοντας ζερβιά 'ς τα πέλαγα να πλῆη.

.

Ημέραις ἔπλεε δεκαεπτὰ, καὶ 'ς τὴν δεκάτῃ ογδῷ
τα ἰσκιωμένα ἐφάνηκαν τὰ ὅρη τῶν Φαιάκων,
τῆς γῆς, οποῦ ἐγγυτότερην 'ς τὸν δρόμο τοῦ ἀπαντούσε· 280
καὶ ὡσάν ἀσπίδα ἐφαίνονταν 'ς τὰ σκοτεινὰ πελάγη.

κ' ἔστρεφε ἀπ' τοὺς Αἰθίοπαις ὁ μέγας κοσμοσεΐστης,
καὶ αὐτὸν μακρόθ' ἐξάνοιξεν ἀπ' τὰ ὅρη τῶν Σολύμων,
οπ' ἔπλεε 'ς τὴν θάλασσα, καὶ ὠργίσθη ἀκόμῃ πλέον.
τὴν κεφαλὴν ἐκίνησε καὶ μόνος εἶπε· «ὦ Θε μου! 285

ἀλλὰ οἱ θεοὶ βουλευθήκαν ὡς πρὸς τὸν Ὀδυσσεά,
ἐνῷ ἡμουν 'ς τοὺς Αἰθίοπαις· κ' ἰδοῦ, 'που τῶν Φαιάκων
ἐκεῖνος ἐγγίξε τὴν γῆ, 'που ἡ μοῖρα τοῦ ἐκεῖ θέλει
τὸ μέγα δίκτυ τοῦ κακοῦ νὰ φύγῃ, οποῦ τὸν ἔχει.
ἀλλὰ θαρρῶ 'π' ἀκόμῃ ἐγὼ θὰ τὸν χορτάσω πάθῃ». 290

.

Εἶπε, τὰ νέφη εὔναξε κ' ἐτάραξε τὸν πόντον,
αρπάζοντας τὴν τρίαινα, καὶ τῶν ἀνέμων ὅλων
ταῖς ζάλαις ἐσπρωξεν ομοῦ, κ' ἐτύλιξε 'ς τὰ νέφη
πόντον καὶ γῆ· κ' ἐχύθηκεν ἀπ' τὸν αἰθέρα νύκτα.
κ' Εὐρος, Νότος, καὶ Ζέφυρος σφοδρὸς ἀντάμα ἐπέσαν, 295
καὶ ὁ αἰθερογέννητος Βορηάς, 'που μέγα σπρώχνει κύμα·
καὶ τ' Ὀδυσσῆά τὰ γόνατα κοπήκαν καὶ ἡ καρδιά,
κ' ἔλεγε με παράπονο 'ς τὴν ἀνδρική ψυχὴ τοῦ·

.

«Ωιμένα, του κακότυχου, 'ς το τέλος τι θα γένω;
φοβούμαι μην όσ' η θεά προείπεν αληθεύσουν· 300
'πώλεγε ότι 'ς την θάλασσα, πριν φθάσω εις την πατρίδα,
θα παραδείρω· και όλ' αυτά ιδού λαμβάνουν τέλος,
με ποία νέφη τουρανού το πλάτος στεφανόνει
ο Δίας, και την θάλασσαν ετάραξε· μανίζουν
άνεμοι ολούθε· αφεύγατο μ' ηύρε το τέλος τώρα· 305
τρισμάκαρες οι Δαναοί, 'που 'ς την πλατειά Τρώαδα,
γι' αγάπη των Ατρείδών, επέσαν πολεμώντας.
Α! να 'χα ιδεί το τέλος μου εκείνην την ημέρα,
'που τόσοι Τρώες έρριξαν 'ς εμέ χάλκιν' ακόντια,
εις του Πηλείδη ολόγυρα το νεκρωμένο σώμα. 310
οι Αχαιοί θα μ' έθαπταν και θάμουν δοξασμένος·
αλλ' ηθέλησ· η μοίρα μου να κατοθανατήσω».

·
Είπε, και αυτόν εβρόντησε ψηλάθε μέγα κύμα
με ορμή φρικτή, κ' εγύρισε κλονώντας την πλωτή του.
και απ' την πλωτήν έπεσε αυτός μακράν, και το πηδάλι 315
απέλυσε απ' τα χέρια του· 'ς την μέση το κατάρτι
φρικτή του σύντριψε πολλών σμιχτών ανέμων ζάλη,
κ' η αντένα ομού και το πανί 'ς το πέλαο πέσαν πέρα.
πολλήώρα τον εσκέπασεν η θάλασα, ουδ' εμπόρει
να έβγη ευθύς, απ' την ορμή, 'που 'χε το μέγα κύμα, 320
βαρύς από τα ενδύματα, 'που του 'χε δώσ' η νύμφη.
αργά εσηκώθη, κ' έφτυσε πικρήν από το στόμα

την ἄρμη, 'πώρρεε ρονιαίς από την κεφαλή του.
και την πλωτή δεν ξέχασε, μ' όλα τα πάθη οποι' ἔχε,
ἀλλ' ὥρμησε εἰς τα κύματα κ' ἐπιάσθηκε ἀπ' ἐκείνη, 325
κ' ἐκάθισε εἰς την μέση της, τον θάνατον να φύγῃ·
κ' ἐδῶ την ἔφερνε κ' ἐκεῖ το ρεῦμα των κυμάτων·
καὶ ὡς το φθινόπωρ' ὁ Βορηάς τ' ἀγκάθια 'ς την πεδιάδα
σέρνει, καὶ αὐτ' ὅλα δένονται πυκνά, καὶ αὐτὴν ὁμοίως
κείθε κ' ἐδῶθ' οἱ ἄνεμοι 'ς τα πέλαγος ἐφέρνην. 330
καὶ τότε ὁ Νότος τοῦ Βορηά την ρίχνει να την πάρῃ,
καὶ τότε ὁ Εὖρος δίδει την κυνήγι τοῦ Ζεφύρου.

·
Τὸν εἶδεν ἡ καλόφτερνη Ἰνώ, τοῦ Κάδμου κόρη,
ἡ Λευκοθέα, πρὶν θνητὴ με γλώσσαν ἀνθρωπίνην·
τώρα δοξάζεται ὡς θεὰ 'ς τα βάθη της θαλάσσης· 335
τον Οδυσσέα, 'που ἐδέρνονταν 'ς τα κύματα, ἐλεήθη,
καὶ εἰς ὠφύας σχῆμα ἐπέταξε καὶ ἀπὸ τα βάθη ἐβγήκε,
καὶ 'ς την πολὺδεσμη πλωτὴν ἐκάθισε καὶ τοῦ 'πε·

·
«Ἄμοιρε, τι σ' ἐμίσησεν ὁ σείσσης Ποσειδῶνας
τρομερὰ τόσο, καὶ ἀπειρα κακὰ 'ς ἐσέ φυτεύει; 340
ἀλλ' ὅσο καὶ ἀν ὀργίζεται, δὲν θέλει σ' ἀφανίσῃ·
ἀλλ' ἔλα κάμε ὅ,τι σου εἰπῶ καὶ ἀνόητος δὲν δείχνεις.
γυμνώσου καὶ ἄσε την πλωτὴν οἱ ἄνεμοι να πάρουν,
καὶ ζῆτα την ἐπιστροφή πλέοντας με τα χέρια
ἐκεῖ, 'που μέλλεις να σωθῆς, 'ς την χώρα των Φαιάκων. 345

και ιδού, ζώσε το στήθος σου με τ' άφθαρτο μαγνάδι
τούτο· να πάθης μη φοβού ποσώς ή ν' αποθάνης·
αλλ' άμα φθάσης και την γη κρατήσης με τα χέρια,
ξεζώσου το και ρίξε το 'ς τα σκοτεινά πελάγη,
πολύ μακράν από την γη, και στρέψε αλλού την όψη». 350

·
Είπε η θεά, και άμ' έδωκεν εκείνου το μαγνάδι,
και πάλιν εις την θάλασσαν, όπ' άφριζ' εβυθίσθη,
εις ώφυνιας σχήμα· κ' έκρυπεν αυτήν το μαύρο κύμα.
κ' εσκεφθηκε ο πολύπαθος, ο θείος Οδυσσέας,
κ' έλεγε με παράπονο 'ς την ανδρική ψυχή του· 355

·
«Ωιμέ, μη κάποιος των θεών πάλι μου υφαίνει απάτη,
'που απ' την πλωτή να καταιβώ με συμβουλευει τώρα·
αλλά δεν θα υπακούσω εγώ, γιατ' είδαν οι οφθαλμοί μου
μακρυά την γην, όπ' έλεγε πως θα 'χω καταφύγι.
μόν' άλλο, 'που καλήτερο μου φαίνεται, θα πράξω· 360
όσο τα ξύλα της πλωτής σταθούν συναρμοσμένα,
αυτού θα μείνω, και ανδρικά τα πάθη θα βαστάξω·
και όταν διαλύση την πλωτή το σείσμα των κυμάτων,
θα πλέξω τότε, ότι άλλο τι ναύρη δεν φθάνει ο νους μου».

·
Τούτα ενώ εκείνος έζυαζε 'ς τα βάθη της ψυχής του, 365
μέγα κύμα του σήκωσεν ο σείστης Ποσειδώνας,
φρικτόν, υψηλοθόλωτο, κ' επάνω του έπεσ' όλο.

και ως όταν σφοδρός άνεμος τινάζει και σκορπάει
ξερών αχύρων θεμονιά, παρόμοια τιναχθήκαν
αυτής τα ξύλα τα μακρυά· και τότε ο Οδυσσέας 370
έν' απ' εκείν' ανέβηκεν, ως άλογο αναβάτης,
κ' εγδύνονταν τα ενδύματα, 'που του 'χε δώσ' η νύμφη.
και το μαγνάδι άπλωσ' ευθύς 'ς το στήθος του αποκάτω,
και προύμντα 'ς την θάλασσαν έπese, και τα χέρια
ετέντωσε 'ς το πλέξιμο· τον είδε ο κοσμοσείστης, 375
την κεφαλή του εκίνησε, και μόνος του είπε· «Τώρα,
'που τόσα υπέφερες κακά, πλανήσου 'ς τα πελάγη,
'ς την χώρα των διόθρεπτων ανθρώπων ως να φθάσης·
και όμως, θαρρώ, δεν θα κλαυθής πως έπαθες ολίγα».

·
Και τα καλότριχ' άλογα ράβδισε κ' έφθασ' άμα 380
εις ταις Αυγαίς, όπ' έχει αυτός υπέρλαμπρα παλάτια.

·
Και τότε η Αθήνη, του Διός κόρη, εσοφίσθηκ' άλλο·
έφραξε τα περάσματα των άλλων των ανέμων,
να παύσουν τους επρόσταξε και να σιγάσουν όλοι,
και τον γοργό τού εκίνησε Βορηά κ' έσπασ' εμπρός του 385
τα κύματα, 'ς τους ναυτικούς Φαίακαις ως να φθάση,
σωσμένος απ' τον θάνατον, ο θείος Οδυσσέας.

·
Αυτού θαλασσοδέρνονταν δυό 'μέραις και δυο νύκταις,
κ' η καρδιά του τον όλεθρο συχνόβλεπεν εμπρός του.

ἀλλ' ὅτε ἡ καλοπλέξουδ' Ἡὼ τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ 390
 ἔφερ', ἔπαυσ' ὁ ἄνεμος, καὶ ἀνάνεμ' ἡ γαλήνη
 ἔγεινε, καὶ αὐτὸς σπρώχνοντας τὸ βλέμμα' εἶδε πλησίον
 τὴν γῆν, ὡς τὸν ἐσῆκωσεν ἐπάνω μέγα κύμα.
 καὶ ὡς δείχεται ποθοῦμεν' ἡ γῆ τὰ παῖδ' αὐτοῦ τὴν ζῆσιν
 πατρός, 'π' ἀρρώστια μακρινὴ σκληρὴ 'ς τὴν κλίνην φθείρει, 395
 ὅπου ἔρριξέ τὸν δαίμονας κακούς, καὶ τὸν ἐσώσαν
 ποθοῦμενον οἱ ἀθάνατοι, παρόμοια τοῦ Ὀδυσσέως
 ἐφανερώθη ποθητὴ ἡ γῆ καὶ ἡ πρασινάδα.
 κ' ἐκολυμποῦσε πρόθυμος 'ς τὴν γῆν πόδι νὰ στήσῃ.
 καὶ ὡς ἦταν εἰς τὸ διάστημα, 'π' ἀνθρώπου βοή φθάνει, 400
 τότε ἄκουσε τῆς θαλάσσης τὸν κτύπον εἰς τοὺς βράχους·
 ὅτι πρὸς τὴν ξερὴν στερεὰ τὸ μέγα κύμα ἐμοῦγκρα
 φρικτὰ ὡς τὸ ξέρνα ἡ θάλασσα, καὶ ἀφρούς ἐσκέπαζ' ὅλα·
 γιὰτὶ λιμάνια δὲν ἦσαν, ἀράσματα δὲν ἦσαν,
 ἀλλ' ἀκραις ἦσαν πετακταῖς, πέτραις σχισταῖς καὶ βράχοι. 405
 καὶ τ' Ὀδυσσῆα τὰ γόνατα κοπήκαν καὶ ἡ καρδιά,
 κ' ἔλεγε με παράπονον 'ς τὴν ἀνδρικήν ψυχὴν τοῦ·
 .
 «Ὡμιμένα, καὶ ἀν' ἀνέλπιστα νὰ ἰδῶ τὴν γῆν ὁ Δίας
 μοι 'δωκε, κ' ἐδυνήθηκα τόσον βυθὸν νὰ σχίσω,
 ἐβγ' ἀπ' τὴν λευκὴν θάλασσαν δὲν φαίνεται κανένα· 410
 ὅτ' εἶναι ἀπέξω κοφτεροὶ βράχοι, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύματος
 γύρου βροντὰ, καὶ γλυστερὴ κ' ἴσια ἀναιβαίνει πέτρα.
 καὶ πρὸς τὴν γῆν ἡ θάλασσα βαθεῖα 'ναί, οὐδέ μ' ἀφίνει

ἔς τα δυο μου πόδια να σταθώ, τον κίνδυνο να φύγω.
και ως βγαίνω, κύμα φουσκωτό μην ἔλθῃ και με σπρώξῃ 415
επάνω εἰς πέτρα οδοντερή, κ' ἡ ορμή μου πάῃ χαμένη.
και αν κολυμπήσω παρακεί την ἄκρην ἄκρην, ἴσως
ακρογιαλαιῖς ἀπόσκεπαις και ἀράσματ' ἀπαντήσω,
φοβούμαι μην και ἄλλῃ φορὰ μ' ἀρπάξῃ ἡ τρικυμία,
και εἰς το ἰχθυοφόρο πέλαγος με φέρῃ να στενάξω, 420
ἢ και ἀπολύσῃ ἐπάνω μου θεὸς κανένα τέρας,
'π' ἀμετρα τρέφει ἔς τους βυθοὺς ἡ ἐνδοξὴ Ἀμφιτρίτη.
ὅτι γνωρίζω την οργή, 'που μῶχει ὁ κοσμοσεῖστος».

Τούτα ἐνὼ ἐκεῖνος ἐζυαζε ἔς τα βάθη τῆς ψυχῆς του,
τρανό κύμα τον ἔφερε πρὸς τ' ἄγριον ακρογιάλι· 425
και θα ἔγδερν' ὅλος, θα ἔσπασε και ὅλα τα κόκκαλά του,
εἰάν δεν τον ἐδίδαχεν ἡ γλαυκομμάτ' Αἰθήνη·
με τα δυο χέρια τ' ἄρπαξε την πέτρα, και βογγώντας
κρατιόνταν, ὡς 'που ἐπέρασε το μέγα ἐκεῖνο κύμα.
κ' ἔτσι ἐφυλάχθη, ἀλλ' ἐγυρε με ορμή το κύμα ὀπίσω, 430
κ' ἔκρουσ', ἐπέταξεν αὐτόν ἔς το πλάτος τῆς θαλάσσης.
και ὡς ὅτε, ἀπ' το θαλάμι του ἀν σύρουν τ' ὀκταπόδι,
εἰς τα μαζάρια του κολλοῦν πυκνότατα χαλίκια,
ὅμοια ἔς ταις πέτραις ἐμείναν ἀπ' τ' ἀνδρικά του χέρια
τα γδάρματα· τον σκέλασε το μέγα κύμα· τότε 435
πάρῳρα θα τελείονεν ὁ ἄμοιρος Ὀδυσσεύς,
φρόνησιν ἀν δεν του ἔδιδεν ἡ γλαυκομμάτ' Αἰθήνη·

απ' ένα κύμα των πολλών, 'που 'ς την στερηά βροντούσαν,
 εβγήκε, κ' έπλεε παρακεί, την γη κυττώντας, ίσως
 ακρογιαλαιοίς απόσκεπαις και αράσματ' απαντήση. 440
 αλλ' ότ' έφθασε πλέοντος εις ποταμού το στόμα,
 'που εκύλα ωραία, κάλλιστος εκεί του εφάνη ο τόπος,
 χωρίς πέτραις και άνάνεμος· και άμ' ένοιωσε 'που εκύλα,
 μέσα του ευχήθη· «Βασιληά, εισάκου μ', όποιος είσαι·
 'ς εσε' τον πολυεύχeton προσπέφτω, από τα βάθη 445
 ως φεύγω τους φοβερισμούς του σείστη Ποσειδώνα.
 προς τον περιπλανώμενον κ' οι αθάνατοι έχουν σέβας,
 καθώς εγώ εις το ρεύμα σου τώρ' ήλθα και προσπέφτω
 'ς τα γόνατά σου, απ' τα πολλά τα πάθη ν' ανασάνω.
 ελέησέ με, βασιληά, και ικέτης σου καυχιούμαι». 450

.
 Πάραυτα εκείνος την ροή παύει, κρατεί το κύμα,
 κ' εμπρός του στρώνει σιγαλιά, και 'ς τ' άνοιγμα τον σώζει
 του ποταμού· τα γόνατα και τ' ανδρειωμένα χέρια
 λυγίζει αυτός, 'που η θάλασσα τον είχε καταβάλει.
 το σώμα του όλο επρήσκονταν 'ς το στόμα, εις τα ρουθούνια 455
 ανάβρυζ' άρμη, και άπνευτος και αμίλητος εκείνος
 κείτονταν, και ολιγοψυχιά τον πήρε, από τον κόπο.
 και ως πήρε ανάσα, και η ψυχή 'ς τα στήθη του εσυνάχθη,
 αμέσως τότε της θεάς ξεζώσθη το μαγνάδι,
 και όπου αλμυρίζει ο ποταμός τ' απέλυσε· 'ς το ρεύμα 460
 τ' άρπαξ' ευθύς η θάλασσα, κ' η Ινώ γοργά το εδέχθη

·
'ς τα χέρια της· και αφίνοντας εκείνος το ποτάμι
'ς τον σχοίνο πέφτει και φιλεί την γη την σιτοδόρα.
κ' έλεγε με παράπονο 'ς την ανδρική ψυχή του·

·
«Ωιμέ, και τι θα πάθω, τι μου μέλλεται 'ς το τέλος; 465
κ' εάν την άγρια νυκτιά περάσω 'ς το ποτάμι,
η πάχνη μήπως η κακή και η μαλακή δροσία
μ' απονεκρώσουν την ψυχή, 'που 'ναι μισοσβυμμένη·
και αύρα ψυχρή το χάραμμα απ' το ποτάμι πνέει.
και αν πάλι εις ράχιν αναιβώ, και 'ς τον κατάσκιο λόγγο 470
αναπαυθώ μες τα πυκνά δενδρούλια, αν ξεκρυνώσω,
και ξεκουράσω, και γλυκός ο ύπνος με νικήση,
θεριά φοβούμαι μη μ' ευρούν και με κατασπαράξουν».

·
Και τούτο συμφερότερο του εφάνη· προς το δάσος
εκίνησε, και τωύρηκεν εις το νερό πλησίον, 475
'ς ανοικτόν τόπον· έσκυψε κάτω από δυό δενδρούλια
ομόρριζα, και το 'να εληά, και τ' άλλο ήταν αγρίλι·
κει μέσα ούτ' άνεμοι φυσούν με την υγρή πνοή τους,
ούτε του ηλιού λότ' έφθασαν η φωτειναίς ακτίνες,
ούτε η βροχή τα έσπασε· τόσο πυκνά πλεγμένα 480
ήσαν μαζί· κ' εσύρθηκε 'ς εκείν' ο Οδυσσέας,
κ' ευθύς στρώσιν εστοίβασε πλατειά με τα δυο χέρια·
ότ' ήσαν φύλλα περισσά χυμέν' αυτού, 'π' αρκούσαν
να φυλαχθούν άνθρωποι δυο και τρεις 'ς ώρα χειμώνας,

και αν ψύχος ἔπνεε δριμύ· τα εἶδε κ' εὐχάρη ο θεῖος 485
ο ἄνδρας ο πολὺπαθος, και του σωροῦ 'ς την μέση
επλάγιασε κ' ἐπάνω του ἔχυσε φύλλα πλήθος.

και ὅπως δαυλὸν κρύβει τινάς 'ς την μαῦρη στάκτη, 'ς ἄκρη
εξοχική, παντέρημη, να σώση της φωτίας
τον σπόρον, ὅπως μη βιασθῇ απ' αλλαχού ν' ἀνάψη, 490
ὅμοια σκελάσθη και ο Οδυσσῆας με φύλλα· κ' η Αθήνη
ὔπνο 'ς τα μάτια του 'σταξεν, ὅπως τον ελαφρώση
ἀπὸ το βαρὺ κούρασμα, κλειώντας τα βλέφαρά του.

.
.
.

Ραψωδία Ζ

.
.
.

Εκεῖ τότε ο πολὺπαθος, ο θεῖος Οδυσσεύς
κοιμώνταν, ἀπὸ κούρασμα κι' ἀγρύπνια νικημένος.
κ' η Αθήνη ἐπῆγε εἰς τον λαόν και πόλιν των Φαιάκων,
'ποῦ πρῶτα εἰς την ευρύχωρην Ὑπέρειαν εκατοίκαν,
σιμὰ 'ς το υβριστικώτατο το γένος των Κυκλώπων, 5
'που ἀνώτεροι 'ς την δύναμιν ἐκείνους ἀδικούσαν.
ἐκεῖθεν ο θεόμορφος Ναυσίθοος 'ς την Σχερία
τους πῆρε κ' ἔστησε, μακράν των ευρετῶν ἀνθρώπων.
με τείχη πόλιν ἐκλείσεν, ἐκτίσε κατοικίαις,

και ναούς έκαμε θεών, κ' εμοίρασε τους τόπους. 10
 αλλά 'ς τον Άδη ο θάνατος εκείνον είχε πάρει,
 και ο Αλκίνοος εβασίλευε, 'που γνώσιν είχε θεία.
 'ς το δώμα εκείνου ήλθε η θεά, η Αθήνη, μελετώντας
 τον γενναιόφρονα Οδυσσέα να φέρη 'ς την πατρίδα.
 ήλθε 'ς τον πολυδαίδαλον κοιτώνα, όπου εκοιμώνταν 15
 'ς το κάλλος και 'ς τ' ανάστημα θεοτική παρθένα,
 του Αλκίνου του υψηλόφρονα η κόρη Ναυσικάα.
 σιμά της δυο θεράπαιναις, με κάλλη των Χαρίτων,
 εις τα δυό πλάγια των λαμπρών θυρών, 'πού 'σαν κλεισμέναις.
 και ως αύρα εχύθη ανέμου αυτή 'ς της κορασιάς την κλίνη, 20
 'ς την κεφαλή της στάθηκεν επάνω και της είπε,
 με την μορφή της θυγατρός του θαλασσακουσμένου
 Δύμαντα, 'που 'χε ομήλικην και πολυαγαπημένην·
 αυτής ωμοιώθη, κ' έλεγεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 .
 «Ω Ναυσικά, τόσ' σκνηρήν σ' εγέννησ' η μητέρα; 25
 τα ολόλαμπρά σου ενδύματα κάθονται αμελημένα·
 ο γάμος σου ήδη σίμωσε, 'π' εύμορφα θα φορέσης,
 και θα χαρίσης εύμορφα 'ς αυτούς, 'που θα σε πάρουν.
 και αυτά 'ναι 'π' όνομα καλό γεννούν εις τους ανθρώπους,
 ώστε ο πατέρας χαίρεται και η σεβαστή μητέρα. 30
 αλλ' ας πάμε να πλύνουμεν, η αυγούλ' άμα χαράξη·
 κ' εγώ θε νάλθω συνεργή σιμά σου, να προφθάσης
 να ετοιμασής, και ανύμφευτη πολύν καιρό δεν θα 'σαι.

επειδή σένα ήδη ζητούν 'ς την πόλι των Φαιάκων
οι πρόκριτ' όλοι, οπού μ' αυτούς όμοιο το γένος έχεις. 35

αλλ' έλα, εις τα χαράμματα τον ένδοξον πατέρα
να σου ευτρεπίση ζήτησε αμάξι και μουλάρια,
ζώναις, ωρηά σκεπάσματα και πέπλους να σου φέρουν.
και σέν' αυτό καλήτερα συμφέρει, ή με τα πόδια
να πάς· γιατί τα πλυσταρειά μακρυ' απ' την πόλιν είναι». 40

.
Αυτά 'πε και αναχώρησεν η γλαυκοματά' Αθήνη,
'ς τον Όλυμπο, την άσειστη των αθανάτων έδρα·
δεν την τινάζουν άνεμοι, μήτε βροχή την δέρνει,
μήτε χιονιά σιμόνει αυτού, μόν' άπειρη γαλήνη
ανέφελη και λευκό φως ολούθε είναι χυμένο· 45
κει μέσα οι μάκαρες θεοί τέρπονται 'ς τον αιώνα.
και αυτού πήγε, αφού δίδαξε την κόρη, η γλαυκοματά.

.
Και η καλόθρον' ήλθ' Ηώ κ' έγειρε από την κλίνη
την λαμπροφόρο Ναυσικά, 'που 'ς τ' όνειρο απορούσε·
και των γονέων να το ειπή, του αγαπητού πατρός της 50
και της μητρός, κίνησ' ευθύς, και μέσα εκείνους ηύρε.
με ταις θεράπαιναις αυτή καθόνταν 'ς την γωνία,
μαλλί γαλάζιο κλώθοντας· απάντησεν εκείνον,
προς τους ενδόξους βασιλείς ως ήταν κινημένος
για την βουλή, 'πού οι θαυμαστοί Φαίακες τον καλούσαν. 55
'ς τον ποθητόν πατέρα της εσίμωσε και του 'πε·

.
«Πατέρα, δεν μου ετοιμάζεις ένα υψηλόν αμάξι
καλότροχο, τα ολόλαμπρα φορέματα να πάρω,
'που κάθονται μου ακάθαρτα, να πλύνω εις το ποτάμι;
κ' εσένα πρέπει, οπ' έξοχος 'ς τους πρώτους μέσα υπάρχεις. 60
εις ταις βουλαίς να κάθεται μ' ενδύματα καθάρια·
και πέντ' έχεις 'ς το σπίτι σου υιούς αγαπημένους,
δυο νυμφευμένους, και άλλους τρεις, καμαρωμέν' αγόρια·
και αυτοί θέλουν με νηόπλυτα πάντοτε να πηγαίνουν
εις τον χορό· και γι' όλ' αυτά φροντίζω εγώ και μόνη». 65

.
Αυτά 'πεν, ότι του πατρός εντράπη να προφέρη
τον τερπνόν γάμον· ένοιωθεν εκείνος όλα, κ' είπε·
.

«Και τα μουλάρια, τέκνο μου, λάβε, και ό,τι άλλο θέλεις·
άμε, και σε την άμαξαν οι δούλοι θ' αρματώσουν,
να 'ναι υψηλή, καλότροχη, με κάλαθον επάνω». 70

.
Είπε, κ' ευθύς επρόσταξε τους δούλους και υπακούσαν,
και αρμάτωσαν καλότροχο φορτωτικόν αμάξι,
και εις τον ζυγόν υπόταξαν κ' έξεψαν τα μουλάρια.
τα φωτεινά φορέματα μέσ' από τον κοιτώνα
έφερνε η κόρη κ' έθεσε 'ς το τορνευμένο αμάξι· 75
κ' ένα κανίστρι εφόρτωσε τροφαίς όλο η μητέρα,
κάθε λογής, ευφραντικάίς, και με κρασί γεμίζει

τράγινο ασκί· κ' η κορασιά 'ς την άμαξ' αναιβαίνει·
 και λάδ' υγρό 'ς ολόχρυσο ροῖ της δίδει ακόμη,
 μαζί με ταις θεράπαιναις το σώμα της να χρίση. 80
 και αυτή πήρε τη μάστιγα και τα λαμπρά λουρία,
 και τα μουλάρια ράβδισε, 'που εκίνησαν με κρότο,
 και άπαντα ετρέχαν κ' έφερναν τα ενδύματα κ' εκείνην,
 μόνην όχι· η θεράπαιναις εβάδιζαν κατόπι.
 και εις τ' εύμορφον ως έφθασαν και πρόσχαρο ποτάμι, 85
 ηύραν εκεί τα πλυσταρεία, και άφθονον αναβρύζει
 καλό νερό, 'που 'ναι αρκετό να βγάλη κάθε ρύπο.
 και τα μουλάρια ξεζεψαν αυταίς και τ' απολύσαν
 εις τ' αφρισμένου ποταμού την άκρη, αυτού να τρώνουν
 την αγριάδα την γλυκεία· τα ενδύματ' απ' τ' αμάξι 90
 σήκωσαν, κ' έμπασαν νερό μαύρο, και όλαις αντάμα
 'ς τους βόθρους μέσ' αντίζηλα με βια ποδοπατούσαν.
 και αφού τα έπλυναν και καλά τους ρύπους εκαθάραν,
 εις τ' ακρογιάλι τ' άπλωσαν αραδικώς, 'ς το μέρος
 'που τα χαλίκια 'ς την ξηράν ελεύκαινε το κύμα. 95
 κ' εκείναις, αφού ελούσθησαν και αλείφθηκαν με λάδι,
 'ς το πλάγι εκεί του ποταμού γευμάτισαν, και ωστόσο
 τα ενδύματ' έμεναν 'ς του ηλιού την λάμψη να στεγνώσουν.
 και αφού χαρήκαν την τροφήν η δούλαις με την κόρη,
 έβγαλαν τα μαγνάδια τους και με την σφαίρα επαιίζαν. 100
 και η λευκοχέρα Ναυσικά άρχιζε το τραγούδι.
 και ως η τοξεύτρα Αρτέμιδα τα όρη καταβαίνει,

ταις ράχαις του υψηλότατου Ταϋγέτου ἢ του Ερυμάνθου,
κ' ἔχει 'ς τους κάλπους ηδονή και 'ς τα γοργά τα 'λάφια·
και η νύμφαις η αγροκάτοικαις, του Δία θυγατέρες, 110
παίζουν μαζί της, και η Λητώ 'ς τα στήθη αναγαλλιάζει·
και η κεφαλή, το μέτωπον αυτής ἐξέχ' εἰς ὅλαις,
και αὐτ' εἶναι καλογνώριστη, αν και ὅλαις εἶν' ωραίαις·
ὅμοια 'ς ταις κόραις ἐλάμπεν η ἀνύμφευτη παρθένα.

·
Αλλά την ὥρα, 'πώμελλε 'ς το σπίτι να γυρίση, 110
ζέφοντας και τα ἐνδύματα διπλόνοντας τα ωραία,
τότ' ἄλλο ἐφεύρεν η θεά, η γλαυκομμάτ' Αθήνη,
ὅπως ξυπνήσ' ο Οδυσσεύς, να ἴδῃ την παρθένα,
και να τον οδηγήσῃ αὐτή 'ς την πόλι των Φαιάκων.
σφαίραν εἰς μιαν θεράπαιναν ρίχν' η βασιλοπούλα, 115
την σφάλλει, και μες το βαθύ ρεῦμα βυθίζ' η σφαίρα,
και σέρνουν ὅλαις μια βοή· και ο θεῖος Οδυσσεύς
ξύπνησε και καθήμενος αὐτοῦ διαλογιζόνταν·

·
«ὦμιέ, πού πάλιν ἐφθασα και εἰς ποιῶν ἀνθρώπων μέρος;
μήπως εἶν' ἄνθρωποι υβρισταίς, ἄγριοι και ὄχι δίκαιοι, 120
ἢ τε φιλόξενοι και αὐτῶν θεόφοβ' εἶναι η γνώμη;
γλυκός μ' ἐκτύπησεν ἀχὸς 'σαν ἀπὸ κορασίδαις,
νύμφαις, 'που ἐπάνω κατοικοῦν 'ς ταις κορυφαίς, 'ς τα ὄρη,
και εἰς ταις πηγαίς των ποταμῶν και 'ς τα χλωρά λιβάδια·
ἢ σιμὰ εὐρίσκομαι εἰς θνητοὺς με γλώσσαν ἀνθρωπίνην; 125

αλλ' ἔλα, με τα μάτια μου θα ἰδῶ και θα εξετάσω».

·

Κ' εβγήκε απ' τα χαμόδενδρα ο θεῖος Οδυσσεάς,
και με το χέρι το τρανό πολύφυλλο απ' το δάσος
κόπτει κλαδί, 'ς το σώμα του την γύμνωσι να κρύψη·
και ως θαρρετό 'ς την δύναμι, θρέμμα βουνού, λειοντάρι, 130
'που μ' ὅλο τ' ανεμόβροχο κινά, και μέσα καίουν
τα μάτια του· και χύνεται 'ς τα βώδια ἢ και 'ς τ' αρνία,
ἢ 'ς τ' ἀγρί· ελάφια, και ζητεῖ, καθώς τον σπρώχν' η πείνα,
και εις κτίριο μέσα στερεό τα πρόβατα ν' αρπάξη·
ὅμοια 'ς ταις καλοπλέξουσιν κόραις ο Οδυσσεάς 135
ολόγυμνος εσίμονεν, ὅτ' ἦρε αὐτὸν ἀνάγκη.
τρομακτικός τους φάνηκε φθαρμένος απ' την ἄρμη,
και τρέμοντας εσκόρπισαν σ' τ' ακροθαλάσσια βράχη·
μόνη τ' Ἀλκίνου εστέκονταν η κόρη, ὅτ' εις το στήθος
θάρρος της ἔβαλ' η Αθηνά, και ἀφαίρεσε τον φόβο. 140
και ἀγνάντια στάθη ἀσάλευτη· και ἐδίσταζ' ο Οδυσσεάς,
δεόμενος της κορασίας τα γόνατα· αν θα πιάση,
ἢ ἀπὸ μακρυὰ θα δεηθῇ με λόγια μελωμένα,
την πόλι να του δείξη αὐτὴ κ' ἐνδυμα να του δώση.
και τοῦτο συμφερότερο του εφάνη, με τα λόγια 145
τα μελωμέν' ἀπὸ μακρυὰ να δεηθῇ, μην ἴσως,
αν πιάση αὐτῆς τα γόνατα, βαρυφανῆ της κόρης.
κ' ευθύς λόγον ἐπρόφερε σοφὸν και μελωμένον·

·

«Κάμ' ἔλεος, βασίλισσα, θεά 'σαι εἴτε θνητὴ 'σαι·
 και αν εἶσαι μία των θεῶν, 'που κατοικοῦν 'ς τα ουράνια, 150
 εσέ προς την Αρτέμιδα, 'πού κόρ' εἶναι του Δία,
 εις την ειδή, 'ς τ' ἀνάστημα, 'ς την πλάσι, εγὼ συγκρίνω,
 και αν εἶσαι μία των θνητῶν, 'που κατοικοῦν τον κόσμον,
 μακάριος ο πατέρας σου και η σεβαστὴ μητέρα,
 μακαριστοὶ σου κ' οι ἀδελφοί, 'πού πάντοτε η ψυχὴ τους 155
 ευφραίνεται' ἐξ αἰτίας σου, χαραῖς ὅλη γεμάτη,
 τέτοιο βλαστάρη ὅταν θωροῦν εις τον χορὸ να λάμπη.
 ἀλλὰ 'ς ὅλους ἀνάμεσα χαρὰ 'ς τον ἄνδρα ἐκείνον,
 'που, αφοῦ 'ς τα δῶρα ἐνίκησεν, εσέ θα πάρῃ νύμφη.
 ὅτι τα μάτια μου ποτὲ θνητὸ δεν εἶδαν πλάσμα, 160
 ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ὡσάν εσέ· θαυμάζ' ὅσο σε βλέπω·
 ὅμοια 'ς την Δήλο, 'ς τον βωμό τ' Ἀπόλλωνα πλησίον,
 φοινικιὰν εἶδα τρυφερή, 'που ἐβλάσταινε με χάρι·
 ὅτι κ' ἐκεῖθ' ἐπέρασα, μ' ἀπειρὴ συνοδία,
 εις το ταξίδι 'πώμελλον εις πάθη να με φέρῃ· 165
 και ὅπως αὐτὴν εθαύμασα πολλήωρα, ὅταν την εἶδα,
 ὅτι φυτὸν ἀπὸ την γῆ παρόμοιο δεν ἐβγήκε,
 ὅμοια σε θαύμασα, ὦ γυνή, θαμπώθηκα, ὅλος τρέμω
 να σου ἐγγίξω τα γόνατα· και μ' ἤυρε μέγα πάθος.
 χθες την ἡμέραν εικοστή βγήκ' ἀπ' το μαῦρο κύμα, 170
 και ὡς τότε εθαλασσόδερνα με τους σφοδρούς ἀνέμους,
 ἀπ' το νησί της Ωγυγιάς· κ' ἐδὼ μ' ἔρριξ' η μοῖρα
 τώρα, να πάθω ἄλλα κακὰ κ' ἐδὼ, τι δεν πιστεύω

να παύση ακόμῃ, ἀλλ' οἱ θεοὶ πολλ' ἄλλα μου ἐτοιμάζουν.

βασιλίσσ', ἐλεήσου με, ὅτ' ὕστερ' ἀπὸ μύρια 175

πάθῃ σέ πρώτην ἀπαντῶ· ὅτι ἄνθρωπον κανέναν,
ἀπ' ὅσους ἔχει τούτ' ἡ γῆ καὶ ἡ χώρα δεν γνωρίζω·
τὴν πόλιν δέειξε μου καὶ δος, νὰ σκεπασθῶ, ἓνα ράκι,
ἀν κάποιον τύλιγμ' ἔφερες ἐδῶ τῶν ἐνδυμάτων.

κ' ἐσέ νὰ δώσουν οἱ θεοὶ τὰ ὅσα ἡ ψυχὴ σου θέλει· 180

ἄνδρα καὶ σπῖτι κ' εὐμορφὴν ομόνοια νὰ χαρίσουν·
ὅτι δεν εἶναι εἰς τὴν ζωὴ λαμπρότερη εὐτυχία,
παρ' ἀν τὸ σπῖτι κυβερνοῦν με μίαν καὶ μόνη γνώμη
ὁ ἄνδρας με τὴν σύντροφον· λύπη γιὰ τοὺς ἐχθροὺς τῶν,
χαρὰ τῶν φίλων καὶ τ' ἀκούν μάλιστα ἐκεῖνοι πρότοι». 185

.

Καὶ ἡ λευκοχέρα Ναυσικά ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

«Ὁχι, ἀγενὴς ἢ ἀνόητος, ὦ ξέν', ἐσύ δεν δείχνεις·
τὴν εὐτυχίαν τῶν θνητῶν μοιράζ' ὁ Οὐλύμπιος Δίας,
τῶν εὐγενῶν, τῶν ἀγενῶν, τοῦ καθενὸς ὡς θέλει·
καὶ σένα τούτα σ' ἔδωκε καὶ ἀνάγκη νὰ υπομείνης. 190

ἀλλ' ἀφοῦ πάτησες 'ς τὴν γῆ καὶ χώραν ἰδική μας,
δεν θὰ σου λείψῃ φόρεμα, οὐτ' ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπει
νὰ λάβῃ, ὅπου προσέρχεται, πολὺθλιβος ἱκέτης.
τὴν πόλιν θὰ σου δείξω ἐγώ, καὶ τοὺς λαοὺς θὰ σ' εἰπῶ·
τὴν πόλιν τούτη καὶ τὴν γῆν οἱ Φαίακες κρατοῦσι, 195
κ' ἐγώ 'μαι τοῦ γενναϊοκαρδοῦ ἡ κόρη τοῦ Ἀλκινόου,
κ' οἱ Φαίακες οἱ δυνατοὶ 'ς ἐκεῖνον κρέμοντ' ὅλοι».

·

Κ' ευθύς ταις καλοπλέξουδες επρόσταξε παρθέναις·
 «Σταθήτ' εδώ, θεράπαιναις· γιατί' είδετ' έναν άνδρα,
 πού φεύγετε; κάποιος εχθρός φοβείσθ' ότ' είναι τούτος; 200
 άνδρας δεν είναι φοβερός, ούτε ποτέ θα υπάρχη,
 να 'λθη να φέρη πόλεμο 'ς την χώρα των Φαιάκων·
 ότι είμασθεν αγαπητοί πολύ των αθανάτων,
 και μες την άγρια θάλασσαν ύστεροι κατοικούμε,
 ουδέ μ' ημάς συγκοινωνεί κανένας των ανθρώπων. 205
 αλλ' ήλθε αυτός ο δύστυχος πλανώμενος 'δω πέρα·
 πρέπει να τον ξενίσουμεν· ότι έρχονται απ' τον Δία
 πτωχοί και ξένοι· ολιγοστό και αγαπητό το δώρο.
 αλλά δόστε, θεράπαιναις, βρώσι, ποτό, του ξένου,
 και λούστε αυτόν 'ς τον ποταμό, 'ς ανάνεμη γωνία». 210

·

Είπε, κ' εκείναις έμειναν, και αντιπαρακινώνταν,
 κ' εκάθισαν τον Οδυσσέα 'ς ανάνεμη γωνία,
 όπως η κόρη Ναυσικά ταις είχε παραγγείλει.
 σιμά του έθεσαν αλλαξιά, χιτώννα, επανωφόρι,
 μέσα εις ολόχρυσο ροϊ του έδωκαν υγρό λάδι, 215
 και να λουσθή τον έλεγαν 'ς του ποταμού το ρεύμα.
 τότε είπε εις ταις θεράπαιναις ο θεός Οδυσσέας·

·

«Θεράπαιναις, σταθήτε αυτού μακράν, όπως ατός μου
 την άρμην απ' ταις πλάταις μου ξεπλύνω, και με λάδι

χρίσω το σώμα, οπού καιρούς άλειμμα δεν γνωρίζει. 220
και αντίκρυ σας δεν θα λουσθώ, ότι εντροπή μου θα 'ναι
εμπρός 'ς τα καλοπλέξουδα να γυμνωθώ κοράσια».

·
Είπε, κ' εσύρθηκαν αυταίς, και το 'παν της παρθένας·
κ' έπλαιν' ο θείος Οδυσσηάς μέσ' από το ποτάμι
την άρμην απ' τους ώμους του πλατείς και από τα νώτα, 225
κ' έτριβε από την κεφαλή την άχνη της θαλάσσης.
και άμα ελούσθη ολόβολος και με το λάδι αλείφθη,
εφόρεσε τα ενδύματα, 'που του 'δωκε η παρθένα.
κ' έκαμε αυτόν να φαίνεται, η διογενής Αθήνη
τρανώτερος, παχύτερος, και από την κεφαλή του 230
σγουρήν την κόμην έσυρε, 'π' ώμοιαζε ανθούς του κρίνου,
και ως όταν εις τον άργυρο χρυσάφι περιχύνη
τεχνίτης, οπ' ο 'Ηφαιστος κ' η Αθήνη έχουν διδάξει
μ' εντέλεια, και φιλοτεχνεί χαριτωμένα έργα·
όμοια και αυτού 'ς την κεφαλή, 'ς το σώμα, έχυσε χάρι. 235
πήγ' έπειτα κ' εκάθισε 'ς της θάλασσας την άκρη·
και άστραφτε χάρες κ' ευμορφιά· τον θαύμαζεν η κόρη·
κ' είπε 'ς τα καλοπλέξουδα κοράσια τότε εκείνη·

·
«Σ' ό,τι θα ειπώ προσέξετε, λευκόχεραίς μου κόραις·
όχι, 'ς το πείσμα των θεών του Ολύμπου αυτός ο άνδρας 240
τους ισοθέους Φαίακαις να σμίξη εδώ δεν ήλθε.
ότι άμορφος προτήτερα μου εφάνηκε πως ήταν·

και τώρ' ομοιάζει των θεών των ουρανοκατοίκων.
κ' εἶθε παρόμοιος σύντροφος να ονομασθῇ δικός μου,
'που να 'στεργεν εγκάτοικος εδὼ μ' εμάς να μένη. 245
αλλά δόστε, θεράπαιναις, βρώσι, ποτό του ξένου».

Εἶπε και αὐταῖς ὑπάκουσαν εὐθύς εἰς τὴν φωνή της·
κ' ἔθεσαν βρώσι και ποτό σιμὰ 'ς τὸν Οδυσσέα·
κ' ἔτρωγε κ' ἔπινε ἀρπακτὰ ὁ θεῖος Οδυσσέας,
κ' εἶχε ὁ πολὺπαθος καιροὺς φαγὶ να δοκιμάση. 250
και ἡ λεκοχαῖρα Ναυσικά τὸτ' ἐφευρήκεν ἄλλο·
ἐδίπλωσε και ἀπῆθωσε τὰ ἐνδύματα εἰς τ' ἀμάξι,
ἔξεψε τὰ σκληρώνυχτα μουλάρια και ἅμ' ἀνέβη.
κ' ἐπαρκίνα λέγοντας τὸν Οδυσσῆά· «Σηκώσου,
ξένε, εἰς τὴν πόλι για να πας, κ' ἐγὼ θα σ' ὀδηγήσω 255
'ς τοῦ συνετοῦ πατέρα μου τὸ δῶμα, ὅπου τοὺς πρώτους
πιστεύω ἀπὸ τοὺς Φαίαικας θα ἰδῆς και θα γνωρίσης.
ἀλλ' ἔλα κάμε ὅ,τι σου εἰπῶ· θαρρῶ πως γνώσιν ἔχεις.
ὅσον ἀγροὺς διαβαίνουμε, και τῶν ἀνθρώπων ἔργα,
με τὰς θεράπαιναις μαζὴ κατόπιν εἰς τ' ἀμάξι 260
οἰλήγορ' ἀκολουθὰ με, κ' ἐγὼ τὸν δρόμο δείχνω,
ἕως ὅτου θε να φθάσουμε 'ς τὴν πόλιν, οπού πύργος
ζών' ὑψηλός, κ' ἔχει καλοὺς λιμέναις δυο 'ς τὰ πλάγια.
ἔχει τὸ ἔμπασμα λεπτὸ· στενοχωροῦν τὸν δρόμο
τὰ κυρτὰ πλοῖα 'ς τὰς σκεπαῖς, 'πῶχει καθεὶς δική του. 265
κ' εἶν' ἡ αγορά τοὺς, 'ς τοῦ λαμπροῦ τὴν μέση Ποσειδίου,

με συρταῖς πέτραις, 'πώχωσαν βαθειά, θεμελιωμένη.
 και αυτού τ' ἄρμενα ἐργάζονται τῶν πισσωμένων πλοίων,
 τα καλαμάρια, τα πανιά, και καταξυοῦν κουπία.
 και οἱ Φαίακες δεν ἀγαποῦν φαρέτρα οὐδὲ δοξάρι, 270
 μόνον πανιά, μόνον κουπιά, και ἰσόπλευρα καράβια,
 οπού γι' αὐτά περήφανοι το λευκὸ κύμα σχίζουν.
 τούτων ξεφεύγω τὴν πικρὴ γλώσσα, μὴ μ' ονειδίσῃ
 κανένας, ὅτ' εἶναι λαὸς περήφανος και αὐθάδης.
 ἄνδρας συμβαίνει πρόστυχος να ἰδῇ, κ' ευθύς να εἰπῇ· 275
 ο λαμπρὸς ξένος και τρανός, 'ς τὴν Ναυσικά κατόπι,
 ποῖος εἶναι; που τὸν εὗρηκε; ἄνδρα τῆς θα τὸν κάμῃ.
 μήπως ἀπὸ το πλοῖο του, 'που ἐξέλεσ' ἐδὼ πέρα,
 ξένον ἐδέχθῃ μακρυνόν; τι γείτονες δεν εἶναι.
 ἢ ἀπ' ταις ολόθερμαις ευχαῖς κατέβηκε ουρανόθεν 280
 κάποιος θεός, και θα 'χῃ αὐτόν ἐκείνη ολοζωῆς τῆς;
 καλήτερ' ἀν μονάχῃ τῆς ἐζήτησε κ' εὗρήκε
 ἄλλοθεν ἄνδρα· ὅτι ἀψηφά τοὺς συντοπίταις ὅλους,
 τοὺς Φαίακας, οπού πολλοὶ και οἱ πρῶτοι τὴν ζητοῦσι.
 αὐτά θα εἰποῦν, κ' ἐγὼ ἐντροπὴ τα λόγια τούτα θα 'χῶ. 285
 κ' ἐγὼ 'θέλε κατηγορῶ ἄλλην, ἀν ὅμοια πράξῃ,
 χωρὶς να 'χῃ το θέλημα τῶν ποθητῶν γονέων,
 πρὶν ἐλθ' εἰς γάμον φανερόν, τοὺς ἄνδραις να σιμόνῃ.
 και τώρα, ξένε, πρόσεχε, ἀν θέλῃς ο πατέρας
 εἰς τὴν πατρίδα ογλήγορα να σε ξεπροβοδίσῃ. 290
 'ς τὸν δρόμο θαύρης τὸν λαμπρόν λευκῶνα τῆς Ἀθῆνης·

μέσ' αναβρύζει αυτού πηγῇ, και γύρω ἔχει λιβάδι·
 αυτού 'ναι η γη και ο ανθούμενος ο κήπος του πατρός μου,
 από την πόλι διάστημα, 'π' ακούεσ' αν βοήσης.
 αυτού μείνε καθήμενος, ἔως ὅτου εμεῖς 'ς την πόλι 295
 πατήσουμε και φθάσουμε 'ς τα σπίτια του πατρός μου·
 και ἅμα λογιάσης ὅτι 'μεις 'ς τα σπίτι ἔχουμε φθάσει,
 προς των Φαιάκων βάδισε την πόλι, και ἅμ' ἐρώτα
 τα σπίτια του γενναιόκαρδου πατέρα μου Αλκινόου.
 καλόγνωρα εἶναι· και μωρό παιδί να σου τα δείξη 300
 δύναται· ὅτι δεν κτισθήκαν τα σπίτια των Φαιάκων,
 ως τα παλάτια κτίσθηκαν του ἥρωα του Αλκινόου·
 και ὅταν οι δόμοι γύρωθε κ' η αυλή σε περιλάβουν,
 διάβα ευθύς το μέγαρο να φθάσης 'ς την μητέρα,
 'που εις την γωνίστρα κάθεται, 'ς την λάμψι της φωτίας, 305
 γαλάζιο κλώθοντας μαλλί, θαυμάσιον, εις τον στύλον
 απιθωμένη, και ὀπισθεν αὐτῆς κάθονται η δούλαις.
 και 'ς την φωτιά σιμά θα ιδῆς τον θρόνο του πατρός μου,
 'π' αυτού πίνει καθήμενος, ὁμοιος των αθανάτων.
 ξεπέρν' αὐτόν, τα γόνατα, συ πιάσε της μητρός μου, 310
 αν θες για σε χαρμόσυνη και ογλήγορα να φέξη
 η ημέρα της επιστροφῆς, ὅθεν μακρυά και αν ἦσαι.
 και αν ἴσως και σ' ἐλεηθῇ και σ' αγαπήσῃ ἐκεῖνη,
 θάρρου, θα ιδῆς τους ποθητούς, ογλήγορα θα φθάσης,
 'ς το σπίτι το καλόκτιστον, εις την γλυκεῖα πατρίδα». 315

Εἶπε και με την μᾶστιγα την φωτεινή ραβδίζει
τα μουλάρια, και αυτ' ἄφησαν του ποταμοῦ την ἄκρη,
ευθύς, κ' ετρέχαν τακτικά, καλά τετραποδίζαν.
κυβερνά η κόρη εὐμορφα, πεζοί για να προφθάσουν
η δούλαις με τον Οδυσσηά· με νου ραβδίζ' η κόρη. 320
κ' ἔκλιν' ο ἥλιος, κ' ἔφθασαν 'ς της Αθηνάς το δάσος
το ἔνδοξο, και αυτού κάθισεν ο θεῖος Οδυσσεάς,
και εις του μεγάλου του Διὸς την κόρη ευθύς ευχήθη·

·
«Ἄκου με, κόρη ἀδάμαστη, τ' αἰγιδοφόρου Δία·
εισάκουσέ με, 'π' ἄλλοτε δεν μ' ἔχεις εισακούσει, 325
'που ευχόμεουν, ὅταν μ' ἔκρουεν ο μέγας κοσμοσείστης.
δος να με ιδούν οι Φαίακες με σπλάχνος και μ' ἀγάπη».

·
Ευχήθη, και τον ἄκουσε τότε η Παλλὰδ' Αθήνη·
και δεν του εφονερόνονταν εμπρός του, ὅτι εφοβόνταν
εκείνη τον πατράδελφον και αυτός ἐμίσα σφόδρα 330
τον ομοιόθεον Οδυσσηά, πριν φθάσ' εις την πατρίδα.

ΤΕΛΟΣ Α' ΤΟΜΟΥ

Note: The tonic system has been changed from polytonic to monotonic.

A few corrections on typing mistakes have been included within brackets.

Σημείωση: Ο τονισμός έχει αλλάξει από πολυτονικό σε μονοτονικό.
Μερικές

τυπογραφικές διορθώσεις σημειώνονται με [].

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

ΤΟΜΟΣ Β

ΡΑΨΩΔΙΑ Η – Μ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

Ραψωδία Η

Τούτα εὐχετ' ο πολὺπαθος, ο θεῖος Οδυσσεΐας·
την κόρη ωστόσον ἔπαιρναν 'ς την πόλι τα μουλάρια.
και ὅτ' ἔφθασε 'ς τα υπέρλαμπρα παλάτια του πατρός της
'ς τα πρόθυρα τα ἐκράτησε, και ολόρθοι ολόγυρά της
οι θεῖκοί της ἀδελφοί τα λύσαν απ' τ' ἀμάξι,
κ' ἔμπαζαν τα φορέματα· 'ς το δῶμα της ἡ κόρη
εσύρθη και της ἀναβε φωτιάν ἡ Αλειραία
γερόντισσα Ευρυμέδουσα θεράπαινα, 'που εφῆραν

5

απ' την Αλείρην άλλοτε τα ισόπλευρα καράβια,
και δώρο τὸτ' εξαίρετον ἐδόθη του Αλκινόου, 10
του βασιλέα, 'π' ως θεὸν οἱ Φαίακες εἵμαν.
την λευκοχέρα Ναυσικά τούτ' εἶχεν ἀναστήσει,
και τώρα σιὰ της ἀναβε κ' ετοίμαζε τον δείπνο.

·
Και πρὸς την πόλι κίνησεν ο θεῖος Οδυσσεύς·
κ' ἡ Αθηνά καλόθελα τον ἔζωσε κατάχνια, 15
μην ἀπαντώντας τον κανεῖς των ἀνδρικῶν Φαιάκων
ἀνεγέλασθ' αὐτὸν πικρά και ποιος εἶν' ἐρωτήσῃ.
και εἰς την τερπνὴν ὅτ' ἐμέλλε την πόλι να πατήσῃ,
κει τον ἀπάντησε ἡ θεά, ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη,
με σχῆμα κόρης τρυφερῆς, 'που στάμναν εβαστοῦσε, 20
κ' ἐμπρὸς του ἐστάθη· ἐρώτησεν ο θεῖος Οδυσσεύς·
«Παιδί μου, δεν μου ἔδειχνες το σπίτι του Αλκινόου,
του ἀνδρός, οπ' ὅλων των λαῶν ἐδῶ 'ναι βασιλέας;
ξένος ἐγὼ ταλαίπωρος φθασμένος ἐδῶ πέρα
μέσ' ἀπὸ μέρη μακρυνά, κανέναν των ἀνθρώπων, 25
ἀπ' ὅσους ἔχει τούτ' ἡ γῆ και ἡ χώρα, δεν γνωρίζω».

·
Τότε ἡ θεά του ἀπάντησεν, ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Πατέρα ξένε, σένα ἐγὼ το σπίτι οποῦ ζητεῖς με
θα δείξω· ὅτ' εἶναι σὺνεγγυς του δοξαστοῦ πατρός μου·
ἀλλὰ σιγὰ προχώρησε κ' ἐγὼ τον δρόμο δείχνω. 30
και μη κυττάζῃς ἄνθρωπον, μηδ' ἐρωτᾷς κανέναν,

ὅτι τους ξένους τόσο αυτοὶ πολὺ δεν υποφέρουν,
και ὅποιος ἐδῶ φθάσῃ ἀπ' αλλοῦ, δεν τον περιποιούνται.
το θάρρος ἔχουν 'ς τα γοργὰ καράβια τους και σχίζουν
τα πέλαια, ως ἐχάρισε 'ς αὐτοὺς ο κοσμοσεΐστης. 35
και ως το πτερόν ἢ ο στοχασμός τα πλοῖα τους πετιούνται».

Εἶπε κ' ἐπροπορεύθηκε κείνου ἡ Παλλὰδ' Ἀθήνη
γοργὰ, και αὐτὸς ἐβάδιζεν εἰς τῆς θεάς τα χνάρια.
και οἱ Φαίακες οἱ ναυτικοὶ ποσῶς δεν τον νοῆσαν
'ς τῇ μέσῃ τους ως διάβαινε τὴν πόλιν, ὅτ' ἡ Ἀθήνη, 40
καλόκομη, δεινὴ θεά, δεν ἀφινε, ἀλλ' ομίχλην
του ἔχυσε ολόγυρα πυκνήν, ὅτι γι' αὐτὸν πονοῦσε.
και τους λιμέναις θαύμαζεν αὐτὸς και τα ἴσια πλοῖα,
ταῖς ἀγοραῖς, 'που ἐκάθιζαν οἱ ἥρωες, και τα τείχη
μακρυνά, ψηλά, ξυλόφρακτα, 'π' ὅποιος τα ἰδῇ θαυμάζει. 45
και ὅτ' ἐφθασαν 'ς τοῦ βασιλῆα τα υπέρλαμπρα παλάτια,
ἡ θεά τότε ωμίλησεν, ἡ γλαυκομμάτ' Ἀθήνη·
«Ἰδοῦ, ξένε πατέρα μου, το σπῖτι οποῦ μου λέγεις·
να δεῖξω· τῶρ' αὐτοῦ θα ευρῆς τους θεῖους βασιλεῖς μας
εἰς το τραπέζι· μέσα ἐσὺ προχώρα, και ἡ ψυχὴ σου 50
ας μὴ δειλιάσῃ· ο θαρρετὸς ἄνδρας εἰς κάθε πράξι
κάλλια προκόβει και ἀν αὐτὸς ἐλθῇ ἀπὸ ξένα μέρη.
τὴν δέσποινα πρῶτα θα ευρῆς 'ς τα μέγαρα· και Ἀρήτη
τὴν ονομάζουν ταιριαστά· κ' ἐκεῖνη ἔχει προγόνους
τους ἰδίους, 'που κατάγεται ο Ἀλκίνοος βασιλέας. 55

και πρώτα τον Ναυσίθοον ο σείστης Ποσειδῶνας
γέννησε και η Περίβοια, 'π' ασύγκριτη 'ς τα κάλλη
ήταν του Ευρυμέδοντα νεωτάτη θυγατέρα,
μεγαλοψύχου βασιληά των προπετών Γιγάντων·
αλλ' ἔχασε τον ασεβή λαόν, κ' εχάθη εκείνος. 60

ο Ποσειδῶνας απ' αυτήν ἔλαβε τον γενναῖον
Ναυσίθοον, 'που βασιληάς εγίνη των Φαίακων,
κ' ἔλαβ' υιοῦς Ρηξήνορα και Αλκίνοον· τον πρώτον
εκτύπησ' ο αργυρότοξος Απόλλωνας νυμφίον
'ς τ' ἀκληρο σπῖτι, ὅπ' ἄφινε μιαν μόνην θυγατέρα, 65

'π' ο Αλκίνοος νυμφεύθηκε κατόπι, την Αρήτη·
και αυτήν ἐτίμησε ως καμμιά γυναῖκα δεν τιμάται
'ς τον κόσμον ἄλλη απ' ὅσαις ζουν 'ς ἀνδρός την ἐξουσία·
τόσον ολόψυχα τιμούν εκείνην και δοξάζουν
τ' ἀγαπημένα τέκνα της, ο Αλκίνοος και μ' εκείνους 70

ὅλ' οι λαοί, 'π' ως εις θεά 'ς εκείνην ἀναβλέπουν,
κ' ἐγκάδια την καλολογούν την πόλι ὅτε διαβαίνει·
ὅτι με νουν λαμπρότατον και αὐτ' εἶναι στολισμένη,
και, ὅπου ἀγαπά, και των ἀνδρῶν ταις διαφοραῖς διαλύει.
αν ἴσως σ' ἐλεημονηθῇ και σ' ἀγαπήσῃ εκείνη, 75

θάρρου, θα ἰδῇς τους ποθητοῦς, ογλήγορα θα φθάσῃς
'ς το σπῖτι το υψηλόσκεπο, 'ς την γην την πατρικὴν σου».

·
Εἶπε η γλαυκόφθαλμη θεά, και απ' την τερπνὴ Σχερία
τ' ἅπατα σχίζει πέλαιγα κατὰ τον Μαραθῶνα,

και ως φθάν' εις την πλατύδρομη την πόλι της Αθήνας 80
 'ς του Ερεχθέα τον ναόν εμβαίνει. και ο Οδυσσεάς
 του Αλκίνου εμπρός 'ς τα υπέρλαμπρα δώματα μεριμνούσε
 κ' εστέκονταν, το χάλκινο κατώφλι πριν πατήση.
 ότι ως του ηλίου φαίνονταν ή της σελήνης λάμψι
 'ς το μέγα δώμα του υψηλού 'ς το φρόνημ' Αλκινόου· 85
 ότ' ήσαν τοίχοι ολόχαλκοι πέρ' από το κατώφλι
 ως μέσα, και τους έζωνε χαλυβικό στεφάνι·
 το κτίριο το καλόκτιστο χρυσαίς εκλειούσαν θύραις·
 οι παραστάταις άργυροι 'ς το χάλκινο κατώφλι·
 τ' ανώφλ' ήταν ολάργυρο, χρυσός ο κρίκος ήταν· 90
 χρυσοί 'σαν σκύλοι και αργυροί 'ς το 'να και τ' άλλο πλάγι·
 τους έπλασεν ο 'Ηφαιστος με την σοφή του γνώσι,
 'ς το λαμπρό δώμα του υψηλού 'ς το φρόνημ' Αλκινόου
 φύλακες να ήναι αθάνατοι και αγέραοι 'ς τον αιώνα.
 'ς τον τοίχο γύρω αραδιαστά θρονιά και εις τα δυο μέρη 95
 απ' το κατώφλι εφαίνονταν ως μέσα πέρα πέρα,
 και γυναικών καλόγνεστα γιασίδια τα εσκεπάζαν·
 'ς εκείνα επάν' οι αρχηγοί καθίζαν των Φαίακων,
 κ' έτρωγαν μαζί κ' έπιναν, ότ' είχαν αφθονία. 100
 και εις στυλοβάταις τεχνικούς στέκονταν χρυσοί νέοι,
 κρατώντας εις τα χέρια τους λαμπάδαις αναμμέναις,
 και των συνδείπνων έφεγγαν 'ς τα δώματα την νύκτα.
 πενήντα μες το δώμα του γυναίκαις έχει δούλαις·
 άλλαις αλέθουν τον καρπό, 'που 'ναι ξανθός σαν μήλο,

άλλαις υφαίνουσι πανί και κλώθουσι μαλλία, 105
 καθήμεναι, και, ως της ψηλής λεύκας τα φύλλα, σειούνται·
 κ' είναι τα υφάσματα κρουστά, 'που επάνω ρέει το λάδι.
 και καθώς όλων των ανδρών οι Φαίακες πρωτεύουν
 να κυβερνούν 'ς την θάλασσαν, όμοια καλαίς τεχνίτραις
 είναι η γυναίκες 'ς το πανί, ότ' η Αθηνά ταις έχει 110
 έργα διδάξει εξαίρετα και νουν λαμπρόν χαρίσει,
 και της αυλής έξω, σιμά 'ς την θύρα, μέγας κήπος
 τετράπλεθρος, και λίθινος τον περιζώνει φράκτης.
 δένδρ' αυτού μέσα υφόνονται χλωρά και φουντωμένα·
 απιδιαίς είναι και ροϊδιαίς, λαμπρόκαρπαις μηλέαις, 115
 και με γλυκόκαρπαις συκιαίς ελθαίς θυμό γεμάταις.
 είναι ο καρπός τους άφθαρτος και ολοχρονης δεν λείπει,
 χειμώνα, είτε καλόκαιρον· αλλ' άπαυτα φυσώντας
 αύρα ζεφύρου άλλα γεννά και άλλα ωριμάζει νέα.
 γερά το απίδι και άλλο ανθεί, το μήλο, και άλλο μήλο, 120
 και το σταφύλι και άλλο ανθεί, το σύκο, και άλλο σύκο.
 και υπάρχει αυτού πολύκαρπο κηπάρι αμπελωμένο,
 'που μέρος έχ' ηλιακωτόν εις απλωμένο σιάδι
 και από τον ήλιο φρύγεται· σταφύλια άλλα τρυγούνται,
 άλλα πατούνται, κ' έμπροσθεν τ' αμπέλι έχει αγουρίδαις 125
 ακόμη μες το ξάνθισμα· να βάφουν αλλ' αρχίζουν.
 και τεχνικώταταις βραγιαίς 'ς ταις άκραις έχει ο κήπος
 κάθε λογής, και ολόχρονα 'ς την πρασινάδα λάμπουν.
 δυο βρύσες μέσα· απλόνεται 'ς όλον τον κήπο η μία,

εις το κατώφλι της αυλής η άλλη αποκάτω ρέει 130
προς το παλάτι, όθ' έπαιρναν νερόν όλ' οι πολίταις.
τέτοιά 'χε ο Αλκίνοος άφθαρτα των αθανάτων δώρα.

Εστάθη αυτού ο πολύπαθος, ο θείος Οδυσσέας
κυττώντας, και ως εθαύμασε τα πάντα εις την ψυχήν του,
'ς το δώμα μέσα εβάδισε περνώντας το κατώφλι. 135
τους αρχηγούς ηύρεν αυτού και άρχονται των Φαίακων,
'που με ποτήρια σπόνδιζαν 'ς τον άγρυπνον Ερμεία,
ότι 'ς εκείνον ύστερον, πριν κοιμηθούν, σπονδίζαν.

περνά το δώμα ο θλιβερός, ο θείος Οδυσσέας,
κρυμμένος εις την καταχινά, 'που 'χε τον ζώσ' η Αθήνη, 140
ως 'π' έφθασε 'ς τους βασιλείς Αλκίνοον και Αρήτην.
αγκάλιασε τα γόνατα εκείνος της Αρήτης,

κ' εχύθη ευθύς οπίσω του της καταχινάς το νέφος.
'ς το δώμα ως είδαν άνθρωπον άφωνοι έμειναν όλοι,
και ξυλπασμένοι εκύτταζαν· ικέτευ' ο Οδυσσέας· 145

«Αρήτη, του Ρηξήνορα ω κόρη του ισοθέου,
'ς τον άνδρα σου ο πολύπαθος προσπέφτω και εις εσένα,
και εις τους συνδείπνους· οι θεοί να τους χαρύνουν ζώντας,
και των παιδιών 'ς το σπίτι του καθείς να παραδώση
το είναι του, και την τιμή, 'που του 'χει δώσει ο δήμος. 150

κ' εμέ στείλετε ογλήγορα να φθάσω εις την πατρίδα,
'πώχω καιρούς 'που αδημονώ μακράν των ποθητών μου».

Εἶπε καὶ χάμου ἐκάθισε 'ς τὴν στάκτη τῆς γωνίστρας,
 σιμά 'ς τὴν στια· καὶ ἡσύχαζαν κ' εἰσιποῦσαν ὅλοι·
 καὶ ἀργά 'ς αὐτοὺς ὠμίλησεν ὁ Εἰχένιος ὁ γέρος, 155
 ὁ ἥρωας ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἄλλων τῶν Φαῖακων·
 καὶ παλαιὰ πολλὰ 'ξευρε κ' ἦταν 'ς τοὺς λόγους πρῶτος·
 τοῦτος ἀγόρευσε 'ς αὐτοὺς με καλὴ γνώμη κ' εἶπε·
 «Ἀλκίνοε, δὲν εἶν' εὐμορφον, οὐδ' εἶναι πρέπον τοῦτο,
 χάμου ὁ ξένος νὰ κάθεται 'ς τὴν στάκτη τῆς γωνίστρας· 160
 τοῦτοι κρατιοῦνται, ὅτι ὁ καθεὶς τὸν λόγον σου ἀναμένει.
 ἀλλὰ τὸν ξένον σήκωσε, καὶ εἰς ἀσημένιον θρόνον
 κάθισε αὐτόν, καὶ πρόσταξε κρασί νὰ συγκεράσουν
 οἱ κήρυκες, νὰ κάμουμε σπονδαῖς τοῦ βροντοφόρου
 Διὸς, ὁποῦ τοὺς σεβαστοὺς ἱκέταις συνοδεύει· 165
 καὶ ἀπ' ὅ,τι ἔχ' ἡ κελλάρισσα δείπνον τοῦ ξένου ας δώσῃ».

.
 Ὁ Ἀλκίνοος τοῦτ' ὥς ἀκουσεν ἀπὸ το χέρι ἐπήρε
 ἀμέσως τὸν πολὺγνώμον ἀνδρεῖον Ὀδυσσεά,
 καὶ ἀπ' τὴν γωνίστρα 'ς τὸ θρονί τὸν κάθισεν, ἀπ' ὅπου
 σήκωσε τὸν Λαοδάμαντα, τὸν ἀνδρικὸν υἱὸν του, 170
 ὁποῦ σιμά του ἐκάθιζε, τὸν πολυαγαπημένον.
 καὶ νίψιμο ἡ θεράπαινα φέρει καὶ ἀπὸ προχύτην
 τοῦ χύνει, εὐμορφον, χρυσόν, εἰς ἀργυρὴν λεκάνη,
 γιὰ νὰ νιφθῇ· κ' ἓνα ξυστό τραπέζι βάζει ἐμπρὸς του·
 ἡ σεβαστὴ κελλάρισσα τὸν ἄρτον παραθέτει, 175
 καὶ ἀπ' ὅσα φαγιά φύλαγεν, ἀφθονα τοῦ προσφέρει.

ἐτρωγεν ο πολύπαθος, ο θεῖος Οδυσσεύας·
και ο Αλκίνοος προς τον κήρυκα· «Ποντόνοε, συγκέρνα
εις τον κρατήρα το κρασί, και μοίρασέ το εις όλους
ολόγυρα, όπως κάμουμε σπονδαίς του βροντοφόρου
Διός, οπού τους σεβαστούς ικέταις συνοδεύει».

180

·
Εἶπε· και το γλυκύτερο κρασί συγκέρνα εκείνος,
και εις όλους ἔδωσε απαρχή 'ς τα γεμιστά ποτήρια.
αφού σπονδίσαν κ' ἔπιαν ὅσ' ἤθελ' η ψυχὴ τους,
'ς την μέση τους ο Αλκίνοος τον λόγον πήρε κ' εἶπε·
«Προσέξτε', ὅλ' οι αρχηγοὶ και ἄρχοντες των Φαιάκων,
να φανερώσω εγὼ 'ς εσάς ὅ,τ' η ψυχὴ μου λέγει.
αφ' οὐ δειπνήσεται ἄμετε ν' αναπαυθῇτε τώρα·
και ως φέξη, μέγα κάλεσμα θα γείνη των γερόντων·
τον ξένον θα ξενίσουμε, και, αφού των αθανάτων
καλὰ προσφέρουμεν ιερά, θα 'χουμε την φροντίδα
τον ξένον μας να στείλουμε, χωρίς κόπον ἢ λύπη,
με ιδικὴ μας συνοδιά, να φθάσ' εις την πατρίδα,
πασίχαρος, ογλήγορα, ὅσο μακράν και αν εἶναι·
ὥστε κακὸ 'ς το μεταξύ και βλάβη να μη λάθῃ
την γην του πριν πατήσῃ αὐτός' ἐκεῖ κατόπι θα 'χῃ
ὅσ' απ' αρχῆς η μοῖρα του και η κλώστραις η βαρεῖαις,
η μάννα ὅτε τον γέννησεν, ἐκείνου ἐλινογνέσαν.
και αν τούτος πάλ' εἶναι θεός, οπ' ουρανόθεν ἦλθε,
κάτι ἄλλο τότε οι αθάνατοι μ' αὐτό μας οργανίζουν·

185

190

195

200

ὅτι ὡς τα τῶρ' ἀσκέπαστοι 'ς ἐμᾶς φανερωθήκαν
οἱ ἀθάνατοι, ὅταν σφάζουμε ταις πλούσιας εκατόμβαις·
μ' ἐμᾶς συντρώγουν, καὶ ὅπου ἐμεῖς κ' ἐκεῖνοι συγκαθίζουσιν·
καὶ ἀν μόνος εἰς τὸν δρόμον τοῦ κανεῖς τοὺς ἀπαντήσῃ,
δεν κρύβονται, ὅτι συγγενεῖς τοὺς εἰμασθε, ὅπως εἶναι 205
οἱ Κύκλωπες καὶ τ' ἄγρια τὰ γένη τῶν Γιγάντων».

·
Καὶ ἀπάντησε ὁ πολὺγνῶμος 'ς ἐκεῖνον Ὀδυσσεύας·
«Κάθε ἄλλην ἔχε μέριμναν, Ἀλκίνοε· δὲν ὁμοιάζω
τῶν ἀθανάτων, πώχουσι τῶν οὐρανῶν τοὺς θόλους,
'ς τὴν πλάσι, καὶ 'ς τ' ἀνάστημα· θνητὸς ἄνθρωπος εἶμαι. 210
καὶ ὅσους θνητοὺς γνωρίζετε νὰ δέρν' ἡ δυστυχία,
'ς τὰ πάθη ἐδύνομουν ἐγὼ νὰ συγκριθῶ μ' ἐκείνους·
κ' εἶχα ἐγὼ ἀκόμη πλεῖότερα κακὰ νὰ ἐξιστορήσω,
ὅσ' ἀπὸ θεῖαν θέλησιν ὅλα μαζὴ μ' εὐρήκαν.
εἰμ' ἄθλιος· ἀλλ' ἀφήστε με γιὰ τῶρα νὰ δειπνήσω· 215
ὅτι ἄλλο πράγμ' ἀναίσχυντο δὲν εἶναι ὡς ἡ κοιλία·
τὸν εαυτὸν τῆς ἡ σκληρῆς νὰ στοχασθῆς σὲ βιάζει,
ὅσα καὶ ἀν ἔχῃς βάσανα καὶ λύπαις 'ς τὴν ψυχὴν σου.
κ' ἐγὼ 'χω λύπη 'ς τὴν ψυχὴν, καὶ ἰδοὺ πάντοτ' ἐκεῖνη
ζητεῖ νὰ φάγω καὶ νὰ πιω, καὶ ὅσα 'χω παθιμένα 220
μου σβύνει ἀπὸ τὸν λογισμό καὶ νὰ γεμίση θέλει.
σεῖς πάλι ὅλα ἐτοιμάσετε, ἅμα φωτίσ' ἡ ἡμέρα,
ὅπως πατήσ' ὁ ἄμοιρος τὴν γῆν τὴν πατρικὴν μου,
ἀν καὶ πολλὰ 'παθα κακὰ· νὰ ἰδῶ, καὶ ἀς ἀποθάνω,

το κτήμα μου, τους δούλους μου, και το υψηλό παλάτι». 225

.

Αυτά 'πε, και όλοι εδέχθηκαν τον λόγον του και είπαν

ο ξένος να προβοδηθή, ότ' είχε ορθά 'μιλήσει.

και αφού σπονδίσαν κ' έπιαν όσ' ήθελ' η ψυχή τους,

τότε καθείς 'ς τα σπίτια τους επήγαν να πλαγιάσουν.

αλλ' έμενε εις το μέγαρον ο θείος Οδυσσέας, 230

κ' η Αρήτη και ο θεόμορφος Αλκίνοος σιμά του

καθόνταν και απ' την τράπεζα παίρναν τα σκεύ' η κόραις·

'ς αυτόν επρωτομίλησεν η Αρήτ' η λευκοχέρα,

ότ'είδ' αυτή κ' εγνώρισεν ευθύς το επανωφόρι,

και τον χιτώνα, ενδύματα λαμπρά, 'που τα 'χε κάμει 235

αυτή με ταις γυναίκαις της· κ' είπε 'ς τον Οδυσσέα·

«Ξένε, το εξής πρώτον εγώ θα σ' ερωτήσω· ποίος

είσαι; από πού; τα ενδύματα τούτα ποιος σ' έχει δώσει;

δεν λες 'που θαλασσόδαρτος εβγήκες εδώ πέρα;»

.

Και απάντησε ο πολύγνωμος 'ς εκείνην Οδυσσέας· 240

«Είναι, ω βασίλισσα, βαρύ να είπω ένα προς ένα

τα πάθη μου, επειδή πολλά οι αθάνατοι μου δώσαν·

τούτο εγώ μόνον θα σου ειπώ, 'που μ' ερωτάς να μάθης.

κάποιο νησί 'ς τα πέλαγα μακράν είν', η Ωγυγία,

όπου η δολία Καλυψώ, του Άτλαντα θυγατέρα, 245

καλόκομη, δεινή θεά, την κατοικία της έχει,

και ούτε θεός ούτε άνθρωπος συγκοινωνεί μ' εκείνην.

αλλ' ο θεός εμ' ἔφερε τον ἄθλιο 'ς την γωνιά της
 πάντερμον, ὅτι το γοργό καράβι μου 'χε ο Δίας
 με τον λευκό του κεραυνό σχίσει 'ς το μαύρο κύμα. 250
 και οι σύντροφοι μου εχάθηκαν, κ' ἔπιασα την καρίνα
 αγκαλιαστά, και μ' ἔδερνεν η θάλασσ' εννηά 'μέραις·
 και ὅτ' ἦλθε η δέκατη νυκτιά, οι αθάνατοι μ' εφῆραν
 'ς της Ωγυγίας το νησί, αὐτοῦ, 'που κατοικάει
 η Καλυψώ καλόκομη, δεινὴ θεά, κ' εκείνη 255
 μ' ἐδέχθη και μ' ἐξένιζε, μ' ἔτρεφε κ' εἶχε γνώμη
 αθάνατον και ἀγέραςτον ἐμέ να καταστήσῃ·
 ἀλλὰ ποτέ δεν ἔπειθε 'ς τα στήθη την ψυχὴ μου.
 κ' ἔμεινε αὐτοῦ χρόνους ἐπτὰ, κ' ἔβρεχα ἐγὼ με δάκρυα
 τα ἀφθαρτα φορέματα, 'που μου 'χε δώσει εκείνη. 260
 αλλ' ὅτε ο χρόνος ὀκτατος 'ς τον κύκλο του μ' ευρήκε,
 τότε μ' ἐπαρακίνησε να υπάγω εἰς την πατρίδα·
 η προσταγὴ 'ταν του Διὸς ἡ μόνη ἀλλάξε γνώμη.
 μέσα εἰς πολὺδεσμη πλωτὴ με προβοδὰ και βάζει
 ἄρτον, κρασί, και μ' ἀφθαρτα φορέματα μ' ἐνδύνει, 265
 κ' ἔστειλε πρύμον ἀβλαβον οποῦ χλιὸς ἐφύσα.
 ημέραις ἔπλεα δεκαεπτὰ σχίζοντας τα πελάγη,
 και την δεκάτην ὀκτατὴ φανήκαν τα ἰσκιωμένα
 της γῆς σας ὄρη· ἐχάρηκε 'ς τα στήθη μου η καρδιά
 του δύστυχου, και συμφορὰ μ' ἐκαρτερούσε ἀκόμη 270
 μεγάλη, οποῦ μου ἐκίνησεν ο σείστης Ποσειδῶνας,
 κ' ἐσπρωξε ἀνέμους κατὰ με και μου 'κλείσε τον δρόμο,

αγριεύοντας την θάλασσαν, ουδ' άφινε το κύμα
 εμέ, 'που συχνοστέναζα, μες την πλωτή να μένω·
 και η τρικυμιά την σκόρπισε· και τότε κολυμπώντας 275
 έσχισ' αυτήν την άβυσσον, ως 'που σιμά 'ς την γην σας
 εμ' έφερε της θάλασσας η ορμή και των ανέμων.
 και αν εις την γη τότε έβγαινα το κύμα θα μ' ενίκα,
 εις τραναίς πέτραις σπώντας με και εις άτερπνο ακρογιάλι.
 αλλ' αποσύρθηκ' απ' την γη και κολυμπώντας ήλθα 280
 'ς τον ποταμό, 'που κάλλιστος αυτού μου εφάνη ο τόπος,
 χωρίς πέτραις και απάνεμος· 'ς του ποταμού την άκρη
 έπεσα ψυχοπιάνοντας, κ' ήλθεν η νύκτα η θεία.
 και απ' το ουρανοκαταίβατο ποτάμι πέρα εβγήκα
 και κάτω από χαμόδενδρα 'ς τα φύλλα στοιβασμένα 285
 πλάγιασα, και ατελεύτητον θεός μου εχάρισ' ύπνο·
 αυτού 'ς τα φύλλα με καρδιάν θλιμμένην εκοιμώμουν
 ολονυκτής και την αυγήν, ως την μισήν ημέρα·
 και ο ήλιος όταν έκλινε, μ' άφησ' ο γλυκός ύπνος,
 κ' ένοιωσα ταις θεραπάιναις της κόρης σου, 'που επαίζαν 290
 'ς την όχθη· και ώμοιαζε θεά 'ς την μέση τους εκείνη·
 'ς αυτήν επρόσπεσα, και αυτή με νουν ορθόν και γνώσι
 εφέρθηκεν, ανέλπιστα 'ς την νέαν ηλικία·
 και ηξεύρουμ' ότι αστόχαστοι συνήθως είναι οι νέοι.
 και μου 'δωσ' άρτον και λαμπρό κρασί και εις το ποτάμι 295
 μ' έλουσε, και τα ενδύματά μου έδωσε τούτ' ακόμη.
 ιδού μ' όλον τον πόνο μου σου 'πα όλην την αλήθεια».

·
 Και προς αυτόν ο Αλκίνοος απάντησε και του 'πε·
 «Ω ξένε, η θυγατέρα μου έσφαλε εις τούτο μόνον,
 ότι με ταις θεράπαιναις και σε δεν έχει φέρει
 'ς το σπίτι μας· και συ 'ς αυτήν πρωτόπεσες ικέτης». 300

·
 Και απάντησε ο πολύγνωμος 'ς εκείνον Οδυσσέας·
 ·

«Ήρωα, γι' αυτό την άπταιστη παρθένα μη μου ψέγης·
 ειπεν αυτή κατόπι της να υπάγω με ταις κόραις·
 μόνον εγώ δεν ήθελα από εντροπή και φόβο,
 μην η ψυχή σου, όταν με ιδής, αγριέψη ότι θυμώδεις
 εδώ 'ς την γην όλ' είμασθε, τα γένη των ανθρώπων». 305

·
 Και προς αυτόν ο Αλκίνοος απάντησε και του 'πε·
 «Δεν έχω εγώ 'ς τα στήθη μου τέτοια ψυχήν, ω ξένε,
 'που να χωλεύωμ' άδिका' καλ' είναι 'ς όλα η τάξι·
 και άμποτε ο Δίας, η Αθηνά, και ο Απόλλωνας να κάμουν
 τέτοιος, ως είσαι, σύμφωνος μ' ό,τ' η ψυχή μου θέλει,
 την κόρη μου να πάρης συ, να ονομασθής γαμβρός μου,
 κ' εδώ να μένης· κτήματα θα σου 'διδα και σπίτι,
 αν έμενες αυτόθελα· κανένας των Φαιάκων
 δεν θα σε βιάση να σταθής· μη δώση τούτ' ο Δίας.
 και μάθε ότι αποφάσισα να σε ξεπροβοδήσω
 αύριο και θα 'σαι τότε συ 'ς τον ύπνο βυθισμένος, 315

και αυτοί σιγά την θάλασσα θα σχίζουν ως να φθάσης
'ς την γην σου, 'ς το παλάτι σου, 'ς όποιο σ' αρέσει μέρος, 320
και αν πολύ μακρύτερα και από την Εύβοιαν είναι,
'που εις άκρη κόσμου ευρίσκεται, ως οι 'δικοί μας λένουν,
οπού την είδαν, ότ' εκεί τον ξανθομάλλη έφεραν
Ραδάμανθυ, τον Τιτυό να ευρή, της Γης τον γόνο.
και όμως έπλευσαν ως εκεί, και χωρίς κόπο φθάσαν 325
μονοημερής, κ' εγύρισαν οπίσω εις την πατρίδα.
τότε θα ιδής τα πλοία μου, και οι νέοι πόσο αξίζουν,
και πώς την θάλασσα σκορπούν με του κουπιού την σπάθη».

Αυτά 'πε, και ο πολύπαθος, ο θείος Οδυσσέας
εχάρηκε, κ' επρόφερεν ευχή· «Πατέρα Δία, 330
εις όσα ειπ' ο Αλκίνοος, τέλος να 'δώση 'ς όλα·
και η φήμη εκείνου πάντοτε 'ς την γην την σιτοδώρα
να μένη άσβεστη, κ' εγώ να φθάσω εις την πατρίδα».
Αυτούς τους λόγους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους·
τότ' ειπε εις ταις θεράπαιναις η Αρήτ' η λευκοχέρα 335
να στρώσουν εις την αίθουσα, να βάλουν μέσα ωραία
και πορφυρά σκεπάσματα, και τάπηταις επάνω,
και χλαίναις κάτωθε κρουσταίς να 'χη να ταις φορέση.
κ' εβγήκαν απ' το μέγαρο, με φως 'ς τα χέρια, εκείναις·
και άμ' έστρωσαν με προσοχή την στερεωμένην κλίνη, 340
'ς τον Οδυσσέα σίμωσαν και τον παρακινούσαν·
«σήκω να πας να κοιμηθής, ω ξένε· η κλίνη εστρώθη».

εἶπαν και μ' ευχαρίστησι και αυτός εἶδε την κλίνη.

.

Εκεῖ τότε ο πολὺπαθος, ο θεῖος Οδυσσεύς

κοιμῶνταν εις την αἶθουσα, 'ς το τορνευτὸ κρεββάτι·

345

'ς του παλατιοῦ τ' ἀπόκρυφα και ο Αλκίνοος αναπαύθη,

και η σύντροφος του η δέσποινα του ευτρέπιζε την κλίνη.

.

.

.

Ραψωδία Θ

.

.

.

Εφάνη η ροδοδάκτυλη Ἡὼ του ὀρθρου κόρη,

και ο σεβαστὸς Αλκίνοος ἐγέρθη ἀπὸ την κλίνη·

ἐγέρθη και ο πορθητῆς, ο θεῖος Οδυσσεύς·

και ο σεβαστὸς Αλκίνοος ἐκείνον ὠδηγοῦσε

'ς την ἀγορά, 'που οἱ Φαίακες εἶχαν σιμὰ 'ς τα πλοία.

5

ἦλθαν κ' ἐκάθισαν μαζί 'ς τους στιλβωμένους λίθους.

και ὠμοιώθη προς τον κήρυκα του φρόνιμου Αλκινόου

η Αθηνά, κ' ἐγύριζε την πόλι, μελετώντας

τον γενναϊόφρονα Οδυσσέα να φέρη 'ς την πατρίδα·

τους ἄνδραιοις ἐπλησίαζε, του καθενὸς ὠμίλει·

10

«Ὑμῶς, πηγαίνετε, ἀρχηγοὶ και ἄρχοντες των Φαίακων,

'ς την ἀγορά ν' ἀκούσετε τον ξένον, 'που ἔλθε τώρα

νεόφερτος 'ς τα δώματα του φρόνιμου Αλκινόου,
ριμμένος από τρικυμιά, και των θεών ομοιάζει».

.

Είπε και όλων εκίνησε σφοδρά την προθυμία· 15

κ' η αγοραίς εγέμισαν ευθύς και τα θρονία
από το πλήθος· και πολλοί τον γόνον του Λαέρτη
τον συνετόν εθαύμαζαν ότι με χάρι θεία
τους ώμους και την κεφαλή του λάμπρυνεν η Αθήνη,

και όλον τον εμεγάλυνε 'ς τα μάτια των ανθρώπων, 20
ώστε εις όλους τους Φαίακαις αγαπητός να γείνη,
και φοβερός και σεβαστός, και πράξη τους αγώναις,
'ς όσους κατόπ' οι Φαίακες αυτόν εδοκιμάσαν. —

και άμ' όλοι αυτού συνάχθηκαν και ομού συναθροισθήκαν,
'ς την μέση τους ο Αλκίνοος τον λόγον πήρε κ' είπε· 25

«Προσέξετ', όλ' οι αρχηγοί και άρχοντες των Φαιάκων,
να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει·

'ς το δώμα μου ήλθεν άγνωστος, πλανώμενος ο ξένος
τούτος, είτ' ήλθε απ' της αυγής τα μέρη ή από την δύσι·

ζητεί προβόδισμ' απ' εμάς και στέρεος να 'ναι ο λόγος· 30

κ' εμείς ας προβοδήσουμεν αυτόν, ως τόσους άλλους·

ότι κανείς εδώ ποτέ, 'ς τα σπίτια μου όποιος έλθη,

κλαίοντας απροβόδητος πολύν καιρό δεν μένει.

αλλά 'ς την θείαν θάλασσαν ολόμαυρο καράβι

ας ρίξουμε ολοκαίνουργο, και νέοι πενηνταδύο 35

ας διαλεχθούν εις το κοινόν, όσ' είναι τώρα οι πρώτοι.

και αφού καλά προς τους σκαρμούς δέσετε τα κουπία,
εβγάτε, και εις το δώμα μου κατόπιν αναιβήτε,
να χαρήτ' όλοι 'ς το καλό τραπέζι, 'που ετοιμάζω.
των νέων τούτα επρόσταξα· και σεις, οι σκηπτροφόροι 40
οι βασιλείς, εις τα λαμπρά τα μέγαρά μου ελάτε,
τον ξένον να φιλεύσουμε· μην το αρνηθή κανένας.
και ο αιδός ας καλεσθή Δημόδοκος ο θείος,
ότι ο θεός του εχάρισε του τραγουδιού το δώρο,
να τέρπη όπως τον κινεί μέσα η καρδιά να ψάλλη». 45

Εἶπ', εσηκώθη και εις αυτόν κατόπ' οι σκηπτροφόροι·
να εύρη επήγε ο κήρυκας τον αιδόν τον θείον·
και αγόρια αφού διαλέχθηκαν πενηνταδυό, κινήσαν,
ως πρόσταξε, της άπατης θαλάσσης προς την άκρα.
και εις το καράβι ως έφθασαν, κάτω 'ς το περιγιάλι, 50
έσυραν εις την θάλασσα τ' ολόμαυρο καράβι·
κατόπι εφέραν κ' έστησαν κατάρτι και πανία,
με τρυλωτήραις τα κουπιά δερμάτιναις εδέσαν,
με τάξιν όλα, και άπλωσαν τα κάτασπρα πανία,
και τ' άραξαν σιμά 'ς την γη ψηλά· κατόπι εβγήκαν, 55
και εις το παλάτι επήγαιναν του φρόνιμου Αλκινόου.
γέμισαν τότ' η αίθουσais, η αυλαίς και οι δρόμοι απ' άνδραις,
'που ολούθ' ερχόνταν, γέροντες πολλοί μαζί και νέοι.
δώδεκ' αρνιά τους έσφαξεν ο Αλκίνοος και οκτώ χοίρους
λευκόδονταις, στριφόποδα δυο βώδια, και ως τα εγδάραν 60

τα εσυγυρίσαν κ' ἔφθειαςαν το πρόσχαρο τραπέζι.

.

Και ο κήρυκας ωδήγησε τον αοιδόν, 'που η Μούσα
αγάπησε, και του 'διδε καλόν και κακόν ἄμα·

το φως του ελήρε και γλυκό του εχάρισε τραγούδι.

και εις ασημόκομπο θρονί, των ξένων εις την μέση, 65

τον κάθισ' ο Ποντόνοος, προς τον υψηλόν στύλον·

κ' εκρέμασε ἀπὸ το καρφί την ηχηρὴν κιθάρα

επάνω του, και του 'δειξε 'ς αὐτήν ν' ἀπλοχερίσι

ο κήρυκας, και του 'θεσε κανίστρι και τραπέζι

λαμπρό, και κούπα με κρασί να πίνη οπότεν θέλη. 70

και ἀπλωσαν κείνοι 'ς τα ἔτοιμα φαγιά 'που 'χαν ἐμπρὸς τους·

και ἄμ' ἐσβυσαν την ὄρεξι, τον αοιδόν η Μούσα

να ψάλη ἐπαρακίνησε ταις δόξαις των ἀνδρείων,

μέσ' ἀπὸ τ' ἄσμα 'πώφθανε 'ς τα ουράνια τότε η φήμη,

του Οδυσσῆά το μάλωμα και του Ἀχιλλῆά Πηλεΐδῃ, 75

'που ἐλογομάχησαν φρικτά 'ς ἐπίσημη θυσία,

κ' ἔχαιρεν ο Ἀγαμέμνωνας ο μέγας βασιλέας,

ἄμ' εἶδε να φιλονεικοῦν των Ἀχαιῶν οἱ πρόωτοι·

τι αὐτὰ του ἐχρησιμοδότησεν ο Ἀπόλλωνας 'ς την θεία

Πυθῶνα, ὅτε αὐτός πέρασε το λίθινο κατώφλι, 80

να ἐρωτηθῇ· και ἀληθινά τότε ἄρχισαν τα πάθη

των Τρώων και των Δαναῶν, ὡς ἤθελεν ο Δίας.

.

Τούτ' ἐψελνεν ο ξακουστός αοιδός, και ο Οδυσσεάς

ἔσυρε με τα χέρια του την πορφυρή χλαμύδα
 'ς την κεφαλή, κ' εσκέλασε την ὄψι την ωραία· 85
 τι εντρέπονταν τους Φαίακαις, μην τον ιδούν να κλαίῃ.
 ἀλλ' ἄμα ο θεῖος αοιδὸς ἔπαυε το τραγούδι,
 τα δάκρυα στέγγνονεν αὐτὸς κ' ευθύς ξεσκεπαζόνταν,
 και των θεῶν με δίκουπον εσπόνδιζε ποτήρι.
 να ψάλῃ πάλι ὅτ' ἀρχίζεν ο αοιδός, ως ἐζητούσαν, 90
 εἰς τ' ἄσματα ευφραινόμενοι, οἱ πρῶτοι των Φαιάκων,
 ξανασκεπάζονταν αὐτὸς και πάλιν εθρηγούσε.
 και ὅλων των ἄλλων ἀγνωστα τα δάκρυα του ἐκυλούσαν·
 μόνος τον ἐκατάλαβεν ο Αλκίνοος, 'που ἐκαθόνταν
 σιμὰ του και τον ἀκουσε να βαρυαναστενάξῃ· 95
 και εἰς τους ναυτικούς Φαίακες ευθύς ἐκεῖνος εἶπε·
 Ακούσεται, ὅλ' οἱ ἀρχηγοὶ και ἀρχοντες των Φαιάκων·
 ἤδη εχαρήκαμ' ἀφθονα το ἰσόμοιρο τραπέζι,
 και την καλὴ του σύντροφο γλυκόφωνην κιθάρα·
 ας βγούμε, τῶρ' ας παίξουμεν εἰς ὅλους τους ἀγῶναις, 100
 ὅπως ο ξένος δυνηθῇ να εἰπῇ των ποθητῶν του,
 σίτίτι ὅταν φθάσῃ, ἀνώτεροι πως εἴμασθε των ἄλλων,
 'ς το γρόνθισμα, 'ς το πάλαισμα, 'ς το πῆδημα, 'ς τα πόδια».

.
 Εἶπε, κ' ἐπροπορεύθηκε, κ' ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦσαν.
 και ο κήρυκας ἀπ' το καρφί την ηχηρὴν κιθάρα 105
 κρεμά, και τον Δημόδοκον χεροδηγεί και φέρει
 ἀπὸ το δῶμα εἰς την οδόν, 'που οἱ πρῶτοι των Φαιάκων

όλοι επορεύονταν, να ιδούν τους θαυμαστούς αγώναις.

ἔς την αγοράν ἐπήγαιναν και ακολουθοῦσε πλήθος

ἄπειρον εσηκωθήκαν πολλοί και λαμπροί νέοι·

110

ο Ακρόναος, ο Ωκύαλος, πετάχθη, ο Ελατρέας,

ο Ναυτηάς, ο Αγχίαλος, ο Πρύμνης, ο Ερετμέας,

ο Αναβησίναος, ο Ποντηάς, ο Θόωνας, ο Πλώρης,

ο Αμφίαλος, ἔπου ο Πολύναος γέννησε ο Τεκτονίδης,

ο Ευρύαλος, ὅπ' ὠμοιαζε τον ανδροφόνον Ἄρη,

115

και ο Ναυβολίδης ἔς την μορφήν ο πρῶτος και ἔς το σώμα,

ὑστερ' ἀπ' τον Λαοδάμαντα, της νειότης των Φαιάκων.

και οι τρεις σηκώθηκαν υιοί του ασύγκριτου Αλκινόου,

ο ισόθεος Κλυτόναος, ο Ἄλιος, και ο Λαοδάμας.

και των ποδιῶν πρῶτ' ἀρχισαν ἐκεῖνοι τον αγῶνα·

120

ἀπό την στήλη τάνυσαν ἀντάμα την ορμή τους

και οι τρεις, σκόνη σηκώνοντας, ὡς ἔσχιζαν το σιάδι.

ο ασύγκριτος Κλυτόναος ἔς τα πόδια ἐφάνη πρῶτος·

και ὅσον ἔς το νειάμα διάστημα οργόνουν δυο μουλάρια,

ὀπίσω ἐκείνους ἀφησε, κ' ἐφθασεν εἰς τα πλήθη.

125

εἰς το βαρὺ το πάλαισμα κατόπι αγωνισθῆκαν

και νικητῆς ο Ευρύαλος ἐβγήκε των ανδρείων.

ο Αμφίαλος ἔς το πήδημα καθ' ἄλλον υπερέβη.

ο Ελατρηάς ἔς το δίσκευμα· και εἰς την γρονθομαχία

ο Λαοδάμας, ἀγαθός υἱός του Αλκινόου.

130

.

Και ἀφού με τ' αγωνίσματα ὅλων ο νους ευφράνθη,

ο υἱὸς τοῦ Αλκίνου πρὸς αὐτοὺς ὠμίλησ', ὁ Λαοδάμας·

.

«ὦ φίλοι, ἀς ἐρωτήσουμε τὸν ξένον ἀν γνῶριζει
κάποιον ἀγῶνα· ὅτι κακὸς 'ς τὴν πλάσι αὐτὸς δὲν εἶναι·
κνήμαις, μεριά, βραχίονες, καὶ ὁ σβέρκος ὁ γενναῖος
μεγάλῃ δειχνὺν δύναμι, καὶ νειότη δὲν τοῦ λείπει·
ἀλλὰ πολλὰ παθήματα τὸν ἔχουν συντριμμένον·
ὅτι ἄλλο ὡσὰν τὴν θάλασσα, θαρρῶ δὲν παραλύει
τόσο κακὰ τὸν ἄνθρωπο, πολὺ καὶ ἀν εἶναι ἀνδρείος».

135

.

Καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Εὐρύαλος ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε·
«Λαοδάμα, ὁ λόγος σου εἶναι ὀρθός· ὁ ἴδιος ἄμε τώρα
καθαρά προσκάλεσε τὸν ξένον εἰς ἀγῶνα».

140

.

Καὶ τοῦτο ἄμ' ἀκούσε ὁ καλὸς υἱὸς τοῦ Αλκινόου,
'ς τὴν μέση τοὺς ἐπρόβαλε, κ' εἶπε 'ς τὸν Ὀδυσσεά·
«Πατέρα ξένη, ἔλα καὶ σὺ, κάποιον ἀγών', ἀν ξεύρης,
δοκίμασε, καὶ φαίνεται 'που ἀγῶναις θὰ γνῶριζης·
ὅτι, ὅσο ζῇ, 'ς τὸν ἄνθρωπο δόξα εἶναι πρώτη ἐκεῖνο,
'που κατορθώνει τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν τοῦ ἡρώμῃ.
ἐλ', ἀγωνίσου, ἀστόχησε τοὺς πόνους τῆς καρδιάς σου·
καὶ τὸ προβάδισμα ποσὼς μὴ φοβηθῇς ν' ἀργήσῃ·
τὸ πλοῖον ἤδη ἐρρίχθηκε, καὶ οἱ σύντροφοι ἔτοιμ' εἶναι».

145

150

.

Τότε ὁ πολὺγνῶμος 'ς αὐτὸν ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·

«Λαοδάμ', αναγελώντας με τι με καλείτ' εις τούτα;
φροντίδαις έχω εγώ 'ς τον νουν, όχι ποσώς αγώναις,
'που αφού τόσα 'παθα ο θλιφτός και τόσα έχω μοχθήσει, 155
'ς την σύννοδό σας κάθομαι, κ' εδώ τον βασιλέα
και τον λαόν παρακαλώ να με ξεπροβοδήσουν».

·
Του απάντησεν ο Ευρύαλος, και αγνάντια ωνείδισέ τον·
«Αλήθεια, δεν μου φαίνεσαι, ω ξένε, γυμνασμένος
εις τα πολλ' αγωνίσματα, 'ς τον κόσμον όσα υπάρχουν, 160
αλλ' άνδρας, οπου με τρανό καράβι τριγυρίζει,
ναυτών εμπόρων αρχηγός, και πάντοτ' είναι ο νους του
εις το φορτίο, και άγρυπνο 'ς ταις πραγματειαίς το μάτι,
και προς τα κέρδη τ' αρπακτά· και αγωνιστής δεν δείχνεις».

·
Με άγριο βλέμμα ο φρόνιμος του απάντησε Οδυσσέας· 165
«Ω ξένε, άτακτ' οι λόγοι σου, και βλέπ' ότ' είσαι αυθάδης,
όλα εις όλους οι θεοί τα δώρα δεν χαρίζουν·
την πλάσιν ούτε, ούτε τον νουν, ούτε την ευγλωττία.
τούτος δεν έτυχ' εύμορφος, αλλ' ο θεός με κάλλη
στολίζει κάθε λόγον του, κ' οι άνθρωποι αναβλέπουν 170
°ς εκείνον ευφραινόμενοι, 'που ασκόνταφτ' αγορεύει,
με πρᾶον ήθος, έξοχος 'ς τα συναγμένα πλήθη,
και ωσάν θεόν, όταν περνά 'ς την πόλι, τον κυττάζουν.
εκείνος πάλι των θεών 'ς το σώμα προσομοιάζει,
αλλά δεν είναι οι λόγοι του με χάρι στολισμένοι. 175

και συ το σώμα έχεις λαμπρό, 'π' ουδέ θεάς θα εμπορεί
να το μορφώση ανώτερο, και νουν ποσώς δεν έχεις.
και την ψυχήν μου ετάραξες του στήθους μες τα βάθη,
ὅτ' εἶπες λόγον ἀπρεπον· και ἀμάθητος αγώνων
εγὼ δεν εἶμ' ὡς φλυαρεῖς, ἀλλ' εἶχα τα πρωτεῖα, 180
ὡς ὅτου θάρρευα κ' εγὼ 'ς τα χέρια και εις την νειότη.
νικούν με τώρα η συμφοραῖς και οι πόνοι, ὅτι ἔχω πάθει
εις τους πολέμους ἀπειρα και εις τα φρικτά πελάγη.
ἀλλ' ὅσον και αν κακόπαθα, θε να 'μπω εις τους αγώναις,
ὅτι ο πικρός ο λόγος σου μ' ἔχει σφοδρά κεντήσει». 185

.
Εἰπ', ἐπετάχθη ἀγύμνωτος κ' ευθύς ἀδραξε δίσκον,
τρανόν, μεγάλον και πολύ βαρύτερον ἀπ' ὅσους
εδίσκευαν οι Φαίακες τότε ἀναμεταξὺ τους.
τον ἔστρεψε, τον ἔρριξεν ἀπ' τ' ἀνδρικό του χέρι·
βόυσε ο λίθος και εις την γην ἀπ' την ορμή του ἐσκύψαν 190
οι Φαίακες μακρύκουποι 'ς την θάλασσα ἀκουσμένοι·
και ο λίθος 'ς ὅλα ἐπέταξεν ἐπάνω τα σημεῖα,
γοργ' ἀπ' το χέρι τρέχοντας· με σχήμ' ἀνδρός η Αθήνη
τα τέρματα ἐσημείωσε και εις αὐτόν εἶπε· «ὦ ξένε,
τέτοιο σημάδι ψάχνοντας κ' ἓνας τυφλὸς διακρίνει· 195
με τα πολλὰ δεν ἐσμίξε και στέκει πολὺ πρῶτο·
ὅθεν ἐσὺ μην φοβηθῆς γι' αὐτόν καν τον αγώνα·
δεν το περνά, δεν φθάνει το κανένας των Φαιάκων».

Εχάρηκε ο πολύπαθος, ο θεῖος Οδυσσεάς,
 ὅτι μέσα 'ς την σύννοδον ἄνθρωπον εἶδε φίλον· 200
 και μ' ελαφρότερην καρδιά τὸτ' εἶπε των Φαιάκων·
 «Τούτον, ὦ νέοι, φθάσετε τώρα, κ' ἐγὼ κατόπι
 και ἄλλον θα ρίξω εἴτ' ὡς αὐτοῦ, εἴτε παρέκει ἀκόμη,
 και ἀπὸ τους ἄλλους Φαίαικαις ὅποιον βαστά ἡ καρδιά του,
 τόσο αφοῦ μ' ἐχολεύσετε, να δοκιμάσῃ ας ἔλθῃ, 205
 'ς το γρόνθισμα, 'ς το πάλαισμα, 'ς τα πόδια, 'ς ὅ,τι θέλει,
 ἀπ' ὅλους ὅποιος δῆποτε, ἀλλ' ὄχι ο Λαοδάμας·
 ὅτ' εἶνε τούτος ξένος μου· ποιος μάχεται με φίλον;
 ἀνόητος και ουτιδανὸς ὅποιος ζητεῖ μ' ἐκείνον,
 'που τον ξενίζει σπῖτι του, 'ς ἀγώναις να παλαίσῃ 210
 εἰς ξένον τόπο, και πολὺ τον εαυτὸ του βλάπτει.
 τους ἄλλους ὅλους δέχομαι, δεν ἀψηφῶ κανέναν·
 ἀλλὰ να μάθω θέλω αὐτοὺς και να τους δοκιμάσω.
 τι 'ς ὅσα εἶναι ἀγωνίσματα κακὸς ἐγὼ δεν εἶμαι·
 να ψάχνω ἡξεύρω ολόγυρα το στιλβωμένο τόξο, 215
 και πρῶτος ρίχνοντας κτυπῶ μες των ἐχθρῶν το πλήθος
 ἄνδρ' ὅποιον θέλω, και ἀν πολλοὶ κοντὰ μου παραστέκουν
 σύντροφοι, και τα τόξα τους εἰς τον ἐχθρὸ τεντύνουν.
 'ς το τόξο με υπερέβαινεν ο Φιλοκτῆτης μόνος,
 ὅτ' οἱ Ἀχαιοὶ τοξεύαμε 'ς τα μέρη της Τρωάδας. 220
 ἀλλὰ θαρρῶ 'π' ἀνώτερος εἶμαι πολὺ των ἄλλων,
 ὅσοι θνητοὶ σιτόθρεπτοι 'ς την γῆν ὑπάρχουν τώρα.
 να μάχωμαι δεν ἤθελα με τους ἀρχαίους ἄνδραις,

τον Ηρακλή, τον Εύρυτον από την Οιχαλία,
οπού 'ς τα τόξα επάλαιαν και μες τους αθανάτους. 225
όθεν και ο μέγας Εύρυτος τον χάρον είδε νέος·
εκείνον εθανάτωσεν ο Φοίβος ωργισμένος
ότι τον επροκάλεσε 'ς του τόξου τον αγώνα.
και με τ' ακόντι φθάνω κει, 'π' άλλου δεν φθάνει βέλος·
'ς τα πόδια μόνον μη κανείς φοβούμαι των Φαιάκων 230
εμέ περάση· ότι πολύ μ' έχει δαμάσ' η ζάλη
μες τα πολλά τα κύματα, και, αφού μες το καράβι
μου 'λειψε η περιποίηση, τα μέλη μου ελυθήκαν».

.

Αυτά 'πε και όλοι εσίγησαν· άφωνοι έμειναν όλοι,
και μόνος ο Αλκίνοος απάντησέ του κ' είπε· 235
«Όσα είπες, ξένε, λυπηρά 'ς εμάς ποσώς δεν είναι·
αλλά να δείξης βούλεσαι την αρετή σου εις όλους,
τι ωργίσθης 'που 'ς την σύνοδο σ' έχει προσβάλει εκείνος,
ώστε κανένας εις το εξής να μη κατηγορήση
την αρετή σου, αν έχη νου και μέτρον εις τους λόγους. 240
άκουσε τώρα ό,τι θα ειπώ, να 'χης να τ' αναφέρης
και εις άλλον ήρωα σπίτι σου, οπόταν 'ς το τραπέζι,
με τα παιδιά σου ολόγυρα και με την σύντροφόν σου,
την αρετή μας θυμηθής, όλα τα έργα εκείνα,
όσα κ' εμάς προγονικά διώρισεν ο Δίας. 245
ότι καλοί 'ς το γρόνθισμα δεν είμασθ' ή 'ς την πάλη,
αλλά 'ς το τρέξιμο γοργοί κ' εξαίρετοι 'ς τα πλοία.

και μας αρέσουν οι χοροί, η τράπεζα, η κιθάρα,
η αλλαξιάς, τα χλιαρά λουσίματα και η κλίναις.
και τώρα ελάτε, οι χορευταίς οι κάλλιοι των Φαιάκων, 250
χορεύτε, όπως ο ξένος μας ειπή των ποθητών του,
σπίτι όταν φθάση, ανώτεροι πως είμασθε των άλλων,
'ς τ' αρμένισμα, εις τον χορό, 'ς τα πόδια, 'ς το τραγούδι.
και την κιθάρα την γλυκειά, 'που κάπου είναι 'ς το δώμα,
κάποιος να πα να φέρη ευθύς εδώ του Δημοδόκου». 255

.
Αυτά 'π' ο ισόθεος βασιληάς, και ο κήρυκας πετάχθη
να φέρη από τα μέγαρα την βαθυλήν κιθάρα.
και αγωνοφύλακες οκτώ, που 'χ' εκλεκτούς ο δήμος
εις κάθε αγώνα να τηρούν την τάξι, σηκωθήκαν,
και έσιασαν τον χορότοπο κ' επλάτυναν τον κύκλο. 260
του Δημοδόκου ο κήρυκας έφερε την κιθάρα,
και αυτός 'ς το μέσον έφθασε, και ακρόνεα παλληκάρια
ολόγυρά του εστέκονταν, εις τον χορόν τεχνίταις,
κ' εχοροπήδαν θεϊκά· εκύτταζ' ο Οδυσσέας
και των ποδιών ταις αστραψιαίς, εθαύμαζε η ψυχή του. 265

.
Και άρχιζε κιθαρίζοντας καλό τραγούδι εκείνος,
ο Άρης πώς την εύμορφην αγάπησε Αφροδίτη,
όταν πρωτόσμιξαν κρυφά 'ς του Ηφαίστου τον κοιτώνα.
πολλά 'δωσε και ατίμασε το νυμφικά κρεββάτι
του Ηφαίστου· κ' ήλθε μηνυτής και αμέσως το 'πε κείνου, 270

ο Ήλιος, 'που 'ς τον έρωτα τους είδε αγκαλιασμένους.
 και ως τ' άκουσεν ο Ήφαιστος, κατάκαρδα επληγώθη·
 επήγε εις το χαλκείο του και ολέθριαν είχε γνώμη.
 και εις μέγ' αμόνι, 'πώστησε, δεσμά να κόπτη αρχίζει,
 άσπαστ' αδιάλυτ', ώστ' αυτού άσειστ' οι δυο να μένουν. 275
 και αφού τον δόλον έπλασε να εκδικηθή τον Άρη,
 προς τον κοιτώνα εκίνησε, 'που ήτο η γλυκεία του κλίνη,
 κ' έχυσε γύρω τα δεσμά παντού 'ς τα κλινοπόδια·
 ήσαν πολλά και απ' την σκεπή χυμένα ωσάν αράχνια,
 λεπτά, 'που δεν θα τα 'βλεπεν ουδέ των μακαρίων 280
 θεών το μάτι, επίβουλα ως ήσαν μορφωμένα.
 και γύρω άμ' όλον άπλωσε τον δόλον εις την κλίνη,
 'ς την Δήμνο τάχα εκίνησε, καλοκτισμένην πόλι,
 'που αυτήν 'ς όλαις ανάμεσα ταις χώραις αγαπάει.
 και άμ' είδε τον καλότεχνον θεόν 'που αναχωρούσε, 285
 Άρης ο χρυσοχάλινος τυφλός σκοπός δεν ήταν,
 και προς το δώμα εκίνησε του δοξασμένου Ηφαίστου,
 την αγκαλιά της εύμορφης ποθώντας Κυθερείας.
 εκείνη μέσα εκάθιζε και μόλις είχε φθάσει
 απ' τον μεγαλοδύναμον πατέρα της Κρονίδη. 290
 εμπήκε αυτός, της έσφιξε το χέρι και της είπε·
 «'Σ την κλίνην έλ', αγαπητή, να γλυκοκοιμηθούμε·
 ο Ήφαιστος δεν είν' εδώ, και θα 'ναι ήδη φθασμένος
 'ς την Δήμνο, 'ς τ' αγριόφωνο το γένος των Σιντίων».

Αυτά 'πε' και να κοιμηθή και αυτής εκαλοφάνη. 295
 και ἄμ' ἔπесαν τους κύκλωσαν του πολυβούλου Ηφαιίστου
 τα τεχνικώτατα δεσμά, και ουδέ μέλος κανένα
 να κινήσουν εδύνονταν, ἢ ολίγο να σηκώσουν·
 κ' ἔνοιωσαν τότε ὅτι φυγῆς κανεῖς δεν ἦταν τρόπος,
 και ο ζαβολόδης ο θεός 'ς ολίγο ἦλθε σιμά τους, 300
 επειδὴ οπίσω ἐγύρισε πριν εἰς την Λήμνο φθάσῃ·
 ὅτι σκοπός του ἐφύλαγεν ο Ἥλιος και του το 'πε.
 με την καρδιά περίλυπη πλησίασε 'ς το δῶμα,
 'ς τα πρόθυρα εσταμάτησε, και ἄγρια χολή τον πήρε,
 και φρικτὴν ἔσυρε βοή 'ς τους αθανάτους ὅλους· 305
 «Δία πατέρα, μάκαρες θεοί, 'που πάντοτ' εἰσθε,
 ἐλάτ', ἐργ' αξιογέλαστα και ἀβάστακτα να ἰδῆτε,
 με, τον χωλόν, πῶς του Διός η κόρ', η Αφροδίτη,
 καταφρονεῖ και ἀγάπησε τον ἀνδροφόνον Ἄρη,
 ὅτ' εἶναι ωραῖος, και γερός 'ς τα πόδια, κ' ἐγώ εἶμαι 310
 ἐκ γενετῆς ἀστερέωτος· και εἰς τοῦτο ποῖος μου πταίει
 παρὰ και οἱ δύο μου γονεῖς, να μη 'χαν με γεννήσει.
 ἀλλὰ θα ἰδῆτε πῶς αυτοὶ κοιμούνται ἀγκαλιασμένοι·
 κυττάζω ἐγώ και οδυρόμαι 'που η κλίνη μου ἐπατήθη.
 παρόμοιο πλάγιασμα, θαρρῶ, δεν θα ζητήσουν πλεόν, 315
 μ' ὅσον και ἀν ἔχουν ἐρωτα, ουδέ για ολίγην ὥρα.
 ἀλλ' ἀπ' τα ἐπίβουλα δεσμά δεν θα λυθοῦν ἐκεῖνοι,
 πριν λάβω ἀπ' τον πατέρα της οπίσ' ὅλα τα δῶρα,
 ὅσα 'χω για την ἀσεμνη την κόρη παραδώσει.

καλ' εἶναι ἡ θυγατέρα του, ἀλλὰ δὲν ἔχει γνῶσι». 320

.

Εἶπε· οἱ θεοὶ συνάχθησαν 'ς τὸ χάλκινο τὸ δῶμα·
ο εὐεργέτης ἦλθ' Ερμῆς, ὁ σείσσης Ποσειδῶνας,
ὁ τοξευτῆς Ἀπόλλωνας καὶ αὐτὸς κατόπιν ἦλθε·
ἀλλ' ἡ θεαῖς ἀπ' ἐντροπῇ 'ς τὸ σπῖτι ἔμειναν ὅλαις.
οἱ ἀγαθοδῶται οἱ θεοὶ 'ς τὰ πρόθυρα ἐσταθῆκαν· 325
γέλιο 'ς τοὺς μάκαραις θεοὺς ἄσβεστον ἐγεννήθη,
ταῖς τέχναις ὡς ἐτήραζαν τοῦ πολυβούλου Ἡφαίστου.

κ' εἶπ' ἓνας τὸν πλησίον τοῦ κυττώντας· «Δὲν προκόβουν
ἡ κακαὶς πράξεις· καὶ ὁ ἀργὸς τὸν γλήγορον προφθάνει.
ἰδοὺ πῶς τῶρ' ὁ Ἥφαιστος, ἀργός, χωλός, τὸν Ἄρη, 330
ἀν κ' εἶναι ὁ γληγορώτατος τῶν Ὀλυμποκατοίκων,
με τέχνην ἔπιασε μοιχόν, καὶ θὰ τὸν προστιμήσῃ».

.

Αὐτοὺς τοὺς λόγους ἔλεγον ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τοὺς.
καὶ ὁ διογενὴς Ἀπόλλωνας εἶπε πρὸς τὸν Ερμεία·
«ὦ μηνυτὴ διογέννητε, ἀγαθοδότη Ερμεία, 335
'ς τὰ δυνατὰ δὲν θὰ 'στεργες δεσμὰ σφιγμένος νὰ 'σαι,
'ς τὴν κλίνην ἀν με τὴν χρυσὴ κοιμῶσουν Ἀφροδίτη;»

.

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησεν ὁ μηνυτῆς Ερμείας·
«ὦ τοξοφόρε Ἀπόλλωνα, τοῦτ' ἄμποτε νὰ γείνη!
τρεις φοραῖς τόσ' ἀδιάλυτα δεσμὰ νὰ μ' ἐκυκλόναν, 340
καὶ οἱ θεοὶ με ταῖς θεαῖς νὰ ἐκυττάζετ' ὅλοι,

ἔς την κλίνην αν με την χρυσή κοιμώμουν Αφροδίτη».

.

Εἶπε, κ' οι αθάνατοι θεοὶ γελοκοπούσαν ὅλοι·
πλην δεν εγέλα, ἀλλὰ θερμά ζητούσε ο Ποσειδῶνας
τον τεχνουργόν τον Ἥφαιστο να λύση ευθύς τον Ἄρη.
κ' εκείνον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Λύσε, κ' ἐγὼ σου υπόσχομαι ἴπου αὐτός, ὡς ἐσύ θέλεις,
εἰς τους θεοὺς κατέμπροσθεν τα δίκαια θα πλερώση».

345

.

Και ο ζαβολόδης ο ἐνδοξος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Να μη ζητήσ τούτο ἀπ' ἐμέ, γεωφόρε Ποσειδῶνα·
αχρεΐαις κ' ἡ ἐγγύησες προς τον αχρεΐον εἶναι·
εἰς τους θεοὺς κατέμπροσθεν πῶς θα σε δέσω, αν ἴσως
ο Ἄρης φύγη ἅμα λυθή χωρίς να με πλερώση;»

350

.

Και προς αὐτόν ἀπάντησεν ο σείστης Ποσειδῶνας·
«Και αν ο Ἄρης, Ἥφαιστε, μας φύγη και αθετήση
το χρέος του, θα ἴμ' ἐτοιμος ἐγὼ να σε πλερώσω».

355

.

Και ο ζαβολόδης ο ἐνδοξος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Τον λόγο σου να σ' ἀρνηθῶ, δεν γίνεται, δεν πρέπει».

.

Αὐτά ἴπε, κ' ἔλυε τον δεσμόν ἡ δύναμις του Ἡφαίστου.
και ἀπ' τον δεσμόν, αν και σφικτόν ἅμα ἐλυθήκαν, ἐκεῖνοι
πετάχθηκαν ἐκίνησεν ο Ἄρης προς την Θράκη,

360

ἔς την Κύπρον ἡ φιλόγελη ευρέθηκε Αφροδίτη,
ἔς την Πάφο, ἔῳχει τέμενος κ' ἔχει βωμόν ευῳδη.
ἡ Χάρες κει την ἔλουσαν και με το λάδι εχρίσαν
τ' ἀφθαρτο, ἔπου εις τα σώματα λάμπει των αθανάτων, 365
κ' ενδύματα την ἐνδυσαν, ἔπου ἡ χάρι τους θαμπώνει.

.
Τούτα ἔψαλνεν ο ξακουστός αοιδός, και ο Οδυσσέας
εις την ψυχή του ευφραίνονταν, ὡς τ' ἄκουε, κ' οἱ ἄλλοι,
Φαῖακες οἱ μακρύκουποι ἔς την θάλασσα ακουσμένοι.

.
Ο Αλκίνοος του Λαοδάμαντα τότε εἶπε και του Αλίου, 370
χορό να στήσουν μόνοι τους, τι αντίπαλον δεν εἶχαν.
κ' ἐκεῖνοι σφαῖραν εὐμορφην αφοῦ ἔς τα χέρια πήραν,
κόκκινην, ἔπου τους ἔπλασεν ο Πόλυβος τεχνίτης,
ο ἕνας ἔρριχνεν αὐτήν προς τα σκιοφόρα νέφη,
το σώμα οπίσω γέρνοντας· ο δεῦτερος πετιόνταν, 375
και ἄρπαξε αὐτήν ἀνάερα, πριν ἢ την γην πατήση.
και αφοῦ πετώντας ἐπαιξαν ἐκεῖνοι με την σφαῖρα,
χορόν κατόπιν ἄρχισαν ἔς την γην την πολυθρέπτρα,
συχνά ξαλλάζοντας· και αὐτοῦ τριγύρω τ' ἄλλ' ἀγῳρία
χεροκροτοῦσαν τακτικά, και ὅλος εβρόντα ο τόπος. 380

.
Τότε εἶπε τον Αλκίνοον ο θεῖος Οδυσσέας·
«Μεγάλε Αλκίνοε, ἔς τους λαούς λαμπρέ και ἀγαπημένε,
καυχήθηκες ἔπου εις τον χορό τεχνίταις εἶναι πρῳοτοι

και ιδού μου φανερώθηκαν· θαυμάζ' όσο τους βλέπω».

.

Αυτά 'πε, και ο σεβαστός Αλκίνοος εχάρη, 385

κ' εστράφη ευθύς και αγόρευσε των ναυτικών Φαιάκων·

«Ακούσετε μ', ω αρχηγοί και άρχοντες των Φαιάκων.

γνώσιν πολλήν αληθινά πως έχει ο ξένος δείχνει·

και τώρα δώρα ξενικά να του δοθούν, ως πρέπει.

ότι 'ς τον δήμο δώδεκα κρατούν την εξουσία 390

βασιλείς ένδοξοι, κ' εγώ μετ' αυτούς δέκατος τρίτος.

καθείς σας τώρα καθαρήν χλαμύδα και χιτώνα

δόστε του, κ' ένα τάλαντο βαρύτιμο χρυσάφι·

και όλ' ας τα φέρουμε μαζί για να τα λάβη ο ξένος

'ς τα χέρια του και ολόχαρος 'ς τον δείπνον να καθίση. 395

και τώρ' αυτόν ο Ευρύαλος με λόγους να πραιΰνη

και μ' ένα δώρο, ότι κακά του 'χει ομιλήσει πρώτα».

.

Αυτά 'πε, και όλοι πρόθυμα συμφώνησαν, κ' έστειλαν

καθένας τους τον κήρυκα, τα δώρ' αυτού να φέρη.

έδωσ' εκείνου απάντησιν ο Ευρύαλος και του 'πε· 400

«Μεγάλε Αλκίνοε, 'ς τους λαούς λαμπρέ και αγαπημένε,

τον ξένον, ως παράγγειλες, εγώ θε να πραιΰνω.

τούτο τ' ολόχαλκο σπαθί, 'που επάν' έχει ασημένια

λαβή, και από νηοπριόνιστον ελέφαντα θηκάρι,

θε να του δώσω· ατίμητο δώρο θα το 'χει ο ξένος». 405

.

Εἶπε, 'ς τα χέρια του 'βαλε τ' αργυροκαρφωμένο
σπαθί, και τον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Πατέρα ξένε, χαίρε· και αν λόγος βαρύς ειπώθη,
ας τον πάρουν οι άνεμοι, κ' οι αθάνατοι ας σου δώσουν
να ξαναϊδής την σύντροφον, να 'φθάσης 'ς την πατρίδα, 410
'πώχεις καιρούς 'π' αδημονεῖς μακράν των ποθητῶν σου».

·
Και ἀπάντησε ο πολὺγνωμος 'ς ἐκείνον Οδυσσεάς·
«Φίλε, και συ χαίρε πολὺ' κ' οι αθάνατοι ας σου δώσουν
κάθε καλὸ, και το σπαθί ποτὲ να μη ποθήσης
τούτ', ὅπ', αφοῦ μ' ἐπράυνες με λόγους, μου χαρίζεις». 415

·
Εἶπε και τ' ασημόκομπο 'ς τον ὦμο ἐζώσε ξίφος.
ἐδυσ' ο ἥλιος κ' ἔλαβε τα λαμπρά δῶρα ἐκείνος·
οι κήρυκες οι θαυμαστοί τα ἔφερναν 'ς του Αλκινόου
το δῶμα, ὅπου τα δέχθηκαν οι υιοὶ του βασιλέα·
και αυτοὶ 'ς το πλάγι ἀπόθοσαν της σεβαστῆς μητρός τους 420
τα ωραία δῶρα· ἐκίνησεν ο Αλκίνοος τότε ο θεῖος,
κατόπ' οι ἄλλοι, κ' ἐφθασαν, και εις τα υψηλά θρονία
κάθισαν ὅλοι· κ' ἔλεγεν ο Αλκίνοος της Αρῆτης·
«Γυνή μου, το λαμπρότερο κιβώτιο, 'πώχεις, φέρε,
και μέσα βάλε καθαρὴν χλαμῦδα και χιτῶνα. 425
κ' ευθύς νερό μες τον χαλκὸ θερμάνετε του ξένου,
ὅπως αφοῦ λουσθῇ και ιδῇ με τάξι ὅλα βαλμένα
τα δῶρα, ὅσα οι Φαίακες οι ἄψεγοι του φέραν,

χαρή και το τραπέζι μας και της ωδής τον ύμνο.
και τούτο τ' εὐμορφο χρυσό ποτήρι εγὼ του δίνω, 430
να με θυμάται ολοζωής, όταν 'ς τα μέγαρά του
σπονδαῖς προσφέρη του Διός και όλων των αθανάτων».

.
Αυτά 'πε και παράγγειλε ταις δούλαις η Αρήτη
ευθύς να στήσουν τρίποδα μέγανον 'ς την φωτία·
και αυταῖς λουτρικόν τρίποδα 'ς την φλόγα μέσα εστήσαν, 435
έχυσαν μέσα το νερό και κάτω ξύλα εκαίαν·
και ζών' η φλόγα την κοιλιά και το νερά θερμαίνει.
η Αρήτη ωστόσο το λαμπρό κιβώτιο για τον ξένον
έφερε από τον θάλαμο, τα δώρ' αυτού να θέση,
τα ενδύματα και τον χρυσόν, 'που οι Φαίακες του δώσαν· 440
κ' έθεσε μέσα φόρεμα κ' έναν χιτώνα ωραίον·
και προς αυτόν ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
«Συ τώρα ιδέ το σκέπασμα, δέσε καλά τον κόμπο,
μη 'ς το ταξείδι, οπού θα πας, κανένas σ' αδικήση,
ενώ κοιμάσαι ύπνο γλυκό 'ς το ολόμαυρο καράβι». 445

.
Και ως τ' άκουσε ο πολύπαθος, ο θεῖος Οδυσσέας
εφάρμοσε το σκέπασμα, κ' ευθύς έδεσε κόμπο,
πολύτεχνον οπού η σεπτή του 'χε διδάξ' η Κίρκη.
και η κελλάρισσα να εμβή 'ς τον έτοιμον λουτήρα
του είπε· και θερμά λουτρά άμ' είδ' εχάρη εκείνος· 450
ότ' είχε απεριποίητο πολύν καιρόν το σώμα,

της Καλυψώς τα μέγαρά απ' όταν είχε αφήσει,
ὅπ' εὗρισκεν ὡσάν θεός την κάθε ἀνάπαυσί του.
και η δούλαις ὡς τον ἔλουσαν και με το λάδι ἐχρίσαν,
και τον ἐφόρεσαν καλήν χλαμύδα και χιτῶνα, 455
ἀπ' τον λουτήρα ἐκίνησε να σμίξη τους συνδείπνους.
και η Ναυσικά ἀπό τους θεούς με κάλλος στολισμένη
της καλοκάμωτης σκεπής σιμά 'ς τον στύλο ἐστάθη.
εθαύμαζε κυττάζοντας αὐτή τον Ὀδυσσέα,
κ' εἶπε με λόγια πτερωτά· «Χαίρε, σου λέγω, ὦ ξένε, 460
ὅπως ὁπότεν ἐυρέθης 'ς την γην την πατρικὴν σου
μ' ἐνθυμηθῆς, 'που την ζωὴ πρῶτα χρωστάς 'ς ἐμένα».

·
Κ' ἐκείνης ο πολὺγνῶμος ἀπάντησε Ὀδυσσέας·
«Κόρη του μεγάλοκαρδου Ἀλκίνου, Ναυσικά,
εἶθε ο Κρονίδης, σύζυγος βαρὺκτυπος της Ἥρας, 465
θελήσῃ ογλήγορα να ἰδῶ την ποθητὴν πατρίδα,
και τότε' εὐχαῖς ὡσάν θεάς ἐκεῖ θα σου προσφέρω
ὀλοκαιρῆς, ἐπειδὴ συ με ἐζήσεις, παρθένα».

·
Εἶπε κ' ἐκάθισε εἰς θρονί, σιμά 'ς τον βασιλέα·
ἤδη ἐμοιράζαν το φαγί και το κρασί συγκέρναν. 470
και ο κήρυκας τον ἐμπιστον αοιδόν τους ὠδηγοῦσε
Δημόδοκον λαοτίμητον, και εἰς τον υψηλόν στύλο
προσκολλητὰ τον κάθισε, 'ς την μέση των συνδείπνων.
'ς τον κήρυκα ο πολὺγνῶμος τότε' εἶπεν Ὀδυσσέας—

ράχης κομμάτι αφού 'κοψε λευκοδοντάτου χοίρου, 475
 πάχος γεμάτ' ολόγυρα, κ' έμενε ακόμη πλήθιο,—
 «Το κρέας τούτο, κήρυκα, δόσε του Δημοδόκου,
 να φάγη· θα τον ασπασθώ, αν και θλιμμένος είμαι.
 τι σέβας έχουν και τιμή 'ς την οικουμένην όλην
 απ' τους θνητούς οι αοιδοί, ότι τραγούδια η Μούσα 480
 αυτούς διδάχνει και αγαπά των αοιδών το γένος».
 .
 Είπε· και ο κήρυκας ευθύς 'ς του ήρωα Δημοδόκου
 τα χέρια το 'βαλε, και αυτός το δέχθηκε κ' εχάρη.
 και άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που 'χαν
 [εμπρός τους.
 και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβύσαν, 485
 του Δημοδόκου ο συνετός ωμίλησε Οδυσσέας·
 «Εσέ παρ' όλους τους θνητούς, Δημόδοκε, δοξάζω,
 ή η Μούσα, κόρη του Διός, σ' έχει διδάξ' ή ο Φοίβος·
 των Αχαιών ταις συμφοραίς με τόσην τάξι ψάλλεις,
 όσ' έπραξαν, όσ' έπαθαν 'ς τον φοβερόν αγώνα, 490
 ως να 'χες συ παρευρεθή ή απ' άλλον τα 'χες μάθει.
 τώρ' έλα εις άλλο πέρασε, του αλόγου ειπέ την τάξι,
 'που ιδρένιο μόρφωσ' ο Επειός μαζί με την Αθήνη,
 και δόλον 'ς την ακρόπολιν ο θείος Οδυσσέας
 το 'φερε μ' άνδραις γεμιστό, κ' ερήμωσαν την Τροία. 495
 αν όλ' αυτά μου διηγηθής, ως πρέπει, ένα προς ένα,
 εις τους θνητούς όλους εγώ παντού θα μαρτυρήσω

ὅτι θεός σου εὐχάρισε θεολάλητο τραγούδι».

.

Και ἀπ' τον θεόν κινούμενος ἀρχισε και τραγούδι
ἐβγαλ', ἐκεῖθε πιάνοντας, 'που μέρος των Αργείων, 500

αφού ταις σκηναῖς ἔκαψαν, με τα καράβια φύγαν,
κ' οι ἄλλοι με τον ἔνδοξον ἐμέναν Οδυσσέα
των Τρώων εἰς την αγορά, μες τ' ἄλογο κρυμμένοι·
τι το 'χαν 'ς την ἀκρόπολι μόνοι τους σύρ' οι Τρώες.

τ' ἄλογον ἔστεκεν αὐτοῦ, και ολόγουρά του ἐκεῖνοι 505
καθήμενοι πολλὰ 'λεγαν και τρεις η γνώμαις ἦσαν·

ἢ με το σκληρό σίδερο να σχίσουν τ' ἄδειο ξύλο,
ἢ, αφού το σύρουν κάτακρα, 'ς ταις πέτραις να το ρίξουν,
ἢ να τ' ἀφήσουν των θεών μέγα ἱλαστήριο δῶρο,
ὅπως κατόπιν ἐμελλε το πράγμα να τελειώση. 510

ὅτ' ἦταν μοῖρα να χαθῇ η πόλι, ἀμ' ἀγκαλιάση
το μέγα ξύλιν' ἄλογο, 'που των Αργείων τ' ἄνθος
μέσα του ἐκλειούσε, κ' ἔφερναν φόνο, φθορά των Τρώων.
κ' ἔψαλνε πῶς οι Αχαιοὶ την πόλιν ἐρημώσαν

ἀπό του ἀλόγου την βαθειὰ καθίστρα ορμώντας ὅλοι· 515

κ' ἔψαλνε πῶς ἄλλοι ἀλλαχοῦ την πόλι ξολοθρεῦαν,
ἀλλ' ο Οδυσσηάς 'ς τα δώματα του Δηιφόβου ἐχύθη
μαζὴ με τον ἰσόθεον Μενέλαον, ως ο Ἄρης,

και μάχην πῶς ἐκεῖ φρικτὴν ἐτόλμησεν ἐκεῖνος, 520
και η μεγαλόψυχη Αθηνά του εὐχάρισε την νίκη.

.

Τούτα ἔφαλθεν ο ἱακουστός αοιδός, καὶ ο Οδυσσεύς
 ἔλυνε, καὶ τὰ δάκρυα ἔς τὰ μάγουλα τοῦ ἐρρέαν.
 καὶ ὡς κλαίοντας τὸν ἄνδρα τῆς γυνὴ περιλαμβάνει,
 ἔπῳπεσ' ἐμπρός ἔς τὰ τεῖχη τοῦ καὶ εἰς τοὺς λαοὺς νὰ σῶσῃ
 τὴν πόλιν καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀπ' τὴν κακὴν ἡμέρα, 525
 καὶ, ὡς βλέπει αὐτὸν ὁποῦ σπαρνὰ ἔς τὸ ψυχομάχημά του,
 αὐτὴ ριμμένη ἐπάνω τοῦ θρηνολογεῖ, κ' ἐκεῖνοι
 τὴν ράχιν καὶ τοὺς ὤμους τῆς κτυπώντας μετ' ἀκόντι,
 τὴν σέρνουν εἰς τὰ βάσανα, ἔς τὰ πάθη τῆς δουλείας,
 καὶ αὐτῆς ὁ πόνος ὁ πικρὸς τὰ μάγουλα μαραίνει· 530
 ὁμοία τότε ἔρρεαν πικρὰ τὰ δάκρυα τοῦ Οδυσσεύα.
 καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἔμεναν τὰ δάκρυα τοῦ κρυμμένα·
 μόνος τὸν ἐκατάλαβεν ὁ Ἀλκίνοος, ἔπου καθόνταν
 σιμὰ τοῦ, καὶ τὸν ἀκούσε νὰ βαρυνασπενάζῃ·
 καὶ εἰς τοὺς ναυτικούς Φαίακας εὐθύς ἐκεῖνος εἶπε· 535
 «Ἀκούσεται, ὅλ' οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν Φαίάκων·
 ν' ἀφήσ' ἤδη ὁ Δημόδοκος τὴν ἡχηρὴν κιθάρα,
 ὅτι μ' αὐτὰ, ἔπου τραγουδεῖ, δὲν καλοαρέσ' εἰς ὅλους·
 ἔς τὸ δαῖπνον ἀφοῦ καθίσαμε καὶ ἄρχισ' ὁ αοιδὸς ὁ θεῖος,
 ἀπ' τὸ πικρὸ παράπονον δὲν ἔχει παύσει ὁ ξένος· 540
 πόνος μέγας τὴν καρδίαν, θαρρῶ, τοῦ καταθλίβει.
 ἄρα νὰ μείν' ὁ αοιδός, ὅπως χαρὴ καὶ ὁ ξένος
 μ' ἐμᾶς, ἔπου τὸν ξενίζουμε, καὶ τοῦτο θέλ' ἡ τάξι.
 ὅλα γι' ἀγάπην ἐγένειαν τοῦ σεβασμοῦ ξένου,
 προβάδισμα, χαρίσματα, ἔπου τὸν φιλοδωροῦμε.

545
 ὅτ' εἶναι ὡς ἄλλος ἀδελφός ο ἕξενος καὶ ο ἰκέτης
 τοῦ ἀνδρός, ὅπ' ἔχει 'ς τὴν καρδίαν αἰσθησι καν ολίγη.
 ὅθεν καὶ συ μὴν προσπαθῆς με τέχνη νὰ μας κρύψης
 ὅ,τι ἐρωτῶ σε· εἶναι καλὸ νὰ μας το φανερῶσης.
 550
 τ' ὄνομα εἰπέ, 'που σ' ἐκράζαν ἐκεῖ πέρα οἱ γονεῖς σου,
 κ' οἱ ἄλλοι ἐκεῖ 'ς τὴν πόλιν σου, καὶ οἱ γείτονες τριγύρω.
 ὅτι ἀνονόμαστος κανεῖς δὲν εἶναι τῶν ἀνθρώπων,
 'ς τὸν κόσμον ἅμα γεννηθῇ, μικρός εἰν' εἴτε μέγας,
 ἀλλ' ὅλων, ἅμα ἰδοῦν το φῶς, το βγάζουν οἱ γονεῖς τοὺς.
 καὶ εἰπέ μου τὴν πατρίδα σου, τὸν δῆμον, καὶ τὴν πόλιν,
 555
 ὅπως τὰ πλοῖα στρέφοντας ἐκεῖ τὴν νόησίν τοὺς
 σε φέρουν· ὅτ' οἱ Φαίακες δὲν ἔχουν κυβερνήταις,
 οὔτε πηδάλια αὐτὰ βαστοῦν, ὡς ἔχουν τ' ἄλλα πλοῖα·
 ἀλλὰ τὴν γνώμην ἐννοοῦν, τὰ φρένα τῶν ἀνθρώπων.
 560
 ταῖς χώραις, τοὺς παχεῖς ἀγροὺς τῆς οἰκουμένης ὅλης
 γνωρίζουν, καὶ τῆς θάλασσης περνοῦν το μέγα στόμα
 γοργότατα, 'ς τὴν καταχνιά, 'ς τὴν συννεφιά κρυμμένα,
 οὐδὲ ποτὲ τοὺς νὰ χαθοῦν ἢ νὰ βλαφθοῦν φοβοῦνται.
 μόνον τοῦτ' ἀκουσ' ἄλλοτε, 'πῶλεγεν ο πατέρας
 565
 Ναυσίθοος, ὅτι ἐφθόνεσεν ἐμὰς ο Ποσειδῶνας,
 'που 'ς τὴν πατρίδ' ἀκίνδυνα ξεπροβοδούμεν ὅλους·
 ὅτι ο θεός ἐν' εὐμόρφο καράβι τῶν Φαίακων,
 ὡς γέρνει ἀπὸ προβάδισμα ποτὲ, 'ς το μαῦρο κύμα,
 θα κρούσῃ καὶ τὴν πόλιν μας μ' ὅρος θα κλείσῃ μέγα·
 570
 τοῦτ' ἄπε ο γέρος, καὶ ο θεός ἢ θέλει τὰ ἐνεργήσῃ,

ή μένουν ανενέργητα, καθώς αρέσει εκείνου.
 αλλ' έλα τώρα θέλησε σωστά να μου αναφέρης
 τα μέρη όπου πλανήθηκες, τους τόπους όπου εβγήκες,
 ταις χώραις ταις καλόκτισταις κ' εκείνων τους κατοίκους,
 και όσοι απ' αυτούς ήσαν κακοί, άγριοι και όχι δίκαιοι, 575
 και όσοι φιλόξενοι και αυτών θεόφοβ' ήτο η γνώμη.
 και ειπέ τι τόσ' οδύρεσαι οπόταν των Αργείων
 των Δαναών το πάθημα ακούσης και του Ιλίου.
 κείνο το έκαμαν οι θεοί, κ' έκλωσαν των ανθρώπων
 όλεθρον μέγαν, να το ειπούν κ' οι απόγονοι τραγούδι. 580
 μη συγγενής σου έπесе 'ς τα τείχη εμπρός του Ιλίου,
 άξιος, γαμβρός, ή πενθερός; στενότατ' είναι τούτοι,
 κατόπι από το αίμα μας και από την γενεά μας.
 ή κάποιος σύντροφος λαμπρός, εγκαρδιακός σου φίλος,
 έπесе; ότι 'ς την γνώμη μου κατώτερος δεν είναι 5
 απ' αδελφόν φίλος με νου και γνώσι προικισμένος». 85

Ραψωδία Ι

Τότε ο πολύγνωμος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας·
 «Μεγάλε Αλκίνοε, 'ς τους λαούς λαμπρέ και αγαπημένε,

τω ὄντι τούτο εἶν' εὖμορφο, τέτοιον αοιδὸν ν' ακοῦης,
 ως εἶναι αὐτός, 'που των θεῶν εἰς την φωνήν ομοιάζει.
 ὅτι δεν βλέπω 'ς την ζωὴν τερπνότερ' ἄλλο τέλος, 5
 παρ' ὅταν ὅλος ο λαός 'ς την ευφροσύνην πλέει,
 και τον αοιδὸν 'ς τα δῶματα ακοῦν οἱ καλεσμένοι
 αραδικῶς καθήμενοι, με τράπεζαις γεμάταις
 τον ἄρτον και τα κρέατα, και ἀπ' τον κρατήρα παίρνει
 ο κεραστὴς κρασί γλυκό και 'ς τα ποτήρια χύνει· 10
 ἀπ' ὅλα τ' ωραιότερον ὅτ' εἶναι αὐτό λογιάζω.
 ἀλλὰ τα πολυστένακτα κακὰ μου να ερευνήσης
 σου 'πε η ψυχὴ σου, ὅπως ἐγὼ βαρύτερα στενάζω.
 τῶρα τι πρῶτο, τ' ὕστερον ἐγὼ να σου ιστορίσω;
 ὅτ' οἱ ἐπουράνιοι θεοὶ κακὰ πολλὰ μου δῶσαν. 15
 και πρῶτα θα εἰπῶ τ' ὄνομα, ὅπως και σεις ἀκόμη
 το μάθετε, και ὅπως ἐγὼ, τον χάρο αν ξεφύγω,
 φίλος σας μένω ξενικός, και πέρ' αν κατοικῶ.
 ἐγὼ 'μαι ο δολομήχανος Λαερτιάδης Οδυσσέας,
 και ἀπὸ την γῆ 'ς τους ουρανοὺς η δόξα μου ἔχει φθάσει. 20
 και κατοικῶ την ἠλιακὴν Ἰθάκη, 'π' ὅρος ἔχει
 μεγάλο κινήσιφυλλο, το Νήριτο, και γύρω
 νησιά πολλὰ, και σύνεγγυς το 'να με τ' ἄλλο, υπάρχουν,
 Δουλίχιο, Σάμη, Ζάκυνθος η πολυδενδρωμένη·
 κείνη 'ς το πέλαο χαμηλὴ βαθειὰ την δύσι βλέπει, 25
 και ὅλαις η ἄλλαις χωριστὰ πρὸς της αὐγῆς τα μέρη·
 πετρώδης, ἀλλ' ἀνδρῶν καλὴ βυζάστρα· κ' ἐγὼ ἄλλο

πράγμα δεν δύναμαι να ιδώ γλυκότερο απ' την γην μου.
 και ιδές, μ' εκράτ' η Καλυψώ, σεπτή θεά, μεγάλη,
 'ς τα κοίλα σπήλαια, και άνδρας της επόθει να της ήμαι· 30
 όμοια και η Κίρκη εκράτει με, η δολερή Αιαία,
 'ς τα μέγαρά της, και άνδρας της επόθει να της ήμαι·
 αλλά ποτέ δεν έπεισαν 'ς τα στήθη την ψυχή μου.
 αχ! τίποτε γλυκότερο δεν έχει απ' την πατρίδα
 και απ' τους γονείς ο άνθρωπος, και σπíti ευτυχισμένο 35
 εις ξένην γην αν κατοικεί μακράν απ' τους γονείς του.
 τώρ' άκουσε το θλιβερό ταξίδι, 'που εις εμένα,
 ως απ' την Τροίαν έγερνα, διώρισεν ο Δίας.
 .
 Απ' το Ίλιο μ' έφερ' άνεμος 'ς την άκραν των Κικόνων,
 την Ίσμαρο· κ' εξέκαμα την πόλι και τους άνδραις·
 Και όσαις γυναικάις πήραμε και πλούτη από την πόλι, 40
 ίσια τα μοιρασθήκαμε να μη κλαυθή κανένας.
 και τότ' εγώ να φύγουμεν εκείθ' ευθύς με βία
 παρακινούσα, αλλ' οι μωροί ν' ακούσουν δεν ήθελαν.
 και αυτού πίνονταν άδολο κρασί πολύ, κ' εσφάζαν 45
 εις τ' ακρογιάλι αρνιά πολλά και στριφοπόδα βώδια.
 πήγαν ωστόσο οι Κίκονες τους Κίκοναις να κράξουν,
 γείτοναις, 'που πλειότεροι και ανδρειότεροι απ' εκείνους
 εκατοικούσαν 'ς την στερηά, και απ' τ' άλογα εγνωρίζαν
 να πολεμούν, ή και πεζοί, αν το 'θελεν η ανάγκη. 50
 τόσ' ήλθαν, όσ' η άνοιξι φύλλα φυτρώνει και άνθη,

πρωί· τότε ἦλθε του Διὸς μοίρα κακὴ κοντὰ μας
 των δύστυχων, ὅπ' ἔμελλε πολλὰ να φέρη πάθη.
 την μάχη στήσαν και ἄρχισαν προς τα γοργὰ καράβια,
 και απ' τα δυο μέρη ερρίχονταν τα χάλκινα κοντάρια. 55
 και ὅς' ἦτο αυγὴ και τ' ἅγιο φως αὖξαινε της ημέρας,
 προς τους πολλοὺς τον πόλεμον κρατούσαμεν οι ολίγοι·
 ἀλλ' ἄμ' ο ἥλιος ἐγερνεν, ὅταν τα βώδια λυώνται,
 τους Αχαιοὺς εὐντρίψαν οι Κίκονες κ' εσπρώξαν.
 ἔξι ανδρειωμένοι σύντροφοι μέσ' ἀπὸ κάθε πλοίο 60
 χάθηκαν και απ' τον θάνατον σωθήκαμεν οι ἄλλοι.
 θλιμμένοι εμπρὸς ἐπλέαμεν, μακρὰν ἀπὸ τον χάρο
 πρόθυμ', ἀλλὰ των ποθητῶν συντρόφων στερημένοι.
 ἀλλὰ δεν μου ξεκίνησαν τα ισόμετρα καράβια,
 πριν τρεις φωνάξουμε φοραῖς τους ἄμοιρους συντρόφους, 65
 ὅσους 'ς τον κάμπον ἐστρωσαν τ' ἀκόντια των Κικόνων.
 και ο Δίας μας ἐσήκωσεν ο νεφελοσυνάκτης
 ζάλην φρικτὴν απ' τον Βορρῆά, κ' ἐτύλιξε 'ς τα νέφη
 πόντον και γην, κ' ἐχύθηκεν απ' τον αἰθέρα νύκτα·
 κ' ἔτρεχαν ἐπικέφαλα, και τα πανιά τους ὅλα 70
 ἐσχισεν, ἐτετάρτιασεν η δύναμι του ἀνέμου,
 κάτω τα εσύραμεν ευθύς, μη μας καταποντίσουν,
 και λάμνοντας ἐφέραμεν εἰς την στερηὰ τα πλοῖα.
 ἀσάλευτοι αὐτοῦ μείναμε δυο 'μέραις και δυο νύκταις,
 και την καρδιά μας ἐτρώγεν η μέριμνα και ο κόπος. 75
 η τρίτη ὡς ἐλαμψεν αυγὴ, τα κάτασπρα πανία

εις τα κατάρτια απλώσαμε, καθίσαμε και ωδήγαν
 τα πλοία μας ο άνεμος ομού και οι κυβερνήταις.
 και άβλαπτος τότε θα' φθανα 'ς την ποθητήν πατρίδα,
 80
 αλλ' ως τον Μαληά γύριζα, το κύμα και το ρεύμα
 και ο Βορηάς πολύ μακράν μ' έδωξαν των Κυθήρων.
 κατόπιν άνεμοι κακοί μ' έδερναν εννηά 'μέραις,
 'ς την ιχθυοφόρα θάλασσαν ήλθαμε την δεκάτη
 των Λωτοφάγων εις την γη, 'πώχουν τροφή τους άνθη.
 'ς την γην εβγήκαμε, νερό επήραμε από βρύσι, 85
 και οι σύντροφοι εγευμάτισαν προς τα γοργά καράβια.
 και το φαγί και το πιστό άμα ευφρανθήκαμ' όλοι,
 τότε συντρώφους έστειλα, να υπάγουν και να μάθουν
 ποιοι σιτοφάγοι άνθρωποι 'ς την γην εκείνην ήσαν,
 90
 δύο διαλεκτούς, και κήρυκα μ' αυτούς έσμιξα τρίτον.
 επήγαν κ' επλησίασαν τους Λωτοφάγους άνδραις,
 και τούτοι των συντρώφων μας κακό δεν μελετούσαν
 κανένα, αλλά τους έδωσαν λωτό να δοκιμάσουν.
 και άμα εγευόνταν τον καρπό, 'που ήταν γλυκός 'σαν μέλι,
 95
 να γύρουν πλειά δεν έστεργαν, ουδ' είδησι να φέρουν.
 αλλά να μένουν ήθελαν σιμά των Λωτοφάγων,
 λωτό να τρώγουν, την γλυκειά πατρίδα λησμονώντας.
 εις τα καράβια εγώ με βια τους γύρισα κ' εκλαίαν,
 και εις τα ζυγ' αποκάτωθε τους έσυρα δεμένους.
 ν' αναιβούν τότ' επρόσταξα των άλλων των συντρώφων 100
 'ς τα γοργά πλοία με σπουδή, μη κάποιος απ' εκείνους

φάγη λωτό, και την γλυκειά πατρίδα λησμονήση.
εμπήκαν, αραδιάσθηκαν εις τα σανίδια κείνοι,
και την λευκή την θάλασσα με τα κουπιά βροντούσαν.

.
Εκείθ' επλέαμεν εμπρός με την ψυχή θλιμμένη. 105
και των Κυκλώπων εις την γη, των υβριστών, ανόμων,
εφθάσαμε, οπού 'ς των θεών την δύναμι θαρρύντας,
ούτε φυτό φυτεύουσιν, ούτε πότ' αλατρεύουν,
αλλ' άσπαρτ' αναλάτρευτα, τα πάντα εκεί φυτρώνουν,
σίτοι, κριθάρια, και άμπελοι, και δίδει κρασί πλήθος 110
ο μεγαστάφυλος καρπός, καθώς τον βρέχει ο Δίας.
βουλών δεν έχουν αγοραίς, και νόμους δεν γνωρίζουν,
αλλά ταις άκραις κατοικούν βουνών υψηλοτάτων
εις βαθειά σπήλαια, και καθείς 'ς την σύντροφο, 'ς τα τέκνα
είναι κριτής, ουδέποτε προσέχει προς τον άλλον. 115

.
Άγριον απλόνεται νησί παρέξω απ' τον λιμένα,
ούτε σιμά, και ούτε μακράν της χώρας των Κυκλώπων,
σύδενδρο, και αγριόγιδα 'ς εκείνο μέσα βόσκουν,
αμέτρητα· ότι πάτημα δεν τα εμποδίζει ανθρώπων,
ουδέ κει μπαίνουν κυνηγοί, 'που συνηθούν 'ς τα δάση 120
να δέρνονται, αναβαίνοντας ράχαις και κορφοβούνια.
ποίμνια δεν το σκεπάζουσι, και αλέτρια δεν το σχίζουν,
αλλ' άσπαρτο, αναλάτρευτο, και ολόρφανο απ' ανθρώπους
ολοκαιρής, είναι βοσκή 'ς τα γίδια 'που βελάζουν.

τι πλοία κοκκινόπλωρα οι Κύκλωπες δεν έχουν, 125
 οὐτ' έχουν πλοίων ξυλουργούς, 'που εκείνων θα εμορφόναν
 καλόστρωτα πλεούμενα, χρήσιμα να 'ναι εις όλα,
 'ς ταις πολιτείαις φθάνοντας, ως τους ανθρώπους βλέπεις
 το πέλαο να συχνοπερνούν απ' το 'να εις τ' άλλο μέρος·
 και αυτοί θα τους εσύσταιναν καλόκτιστην την νήσο. 130
 κακή δεν είναι· θα 'φερνε κάθε καρπό 'ς την ώρα,
 ότι της λευκής θάλασσας 'ς την άκρη τα λειβάδια
 υγρά θωρείς και μαλακά· και άφθαρτ' αμπέλια θα 'χε·
 και για τ' αλέτρ' είναι ομαλή· τον σίτο 'ς τον καιρό του
 βαθεία πολύ θα εθέριζαν, ότ' είναι η γη παχεία. 135
 κ' έχει λιμέν' ακίνδυνον, οπού σχοινιά δεν θέλει,
 είτε να ρίχνουν άγκυραν, είτε να δένουν πρύμη,
 αλλ' αραγμένοι προς την γη να μένουν, ως 'που οι ναύταις
 να ξεκινήσουν πρόθυμα, άμα φυσήση πρύμος.
 και εις του λιμένα την κορφή νερό καθάριο ρέει, 140
 άντρο αποκάτω μια πηγή, και ολόγυρα έχει λεύκαις.
 αυτού εμπαίναμε· θεός κάποιος μας οδηγούσε,
 'ς το σκότος μέσα της νυκτός, 'π' αθώρητα ήσαν όλα.
 ότι καταχινιά κύκλωνε τα πλοία, και η σελήνη
 δεν έφεγγε απ' τον ουρανό και νέφη την εκρύβαν. 145
 και το νησί δεν ξάνοιξε κανείς μας με τα μάτια,
 ουδέ τα μακρυά κύματα 'ς την γην όπως κυλούσαν
 είδαμε, πριν τα πλοία μας 'ς την άκρα προσαράξουν.
 και άμ' άραξαν, εσύραμε κατ' όλα τα πανιά τους,

ἔς την γην εβγήκαμε κ' εμεῖς, και, αφού πήραμ' ολίγον 150
ὕπνον, επεριμέναμεν η ἀφθαρτ' Ἡὼ να φέξῃ.

·
Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ἡὼ του ὀρθρου κόρη,
και το νησί θαυμάζοντας γερνούσαμε ἄνω, κάτω.
και η νύμφαις, κόραις του Διός, απ' τα ὄρη ξεκινήσαν
τα γίδια, ναύρουν ἑτοιμο το γεῦμα οι σύντροφοί μου. 155
τα τόξ' αμέσως τα κυρτά και τα μακρυν' ἀκόντια
απ' το καράβι πήραμε, και, εις τρεις βαλμένοι τάξεις,
ρίχναμε, κ' ἔδωσε ο θεός ευφραντικό κυνήγι.

μ' ακολουθούσαν δώδεκα πλοία, και εις το καθένα
εννέα γίδες ἔμειναν, αφού μου δώσαν δέκα. 160
αυτοῦ τότ' εκαθόμασθε, ολημέρα ως το δεῖλι
μ' ἀφθονο κρέας, με κρασί γλυκό φαγοποτώντας.

ὅτι το κόκκινο κρασί δεν εἶχε λείψει ἀκόμη
ἔς τα πλοία, τ' εἶχαμε ο καθεὶς γεμίσει ταις λαγήναις,
την ιερή ὄσαν πήραμε την πόλι των Κικόνων. 165
και των Κυκλώπων βλέπαμε την γη, ἔπου ἦταν πλησίον,
και τον καπνό, και την φωνήν αὐτῶν και των προβάτων.

και ο ἥλιος ἅμα εβύθισε κ' ἦλθε κατόπ' η νύκτα,
εμεῖς αναπαυθήκαμε ἔς την ἄκρα της θαλάσσης.
εφάν' η ροδοδάκτυλη Ἡὼ του ὀρθρου κόρη, 170
κ' ἔκαμα ἐγὼ συνάθροισι και μέσα εις ὅλους εἶπα·
«σεῖς οι ἄλλοι φίλοι σύντροφοι, να μείνῃτ' ἐδὼ τώρα·
ἐγὼ με τα καράβι μου και με τους ἰδικούς μου

συντρόφους θέλα πάω να ιδώ να μάθω τίνες είναι
οι άνθρωποι τούτοι, είναι υβρισταίς, άγριοι και όχι δίκαιοι, 175
ή τε φιλόξενοι και αυτών θεόφοβ' είναι η γνώμη».

·
Και εις το καράβι ανέβηκα και των συντρόφων είπα
να λύσουν τα πρυμόσχοινα και ν' αναιβούν· κ' εκείνοι
εμπήκαν και αραδιάσθηκαν ευθύς εις ταις σανίδαις,
και την λευκή την θάλασσα με τα κουπιά βροντούσαν. 180
και ότε εις τον τόπο φθάσαμεν, οπού μακράν δεν ήταν,
εις άκραν σπήλαιον είδαμε, 'ς το χείλος της θαλάσσης,
υψηλό, δαφνοσκεπάστο κει μέσα εξενυκτούσαν
κοπάδια, γιδοπρόβατα πολλά, και αυλήν τριγύρω
υψηλήν είχεν εις χωσταίς πέτραις βαθειά κτισμένην, 185
κ' υψηλοφούντωτα ιδρυά, πεύκ' υψηλοί, την φράζαν.
άνδρας θεόρατος αυτού ξενύκταε, 'που βοσκούσε
τα ποίμνια μόνος ξέμακρα, ουδ' έσμιγε με άλλους,
αλλ' έτρεφεν ανάμερα κάθε ανομιά 'ς τον νου του.
τι θαύμα ήταν θεόρατον, ουδέ των σιτοφάγων 190
ώμοιαζε ανδρών, αλλ' ώμοιαζεν ως κορυφή λογγώδης,
'που υψόνεται ολομόναχη 'ς την μέση απ' άλλα όρη.

·
Και αφού τους άλλους πρόσταξα αγαπητούς συντρόφους
σιμά 'ς το πλοίο να σταθούν και αυτού να το φυλάγουν,
διάλεξα δώδεκ' απ' αυτούς κ' εκίνησα μαζή τους. 195
κ' είχ' ασκί τράγινο, γλυκό μαύρο κρασί γεμάτο·

μου τόχε δώσει ο Μάρωνας, ο γόνος του Ευανθέα
 ιερέας του Απόλλωνα, προστάτη της Ισμάρου.
 με τον υιόν τον σώσαμε και με την σύντροφόν του,
 φοβούμενοι, ότι εγκάτοικος 'ς το δάσος αυτός ήταν 200
 του Φοίβου Απόλλωνα, και αυτός λαμπρά μου 'δωσε δώρα.
 επτά μου 'δωσε τάλαντα, έργα χρυσά και ωραία,
 κ' έναν κρατήρα ολάργυρο· και δώδεκα λαγήναις
 άδολο γέμισε κρασί, γλυκό, ποτόν ουράνιο,
 'που δεν το γνώριζε κανείς 'ς το σπίτι του υπηρέτης, 205
 ούτε θεράπαιν', αλλ' αυτός και η πολυαγαπημένη
 γυνή του και η κελλάρισσα το ήξευρε μόνη μία·
 και ότ' έβαζε το κόκκινο γλυκό κρασί να πίνουν,
 εις μέτρα νερό δώδεκα έχουν' ένα ποτήρι,
 και απ' ευωδιάν ανέκφραστη τριόντιζε ο κρατήρας· 210
 κανείς τότε δεν θα 'στεργε το κέρασμα ν' αφήση.
 μέγαλο ασκί πήρ' απ' αυτό και τρόφιμα εις δισάκκι,
 ότι απ' αρχής εμάντευσεν η ανδρική ψυχή μου
 'π' άνδρας ζωσμένος δύναμιν μεγάλην θα 'λθη εμπρός μου,
 άγριος, 'που δεν θα εγνώριζε δίκαια ποσώς ή νόμους. 215
 .
 'Ηλθαμ' εις τ' άντρ' ογλήγορα και μέσ' αυτός δεν ήταν,
 αλλ' έβοσκεν εις ταις βοσκαίς τα σαρκωμέν' αρνιά του.
 και ως φθάσαμ' εκυττάζαμεν όσά 'χε μέσα τ' άντρο·
 τα τυροβόλια γεμιστά, και η μάνδρες στοιβασμέναις
 αρνιά κ' ερίφια· κ' είχε τα ξεχωριστά κλεισμένα, 220

τα πρώιμ' αλλού, τα δεύτερα αλλού, και αλλού τα τρίτα.
και όλα επλημμύριζαν ορό, και κάδοι και σκαφίδες,
τ' αγγεία τα καλόφθειαςτα, 'π' άρμεγε αυτός το γάλα.
τότε με λόγια οι σύντροφοι θερμά μ' επαπακάλουν,
απ' τα τυριά να πάρουμε και φεύγοντας με βία 225
αρνιά κ' ερίφια γλήγορα να σύρουμ' απ' ταις μάνδραις
'ς το πλοίο μας, και τα πικρά να σχίσουμε πελάγη.
να 'χα δεχθή την γνώμη τους! αλλ' είχε βάλει ο νους μου
κείνον να ιδώ και ξενικά να μου χαρίση δώρα·
και αχ, να φανή δεν έμελλε τερπνός εις τους συντρόφους! 230
·

Και αφού φωτιάν ανάψαμε κ' εκάμαμε θυσία,
εφάγαμ' από τα τυριά, κ' εκείνον καρτερώντας
καθόμασθε· ήλθε απ' την βοσκή, και από φρυγμένα ξύλα
έφερνε βάρος φοβερό, να τα 'χη για τον δείπνο·
και εις τ' άντρο μέσα ως το 'ριξε φρικτόν σήκωσε βρόντο· 235
τρέμοντας εσυρθήκαμε 'ς του άντρου μες τα βάθη.
τα παχειά πρόβατ' έμπασε 'ς το ευρύχωρο το σπήλαιο.
όλα όσα εκείνος άρμεγε, τ' αρσενικ' άφησ' έξω,
τράγους, κριάρια, 'ς τον βαθύ τον γύρο της αυλής του.
κ' ευθύς εσήκωσ' έβαλε θυρόπετρα μεγάλη 240
βαρεία πολύ, 'που από την γη να σείουν δεν θ' αρκούσαν
είκοσι δυο τετράκυκλα καλοφθειασμέν' αμάξια.
με τέτοιον βράχον άμετρον έφραξ' αυτός την θύρα.
και άρμεγε αυτού καθήμενος γίδαις και προβατίναις

με τάξι, κ' ἐπειτ' ἐβαζε της καθεμιάς τ' αρνί της. 245
και αφού 'χε πήξει το μισό από το λευκό γάλα,
τα εμάζευσε και το 'θεσεν εις τα πλεκτά καλάθια·
και τ' άλλο μισό 'πώμεινε το 'βαλε μες τ'αγγεία,
έτοιμο για τον δείπνο του, να παίρνη και να πίνη.
και ἄμ' όλα εκείνος βιαστικά τα έργα του είχε κάμει, 250
την στιά ξανάναφτε, κ' εμάς κυττώντας εἶπε· «ω ξένοι,
ποιοι είσθε; πόθεν πλέετε τους δρόμους της θαλάσσης;
να εμπορευθήτ' εβγήκετε, ἢ του κακού πλανάσθε
'ς τα πέλαγα ως οι πειραταίς; πλανώνται αυτοί και φέρουν,
την ζωή τους κινδυνεύοντας, βλάβη των αλλοφύλων». 255

.
Αυτά πε· και η καρδιά μας εκόπη από τον τρόπο·
ότι βαρύ 'χε μούγκρισμα, κ' εκείνος ήταν τέρας·
αλλ' ὁμως εγώ απάντησα ευθύς 'ς το ερώτημα του·
«εμεῖς πλανώμενοι Αχαιοὶ ἤλθαμε από την Τροία,
ως οι άνεμοι στην άβυσσο μας σπρώξαν της θαλάσσης 260
εις δρόμους άλλους πάντοτε μακράν απ' την πατρίδα·
τούτα διώρισε η βουλή και η θέλησι του Δία.
στρατιώταις του Αγαμέμνονα καυχόμασθε, τον Ατρείδη,
'που τώρα η δόξα του αντηχεί 'ς τα πέρατα τον κόσμου,
την πόλιν αφού ερήμωσε την δυνατήν και πλήθη 265
πολλών εξέκαμε λαών κ' εμεῖς εδώ φθασμένοι
'ς τα γόνατα σου πέφτουμε, να μας φιλοξενήσης,
ἢ άλλο να δώσης χάρισμα, ως συνηθούν των ξένων.

σέβου, ω μεγάλη, τους θεούς· ικέταις σου μας έχεις·
των ξένων και των ικετών εκδικητής ο Δίας
ο ξένιος, 'που τους ιερούς τους ξένους συνοδεύει».

270

·
Είπα, και μ' άσπλαχνη καρδιά μου αντείπ' ευθύς εκείνος·
«ω ξένε, ή τ' είσαι ανόητος, ή τ' έρχεσ' από πέρα,
'που να φοβώμαι τους θεούς ή να ψηφώ μου λέγεις·
δεν ψηφούν, όχ', οι Κύκλωπες τον Δί' αιγιδοφόρο
ουδέ τους μάκαραις θεούς· είμασθ' ανώτεροί τους·
ουδ' από φόβο του Διός εσένα ή τους συντρόφους
εγώ ποτέ θα λυπηθώ, αν δεν το θέλω ατός μου·
αλλά το καλοκάωτο που άραξεις καράβι,
εις κάποιαν άκραν ή σιμά; λέγε μου, να το μάθω».

275

280

·
Αυτά 'πε δοκιμάζοντας, αλλά δεν απατιόνταν
ο νους μου ο πολυλόθητος και αντείπα εγώ με δόλο·
«το πλοίο μου εσύντριπεν ο σείστης Ποσειδώνας,
κατάβραχ' όπως το 'σπρωξε 'ς κάποια της γης σας άκρα,
και άνεμος από την θάλασσα φυσώντας μου το 'πήρε,
κ' εγώ με τούτους ξέφυγα την υστερνή μου ώρα».

285

·
Αυτά 'πα, και ο σκληρόψυχος ποσώς δεν απαντούσε·
αλλ' ετινάχθη και άπλωσε τα χέρια 'ς τους συντρόφους,
άρπαξε δυο κ' έκρουσ' αυτούς 'ς την γην ωσάν σκυλάκια,
κ' ερρέαν χάμου τα μυαλά κ' ενότιζαν το χώμα.

290

και αφού τους εκομμάτιασεν ετοίμαζε τον δείπνο.
 κ' ἔτρωγε· ως λειόντας ορεινός, χωρίς τα ουδέν ν' αφήση,
 εντόσθια, σάρκαις, κόκκαλα, κ' ερούφα τα μελούδια·
 κ' εμείς 'ς τον Δία κλαίοντας σηκώναμε τα χέρια,
 βλέποντας ἔργ' απάνθρωπα, και ο νους μας απορούσε. 295
 και αφού γέμισ' ο Κύκλωπας την τρίσβαθη κοιλία,
 ανθρώπου κρέας τρώγοντας, πίνοντας γάλ' ακράτο,
 κείτονταν 'ς τ' ἄντρο τεντωτός 'ς την μέση των προβάτων.
 κ' εἶπε η γενναία μου ψυχὴ το ακονητό σπαθί μου
 να ξεγυμνώσω ἐπάνω του, 'ς το στήθος να το ἐμπήξω 300
 ἐκεῖ, 'που το διάφραγμα σκεπάζει το συκώτι.
 ἀλλ' ἦλθεν ἄλλος στοχασμός και μου ἔλλαξε την γνώμη·
 ὅτι κ' εμείς θα εὐρίσκαμε τον θάνατο μαζί του,
 ὅτι δεν θάμαστε αρκετοὶ ἀπ' την υψηλὴ θύρα
 τον βράχο να κινήσουμε βαρύν, οπου 'χε βάλει. 305
 και αὐτοῦ βαρυστενάζαμε τότε να φέξ' η ἡμέρα·
 και ως φάν' η ροδοδάκτυλη Ἡώ, πάλιν ἐκείνος
 ἔκαμνε στιὰ και ταις καλαῖς ἄρμεγε προβατίναις
 με τάξι, κ' ἐπείτ' ἔβαζε της καθεμιάς τ' ἀρνὶ της.
 και ἄμ' ὅλα ἐκεῖνος βιαστικά τα ἐργα του εἶχε κάμει, 310
 ἄρπαξε πάλι δυο μαζί κ' ετοίμασε το γεῦμα.
 χορτάτος ἐπείτ' ἔβγαλε τα πρόβατ' ἀπὸ τ' ἄντρο,
 αὐοῦ τον βράχον εὐκόλα ἐσήκωσε ἀπ' την θύρα
 και τον ξανάβαλ' ἐπειτα, ως σκέπασμα εἰς φαρέτρα.
 και ὠδήγα με σουριγματιαῖς τα πρόβατα εἰς τα ὄρη 315

ο Κύκλωπας· κ' εγώ 'μένα και ολέθρiais είχα γνώμiais,
 να εκδικηθώ, κ' η Αθηνά την δόξα να μου δώση·
 και ιδού ποια συμφερώτερη τότε μου εφάνη γνώμη·
 'ς την μάνδρα μέγα ρόπαλο του Κύκλωπα ήταν χάμου,
 χλωρόν, ελάινο, και είχε το κόψει να το φοράη 320
 όταν φρυγή· και ως το είδαμε κατάρτι μας εφάνη
 αρμόδιο για εικοσίκουπο καράβι πισσωμένο,
 απ' τα πλατειά φορτωτικά, 'που σχίζουν τα πελάγη·
 'ς το μάκρος τόσο εφαίνονταν και τόσον εις το πλάτος.
 το επήρα και όσο μιαν ορυιάν έκοψα εγώ του ξύλου, 325
 και των συντρόφων το 'δωσα και να το ξύσουν είπα.
 κείνοι καλά το εγλύστρωσαν· και σουβλερό 'ς την άκρη
 το 'καμα εγώ και με σπουδή το επύρονα εις την φλόγα·
 τ' απόθωσ' έπειτ' εύμορφα και το 'κρυψα 'ς την κόλπο,
 'που ήταν χυμένη αμέτρητη μες τ' άντρο απ' άκρ' εις άκρη. 330
 κ' είπα λαχρόν οι σύντροφοι να ρίξουν, ποιος θα τύχη
 μ' εμέ να υψώση τον λοστό, μ' ανδρειά να τον εμπήξη,
 άμα γλυκακοιμηθή, 'ς του Κύκλωπα το μάτι.
 κ' έλαχαν κείνοι, 'που 'θελα, ως να 'σαν διαλεκτοί μου,
 τέσσαρες, κ' εμετρήθηκα λέμπτος εγώ μ' εκείνους. 335
 κ' ήλθε με τα καλόμαλλα πρόβατ' αυτός το βράδι·
 τα σαρκωμένα πρόβατα έμπασε μέσα 'ς τ' άντρο
 όλα, και 'ς τον αυλόγυρο δεν άφησε κανένα·
 ή μόνος κάτι ενόησεν ή πρόσταγμ' ήταν θείο.
 κ' εσήκωσ' ευθύς κ' έβαλε τον βράχον εις την θύρα. 340

και ἄρμεγε αὐτὸς καθήμενος τα πρόβατα, ταις γίδαις,
με τάξιν, κ' ἔβαζ' ἔπειτα τῆς καθεμιάς τ' ἀρνὶ τῆς.
και ἂμ' ὅλα ἐκεῖνος βιαστικά τα ἔργα του εἶχε κάμει,
ἄρπαξε πάλι δυο μαζή κ' ετοίμασε τον δειλνο.

και τότε εγὼ τον Κύκλωπα πλησίασα και του 'πα, 345

μ' ἓνα καυκὶ 'ς τα χέρια μου, μαῦρο κρασί γεμάτο·
«Κύκλωπα, λάβε, πιε κρασί, 'π' ἀνθρώπινο ἔχεις φάγει
κρέας, να ιδῆς 'ς το πλοῖο μου ποτό 'που 'χα κρυμμένο·
κ' ἐγὼ σου το 'φερα σπονδήν, ἴσως ἐμ' ἐλεήσης,

και εἰς τὴν πατρίδα στείλῃς με· ἂ! συ φρικτὰ μανίζεις. 350

ἀσπλαχνε, πὼς ἄλλος θα 'λθῇ να σε σιμῶσῃ πλέον,
ἀπ' ὅπου ὑπάρχουν ἄνθρωποι, τὸς' ἄνομ' ἀφοῦ πράξεις;»
·

Αὐτὰ 'πα, και το ἐλήρε αὐτὸς, το ρούφηξε κ' ευφράνθη

'ς το γευτικώτατο ποτό, και ἄλλο μου ἐζήτ' ἀκόμη·

«δος μου και πάλιν πρόθυμα, και ἀμέσως τ' ὄνομά σου 355

εἰπέ, να λάβῃς χάρισμα, 'που να χαρῇ ἡ ψυχὴ σου.

ὅτι κ' ἐδὼ γεννὰ κρασί πολὺ και τῶν Κυκλώπων

ο μεγαστάφυλος καρπός, ὅπως τον βρέχει ο Δίας·

ἀλλ' ἀμβροσίας στάλαγμα και νέκταρος τοῦτ' εἶναι».

·

Αὐτὰ 'πε· και το φλογερὸ κρασί του 'δωσα πάλι· 360

και τρεῖς του ἐγέμισα φοραῖς, τρεῖς τ' ἄδειασε ο χαμένος.

και ὡς το κρασί κυρίευσε του Κύκλωπα ταις φρέναις,

τότε τον ἐπροσφώνησα με λόγια πτερωμένα·

«Κύκλωπα, το ἔνδοξ' ὄνομα, 'που μ' ἐρωτάς, σου λέγω·
και, ως υποσχέθηκες, ἐσὺ θα με φιλοδωρήσης. 365

Ουδένας ονομάζομαι, ἐμὲ λέγουν Ουδένα
ἡ μάννα και ο πατέρας μου και ο κάθε γνώριμός μου».

Εἶπα, και μ' ἀσπλαχνη καρδιά μου ἀντεῖπ' εὐθύς ἐκεῖνος·
«και τον Ουδέναν ὕστερον θα φάγω ἀπ' τους συντρόφους·
τους ἄλλους ὅλους πρότερα· ἰδοὺ ποιο θα 'χης δῶρο». 370

Αὐτὰ 'πε, κ' ἐξαπλώθηκε· τ' ἀνάσκελα πεσμένους
τον παχὺν σβέρκον ἐγυρε 'ς το πλάγι· ωστός' ο ὕπνος
τον ἐπiane ο πανδαμαστής· και ἀπ' το λαρύγγι ἐβγαῖναν
κρασί και ἀνθρώπιναις χαψιαίς, 'ς την μέθη του ως ἐξέρνα·
και τον λοστό τότε 'έχωσα 'ς την ἀναμμένη στάκτη 375

να πυρωθῇ, κ' ἐμψύχονα με λόγους τους συντρόφους
ὅλους, μη κάποιος ἀπ' αὐτοὺς δειλιάση και μου φύγη·
ἀλλ' ὅτ' ο ελαῖνος λοστός ἀστράφτοντας ἐφάνη
ὅτι θ' ἀνάψη, ἀν και χλωρός, ἀπ' την φωτιά τον πῆρα
ἐγὼ σιμά, κ' ἐστέκονταν τριγύρω οἱ σύντροφοί μου· 380

ἀλλά την τόλμην ἐπνευσε 'ς ἐμάς δύναιμις θεία.
κ' ἐκεῖνοι ως πῆραν τον λοστό τον σουβλερό, 'ς το μάτι
τον ἐμπηξαν, και πάλι ἐγὼ τον ἀμπωθ' ἀπ' ἐπάνω,
τον ἐστρεφα ως ο ξυλουργός τρυπά δοκάρι πλοίου
με τρύπαν', οπού με λουρί δεμένο ἀπὸ δυο μέρη 385
ἄλλοι ἀποκάτω το κινούν, κ' ἐκεῖν' ὅλο γυρίζει·

'ς το μάτι εκείνου όμοια κ' εμείς το πυρωμένο ξύλο
 γυρίζαμε και τον δαυλόν περίβρεχε το αίμα.
 και όπως η κόρη εκαίονταν ο αχνός καψάλισ' όλα,
 βλέφαρα, φρύδια, και 'ς τα πυρ κροτούσαν μέσα η ρίζαις. 390
 και ως ότε σκέπαρν' ο χαλκηάς ή και τρανήν αξίνα
 βυθίζεις το ψυχρό νερό, κ' εκείνη αχολογάει,
 και βάφεται, 'που η δύναμις αύτ' είναι του σιδήρου·
 όμοια τριγύρω εις τον δαυλόν έσιζε αυτού το μάτι.
 κ' έβγαλε μούγκρισμα φρικτό, που εβρόντα γύρ' ο βράχος, 395
 κ' εμείς φύγαμε τρέμοντας, και από το μάτι εκείνος
 έσυρεν έξω το δαυλί 'ς αίμα πολύ βαμμένο.
 από σιμά του το 'ριξε μακράν, χερομανώντας,
 και μεγαλόφων' έκραξε τους Κύκλωπαις, οπού 'χαν
 κατοικιά μέσα 'ς ταις σπηλαιίς, ς' τ'ανεμισμένα όρη. 400
 άκουσαν κείνοι την βοή, κ' εδώθ' εκείθ' ερχόνταν,
 και γύρω εις τ' άντρο εστέκονταν, και τι τον θλίβει ερώταν·
 «τι σε λυπεί, Πολύφημε, και τόσην βοή σέρνεις,
 'ς την νύκτα την αθάνατη και κόβεις μας τον ύπνο;
 μη τάχα κάποιος των θνητών τα πρόβατα σου αρπάζει; 405
 ή μη φονεύει κάποιος σέ με δόλον ή με βία;»
 .
 Και ο δυνατός Πολύφημος απ' τ' άντρον ειπ' «ο Ουδένας,
 αγαπητοί, φονεύει με, με δόλο, ουδέ με βία».
 .
 Κ' εκείνοι ευθύς του απάντησαν με λόγια πτερωμένα·

αλλ' αν μηδ' ένας σ' ενοχλεί κ' είσαι αυτού μέσα μόνος, 410
πληγή του παντοδυνάμου Διός γιατρεία δεν έχει·
αλλ' εύχου εις τον πατέρα σου τον μέγαν Ποσειδώνα».

·
Αυτά 'παν κείνοι κ' έφυγαν κ' εγέλασε η καρδιά μου
πως τ' όνομά μου απάτησε κ' η αλάθευτή μου γνώσι.
και ο Κύκλωπας εστέναζε, με πόνους και με οδύναις, 415
και ψηλαφώντας σήκωσε τον λίθον απ' την θύρα,
και αυτού 'ς την θύρα κάθισεν απλόνοντας τα χέρια,
κάποιον να πιάση, ως έβγαινε 'ς την μέση των προβάτων·
πως θα 'μουν τόσο εγώ μωρός είχε 'ς τον νου του ελπίδα.
και ωστόσο τον καλήτερον τρόπον εξήτα ο νους μου, 420
ναύρω απ' τον θάνατον φυγή της συντροφιάς κ' εμένα.
και απείρους δόλους ύφαινα, τέχναις πολλαίς, ως πρέπει
για την ζωή· τι συμφορά μεγάλ' ήταν κοντά μας.
και ιδού ποια συμφερώτερη τότε μου εφάνη γνώμη.
ήσαν αρνιά καλόθρεφτα, εύμορφα και μεγάλα, 425
'π' ως το γιοφύλλι εμαύριζε το δασερό μαλλί τους.
σιγά με βούρλα τα 'δεσα καλόστριφτ', απ' εκείνα
'που τα 'χε στρώμα ο Κύκλωπας, τ' άνομο εκείνο τέρας·
τριπλά, τριπλά· το μεσινόν έφερνεν έναν άνδρα,
τα δυο 'ς το πλάγι εβάδιζαν κ' έσωζαν τους συντρόφους· 430
ώστ' έναν άνθρωπον τρι' αρνιά βαστούσαν και εις εκείνα
κριάρ' είδα λαμπρότατο, κ' ευθύς από τα νώτα
το 'πιασα εγώ, τυλίχθηκα 'ς την δασερή κοιλιά του,

και από το πλούσιο του μαλλί πιασμένος με τα χέρια
σφικτά κρατιούνται, κ' έμενα μ' αδάμαστην καρδιά. 435

Αυτού βαρυστενάζαμε τότε να φέξ' η ημέρα.
εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
και της κολής τ' αρσενικά να βόσκουν πεταχθήκαν,
κ' εβέλαζαν ανάρμεκτα τα θηλυκά 'ς ταις μάνδραις,
ότ' οι μαστοί τους έσκαζαν και ο κύριος σπαραγμένος 440

από τους πόνους έψαχνε ταις ράχαις των προβάτων
όλων, ως στέκονταν ορθά, ουδ' ένοιωσε ο χαμένος
'που 'σαν δεμένοι 'ς ταις δασειαίς αγκάλαις των προβάτων.
κ'έβγαине απ' όλα υστερνό 'στην θύρα το κριάρι,
αγκουσεμένο απ'το μαλλί κ'έμε τον δολοπλόκον. 445

εμάλαζε το ο δυνατός Πολύφημος και του 'πε·
«καλό κριάρι, απ' τ' άντρο πώς μου 'βγήκες των προβάτων
ύστερος; και δεν έμενες ως τώρα οπίσω απ' τ' άλλα,
αλλά συ πρώτος έκοβες τ' άνθη απαλά της χλόης
μακροπατώντας, κ' έφθανες ο πρώτος 'ς τα ποτάμια, 450

και πρώτος ήσουν πρόθυμος 'ς την μάνδρα να γυρίσης,
το εσπέρας· τώρ' είς' ύστερος· τω όντι, του κυρίου
ποθείς το μάτι, 'πώσβυσε κακούργος με συντρόφους
κακούς, αφού με κέρασμα τα λογικά μου επήρε,
ο Ουδένας, 'που απ' τον συντριμμό, θαρρώ, δεν θα λυτρώση. 455
και αν ήσουν σύμφωνος μ' εμέ, και ομίλημ' αποκτούσες,
να ειπής που κείνος κρύβεται από την δύναμί μου,

θα 'βλεπες τότε σκορπιστά 'ς το σπήλαιο τα μυαλά του
'ς την γη σκασμένα, και άνεσι θα 'λάμβανε η ψυχή μου
των κακών, όσα μώδωσεν ο ουτιδανός Ουδένας». 460

.
Είπε και απόλυσεν ευθύς να έβγη το κριάρι·
και άμ' από τ' άντρο εβγήκαμε και απ' της αυλής τον γύρο,
απ' το κριάρι ελύθηκα κ' έλυσα τους συντρόφους.
και από τ' αρνιά τα παχουλά λιγνόποδα με βία
εκρυφοπαίρναμε πολλά τριγύρω, ως 'που 'ς το πλοίο 465
εφθάσαμεν· εχάρηκαν οι σύντροφοι ως μας είδαν,
όσους δεν πήρε ο θάνατος· τους άλλους εθρηνούσαν.
αλλ' εγώ κείνων ένευα τα κλάυματα να παύσουν.

κ' είπα τα ωραία πρόβατα, 'που ήσαν πολλά, 'ς το πλοίο
ευθύς να ρίξουν και γοργά να σχίσουν τα πελάγη. 470

και παρευθύς μπήκαν αυτοί και αραδικώς καθίσαν,
και την λευκή την θάλασσα με τα κουπιά βροντούσαν.
αλλ' ότ' είμασθ' εις διάστημα, 'π' ανθρώπου βοή φθάνει,
λόγους εγώ 'ς τον Κύκλωπα υβριστικούς τότε είπα·

«Κύκλωπα, δεν σου μέλλονταν να 'ναι δειλός ο άνδρας, 475
οπ' άγρια τόσο του 'φαγες 'ς το σπήλαιο τους συντρόφους·
αλλά να σ' εύρουν έμελλον τα κακουργήματά σου·
σκληρέ, πώφαγες άφοβα 'ς την σκέπη σου τους ξένους,
κ' η οργή σ' επήρε του Διός και όλων των αθανάτων».

.
Είπα, και τότε εχόλιασε χειρότερα η ψυχή του, 480

και απ' όρος μέγα κορυφήν ξεκόλλησε και πέρα
 του караβιού την έρριξεν εμπρός 'ς την μαύρην πλώρη,
 εγγύς, ώστ' εκοντόφθασε 'ς του πηδαλιού την άκρα·
 και η θάλασσα εταράχθηκεν ως εποντίσθη ο βράχος.
 ήλθε το κύμα κ' έφερεν οπίσω τα καράβι 485
 απ τ' ανοικτά και προς την γη τ' ανάγκασε να φθάση.
 κ' εγώ παρέξω τ' άμπωσα μ' ένα μακρύ κοντάρι,
 και τους συντρόφους 'ς τα κουπιά πρόσταξα ευθύς να πέσουν,
 να φύγουμε τον όλεθρο, και με την κεφαλήν μου
 τους ένευα· κ' ερρίχθηκαν αυτοί κ' έλαμναν όλοι. 490
 αλλ' ότε διάστημα διπλό πήραμε της θαλάσσης
 τον Κύκλωπα προσφώνησα και τότε, αν και τριγύρω
 δεν μ' άφιναν οι σύντροφοι με λόγια μελωμένα·
 «άνθρωπον άγριον, δύστυχε, τι θέλεις κ' ερεθίζεις;
 είδες πετριά 'ς την θάλασσα, 'που γύρισε το πλοίο 495
 κατά την γην, ώστ' είπαμε 'που αυτού θ' αφανισθούμε.
 και αν άκουε τότε να ομιλή κάποιον ή να φωνάξη,
 ταις κεφαλαίς μας θα 'σπανε και τ' άρμενα του πλοίου,
 με κάποιο μάρμαρο σκληρό· τόσο μακρυ' ακοντίζει».

.

Είπαν, αλλά δεν έπειθαν την ανδρική ψυχή μου, 500
 αλλά πάλι του ωμίλησα με σπλάχνα μανιωμένα·
 «Κύκλωπ', αν κάποιος των θνητών ανθρώπων σ' ερωτήση
 η άσχημη πώς έγεινεν η τύφλα του οφθαλμού σου,
 ειπέ τους ότι ο πορθητής σ' ετύφλωσ' Οδυσσέας

Λαερτιάδης, κάτοικος της πετρωτής Ιθάκης».

505

.

Αυτά 'πα και στενάζοντας μου απάντησεν εκείνος·
«ωιμένα, ιδέξ πώς παλαιά ρήματα θεία μ' ηῦραν·
ήτο εδώ μάντις άλλοτε, άνδρας καλός, μεγάλος,
ο Ευρυμίδης Τήλεμος, 'ς την μαντικήν ο πρώτος,
'που εγέρασε μαντεύοντας 'ς την μέση των Κυκλώπων·
τούτα όλα εκείνος μώλεγε 'που θα γενούν μια μέρα,
ότι θα χάσω εγώ το φως από τον Οδυσσέα.

510

αλλ' άνδρας όπι θάρχονταν πάντót' εγώ θαρρούσα
τρανός, καλός, με δύναμι μεγάλην ενδυμένος·
τώρα μικρό, και ουτιδανόν, αδύναμο ανθρωπάκι
με το κρασί μ' εδάμασε κ' έπειτα ετύφλωσέ με.

515

αλλ', Οδυσσέα, σίμωσε, να σε φιλοξενήσω,
και να σου κάμω προβοδόν τον μέγαν κοσμοσείστη·
ότ' είμ' εκείνου εγώ παιδί· πατέρας μου καυχίεται·
κ' εμέ θα γιάνη, αν θέλη, αυτός ουδέ κανέννας άλλος
των μακαρίων των θεών ή των θνητών ανθρώπων».

520

.

Είπε κ' εγώ του απάντησα· «άμποτε να ημπορούσα
να σου αφαιρέσω την ζωή, και αμέσως να σε στείλω
του Άδη μες την κατοικιά, καθώς τον οφθαλμό σου
να γιάνη δεν θα δυνηθή και αυτός ο κοσμοσείστης».

525

.

Είπα, κ' εκείνος εύχονταν 'ς τον μέγαν Ποσειδώνα,

ἔς τον αστροφόρον ουρανὸν ἀπλόνοντας τα χέρια·
«ὦ Ποσειδῶνα, εἰσάκου με, γεωφόρε μαυροχήτη·
αν εἰμ' υἱὸς σου ἀληθινά, πατέρα, μην ἀφήσης
ὁ Οδυσσῆας ὁ πορθητὴς ἔς σπῖτι του να φθάση
Λαερτιάδης, κάτοικος τῆς πετρωτῆς Ἰθάκης·
ἀλλ' αν το θέλ' ἡ μοῖρα του να ἰδῇ τους ποθητοὺς του,
το σπῖτι το καλόκτιστο, καὶ τὴν γλυκεῖά πατρίδα,
ας κακοφθάση ἀργά πολὺ καὶ ἀπὸ συντρόφους ἔρμος,
με ξένην πλώρη, καὶ κακὰ ἔς το σπῖτι μέσα ναύρη».

530

535

Εὐχήθη τούτα καὶ ἀκουσεν αὐτὸν ὁ μαυροχήτης.
τότε πολὺ τρανώτερον ἐσήκωσ' ἄλλον βράχο,
σφενδονιστὰ τον ἐσπρωξε με ἀμέτρητην ἀνδρεία,
κ' ἐκεῖνον ἔρριξ' ὅπισθε του μαυροπλώρου πλοίου,
'που το πηδάλι ἐκόντευσε να ἐγγίξη, καὶ ἀπ' τον βράχο
ὅλη ἐταράχθ' ἡ θάλασσα, καὶ ἀμπωσ' ἐμπρὸς το κύμα
το πλοῖο, καὶ τ' ἀνάγκασεν εἰς τὴν στερηὰ να φθάση.
καὶ ὅταν ἔς τὴν νῆσο φθάσαμε, 'που τα καλοστρωμένα
καράβια τ' ἄλλα ἦσαν μαζή, καὶ οἱ σύντροφοι τριγῦρω
καθημένοι αὐτοῦ κλαίοντας ἐμᾶς ἐπεριμέναν,
ἔς τον ἄμμο ἐπάνω ἐσύραμε κ' ἐστήσαμε το πλοῖο,
κ' ἐμεῖς κατόπι ἐβγήκαμε ἔς τὴν ἄκρα τῆς θαλάσσης,
του Κῦκλωπα τα πρόβατα ἐφέραμ' ἀπ' το πλοῖο,
κ' ἴσια τα μοιρασθήκαμε να μὴ κλαυθὴ κανένας.
καὶ ὡς ἐμοιράζονταν τ' ἀρνιά, ἔς ἔμενα το κριάρι

540

545

550

έδωσαν δῶρο οἱ σύντροφοι· το 'σφαξα εγώ 'ς τον ἄμμο
του μαυρονέφελου Διός, οπ' ὅλων βασιλεύει,
και τα μεριά του πρόσφερα' κ' εκείνος 'ς την θυσία
δεν πρόσεχε, ἀλλ' εσπούδαζε το πῶς να χαθoύν ὅλοι
οἱ ποθητοί μου σύντροφοι και τα καλὰ καράβια.

555

.

Αυτοῦ τότε' ἐκαθόμασθεν, ολήμερά ως το δεῖλι
μ' ἄφθονο κρέας, με κρασί γλυκό φαγοποτώντας.
και ο ἥλιος ἄμ' ἐβύθισε, κ' ἤλθε κατόπ' η νύκτα,
ν' ἀναπαυθoύμ' ἐπέσαμε 'ς την ἄκρα της θαλάσσης,
εφάν' η ροδοδάκτυλη Ἡώ του ὀρθρου κόρη,
και τότε των συντρόφων μου παράγγειλα 'ς τα πλοῖα
νάμπουν και τα πρυμόσχοινα να λύσουν κείνοι ἐμπήκαν,
εἰς ταις σανίδαις κάθισαν με τάξι ἀραδιασμένοι,
και την λευκή την θάλασσα με τα κουπιά βροντοῦσαν.
θλιμμένοι ἐπλέαμεν ἐμπρός, μακράν ἀπὸ τον χάρο
πρόθυμ', ἀλλὰ των ποθητῶν συντρόφων στερημένοι.

560

565

.

.

.

Ραψωδία Κ

.

.

.

Σ' την Αἰολία φθάσαμε την νήσο, 'που εκατοῖκα

ο Ιπποτάδης Αίολος, των αθανάτων φίλος·
 πλωτό νησί, και ασύντριφτον ολόγυρα έχει τείχος
 χάλκινο, και πατόκορφα γλυστρή πέτρ' αναιβαίνει.
 και δώδεκ' είχε αυτός παιδιά 'ς το σπίτι γεννημένα, 5
 έξι κοράσια, και ανθηρά τ' άλλ' έξι παλληκάρια.
 εις γάμον αυτός ένωσε τ' αγόρια με ταις κόραις,
 και απ' τον πατέρ' αχώριστοι και απ' την χρηστήν μητέρα
 συμποσιάζουν, και φαγιά μύρια ποτέ δεν λείπουν.
 και κρότους έχουν κ' ευωδιαίς η αυλή και όλο τα δώμα 10
 ολήμερα, και ολονυκτής με ταις σεμναίς συμβίαις
 κοιμούντ' εκείν' εις τάπηταις και εις τορνευμέναις κλίναις.
 'ς την πόλιν αυτών ήλθαμε και εις τα λαμπρά παλάτια,
 ολόκληρο μ' εξένιζε φεγγάρι, και, ως μ' ερώτα,
 ένα προς ένα τώλεγα με τάξι εγώ, την Τροία, 15
 και τ' άρμενα των Αχαιών και την επιστροφή τους.
 αλλ' ότ' εζήτησα κ' εγώ να με ξεπροβοδήση,
 πρόθυμος το προβάδισμα μού ετοίμασεν εκείνος·
 έκδαρε βώδι εννηάχρονο και μώδωσε τ' ασκί του,
 κ' έδεσε μέσα ταις ορμαίς των ηχηρών ανέμων, 20
 τι των ανέμων φύλακα τον έκαμε ο Κρονίδης,
 όποιον εκείνος βουληθή να πάυ' ή να σηκόνη.
 με λαμπρό σύρμα το 'δεσε 'ς του карабиού το βάθος,
 ολάργυρο, μη κάπουθεν άχνη περάση ολίγη.
 κ' εμ' έστειλε του Ζέφυρου το πνεύμα να οδηγάη 25
 εμάς και τα καράβια μας· αλλά να το τελειώση

δεν έμελλε· εχαθήκαμεν από την αγνωσιά μας.

.

Ημέραις εννηά πλέαμεν, άκοπα νύκτα ημέρα,
και την δεκάτην άρχιζε να φαίνεται η πατρίδα,
κ' εβλέπαμ' ήδη ταις φωτiais όπ' έκαιαν οι ποιμένες. 30

'ς ύπνο τότ' έπεσα γλυκόν, σβυμμένος απ' τον κόπο,
τι κανενός δεν άφησα, αλλ' απ' αρχής κρατούσα
τον πόδα, όπως ταχύτερα φθάσουμε 'ς την πατρίδα.

άρχισαν να συνομιλούν ωστόσο οι σύντροφοί μου·
'πώφερνα σπίτι ενόμιζαν ασήμι και χρυσάφι, 35
'που έμενα τάχ' ο Αίολος εχάρισ' ο γενναίος.

και κάποιος προς τον σύντροφο σιμά του εστράφη κ' είπε·

«Θε μου, πώς είναι αγαπητός παντού και δοξασμένος
τούτος εις όποιαν χώραν πα, και εις όποιο μέρος φθάνη.

και λάφυρα πολύτιμα και πλήθια από την Τροία 40
φέρνει, κ' εμείς 'που εκάμαμε μ' αυτόν τον ίδιο δρόμο
μ' αδειανά χέρια γέρνουμε 'ς την ποθητήν πατρίδα.

και τούτα τώρ' ο Αίολος του εδώρησε γι' αγάπη·
αλλ' έρχεσθ' εδώ γλήγορα τι να είναι αυτά να ιδούμε,
πόσο χρυσάφι μες τ' ασκί και πόσο υπάρχει ασήμι». 45

.

Είπαν και η κακή νίκησεν η γνώμη των συντρόφων.
το λύσαν, και όλοι εξ' ώρμησαν οι άνεμοι κ' επήρε
αυτούς ο ανεμοστρόβιλος μακράν απ' την πατρίδα
εις τα πελάγη, κ' έκλαιαν· τινάχθηκ' απ' τον ύπνο,

και μες την ακριμάτιστη ψυχή μου εγώ μετρούσα 50
ή από την πλώρη να ριχτώ και να σβυσθώ 'ς το κύμα,
ή να υποφέρω αμίλητα και εις την ζωή να μείνω.
είπα να μείνω 'ς την ζωή και μέσα εις το καράβι
κειτόμουν ολοσκέπαστος· και η τρικυμιά τα πλοία
'ς το Αιόλιο γύρισε νησί, και οι σύντροφοι εστενάζαν. 55

.
Βγήκαμε τότε και νερόν επήραμε από βρύσι,
και οι σύντροφοι εγευμάτισαν προς τα γοργά καράβια.
και το φαγί και το ποτόν άμ' ευφρανθήκαμ' όλοι,
κίνησα με τον κήρυκα και μ' έναν των συντρόφων
προς τα εύμορφα τα δώματα του Αιόλου, και τον ηύρα 60
'πώτρωγε με την σύντροφο και μ' όλα τα παιδιά του.
και άμα εις το δώμα εφθάσαμε, 'ς της θύρας το κατώφλι
καθίζαμεν εθαύμαζαν εκείνοι κ' ερωτούσαν
«πώς ήλθες; ποια μοίρα κακή σ' ευρήκεν, Οδυσσέα;
πρόθυμα εμείς σ' εστείλαμε 'ς την ποθητήν πατρίδα 65
να φθάσης, εις το δώμα σου, και όπου η ψυχή σου θέλει».

.
Αυτά 'παν· τότε απάντησα με την καρδιά θλιμμένη·
«μ' έβλαψαν σύντροφοι κακοί και ολέθριος ύπνος άμα·
αλλ' έχετε την δύναμι και σώσετέ με, ω φίλοι».

.
Με τέτοια λόγια θέλησα να τους καταπραΰνω. 70
εκείνοι έμειναν άφωνοι, και απάντησε ο πατέρας·

«γκρεμίσου ευθύς απ' το νησί, όνειδος των ανθρώπων.
τι κρίμα τώχω να δεχθώ ή να ξεπροβοδήσω
άνδρα, 'που οι μάκαρες θεοί μισούν και κατατρέχουν·
γκρεμίσου, αφού 'δω σ' έστειλεν η οργή των αθανάτων». 75
είπε και μ' έδιωξεν ευθύς, κ'εγώ βαρειά βογγούσα.

·
Εκείθ' επλέαμεν εμπρός, με την ψυχή θλιμμένη.
κ' οι άνδρες όλοι εδείλιαζαν βαρειά λαμνοκοπώντας,
χαμένα, ότι δεν φαίνονταν η επιστροφή μας πλέον.
και ημέραις έξι πλέοντας άκοπα, την εβδόμη 80
'ς την υψηλήν εφθάσαμεν ακρόπολι του Λάμου
Λαιστρυγονιά Τηλέπυλην, όπου βοσκός, 'που μπαίνει,
βοσκόν, 'που βγαίνει, χαιρετά και τούτος του απαντάει.
άνθρωπος άυπνος ουτού μισθούς θα 'παιρνε δύο,
τον έναν βώδια βόσκοντας, αρνιά λευκά τον άλλον, 85
τι έχουν τους δρόμους των εγγύς η νύκτ' αυτού και η 'μέρα.
'ς τον εύμορφον εμπήκαμε λιμένα, 'που από βράχους
κλειέται υψηλούς ολόγυρα 'ς το 'να και 'ς τ' άλλο πλάγι,
και άκραις ξεβγαίνουν πετακταίς αντίκρ' η μια της άλλης
'ς την θάλασσα, κ' έχει στενό το στόμα του ο λιμένας. 90
εκεί μέσ' όλοι ωδήγησαν τα ισόπλευρα καράβια.
και τούτα μέσα εδέθηκαν εις τον βαθύ λιμένα,
σύνεγγυς όλα, ότι ποτέ δεν φούσκονε αυτού κύμα
ούτε μεγάλο, ούτε μικρό, αλλ' άσπρη έχει γαλήνη·
εγώ μόνος εκράτησα έξω το μαύρο πλοίο 95

αυτού 'ς την άκρα, κ' έδεσα 'ς τον βράχο το σχοινί του.
 και ανέβηκα κ' εστάθηκα εις κορυφήν πετρώδη,
 και ούτ' έργα εφαινονταν βωδιών αυτού και ούτ' έργ' ανθρώπων.
 τον καπνό μόνον βλέπαμε, 'που από την γην επήδα.
 τότε συντρόφους έστειλα να υπάγουν και να μάθουν 100
 ποιοι σιτοφάγοι άνθρωποι 'ς την γην εκείνην ήσαν,
 δυο διαλεκτούς, και κήρυκα μ' αυτούς έσμιξα τρίτον.
 τον δρόμον ακολούθησαν εκείνοι, όπου τ' αμάξια
 τα ξύλ' άπ' τα υψηλά βουνά 'ς την πόλιν καταιβάζαν,
 και άντεσαν νέαν, πώπαιρνε νερόν εμπρός 'ς την πόλι 105
 του Αντιφάτη, βασιληά των Λαιστρυγόνων, κόρη.
 κατέβ' η νέα 'ς την λαμπρή πηγή, την Αρτακία,
 ότι απ' εκείνην έφερναν όλοι νερό 'ς την πόλι.
 την ελλησίασαν αυτοί, της μίλησαν, κ' ερώταν
 ποιος είν' εκείνων βασιληάς, και ποιους εξουσιάζει. 110
 και η κόρη ευθύς τους έδειξε το δώμα του πατρός της.
 εις το παλάτι ως έφθασαν την σύντροφόν του ευρήκαν,
 'που ως κορφοβούν' ήτο υψηλή, και τους επήρε φρίκη.
 έκραξε από την σύνοδον τον άνδρα της εκείνη,
 τον Αντιφάτην, οπού ευθύς να τους χαλάση εσκέφθη. 115
 άρπαξε αμέσως κ' έφαγεν τον έναν των συντρόφων·
 οι άλλοι δυο πετάχθηκαν και 'ς τα καράβια φθάσαν.
 και αυτός 'ς την πόλι σήκωσε βοή, και οι Λαιστρυγόνες,
 ως άκουσαν, οι δυνατοί κείθε κ' εδώθ' ερχόνταν
 άπειροι, και δεν ώμοιαζαν ανδρών αλλά Γιγάντων. 120

και με πέτραις ἀβάστακταις των βράχων απ' ταις ἀκραις
κτυπούσαν και ἄρχισε κακὸς εἰς τα καράβια κρότος,
οἱ ἄνδρες ὡς φονεύονταν κ' ἐσπώνταν τα καράβια.
και ὡς ψάρια τοὺς καμάκιζαν και, ἄθλιο φαγί, τοὺς παίρναν.
και αὐτοὺς ἐνὼ ξολόθρευναν εἰς τον βαθὺ λιμένα, 125
απ' το πλευρό μου ἔσυρα το ακονητὸ σπαθί μου
κ' ἔκοψα τα πρυμόσχοινα του μαυροπλώρου πλοίου·
και τοὺς συντρόφους πρόσταξα να πέσουν 'ς τα κουπία
να φύγουμε απ' τον ὄλεθρο, κ' ἐκεῖνοι τρομασμένοι
ὅλοι ἐνταυτῷ με τα κουπιά την θάλασσαν τaráξαν. 130
κ' ευφρόσυνα εἰς το πέλαγος ἔφυγε ἀπὸ τοὺς βράχους
τοὺς κρεμαστοὺς το πλοῖο μου· τ' ἄλλ' ὄλ' αὐτοῦ χαθήκαν.
.

Θλιμμένοι ἐπλέαμεν ἐμπρός, μακράν ἀπὸ τον χάρο
πρόθυμ', ἀλλὰ των ποθητῶν συντρόφων στερημένοι.
και 'ς την Αἰαία φθάσαμε την νήσο, 'που εκατοῖκα 135
η Κίρκ' η καλοπλέξουδη, δεινὴ θεά, φωνοῦσα,
του κακοβούλου ἀντάδελφῃ του Αἰήτῃ· και τοὺς δύο
'Ἥλιος ο κοσμοφωτιστὴς ἐγέννησε και η Πέρση,
ἐκεῖνη, 'που του Ωκεανοῦ πάλ' ἦταν θυγατέρα.
και αὐτοῦ 'ς την ἄκρη ἀράξαμε σιγὰ σιγὰ το πλοῖο 140
μέσα εἰς λιμέν' ἀκίνδυνον θεὸς μας ὠδηγοῦσε.
βγήκαμ' αὐτοῦ κ' ἐμείναμε δυο 'μέραις και δυο νύκταις,
και την καρδιά μας ἔτρωγεν η μέριμνα και ο κόπος.
ἀλλ' ὅτε η καλοπλέξουδη Ἡὼ την τρίτη ἡμέρα

έφερε, το κοντάρι μου και το μαχαίρι επήρα, 145
 και απ' το καράβι ογλήγορα 'ς αγνάντιο βγήκ' επάνω,
 έργα θνητών ίσως ιδώ και την φωνήν ακούσω·
 ανέβηκα κ' εστάθηκα εις κορυφή πετρώδη,
 και απ' την ευρύχωρη την γη καπνός μου εφανερώθη,
 της Κίρκης εις τα μέγαρα, 'ς τα πυκνωμένα δάση. 150
 και αμέσως εγώ μέτρησα 'ς τα βάθη της ψυχής μου,
 τον μαύρον άμ' είδα καπνόν, να υπάγω εκεί να μάθω.
 κ' εύρηκα συμφερότερο να καταιβώ εγώ πρώτα
 'ς το πλοίο μου, 'ς της θάλασσας την άκρα, και αφού δώσω
 το γεύμα εις τους συντρόφους μου, να στείλω αυτούς να μάθουν. 155
 αλλ' όταν εις το ισόπλευρο καράβ' είχα σιμώσει,
 των θεών κάποιος τότε εμέ τον έρμον ελυπήθη,
 κ' ελάφ' υψηλοκέρατο μεγάλο αυτού 'ς τον δρόμο
 μώστειλε, οπού 'ς τον ποταμόν απ' την βοσκή του λόγγου
 να ποτισθή κατέβαινεν ο ήλιος το 'χε ανάψει. 160
 κει, 'πώβγαινε, το κτύπησα 'ς το ραχοκόκκαλό του,
 και απ' τ' άλλο μέρος πέρασε το χάλκινο κοντάρι.
 χάμου βογγώντας έπεσε, κ' επέταξε η πνοή του·
 επάτησά το κ' έσυρα το χάλκινο κοντάρι
 μέσ' από την λαβωματιά, και απόθωσά το χάμου. 165
 και αφού γύρωθε ανέσπασα και βούρλα και λυγέρια,
 κ' έπλεξα όσο μιαν ορνιά σχοινί καλοστριμμένο
 απ' τα δυο μέρη, κ' έδεσα του τέρατος τα πόδια,
 το 'φερνα κατατράχηλα, κ' επήγαινα 'ς το πλοίο,

ἔς τ' ἀκόντι στηριζόμενος· τέτοιο θεριό μεγάλο 170
να φέρω δεν θα δύνομουν ἔς τον ὦμο μ' ἓνα χέρι.
εμπρός ἔς το πλοίο το ῥίξα· κ' εσήκωσα τους φίλους,
καθέναν πλησιάζοντας με λόγια μελωμένα·
«ὦ φίλοι, ἀν καὶ περίλυποι, δεν θέλει καταβούμε
ἔς τον Ἄδη, πρὶν ἔλθῃ γιὰ μας ἡ ὥρα του θανάτου. 175
ἀλλ' ὅσο βρώσι καὶ πιτότ' δεν λείπουν ἔς το καράβι,
ας θυμηθούμε το φαγί, νὰ μὴ μας φθεῖρ' ἡ πείνα».

·
Οἱ λόγοι μου τοὺς ἐπείσαν, κ' εὐθύς ξεσκεπασθήκαν,
καὶ αὐτοῦ ἔς τὴν ἄκρῃ βγαίνοντας τῆς ἀτρυγῆς θαλάσσης,
το ἐλάφι ἐκεῖνο θαύμαζαν, θεόρατο θερίο· 180
καὶ ἀφοῦ το καλὸ θέαμα θωρώντας εὐφρανθήκαν,
χερονιφθήκαν κ' ἔκαμαν λαμπρότατο τραπέζι.

·
Αὐτοῦ τότε' ἐκαθόμασθεν, ὁλήμερα ὡς το δεῖλι
μ' ἀφθονο κρέας, με κρασί γλυκό, φαγοποτώντας.
καὶ ὁ ἥλιος ἄμ' ἐβύθισε κ' ἤλθε κατόπ' ἡ νύκτα, 185
ἀναπαυθήκαμεν ἐμεῖς ἔς τὴν ἄκρᾳ τῆς θαλάσσης.
εφάν' ἡ ροδοδάκτυλῃ Ἡὼ του ὀρθρου κόρη,
κ' ἔκαμα ἐγὼ συνάθροισι καὶ μέσα εἰς ὅλους εἶπα·
«ὦ σύντροφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ λυπημένοι, ἀκούτε·
ποὺ εἶν' ἡ αὐγὴ δεν ξεύρουμε καὶ ποὺ το σκότος εἶναι, 190
το μέρος ὅπου ὁ φωτιστὴς ὁ ἥλιος βασιλεὺει,
κ' ἐκεῖν' ὅπου σηκώνεται· πλὴν ἀς σκεφθούμε τώρα

κάποι' αν υπάρχει μηχανή· κ' εγώ δεν την ευρίσκω.
ότι απ' αγνάντιο πετρωτόν εγώ την νήσον είδα,
'που ωσάν στεφάνι ατέραντος την περιζώνει ο πόντος. 195
κείται η νήσος χαμηλή, και μες την μέση εκείνης
είδα καπνόν ανάμεσα 'ς τα πυκνωμένα δάση».

·
Κ' εκείνοι εκαρδιοκόπηκαν, τα έργα ως ενθυμούνταν,
'που ο Λαιστρυγόνας έπραξεν ο άγριος Αντιφάτης,
κ' η αμάλακτη του Κύκλωπα καρδιά του ανθρωποφάγου. 200
σφικτά να κλαίουν άρχισαν, δάκρυα πικρά να χύνουν,
αλλά δεν είχαν όφελος απ' το παράπονό τους.
κ' εγώ απ' αυτούς ισάριθμους εμόρφωσα δυο τάξεις
και δυο τους έβαλ' αρχηγούς· της μιας την αρχηγία
εγώ 'λαβα, ο θεόμορφος Ευρύλοχος της άλλης· 205
εις χάλκινο περίκρανο τινάξαμε τους κλήρους,
και του Ευρυλόχου εβγήκ' ευθύς ο κλήρος του γενναίου.
κίνησε αυτός με εικοσιδυό συντρόφους, 'π' όλοι εκλαίαν,
κ' εμείς, 'που οπίσω εμέναμεν, εκλαίαν' ως εκείνοι.
ηύραν εις τόπον ανοικτόν, 'ς της λαγκαδιάς την μέση, 210
ωραία μαρμαρόκτιστα τα μέγαρά της Κίρκης.
και λύκους είδαν ορεινούς τριγύρω και λεοντάρια,
οπού με κακά βότανα τα 'χε μαγεύσει εκείνη.
ουδ' ώρμησαν επάνω τους, αλλ' όλοι εσηκωθήκαν,
και τους επεριχαίρονταν με ταις μακρυαίς ουραίς των. 215
και ως από γεύμ' ότ' έρχεται, με την ουράν οι σκύλοι

τον κύριον περιχαίρονται, γλυκάδια καρτερώντας,
ὅμοια τους περιχαίρονταν οι λέοντες και οι λύκοι.
τρόμαξαν κείνοι βλέποντας τα φοβερά θερία,
και 'ς της καλόκομης θεάς τα πρόθυρα εσταθήκαν. 220

και άκουαν την Κίρκη μέσαθεν, 'που γλυκοτραγουδούσε,
και άφθαρτον ύφαινε πανί, μέγα, λαμπρόν, ως είναι
όλα τα έργα των θεών, ψιλά, χαριτωμένα.
τότε ο Πολίτης ο αρχηγός, απ' όλους τους συντρόφους
ο φίλος μου ο πιστότερος, 'ς αυτούς άρχισε κ' είπε· 225
«κάποια κει μέσα, φίλοι μου, πανί μεγάλο υφαίνει
και τραγουδά γλυκύτατα, 'που ηχολογάει το δώμα,
είτε θεά 'ναι, είτε θνητή· και ας κράξουμε ν' ακούση».

.
Είπε, κ' εκείνοι εφώναξαν σφικτά και την εκράξαν.
και αυτή πετάχθη και άνοιξε ταις φωτοβόλαις θύραις, 230
και τους καλούσε· αστόχαστα κατόπι επήγαν όλοι·
έμειν' οπίσ' ο Ευρύλοχος, ότι εδοκήθη απάτην.
και μέσ' αυτή τους οδηγεί, εις θρόνους τους καθίζει,
και τους ζυμώνει μ' άλευρα τυρί και ξανθό μέλι
με κρασί Πράμνειο· κ' έσμιγεν εις το φαγιό βοτάνια 235
φθοροποιά, να λησμονούν καθόλου την πατρίδα.
και ως το 'δωσε και το 'πιαν, τους κτύπησεν εκείνη
με ραβδί 'που 'χε, κ' έκλεισεν αυτούς 'ς ταις χειρομάνδραις.
κ' εκείνοι χοίρων κεφαλαίς, φωνή, και τρίχαις είχαν,
και όλο το σώμ', αλλ' έμεινεν ο νους ως ήταν πρώτα. 240

·

Εκεί 'ς ταις μάνδραις έκλαιαν, και αυτών έρριξε η Κίρκη
να φάγουν πρινοβάλανα, ακράνια, βαλανίδια,
εκείνα, οπ' όλα είναι τροφή των χαμοκοϊτων χοϊρων.
κ' έγυρ' ευθύς ο Ευρύλοχος 'ς το μελανό καράβι,
να ειπή την μαύρη συμφορά, 'που τους συντρόφους ηύρε. 245
και ο πόνος ως τον έπνιγε, να βγάλη από τα χείλη
λόγο δεν εκατόρθονε· τα μάτια του εγεμίζαν
δάκρυα, και μόνον κλάμματα είχε η ψυχή του εμπρός της.
αλλ' ότε όλοι ερωτήσαμεν εκείνον με απορία,
τοτ' εδιηγήθη την φθορά των θλιβερών συντρόφων· 250
«'ς τα δάση, ως είπες, πήγαμε, λαμπρότατε Οδυσσέα,
κ' ηύραμε μέγαλα λαμπρά και μαρμαροκτισμένα,
εις τόπον ολοφάνερο, 'ς της λαγκαδιάς την μέση.
κάποια κει μέσα, υφαίνοντας μέγα πανί, τραγουόδα,
είτε θεά 'ναι, είτε θνητή· κ' εκείνοι την φωνάξαν, 255
και αυτή πετάχθη και άνοιξε ταις φωτοβόλαις θύραις,
και τους καλούσε· αστόχαστα κατόπι επήγαν όλοι.
απάτην εδοκήθηκα κ' έμεινα οπίσω μόνος.
κ' εκείνοι ανεμοκάηκαν όλοι μαζή και ουδ' ένας
εφάνη πλειά, κ' έμεινα εγώ πολληώρα καρτερώντας». 260

·

Αυτά 'πε, και εις τους ώμους μου κρέμασα εγώ το ξίφος
χάλκινο, ασημοκάρφωτο, μέγα, και ομού το τόξο,
κ' εκείνον πάλι επρόσταξα τον δρόμο να μου δείξη.

τα γόνατά μου αγκάλιασεν αυτός παρακαλώντας,
και κλαίοντας μου ωμίλησε με λόγια πτερωμένα· 265
«άφες μ' εδώ, διόθρεφε· κει πέρα μη με σύρης,
τι δεν θα γύρης ούτε συ, το ηξεύρω, ούτε θα φέρης
κανέναν των συντρόφων σου· πλην γλήγορα με τούτους
ας φύγουμε, όσο είναι καιρός να φυλαχθούμε ακόμη».

·
Αυτά πε, κ' εγώ προς αυτόν αλάντησα και είπα· 270
«κάθιζ', Ευρύλοχε, συ αυτού, να τρώγης και να πίνης,
'ς τον τόπο όπου ευρίσκεσαι, σιμά 'ς το μαύρο πλοίο·
εγώ θα υπάγω· φοβερή με υποχρεώνει ανάγκη».

·
Και απ' το καράβι ανέβηκα κ' από το περιγιάλι.
και ότ' έφθασα διαβαίνοντας την ιερή λαγκάδα, 275
σιμά 'ς της πολυβότανης Κίρκης το μέγα δώμα,
τότε ο χρυσόρραβδος Ερμής, 'ς το δώμα ενώ κινούσα,
εμπρός μου εφάνη ως άγουρος 'π' σκροφυτρώνει τρίχαις,
κ' είναι ο καιρός 'που' φαίνεται της νειότης όλ' η χάρι·
ήλθε, το χέρι μώσφιξεν, ωνόμασέ με κ' είπε· 280
«πάλιν, ω δύστυχε, πού πας 'ς τα όρη μέσα μόνος,
του τόπου ανήξερως; κ' εδώ 'ς της Κίρκης τους κρυψιώναις
τους στερεούς οι φίλοι σου 'σαν χοίρ' είναι κλεισμένοι·
και αυτούς να λύσης συ θα πας κει μέσα· αλλά πιστεύω
δεν θα γυρίσης, αλλ' αυτού θα μείνης 'που 'ναι οι άλλοι. 285
αλλ' από τέτοιον όλεθρον εγώ θα σε λυτρώσω·

έμπα με τούτο το καλό βοτάνι, οπού σου δίδω,
της Κίρκης μες τα δώματα, και αυτό θα σε φυλάξη.
και όλα τα ολέθρια θα σου ειπώ σοφίσματα της Κίρκης·
μίγμα θα φθειάση και εις αυτό βοτάνια θα σου ρίξη· 290
αλλά τα μάγια της εσέ να πιάσουν δεν θ' αφήση
το βότανό μου το καλό· και μάθε τ' άλλ' ακόμη·
άμ' έλθ' η Κίρκη με μακρύ ραβδί να σε κτυπήση,
απ' το πλευρό σου σύρ' ευθύς τ' ακονητό σπαθί σου,
'ς την Κίρκη ρίξου ως άνθρωπος, 'που αίμα ορμά να χύση· 295
θα φοβηθή, και θα σου ειπή να κοιμηθής μαζί της·
πρόσεχε τότε, της θεάς μην αρνηθής την κλίνη,
τους φίλους σου όπως λύση αυτή και σε καλοξενίση·
αλλά να ομόση ζήτησε θεών των μέγαν όρκο,
ότι άλλο ενάντια σου κακό δεν θα σκεφθή κανένα, 300
μήπως ανδρεία και δύναμιν, ως γυμνωθής, σου πάρη».

·
Είπε, και ανέσπασε απ' την γη το βόταν' ο Αργοφόνος,
μου το 'δωσε και μώδειξε το κάθε ιδίωμά του·
η ρίζα του είναι ολόμαυρη, λευκόν ως γάλα τ' άνθος.
μώλυ το λέγουν οι θεοί· κακά το ξεριζώνει 305
άνδρας θνητός· αλλ' ημπορούν οι αθάνατοι τα πάντα.

·
Και από το σύνδενδρο νησί 'ς ταις κορυφαίς του Ολύμπου
ο Ερμής ανέβη ευθύς, κ' εγώ της Κίρκης προς το δώμα
κίνησα, και η καρδιά μου πολλήν είχε μαυρίλα.

της καλοπλέξουδης θεάς εστάθηκα εις την θύρα· 310
ἐσυρα τότε· ἐγὼ φωνή και μ' ἀκουσεν εκείνη·
ευθύς πετάχθη και ἀνοίξε ταις φωτοβόλαις θύραις,
και μ' εκαλούσε· ανήσυχος κατόπι της ἐπήγα·
'ς αργυροκάρφωτο θρονί μ' ἐκάθισεν εκείνη·
ἦταν ωραίο, τεχνικό, κ' εἶχε υποπόδι κάτω· 315
μῖγμα εις ποτήρι ολόχρυσο μου ετοίμασε να πῶ,
κ' ἔρριξε μέσα βότανα και ολέθρια μελετούσε.
και ἄμ' ὅλο το 'πα και ποσῶς τα μάγια δεν μ' ἐπιάσαν,
μ' ἓνα ραβδί μ' ἐκτύπησεν, ωνόμασέ με κ' εἶπε·
«'ς την χοιρομάνδρ' ἄμε και συ, ζάψε με τους συντρόφους». 320
εἶπε, κ' ἐγὼ ξεγύμνωσα τ' ἀκονητό σπαθί μου
'ς την Κίρκη ἐπάν', ως ἄνθρωπος 'που αἶμα ορμά να χύσῃ·
φωνάζει εκείνη και σκυφτή σφίγγει τα γόνατά μου,
και κλαίοντας με προσφωνεῖ με λόγια πτερωμένα·
«ποιος εἶσαι; πόθε; ἡ πόλι σου πού εἶναι και οι γονεῖς σου; 325
πῶς ἐπιες και δεν σ' ἐπιασαν τα βότανά μου τούτα!
και αυτά τα βότανα κανεῖς θνητός δεν υποφέρει,
ἄμα τα πιη και του διαβούν των οδοντιῶν το φράγμα·
πλην συ 'ς τα στήθη μέσα κλείς ἀμάλακτην καρδιά.
συ 'σαι ἀσφαλτα ο πολὺτροπος ἐκεῖνος Οδυσσέας, 330
'που πάντοτε ο χρυσοῖ ραβδος μου πρόλεγε Αργοφόνος
ὅτι απ' την Τροία γέρνοντας ἐμελλ' ἐδῶ ν' ἀράξῃ.
ἀλλά το ξίφος θήκιασε, και εις την δική μας κλίνη
ἐλ' ας πλαγιάσουμε μαζή, αν θέλῃς μεταξύ μας

η κλίνη και τ' εγκάλιασμα κάθε υποψιά να σβύσουν». 335

.

Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτήν απάντησα και είπα·
«ω Κίρκη, πώς εσύ ζητείς εγώ να σου 'μαι πρᾶος,
'που τους συντρόφους μώκαμες 'ς τα μέγαρά σου χοίρους,
κ' ἐμέ κρατώντας τώρα ἐδὼ με προσκαλείς με δόλο
'ς τον θάλαμό σου, ν' αναιβῶ την ιδική σου κλίνη, 340
ὅπως ανδρεία και δύναμιν, ως γυμνωθῶ, μου πάρης.
οὐδέ ποτέ θ' αναιβῶ ἐγὼ την ιδική σου κλίνη,
αν μη θελήσης, ὦ θεᾶ, να ομόσης μέγαν ὄρκο,
ὅτι ἄλλο ἐνάντια μου κακὸ δεν θα σκεφθῆς κανένα».

.

Εἶπα, κ' ἐκείνη ὠρκίσθηκεν ὅπως ἐγὼ ζητούσα. 345
και αφοῦ τον ὄρκον ὤμοσε και αὐτὸν ἐπρόφερ' ὅλον,
'ς της Κίρκης τότε ἀνέβηκα την ζηλεμμένην κλίνη.

.

Ὡστόσον η θεράπαιναις 'ς το σπῖτι ὅλα ετοιμάζαν,
τέσσεραις, 'πώχει ἀκούρασταις 'ς τα μέγαρα υπηρέτραις·
των πηγῶν εἶναι, των δασῶν, ἐκείναις θυγατέραις, 350
και των ἀγίων ποταμῶν, 'που εἰς τα πελάγη ρέουν.
τούτῃ με πεύκια πορφυρά, πανεύμορφα, τους θρόνους
ἐστρων', ἐπάνω εἰς τα λινὰ λευκότετα σινδόνια·
ἡ ἄλλη 'ς τους θρόνους ἐμπροσθεν ολάργυρα τραπέζια
ἐσυρνε, κ' ἐβάζε εἰς αὐτὰ χρυσόπλεκτα κανίστρια· 355
συγκέρνα η τρίτῃ το κρασί 'ς ολάργυρον κρατήρα,

γλυκ' ως το μέλι, και χρυσά εμοίραζε ποτήρια·
 και φέρν' η τέταρτη νερό και ανάφτει πολλήν φλόγα
 κάτω από μέγαν τρίποδα με λέβητα οπού λάμπει·
 κ' εκείνη ως το είδε 'πώβραζε, μ' εμβάζ' εις τον λουτήρα, 360
 νερό παίρνει απ' τον τρίποδα τον μέγαν και μου χύνει,
 ως το γλυκοσυγκέρασε, 'ς την κεφαλή, 'ς τους ώμους,
 ως 'πώδιωξ' απ'τα μέλη μου τον καρδιοφθόρον κόπο.
 και άμ' έλουσέ με κ' έχρισε με το παχύ το λάδι,
 και ωραιάν χλαίνην μ' ένδυσεν η κόρη και χιτώνα, 365
 'ς το δώμα ευθύς μ' ωδήγησε, κ' εκάθισέ με εις θρόνον,
 αργυροκάρφωτον, λαμπρόν, κ' είχε υποπόδι κάτω.
 και νίψιμο η θεράπαινα φέρνει και από προχύτην
 χύνει εύμορφον, ολόχρυσον, 'ς ολάργυρη λεκάνη,
 για να νιφθώ· κ' ένα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός μου. 370
 και η σεβαστή κελλάρισσα τον άρτον παραθέτει,
 και απ' όσα φύλαγε φαγιά προσφέρει μου περίσσα.
 και ανώφελα μ' ανάγκαζε να φάγω· εγώ καθόμουν
 μ' άλλα 'ς τον νου, και όλο κακά προέβλεπε η ψυχή μου.
 .
 Και ως μ' είδεν ότι εκάθομουν η Κίρκη, και τα χέρια 375
 εις το φαγί δεν άπλονα, και μαύρην λύπην είχα,
 μ' εσίμωσε και ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
 «πώς κάθεσαι ωσάν άφωνος και τρώγεις την καρδιά σου,
 και ουδέ φαγί, και ουδέ πιτόν, εγγίζεις, Οδυσσέα;
 δόλους πάλ' υποπτεύεσαι, και όμως, αφού τον όρκο 380

τον τρομερόν σου επρόφερα, δεν έχεις να φοβήσαι».
Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτήν απάντησα και είπα·
«ω Κίρκη, και ποιος είν' αυτός, 'π' ανθρωπινά 'χει σπλάχνα,
και θα τον άφινε η καρδιά φαγί να δοκιμάση,
πριν λύση τους συντρόφους του και τους θωρήση εμπρός του; 385
αλλ' αν ολόψυχα ποθείς να φάγω και να πλώ,
λύσε, να ιδούν τα μάτια μου τους ποθητούς συντρόφους».

·
Είπα, και από το μέγαρον η Κίρκη εξήλθε κ' είχε
ραβδί 'στο χέρι, και άνοιξεν ευθύς την χοιρομάνδρα,
κ' έβγαλε αυτούς όπ' ώμοιζαν εννηάχρονα θρεφτάρια. 390
εμπρός της 'κείνοι εσταθήκαν και αραδικώς η Κίρκη
μ' άλειμμ' απ' άλλο βότανο τους έχριζε περνώντας.
κ' ερρέαν απ' τα μέλη τους η τρίχαις, οπου πρώτα
είχε γεννήσει της θεάς το φθαρτικό βοτάνι·
κ' έγειναν πάλιν άνθρωποι, 'ς την νηότη και 'ς την χάρι, 395
'ς το κάλλος και 'ς τ' ανάστημα, καλήτεροι απ' ό,τ' ήσαν.
μ' εγνώρισαν, μ' αγκάλιασαν και αγάλι αγάλ' εις όλους
τα δάκρυα γλυκανάβρυζαν, και από τα κλάυματά τους
το δώμα εβρόντα· και η θεά μ' εμάς εσυμπονούσε.
ήλθε σιμά μου η θαυμαστή θεά και τούτα μου 'πε· 400
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
τώρ' άμε προς τ' ογλήγορο καράβι, 'ς τ' ακρογιάλι,
και πρώτα σύρετε εις την γη το πλοίο και φυλάξτε
εις ταις σπηλαιίς τα κτήματα και τ' άρμενά σας όλα·

κ' ἔπειτα στρέψε φέροντας μαζί σου τους συντρόφους». 405

.

Αυτά 'πε, και τα εδέχθηκεν η ανδρική ψυχὴ μου,
κ' ἐκίνησα προς το γοργὸ καράβι, 'ς τ' ακρογιαλί,
και αυτοὺ 'ς το πλοῖον εὗρηκα τους ποθητοὺς συντρόφους,
'που ἦσαν ἀπαρηγόρητοι και ἀπαντα δάκρυα χύναν.
και ὡσάν οι μὸσχ' οι μανδριστοί, την ὥρα οπού γυρίζουν 410
ἀπ' το γρασίδ' εἰς την αὐλή χορτάταις η ἀγελάδαις,
ὅλοι μαζί ταις προὔπαντοὺν πηδώντας, ὥστε η μάνδραις
δεν τους κρατοῦν, και ολόγυρα εἰς ταις μητέραις τρέχουν
μουγκρίζοντας· ὅμοια και αυτοί, ὡς μ' εἶδαν ἐμπροσθέν τους,
εχύθησαν δακρύζοντας· κ' ἐφάν' εἰς την καρδιά τους 415
εἰς την πατρίδα ὡς να 'φθασαν, 'ς την πετρωτὴν Ἰθάκη,
'ς την γην ὅπου ἐγεννήθηκαν, 'ς την γην 'που ἀνατραφήκαν,
και κλαίοντας μου ὠμίλησαν· «για την ἐπιστροφή σου,
διόθρεφτ', ἐχαρήκαμεν, ὅσ' ἤθελε χαροῦμε
εἰς την Ἰθάκη ἀν φθάναμε, 'ς την ποθητὴν πατρίδα. 420
πλὴν τώρα εἰπέ μας την φθορά των ἄλλων των συντρόφων».

.

Κ' ἐγὼ με λόγια μαλακά 'ς ἐκείνους ἀπαντούσα·
«το πλοῖο πρῶτ' ἀς σύρουμε 'ς την γη, και τ' ἄρμεν' ὅλα
'ς τα σπήλαια μέσ' ἀς θέσουμε, και ομοῦ τα υπάρχοντά μας,
κ' εσεῖς μαζί μου να 'λθετε μ' ἀσπούδα ἐτοιμασθήτε, 425
'ς της Κίρκης τ' ἅγια δώματα να ἰδήτε τους συντρόφους,
ὅπ' ἀκόπα φαγοποτοῦν, ὅτι ἔχουν ἀφθονία».

.
Εἶπα, κ' ἐκεῖν' ὑπάκουσαν 'ς τοὺς λόγους μου, ἀλλὰ μόνος
ο Εὐρύλοχος μου ἀντίσκοφτε τὴν γνώμη των συντρόφων,
κ' ἐκείνους ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα· 430

«ἄθλιοι, ποὺ πάτε; τρέχετε με πόθο 'ς τὴν φθορά σας,
τῆς Κίρκης εἰς τὸ μέγαρο; κ' ἐκείνη 'ς ἐμᾶς ὅλους
χοίρων θα δώσῃ εὐθύς μορφὴν ἢ λύκων ἢ λεόντων,
να τῆς φυλάμε στανικῶς τὸ υπέρλαμπρο παλάτι,
ὡς ἐπράξεν ὁ Κύκλωπας, 'ς τὴν μάνδρα τὸν ὅτ' ἐμπήκαν 435
οὐ σύντροφοί μας καὶ μ' αὐτοὺς ὁ αὐθάδης Ὀδυσσεύς·
ὅτι ἀπὸ τὴν μωρία τοῦ κ' ἐκεῖνοι ἀφανισθῆκαν».

.
Αὐτὰ 'πε, κ' ἐγὼ σκέφθηκα μες τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,
τὸ μακρὺ ξίφος σύροντας ἀπ' τὸ παχὺ μερί μου,
να κόψω αὐτοῦ τὴν κεφαλὴ 'ς τὸ χῶμα νὰ κυλήσῃ, 440
ἀν καὶ στενὸν μου συγγενὴ τὸν εἶχα, ἀλλὰ μ' ἐκράτουν
ἐδῶθ' ἐκεῖθε οὐ σύντροφοι με λόγια μελωμένα·
«τούτον ἄς τὸν ἀφήσουμε, διογέννητε, ἀν προστάξεις,
νὰ μένῃ 'ς τὴν ἀκρογιαλιά καὶ νὰ φυλά τὸ πλοῖο·
κ' ἐμᾶς εἰς τ' ἅγια δώματα ὁδήγα συ τῆς Κίρκης». 445

.
Καὶ ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκαν καὶ ἀπὸ τὸ περιγιάλι,
οὐδ' ἔμεινεν ὁ Εὐρύλοχος εἰς τὸ καράβι, ἀλλ' ἦλθε
κατόπιν, ὅτι ἐτρόμαξε 'ς τὴν φοβερὴν ὀργή μου.
καὶ τοὺς ἄλλους συντρόφους μου 'ς τὸ δῶμα τῆς Ἥ Κίρκης

ἔλουσε ὥστόσον εὐμορφα κ' ἔχρισε με το λάδι,
 και τους εφόρεσε κρουσταῖς χλαμύδαις και χιτώναις· 450
 και ὅλους καλά τους ἡύραμε 'ς τα μέγαρα 'που ετρώγαν
 και ἅμα ο καθεῖς ἀντίκρυσε κ' ἐγνώρισε τον ἄλλον,
 ἐκλαιαν, ἀναστέναζαν, 'που ὅλο το δῶμα εβρόντα.
 ἦλθε σιμὰ μου ἡ θαυμαστή θεὰ και τούτα μου 'πε· 455
 «Λαερτιάδη διογενή, πολῦτεχνε Ὀδυσσεά,
 τους θρήνους πλέον παύσετε· κ' ἐγὼ καλά γνωρίζω
 και εἰς το ἰχθυοφόρο πέλαγος πόσα 'χετε υποφέρει,
 και εἰς την γην πάλι πόσοι ἐχθροὶ σας ἔχουν ἀδικήσει,
 ἡσυχὰ τώρα το φαγὶ και το κρασί χαρήτε, 460
 ὅσο ψυχὴ να λάβετε και πάλιν εἰς τα στήθη,
 ὡς ὅτε πρωταφήσατε την ποθητὴν πατρίδα,
 την πετρωτὴν Ἰθάκη σας· τῶρ' ἄψυχοι, θλιμμένοι,
 της πλάνης σας ταις συμφοραῖς θυμείσθε, και ἡ ψυχὴ σας,
 ἀπ' τα πολλὰ παθήματα, δεν δέχεται· ευφροσύνη». 465

.
 Εἶπε κ' ἐκαταλείσθηκεν ἡ ἀνδρική ψυχὴ μας.
 και τότε αὐτοῦ καθόμασθεν, ολόκληρον τον χρόνο,
 μ' ἄφθοно κρέας, με κρασί γλυκὸ, φαγοποτώντας.
 ἀλλὰ 'ς τον κύκλο των καιρῶν ὅτ' ἐκλείσεν ο χρόνος,
 οὐ μήνες ὡς ἐδιάβαιναν, και ἡ 'μέραις μεγαλώσαν, 470
 παράμερα μ' ἐκάλεσαν οὐ σύντροφοι και μου 'παν·
 «καῦμένε, την πατρίδα σου να θυμηθῇς εἰν' ὥρα,
 ἀν να σωθῇς ἡ μοῖρα σου το θέλει και να φθάσῃς

‘ς το σπίτι το καλόκτιστο, ‘ς την γη την πατρική σου».

.

Αυτά ‘παν, κ’ εκατάλειψαν την ανδρική ψυχή μου. 475

και τότε αυτού καθόμασθεν, ολημέρα ως το δειλί

μ’ άφθονο κρέας, με κρασί γλυκό, φαγοποτώντας.

και ο ήλιος άμ’ εβύθισε κ’ ήλθε κατόπι’ η νύκτα,

εις τα ισκιωμένα μέγαρα επλάγιασαν εκείνοι·

‘ς της Κίρκης εγώ ανέβηκα την ζηλεμμένην κλίνη, 480

και της θεάς τα γόνατα αγκάλιασα ως ικέτης.

μ’ άκουεν εκείνη· κ’ έλεγα με λόγια πτερωμένα·

«ω Κίρκη, την υπόσχεσι, ‘που επήρες, τέλειωσε μου·

εις την πατρίδα στείλε με· το θέλ’ ήδ’ η ψυχή μου,

τη θέλουν όλ’ οι σύντροφοι, ‘που την καρδιά μου τρώγουν, 485

τριγύρω μου οδυρόμενοι, την ώρα οπού συ λείπεις».

.

Και η θαυμαστή θεά ‘ς εμέ· «πολύτεχνε Οδυσσέα,

να μένετε εις το σπίτι μου πλεια δεν σας αναγκάζω·

αλλ’ όμως άλλο πρότερα θα κάμετε ταξείδι,

‘ς του Άδη και της άσπονδης αντάμα Περσεφόνης 490

την κατοικιά να φθάσετε, να μάθετε την μοίρα

απ’ την ψυχή του παλαιού Θηβαίου Τειρεσία,

μάντη τυφλού, ‘που ολόκληραις έχει και αυτού ταις φρέναις·

εκείνου μόνου απ’ τους νεκρούς έδωσε η Περσεφόνη

γνώσιν και νουν· ωσάν σκιαίς οι άλλοι τριγυρίζουν». 495

.

Τούτα μου είπε, και η καρδιά 'ς τα στήθη μου ερραΐσθη,
και έκλαια καθήμενος 'ς την κλίνη και η ψυχή μου
να ζήση πλειά δεν ήθελε, να ιδή το φως του ηλίου.
αλλ' άμ' αυτού κυλιούμενος εχόρτασα το κλάμμα,
το στόμα πάλιν άνοιξα κ' εκείνης απαντούσα·

500

ω Κίρκη, ποιος θα 'ναι οδηγός εις τούτο το ταξείδι;
'ς τον Άδη ακόμη πλέοντας κανείς δεν έχει φθάσει».

.

Είπα, και η θαυμαστή θεά μου απάντησεν αμέσως·

«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,

εις το καράβι σου οδηγόν καθόλου μη ζητήσης·

505

άμα τεντώσης τα λευκά πανιά 'ς τ' ορθό κατάρτι,
κάθου· φυσώντας ο Βορράς θα σου οδηγά το πλοίο.

αλλ' άμα τον Ωκεανό διαβής με το καράβι,

άγριαν θα ιδής ακρογιαλιά, και της Περσεφονείας

τα δάση, λεύκαις υψηλαίς, χασόκαρπες ιτέαις.

510

εις τον βαθύ Ωκεανό την πλώρη αυτού να στήσης,

και συ 'ς του Άδη κίνησε τ' αραχνιασμένο δώμα,

όπου ο Πυριφλεγέθοντας 'ς του Αχέροντα το κύμα,

και ο Κώκυτος, 'που της Στυγός απόκομμ' είναι, ρέουν·

πέτρ' είναι, όπου βαρύκτυπα τα δυο ποτάμια σμίγουν.

515

και ως φθάσης, ήρωα, κει σιμά 'ς το μέρος, 'που σου λέγω,

λάκκο μίαν πήχη σκάψ' ευθύς του μάκρου και του πλάτους,

και χύσε γύρω αυτού χοαίς όλων των πεθαμένων·

και αφού βάλης μελίκρατο, γλυκό κρασί κατόπι,

τρίτα νερό, και μ' ἄλευρα λευκά τα πασπαλίσης, 520
'ς ταις ἀδειαῖς κάραις των νεκρῶν εὐχου θερμιά, και τάξου
δαμάλα στείρα διαλεκτή να σφάξης ἅμα φθάσης
εις την Ἰθάκη, και πυράν πολύδωρη να κάψης,
και να προσφέρεις χωριστόν αρνί του Τειρεσία,
ΟΜΗΡΟΥ

κατάμαυρο, 'που δεύτερο δεν θα 'χη το κοπάδι. 525
και ἅμα ικετεύσης τάνδοξα των πεθαμένων πλήθη,
κριάρι σφάξε, ολόμαυρη κοντά του προβατίνα,
και στρέψε τα 'ς το ἔρεβος· συ γύρε αλλοῦ την ὄψι
προς ταις ροαῖς του ποταμοῦ· και τότε αὐτοῦ θε να 'λθουν
να σ' εὕρουν αναρίθμηταις ψυχαῖς απεθαμένων. 530

και κάμε τους συντρόφους σου να γδάρουν και να κάψουν
τ' αρνιά ριμμένα, ως τα 'σφαξε το αλύπητο μαχαίρι,
κ' ἔπειτα ευχαῖς των δυο θεῶν εἰπήτε, εις τον ανδρεῖον
τον Ἄδη και εις την ἄσπονδην ἀντάμα Περσεφόνη.
και συ το ξίφος γύμνωσε, κάθου και μην αφίνης 535
ταις ἀδειαῖς κάραις των νεκρῶν καθόλου να σιμώσουν
'ς το αἷμα, πριν συμβουλευθῆς ἐσὺ τον Τειρεσία.

ο μάντης θα 'λθῃ ευθύς ἐκεῖ να σ' εὕρῃ, ω πολεμάρχε·
αὐτὸς τον δρόμο θα σου εἰπῇ, του ταξειδιοῦ τα μέτρα,
και πῶς, το πέλαο σχίζοντας, θα φθάσης 'ς την πατρίδα». 540

.
Αὐτὰ 'πε, και χρυσόθρονη Ἡὼ 'ς τον κόσμον ἐφάνη·
κ' ἐμένα ἐκείνη ἐφόρεσε χιτῶνα και χλαμύδα·

μανδύαν λαμπροῦφαντον μέγαν ενδύθ' η νύμφη
χαριτωμένον και λεπτόν, κ' εζώσθη ακόμη ωραίο
χρυσό ζωνάρι, κ' έβαλε 'ς την κεφαλήν καλύπτρα. 545
τα δώματα εγώ διάβηκα και τους συντρόφους ηύρα,
και τους κεντούς' από σιμά με λόγια μελωμένα·
«πάψτε το γλυκανάσασμα του ύπνου, αγαπητοί μου·
ας πάμε· η Κίρκ' η σεβαστή μ' εδίδαξε τον δρόμο».
είπα, κ' εκαταλείσθηκεν η ανδρική ψυχή τους. 550

·
Αλλ' ουδ' εκείθεν άβλαπτους επήρα τους συντρόφους·
ήταν κάποιος Ελήνορας, νεώτατος· ανδρείαν
πολλήν δεν είχε, αλλ' ούτε νουν ανάμερ' απ' τους άλλους
'ς τ' άγια της Κίρκης δώματα μού πήγε να πλαγιάση,
ποθώντας το κατάψυχο, της μέθης εις την ζάλη. 555
και άμα το κίνημ' άκουσε, τον κρότο των συντρόφων,
ζάφνου εσηκώθη και ποσώς δεν ενθυμήθη πάλι
απ' την υψηλήν κλίμακα να καταιβή, 'π' ανέβη·
αλλ' απ' την σκέλην έπεσε κατάντικρα, κ' εκόπη
ο τράχηλός του, και η ψυχή ροβόλησε 'ς τον Άδη. 560

·
Και ως ήλθαν όλοι, ωμίλησα 'ς την μέση εκείνων κ' είπα·
«θαρρείτε ότι 'ς τα σπίτια μας, 'ς την ποθητήν πατρίδα,
θα πάμε· αλλ' άλλο διώρισε 'ς εμάς ταξειδ' η Κίρκη,
'ς τον Άδη και 'ς την άσπονδην αντάμα Περσεφόνη,
να ερωτηθούμε την ψυχή του μάντη Τειρεσία».

565

.
Αυτά 'πα, και η καρδιά τους 'ς τα λόγια μου ερραΐσθη,
και αυτού καθίσαν, έκλαιαν· ανέσπaan τα μαλλιά τους,
αλλ' όφελος δεν έφερναν τα κλάμματα και οι θρήνοι.

.
Και ως φθάσαμε κατάγιαλα προς το γοργό καράβι,
δάκρυα χύνοντας θερμά, 'ς την λύπη βυθισμένοι,
'ς το πλοΐον ήλθε κ' έδεσεν η Κίρκη ένα κριάρι
και προβατίνα ολόμαυρη, κ' εύκολ' απ' έμπροσθέν μας
εδιάβηκεν αγνώριστη· ποιος δύναται να βλέπη
θεάν, αν εις τον δρόμο του να φαίνεται δεν θέλει;

570

.
.
.
Ραψωδία Δ

.
.
.
Και εις το καράβι ως φθάσαμε κάτω 'ς το περιγιάλι,
πρώτα εις την θεία θάλασσα σύραμε το καράβι,
έπειτα μέσα εστήσαμε κατάρτι και πανιά,
κ' εφέραμε τα πρόβατα· κατόπι εμπήκαμ' όλοι,
δάκρυα χύνοντας θερμά, 'ς την λύπη βυθισμένοι·
και οπίσω απ' το μαυρόπλωρο καράβι έστειλε πρύμον,
'που φούσκον' όλα τα πανιά, φίλον λαμπρόν, η Κίρκη,

5

δεινή θεά, καλόκομη, ὅπ' ἔχει ἀνθρώπου γλώσσα.
και τ' ἄρμεν' αφοῦ σιάσαμε, καθόμασθε, και ὠδήγα
το πλοίο μας ὁ ἀνεμος ομοῦ και ὁ κυβερνήτης, 10
και μ' ολοτέντωτα πανιά ἀρμένιζ' ὀλημέρα.
και ὁ ἥλιος ὡς βασίλευε και ἰσκιάζαν ὅλ' οἱ δρόμοι,
'ς τον βαθύν ἦλθ' Ωκεανόν, ὅπ' ἀκρ' εἶναι του κόσμου.
ἡ πόλις εἶναι και ὁ λαός ἐκεῖ των Κιμμερίων·
νέφος πυκνό και σκοτεινόν ολούθε τους σκεπάζει, 15
οὐδέ ποτέ κυττάζει αὐτούς ὁ ἀκτινοβόλος Ἥλιος,
'ς τον ἀστροφόρον ουρανόν οὐτ' ὅταν ἀναιβαῖνη,
οὐτ' ὅταν κλίνη πρὸς την γῆν ἀπὸ τα οὐράνια μέρη·
ἀλλὰ τους ἀμοιρους θνητοὺς μαῦρη πλακώνει νύκτα.
'ς το μέρος τοῦτο ἀράξαμε και παίρνοντας τ' ἀρνία 20
βγήκαμε, και του Ωκεανοῦ το ρεῦμ' ἀκολουθώντας
ὠδεύαμε ὡς 'που ἐφθάσαμε 'ς την θέσι 'που 'πε ἡ Κίρκη.

·
Και ὁ Περιμήδης τα σφακτά και ὁ Εὐρύλοχος βαστοῦσαν·
και ἀπ' το πλευρό μου ἔσυρα το ἀκόνητό μου ξίφος,
λάκκο μιαν πήχην ἔσκαψα του μάκρου και του πλάτου, 25
κ' ἔχυσα γύρω αὐτοῦ χοαῖς ὅλων των πεθαμένων.
και ὡς ἔβαλα μελίκρατο, κρασί γλυκό, και τρίτα
νερό, και τα πασπάλισα με λευκ' ἀλεῦρι ἐπάνω,
ταῖς ἀδειαις κάραις των νεκρῶν θερμά παρακαλώντας,
να σφάξω ἐτάχθηκα ἐκλεκτὴν και στείραν ἀγελάδα, 30
ὡς φθάσω εἰς την Ἰθάκη μου, και μιαν πυρά να κάψω

πολύδωρην, και χωριστόν αρνί του Τειρεσία
 να θυσιάσω, ολόμαυρο, του κοπαδιού το πρώτο.
 και αφού με τάμματα, μ' ευχαίς θερμαίς, τους πεθαμένους
 ξιλέωσα, πήρα τ' αρνιά και τα 'σφαξα 'ς τον λάκκο, 35
 κ' έρρεε το αίμα ολόμαυρο· και ιδές, εσυναζόνταν
 των πεθαμένων η αμυχαις του ερέβους απ' τα βάθη,
 νέαις και νέοι, γέροντες πολύπαθοι μ' εκείνους,
 και ομού παρθέναις τρυφεραίς με νεόλυπην καρδιά,
 και άνδρες πολλοί, 'που τρύπησαν η χαλκοφόραις λόγχαις 40
 'ς την μάχη, κ' είχαν τ' άρματα 'ς το αίμ' όλο βαμμένα.
 εδώθ' εκείθεν άπειροι 'ς τον λάκκο γύρω ερχόνταν
 μ' αλαλαγμόν αμίλητον αχνός μ' επήρε φόβος,
 τότε είπα των συντρόφων μου να γδάρουν και να κάψουν
 τ' αρνιά, ριμμένα ως τα 'σφαξε το αλύπητο μαχαίρι, 45
 κ' έπειτα ευχαίς των δυο θεών να ειπούν, εις τον ανδρείον
 τον Άδη και 'ς την άσπονδην αντάμα Περσεφόνη,
 και το σπαθί μου εγύμνωσα και δεν εσυγχωρούσα
 ταις άδειαις κάραις των νεκρών καθόλου να σιμώνουν
 'ς το αίμα, πριν ερωτηθώ τον μάντη Τειρεσία. 50

.
 Και του συντρόφου μου η ψυχή, του Ελλήνορα, ήλθε πρώτη·
 ότι δεν είχε αυτός ταφή 'ς της γης τα σπλάχν' ακόμη.
 το σώμ' αφήσαμεν εμείς 'ς τα μέγαρά της Κίρκης,
 άκλαυτον, άθαπτο, επειδή μας έβιαζ' άλλη ανάγκη.
 άμα τον είδα εδάκρυσα κ' επόνεσε η ψυχή μου, 55

κ' ευθύς τον επροσφώνησα με λόγια πτερωμένα·
«Ελπήνορα, πῶς ἐφθασες εἰς τ' ἄττεγγο σκοτάδι;
πεζός συ πρόλαβες ἐμέ, 'που με καράβι ἐρχόμουν».

·
Αυτὰ 'πα' εστέναξε βαθειὰ καὶ μ' ἀπαντούσ' ἐκεῖνος·

«Λαερτιάδη διογενή, πολὺτεχνε Οδυσσέα, 60

οργή θεοῦ καὶ τ' ἄμετρο κρασί μ' ἐξολοθρεύσαν.

λησμόνησ', αφοῦ πλάγιασα 'ς το μέγαρο τῆς Κίρκης,

ἀπ' τὴν ὑψηλὴν κλίμακα νὰ καταιβώ, 'π' ἀνέβην·

ἀλλ' ἀπ' τὴν σκέλην ἔπεσα κατάντικρα, κ' ἐκόπη

ο τράχηλός μου, καὶ ἡ ψυχὴ ροβόλησε εἰς τὸν Ἄδη. 65

καὶ ἀχ! νὰ σου ζήσουν οἱ ἀκριβοί, 'που ὁ κόσμος ἔχει ἀκόμη,

ἡ σύντροφός σου καὶ ὁ γονεῖός, πού σ' ἔχει θρέψει βρέφος,

καὶ ὁ μόνος σου Τηλέμαχος, πῶχεις 'ς το σπῖτι ἀφήσει,—

τι ξεύρ' ὅτι γυρίζοντας ἐδώθε, ἀπὸ τὸν Ἄδη,

θ' ἀράξης τὸ καράβι σου 'ς τὴν νήσο τὴν Αἰαία,— 70

ὅταν κει φθάσης, ἔχε με 'ς τὸν νοῦ σου, ὦ βασιλέα·

νὰ μὴ μ' ἀφήσης ἀθαπτον καὶ ἀδάκρυτον ὀπίσω

φεύγοντας, μὴ σου γείνω ἐγὼ θείας οργῆς αἰτία.

ἀλλ' ἔπαρε καὶ κάψε με μαζὴ με τ' ἄρματά μου,

κ' ἐμένα μνήμα σήκωσε σιμὰ 'ς τ' ἀφράτο κύμα, 75

νὰ 'ναι γνωστός καὶ εἰς τοὺς ἐξῆς τοῦ ἀμοῖρου ἐμένα ὁ τάφος.

κάμε μου τούτα, καὶ κουπὶ 'ς τὸ μνήμα ἐπάνω στήσε

κεῖνο, 'που ζώντας ἐλαμνα μαζὴ με τοὺς συντρόφους».

·

Αυτά 'πε, και του απάντησα· «τούτα όλα θα σου κάμω,
όσα μου λέγεις, άμοιρε, 'ς όλα θα δώσω τέλος».

80

.

Τέτοιαις ελέγαμε φρικταίς οι δυο μας ομιλίας·
εδώθ' εγώ το ξίφος μου 'ς το αίμα επάνω εκράτουν,
κείθε πολλά του φίλου μου το φάντασμα ωμιλούσε.

.

Της πεθαμένης μου μητρός τότε η ψυχή μου εφάνη,
η Αντίκλεια, κόρη του υψηλού 'ς το φρόνημ' Αυτολύκου·

85

την είχ' αφήσει 'ς την ζωή, κινώντας για την Τροία.
άμα την είδα εδάκρυσα, κ' ερράισ' η καρδιά μου,
αλλ' όμως δεν την άφινα πρώτη να πλησιάση
'ς το αίμα, πριν ερωτηθώ τον Μάντη Τειρεσία.

.

Κ' ήλθε η ψυχή του παλαιού Θηβαίου Τειρεσία·

90

σκήπτρο κρατούσε ολόχρυσο· μ' εγνώρισε και μου 'πε·
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
ει πάλιν, ω ταλαίπωρε, από το φως του ηλίου
ήλθες να ίδης τους νεκρούς, τον άτερπνο τον κόσμο;
σύρου απ' τον λάκκο, το σπαθί βάστα μακρυά, να πλώ

95

από το αίμα, να σου ειπώ κατόπι την αλήθεια».

.

Αυτά 'πε, κ' εγώ σύρθηκα κ' έχωσα εις το θηκάρι
τ' αργυροκάρφωτο σπαθί, και άμ' έπια το μαύρ' αίμα
ο άψεγος μάντης είπε μου· «γυρεύεις την γλυκεία

εις την πατρίδα επιστροφή, λαμπρότατε Οδυσσεά. 100
 θα σ' εμποδίση ένας θεός· κακὰ θε να ξεφύγης
 του κοσμοσείστη, 'π' άσπονδο μίσος για σένα τρέφει,
 αφού το φως αφαίρεσες του αγαπητού παιδιού του.
 πολλά θα πάθετε κακὰ, και όμως θα φθάστε ακόμα,
 αρκεί να θέλῃς χαλινό να βάλῃς της καρδιάς σου, 105
 και των συντρόφων, το καλὸ καράβι σου άμ' αράξης.
 το μαύρο κύμ' αφίνοντας, 'ς την νήσο Θρινακία,
 κ' ευρήτ' εκεί τα πρόβατα να βόσκουν και η δαμάλαις
 του Ηλιού, 'που όλ' άνωθε τηρά και όλ' άνωθεν ακούει.
 και αν δεν τα εγγίξης κ' εννοιασθῇς για την επιστροφή σου, 110
 τότε, και αν πάθετε πολλά, θα φθάστε εις την Ιθάκη·
 αλλ' αν τα βλάβῃς, όλεθρο προβλέπω εις το καράβι
 και εις τους συντρόφους· και αν σωθῇς μόνος εσύ, θα φθάσης
 αργά και κακῶς έχοντας, και από συντρόφους έρμος.
 με ξένο πλοίο, και θαυρῆς 'ς το σπίτι δυστυχίαις. 115
 άνδραις απόκοτοι το βιο σου τρώγουν, και με δώρα
 την θεϊκή σου σύντροφο ζητεῖ καθείς να πάρῃ·
 αλλ' άμα φθάσης, φοβερὰ θα εκδικηθῇς εκείνους.
 και αφού μέσα 'ς το σπίτι σου χαλάσης τους μνηστήραις,
 είτε με δόλο ή φανερά, μ' ακονισμένη λόγχῃ, 120
 έπαρε δρόμο, φέροντας ίσιο κοπί μαζή σου,
 όσο να φθάσης 'ς τους θνητούς, 'που θάλασσα δεν ξεύρουν,
 και οπού δεν τρώγουν φαγητό με άλατ' αρτυμένο·
 ούτε τα κοκκινόπλωρα καράβια αυτοί γνωρίζουν,

ούτε τα ίσια κουπιά, 'που 'ναι πτερὰ των πλοίων. 125

και άκου σημάδι φανερό, 'που δεν θα σου ξεφύγη·
'ς τον δρόμον άμ' απαντηθή με σέν' άλλος οδίτης,
και ειπή 'ς τον λαμπρόν ώμο σου πώς έχεις λιχνιστήρι,
ευθύς το ίσιο κουπί στήσε εις την γη και κάμε
του Ποσειδώνα βασιληά καλόδεκταις θυσίαις· 130

κριάρι, ταύρον σφάξε του και χοίρον αναβάτη·
και γύρε εις την πατρίδα σου, κ' ιεραίς κάμ' εκατόμβαις
των αθανάτων, 'πώχουσι των ουρανών τους θόλους,
με την σειρά του καθενός· και θάνατος θα σ' εύρη
έξω απ' την θάλασσα ελαφρός, και θα σε σβύση αγάλι 135
μες τα λαμπρά γεράματα· και ωστός' ολόγυρά σου
θα 'ναι μακάριος ο λαός· σου είπα την αλήθεια».

·
Είπε, κ' εγώ του απάντησα· «τούτα όλα, ω Τειρεσία,
τ' αποφάσισαν οι θεοί· πλην τώρα δίδαξέ με
να μάθω αυτό 'που σ' ερωτώ· 'κεί πέρα της μητρός μου 140
την ψυχή βλέπω, και βουβή μένει σιμά 'ς το αίμα,
και τον υιόν της δεν τολμά 'ς τα μάτια να κυττάξει,
ούτε καν λόγο να του ειπή· συ, κύριε, δίδαξέ με
αυτή πώς θ' αναγνώριζεν εμένα ότ' είμ' εκείνος».

·
Είπα, κ' ευθύς μου απάντησεν ο μάντης Τειρεσίας· 145
«εύκολος θα 'ναι ο λόγος μου και βάλε τον 'ς τον νου σου·
όποιον αφήσης των νεκρών 'ς το αίμα να σιμώσει,

κεῖνος ἀλήθειαις θα σου εἰπῇ· καὶ εἰς ὅποιον το ἐμποδίσῃς,
ἐκεῖνον ἅπαντα θα ἰδῇς νὰ φύγῃ ἀπ' ἐμπροσθέν σου».

·
Ἐλαυσε, κ' ἐκατέβηκε τοῦ θεοῦ Τειρεσίᾳ 150

ἔς τὸν Ἄδῃ πάλιν ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ τὴν μοῖραν εἶπε.

ἐγὼ ἔς τὸν τόπον ἔμενα, κ' ἐσίμωσε ἡ μητέρα·

τὸ μαῦρον αἷμα ἐρούφησε κ' εὐθύς ἐγνώρισέ με,

καὶ κλαίοντας μου ὠμίλησεν «εἰς τ' ἀφεγγὸ σκοτάδι

πῶς ἐκατέβης, τέκνο μου, σὺ ζωντανὸς ἀκόμα; 155

καὶ δύσκολο ἔναι ζωντανοὶ νὰ ἰδοῦν τούτα ἔδω κάτω,

τ' εἶναι ἔς τὴν μέσῃ ἀπέραντα καὶ φοβερὰ ποτάμια,

καὶ πρῶτος ὁ Ὠκεανὸς, ἔπου δὲν μπορεῖ κανένας,

χωρὶς καράβι στερεό, πεζὸς νὰ τὸν περάσῃ.

τάχ' ἀπ' τὴν Τροίαν ἐφθασες ἐδῶ με τοὺς συντρόφους, 160

ἀφοῦ πολλὰ πλανήθηκες; καὶ ἀκόμῃ ἔς τὴν Ἰθάκῃ

δὲν ἦλθες, καὶ τὴν σύντροφο ἔς τὰ γονικὰ δὲν εἶδες»;

·
Αὐτὰ ἔπε, κ' ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἀπάντησα καὶ εἶπα·

«μητέρα, ἀνάγκη μ' ἔφερε ἔς τὸν Ἄδῃ νὰ ἐρωτήσω

τὴν μοῖραν ἀπ' τὸν παλαιὸν Θηβαῖον Τειρεσίᾳ· 165

τί ἔς ἄκραν γῆς Ἀχαιϊκῆς δὲν ἔχω φθάσει ἀκόμῃ,

καὶ δέρνομαι ἀκατάπαυτα μακρὰν ἀπ' τὴν πατρίδα,

ἀπ' τὴν στιγμὴν ἔπου ὡς οἰαδὸς τοῦ δοξασμένου Ἀτρεΐδῃ

νὰ πολεμήσω ἐπέρασα ἔς τὴν εὐίπλην Τρωάδα.

τῶρα εἰς ἐμέ φανέρωσε, μ' ἀλήθεια λέγε, ποῖα 170

μοίρα του τεντοπλάγιαστου θανάτου σ' έχει σβύσει·
ήταν αρρώστια μακρυνή; μη σ' εύρεν η τοξεύτρα
Άρτεμις και σ' ενέκρωσε με τα λεπτά της βέλη;
τι γίνεται ο πατέρας μου, και ο υιός οπ' έχω αφήσει;
την εξουσία μου κρατούν, ή κάποιος των ηρώων
άλλος την έχει, και θαρρούν πως δεν θα γύρω πλέον;
ειπέ μου και το φρόνημα, την γνώμη, της συντρόφου·
με το παιδί μας μένει αυτή και κυβερνά το σπίτι,
ή πρόκριτος των Αχαιών ήδη την πήρε νύμφη;»

175

Αυτά 'πα και μου αλάντησεν η σεβαστή μητέρα·
«και με πολλήν υπομονή 'ς τα μέγαρά σου ακόμη
εκείνη μένει, κ' έρημη, χωρίς παρηγορία,
τα ημερονύκτια δαπανά 'ς τα κλάυματα η θλιμμένη.
ούτε την εξουσία σου κανείς σου πήρε ως τώρα,
αλλ' ήσυχα ο Τηλέμαχος έχει τα κλείσματά σου,
και εις τα συμπόσια τον τιμούν ως εις κριτήν αρμόζει,
ότι καθένας τον καλεί· και ο γέρος σου ο πατέρας
εις τον αγρό του κατοικεί, και ούτ' έρχεται 'ς την πόλι,
ούτ' έχει κλίναις με λαμπρά παπλώματα στρωμέναις·
πλην τον χειμώνα σπίτι του κοιμάτ' όπου και οι δούλοι,
'ς την στάκτη, 'ς την γωνιά σιμά, κ' είναι κακενδυμένος·
και άμ' έλθη ο θέρος και ο καλός καιρός του φθινοπώρου,
'ς το κάρπιμο κηλάρι του παντού τ' αμπελωμένο
χαμηλαίς κλίναις έχει αυτός τα πεσημένα φύλλα·

180

185

190

κείται αυτοῦ και αδημονεί ποθώντας να γυρίσης, 195
κ' ενώ πληθαίνει ο πόνος του τα γέρα τον πλακώνουν.
ὅτι ἀπαράλλακτος καῦμός κ' ἐμ' ἔφερε 'ς τον τάφο·
οὔτε η καλότοξη θεά μ' ἤυρε 'ς τα δώματά μου
και μ' ἔσβυσεν, ἡ Ἄρτεμις, με τα λεπτά της βέλη·
ἀλλ' οὔτε ἀρρώστια μ' εὔρηκεν ἀπ' ὅσαις καταλύουν 200
με μαρασμόν ἐλεεινὸν τὴν ζῆσι των ἀνθρώπων·
ἀλλ' ο καῦμός σου, ἡ φρόνησι, του ἡθους σου ἡ γλυκάδα,
αυτά μου ἐκόψαν τὴν ζωή, λαμπρότατε Οδυσσεά».

·
Αὐτά 'πε· συλλογίσθηκα, και τῆς νεκρῆς μητρός μου
να πιάσω τότε τὴν ψυχὴν ἠθέλησα ο θλιμμένος· 205
και τρεῖς ἐχύθηκα φοραῖς, να πιάσω αὐτὴν ποθώντας,
και τρεῖς ὡμοῖωμα σκιάς ἢ ονείρου ἀπὸ τα χέρια
μώφυγε· και βαρύτερος μ' ἐστενοχώρα ο πόνος,
και πρὸς αὐτὴν ἐφώναζα· «τι φεύγεις, ὦ μητέρα,
εἰς τὴν στιγμή, 'που προσπαθῶ με λῶθο να σε πιάσω, 210
ὅπως και οἱ δυο 'ς τὴν κατοικία του Ἄδῃ ἀγκαλιασμένοι
του κρύου κλάυματος ομοῦ τὴν ἡδονὴν χαροῦμε.
μὴν εἶναι τοῦτο φάντασμα, 'που ἡ θεία Περσεφὼνῃ
μώστειλ', ὅπως ἡ λύπη μου και οἱ στεναγμοὶ πληθύνουν;»

·
Αὐτά 'πα, και μου ἀπάντησεν ἡ σεβαστὴ μητέρα· 215
«ἀ! τέκνο μου, βαρυόμοιρε, ὡς ἄλλος δεν εὐρέθη!
δεν ἀπατά σε του Διὸς ἡ κόρ', ἡ Περσεφὼνῃ,

αλλ' είναι αυτός εις τους θνητούς ο νόμος του θανάτου.
ταις σάρκαις και τα κόκκαλα πλειά δεν κρατούν τα νεύρα,
αλλ' εκείν' όλα η δύναμις της φλόγας αφανίζει, 220
μόλις τα λευκά κόκκαλα το πνεύμ' αφήση μόνα·
και ως όνειρο η ψυχή πετά γυρνώντας 'ς τον αέρα.
αλλά να ιδής πάλι το φως ξεκίνησε, και μάθε
τούτ' όλα, της συντρόφου σου για να τα ειπής κατόπι».

.
Αυτά συνωμιλούσαμε· και ιδού, γυναικών πλήθος 225
έρχονταν, —ως ταις έστελνεν η θεία Περσεφόνη,—
όσαις και αν ήσαν σύντροφοι και κόραις των ηρώων.
κ' ενώ 'ς το αίμα ολόγυρα το μαύρο εσυναζόνταν,
πώς να ερωτήσω καθεμιά 'ς τον νου μου εγώ ζητούσα.
και απ' όλαις η καλήτερη τούτη μου εφάνη γνώμη· 230
απ' το πλευρό μου έσυρα το ακονητό σπαθί μου,
και δεν ταις άφινα μαζί το μαύρ' αίμα να πίνουν·
κ' έρχονταν τότε αραδικώς αυτού, και καθεμία
το γένος της φανέρονε, καθώς την ερωτούσα.

.
Πρώτ' ήλθε απ' όλαις η Τυρώ, η καλογεννημένη, 235
'πώλεγε ότ' ήταν γέννημα του απταίστου Σαλμωνέα,
και τον Κριθέα σύζυγον ότ' είχε τον Αιολίδη.
άρεσε αυτής ο ποταμός, ο θείος Ενιπέας,
των ποταμών, όπ' έχ' η γη, ο πλειά χαριτωμένος.
'ς την πρόσχαρη ακροποταμιάν εσύχναζεν η κόρη, 240

και ο γεωφόρος ο θεός ωμοιώθη του Ενιπέα,
 και σιμά της επλάγιασε 'ς του ποταμού το στόμα.
 το κύμα ως όρος θολωτόν εστάθη ολόγυρά τους,
 κ' έκρυψε τον αθάνατον, και την θνητήν γυναίκα.
 και αυτήν τότε αποκοίμισεν, αφού της παρθενίας 245
 την ζώνην έλυσε, ο θεός· και ως έγειναν τα έργα
 τα ερωτικά, της έσφιξε το χέρι και της είπε·
 «χαίρε, γυνή, 'ς τ' αγκάλιασμα· 'ς την ώρα θα γεννήσης
 ωραία τέκνα· και άκαρπη ποτέ δεν είναι η κλίνη
 των αθανάτων· θρέψε τα και γλυκανάστησέ τα. 250
 τώρα εις το δώμα πήγαινε, σώπα, μη μ' ονομάσης·
 και συ μάθ' ότι εγνώρισες τον σείστη Ποσειδώνα».
 είπε και μες την θάλασσαν, οπ' άφριζ', εβυθίσθη.
 και τον Πελία γέννησεν αυτή και τον Νηλέα
 και ο Δίας τους ετίμησε· βασίλευε ο Πεlias 255
 εις την Ιωλκό πολύαρνος, ο άλλος εις την Πύλο.
 και η δοξαστή βασίλισσα κατόπιν του Κρηθέα
 άλλους εγέννησεν υιούς, τον Αίσονα, τον Φέρη,
 τον Αμυθάν' ανίκητον εις την υπομαχία.
 .
 Κατόπιν είδα του Ασωπού την κόρην Αντιόπη, 260
 'που, ως εκαυχόνταν, του Διός κοιμήθη 'ς ταις αγκάλαις·
 και τέκνα δυο γεννήθηκαν, ο Αμφίονας και ο Ζήθος·
 τον τόπο της επτάπυλης Θήβας έκτισαν πρώτοι,
 κ' επύργωσαν^ απύργωτην την απλωμένην Θήβα

δεν δύνονταν να κατοικούν, όσσην ανδρειά και αν είχαν.

265

.

Είδα και του Αμφιτρύωνα την σύντροφον Αλκμήνη,
οπού τον λεοντόψυχον, άφοβον Ηρακλέα
εγέννησε, αφού πλάγιασε 'ς την αγκαλιά του Δία.
και του γενναίου Κρέοντα την κόρη την Μεγάρα,
'που νύμφην ο αδάμαστος την είχε Αμφιτρυωνίδης.

270

.

Του Οιδίπου η μάννα εφάνηκεν, η εύμορφη Επικάστη,
'που τυφλωμένη ανόμησε φρικτά με τον υιόν της.
'πώσφαξε τον πατέρα του και αυτήν γυναίκα επήρε.
και τα γενόμενα οι θεοί 'ς τον κόσμο φανερώσαν,
και αυτός με πάθη, 'ς την γλυκειά την Θήβα, των Καδμείων
βασίλευε, ως ηθέλησεν η οργή των αθανάτων.
και αυτήν εδέχθη ο άσπλαχνος ο θυρωρός, ο Άδης·
ότι, 'ς τον άκρον πόνο της, ψηλάθ' από την σκέπη
κρεμάσθη με συρτοθηλειά, και άφησ' εκείνου πάθη
αμέτρητ', όσα προξενούν η μητρικαίς κατάραις.

275

280

.

Εφάν' η Χλώρις έπειτα, 'που για τα εξαισία κάλλη
νύμφην επήρε, αφού 'δωσε πολλά δώρα, ο Νηλέας,
κόρ' ύστερη του Αμφίονα Ιασίδη, του κυρίου
του Ορχομενού των Μινυών βασίλισσα εις την Πύλο
τέκνα λαμπρά του εγέννησεν η Χλώρις, τον Χρομίον,
τον άγριον Περικλύμενον, τον Νέστορα, και ακόμη

285

την πολυθαύμαστη Πηρώ, πού την ζητούσαν όλοι
απ' όλα τα περίχωρα· την έδιδ' ο Νηλέας
'ς όποιον τους ταύρους θα 'παιρνε του Ιφίκλου απ' την Φυλάκη
και αυτ' ήσαν δυσκολόπαρτοι· και απ' όλους άγιος μάντης 290
ετόλμησε κ' εδέχθηκεν εκείθε να τους πάρη·
αλλά τον άνδρα εσπέδισε μοίρα θεού βαρεία·
κακά τον έζωσαν δεσμά και αγροτικοί βουκόλοι.
αλλ' αφού οι μήνες διάβηκαν, και η 'μέραις ετελειώσαν,
κ' έκλειεν ο χρόνος, κ' έρχονταν 'ς τον κύκλο τους η ώραις, 295
τον έλυσεν ο 'Ιφικλος, αφού την μοίραν είπεν
όλην αυτός, και του Διός το θέλημα εγενόνταν.

.
Είδα την Λήδαν έπειτα, την νύμφη του Τυνδάρου,
'που του Τυνδάρου εγέννησε τα τέκνα τα γενναία,
τον Κάστορα ιπποδαμαστή, τον πύκτη Πολυδεύκη, 300
'που και τους δύο ζωντανούς κατέχ' η γη γεννήτρα.
αυτούς και κάτω από την γην ετίμησεν ο Δίας,
πότε να ήναι ζωντανοί και πότε πεθαμένοι,
καθένας την ημέρα του· και ωσάν θεοί τιμώνται.

.
Είδα την Ιφιμέδεια, γυναίκα του Αλωέα, 305
'πώλεγεν ότι επλάγιασε σιμά 'ς τον Ποσειδώνα,
και δύο τέκνα γέννησε, κοντόχρονα, τον Ωτίον,
τον θείον, και τον ξακουστόν 'ς τον κόσμον Εφιάλτη·
απ' όσους έθρεψεν η γη ψηλότερ' ήσαν 'κείνοι,

κ' ὕστερ' ἀπ' τον Ωρίωνα, λαμπρότεροι 'ς το κάλλος. 310
ἦσαν ἐννιάχρονα παιδιὰ κ' ἐννέα πῆχαις εἶχαν
πλάτος, ἀλλὰ το μᾶκρος τους ἐφθανε οὐρνιαῖς ἐννέα·
καὶ τους θεοὺς φοβέριζαν ἀκόμη αὐτοὶ νὰ στήσουν
μάχην φρικτὴν 'ς τον Ὀλυμπο, πολέμου τρικυμία.
τὴν Ὅσσαν εἰς τον Ὀλυμπο, 'ς τὴν Ὅσσα το δασώδες 315
Πήλιο νὰ θέσουν ἠθέλαν, 'ς τον οὐρανὸ νὰ φθάσουν.
καὶ ἀν εἶχαν ζῆσει ν' ἀνδρωθοῦν θα το 'χαν κατορθώσει·
πλὴν του Διὸς καὶ τῆς Λητώς τους ἐσβυσεν ὁ γόνος,
πρὶν κάτω ἀπὸ τους μῆλιγγαις ἡ τρίχαις τους ἀνθήσουν,
καὶ με τ' ὠραῖο χνούδι τους τα μάγουλα σκιάσουν. 320

·
Ἡ Φαῖδρα, ἡ Πρόκνη ἐφάνηκαν κ' ἡ εὐμορφὴ Ἀριάδνη,
κόρη του Μίνωα του φρικτοῦ, 'που ἀπὸ τὴν Κρῆτη πέρα
ἐπαῖρνε νύμφην 'ς τὰς ἱεραῖς Ἀθήναις ὁ Θησέας,
ἀλλὰ, πρὶν κείνος τὴν χαρὴν, τὴν εἶχε μαρτυρήσει
ὁ Διόνυσος, κ' ἡ Ἄρτεμις τὴν φόνευσεν 'ς τὴν Δία. 325

·
Ἡ Μαίρα, καὶ ἡ Κλυμένη αὐτοῦ φανήκαν, κ' ἡ Εριφίλη
ἡ μισητὴ, 'που ἐπρόδωσε τὸν ἄνδρα γιὰ χρυσάφι.
ἀλλ' ὅσαις εἶδα ὁμόκλιναις καὶ κόραις τῶν ἡρώων,
νὰ ονομάσω ἀν ἠθέλα, δὲν θα 'φθαν' ὅλ' ἡ νύκτα.
καὶ νὰ πλαγιάσω εἶναι καιρὸς, ἢ 'ς το ταχὺ καράβι 330
με τους συντρόφους, ἢ κ' ἐδῶ γιὰ το προβάδισμά μου,
πρῶτα οἱ θεοί, κ' ἐπειτα σεῖς θα λάβετε φροντίδα».

·

Αυτά πε, και ὅλοι εσώπαιναν εἰς το ἰσκιωμένο δῶμα,
ὅπως τους ἐκυρίευσε τοῦ λόγου τοῦ ἡ μαγεῖα.
καὶ πρώτη ὠμίλησε εἰς αὐτοὺς Ἀρήτ' ἡ λευκοχέρα· 335
«Φαίαικαι, πῶς σας φαίνεται τοῦ ἀνθρώπου τούτου τώρα
το κάλλος, το ἀνάστημα, καὶ ἡ ἴσiais μέσα φρέναις;
ξένος μου εἶναι, ἀλλ' ἐπειδὴ τιμὴν εἰς ὅλους φέρει,
μὴ να τὸν προβοδοτήσετε βιασθήτε, καὶ ἀπ' τα δῶρα,
'που τα 'χει ἀνάγκην ὁ πτωχός, μὴν ἀφαιρεῖτ', ὅτ' εἶναι 340
κτήματα, χάρις 'ς τοὺς θεοὺς, 'ς τα σπῖτια μας περίσσα».

·

Ὁ ἥρωας τότε ὠμίλησεν Ἐχένης ὁ γέρος,
οποῦ 'ς τοὺς χρόνους ἦτο αὐτός ὁ πρῶτος τῶν Φαιάκων·
«ὦ φίλοι, ὅ,τ' εἶπε ἡ φρόνιμη βασιλίσσα δὲν εἶναι
ἐναντίον εἰς τὴν γνῶμη μας, καὶ σεις να το δεχθῆτε. 345
καὶ ἀπ' τὸν Ἀλκίνοον κρέμεται ἡ πράξι ομοῦ καὶ ὁ λόγος».

·

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησεν ὁ Ἀλκίνοος καὶ εἶπε·
«Τούτος ὁ λόγος στερεός θα μείν', ἀν εἴν' ἀλήθεια
'που ζωντανός τῶν ναυτικῶν Φαιάκων βασιλεύω.
καὶ ὁ ξένος, ὅσο καὶ ἀν ποθεῖ να φθάσῃ 'ς τὴν πατρίδα, 350
ὡς αὔριον νὰ 'χῃ ὑπομονή, τα δῶρα ὡς να συνάξω,
καὶ ὅλοι γιὰ το προβάδισμα θα λάβουν τὴν φροντίδα,
οἱ ἀνδραιοι, κ' ἐγὼ μάλιστα, 'πῶχω τὴν ἐξουσία».

Ἵς αὐτὸν τότε ὁ πολὺβουλος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
«Μεγάλε Ἀλκίνοα, Ἵς τοὺς λαοὺς λαμπρὲ καὶ ἀγαπημένε,
καὶ ἀν χρόνο σεις ὁλόκληρο μου ἐλέγετε νὰ μείνω,
ὅπως με στείλετ' ἐπειτα με διαλεμμένα δῶρα,
ἄλλο δὲν ἤθελα κ' ἐγὼ· πολὺ θὰ μ' ὠφελοῦσε
μὲ πλούτη περισσότερα νὰ γύρω εἰς τὴν πατρίδα·
ἀλλὰ καὶ σεβαστότερος, πλεῖα ποθητός, θε νὰ ἴμουν
Ἵς ἐκείνους ἴπου θὰ μ' ἐβλεπαν νὰ φθάσω Ἵς τὴν Ἰθάκη».

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησεν ὁ Ἀλκίνοος· καὶ εἶπε·
«Ἵς τὴν ὄψι σου παντάπασι δὲν δείχνεις, Ὀδυσσεά,
ἀπατητῆς καὶ δολερός, καθὼς πολλοὺς ἡ μαῦρη
γῆ βόσκει ἀπ' ὅλους τοὺς θνητοὺς ἴπου ἵναι παντοῦ σπαρμένοι,
καὶ πλάθουν αὐτοὶ ψεῦματα, ἴπου δὲν τὰ ξεχωρίζεις.
σένα εἶναι ὁ λόγος εὐμόρφος καὶ ὁ νους σου μέσα ὠραίος,
καὶ προκομμένα, ὡσάν αἰιδός, μᾶς ἔχεις ἱστορήσει
καὶ τὰ δικά σου βᾶσανα κ' ἐκεῖνα τῶν Ἀργείων.
ἀλλὰ μ' ἀλήθεια λέγε μου, νὰ μάθω, ἀν κάποιον εἶδες
τῶν ἰσοθέων φίλων σου, ὅσοι μαζὴ σου ἐπήγαν
Ἵς τὴν Τροία, κ' εὗρηκαν ἐκεῖ τὴν ὑστερὴ τους ὥρα.
τῶρ' εἶναι ἡ νύκτ' ἀτέραντη· δὲν ἦλθ' ἡ ὥρ' ἀκόμη
τοῦ ὕπνου, καὶ συ λέγε μου τὰ ἔργα ὅπ' ὁμοιάζουν θεία·
κ' ἐδῶ θὰ ἴμεν' ἀτάραχος, ὅσο νὰ φέξ' ἡ ἡμέρα,
ἀν νὰ ἱστορήσης ἔστεργες τὰ πάθη σου Ἵς ἐμένα».

Ἦσ' αὐτὸν τότε ὁ πολὺβουλος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
«Μεγάλε Ἀλκίνοε, ἔς τοὺς λαοὺς λαμπρὲ καὶ ἀγαπημένε,
πότε καιρὸς λόγων πολλῶν, πότε καιρὸς τοῦ ὕπνου·
ἀλλ' ἂν ποθεῖς, εἴμ' ἑτοιμος νὰ σου ἱστορήσω ἀκόμη 380
ἀλλ' ἀπ' αὐτὰ φρικτότερα, τῶν φίλων μου τὰ πάθη,
ὅσοι κατόπι ἐχαθήκαν· αὐτοὶ ἔπου, ἀφοῦ σωθήκαν
ἀπὸ τὸν πολυστένακτον τῶν Τρωαδιδῶν ἀγῶνα,
ἔς τὰ γονικά τοὺς ἔχασε κακὸ τροπὴ συμβία.

·
Καὶ τοῖς ψυχαῖς τῶν γυναικῶν ἅμ' εἶχε διασκορπίσει 385
ἔς τὴν μίαν ἔς τὴν ἄλλην τὴν μεριὰν ἡ θεία Περσεφόνη,
ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ Ἀτρεΐδ' ἦλθεν ἐμπρὸς μου
θλιμμένη, καὶ τριγύρω τῆς συνάχθησαν ἡ ἄλλαις,
ὅσαις μαζῇ τοῦ ἀπέθαναν ἔς τὴν κατοικίαν τοῦ Αἰγίσθου.
κ' εὐθύς μ' ἐγνώρισεν αὐτός, τὸ μαῦρ' ἅμ' ἔπιεν αἷμα· 390
σφικτὰ θρηγούσε, ἀστάλακτα τὰ δάκρυα τοῦ κυλούσαν,
κ' ἐτέντονε τὰ χέρια τοῦ ζητώντας νὰ με φθάσῃ·
ἀλλὰ δὲν εἶχε δύναμιν, ἀνδρεία δὲν εἶχε πλέον,
ὅπως τὴν εἶχε ζωντανός ἔς τὰ λυγερὰ τοῦ μέλη.
ἅμα τὸν εἶδα ἐδάκρυσα κ' ἐρράϊσ' ἡ καρδίᾳ μου, 395
κ' εὐθύς τὸν ἐπροσφώνησα με λόγια πτερωμένα·
«ὦ Ἀγαμέμνον' ἀρχηγέ, τρισένδοξε Ἀτρεΐδη,
ποῖα μοῖρα τοῦ ολοτέντωτου σ' ἐδάμασε θανάτου;
μὴ σέ μες τὰ καράβια σου δάμασε ὁ Ποσειδῶνας,
σηκόνοντας ἀζήλευτην πνοὴν κακῶν ἀνεμῶν, 400

ή εχθροί 'ς την γη σ' εχάλασαν, ενώ βώδια και αρνία
καλόμαλλα τους έπαιρνες ή εμάχοσουν την πόλι
να πάρης και τα θηλυκά να σύρης 'ς την δουλεία;»

·
Αυτά 'πα· ευθύς απάντησι μου έδωσεν εκείνος·

«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα, 405

ούτ' εμέ 'ς τα καράβια μου δάμασε ο Ποσειδώνας,

σηκώνοντας αζήλευτην πνοήν κακών ανέμων,

αλλ' ούτ' εχθροί μ' εχάλασαν 'ς την γην αλλά τον χάρο

ο Αίγισθος μου ετοίμασε με την καταραμένη

γυναίκα μου· 'ς το σπίτι του μ' εκάλεσεν εκείνος, 410

και, ως σφάζουν βώδι 'ς το παχνί, 'ς το γεύμα εμ' έχει σφάζει·

έτσι εκακοθανάτηρα, και γύρω οι σύντροφοί μου

σφάζοντο, ως γίνεται η σφαγή των λευκοδόντων χοίρων

'ς το σπίτι ανθρώπου υπέρπλουτου, μεγάλου, όπ' έχ' ή γάμους

ή φαγοπότι φιλικόν ή επίσημο τραπέζι. 415

ήδη σου έτυχε να ιδής φόνους πολλών ανθρώπων,

είτ' έπесαν μονόμαχα, είτε εις μεγάλην μάχη·

αλλά πολύ θα οδύροσουν αν έβλεπες εκείνα,

πώς 'ς τον κρατήρα ολόγουρα, 'ς τα γεμιστά τραπέζια,

κειτόμασθε, και 'ς τα αίματα τρικύμιζεν ο πάτος· 420

κ' έφριξα 'ς το ξεφωνητό της κόρης του Πριάμου,

Κασσάνδρας, 'που την φόνευσε κοντά μου η Κλυταιμνήστρα

η επίβουλη· κ' εγώ 'ς την γη με πετακταίς αγκάλαις

σφαμμένος τότε εβρόντησα, και μ' άφησεν η σκύλλα,

ουδέ η καρδιά της έδωσεν, εκεί 'που ξεψυχούσα, 425
τα μάτια να μου πιάση καν, το στόμα να μου κλείση·
όχι, φρικτό και αδιάντροπο 'ς την γην άλλο δεν είναι
ως η γυναίκ', άμα 'ς τον νου παρόμοιαις πράξαις βάλη·
ιδές πώς κείνη ωργάνισεν έργον αισχρό κ' εγίνη
του ανδρός της φόνισσα· κ' εγώ θαρrouσα 'ς την πατρίδα 430
περίχαρα να με δεχθούν τα τέκνα μου και οι δούλοι·
αλλά η σοφή 'ς τα πονηρά και αυτή κατεντροπιάσθη,
και απόμεινεν η εντροπή 'ς των θηλυκών το γένος,
και όταν κατόπιν ευρεθούν καλόπρακταις γυναίκαις».

Αυτά 'πε, και του απάντησα· «ωιμέ, πόσον ο Δίας 435
αρχήθεν εκατάτρεξε το γένος του Ατρέα
με γυναικών βουλευματα· ιδού, για την Ελένη
χαθήκαν άπειροι απ' εμάς· και σένα η Κλυταιμνήστρα
δόλον σου ετοίμαζε, μακράν ενώ 'λειπες 'ς τα ξένα».

Είπα, κ' ευθύς απάντησι μου έδωσεν εκείνος· 440
«όθεν και συ της γυναικός ποτέ μην ήσαι πρᾶος,
και αυτής μην όλα, όσα καλά γνωρίζεις, φανερώσης·
λέγε της κάποια, και άλλ' αυτής να τα κρατής κρυμμένα.
όμως απ' την γυναίκα σου συ φόνον μη φοβήσαι·
παρά πολύ 'ναι συνετή, άπειραις χάραις έχει 445
η Πηνελόπ' η φρόνιμη, κόρη του Ικαρίου.
νηόνυμφη την αφίναμε την ώρα, οπού μαζί σου

εβγήκαμε εις τον πόλεμο, και 'ς τα βυζί 'χε βρέφος,
 'που 'ς των αδρών τώρα, θαρρώ, τον αριθμό καθίζει.
 ο ευτυχής! θα τον ιδή γερνώντας ο πατέρας, 450
 και τον πατέρα, ως πρέπει, αυτός θα σφίξη 'ς ταις αγκάλαις
 και τον υιόν μου εγώ να ιδώ δεν μ' άφησε η δική μου,
 τα μάτια μου να τον χαρούν, αλλ' έκοψέ με πρώτα.
 Και τ' άλλο τούτο θα σου ειπώ και βάλε τό 'ς τον νου σου·
 Κρυφά και όχι ολοφάνερα 'ς την ποθητήν πατρίδα 455
 ν' αράξης, ότι εχάθηκεν η πίστι απ' ταις γυναίκαις.
 και τώρα τούτο λέγε μου μ' αλήθεια, να το μάθω,
 αν 'που 'ναι ακόμη 'ς την ζωή για το παιδί μου ακούτε,
 είτ' είναι 'ς τον Ορχομενόν ή 'ς την αμμώδη Πύλο,
 ή 'ς τον Μενέλαο σιμά, 'ς την Σπάρτη την πλατεία· 460
 τι ακόμ' η γη δεν σκέπασε τον θεϊκόν Ορέστη».

.
 Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτόν απάντησα και είπα·
 Ατρείδη, αυτά τι μ' ερωτάς; δεν ξεύρω αν ζη εκείνος
 ή απέθανε· κ' είναι κακό να λέγωνται τα μάταια».

.
 Τέτοιαις ελέγαμε φρικταίς οι δυο μας ομιλίαις, 465
 δάκρυα χύνοντας θερμά, 'ς την λύπη βυθισμένοι,
 τότε μου εφάνηκε η ψυχή του Αχιλληά Πηλείδη,
 και του Πατρόκλου ομού μ' αυτόν, και του άψεγου Αντιλόχου,
 και του Αίαντα, οπού 'ς την μορφή θα ενίκα και εις το σώμα
 τους Δαναούς, αν έλειπεν ο ασύγκριτος Πηλείδης. 470

ευθύς μ' εγνώρισε η ψυχή του γοργοπόδη Αιακίδη,
και κλαίοντας μου ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
τι άλλο φοβερώτερο θα επιχειρήση ο νους σου;
'ς τον Άδη πώς κατέβηκες, 'που οικούν οι πεθαμένοι,
άνοα φαντάσματα θνητών, 'πώχει αναπαύσει ο χάρος;»

475

.
Είπε, κ' εγώ του απάντησα· «Πηλείδη Αχιλλέα,
των Αχαιών υπέρτατε, 'ς τον Τειρεσίαν ήλθα
γνώμην να ειπῇ πώς θα 'φθανα 'ς την πετρωτήν Ιθάκη,
τι 'ς άκραν γης Αχαϊκής δεν έχω φθάσει ακόμα,
και δέρνομαι ακατάπαυτα μακράν απ' την πατρίδα·
αλλά, Πηλείδη, ωσάν εσέ μακάριος δεν ευρέθη
ως τώρα κανείς άνθρωπος, ή θα ευρεθῇ κατόπι.
σε ζωντανόν ωσάν θεόν δοξάζαμεν οι Αργείοι,
και τώρα πάλι 'ς τους νεκρούς πολὺς και μέγας είσαι·
όθεν ποσώς μη θλίβεσαι 'που απέθανες, Πηλείδη».

480

485

.
Αυτά 'πα, και μου απάντησε· «λαμπρότατε Οδυσσέα,
μη θέλῃς για τον θάνατον να με παρηγορήσης·
χωρικός να 'μουν ήθελα και να ξενοδουλεύω
άνδρα πτωχόν, 'που κτήματα μεγάλα να μην έχη,
παρά εις όλους τους νεκρούς εγώ να βασιλεύω.
αλλ' έλα για τον ένδοξον υιόν μου ειπέ μου τώρα,
αν προμαχεί 'ς τον πόλεμον ή οπίσω μένει εκείνος·

490

και ειπέ μου αν τίποτ' έμαθες για τον λαμπρόν Πηλέα,
των Μυρμιδόνων των πολλών αν βασιλεύη ακόμη, 495
ή 'ς την Ελλάδα και εις την Φθιά δεν τον ψηφά κανέννας,
τώρα 'που χέρια του κρατεί και λόδια ομού το γήρας.
ότι δεν του 'μαι εγώ βοηθός, άνω 'ς το φως του Ηλίου,
τέτοιος ως ήμουν μιαν φοράν εις την πλατειά Τρωάδα,
κ' έκοβα τ' άνθος των ανδρών, βοηθώντας τους Αργείους. 500
για 'λίγο αν τέτοιος πήγαινα 'ς το δώμα του πατρός μου,
θα 'φερναν ανατρίχιασμα τ' ανίκητά μου χέρια
'ς αυτούς, 'που την βασιλική τιμή θε να του αρπάξουν».

Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτόν απάντησα και είπα·
«ποσώς δεν έχω είδησι του θαυμαστού Πηλέα· 505
αλλ' ως προς τον Νεοπτόλεμο, το ποθητό παιδί σου,
όλην, ως θέλεις, απ' εμέ θα μάθης την αλήθεια.
ότι εγώ κείνον έφερα με ισόπλευρο καράβι
των ευκνημίδων Αχαιών 'ς το στράτευμα απ' την Σκύρο.
και όταν συμβούλια γένονταν, 'ς τα τείχη εμπρός της Τροίας, 510
πάντότ' ωμίλειε πρώτ' αυτός, ουδ' έσφালν' εις τους λόγους·
μόνον ο ισόθεος Νέστορας ή εγώ τον ενικούσα.
και τ' άρματα όταν άστραφταν 'ς τα τρωικά πεδία,
κείνος δεν έμενε ποτέ 'ς το πλήθος και 'ς την τάξι,
αλλά προέτρεχε πολύ με ατρόμητον ανδρεία, 515
και άνδραις εφόνευσε πολλούς 'ς τον φοβερόν αγώνα.
και όσους αυτός εφόνευσε βοηθώντας τους Αργείους,

δεν θα ημπορούσα εγώ να ειπώ· μόνον πως έχει σφάζει
 τον Τηλεφίδη Ευρύπυλο· και οι Κήτειοι σύντροφοί του
 σωρός σιμά του εσφάζονταν, εξ αφορμής των δώρων 520
 οπ' έλαβε η μητέρα του· κ' ύστερ' από τον θείο
 τον Μέμνονα, ωραιότατον άνδρ' ως αυτόν δεν είδα.
 και όταν εκατεβαίναμεν, οι πρώτοι των Αργείων,
 'ς τ' άλογο 'πώκαμ' ο Επειός, και εις όλ' είχα εξουσία,
 να κλειώ, ν' ανοίγω, ως ήθελα, τον στερεόν κρυψώνα, 525
 τότε οι αρχηγοί των Δαναών, οι βασιλείς οι άλλοι,
 τα δάκρυα τους εσφόγγιζαν κ' οι αρμοί τους όλοι ετρέμαν,
 αλλά την όψι την καλήν εκείνου να χλωμιάνη
 δεν είδ', ή από τα μάγουλα τα δάκρυα να σφογγίζη·
 αλλά να ορμήση απ' τ' άλογο θερμά παρακαλούσε, 530
 και όλο την χούφτα του σπαθιού και το βαρύ κοντάρι
 έπαχνε, κ' είχεν εις τον νου τον όλεθρον της Τροίας.
 αλλ' ότε κάτω ερρίξαμε τους πύργους του Πριάμου,
 εις το καράβι ανέβαινε με μέρος των λαφύρων,
 και ωραίο δώρο, αλάβωτος, τι δεν τον είχε πάρει 535
 λόγχη μακρόθ' ή από σιμά, καθώς συχνά συμβαίνει
 'ς τον πόλεμο, 'που ανάμικτα λυσσομανά ο Άρης»
 .
 Αυτά 'πα, και τότε η ψυχή του γοργολόδη Αιακίδη
 μακροπατώντας έσχιζε τ' ασφοδελό λιβάδι
 χαρά γεμάτη όπ' άκουσε την δόξα του παιδιού του. 540
 .

Κ' η άλλαις έμεναν εκεί ψυχαίς των πεθαμένων
 περίλυπαις, και η καθεμιά τον πόνο της μ' ερώτα,
 μόνη του Αίαντα η ψυχή, του Τελαμωνιάδη,
 έστεκε ανάμερα πολύ· την χόλιαζεν η νίκη,
 'που 'ς τα καράβια νίκησα 'ς την κρίσι των αρμάτων 545
 του Αχιλλέα, 'που η σεπτή μητέρα του είχε στήσει,
 και Τρωαδίταις έκριναν και η Παλλάδ' Αθήνη.
 για τέτοιο κέρδος άμποτε να μην είχα νικήσει!
 αφού για κείνα εσκέλασεν η γη παρόμοιον άνδρα,
 τον Αίαντα, 'που εις την μορφήν θα ενίκα και εις τα έργα 550
 τους Δαναούς, αν έλειπεν ο ασύγκριτος Πηλείδης.
 «Αίαντα Τελαμώνιε — του 'πα γλυκομιλώντας —
 ουδέ νεκρός δεν έμελλες το πάθος ν' αστοχήσης,
 'πώχεις 'ς εμέ για τ' άρματα τα τρισκαταραμένα;
 Αχ! οι θεοί φθοροποιά τα έκαμαν των Αργείων. 555
 πύργος τους ήσουν σ' έχασαν και οι Αχαιοί σε κλαίμε
 ολοκαιρής ως κλαίουμε τον θείον Αχιλλέα.
 κ' αίτιος δεν είναι του κακού κανείς αλλ' είν' ο Δίας,
 'που φοβερά των Δαναών το λογχοφόρον πλήθος,
 ωργίσθη, και σέν' έδωκε την μοίρα του θανάτου. 560
 αλλ' έλα, κύριε, σίμωσε, τους λόγους μου να πάρης,
 και την οργή σου δάμασε 'ς το στήθος το γενναίο».

.

Εις τούτ' απάντησιν αυτός δεν έδιδε, αλλ' επήγε
 'ς το Έρεβος με ταις ψυχαίς των άλλων πεθαμένων,

και όμως θα ωμίλεια προς εμέ, όσσην χολήν και αν είχε, 565
ή εγώ θα ωμίλεια προς αυτόν, αλλ' η καρδιά μ' εκίνα
να ιδω ακόμη ταις ψυχαίς των άλλων πεθαμένων.

.
Είδα τον Μίνω, του Διός λαμπρόν υιόν, 'που εκράτει
σκήπτρο χρυσό κ' εκάθονταν κριτής των πεθαμένων,
όπ' άλλοι ορθοί τριγύρω του και άλλοι καθισμένοι 570
'ς του Άδη το πλατύπυλο το δώμα εδικαζόνταν.

.
Είδα και τον θεόρατον Ωρίωνα κατόπι
ν' ανακατόνη τα θεριά 'ς τ' ασφοδελό λιβάδι,
κείνα, 'που εις όρη απάτητα φονεύσ' είχεν εκείνος·
και ρόπαλον ολόχαλκον ασύντριφτο κρατούσε. 575

.
Τον Τιτυόν, γόνον της Γης της δοξασμένης, είδα,
οπού 'ς το χώμα εκείτονταν κ' εσκέλαζ' εννηά πλέθρα·
δυο γύλαις τον παράστεκαν, του σχίζαν και του τρώγαν
το σκώτι, και τα χέρια του δεν τους απομακραίναν·
ότ' είχε σύρει την Λητώ, σεπτήν φίλην του Δία, 580
προς την Πυθώνα ως διάβαινε την πάντερπλην Πανόπη.

.
Κατόλ' είδα τον Τάνταλον, φρικτά βασανισμένον,
ορθόν 'ς την λίμνη· τώγγιζεν εκείνη το πηγούνι·
εδίψα, αλλά δεν πρόφθανε να πάρη καν ρανίδα·
λαίμαργα ως έσκυφτε να πιή ο γέρος, εχανόνταν 585

το νερό κάτω ρουφηκτά, και γύρω του εις τα πόδια
γη μαύρη εμφανερόνονταν φρυμμένη από την μοίρα.
και υψηλά δένδρα επάνωθε κρεμούσαν τον καρπό τους·
απιδιαίς ήσαν, ροϊδιαίς, λαμπρόκαρπαις μηλέαις.
και με συκιαίς γλυκόκαρπαις ελθαίς θυμό γεμάταις.
και όσαις εξάμονε φοραίς ο γέρος να ταις πιάση.
ταις έπαιρνεν ο άνεμος 'ς το σκιοφόρα νέφη.

590

.
Ακόμ' είδα τον Σίσιφον, φρικτά βασανισμένον·
λίθον αυτός θεόρατον και με τα δυο βαστούσε·
τα πόδια 'ς την γην στύλονε, τον λίθον με τα χέρια
άμπωθεν άνω εις το βουνό, και ότι έμελλ' απ' την άκρη
να τον κυλήση αντίπερα, τον γύριζε το βάρος,
κ' εξανακύλ' αδιάντροπος 'ς το σιάδι ολίς· ο λίθος.
και πάλι αυτός τον άμπωθε μ' αγώνα, κ' έσταζ' ίδρω
το σώμα, και απ' την κεφαλή του ανέβαινεν η σκόνη.

595

600

.
Είδα έλειτα τον Ηρακλή, — το φάντασμα του μόνον·
εις τα συμπόσια τέρπεται θεών των αθανάτων
αυτός, και την καλόφτερνην την 'Ηβην έχει νύμφην,
'που του Διός εγέννησεν η χρυσοσάνδαλ' 'Ηρα.
ωσάν πετούμενα οι νεκροί τριγύρω του αλαλάζαν
και τρομασμένοι εσκόρπιζαν· μαύρος 'σαν μαύρην νύκτα
το τόξον είχε αυτός γυμνό, και εις την χορδή το βέλος,
και αγριοκυττώντας φαίνονταν πως πάντοτε τοξεύει.

605

τρομακτικός του έζωνε το στήθος τελαμώνας,
 χρυσός, κ' επάνω θαύματα 'ς αυτόν ήσαν φθειασμένα, 610
 αρκούδαις, αγριόχοιροι, φλογόμματα λεοντάρια,
 πόλεμοι, μάχαις, αίματα, πολλαίς σφαγαίς ανθρώπων.
 ας παύση να φιλοτεχνή κατόπιν ο τεχνίτης,
 'που εφεύρηκε 'ς την τέχνη του παρόμοιον τελαμώνά.
 ότι μ' αντίκρυσεν αυτός, μ' εγνώρισεν αμέσως, 615
 και κλαίοντας μου ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
 «Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
 σέρνεις, α! δύστυχε, και συ διεστραμμένην μοίρα,
 'σαν κείνην 'πώφερνα κ' εγώ 'ς τον 'Ηλιον αποκάτω.
 ναι, του Κρονίδ' ήμουν υιός, αλλ' είχ' άπειρα πάθη, 620
 ότ' ήμουν δούλος 'ς άνθρωπον πολύ κατώτερόν μου.
 κ' εκείνος μ' επιφόρτιζε πολύ βαρείς αγώναις·
 και μια φορά 'δω μ' έστειλε τον σκύλο να του φέρω,
 ότι άλλον δεν εφεύρισκε για με σκληρόν αγώνα·
 και το θεριόν αναίβασα του Άδη από τα βάθη, 625
 όπως μ' ωδήγησεν ο Ερμής και η γλαυκομαμάτ' Αθήνη».

.
 Αυτά 'πε, κ' έστρεψεν ευθύς 'ς την κατοικιά του Άδη·
 εγώ 'ς τον τόπον έμενα, μην κάποιος έλθη ακόμη,
 εκείνων, οπου απέθαναν το πάλαι, ανδρών ηρώων.
 και τους αρχαίους θα 'βλεπα τους άνδραις, 'που εποθούσα, 630
 τέκνα τρισένδοξα θεών, Πειρίθοον και Θησέα.
 αλλ' άπειρα εσυνάζονταν των πεθαμένων πλήθη,

με αλαλαγμόν αμίλητον αχνός μ' επήρε φόβος,
μην της Γοργώς την κεφαλή, τέρας φρικτό, μου στείλη
του Άδη από την κατοικιάν η θεία Περσεφόνη.

635

'ς το πλοίο τότ' εκίνησα και των συντρόφων είπα,
να 'μπουν και τα πρυμόσχοινα να λύσουν· ανεβήκαν
αυτοί κ' ευθύς εκάθισαν και το καράβι εκύλα
'ς τον ποταμόν Ωκεανόν, ως το 'φερνε το ρεύμα,
με τα κουπιά, και το 'σπρωξε πρύμος κατόπι ωραίος.

640

.
.
.

Ραψωδία Μ

.
.
.

Τον ποταμόν Ωκεανόν άμ' άφησε το πλοίο,
κ' έφθασε μεσοπέλαγα 'ς την νήσο την Αιαία,
'που 'ναι της ορθογέννητης Ηώς η κατοικία,
και οι φωτεινοί χορότοποι, και ο Ήλιος πρωτολάμπει,
'ς τον άμμο επάνω εσύραμε κ' εστήσαμε το πλοίο,
εις τ' ακρογιάλι εβγήκαμε, και, αφού πήραμ' ολίγον
ύπνον, επεριμέναμεν η άφθαρτ' Ηώ να φέξη.

5

.

Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
κ' έστειλα τους συντρόφους μου 'ς τα δώματα της Κίρκης,

του νεκρωμένου Ελπήνορα το λείψανο να πάρουν. 10
και αφού κορμούς εκόψαμε, 'ς τ' ακρότατο ακρογιάλι
τον θάπταμε περίλυποι, κ' έρρεε θερμό το δάκρυ.
και άμα ο νεκρός και του νεκρού τ' άρματα ομού καήκαν,
μνήμα του εσηκώσαμε, θέσαμε' επάνω στήλη.
κ' ίσιον εστήσαμε κουπί 'ς την κορυφή του τάφου. 15

.
Τούτα ενώ κάμναμεν εμείς, δεν ξέφυγε της Κίρκης
ότι απ' τον Άδη εφθάσαμεν, αλλ' ήλθ' εντρεπισμένη
αμέσως· και η θεράπαιναις σιμά της 'φέρναν άρτο,
κρέατα πλήθια και κρασί κόκκινο και φλογώδες.
εστάθ' η ασύγκριτη θεά 'ς την μέση μας και είπε· 20
«άνδραις σκληροί, 'που ζωντανοί κατέβητε 'ς τον Άδη·
διθάνατοι· μονόφορα οι άλλοι θνητοί πεθαίνουν.
τώρα φαγί, τώρα κρασί, χαρήτ' εδ' ολημέρα,
και θέλει ξεκινήσετε η αυγούλ' άμα ροδίση.
τον δρόμο θα σας δείξω εγώ, και θα προειπώ τα πάντα, 25
μη λάχη και από επίβουλη διεστραμμένη γνώμη,
'ς το πέλαγος ή 'ς την στερηά, μέγα κακό σας εύρη».

.
Αυτά 'πε, κ' εκατάλειψε την ανδρική ψυχή μας.
και τότε αυτού καθόμασθεν, ολημέρα ως το δείλι
μ' άφθονο κρέας, με κρασί γλυκό, φαγοποτώντας. 30
και ο ήλιος άμ' εβύθισε κ' ήλθε κατόπ' η νύκτα,
εις τα πρυμόσχοινα σιμά οι άλλοι αναπαυθήκαν·

μέν' απ' το χέρι πήρε αυτή μακράν απ' τους συντρόφους,
 εκάθισέ με, πλάγιασε κοντά μου, και μ' ερώτα·
 κ' εγώ της εξιστόρησα τα πάντα ένα προς ένα. 35
 προς εμέ τότε ωμίλησεν η Κίρκ' η σεβασμία·
 'τούτα όπως τα 'πες ἐγείναν ό,τι θα ειπώ συ τώρα
 άκου, και πάλι ένας θεός θα σου τα υπενθυμίση.
 .
 Και πρώτα εις το ταξίδι σου θα φθάσης 'ς ταις Σειρήναις,
 'π' όλους μαγεύουν τους θνητούς, όσοι κοντά τους έλθουν. 40
 όποιος σιμώνη απ' αγνωσιά και ακούση των Σειρήνων
 τον ήχο, δεν θα τον ιδούν τα τρυφερά παιδιά του
 ολόχαρα, και η σύντροφος, να φθάσ' εις την πατρίδα.
 αλλά η Σειρήναις με γλυκύ τραγούδι τον μαγεύουν,
 'ς την λιβάδια καθημέναις' κ' είναι σωρός τριγύρω 45
 κόκκαλ' ανδρών 'που σέπονται, και όλο το δέρμα ρέει.
 προσπέρασε ταις, και τ' αυτιά συ φράξε των συντρόφων
 με γλυκομάλακτο κερί, μήπως κανείς των άλλων
 ακούση· και αν εσύ ποθείς ν' ακούσης, ας σε δέσουν
 ολόρθον χεροπόδαρα 'ς του καταρτιού την ρίζα, 50
 και των σχοινιών ταις κορυφαίς ας σφίξουν 'ς τον κορμό του,
 ηδονικά το λάλημα ν' ακούσης των Σειρήνων.
 και αν να σε λύσουν τους ζητείς θερμά και τους προστάξεις,
 πάντοτ' εκείνοι με δεσμά πλειότερ' ας σε σφίγγουν.
 αλλ' όταν το καράβι σου κείναις οπίσω αφήση, 55
 'ς το εξής εγώ δεν θα σου ειπώ ρητώς από τους δύο

ποιος μέλλει να 'ναι ο δρόμος σου· και ατός του ο νους σου ας κρίνη.

θέλει σου δείξω τώρα εγώ το 'να και τ' άλλο μέρος.

.

Το' να έχει πέτραις κρεμασταίς, και προς αυταίς βροντάει
μέγα το κύμα της γλαυκής 'ς την όψιν Αμφιτρίτης.

60

κείναις Πλαγκταίς οι μάκαρες θεοί ταις ονομάζουν,
και ουδέ πουλί ταις προσπερνά, αλλ' ούδ' η περιστέραις,
οπού του Δία του πατρός την αμβροσία φέρουν·

ως και απ' αυταίς κάθε φοράν η γλυστήρή πέτρ' αρπάζει·

αλλά να κλείσ' ο αριθμός στέλνει ο πατέρας άλλην.

65

θνητών καράβι αυτού ποτέ, αν ήλθε, δεν εσώθη·

αλλά караβοσάνιδα και ανδρών σώματα παίρνουν

της θάλασσας τα κύματα και της φλογός η λύσσα.

μόν' ένα κείθε πέρασε θαλασσοπόρο πλοίο,

απ' τον Αιήτη πλέοντα, Αργώ η ξακουσμένη·

70

και αυτή θε να 'σπαε 'ς ταις τραναίς πέτραις, χωρίς το χέρι
της 'Ηρας, 'που τον φίλο της τον Ιάσωνα ελυπήθη.

.

'Σ' τ' άλλο δυο βράχ' υψόνονται· τον ουρανόν εγγίζει

ο ένας μ' άκρη σουβλερή, και συννεφιά τον ζώνει

μαύρη και μένει ατάραχη, και εις την κορφήν εκείνη,

75

καλόκαιρο ή φθινόπωρο, ποτέ δεν ξαστερόνει.

κει δεν θα εμπόρει ν' αναιβή θνητός ή να πατήση

ποτέ κανέναν, κ' είκοσι χέρια και πόδια αν είχε·

ότ' είναι η πέτρα γλυστερή, 'σαν σκαλισμένος λίθος.

σκοτεινόν άντρο ανοίγεται του βράχου μες την ζώνη 80
 προς δύσιν, εις το έρεβος γυρμέν', όπου το πλοίο
 και σεις, θαρρώ, θα στρέψετε, λαμπρότατε Οδυσσέα.
 ουδέ γενναίος τοξευτής θα εμπόρει απ' το καράβι
 να φθάση με το βέλος του του άντρου βαθυού το στόμα.
 Κει μέσα η Σκύλλα κατοικεί και φοβερά γαυγίζει· 85
 φωνούλαν έχει ωσαν μικρού νεογεννημένου σκύλου·
 αλλ' είναι αυτή τέρας κακόν· ουδέ θνητός κανέννας
 ή αθάνατος θα χαίρονταν αν την εθεώρα εμπρός του.
 πόδια 'χει εκείνη δώδεκα και αμόρφωτα είναι όλα,
 έξι λαιμούς μακρύτατους, και μέσα εις τον καθέναν 90
 μιαν κεφαλήν τρομακτικήν, όπ' έχει τρεις αράδαις
 δόντια πολλά, πυκνότατα, μαύρου μεστά θανάτου.
 και εις τ' άντρο ευρίσκεται η μισή κρυμμένη και από εκείνο
 το φοβερό το βάραθρο ταις κεφαλαίς προβάλλει,
 και αυτού ψαρεύει, ψάχνοντας ολόγυρα εις τον βράχο, 95
 δελφίνια και σκυλόψαρα, και, αν τύχη, μέγα κήτος,
 'π' άμετρα βόσκ' η βροντερή 'ς τα κύματ' Αμφιτρίτη.
 ναύτης δεν επαινέθηκε 'που εκείθε με το πλοίο
 χωρίς να πάθη edιάβηκε· με κάθε κεφαλή της
 έναν απ' το μαυρόπλωρο καράβι αρπάζ' η Σκύλλα. 100
 και τούτου χαμηλότερον θα ιδής τον άλλον βράχο·
 σιμά 'ναι, οπου θα ετόξευες απ' το 'να εις τ' άλλο μέρος·
 μεγάλην έχει αγριοσυκιά, πολύφυλλη, και κάτω
 την μαύρην άρμη αναρρουφά η Χάρυβδις η θεία.

τι την ημέρα τρεις φοραίς ξερνά, και τρεις ρουφάει, 105
τρόμος! μη τύχης εσύ κει την ώρα οπού ρουφήση·
ότι δεν θα σ' εφύλαγε και αυτός ο κοσμοσείστης.
αλλά το πλοίο στρέψε συ της Σκύλλας προς τον βράχο
γλήγορα, και προσπέρασε· προτίμα ἔξι συντρόφους
να χάσης απ' το πλοίο σου παρ' όλους να τους κλάψης». 110

.
Αυτά 'πε, κ' εγώ προς αυτήν «θεά, συ δίδαξέ με,
αν κάποιος τρόπος γίνεται κ' εκείνην να ξεφύγω
την πάγκακη την Χάρυβδι, και πάλι ν' αντικρουσω
την άλλην, όταν θα χυθή τους φίλους να μου αρπάξη».

.
Είπα, και η θαυμαστή θεά μου απάντησεν αμέσως· 115
«αγώναις και άρματα, ω σκληρέ, πάλ' η καρδιά σου θέλει·
δεν θα τραβιέσαι ουδ' έμπροσθεν θεών των αθανάτων;
κ' εκείνη δεν είναι θνητή, κακόν αθάνατό 'ναι,
άγριο, φρικτόν, αμάχητον· αντίστασιν δεν έχει
καμμίαν· το καλήτερο να φύγης απ' εμπρός της. 120
ότι αν, ως αρματόνεσαι, κοντοσταθής 'ς τον βράχο,
φοβούμαι μην ορμήση αυτή και πάλι σε προφθάση,
και μ' όσαις έχει κεφαλαίς τόσους αρπάξη ανθρώπους·
αλλά με βια τραβάτ' εμπρός, και κράξτε την Κραταίαν,
οπού την Σκύλλα γέννησε, πληγήν εις τους ανθρώπους· 125
και αυτή να χυθή δεύτερα δεν θέλει την αφήση.

Ἐς τῆς Θρινακίας το νησί θα φθάσης, ὅπου βόσκουν
βώδια τοῦ Ἡλίου πάμπολλα καὶ σαρκωμέν' αρνία·
βωδιῶν ἐπτὰ κοπαῖς, ἀρνιῶν ἐπτὰ, κ' ἔχει πενήντα
κάθε κοπή· καὶ δὲν γεννοῦν, ἀλλ' οὔτε ὀλιγοστεῦν· 130

δυο νύμφαις καλοπλέξουσαι ἐπιστατοῦν ἐκεῖνα,
Φαέθουσα καὶ Λαμπετιά, καὶ θυγατέραις εἶναι
τοῦ Ἡλίου τοῦ Ὑπερίωνα καὶ τῆς καλῆς Νεαίρας.
ταῖς γέννησε καὶ ἀνάστησεν ἡ σεβαστὴ μητέρα,
καὶ εἰς τὸ νησί ταῖς ἔβαλε νὰ ζοῦν τῆς Θρινακίας, 135
τὰ πατρικὰ τοὺς πρόβατα καὶ βώδια νὰ φυλάγουν.

καὶ ἂν δὲν τὰ ἐγγίξης κ' ἐννοιασθῆς γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ σου,
τότε, καὶ ἂν πάθετε πολλὰ, θα φθάστε εἰς τὴν Ἰθάκην·
ἀλλ' ἂν τὰ βλάβῃς, ὀλεθροὺς προβλέπω εἰς τὸ καράβι
καὶ εἰς τοὺς συντρόφους· καὶ ἂν σωθῆς μόνος ἐσὺ, θα φθάσης 140
ἀργὰ καὶ κακῶς ἔχοντας, καὶ ἀπὸ συντρόφους ἔρμος».

·
Αὐτὰ 'πε, καὶ ἡ χρυσόθρονη Ἡὼς τὸν κόσμον ἐφάνη·
κ' ἐσῦρθ' ἡ ἀσύγκριτη θεὰ παράμεσα 'ς τὴν νῆσον.
'ς τὸ πλοῖο τότε ἐκίνησα καὶ τῶν συντρόφων εἶπα
νὰ λύσουν τὰ πρυμνόσχοινα καὶ ν' ἀναιβοῦν κ' ἐκεῖνοι 145
ἐμπήκαν καὶ ἀραδιάσθησαν με τάξι 'ς ταῖς σανίδαις,
καὶ τὴν λευκὴν τὴν θάλασσαν με τὰ κουπιά βροντοῦσαν.
καὶ ὀπίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι ἔστειλε πρύμνον,
'που ἐφοῦσκον' ὅλα τὰ πανιά, φίλον λαμπρόν, ἡ Κίρκη,
δεινὴ θεὰ, καλόκομη, ὅπ' ἔχει ἀνθρώπου γλώσσα. 150

και τ' ἄρμεν' αφοῦ σιάσαμε, καθόμασθε εἰς το πλοῖο,
 και τ' ὠδηγοῦσ' ὁ ἄνεμος ομοῦ και ὁ κυβερνήτης.
 τότε εἶπα με περίλυπην καρδίαν εἰς τοὺς συντρόφους·
 καλὸ δεν εἶναι, ἀγαπητοί, ἓνας ἢ δύο μόνοι
 να ἡξεύρουν τ' ἅγια ρήματα 'που ἡ Κίρκη μου 'πε ἡ θεία· 155
 ἀλλὰ τα λέγω και εἰς εσάς, ὅπως γνωρίζοντάς τα
 πεθάνουμε ἢ ξεφύγουμε τὴν μοῖρα τοῦ θανάτου.
 και πρῶτα μου παράγγειλε να φύγω τῶν Σειρήνων
 τὴν θεομίλητη φωνή και τ' ἀνθηρὸ λιβάδι·
 μου 'πε ν' ἀκούσω τὴν φωνή μόνος ἐγώ· σεις τώρα 160
 μ' ἄλυτα δέστε με δεσμά 'ς τοῦ καραβιοῦ τὴν ρίζα
 ὀρθόν, και σφίξτε τῶν σχοινιῶν τὰς ἄκρας 'ς τὸν κορμὸ τοῦ.
 και ἀν να με λύσετε ζητῶ θερμά και σας προστάζω,
 σεις με πλεῖότερα δεσμά στενοχωρήσετέ με».
 .
 Κ' ἐνὼ τούτα φανέρονα με τάξι τῶν συντρόφων, 165
 τ' ὠραῖο πλοῖον ἐφθασε 'ς τὴν νήσο τῶν Σειρήνων
 οὔλῃγορ', ὅπως τὸ 'σπρωχνε βοηθητικός ὁ πρῦμος.
 ἔπεσ' ὁ ἄνεμος εὐθύς και ἀνάνεμη γαλήνη
 ἐγένε· θεία δύναμις ἐκοίμισε τὸ κύμα.
 σηκώθηκαν οἱ σύντροφοι, και τὰ πανιά διπλώσαν, 170
 κάτω 'ς τὸ πλοῖο τὰ 'θεσαν, και ἀράδα καθισμένοι
 με τὰ καλόξυστα κουπιά τὴν θάλασσα λευκαῖναν.
 κ' ἐγὼ κερικοῦ μέγαν τροχὸ μ' ἀκονητὸ μαχαίρι
 ἐλιάνισα, και τὸ 'θλίβα με τ' ἀνδρικά μου χέρια·

και τα κερί ζεσταίνονταν, ως τό βιαζ' η ανδρεία μου, 175
 και ο Ήλιος ο Υπερίονας με την θερμή του ακτίνα.
 αραδικώς τότε έφραξα τ' αυτία των συντρόφων·
 εκείνοι χεροπόδαρα μ' edέσαν 'ς το κατάρτι
 ορθόν, κ' έστριψαν των σχοινιών ταις άκραις ς' τον κορμό του,
 και την λευκή την θάλασσαν έδερναν καθισμένοι. 180
 και ότ' είμασθεν εις διάστημα, 'π ανθρώπου βοή φθάνει,
 'ς αυταίς σιμά δεν ώρμησε χωρίς να το νοήσουν
 το γοργό πλοίο, και άρχισαν ψιλόφωνο τραγούδι·
 «ω καύχημα των Αχαιών, πολύμνητε Οδυσσέα,
 το πλοίο κράτησ', έλα εδώ, ν' ακούσης την φωνή μας· 185
 ότι δεν πέρασε κανείς edώθε με καράβι,
 χωρίς το γλυκολάλημα ν' ακούση της φωνής μας.
 ευφραίνεται και αναχωρεί με γνώσais πλουτισμένος·
 τι ξεύρουμ' όσα emόχθησαν εις την πλατειά Τρωάδα
 Τρώες και Αργείοι, των θεών ως ήθελεν η γνώμη. 190
 και ό,τι συμβαίν' ηξεύρουμε 'ς την γη την πολυθρέπτρα».

.

Τούτα εγλυκοκελάιδισαν· ποθούσα εγώ ν' ακούω,
 κ' έννευα με τα βλέφαρα των φίλων να με λύσουν,
 κ' εκείνοι έπесαν 'ς τα κουπιά και σφόδρα ελάμναν όλοι·
 ο Ευρύλοχος σηκώθηκεν ευθύς και ο Περιμήδης 195
 και με δεσμά πλειότερα μ' edέναν και μ' εσφίγγαν.
 και αφού ταις επροσπέρασαν, και αγάλι αγάλι εσβύσθη
 με των Σειρήνων την φωνή και το γλυκύ τραγούδι,

το κερί τότε αφαίρεσαν οι αγαπητοί μου φίλοι,
οπού τους άλειψα τ' αυτιά, και απ' τα δεσμά μ' ελύσαν. 200

.
Αλλ' ότε οπίσω αφήσαμε την νήσο των Σειρήνων,
καπνό και κύμα είδα τρανό, και άκουσα μέγαν κτύπο·
τρόμαξαν, και απ' τα χέρια τους έφυγαν τα κουπία,
'που εβρόντησαν 'ς την θάλασσα' και το καράβι εστάθη,
τι πλειά δε τό' βιαζαν κουπιά και ανδρειωμένα χέρια. 205
κ' εγώ 'ς το πλοίο γύριζα και τους συντρόφους όλους
από κοντά συμβούλευα με λόγια μελωμένα·

«αγαπητοί μου, αμάθητοι δεν είμασθε από πάθη·
το κακό τούτο, 'πώρχεται, χειρότερο δεν είναι
απ' τ' άντρ', όπου του Κύκλωπα μας είχε κλείσ' η βία· 210
όμως κ' εκείθ' η αξία μου, ο νους και η φρονιμάδα,
μας έσωσε, κ' έναν καιρό θα το ενθυμείσθ', ελπίζω.
κ' ελάτε τώρα, ό,τι θα ειπώ να το δεχθούμεν όλοι·

εσείς αυτού καθήμενοι με τα κουπιά κτυπάτε
την αγριωμένην θάλασσαν, ίσως μας δώση ο Δίας 215
να φύγουμ' απ' τον όλεθρο, 'που εδώ μας παραστέκει.

συ, κυβερνήτη, έχε τον νου 'ς αυτό, που σε προστάζω,
επειδή συ 'σαι οπού κινείς του караβιού το δοιάκι·
έξω από τούτον τον καπνό και από το κύμα στρέφε
το πλοίο, και όλο σίμονε 'ς τον βράχο, μη σου φύγη 220
μ' ορμή 'ς εκείνη την μεριά και εις συμφοραίς μας ρίξης».

Αυτά 'πα και όλ' υπάκουσαν και τότε ως προς την Σκύλλα,
την αναλόφευκτη πληγή, λόγο 'ς αυτούς δεν είπα,
μη φοβηθούν οι σύντροφοι, και απ' την κουπηλασία
παύσουν, και μέσα μου ριχθούν 'ς του караβιού τα βάθη. 225
τότ' άφησα το βαρετό παράγγελμα της Κίρκης,
'που να μη ζωσθώ τ' άρματα πολύ μώχε συστήσει,
και την καλή μου αρματωσιά φόρεσα, και δυο λόγχαις
μακρυαίς 'ς τα χέρια σφίγγοντας ανέβηκα εις την πλώρη,
ότι απ' αυτού να πρωτοϊδώ θαρrouσα εγώ την Σκύλλα, 230
πετροθεριό, 'που μώφερνε καταστροφή των φίλων.
και αυτήν να ιδώ δεν δύνουμουν· τα μάτια μου αποκάμαν
ολόγυρα εξετάζοντας την σκοτεινώδη πέτρα.

·
Με θρήνους το κατάστενο διαβαίναμε οι θλιμμένοι·
εδώθ' η Σκύλλα, και άντικρυς η Χάρυβδις η θεία 235
είχε τα πικρά κύματα φρικτά ξαναρουφήσει·
και ότε τα εξέρνα, ως με πολλήν φωτιά βράζει κακκάβι,
γουργούριζ' όλη ανάκατη, κ' η άχνη της πετιόνταν
ανάερα 'ς ταις κορυφαίς του ενός και του άλλου βράχου.
και ότε τα πικρά κύματα ξαναρουφούσε, πάλιν 240
ανάκατη όλη εφαινονταν 'ς τα βάθη, κ' εβροντούσε
ο βράχος όλος φοβερά, και η γη κάτω εφαινόταν
μαύρη 'ς τον άμμο· κ' έπαιρnen αυτούς αχνή τρομάρα.
κ' ενώ κυττάζαμεν αυτήν με φόβο του θανάτου,
μ' άρπαξ' η Σκύλλ' απ' το βαθύ καράβι έξι συντρόφους, 245

οπού 'ς την δύναμι πολύ και 'ς τ' ἄρματα επρωτεύαν.
και ὅπως το πλοίο γύρισα να ιδῶ και τους συντρόφους,
επάνω μ' ἤδη νόησα τα πόδια και τα χέρια
εκείνων, απ' ἀνᾶερα σηκόνονταν, κ' ἐμένα
καλούσαν, ὑστερη φορά, κατ' ὄνομα οι θλιμμένοι. 250
και απ' ἄκρη βράχου ὡς ο ψαράς μ' ἓνα μακρὺ καλάμι,
'ς τα μικρὰ ψάρια δόλωμα προσφέροντας, βυθίζει
το ταύρινο το κέρατο, και ἅμα το ψάρι πιάση
ευθύς το ρίχν' εἰς την ξηρά, κ' ἐκεῖνο λακταρίζει·
ὅμοι και αυτοὶ λαχτάριζαν 'ς τα βράχη αναιβασμένοι, 255
κ' ἐκεῖ, 'που αὐτὴ τους ἔτρωγε 'ς την θύραν, εφωνάζαν,
προς με τα χέρια απλώνοντας, 'ς του χάρου την οδύνη.
ἄλλο, 'σαν κείνο, ἐλεεινὸ τα μάτια μου δεν εἶδαν,
'ς ὅσα 'παθα της θάλασσας τους δρόμους ερευνώντας.

.
Και αφοῦ την φρικτὴ Χάρυβδι, την Σκύλλα, και ταις πέτραις, 260
φυγὰμ', ευθύς εφθάσαμε 'ς τ' ἅγιο νησί του Ἡλίου,
οπού εἶν' ἡ πλατυμέτωπαις ὠραίαις ἀγελάδαις,
και σαρκωμένα πρόβατα πολλὰ, κ' εἶναι δικά του.
και ὡς ἤμουν μεσοπέλαγα, μες το καράβι ἀκόμα,
των ἀγελάδων ἀκουσα το μούγκρισμα μακρόθεν, 265
και των ἀρνιών το βέλασμα, 'που 'ς τα μανδριά γυρίζαν.
και ὅ,τι εἶχε εἰπεῖ θυμήθηκα ο μάντης Τειρεσίας,
και ἡ Κίρκη, 'που τόσο πολὺ μῶχε συστήσ', ἡ Αἰαῖα,
να φύγω το νησί του Ἡλίου, 'που τους θνητοὺς ευφραίνει.

και τότε εγώ περίλυπος προς τους συντρόφους είπα· 270
«'ς ό,τι θα ειπώ προσέξτε, πολύπαθοί μου φίλοι·
να μάθετε τι πρόλεγεν ο μάντης Τειρεσίας,
και η Κίρκη, 'που τόσο πολύ μώχε συστήσ', η Αιαία,
να φύγω το νησί του Ηλίου, που τους θνητούς ευφραίνει.
μέγα κακόν, ως έλεγεν, αυτού μας περιμένει. 275
αλλά παρέξω απ' το νησί στρέψετε το καράβι».

·
Αυτά 'πα, και εις τα στήθη τους ερράισ' η καρδιά,
κ' είπεν ο Ευρύλοχος πικρά· «σκληρός είς' Οδυσσέα·
σου περισσεύ' η δύναμις, ακούραστα 'χεις μέλη·
σίδερο θα 'ναι η πλάσι σου, 'που, αγρύπνια αφού και κόπος 280
εδάμασαν τους φίλους σου, δεν τους αφίνεις τώρα
'ς την γη να βγουν και εις το νησί, που η θάλασσ' όλο ζώνει,
τον δείπνο θα ετοιμάζαμε, και θα 'χαιρε η καρδιά μας·
και συ να παραδέρνουμε την άγρια νύκτα θέλεις,
πέρ' από τούτο το νησί, 'ς τα σκοτεινά πελάγη. 285
και η νύκταις μάλιστα γεννούν τους φοβερούς ανέμους,
των караβιών καταστροφή· τον χάρο που θα φύγης,
την νύκτ' αν ξάφνου σηκωθή και σ' εύρη ανεμοζάλη,
Νότος είτ' έλθ' ή Ζέφυρος, σφοδρότατος αέρας,
'που και εις το πείσμα των θεών συντρίβουν τα καράβια; 290
όθεν ας υπακούσουμε 'ς την μαύρη νύκτα τώρα·
τον δείπνο θα ετοιμάσουμε προς το γοργό καράβι,
και ως φέξη θα το ρίξουμεν εις τα πλατειά πελάγη».

·
Αυτά 'πε, και όλοι εδέχθηκαν τους λόγους του Ευρυλόχου·
τότ' ένοιωσα πως ο θεός ολέθριαν είχε γνώμη· 295
κ' εκείνον επροσφώνησα με λόγια πτερωμένα·
«Ευρύλοχε, με βιάζετε, μόνος αφού 'μαι εμπρός σας·
πλην ελάτ' όλοι, φοβερόν όρκον ομόσετέ μου,
βωδιών αγέλη αν εύρουμεν ή μέγ' αρνιών κοπάδι,
από κακή του τύφλωσι κανείς να μη φονεύση 300
βώδι κανένα ή πρόβατον, αλλ' ήσυχοι χαρήτε
όσαις τροφαίς η αθάνατη μας έχει δώσ' η Κίρκη».

·
Είπα, κ' εκείνοι ωρκίσθηκαν ως είχα εγώ ζητήσει,
και αφού τον όρκον ώμοσαν κ' ετέλειωσαν εκείνοι,
τ' ωρηό καράβι αράξαμε μες τον βαθύ λιμένα, 305
'που 'χε σιμά γλυκό νερό· και οι σύντροφοί μου εβγήκαν
έξω 'ς την γη, και τεχνικά τον δείπνον ετοιμάσαν,
και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβύσαν,
έκλαιαν ενθυμούμενοι τους ποθητούς συντρόφους,
'π' άρπαξ' η Σκύλλα κ' έφαγεν απ' το βαθύ καράβι· 310
κ' ύπνος τους έπιασε γλυκός εκεί, 'που ακόμη εκλαιάν,
και μες το τρίτο της νυκτός μέρος, 'που τ' άστρα κλίνουν,
άνεμον σήκωσε σφοδρόν ο αστραποφόρος Δίας,
με φυσομάνισμα φρικτό, κ' ετύλιξε 'ς τα νέφη
πόντον και γην, κ' εχύθηκεν απ' τον αιθέρα νύκτα. 315
και ως ήλθε η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,

εις άντρο μέσα εσύραμε κ' εστήσαμε το πλοίο·
κ' ήσαν αυτού χορότοποι κ' έδραις Νυμφών ωραίαις.
τότ' έκαμα συνάθροισι και μέσα εις όλους είπα·
«ω φίλοι, αφού 'ς το πλοίο μας πιστό και βρώσις είναι, 320
τα βώδι' αυτά μη εγγίξουμε, μη συμφορά μας εύρη.
ότι δεινού θεού τ' αρνιά τούτά 'ναι και η δαμάλαις,
του Ηλιού, 'που όλ' άνωθε τηρά και όλ' άνωθεν ακούει».

Αυτά 'πα, και τα εδέχθηκεν η ανδρική ψυχή τους.
και όλον τον μήνα ακοίμητος Νότος εφύσα ουδ' άλλος 325
απ' τους ανέμους έπνεεν, Εύρος ειμή και Νότος.
και όσο είχαν σίτον και κρασί κόκκινο οι σύντροφοι μου,
τα βώδια δεν επείραξαν φοβούμενοι τον χάρο·
αλλ' όταν όλαις η τροφαίς απ' το καράβι ελείφαν,
και απ' την ανάγκη εγύριζαν κυνήγι αναζητώντας, 330
ψάρια, πουλιά, και ό,τ' εύρισκαν, με κύρτ' αγκίστρια πιάναν,
η πείνα ως τους βασάνιζε· και τότε μέσα επήγα
εις το νησί, να δεηθώ των αθανάτων, ίσως
μου δείξη κάποιος των θεών του γυρισμού τον δρόμο.
και αφού 'ς τα μέσα του νησιού, μακράν απ' τους συντρόφους, 335
εις μέρος ήλθ' απάνεμον, ενίφθηκα τα χέρια,
κ' ευχήθην όλων των θεών των ολυμποκατοίκων·
κ' εκείν' ύπνον γλυκύτατον 'ς τα βλέφαρά μου εχύσαν,
κ' έκαμν' αρχή γνώμης κακής ο Ευρύλοχος 'ς τους άλλους·
«'ς ό,τι θα ειπώ προσέξετε, πολύπαθοί μου φίλοι· 340

ὄλ' εἶναι οἱ θάνατοι πικροὶ τῶν ἄμοιρων ἀνθρώπων,
ἀλλ' ὁ πολὺ φρικτότερος, τῆς πείνας ν' ἀποθάνης·
τοῦ Ἡλίου ταις καλήτεραις ας σύρουμ' ἀγελάδαις,
πρὸς τοὺς θεοὺς νὰ σφάξουμε τοὺς ουρανοκατοίκους.
καὶ ἀν' ἑς τὴν Ἰθάκην φθάσουμε, τὴν ποθητὴν πατρίδα, 345
τοῦ Ἡλίου τοῦ Ὑπερίονα κτίζουμ' εὐθύς ωραῖον
ναόν, καὶ μέσ' ἀτίμητα πολλὰ κρεμάμε δῶρα.
ἀλλ' ἀνὰ γὰρ βῶδια ορθόκερα χολιάσῃ καὶ θελήσῃ
τὸ πλοῖο νὰ συντρίψῃ αὐτός, κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τὸ στέργουν,
κάλλιον ἑς τὸ κύμα χάσκοντας μὲ μίαν νὰ ξεψυχήσω, 350
παρὰ νὰ τήκωμαι καιροῦς εἰς ἓνα ἐρημονήσι».

Εἶπε, καὶ ὅλοι ἐσυμφώνησαν οἱ ἄλλοι, κ' ἐν τῷ ἅμα
τοῦ Ἡλίου ταις καλήτεραις ἐσύραν ἀγελάδαις,
ἐγγύθεν, ὅτι ὄχι μακρὰν τοῦ μαυροπλώρου πλοίου
ἡ ωραῖαις πλατυμέτωπαις ἐβόσκαν ἀγελάδαις. 355
καὶ ολόγυρα τοὺς ἔκαμαν εὐχαῖς τῶν ἀθανάτων,
ἀπ' τοῦ ὑψηλόκομον ἰδρὺ χλωρὰ μαδώντας φύλλα,
ὅτι ἑς τὸ πλοῖο δὲν εἶχαν ποσῶς λευκὸ κριθάρι.
καὶ ἅμα εὐχηθῆκαν, κ' ἐσφαζαν κ' ἐγδαρὰν, τὰ μερία
ἐκοψαν καὶ τὰ ἐσκέπασαν ἑμὲ διπλωτὸ κνισᾶρι, 360
κ' ἐπάνω αὐτῶν ὠμὰ ἔβαλαν κομμάτια· καὶ νὰ χύσουν
σπονδαῖς εἰς τὰ καίόμενα σφαχτὰ κρασί δὲν εἶχαν,
καὶ μὲ νερὸ σπονδίζοντας ὅλα τὰ ἐντόσθια ψήναν.
καὶ ἀφ' οὗ καήκαν τὰ μερία κ' ἐγευθῆκαν τὰ σπλάχνα,

ελιάνισαν τα επίλοιπα και αμέσως τα εσουβλίσαν. 365

ο γλυκός ύπνος έφυγε τότε απ' τα βλέφαρά μου,
κ' εκίνησα προς το γοργά καράβι 'ς τ' ακρογιάλι·
αλλ' όταν εις το ισόπλευρο καράβ' είχα σιμώσει,
ήλθε ο γλυκύτατος καπνός της λίπας προς εμένα,
κ' εκλαύθηκα γογγύζοντας εμπρός των αθανάτων· 370

«Δία πατέρα, μάκαρες θεοί, 'που πάντοτ' είσθε,
Αχ! για καλό δεν μ' έχετε 'ς ύπνο βαρύ βυθίσει·
κ' εδώ, 'που εμέναν, έπραξαν έργο μεγάλο οι φίλοι».

·
'Σ τον 'Ηλιον η μακρόπεπλη εχύθη Λαμπετία
μηνύτρα ότι του εσφάξαμεν εμείς ταις αγελάδες· 375

χολώθη εκείνος κ' έλεγεν εμπρός των αθανάτων·
«Δία πατέρα, μάκαρες θεοί, 'που πάντοτ' είσθε,
τους ασεβείς πατάξετε συντρόφους του Οδυσσέα,
'που μ' άρπαξαν και μώσφαξαν τα βώδια· και εις εκείνα
χαιρόμουν ως ανέβαινα 'ς τον κάταστρον αιθέρα, 380
και ως πάλιν έγερνα εις την γην από τα ουράνια μέρη.
και αν για τα βώδια πλερωμήν, ως πρέπει, δεν μου δώσουν,
'ς τον Άδη θε να καταιβώ και των νεκρών θα λάμπω».

·
Και ο Δίας του αποκρίθηκεν ο νεφελοσυνάκτης·
«Ήλιε, συ λάμπε ως έλαμπες, εδώ των αθανάτων, 385
Και των ανθρώπων των θνητών 'ς την γη την σιτοδώρα·
κ' εγώ το γοργό πλοίο τους τρίμματα ευθύς θα σχίσω

με φλογοβόλον κεραυνό 'ς τα σκοτεινά πελάγη».

.

Τούτ' άκουσ' απ' την Καλυψώ, την λαμπρομάλλα νύμφη,
κ' εκείνης τα 'πε, ως έλεγεν, ο γλήγορος Ερμείας.

390

.

Και εις το καράβι ως έφθασα κάτω 'ς το περιγιάλι,
όλους ομού γλωσσόδερνα και χωριστά· και ο νους μας
διόρθωσι δεν εύρισκεν· ήσαν νεκρά τα βώδια.

τέρατα ευθύς οι αθάνατοι τους δείχναν· εσερνόνταν
τα δέρματα, και εις τα σουβλιά τα κρέατ' εμουγκρίζαν,
ωμά, ψητά, και ωσάν βωδιών ακούετ' η φωνή τους.

395

.

Ημέραις έξι ολόκληραις οι σύντροφοι μου ετρώγαν
από τα βώδια, 'πώκλεψαν, τα εξαίρετα του Ηλίου,
αλλ' ότε ο Δίας έφερε την έβδομη ημέρα,
έπεσε τότε ο άνεμος, και δεν φυσομανούσε·

400

κ' εμείς το πλοίο ρίξαμε 'ς τα διάπλατα πελάγη,
τεντόνοντας τα κάτασπρα πανιά 'ς τ' ορθό κατάρτι.

αλλ' ότε οπίσω αφίναμε την νήσο, και καμμία
γη άλλη, μόνον ουρανός και θάλασσα εφαινόταν,
σύννεφο μαύρο έστησεν ο Δίας 'ς το καράβι

405

επάνω, κ' εσκοτάδιασεν η θάλασσ' από κάτω·
κ' έτρεχε το πλεούμενον, αλλ' όχι πολλήν ώρα,
τι ογλήγορ' ήλθε ο Ζέφυρος σφικτά φυσομανώντας,
κ' η ανεμοζάλη σύντριψε το 'να και τ' άλλο ξάρτι·

και το κατάρτι εβρόντησεν οπίσω· τ' ἄρμενά του 410
 'ς την γάστραν ὅλα εχυθήκαν, κ' ἐκείνο αὐτοῦ 'ς την πρύμη
 τον κυβερνήτη κτύπησε 'ς την κεφαλῇ, και ἅμ' ὅλα
 τώσπασε ομοῦ τα κόκκαλα της κεφαλῆς· κ' ἐκεῖνος
 ἔπεσ', ὡς πέφτει ο βουτηκτής, 'ς το κύμα κ' ἐνεκρώθη·
 σύγχρονα ο Δίας βρόντησε, κεραύνωσε το πλοῖο· 415
 ολόβολο το ετίναξεν ο κεραυνός του Δία,
 και θειάφη ὅλο το γέμισεν· οἱ σύντροφοι μου ἐπέσαν,
 και εἰς το καράβι ολόγυρα, 'ς τα κύματα, ὡς κουρουναῖς
 ἐπλέαν· θεία θέλησι τους πήρε την πατρίδα.
 κ' ἐγὼ 'ς το πλοῖο γύριζα, ὡς ὅτου της καρίνας 420
 τα πλευρά πήρε ἡ τρικυμιά, κ' ἐπλεε γυμνή 'ς το κύμα.
 και το κατάρτι ἐπάνω της ἐσύντριψε, ἀλλ' ἀκόμη
 ἦτο ἀπὸ βωδοτόμαρο λουρί προσκολλημένο·
 μ' ἐκείνο ἀφοῦ σφικτόδεσα κατάρτι και καρίνα,
 ἐκάθισα και μ' ἐπαιρνε ἡ λύσσα των ἀνέμων.
 ἐπαυσε τότε ο Ζέφυρος και δεν φυσομανούσε, 425
 ἀλλ' ἦλθε ο Νότος πετακτά, 'ς οδύναις να με ρίξη,
 την πάγκακη την Χάρυβδι και πάλι να μετρήσω.
 ολονυκτῆς ἐδέρνομον, και ο ἥλιος ἅμ' ἐφάνη
 'ς την φρικτὴν ἦλθα Χάρυβδι, και 'ς την κορφὴ της Σκύλλας· 430
 και ὡς κείνη ἐξαναρούφησε την ἄρμην, ἐπετάχθη
 'ς την υψηλὴν ἀγριοσυκιά, και αὐτοῦ 'σαν νυκτερίδα
 προσκόλλησ' ὅλο το κορμί· δεν εἶχα που να στήσω
 το πόδι· ἢ ἐπάνω ν' ἀναιβῶ· μακρὰν ἡ ρίζαις ἦσαν,

και οι κλώνοι της εξέβαιναν ανάεροι, μεγάλοι, 435
και κάτω εις την Χάρυβδι τον ίσκιο τους απλόναν.
σφικτά κρατιόμουν, ως να ιδώ κατάρτι και καρίνα
να μου ξεράση πάλι αυτή· κ' εστέναξα όσο να 'λθουν.
και ότε ο κριτής την σύνοδο για να δειπνήση αφίνει,
αφού πολλών ξεδιάλυσεν ανδρών φιλονεικίαις, 440
τα ξύλ' από την Χάρυβδι τότε εφανερωθήκαν.
τα χέρια τότε απόλυσα, τα πόδια, 'ς τον αέρα,
'ς το κύμα μέσα εβρόντησα παρέξω από τα ξύλα,
κ' έλαμνα με τα χέρια μου 'ς εκείν' αποθωμένος.
την Σκύλλα να ξαναϊδώ δεν άφησε ο πατέρας 445
θεών και ανθρώπων· άφευκτα θα μ'εύρισκεν ο χάρος.

.
Κείθ' εννηά 'μέραις δέρνομουν· και την δεκάτη νύκτα
'ς την Ωγυγίαν οι θεοί μ' εφέραν, οπού μένει
η Καλυψώ καλόκομη, δεινή θεά, κ' εκείνη
με αγάπα και μ' εξένιζεν· αυτά τι σου τα λέγω; 450
χθες ήδη 'ς το παλάτι σου τα ιστόριζα κ' εσένα
και της σεπτής συντρόφου σου· και δεν μ' αρέσει εκείνα,
'που ένα προς έν' ανάφερα, να ξαναλέγω τώρα.

ΤΕΛΟΣ Β' ΤΟΜΟΥ

Note: The tonic system has been changed from polytonic to monotonic.

A few corrections on typing mistakes have been included within brackets.

Σημείωση: Ο τονισμός έχει αλλάξει από πολυτονικό σε μονοτονικό.
Μερικές

τυπογραφικές διορθώσεις σημειώνονται με [].

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

ΤΟΜΟΣ Γ'
ΡΑΨΩΔΙΑ Ν - Σ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

Ραψωδία Ν

Αυτὰ 'πε και ὅλοι ἐσώπαιναν μες το ἰσκιωμένο δῶμα
ὅπως τους ἐκυρίευσε του λόγου του ἡ μαγεία·
τότε 'ς αὐτόν ἀπάντησεν ὁ Αἰκίνοος και του 'πε·
«Ἀφού 'λθες 'ς το χαλκόστρωτο παλάτι μου, Ὀδυσσεά,
θαρρῶ 'που δεν θα πλανηθῆς οπίσω εἰς το ταξείδι,
και, ὡς τῶρ' αν και πολλά 'παθες, θα φθάσης 'ς την πατρίδα.
τώρα εἰς καθέναν ἀπό σας, ἰδοῦ τι παραγγέλλω,

5

ἔς το δῶμα μ' ὅσοι ολοκαιρίς το εξαίρετο κρασί μου
το σπιθοβόλο πίνετε, και τον αοιδόν ακούτε.
ἔχει μες το καλόξυστο κιβώτιον ἡδη ο ξένος 10
τα ενδύματα, το τεχνικό χρυσάφι και ὅλα τ' ἄλλα
χαρίσματ', ὅσα εδῶ ἔφεραν οἱ πρῶτοι τῶν Φαίακων.
κ' ελάτε, μέγαν τρίποδα και λέβητ' ας του δώση
καθεῖς μας· τα συνάζουμε μετέπειτ' ἀπ' τον δήμο·
τ' εἶναι βαρὺ με βλάβη σου μόνος να κάμνης δῶρο». 15

·
Αυτὰ 'π' ο Αλκίνοος και αρεστός ἔς ὅλους εφάνη ο λόγος.
τότε εἰς το σπῖτι του καθεῖς ἐπήγε να πλαγιάσῃ.
εφάν' ἡ ροδοδάκτυλη Ἡῶ, του ὀρθρου κόρη,
και το γενναῖο χάλκωμα μες το καράβι εφέραν·
και ο σεβαστός Αλκίνοος κατέβη και με τάξι 20
τα ἔθεσε κάτω ἀπ' τα ζυγά, μη κάποιος τῶν συντρόφων
εμπόδιο τα ἔχη, ὅταν με ορμὴ θε να κουπληατήσουν·
κ' ἐκεῖνοι ἐπήγαν να χαροῦν το γεῦμα ἔς τ' Αλκινόου·
και αὐτός βῶδι τους ἐσφαξε, θυσίαν του Κρονίδη,
του μαυρονέφελου Διός, ὅπ' ὅλων βασιλεύει. 25
και ἀφοῦ καῆκαν τα μεριά, ἔς το θαυμαστό τραπέζι
ευφραίνονταν και ἀνάμεσα ἔψαλν' αοιδός ο θεῖος,
λαοτίμητος Δημόδοκος· ὡστός' ο Οδυσσεάς
ἔς τον ἥλιο, ἔπῳλαμπ', ἔστρεφε συχνά την κεφαλὴν του,
πότε να δύσῃ, ἀπ' τον καῦμό να φθάσ' εἰς την πατρίδα· 30
και ὡς εἶναι ο δεῖπνος ποθητός ἔς αὐτόν ἔπῳχει ὅλημέρα

δυο βώδια μαύρα οπού τραβούν τρανό 'ς το νειάμ' αλέτρι·
 με χαρά βλέπει αυτός του ηλιού την λάμπιν οπού σβύεται,
 και ως για τον δείπνο ξεκινά τα γόνατα τού τρέμουν·
 παρόμοια χάρηκ' ο Οδυσηάς ο ήλιος άμ' εσβύσθη· 35
 και των Φαιάκων είπ' ευθύς κ' εξόχως του Αλκινόου·
 «Μεγάλε Αλκίνοε, 'ς τους λαούς λαμπρέ και αγαπημένε,
 τώρ' άμα κάμετε σπονδαίς, εμένα εις την πατρίδα
 άβλαπτον αποστείλετε και χαίρετε και ατοί σας.
 ότ' ήδη ετελειωθήκαν όσά 'θελε η ψυχή μου, 40
 προβόδισμα και αγαπητά δώρα, να τα ευλογήσουν
 οι ουρανοκάτοικοι θεοί, και ναύ'ρω εις την πατρίδα
 την άφεγη γυναίκα μου, και όλους τους ποθητούς μου·
 και σεις, οπού δω μένετε, χαρά των γυναικών σας
 να ήσθε και των τέκνων σας, κ' οι αθάνατοι ας σας δώσουν 45
 κάθε καλό και συμφορά κοινή να μη σας εύρη».

.
 Αυτά 'πε και όλοι εδέχθηκαν τον λόγον του και είπαν
 ο ξένος να προβοδηθή, ότ' είχε ορθά μιλήσει·
 και ο Αλκίνοος προς τον κήρυκα· «Ποντόνοε, συγκέρνα
 εις τον κρατήρα το κρασί και μέρασέ το εις όλους, 50
 όπως, αφού κάμουμ' ευχαίς προς τον πατέρα Δία,
 τον ξένον προβοδήσουμε 'ς την γη την πατρική του».

.
 Είπε και το γλυκύντατο κρασί συγκέρνα εκείνος,
 και εις όλους γύρω εμέρασε· κ' εκείθ' όπου καθίζαν

των μακαρίων των θεών εσπόνδισαν εκείνοι· 55
μόνος τότε' εσηκώθηκεν ο θείος Οδυσσέας
και δίκουπον επρόσφερε ποτήρι της Αρήτης,
κ' εκείνην επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Χαίρε μου, ω βασίλισσα, ολοζωής, ως νά 'λθη 60
το γήρας και ο θάνατος, οπ' όλους περιμένουν·
αναχωρώ τώρα και συ 'ς το σπίτι τούτο χαίρου
τα τέκνα, τον λαόν και τον Αλκίνοον βασιλέα».

·
Και το κατώφλι διάβηκεν ο θείος Οδυσσέας·
του 'στείλ' ο Αλκίνοος οδηγόν τον κήρυκα έμπροσθέν του,
προς το καράβι το γοργό 'ς την άκρα της θαλάσσης· 65
άλλαις τρεις δούλαις σύγχρονα του προβοδούσ' η Αρήτη·
το φόρεμα το καθαρόν η μια και τον χιτώνα,
η άλλη το καλόφθειαςτο κιβώτιον εβαστούσε,
και το κρασί το κόκκινο με ταις τροφαίς η τρίτη·
και άμα το πλοίον έφθασε 'ς την άκρα της θαλάσσης, 70
οι ξακουσμένοι προβοδοί μες το βαθύ καράβι
τα φαγητά και το ποτόν επήραν κ' εφυλάξαν·
και του Οδυσσέα τάπητα έστρωσαν και σινδόνι
'ς του πλοίου το κατάστρωμα, για να γλυκοκοιμάται,
'ς την πρύμη· τότε' ανέβηκε κ' επλάγιασεν εκείνος 75
ήσυχα· και αυτοί 'κάθισαν με τάξι 'ς ταις σανίδαις,
και από τον λίθον έλυσαν τον τρύπιον τα σχοινία·
κ' ενώ το σώμα γέρνοντας την άρμη αυτοί σκορπούσαν,

ὕπνος κατέβαινε βαρὺς εἰς τα ματόφυλλά του,
βαθὺς πολὺ, γλυκὸς πολὺ, παρόμοιος του θανάτου· 80
καὶ ὅπως τετράσειρ' ἄλογα βαρβάτα καὶ ανδρειωμένα,
καθὼς τα πλήχτ' ἡ μάστιγα, χύνονται ομοῦ 'ς το σιάδι,
καὶ ἀνάερα σηκόνονται καὶ πολὺν δρόμον σχίζουν,
του καραβιοῦ σηκόνονταν καὶ ἡ πρύμνη, καὶ τὸ κύμα
οπίσω μαῦρο ἐμάνιζε τῆς φλοισβερῆς θαλάσσης. 85
κ' ἔτρεχε κείνο ἀνέμποδα 'π' οὐδὲ τὸ κερκινέλι,
τὸ πλεῖα γοργόπτερο πουλί, δὲν ἤθελε τὸ φθάσει·
με τόσῃν ορμὴν ἐσχίζε τὸ κύμα τῆς θαλάσσης,
κ' ἔφερνεν ἄνδρα 'π' ὥμοιαζε 'ς τὸν νοῦ τῶν ἀθανάτων,
'που αφοῦ παθήματ' ἀπειρα αἰσθάνθηκ' ἡ ψυχὴ του, 90
πολλὰ 'ς ταις μάχαις τῶν ἀνδρῶν καὶ 'ς τα φρικτὰ πελάγη,
τότε ἐκοιμώνταν ἡσυχος καὶ ὅσά 'παθ' ἐλησμόνει.

Ὡς βγήκε τ' ἄστρ' ολόλαμπρο, 'πώρχετ' ἐκεῖνο πρῶτο
τὸ φῶς τῆς ὀρθογένητης Ἡώς νὰ προμηνύσῃ,
'ς τὴν νήσο τότε πλέοντας εσίμονε τὸ πλοῖο. 95
λιμάν' εἶναι τοῦ Φόρκυνα, τοῦ πελαγήσιου γέρου,
εἰς τὴν Ἰθάκῃ, καὶ 'ς αὐτὸ δυο βγαίνουν ἀκρωτήρια
ἀπόκρημνα, 'ς τὸ ἐμβασμα τοῦ λιμανιοῦ γυρμένα,
καὶ τῶν ἀνέμων τῶν σφοδρῶν κρατοῦν τὸ μέγα κύμα
ἀπ' ἐξω· ἀλλὰ 'ς τὸν κόλπο τοῦ ἀπρόσδεκτα ἡσυχάζουν 100
τὰ πλοῖα τὰ καλόστρωτα, 'ς τ' ἄρασμ' ὁπότεν φθάσουν·
καὶ εἰς τοῦ λιμιώνα τὴν κορυφὴν ἐλῆά μακρόφυλλ' εἶναι,

σιμά της αεροχρώματη σπηληά χαριτωμένη·
 τόπος εἶν' ἅγιος των νυμφῶν 'που λέγονται Ναϊάδες.
 και εις τ' ἄντρον εἶναι πέτρινοι κρατήραις και λαγήναις, 105
 και την τροφήν η μέλισσαις 'ς εκείνα θησαυρίζουν·
 μέσα και λίθινοι αργαλειοὶ μακρύτατοι, οπου η νύμφαις
 πανιά θαλασσογάλαζα, θαύμ' αν τα ιδῆς, υφαίνουν·
 και βρύσαις μέσ' αστείρευταις και υπάρχουν θύραις δύο·
 μια προς βορράν, ὅθε ημποροῦν θνητοὶ να καταβαίνουν, 110
 η ἄλλ' εἶναι θεώτερη, προς Νότο και απ' εκείνη
 θνητοὶ δεν ἔρχονται, ἀλλ' οδὸς των ἀθανάτων εἶναι.
 .
 Αυτοῦ, 'που ἔγνωριζαν και πριν την θέσι, 'κεῖνοι ἐμβήκαν·
 και 'ς την στερηὰν ἀνέβηκεν ως το μισὸ σκαρὶ του,
 το πλοῖον, ὅπως το 'σπρωχναν με ορμὴν οι κουληλάταις· 115
 και απ' το καράβι το καλὸν εις την στερηὰν ἐβγήκαν,
 και βαστακτὰ σηκόνοντας πρῶτα τον Οδυσσεά,
 μ' ὅλον τον λαμπρὸν τάπητα και το λινὸ σινδόνι,
 'ς την ἀμμουδιά τον ἔθεσαν γλυκαποκοιμημένον·
 τα κτήματ' ἐπείτ' ἐβγαλαν, 'που οι Φαίακες του 'δῶσαν, 120
 καθὼς η Αθήνη εὐδόκησε, να πάρη 'ς την πατρίδα·
 και ὅλα σωρὸ τ' ἀπόθωσαν εις της ἐληάς την ρίζα,
 ἔξω απ' τον δρόμο, μη πριν ἢ ξυπνήσ' ο Οδυσσεάς
 ἔλθῃ διαβάτης ἄνθρωπος κ' ἐκείνον ἀδικήσῃ·
 κ' ἐκεῖνοι οπίσω ἐγύριζαν. ἀλλ' εἶχε ο κοσμοσεῖστης 125
 'ς τον νου του ὅσα ἐφοβέρισε τον θεῖον Οδυσσεά

απ' την αρχή, και του Διός την γνώμην ερευνούσε·

.

«Δία πατέρ', απέναντι θεών των αθανάτων

δεν θα 'μαι πλέον έντιμος, αφού καταφρονεί με

γένος θνητών, οι Φαίακες, αν κ' είναι απόγονοί μου· 130

έλεγα 'ς την πατρίδα του πως θα 'φθαν' ο Οδυσσέας,

όμως αφού πάθη πολλά· και κάποτε να φθάση,

άμα συ το υποσχέθηκες, ποσώς δεν του αφαιρούσα.

και ιδού, κείνοι τον πέρασαν γλυκαποκοιμημένον

με γοργό πλοίο, κ' έθεσαν αυτόν εις την Ιθάκη, 135

μ' άπειρα δώρα, χάλκωμα, υφάσματα, χρυσάφι,

'που τόσα δεν θα λάμβανε λαχρόν από την Τροία,

άβλαπτος αν εγύριζε με μέρος των λαφύρων».

.

Και ο Δίας κείνου απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·

«Ωιμέ, λόγον 'που πρόφερες, μεγάλε κοσμοσείστη! 140

δεν σ' απηφούν οι αθάνατοι· και ποίος θα τολμήση

να υβρίση παλαιότατον θεόν και εις όλους πρώτον!

και, αν τύχη κάποιος των θνητών 'ς την δύναμί του αυθάδης

να σ' απηφά, συ δύνασαι να εκδικηθής κατόπι·

ενέργησε όπως βούλεσαι και ως ήθελε η ψυχή σου». 145

.

Και προς αυτόν απάντησεν ο σείστης Ποσειδώνας·

«Ευθύς, ω μαυρονέφελε, ως λέγεις θα ενεργούσα,

αλλ' αποφεύγω πάντοτε μ' ευλάβεια τον θυμό σου.

και τώρα θέλω τώμορφο καράβι των Φαιάκων,
ως γέρνει από προβόδισμα, 'ς τα σκοτεινά πελάγη 150
να κρούσω και την πόλι τους μ' όρος τρανό να κλείσω,
όπως ξεμάθουν 'ς το εξής να προβοδούν ανθρώπους.

.

Και ο Δίας κείνου απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·
«Ω φίλε, αυτό 'ς την γνώμη μου καλύτερο εγώ κρίνω,
άμ' απ' την πόλιν ο λαός ξανοίξη το καράβι 155
να εμβαίνη, αυτού σιμά ς' την γη, συ να το κάμης λίθον,
να ομοιάζη πλοίον πάντοτε, θάύμα να το 'χουν όλοι
οι άνθρωποι, και την πόλιν τους μ' όρος τρανό να κλείσης».

.

Και τούτο ευθύς άμ' άκουσεν ο σείστης Ποσειδώνας
προς την Σχερίαν κίνησε, την χώραν των Φαιάκων, 160
κ' έμενε αυτού· κ' ήδη σιμά με ορμή πολλή το πλοίο
έφθανε· το πλησίασεν ευθύς ο κοσμοσειστής,
με την παλάμη το 'κρουσε κ' έγειν' εκείνο λίθος,
και ως εις τα βάθη ερρίζωσε· και αυτός απομακρύνθη.

.

Κ' έλεγαν λόγους πτερωτούς εκείνοι μεταξύ τους 165
οι Φαίακες μακρύκουποι 'ς την θάλασσ' ακουσμένοι·
και κάποιος τον πλησίον τον κυττώντας είπε· «ω Θε μου,
ποιος σπένδισε 'ς την θάλασσα τ' ογλήγορο καράβι,
εις την πατρίδα ως έφθανε; κ' ήδη εφαινόταν όλο».

.

Αυτά 'πε, και ό,τι εγίνηκεν εκείνοι δεν ηξεύραν. 170
 και ωμίλησ' ο Αλκίνοος 'ς εκείνους μέσα κ' είπε·
 «Ωιμέ, τα θεία ρήματα μ' ευρίσκουν του πατρός μου·
 έλεγεν ότι εφθόνεσεν εμάς ο Ποσειδώνας,
 'που 'ς την πατρίδ' ακίνδυνα ξεπροβοδούμεν όλους,
 κ' έναν καιρό πανεύμορφο καράβι των Φαιάκων 175
 ως γέρνει από προβόδισμα, 'ς τα σκοτεινά πελάγη
 θα κρούση και την πόλι μας μ' όρος τρανό θα κλείση·
 τούτά 'πε ο γέρος, και όλ' αυτά τώρα λαμβάνουν τέλος·
 και τώρα ελάτε, ό,τι θα ειπώ να το δεχθούμεν όλοι·
 μη προβοδήστε 'ς το εξής θνητόν, όταν προσφύγη 180
 'ς την πόλι μας· και ας σφάξουμεν ευθύς του Ποσειδώνα
 δώδεκα ταύρους εκλεκτούς, ίσως μας ελεήσει
 και μ' όρος υψηλότατο την πόλι μας δεν κλείση·
 είπε και αυτοί φοβήθηκαν κ' ετοίμασαν τους ταύρους.
 .
 Εκεί τότε προσεύχονταν του σείστη Ποσειδώνα 185
 οι αρχηγοί κ' οι άρχοντες του δήμου των Φαιάκων,
 ολόρθοι γύρω εις τον βωμό· και ο θεός Οδυσσέας
 οπού εκοιμάτο εξύπνησε 'ς την γη την πατρική του,
 ουδέ ποσώς την γνώρισεν ο πολυεξωρισμένος,
 ότ' η διογέννητη Αθηνά τον έζωσε με ομίχλη, 190
 να μείνη αγνώριστος, και αυτή να τον διδάξ' εις όλα,
 μη τον γνωρίσ' η σύντροφος, οι φίλοι και οι πολίταις,
 πριν όλα τ' αδικήματα πλερώσουν οι μνηστήρες·

ὅθεν τα πάντ' αλλοειδή φαινόνταν του κυρίου,
 τα μονοπάτια τα μακρὰ, τα ευρύχωρα λιμάνια, 195
 τα δένδρα τα ολοφούντωτα και οι βράχοι ολόγυρά του·
 πετάχθη, εστάθη, εκύτταξε την γη την πατρική του·
 κ' ἔβγαλε μέγαν στεναγμό, και με ταις απαλάμαις
 τα δυο μεριά του κτύπησε και με παράπον' εἶπε·
 «ὦμιέ, πού πάλιν ἐφθασα και εις ποιὼν ἀνθρώπων μέρος; 200
 μήπως εἶν' ἄνθρωποι υβρισταῖς, ἄγριοι και ὄχι δίκαιοι,
 ἦτε φιλόξενοι και αὐτῶν θεόφοβ' εἶναι ἡ γνώμη;
 πού φέρω αὐτοὺς τους θησαυροὺς, και ἀτός μου πού πλανώμαι;
 ας εἶχαν μείν' οι θησαυροὶ 'ς την νήσο των Φαιάκων,
 κ' ἐγὼ 'ς ἄλλον θα πρόσφευγα μέγαν βασιλέα, 205
 'που θα μ' ἐφιλοξένιζε και θα μ' ἐπροβοδοῦσε·
 τώρα οὔτε πού να θέσω αὐτὰ γνωρίζω, ἀλλ' οὔτε πάλι
 θα μείνουν 'κεῖ 'που εὐρίσκονται, μην κάποιος μου τ' ἀρπάξη.
 ωιμένα, εις ὅλα φρόνιμοι και δίκαιοι δεν ἦσαν,
 ως τώρα φαίνεται, οι ἀρχηγοὶ και ἄρχοντες των Φαιάκων, 210
 'που μ' ἔφεραν εις ἄλλην γη· και αὐτ' εἶπαν να με φέρουν
 'ς την ἡλιακὴν Ἰθάκη μου και ἀθέτησαν τον λόγο.
 να τιμωρήσῃ αὐτοὺς ευθύς ο ἱκετήσιος Δίας,
 'π' ἄνωθε βλέπει τους θνητοὺς και τιμωρεῖ τον πταίστη·
 ἀλλ' ας ἰδῶ τους θησαυροὺς, να τους καλομετρήσω, 215
 μήπως μου πῆραν φεύγοντας κάτι 'ς το κοῖλο πλοῖο»·
 .
 Αὐτὰ 'πε και τους τρίποδαις μετροῦσε τους ωραίους,

τους λέβηταις, τα ενδύματα λαμπρά και το χρυσάφι,
 και τίποτε δεν του 'λειπεν· ἀλλ' ἔκλαιε γιὰ τὴν γῆ του
 τὴν πατρικὴν, κ' ἐσέρνονταν τῆς φλοισβερῆς θαλάσσης 220
 'ς τὴν ἄκρην ἀναστενάζοντας· κ' ἤλθ' ἡ Ἀθηνᾶ σιμὰ του,
 κ' ἐφάνη νέος 'ς τὸ κορμὶ, προβάτων ἐπιστάτης,
 ὡσάν τα βασιλόπαιδα τρυφερομορφωμένους·
 διπλὴ φλοκάταν εὐμορφὴ 'ς τοὺς ὤμους τῆς εφόρει,
 'ς τα λαμπρά πόδια σάνδαλα, καὶ ἀκόντ' εἶχε 'ς τὰ χέρια. 225
 ἅμα τὴν εἶδ' ἐχάρηκε καὶ πρὸς αὐτὴν ἐπήγε
 ὁ Ὀδυσσεύς κ' εἶπε αὐτῆς με λόγια πτερωμένα·
 «ὦ φίλε, ἀφοῦ πρῶτ' ἠύρα σε 'ς τὰ μέρη τούτα, χαίρει·
 μὴ με δεχθῆς κακόγνωμα, ἀλλὰ τοὺς θησαυροὺς μου
 σώσε μου αὐτοὺς, σώσε κ' ἐμέ· καὶ ἰδοὺ 'ς τὰ ποθητὰ σου 230
 γόνατα πέφτω καὶ ὡς θεόν, ὡς βλέπεις, σε δοξάζω.
 καὶ τούτο τῶρα λέγε μου μ' ἀλήθεια, νὰ το μάθω·
 ποία γῆ 'ναι τούτη; ποίος λαός; ποιο γένος εἶναι ἀνθρώπων;
 κάποιον μὴν εἶναι ἀπ' τὰ νησιὰ τὰ ἡλιοφωτισμένα,
 ἢ ἄκρ' ἡλείρου καρπερῆς 'ς τὴν θάλασσαν γυρμένη;» 235
 .
 Τότε ἡ θεὰ του ἀπάντησεν ἡ γλαυκομμάτ' Ἀθῆνη·
 «ὦ ξέν', ἦτ' εἶς' ἀνόητος ἦτ' ἔρχεσαι ἀπὸ πέρα,
 ἀν ἐρωτᾷς γι' αὐτὴν τὴν γῆ· καὶ ὅμως αὕτη δὲν εἶναι,
 ὅσο τὴν ἔχεις, ἀγνωστὴ· πολλότατοι τὴν ξεύρουν·
 τὴν ξεύρουν καὶ ὅσοι κατοικοῦν πρὸς τῆς αὐγῆς τὰ μέρη 240
 κ' ἐκεῖνοι 'πώχουν ἐμπροσθεν τοῦ σκότους τὸν αἶρα·

δεν είναι αλογοβόσκητη, νήσος πετρώδης είναι·
αλλ' ούτε πάλι πάμπτωχη, αν και όχι εκτεταμένη·
σιτάρι' αμέτρητα γεννά, κρασί γεννά ο τόπος·
συχνά την βρέχουν η βροχαίς και την ραντίζ' η δρόσος· 245
γίδια και βώδια τρέφονται καλά 'ς την χλωρασιά της,
και κάθε δένδρου ζωογονούν τ' αστείρετα νερά της·
όθεν η Ιθάκη ακούσθηκεν, ω ξένε, και 'ς την Τροία,
'που από την γην Αχαϊκή τόσον απέχει, ως λένουν».

·
Αυτά 'πε· και αναγάλλιασεν ο θείος Οδυσσέας 250
κ' εχάρηκε ο πολύπαθος την γη την πατρική του,
ως την φανέρωσ' η Αθηνά, του αιγιδοφόρου η κόρη·
και προς αυτήν ωμίλησεν, αλλ' όχι την αλήθεια,
και να κρατήση επρόφθασε τον λόγον εις τα χεῖλη,
πάντοτε νουν ευρετικόν 'ς τα στήθη ανακινώντας· 255
«Για την Ιθάκην άκουσα και 'ς την πλατεία Κρήτη,
απόπερ' απ' τα πέλαγα· τώρ' ήλθα εγώ με τούτους
τους θησαυρούς και αφήνοντας των τέκνων μου άλλα τόσα
έφυγα επειδή φόνευσα υιόν του Ιδομενέα,
τον γοργοπόδη Ορσίλοχο, 'που 'ς την πλατεία Κρήτη 260
όλους ενίκα τρέχοντας τους σιτοφάγους άνδραις,
τι να στερήση εμ' ήθελε των Τρωικών λαφύρων
όλων, 'που τόσα υπόφερα για κείνα 'ς την ψυχή μου,
και εις τους πολέμους των ανδρών και 'ς τα φρικτά πελάγη·
ότι οπαδός δεν έστεργα να γείνω του πατρός του 265

εις την Τρωάδ'· ἀλλ' ἀρχηγὸς ἄλλων συντρόφων ἤμουν·
καρτέρι μ' ἓναν σύντροφο του ἔστησα ἐγγὺς του δρόμου,
καὶ ἀπ' τοὺς ἀγροὺς ὡς ἔρχονταν τὸν κτύπησα μ' ἀκόντι·
μαῦρ' ἦταν νύκτα σκοτεινὴ, καὶ ἄνθρωπος δὲν μας εἶδε
κανένα, ὥστε τὴν ζωὴν ἀγνώριστος τοῦ ἐλήρα· 270
καὶ ἀφοῦ τὸν ἐθανάτωσα, κατέβηκα εἰς τὸ πλοῖο,
καὶ ἱκέτης ἐγὼ πρόσπεσα τῶν δοξαστῶν Φοινίκων,
καὶ δῶρα πολυπόθητα τοὺς ἔδωκα ζητώντας
'ς τὸ πλοῖο τοὺς νὰ με δεχθοῦν, 'ς τὴν Πύλο νὰ μ' ἀφήσουν,
ἢ 'ς τὴν ἀγίαν Ἥλιδα, ὅπ' οἱ Ἐλπειοὶ δεσπόζουν· 275
ἀλλὰ κείθεν ἡ δύναμις τοὺς ἐσπρωξε τοῦ ἀνέμου,
κ' ἐπεΐσμοναν δὲν ἠθελαν ποσὼς νὰ μ' ἀπατήσουν·
κ' ἐκεῖθε παραδέρνοντας ἐφθάσαμ' ἐδῶ νύκτα·
λάμνοντας προχωρήσαμε με κόπο 'ς τὸν λιμένα·
γιὰ δαῖπνο δὲν ἐφρόντισε κανεὶς, ἀν' κ' ἦταν χρεια, 280
ἀλλ' ἀπ' τὸ πλοῖο βγήκαμε καὶ αὐτοῦ πλαγιάσαμε' ὅλοι·
εἰς ὕπνον ἔπεσα γλυκόν, σβυμμένος ἀπ' τὸν κόπο·
ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβγαλαν τοὺς θησαυροὺς μου ἐκεῖνοι,
αὐτοῦ σιμὰ 'που ἐπλάγιαζα 'ς τὸν ἄμμο τοὺς ἐθέσαν,
κ' εὐθὺς πρὸς τὴν καλὸκτιστὴ κίνησαν Σιδονία, 285
κ' ἐγὼ μόνος ἀτόμεινα με τὴν ψυχὴ θλιμμένη».

·
Αὐτὰ 'πε· χαμογέλασεν ἡ γλαυκομάτ' Ἀθήνη,
με τὸ χέρι τὸν χάιδευσεν, καὶ 'ς τὴν μορφὴν ἐφάνη
γυνὴ μεγάλη καὶ καλὴ, 'ς ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρα,

κ' εκείνον επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα· 290
 «Πανούργος και παμπόνηρος θα' ν' όποιος σε περάση,
 'ς τα μύρια τεχνάσματα, θεός και αν τύχη εκείνος·
 σκληρέ, 'ς τον νου πολύμορφε, ακούραστε εις τους δόλους,
 ουδέ 'ς την γην σου εν ώ πατείς τα ψεύδη θ' αθετήσης,
 και όλα τα λόγια τα πλαστά, 'που απ' το βυζι σ' αρέσουν· 295
 αλλά τούτ' ας τ' αφήσουμεν· σοφ' είμασθε και οι δύο·
 συ πρώτος είσαι των θνητών 'ς την σκέψι και 'ς τους λόγους,
 και πάλι εγώ μες τους θεούς 'ς τον νου και 'ς την σοφία
 φημιζομαι· δεν γνώρισες συ την Παλλάδ' Αθήνη
 την θυγατέρα τον Διός, 'που εις όλα σου τα πάθη 300
 σου παραστέκω πάντοτε και σε περιφυλάγω,
 κ' έφερα εγώ τους Φαίακαις να σ' αγαπήσουν όλοι·
 και τώρα πάλιν ήλθα εδώ, να βουλευθούμε αντάμα,
 να κρύψω και τους θησαυρούς, 'που, ως είχε ο νους μου ορίσει,
 οι Φαίακες σου χάρισαν να φέρης 'ς την πατρίδα, 305
 και πόσα πάθη σπίτι σου σώχει φυλάξ' η μοίρα,
 να σου προειπώ· κάμε καρδιά να τα υπομείνης όλα·
 μηδ' εις κανένα εξηγηθής, είτε γυναίκα είτ' άνδρα,
 ότι απ' τα ξένα εγύρισες· και απ' τους αυθαδεις άνδραις
 όσα και αν πάθης, σώπαινε, και υπόφερε τον πόνο». 310

·
 Κ' εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
 «Δύσκολα σε, θεά, θνητός γνωρίζει αν σ' απαντήση,
 όσον και αν έχη νόημα· τι κάθε σχήμα παίρνεις·

τούτο γνωρίζω εγώ καλά, 'που μ' αγαπούσες πρώτα,
ὅσ' οι Αχαιοί τον πόλεμο κρατούσαμε εις την Τροία. 315
αλλ' αφού κάτω ερρίξαμε τους πύργους του Πριάμου,
κ' εφύγαμε, κ' εσκόρπισε τους Αχαιούς η μοίρα,
πλέον, ὦ κόρη του Διός, δεν σ' είδα, ἢ να πατήσης
σ' ενόησα 'ς το πλοίο μου, για να με προφυλάξης,
αλλ' ἅπαντα ελαράδερνα με την καρδιά καμμένη, 320
ὡς ὅτου ἀπὸ την συμφορὰν οι ἀθάνατοι μ' ἐλύσαν·
πλην των Φαιάκων 'ς την λαμπρὴν πατρίδ' ὅτε η φωνή σου
μ' ἐμψύχωσε, και συ, θεᾶ, μ' ὠδήγησες 'ς την πόλι·
και τῶρα σε παρακαλῶ, 'ς τ' ὄνομα του πατρός σου—
τι δεν πιστεύω να 'φθασα 'ς την ἡλιακὴν Ἰθάκη, 325
αλλὰ πλανῶμαι εις ἄλλην γη· θαρρῶ 'που μ' ἀναπαίζεις,
και ὅσα μου λέγεις πλάθονται τον νου μου να πλανέσης—
εἰπέ μου ἀν εἶμαι ἀληθινὰ 'ς την ποθητὴν πατρίδα».

Τότε η θεᾶ του ἀπάντησεν η γλαυκομμάτ' Ἀθήνη·
«'Σ τα στήθη σου το νόημα πάντοτε μένει ἐκεῖνο· 330
για τοῦτο ἐγώ δεν δύναμαι τον δύστυχον ἐσένα
ν' ἀφῇς, ὅτ' εἶσαι φρόνιμος, σοφός και ἀνοικτομμάτης·
καθ' ἄλλος ἀπ' την ξενιτειάν ἀμ' ἦλθε θα ἐζητούσε
την σύντροφο και τα παιδιὰ 'ς το σπίτι ν' ἀγκαλιάσῃ·
και σε δεν μέλει παντελῶς να μάθης, να ἐρωτήσης, 335
πλην θέλεις την γυναῖκα σου να δοκιμάσης πρώτα,
'που μένει σπίτι κ' ἔρημη, χωρὶς παρηγορία,

τα ημερονύκτια δαπανά 'ς τα κλάυματα η θλιμμένη·
 κ' εγώ 'ς τον νου δεν έλαβα ποτέ μου αμφιβολία
 ότι θα φθάσης, έρημος απ' όλους τους συντρόφους· 340
 αλλά προς τον πατράδελφον εγώ τον Ποσειδώνα
 ν' αντιφερθώ δεν θέλησα, 'π' άσπονδο σώχε μίσος
 αφού το φως αφαίρεσες του ποθητού παιδιού του·
 αλλ' ας σου δείξω, να πεισθής, τον τόπο της Ιθάκης.
 Ιδού, του γέρου Φόρκυνα τούτ' είναι το λιμάνι· 345
 τούτ' η μακρόφυλλ' είν' εληά 'ς την άκρη του λιμιώνα·
 σιμά της αεροχρώματη σπηληά χαριτωμένη·
 τόπος είν' άγιος των νυμφών, 'που λέγονται Ναϊάδες·
 τ' άντρον ιδού το θολωτόν, αυτ' όπου εσυνειθούσες
 πολλαίς να δίδης των νυμφών καλόδεκταις θυσίσαις·
 τ' όρος, ιδού, το Νήριτον, όλο ενδυμένο δάση». 350
 .
 Είπ', έλυσε την καταχνιά κ' εφάνη ο τόπος όλος·
 ευφράνθη 'ς την πατρίδα του ο θείος Οδυσσέας,
 κ' εφίλησε ο πολύπαθος την γην την σιτοδώρα,
 και προσευχήθη των νυμφών με χέρια σηκωμένα· 355
 «Νύμφαις Ναϊάδες, του Διός ω κόραις, εγώ πλέον
 να σας ιδώ δεν έλπιζα· τώρα μ' ευχαίς γλυκείαις
 χαίρετε, και θα λάβετε 'ς το εξής και δώρα ως πρώτα,
 αν δώσ' η κόρη του Διός, η νικηφόρ' Αθήνη,
 ζωή 'ς εμέ και προκοπή του αγαπητού παιδιού μου». 360
 .

Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομάτ' Αθήνη·
«Θάρρου· ως προς τούτα παντελώς ο νους σου ας μη φροντίση·
μόνον εδώ τους θησαυρούς 'ς τα βάθη του άντρου θείου
ας αποθέσουμεν ευθύς, να τα 'χης φυλαγμένα·
έπειτα πώς θα ευοδωθούν τα πράγματ' ας σκεφθούμε».

365

·
Είπε, 'ς τ' αεροχρώματο σπήλαιον εισήλθ' η Αθήνη,
κ' ερεύνα τους κρυψιώναις του· κ' έφερν' ο Οδυσσέας
όλα σιμά της, το σκληρό χάλκωμα, το χρυσάφι,
και τα λαμπρά φορέματα, 'που οι Φαίακες του δώσαν·
και αφού καλά τ' απόθεσε, 'ς τ' άντρου την θύρα λίθον
έθεσ' η Αθήνη, του Διός του αιγιδοφόρου η κόρη·

370

'ς την ρίζα τότε εκάθισαν της ιερής ελαίας
και όλεθρον εσχεδίαζαν των αυθαδών μνηστήρων·
κ' η θεά πρώτη ωμίλησεν η γλαυκομάτ' Αθήνη·
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,

375

το πώς τους αδιάντροπους μνηστήραις να κτυλήσης
σκέψου· τρεις χρόνους κυβερνούν 'ς το σπίτι σου και θέλουν
την θεϊκή σου σύντροφο με δώρα ν' αποκτήσουν·
κ' εκείνη μέσα οδύρεται για την επιστροφή σου,
όμως ελπίδα, υπόσχεσιν εις τον καθέναν δίδει
με τα μηνύματ', αλλ' ο νους καθ' άλλο μέσα τρέφει».

380

·
Σ' αυτήν τότε ο πολύγνωνμος απάντησ' Οδυσσέας·
«Ω Θε μ', ως ο Αγαμέμνονας, ο μέγας Ατρείδης,

κ' εγώ 'μελλά 'ς το σπίτι μου να κακοθανατίσω,
αν συ, θεά, δεν μώλεγες τα πάντ' ένα προς ένα· 385
και τώρα πλέξε μου βουλή, να τιμωρήσω εκείνους·
στήσου 'ς το πλάγι μου, ω Θεά, κ' εγκάρδιωσέ με ως όταν
τα ολόλαμπρα πυργώματα χαλούσαμε της Τροίας·
αν όμοια μου παράστεκες με ζέσι, ω γλαυκομμάτα,
θα 'μουν καλός να κτυπηθώ και μ' άνδραις τριακόσιους, 390
μαζή σου, σεβαστή θεά, 'ς την χάρι σου θαρρώντας».

·
Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Σιμά θα μ' έχης και πολύ, στιγμή δεν θα σε χάσω,
όταν αρχίσ' ο αγώνας μας· και τότε θαρρώ 'π' άνδρες
πολλοί θα βάψουν μ' αίματα και με μυαλά το χώμα, 395
απ' τους μνηστήραις 'που το βιο σου καταφθείρουν τώρα·
και ιδού, θα σε κάμ' άγνωστον εις όλους τους ανθρώπους·
θα σου ζαρώσω το κορμί το λυγιστόν, ωραίο·
της κεφαλής τα ολόξανθα μαλλιά θα σου αφανίσω,
και θα σ' ενδύσω φόρεμα, να σε συγχαίνωντ' όλοι· 400
τα μάτια, 'πώλαμπαν προτού, θαμπά θα καταστήσω,
αχρείος ώστε τα [να] φανής εις τους μνηστήραις όλους,
'ς την σύντροφον και εις το παιδί, όπ' άφησες 'ς το σπίτι·
και πρώτ' απ' όλα συ θα πας να ευρής τον χοιροτρόφο,
'που επιστατεί τους χοίρους σου και 'ς την καρδιά του σ' έχει, 405
και οπού το τέκνο σου αγαλά και την χρηστή συμβία·
θα τον ευρής όχι μακράν των χοίρων, οπού βόσκουν,

ὅπ' εἶναι ἡ κορακόπετρα κ' ἡ Ἀρέθουσ' εἶναι ἡ βρύσι·
βαλάνια τρώγουν νόστιμα καὶ νερό μαύρο πίνουν,
αὐτὰ 'που αὐξαίνουν το λαμπρό το πάχος εἰς τοὺς χοίρους· 410
κάθισ' ἐκεῖ σιμὰ 'ς αὐτόν καὶ κάθε πράγμ' ἐρώτα,
ἔως οὐ 'ς τὴν καλλιγύναικα τὴν Σπάρτη ἐγὼ να φθάσω,
να κράξω τὸν Τηλέμαχο τὸν ποθητόν υἱόν σου,
οποῦ 'ς τὴν Λακεδαιμόνα, 'ς τὸ δῶμα τοῦ Ἀτρεΐδῃ,
ν' ἀκούσῃ ἀν κάπου ἀκόμη ζῆς ἐβγήκεν, Ὀδυσσέα». 415

·
Σ' αὐτὴν τότε ὁ πολὺγνώμος ἀπάντησ' Ὀδυσσέας·
«Τι δὲν τοῦ το 'πες συ, θεᾶ, 'π ὅλα γνωρίζει ὁ νους σου;
ἢ θέλησες πλανώμενος καὶ αὐτός εἰς τὰ πελάγη
να παραδέρνῃ καὶ τὸ βίον αὐτοῦ χαλοῦν οἱ ξένοι;»

·
Τότε ἡ θεὰ τοῦ ἀπάντησεν ἡ γλαυκομάτ' Ἀθήνη· 420
«Γι' αὐτόν μὴ τόσο ἀνησυχῆς ἐγὼ τὸν ὠδηγοῦσα·
ἐκεῖ να υπάγῃ κ' εὐμορφῇ να λάβῃ ἐκεῖνος φήμη
κόπον δὲν ἔχει αὐτός ἐκεῖ κανέναν, ἀλλὰ μένει
'ς ἄπειρ' ἀνάμεσα καλὰ, 'ς τὰ δώματα τοῦ Ἀτρεΐδῃ·
τῶχουν καρτέρι ἀληθινὰ με τὸ καράβ' οἱ νέοι, 425
ὅπως τοῦ πάρουν τὴν ζωὴ πρὶν φθάσ' εἰς τὴν πατρίδα·
δύσκολο τὸ 'χω· καὶ, θαρρῶ, τὸ χῶμα θ' ἀγκαλιάσῃ
πολλοὺς μνηστήραις, ἀπ' αὐτοὺς οποῦ τὸ βίον σου φθεῖρουν».

·
Αὐτὰ 'πε καὶ μ' ἓνα ραβδί τὸν ἐγγίξεν ἡ Ἀθήνη,

και το κορμί του ζάρωσε το λυγιστόν, ωραίο· 430
την ξανθήν κόμην έρριξεν ολόβολα τα μέλη
με δέρμα του εσκέπασεν ανθρώπου γηραλέου·
τους οφθαλμούς του θάμπωσε 'που τόσο αστράφταν πρώτα,
και άλλο αποφόρι του 'βαλε παμπάλαιο, και χιτώνα,
κουρελιασμένα, λιγδερά, και μαυροκαπνισμένα, 435
κ' επάνω δέρμα ελάφινο μακρύ και μαδημένο·
και του 'δωκ' ένα ρόπαλο κ' ένα δισάκκι αχρείο,
ολότρυπο, κ' είχε σχοινί χοντρό να το κρεμάη.

Αυτά 'παν κ' εχωρισθήκαν να εύρη επήγ' εκείνη
'ς την θείαν Λακεδαίμονα το τέκνο του Οδυσσέα. 440

.
. .

Ραψωδία Ξ

.
. .

Και απ' τον λιμέν' ανέβη αυτός το άγριο μονοπάτι
εις όρ', εις δάση, όπ' η Αθηνά του 'πε ότι μένει ο θείος
χοιροβοσκός, 'που εγκαρδιακά το βιο του συντηρούσε,
απ' όσους δούλους έλαβεν ο θείος Οδυσσέας.

.

'Σ τον πρόδομο καθήμενον τον ηΰρ', όπου κτισμένην 5

'ς ανοικτό μέρος υψηλήν εἶχεν αυλήν μεγάλην,
 καλήν, και γύρω ελεύθερην αὐτήν ο χοιροτρόφος,
 ο κύριός του ενώ 'λειπε, των χοίρων εἶχε κτίσει,
 εκείνος, και ὅχ' η δέσποινα ἢ ο γέρος ο Λαέρτης,
 με συρταῖς πέτραις, κ' ἔφραξε μ' αγραπιδιαίς τριγύρω· 10
 και πάλους ἔστησ' ἔξωθε πολλούς και ἀπ' τα δύο μέρη,
 πυκνοὺς, αφοῦ καλὰ 'κοψε του δρυοῦ την μαύρη φλούδα.
 και χοιρομάνδραις δώδεκα μες της αυλῆς τον γύρο
 ἐφθειασεν ὅλαις σύνεγγυς· και εἰς καθεμίᾳ κλεισμέναις
 εὐρίσκονταν πεντήκοντα χαμόκοιταις γουρουναῖς, 15
 μητέραις· κ' ἔξω ἀπ' τα μανδριά τ' ἀρσενικά κοιμώνταν,
 ἀλλ' ὀλιγώτερα πολὺ· ὅτ' οἱ μνηστήρες θεῖοι
 τα δαπανούσαν, ἐπειδὴ τ' ολόπαχο θρεφτάρι
 ἔστελνε καθημερινὰ 'ς αὐτοὺς ο χοιροτρόφος.
 και τότε εσώζοντο ἀπ' αὐτοὺς ὅλοι τριακόσοι ἐξήντα· 20
 σιμὰ τους σκύλοι ὡσάν θεριά τέσσαρες ἐπλαγιάζαν,
 'π' ἀνάθρεψε ο χοιροβοσκός, ο ἄρχος των ἀνθρώπων.
 κ' ἐκεῖνος εἰς τα πόδια του προσάρμοζε πεδούλια,
 κόβοντας δέρμα βώδινο, 'που 'χε λαμπρό το θώρι·
 οἱ ἀλλ' εἶχαν ἀγάγει ἐδῶ κ' ἐκεῖ με ταις κοπαῖς των χοίρων, 25
 οἱ τρεῖς, ἀλλὰ τον τέταρτον 'ς την πόλιν εἶχε στείλει
 μ' ἓνα θρεφτάρι στανικῶς των αὐθαδῶν μνηστήρων,
 ὅπως το σφάξουν κ' ευφρανθῇ 'ς τα κρέατα η ψυχὴ τους.
 .
 Εἶδαν οἱ σκύλ' οἱ ἀλυκτικοὶ ξάφνου τον Οδυσσέα·

του χύθηκαν γαυγίζοντας· τότε με γνώσι χάμου 30
κάθισε αυτός και του 'πεσε το ρόπαλο απ' το χέρι.
τότ' άσχημα θα πάθαινε 'ς την θύρα της αυλής του,
αλλ' ώρμησε γοργότατα κατόπι ο χοιροτρόφος
'ς τα πρόθυρο, και του 'πεσε το δέρμ' από το χέρι·
και με φοβέραις τα σκυλιά και με πυκνά λιθάρια 35
εσκόρπισε, και ωμίλησε κατόπι του κυρίου·
«Αχ! απ' ολίγο, γέροντα, σ' αφάνιζαν οι σκύλοι
έξαφνα, και όνειδος πολύ θε να 'χα εξ αφορμής σου.
και άλλα οι θεοί παθήματα και στεναγμούς μου δώσαν·
κύριον ισόθεον είχα εγώ, και ολοκαιρίς τον κλαίω 40
εδώ, και εις άλλους κουναρώ τα ολόπαχα θρεφτάρια,
αυτοί να τρώγουν, και τροφής ωστόσο στερημένος
εις πολιτείαις δέρνεται ανθρώπων αλλοφώνων
κείνος, αν ήναι 'ς την ζωή, του ήλιου το φως αν βλέπη.
αλλ' ακολουθα, γέροντα, να πάμε εις την καλύβα, 45
και άμ' ευφρανθής εις το φαγί και εις το κρασί, κατόπι
οπόθεν είσαι να μου ειπής και όσά 'χεις παθημένα».

.
Είπε, και τον ωδήγησεν ο θείος χοιροτρόφος
εις την καλύβα, και κλαδιά δασειά για να καθίση 50
έστρωσε και τα εσκέπασε μ' αγριογιδιού τομάρι,
μέγα, πολύτριχο, δασύ, 'που το 'χε στρώμα εκείνος.
εχάρ' όπως τον δέχθηκε και του 'πεν ο Οδυσσέας·
«Ο Δίας και όλ' οι αθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,

αφού με καλοδέχθηκες, ό,τι η καρδιά σου θέλει».

Και προς αυτόν απάντησεν ο Εύμαιος χοιροτρόφος· 55

«Και αν από σε μικρότερος έλθη, δεν πρέπει, ω ξένε,
τον ξένον να μη σεβασθώ· του Διός είναι οι ξένοι
και οι πτωχοί όλοι· ολιγοστό και αγαπητό το δώρο
δίδουμ' εμείς· επειδή αυτός των δούλων είναι ο νόμος,
να τρέμουν όταν κυβερνούν οι άρχοντες οι νέοι· 60

ότ' οι θεοί τον γυρισμόν του ανδρός εκείνου εφράξαν,
'που θα με αγάπα εγκαρδιακά και θάμ' είχε προικίσει
με όσα ο κύριος πρόθυμα τον δούλο του ανταμείβει,
με σπίτι, με καλόμορφη γυναίκα και με κτήμα,
αν κείνου ευλόγησε ο θεός το έργο και τους κόπους, 65
όπως κ' εμένα ευλόγησε το έργο αυτό 'που κάμνω.

όθε, αν ο κύριος γέραζεν εδώ, χαρά ς' εμένα·
και τώρα εχάθη ^ αχ! ήθελα το γένος της Ελένης
να 'χε χαθή, που εθέρισε πολλαίς ζωαίς ανδρείων·
ότι και αυτός εκδικητής του αδικημένου Ατρείδη 70
'ς το εύιππον Ίλιον ώρμησε τους Τρώαις να κτυπήση».

.
Είπε και με την ζώστρα του συσφίγγει τον χιτώνα,
προς τα μανδριά πορεύεται, 'που εκλειούσαν χοίρων πλήθη,
σηκώνει δύο, σφάζει τους κ' ευθύς τους καφαλίζει,
και αφού καλά τους λιάνισε 'ς ταις σούβλαις τους περνάει, 75
και άμα τα κρέατ' έψησε τα φέρει του Οδυσσέα,
ζεστά ζεστά μες τα σουβλιά, κ' επάνω τ' αλευρόνει,

και εις καυκή μέσα συγκερνά κρασί γλυκύ σαν μέλι,
 και αντικρυνά του κάθεται και τον παρακινάει·
 «Ω ξένε, τρώγε απ' το φαγί το χοίρινο, των δούλων, 80
 και τα θρεφτάρια ολόπαχα τα ευφραίνονται οι μνηστήρες,
 'π' ούτ' έλεος έχουν 'ς την ψυχήν ούτε της δίκης φόβο·
 πλην τ' άνομ' έργα οι μάκαρες θεοί δεν αγαπούσι,
 αλλά τα δίκαια και χρηστά τιμούν των θνητών έργα.
 και οπόταν άνδρες άρπαγαις, κακόπρακτοι, πατήσουν 85
 εις ξένον τόπον και εις αυτούς λάφυρα δώση ο Δίας,
 άμα φορτώσουν, σπουδακτά γυρίζουν 'ς την πατρίδα,
 ότι κ' εκείνων εις τον νου της δίκης πέφτει τρόμος.
 πλην τούτοι κάπως θα 'μαθαν, θεού φωνή τους είπε,
 το τέλος του, αφού δίκαια δεν θέλουν να μνηστεύουν, 90
 ουδέ να γύρουν σπίτι τους, αλλ' ήσυχα του φθείρουν
 δυναστικώς τα πλούτη του χωρίς να τα λυπούνται.
 τι κάθε ημέρα του Διός, όσαις και αν έχη ο χρόνος,
 ένα ποτέ δεν σφάζουσι σφακτόν ή δύο μόνα·
 και άφθονα βγάζουν το κρασί και το ρουφούν οι αυθάδεις. 95
 ότ' είχε βιόν αμίλητον, όσον δεν είχεν άλλος
 ήρωας 'ς την μαύρη στερεάν, αλλ' ούτε 'ς την Ιθάκη.
 κ' είκοσι ανδρών ολόκληρα και αν ενωθούν τα πλούτη
 τόσα δεν είναι· τώρα εγώ να σου τ' απαριθμήσω·
 δώδεκ' αγέλαις 'ς την στερηά, τόσαις κοπαις προβάτων, 100
 και τόσαις χοίρων, και γιδιών τόσα πλατειά κοπάδια,
 του βόσκουν ξένοι μισθωτοί ποιμένες και δικοί του.

κ' ἐδὼ 'ς τὴν ἄκρην ὑστερὴ γιδιών πλατεῖα κοπάδια
ἐνδεκα βόσκουν, καὶ ἄνθρωποι καλοὶ τα ἐπιστατοῦσι.
καθένας πάντοτε ἀπ' αὐτοὺς καθημερνὰ τοὺς φέρει
ἀπὸ τα ἐρίφια τα παχεῖα το ἐξαίρετο, το πρῶτο.
κ' ἐγὼ πάλ' εἶμαι φύλακας τῶν χοίρων οποῦ βλέπεις,
καὶ το θρεφτάρι το καλὸ διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω».

105

Εἶπε· κ' ἐκεῖνος ἔτρωγε κρέατα κ' ἐρουφούσε
κρασί κ' ἐσώπα, ἀλλ' ὄλεθρον φύτευε τῶν μνηστήρων.
καὶ ἅμ' ἔφαγε κ' ευφράνθηκεν, ὁ ἄλλος το ποτήρι,
ἐκεῖν' ὅπ' ἔπινεν αὐτός, ὅλο κρασί γεμάτο,
του πρόσφερε· χαρούμενος το δέχθηκεν ἐκεῖνος·
κ' ευθύς τον ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«ὦ φίλε, ποῖος σ' ἀγόρασε με τὴν δική τ' οὐσία,
'που τόσῃν εἶχε δύναμι, καὶ τόσα πλοῦτη, ὡς λέγεις,
καὶ 'πώπесεν ἐκδικητῆς κ' ἐκεῖνος τοῦ Ἀτρεΐδῃ;
εἰπέ τον, καὶ ἀν ἐγνώρισα τον ἄνδρα, θα νοήσω,
οἱ ἀθάνατοι γνωρίζουσιν ἀν θα 'φερν' ἀγγελία
οποῦ τον εἶδα· ὅτ' εἰς πολλὰ μέρη ἐπεριπλανήθην».

110

115

120

Καὶ ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, ὁ ἄρχος τῶν ἀνθρώπων·
«Γέρε, ὁποῖος ξένος ἄνθρωπος γι' αὐτόν φέρῃ ἀγγελία,
οὔτε ἡ γυναῖκα τ' οὔτε ὁ υἱός πίσιτι δὲν δίδουν πλῆξον.
ἀλλὰ πλανήταις ἄνθρωποι, βοήθειαν ὅπως λάβουν,
ἀνώφελα ψευδολογοῦν καὶ τὴν ἀλήθεια κρύβουν.

125

και όποιος περιπλανώμενος εις την Ιθάκη φθάση
'ς την δέσποινά μου ερχόμενος λόγια πλαστά προσφέρει,
κ' εκείνη τον φιλοξενεί και όλα ζητεί να μάθη,
και, ως κλαίγει, από τα βλέφαρα τα δάκρυα της σταλάζουν,
ως γυνή κάμνει, 'πώχασε τον άνδρα της 'ς τα ξένα. 130

και συ θε να 'σουν πρόθυμος, γέρε, να φθειάσης μύθον,
ίσως χλαμύδα να ενδυθής σου δίδαν και χιτώνα·
εκείνου ωστόσο τα γοργά τα όρνεα και οι σκύλοι
τα κόκκαλα θα του 'γδαραν, όπ' άψυχ' απομείναν·
ή ψάρια τον κατάφαγαν 'ς την θάλασσα, κ' εκείνου 135
άμμος πολύς τα κόκκαλα σκεπάζει 'ς ακρογιάλι.

κείνος εχάθη τώρ' αυτού, και εις όλους μένει ο πόνος
τους φίλους κ' έξοχα 'ς εμέ· ότι άλλον δεν θε ναύρω
κύριον καλόν ωσάν αυτόν, 'ς όποια και αν φθάσω μέρη,
ούδ' αν γυρίσω εις του πατρός και της μητρός μου πάλι 140
το σπίτι, οπού γεννήθηκα κ' εκείνοι μ' αναστήσαν.

ουδέ γι' αυτούς ως απ' αρχής οδύρομαι, αν και θέλω
να τους ιδούν τα μάτια μου 'ς την γη την πατρική μου·
αλλά με παίρνει του Οδυσσέα, 'π' άφαντος είναι, ο πόθος.
και αυτόν, ω ξέν', εντρέπομαι, και αν λείπει, να ονομάζω, 145
ότι με αγάπα ολόψυχα, πολύ για μέ πονούσε·
αλλ' αδελφόν μου εγκαρδιακόν τον λέγω και μακρόθεν·

.
Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·

«Ω φίλε, αφού παντάπασι να το δεχθής δεν θέλεις,

και λέγεις 'που δεν θα 'λθη πλειά, και άπιστος μένει ο νους σου, 150
 εγώ δεν θα ομιλήσω απλώς, αλλά σου λέγω μ' όρκο,
 ο Οδυσσέας έρχεται· και για τα συγχαρίκια,
 ευθύς άμα 'ς το σπίτι του πατήση πάλι εκείνος,
 θα με σκεπάσης μ' εύμορφη χλαμίδα και χιτώννα.
 πρότερον όμως, χρειαστός αν κ' είμαι, δεν τα θέλω· 155
 ότι όσο μου 'ναι μισηταίς του Άδ' η μαύραις πύλαις,
 τόσο μισώ τον άνθρωπο 'που ψεύδεται από χρεία.
 μάρτυς μου ο Δίας ύψιστος, το ξενικό τραπέζι,
 και η γωνιά, 'που ευρίσκομαι, του άπταιστου Οδυσσέα,
 ότι όλα ταύτα θα συμβούν καθώς τα λέγω τώρα. 160
 ο Οδυσσέας έρχεται, τούτος πριν κλείση ο χρόνος·
 τούτος ο μήνας άμ' εβγή και άμα πατήσ' ο άλλος,
 θα φθάση εκείνος σπίτι του και αυτούς θα τιμωρήση,
 'που υβρίζουν την γυναίκα του και τον λαμπρόν υιόν του».
 .
 Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 165
 «Γέρε, γι' αυτήν την είδησιν ούτε θα λάβης δώρο,
 ούτ' ο Οδυσσέας θα 'λθη πλειά 'ς το σπίτι του, αλλά πίνε
 ήσυχα, και άλλο ας εύρουμε να ειπούμε και 'ς τον νου μου
 τούτα μη φέρης, επειδή μου σχίζεται η καρδιά,
 τον κύριόν μου τον καλόν οπότεν μου ενθυμίζουν. 170
 αλλά τώρ' ας αφήσουμε τον όρκο, κ' είθε να 'λθη
 ο Οδυσσέας, ως ποθώ κ' εγώ και η Πηνελόπη,
 και ο θείος ο Τηλέμαχος και ο γέρος ο Λαέρτης,

και πάλ' εις θλίψαις μ' ἔβαλεν ο γόνος του Οδυσσέα
 Τηλέμαχος, 'π', ως τρυφερό βλαστὰρι αφοῦ τον θρέψαν 175
 οι αθάνατοι, και να φανή 'ς τους ἀνδραῖς εἶχα ἐλπίδα
 ως ο πατέρας του λαμπρός 'ς το σῶμα και 'ς το κάλλος,
 κάποιος θεός ἢ και θνητός το λογικό του ἐπῆρε·
 'ς την θεῖαν Πύλο βγήκε αὐτός να μάθῃ του πατρός του
 ἀκουσμα, και τον καρτεροῦν οι θαυμαστοὶ μνηστήρες, 180
 ως γέρνει 'ς την πατρίδα του, ὅπως το θεῖον γένος
 και του Ἀρκεσίου τ' ὄνομα σβυσθοῦν ἀλ' την Ἰθάκῃ.
 πλην τῶρ' ας τον ἀφήσουμεν, ἐκεῖν' εἶτε τον πιάσουν,
 ἢ φύγῃ, και το χέρι του γι' αὐτόν σηκῶσῃ ο Δίας.
 ἀλλ' ἔλα, γέροντ', ὅλα σου 'ς ἐμέ να εἰπῇς τα πάθῃ· 185
 και τοῦτο εἰπέ μου καθαρά, μ' ἀλήθεια να το μάθω,
 ποιος εἶσαι; πόθεν ἔρχεσαι; που ἡ πόλις κ' οι γονεῖς σου;
 με ποιο καράβι ἐδῶ 'φθασες; με ποιον τρόπον οι ναῦταις
 εις την Ἰθάκῃ σ' ἔφεραν, και ποιοι καυχῶνταν 'που 'ναι;
 ὅτι ἐδῶ πέρα συ πεζός δεν ἐφθασες πιστεύω». 190

.
 Τότε ο πολὺγνῶμος 'ς αὐτόν ἀπάντησε Οδυσσεύας·
 «Κ' ἐγὼ μ' ἀλήθεια θα σου εἰπῶ τοῦτ' ὅλ' ὅσ' ἐρωτᾷς με·
 και ας εἶχαμε για κάμποσον καιρόν τροφήν ὠραία,
 γλυκὸ κρασί, καθήμενοι κ' οι δύο 'ς την καλύβα,
 φαγοποτώντας ἡσυχα, και 'ς τα ἔργα να 'ναι οι ἄλλοι, 195
 τότε ἄκοπα θε να 'λεγα και ολόκληρον τον χρόνον,
 και οὔτε καλὰ θα πρόφθана, τα πάθῃ της ψυχῆς μου,

ὅσ' ἀπὸ θεϊαν θέλησιν ὅλα μαζὴ μ' ευρήκαν.

.

Το γένος ἔχω ἀπ' το νησί το ευρύχωρο της Κρήτης,
υἱὸς ἀνθρώπου υπέρπλουτου· καὶ ἄλλους πολλοὺς 'ς το σπῖτι 200

γέννησ' υἱοὺς καὶ ἀνάθρεψε νὴ νόμιμη συμβία·

εὐμ' ἄλλη μάννα γέννησε δούλη ἀγαπητική του,

ἀλλ' ἴσια με τα νόμιμα παιδιὰ του μ' ἐτιμοῦσε

ο Ὑλακίδης Κάστορας, κ' ἐκείνου γόνος εἶμαι,

ὅπ' ὡς θεὸν τον δόξαζε 'ς την Κρήτη ο κόσμος ὅλος, 205

ὅτ' εἶχε πλούτ', εἶχ' ευτυχία καὶ τέκνα ἐπαινεμμένα·

ἀλλὰ 'ς τον Ἄδη ο θάνατος ἐκείνον ἀφού πήρε,

τα μεγαλόψυχα παιδιὰ το βιο του εμοιρασθήκαν,

με τους λαχνοὺς, ὅπ' ἐρριξαν ἐκείνοι ἀνάμεσόν τους·

ἀλλ' εἰς ἐμὲ μέρος μικρόν ἔδωσαν κ' ἓνα σπῖτι. 210

κ' ἐγὼ γυναῖκ' ἀπὸ γονεῖς ἐπήρα ευτυχισμένους,

εἰς την ἀνδρεία μου ὡς ἐπρεπεν ὅτι κακὸς δεν ἦμουν

οὐδὲ φυγόμαχος· ἀλλὰ τώρα μ' ἀφήκαν ὅλα·

ὁμως καὶ ἀπὸ την καλαμιὰ, 'που βλέπεις, θα νοήσης

ποιος ἦμουν πρὶν τα βάσανα καὶ ἡ λύπαις με θερίσουν. 215

τόλμην ο Ἄρης κ' ἡ Αθηνά μου χάρισαν καὶ ρώμη,

'που τους ἀνδρεῖους ἔσπανε· καὶ ὅτ' ἐπαιρνα μαζὴ μου

ἐκλεκτοὺς ἀνδραῖς, κ' ἔστηνα κακὸ του ἐχθροῦ καρτέρι,

τον θάνατον δεν ἐβλεπε ποτ' ἡ καρδιά μου ἐμπρὸς της,

καὶ με την λόγχη ἐχύνομουν πρῶτος πολὺ, κ' ἐκτύπουν 220

τον ἐχθρόν, ἀν ὅσον ἐγὼ δεν ἦτο ἀνεμοπόδης.

αυτός ήμουν 'ς τον πόλεμο· τα έργα του αγρού μισούσα
 και του σπιτιού την μέριμνα, 'που λαμπρά τέκνα τρέφει.
 κ' είχα τον πόθο πάντοτε 'ς τα κουποφόρα πλοία,
 'ς ταις μάχαις, 'ς τα καλόξυστα τ' ακόντια και 'ς τα βέλη, 225
 όλα κακά, 'που προξενούν 'ς άλλους ανθρώπους φρίκη·
 αλλ' ό,τι μώβαλε ο θεός 'ς τον νου, κείνο αγαπούσα·
 ότι 'ς αλλ' έργ' αρέσκεται τούτος και 'ς άλλα εκείνος.
 τι πριν ακόμ' οι Αχαιοί πατήσουν εις την Τροία,
 εννηά στρατήγησα φοραίς και με γοργά καράβια 230
 εις μέρη ξένα επέρασα, και των πολλών λαφύρων
 έπαιρνα μέρος εκλεκτό, και μώδινεν ο κλήρος
 πάλιν πολλά· και ογλήγορα το σπίτι μου επλουτίσθη,
 και φοβερός και σεβαστός εγίνηκα εις τους Κρήταις·
 αλλ' ότ' εσκέφθη ο βροντητής το επάρατο ταξίδι, 235
 'που τόσαις έσβυσε ζωαίς, τότε ο λαός της Κρήτης
 πρόσταξ' εμέ και τον λαμπρόν αντάμα Ιδομενέα,
 των πλοίων επί κεφαλής να ορμήσουμε εις την Τροία·
 τότε η βοή μας έβιασε του τόπου να δεχθούμε·
 και ότ' ήλθε ο χρόνος δέκατος του φοβερού πολέμου 240
 πήραμε τ' Αχαιοίπα[ι]δα την πόλι του Πριάμου,
 και εις την πατρίδα ως πλέαμε μας σκόρπισεν η μοίρα.
 κ' εμέ του αμοίρου συμφοραίς σοφίσθη τότε ο Δίας·
 τι μόνον μήνα εχάρηκα την λοθητή συμβία,
 τα τέκνα και τα πλούτη μου· κατοπιν η ψυχή μου 245
 μ' επαρακίνα ογλήγορα καράβια ν' αρματώσω,

και με συντρόφους εκλεκτούς 'ς την Αίγυπτο να πλεύσω·
 εννέα πλοί' αρμάτωσα, κ' ήλθε ο λαός με ζήλο·
 κ' ημέραις έξι ολόκληραις έτρωγαν οι καλοί μου
 σύντροφοι, και πολλά σφακτά τους έδιδα δικά μου, 250
 και να προσφέρουν των θεών και να χαρούν κ' εκείνοι.
 την έβδομη ανεβήκαμε, και απ' την πλατεία Κρήτη
 επλέαμεν, ως ο Βορηάς σφοδρός, λαμπρός εφύσα,
 ως με το ρεύμα κυλητά· καράβι δεν μου εβλάφθη
 κανέν', αλλ' εκαθόμασθεν γεροί φαιδροί 'ς τα πλοία, 255
 και τα ωδηγούσ' ο άνεμος ομού και οι κυβερνήταις.
 την πέμπτ' ημέρα 'ς το βαθύ του Αιγύπτου το ποτάμι
 φθάσαμε, και 'ς το ρεύμα του τα κυρτωμένα πλοία
 έστησα· και τότε' έλεγα των ποθητών συντρόφων
 σιμά 'ς τα πλοία να σταθούν και αυτού να τα φυλάγουν, 260
 και πρόσκοποι ν' αποσταλούν 'ς ταις κορυφαίς τριγύρου·
 κείνοι απ' αυθάδεια την ορμήν άκουσαν της ψυχής των,
 και τους ωραίους έβλαπταν αγρούς των Αιγυπτίων,
 παίρναν τα γυναικόπαιδα, κ' εφόνευαν τους άνδραις.
 κ' ευθύς εβγήκε τ' άκουσμα 'ς την πόλι τους, κ' εκείνοι, 265
 άμα την βοήν άκουσαν, το χάραμμα εφανήκαν,
 και από πεζούς απ' άλογα και απ' του χαλκού την λάμψι
 όλ' η πεδιάδα γέμισε· και ο χαιρεβρόντης Δίας
 δείλιασε τους συντρόφους μου, και να σταθή κανένas
 δεν τόλμησ', ότι αφανισμός μάς είχε ολούθε ζώσει. 270
 τότε πολλούς μου φόνευσαν μ' ακονισμένη λόγχη,

άλλους μου παίρναν ζωντανούς, ως δούλους να τους έχουν.

αλλά 'ς εμέ το νόημα τούτ' έπλασεν ο Δίας·

(άχ! είθε αυτού 'ς την Αίγυπτο να μ' είχε σβύς' η μοίρα,
ότι κατόπι άλλο κακό με καρτερούσε ακόμα).

275

την περικεφαλαία μου και την ασπίδα χάμου

έθεσα και τ' ακόντι μου, κ' επήγα εμπρός 'ς τ' αμάξι

του βασιληά, τα γόνατα τού φίλησα, κ' εκείνος

μ' ελέησε, μ' εφύλαξε, μ' εκάθισε 'ς τ' αμάξι,

και μ' έπαιρνε 'ς το σπίτι του 'ς τα δάκρυά μου πνιμμένον·

280

και άνδρες μ' ακόντια πάμπολλοι χύνονταν ωργισμένοι

να με φονεύσουν, αλλ' αυτός μακράν τους εκρατούσε,

φοβούμενος μη του Διός την όργητα κινήση,

του ξενικού, 'που μάλιστα μισεί την ανομία.

έμεν' αυτού χρόνους επτά, και από τους Αιγυπτίους

285

πολλά τότε εθησαύρισα, ότι μου δίδαν όλοι·

αλλ' ότε ο χρόνος όκτατος 'ς τον κύκλο του μ' ευρήκε,

τότ' ήλθε κάποιος Φοίνικας, σοφός εις την απάτη,

πλάνος, πανούργος, 'που πολλούς ανθρώπους είχε βλάψει.

εκείνος με κατάφερε να πάμε 'ς την Φοινίκη,

290

όπ' είχε και τα σπίτια του και όλα τα υπάρχοντά του.

αυτού χρόνον ολόκληρον έμεινα εγώ μαζί του·

αλλ' αφού οι μήνες διάβηκαν και η 'μέραις ετελειόναν,

κ' έκλειεν ο χρόνος, κ' έρχονταν 'ς τον κύκλο τους η ώραις,

μ' επήρε 'ς το καράβι του να πάμε 'ς την Λιβύη,

295

ο δόλιος, τάχα το φορτιό να φέρω εγώ μαζί του,

και με σκοπόν ως φθάση εκεί να μ' ακριβοπουλήση.
 εμπλήκ', αν και τον νόησα, 'ς το πλοίο του εξ ανάγκης,
 και αυτό μεσοπελάγιζε με τον σφοδρό Βορέα
 πέραν της Κρήτης· και όλεθρο τους μελετούσε ο Δίας. 300
 αλλ' ότε οπίσω αφίναμε την Κρήτη, και καμμία
 γη άλλη, μόνον ουρανός και θάλασσα εφαινόταν,
 σύννεφο μαύρον έστησεν ο Δίας 'ς το καράβι
 επάνω, κ' εσκοτάδιασεν η θάλασσ' από κάτω.
 σύγχρονα ο Δίας βρόντησε, κεραύνωσε το πλοίο· 305
 ολόβολο το ετίναξεν ο κεραυνός του Δία,
 και θειάφη όλο το γέμισε· 'ς την άρμη πέσαν όλοι,
 και 'ς το καράβι ολόγυρα, 'ς τα κύματα, ως κουρούναις.
 έπλεαν· θεία θέλησι τους πήρε την πατρίδα.
 αλλά 'ς εμέ τον άμοιρον ο ίδιος ο Κρονίδης 310
 ένα κατάρτι απέραντο του μαυροπλώρου πλοίου
 'ς τα χέρια μέσα μώβαλε, την συμφορά να φύγω·
 τ' αγκάλιασα, και μ' έπαιρναν μ' εκείν' η ανεμοζάλαις.
 εννηά 'μέραις εφέρνομουν και την δεκάτη νύκτα
 κύμα τρανό μ' εκύλησε 'ς των Θεσπρωτών την χώρα. 315
 αυτού μ' εδέχθη ο βασιληάς ο Φείδωνας γενναία·
 ο υιός τ' ήλθε μ' εσήκωσε σβυμμένον απ' τον κόπο
 και από την πάχνη, μ' έφερε 'ς το πατρικό παλάτι,
 και με χλαμύδα μ' ένδυσεν εκείνος και χιτώνα.
 .
 Αυτού τότε έλαβ' είδηοιν ω[ς] προς τον Οδυσσέα· 320

τον είχε αυτός, ως έλεγεν, εγκαρδιακά ξενίσει,
όταν αυτούθε διάβαινε να γύρη 'ς την πατρίδα.
και μώδειξ' όσα κτήματα εσύναξ' ο Οσ[δ]υσσέας,
πολυεργασμένο σίδερο, χάλκωμα και χρυσάφι,
'που αρκούσαν και την δέκατη να θρέψουν γενεά του· 325
θησαυρούς τόσους είχε αυτός 'ς τα σπίτια του κυρίου.
και 'ς την Δωδώνην έλεγεν ότ' είχε αυτός περάσει,
απ' του θεού το υψηλό δρυ το θέλημα του Δία
ν' ακούση, αν ολοφάνερα ή απόκρυφα θα γύρη,
τόσους αφού 'λειψε καιρούς, εις την παχειάν Ιθάκη. 330
κ' ενώ 'ς το σπίτι εσπόνδιζεν, ώμοσε αυτός εμπρός μου
ότι το πλοίο ρίχθηκε και οι σύντροφοι έτοιμ' ήσαν,
'που κείνον θα οδηγήσουσι 'ς την ποθητήν πατρίδα.
αλλ' έστειλ' εμέ πρότερον· τι Θεσπρωτών καράβι
έτυχε για τη κάρπιμο Δουλίχιο να κινήση. 335
'ς τον βασιληά τον Άκαστο πιστά να μ' οδηγήσουν
τους είπε, αλλ' εβουλεύθηκαν αυτοί κακό 'ς εμένα,
όπως μεγάλη συμφορά και πάλι μ' απαντήση.
και ότε απ' την γην ευρίσκονταν μακράν πολύ το πλοίο,
εκείνοι ευθύς μ' ωργάνιζαν την δουλικήν ημέρα· 340
απ' την χλαμύδα μ' έγδυσαν αυτοί και απ' τον χιτώνα,
και άλλο αποφόρι μ' ένδυσαν παμπάλαιο και χιτώνα,
κουρελιασμένη φορεσιά καθώς την βλέπεις τώρα·
και προς το εσπέρας έφθασαν'ς την ηλιακήν Ιθάκη.
και με σχοινί καλόπλεκτον αυτοί σφικτά μ' εδέσαν 345

ἔς το πλοῖο το καλόστρωτο, καὶ ἔς την στερηρὰν εβγήκαν
ογλήγορα κ' εδείπνησαν ἔς την ἄκρα της θαλάσσης.
ἀλλὰ τον κόμπον εὐκόλα οἱ ἀθάνατοι μου λύσαν,
κ' ἐσκέπασα την κεφαλὴν ἐγὼ με τ' ἀποφόρι,
ἀπ' το πηδάλι ἐσύρθηκα, ἔς την θάλασσα το στήθος
ἀπόθωσα, καὶ με τα δυο τα χέρια κολυμπώντας
ἔς την γην ογλήγορ' ἔφθασα καὶ ἀνάμερ' ἀπ' ἐκείνους.
καὶ ἀνέβηκα εἰς πολὺν ἀνθο δάσος κ' ἐκεῖ κρυμμένος
ἔμενα, καὶ αὐτοὶ γύριζαν καὶ βαρυαναστενάζαν.
ἀλλὰ δεν ἔκριναν καλὸν παρέκει νὰ ἐρευνήσουν,
καὶ πάλι ὀπίσω ἐβάδισαν πρὸς το βαθὺ καράβι.
ἰδοὺ το χέρι των θεῶν πῶς μ' ἐκρυψεν ἀκόπως,
καὶ εἰς την αὐλὴ μ' ὠδήγησεν ἀνδρὸς φρονιμωτάτου·
ὅτι νὰ ἡμαί εἰς την ζωὴν ἡ μοῖρα θέλει ἀκόμη».

·
Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαίε χοιροτρόφε·
«Ἄμοιρε ξένε, μ' ἐθλίψαν τα παραδάρματά σου,
ἓνα πρὸς ἓνα ὡς τα 'λεγες' μόνον ἀπ' ὅλα μύθος
μου φάνηκε ὅσ' ἀνέφερες ὡς πρὸς τον Ὀδυσσεά.
καυμένη, τι νὰ ψεύδεσαι; δεν ἔχω ἀπ' ἄλλους χρεῖα
νὰ μάθω ἀν ἔς την πατρίδα του θα γύρῃ ὁ κύριός μου.
αἶχ! ὅλ' οἱ ἀθάνατοι ἀπὸ μίας, το ηξεύρω, τον μισήσαν,
καὶ νὰ σβυσθῇ δεν θέλησαν ἔς ταις φάλαγγαις των Τρώων,
ἢ, ἀφοῦ 'πλεξε τον πόλεμον, εἰς ποθηταῖς ἀγκάλαις.
τάφον τότε' οἱ Παναχαιοὶ θα σήκωναν ἐκείνου,

και δόξαν θα 'παιρνε λαμπρή ν' αφήση του παιδιού του. 370
 και τώρ' η Άρπυιαις άδοξα τον πήραν κ' εγώ μένω
 'ς την χοιρομάνδραν έρημος· ουδέ ποτέ 'ς την πόλι
 πηγαίνω, εξ' αν η φρόνιμη καλή με Πηνελόπη
 να υπάγ', οπότεν κάπουθε της έρχεται αγγελία·
 οι άλλοι 'ς τον ξένον κάθονται σιμά, και όλα εξετάζουν, 375
 και αυτοί, 'που κλαιν τον κύριον 'που τόσο αργεί 'ς τα ξένα,
 και όσοι γελούν και απλέρωτα το βιο του καταλύνουν·
 αλλ' εγώ πλειά δεν ερωτώ κανέναν, απ' την ώρα
 'π άνδρας με απάτησε Αιτωλός, που 'χε ανθρωποφονήσει,
 και αφού πολύ πλανήθηκεν εις την καλύβα μ' ήλθε, 380
 και αδελφικά τον δέχθηκα· κ' έλεγε ότι τον είδε
 'ς του Ιδομενέα τα δώματα, ς' την Κρήτη, να διορθώνη
 τα συντριμμένα πλοία του· κ' έλεγε οπού το θέρος
 θα φθάσ' ή το φθινόπωρο, τα πλούτη φορτωμένος,
 με τους λαμπρούς συντρόφους του· και συ, θλιμμένε γέρε, 385
 η μοίρ' αφού 'δω σ' έφερε, με ψεύδη μη θελήσης
 να μου κερδίσης την καρδιά· και όχι για τούτο θα 'χης
 το σέβας, την αγάπη μου, αλλ' επειδή τρομάζω
 τον ξένιον Δία και πολύ τα πάθη σου λυπούν με».
 .
 'Σ αυτόν τότε ο πολύγνωνμος απάντησε Οδυσσέας· 390
 «Αχ! από μιας είν' άπιστη 'ς τα στήθη σου η καρδιά·
 εις τα χαμένα ωρκίσθηκα και δεν σε καταλείθω.
 ρήτραν λοιπόν ας κάμουμε· και μάρτυρες ας ήναι

οι αθάνατοι ὅλοι επάνω μας, οι κάτοικοι του Ολύμπου.
'ς το δῶμα τούτο αν αληθῶς γυρίση ο κύριος σου, 395
χλαμύδα τότε δόσε μου να βάλω και χιτώνα,
και 'ς το Δουλίχιο στείλε με, κει 'που η καρδιά μου θέλει·
και αν φανῶ ψεύστης και ποσῶς δεν γύρη ο κύριός σου,
τους δούλους βάλε από υψηλὴν κορφή να με γκρεμίσουν,
ὅπως τρομάξη ἄλλος πτωχός 'ς το εξῆς να σ' απατήση». 400

·
Και προς αὐτὸν απάντησεν ο θεῖος χοιροτρόφος·
«Ξένε, θα μ' ἔχουν ἔνδοξον πολὺ κ' επαινεμμένον
και τώρα και μετέπειτα τα γένη των ανθρώπων,
αν, αφού 'ς την καλύβα μου σ' ἔχω φιλοξενήσει,
μ' ἄπονο χέρι εθέριζα την ποθητὴ ζωὴ σου. 405
με ποια καρδιά θα πρόσφερνα κατόπι ευχαίς του Δία!
ἀλλὰ του δείπνου εἶναι καιρός· οι σύντροφοι να εμπαῖναν
γλήγορα, ο δείπνος ο καλός να γείνη 'ς την καλύβα».

·
Κ' ἐνῶ 'μιλούσαν, ἐφθαναν οι χοῖροι και οι βοσκοὶ τους·
τους ἐκλείσαν να κοιμηθοῦν 'ς τα μαθημένα μέρη, 410
και φοβερός ἐβγαине ἀχὸς των χοίρων 'που εμανδρίζαν.
και τους συντρόφους πρόσταξεν ο θεῖος χειροτρόφος·
«Διαλέξετε και φέρετε τον κάλλιον απ' τους χοίρους,
του ξένου, 'που 'λθε ἀπὸ μακρυά, γι' ἀγάπη να τον σφάξω,
και θα καλοπεράσουμε κ' εμεῖς, 'που ολοκαιρὴς μας 415
κακοπαθοῦμεν ἀφορμὴς των λευκοδόντων χοίρων,

και απλέρωτα τον κόπο μας τον καταφθείρουν άλλοι».

Αυτά' πε και ξύλα 'σχισε με την σκληρήν αξίνα·

χοίρον αυτοί παχύτατον, πεντάχρονον, εφέραν

εις την γωνίστρα· τους θεούς ο δίκαιος χοιροτρόφος 420

δεν λησμονούσε· αλλ' έρριξε της κεφαλής του χοίρου

ταις τρίχαις απαρχή 'ς το πυρ· και των θεών ευχόνταν

'ς το σπίτι του ο πολύννοος να φθάσ' ο Οδυσσέας.

του δένδρου έλειτ' απόκομμα, 'π' ως έσχιζ' είχε αφήσει,

σήκωσε και τον κτύπησε, και ο χοίρος ενεκρώθη· 425

οι άλλοι τον σφάξαν κ' έκοψαν, αφού τον καψάλισαν,

και από τα μέλη όλ' απαρχαίς επήρε ο χοιροτρόφος,

και εις το κνισάρι τα 'βαλεν ωμά· κατόπιν όλα

επάνωθε τ' αλεύρωσε και τα 'ριξε 'ς την φλόγα·

και τ' άλλα εκείνοι ελιάνισαν, τα σούβλισαν και ωραία 430

τα ψήσαν, τα ξεσούβλισαν και όλα μαζί τα φέραν

εις τα κρεατοσάνιδα· και άρχισε ο χοιροτρόφος

οπού τα δίκαια γνώριζεν, ορθός να τα μεράζη.

'ς επτά μέρη τα χώρισε· μ' ευχαίς επρόσφερ' ένα

των Νυμφών άμα και του Ερμή, 'που γέννησεν η Μαία· 435

τ' άλλα εις καθέναν μέρασεν· αλλά τον Οδυσσέα

με ολόκληρην ετίμησε την νεφραμιά του χοίρου,

και την ψυχήν εφάιδρυνε με τούτο του κυρίου.

τότε ο πολύνγνωμος 'ς αυτόν ωμίλησ' Οδυσσέας·

«Ως σ' αγαλώ να σ' αγαπά, φίλε, ο πατέρας Δίας, 440

αφού τον άμοιρον εμέ τιμάς με τέτοια δώρα».

.

Κ' Εύμαιε, συ του απάντησες· «Τρώγε, θαυμάσιε ξένε,
και τούτα χαίρου τα καλά· και ο θεός δίδει το 'να,
αρνεΐται τ' άλλ', ως βούλεται, ότ' ημπορεί τα πάντα».

.

Αυτά 'πε και ταις απαρχαΐς θεών των αιωνίων 445
έκαυσε, και αφού σπόνδισεν έβαλε το ποτήρι

γεμάτο από λαμπρό κρασί 'ς τα χέρια του Οδυσσέα
του πορθητή, που κάθονταν σιμά 'ς το μερτικό του.
τά[ο]ν άρτον ο Μεσαύλιος τους μέραζε, οπου δούλον

απ' τους Ταφίους είχε τον ο Εύμαιος αποκτήσει, 450

ο κύριός του εν ώ 'λειπε, με κτήματα δικά του,
μόνος του και όχ' η δέσποινα ή ο γέρος ο Λαέρτης.

και άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που ' χαν εμπρός τους.

και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβύσαν,

κ' εσήκωσ' ο Μεσαύλιος τον άρτον, χορτασμένοι 455

απ' άρτον και από κρέατα, κινούνταν να πλαγιάσουν.

.

Άφεγγ' η νύκτ' ήλθε κακή, και όλ' έβρεχεν ο Δίας,

και πάντοτ' υγρός Ζέφυρος ολονυκτής εφύσα.

τότε ομιλώντας τον βοσκόν δοκίμαζ' ο Οδυσσέας,

αν, όπως τον αγάπησε, θα του 'διδε μιαν χλαΐνα 460

δική του, ή καν θα πρόσταζε εις έναν των συντρόφων·

«Εύμαιε, και σεις ολόγυρα οι άλλοι, ακούσατέ με·

λόγον θα ειπὼ περήφανον τι το κρασί με σπρώχνει,
 'που και τον γνωστικώτερον τρελλαίνει, και κινάει
 να ψάλνη, να γελοκοπά, και να πηδοχορεύη, 465
 και γεννά λόγον 'π' ἄλεκτος ἄμποτε να 'χε μείνει.
 ἀλλ', αφού το ξεστόμισα δεν θα το κρύψω πλέον.
 ἀχ! την νεότη να' χα εγὼ και ὅσην τότε εἶχ' ἀνδρεία,
 ὅτε καρτέρι, εστήναμε 'ς την Τροίαν ἀποκάτω.
 ο Ατρείδης ο Μενέλαος και ο θεῖος Οδυσσεάς 470
 εστρατηγούσαν και ἀρχηγὸν ἐπήραν ἐμέ τρίτον.
 και ὅτε 'ς την πόλι φθάσαμε και 'ς το υψηλὸ της τείχος,
 αὐτοῦ τριγύρω 'ς τα πυκνὰ χαμόδενδρα, ς' του βάλτου
 ταις καλαμιαῖς, κειτόμαστε, ς' τα ὅπλα μας κρυμμένοι.
 και η νύκτα, αὐτοῦ μας εὔρηκεν, ως ἔπεσε ο Βορέας, 475
 κακὴ, με πάγο, κ' ἔρριχνε χιόνι, ως την λάχνη κρῦο,
 ὥστε κρουστάλλι ολόγυρα κολλοῦσε εἰς ταις ἀσπίδαις.
 και ὅλ' εἶχαν τους χιτώναις τους οἱ ἄλλοι και ταις χλαῖναις,
 και ἀναπαυόνταν ἡσυχοὶ κάτω ἀπὸ ταις ἀσπίδαις.
 ἀλλ' ἐγὼ των συντρόφων μου την χλαῖνα μ' εἶχ' ἀφήσει, 480
 ο ἀστόχαστος, ὅπ' ἔλεγα 'που δεν θα ξεπαγιάσω·
 μόνον το ζῶσμα το λαμπρὸ και την ἀσπίδα ἐπήρα.
 ἀλλὰ 'ς το τρίτο της νυκτός μέρος, 'που τ' ἄστρα κλίνουν,
 με τον ἀγκῶνα ἐκίνησα ἐγὼ τον Οδυσσέα,
 'που 'χα σιμά μου· προσοχὴ μου 'δωκ' ευθύς ἐκεῖνος· 485
 «Λαερτιάδη διογενή, πολὺτεχνε Οδυσσέα,
 νεκρὸν 'ς ολίγο θα με ἰδῇς· τι με νικά το κρῦο.

χλαίναν δεν ἔχω· και ο θεός μ' ἐγέλασε να μείνω
 με τον χιτώνα· τώρα πλειά πώς θα σωθῶ δεν βλέπω·
 και εν ὧ 'λεγα, τον στοχασμόν τούτον 'ς το νου του ευρήκε 490
 αυτός, ὅπ' ἦταν θαυμαστός 'ς την σκέψι και 'ς την μάχη·
 και με λεπτότατη φωνή μου εἶπε· «σίγα τώρα,
 μη κάποιος των Αχαιῶν σ' ακούσῃ»· και κατόπι
 εις τον αγκῶνα στήριξε την κεφαλὴ του κ' εἶπε·
 «ὦ φίλοι, ακούτ'· ο ὄνειρος 'ς τον ὕπνο μου 'λθε ο θεῖος· 495
 ἀπὸ τα πλοῖα βγήκαμε μακράν πολὺ· και ας πάη
 κάποιος του Αγαμέμνονα να ειπῇ του πολεμάρχου,
 στράτευμα περισσότερον να στείλῃ ἀπ' τα καράβια»·
 Εἶπε, κ' ευθύς ο Θόαντας σηκώθ' ο Ανδραϊμονίδης,
 και την πορφυρὴ χλαίνα του πετώντας, εις τα πλοῖα 500
 ἔτρεξε· κ' ἐγὼ πρόσχαρος μέσα 'ς το φόρεμά του
 πλάγιαζα, κ' ἡ χρυσόθρηνη Ἡὼ 'ς τον κόσμον εφάνη·
 τῶρ' ἀχ! την νειότη νὰ 'χα ἐγὼ και ὅσῃν τότε εἶχ' ἀνδρεία,
 και 'ς τα μανδριά θα μῶδινε κάποιος βοσκὸς μιαν χλαίνα,
 γι' ἀγάπη και για σεβασμόν προς ἄνδρα ἐπαινεμένον· 505
 ἀλλ' ἀψηφούν με, ὅτι θωροῦν 'που 'μαι κακοενδυμένος»·
 .

Και προς αὐτὸν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαιο χοιροτρόφε·
 «ὦ γέροντ', ἀξιόλογη παραβολὴ μας εἶπες,
 και ο λόγος σου εἶναι τακτικός και ωφέλεια θα σου φέρῃ·
 ὅτι θα λάβῃς φόρεμα και ὅ,τι ἄλλο δίκαιον εἶναι 510
 να λάβῃ, οπου προσέρχεται, πολὺθλιβος ἱκέτης,

τώρα· πλην άμα φέξ' η αυγή τα ράκη σου θα βάλης,
ότι αλλαξιάίς δεν έχουμε χιτώνων και χλαμύδων
εδώ πολλαίς, αλλ' ο καθείς δεν έχ' ή μόνον μία.
αλλ' όταν φθάση ο ποθητός υιός του Οδυσσέα,
θέλει σ' ενδύση τότε αυτός χλαμύδα και χιτώνα,
και οπού η καρδιά σου επιθυμεί θα σε ξεπροβοδήση».

515

·
Αυτά 'πε κ' εσηκώθηκε, και του 'στρωσε την κλίνη
'ς την στιά πλησίον μέ γιδιών τομάρια και προβάτων.
και άμ' ο Οδυσσέας πλάγιασε, τον σκέπασε με χλαίνα
χοντρή, μεγάλη, 'που 'χε αυτός δεύτερη φυλλαμένη,
και την φορούσεν εις καιρόν βαρειάς χειμωνοζάλης.

520

·
Ο Οδυσσέας τότε αυτού κοιμήθη και οι ποιμένες
'ς το πλάγι του εκοιμήθηκαν· όμως ο χοιροτρόφος
να κοιμηθή δεν έστερξεν αυτού μακράν των χοίρων,
αλλ' αρματόνονταν να βγη· κ' έχαιρεν ο Οδυσσέας
ότι 'ς την απουσία του πονούσε για το βιο του.

525

·
πρώτ' απ' τους ώμους τους τρανούς εκρέμασε το ξίφος·
χλαμύδα εφόρεσε χοντρή, προφυλακή του ανέμου,
έβαλ' επάνω μαλλωτήν παχειού μεγάλου τράγου·
και ακόντι πήρε σουβλερό, διώκτην ανδρών και σκύλων,
και να πλαγιάση εκίνησεν, οι χοίροι οπού κοιμώνταν,
κάτω από πέτραν θολωτήν, οπού ο Βορηάς δεν πιάνει.

530

·
·
Ραψωδία Ο
·
·
·

Κ' η Αθήνη 'ς την πλατύχωρη την Λακεδαιμόν' ήλθε,
να συμβουλευθή τον λαμπρόν υιόν του μεγαθύμου
του Οδυσσέα γλήγορα να υπάγη 'ς την πατρίδα.
κ' ηύρηκε τον Τηλέμαχο και ομού τον Νεστορίδη,
'που επλάγιαζαν 'ς τον πρόδομο του ενδόξου Μενελάου· 5
του Νέστορα ο λαμπρός υιός τότ' εγλυκοκοιμώνταν,
αλλ' όχι και ο Τηλέμαχος· άγρυπνον τον κρατούσε,
την θεία νύκτα ολόκληρην, η έννοια του πατρός του.
σιμά του εστάθη κ' είπε του η γλαυκομμάτ' Αθήνη·

·
Τηλέμαχε, δεν είναι πλειά καλό μακρυά να μένης 10
από το σπίτι, όπ' άφησες το βιο σου, κ' έχεις μέσα
ανθρώπους τόσο υβριστικούς, μη μοιρασθούν και φάγουν
όλο το βιο σου και σου 'βγη χαμένο το ταξείδι.
ζήτησ' ευθύς τον μαχητή Μενέλαο να σε στείλη,
όπως 'ς το σπίτι ακόμη ευρής την άψεγη μητέρα. 15
της λέγ' ήδη ο πατέρας της, της λένουν οι αδελφοί της,
να πάρη τον Ευρύμαχον, απ' όλους τους μνηστήραις
εις τ' αντιπροίκια νίκησε και 'ς τα περισσά δώρα.

μην άβουλά σου θησαυρό σου πάρη αυτή μαζί της·
 ότι γνωρίζεις την ψυχή της γυνακός πώς είναι· 20
 του ανδρός οπού την νυμφευθή το σπίτι αυτή θ' αυξήση,
 του πρώτου γάμου τα παιδιά και τον απεθαμένον
 γλυκόν της άνδρα λησμονεί, 'ς τον νου της δεν τους έχει.
 αλλ' άμα φθάσης φρόντισε να εμπιστευθής τα πάντα
 εις όποιαν απ' ταις δούλαις σου χρηστότερην συ κρίνης, 25
 ως ότου νύμφην οι θεοί λαμπρήν σου φανερώσουν.
 και λόγον άλλον θα σου ειπώ και βάλε τον 'ς τον νου σου·
 καρτέρι σώχουν έτοιμον οι πρόκριτοι μνηστήρες,
 εις της Ιθάκης το στενό και της τραχείας Σάμου,
 όπως σου πάρουν την ζωή πριν φθάσης 'ς την πατρίδα· 30
 δύσκολο το 'χω, και, θαρρώ, το χώμα θ' αγκαλιάση
 πολλούς μνηστήραις απ' αυτούς, οπού το βιο σου φθείρουν.
 αλλά μακράν απ' τα νησιά συ κράτει το καράβι,
 και νύκτ' ακόμη αρμένιζε· και πρύμον θα σου στείλη
 εκείνος από τους θεούς που σε φυλά και σώζει. 35
 και 'ς της Ιθάκης άμα συ την πρώτην άκρη φθάσης,
 'ς την πόλι τους συντρόφους σου προβόδα με το πλοίο·
 και πρώτ' απ' όλα συ θα πας να ευρής τον χοιροτρόφο,
 'που επιστατεί τους χοίρους σου και σ' έχει 'ς την καρδιά του.
 αυτού την νύκτα πέρασε, και στείλε τον 'ς την πόλι, 40
 την είδησι της φρόνιμης να φέρη Πηνελόπης,
 οπού της σώζες' άβλαπτος και από την Πύλον ήλθες».

Αυτά 'πε και 'ς τον Όλυμπο τον υψηλόν ανέβη·
και απ' την γλυκειά του ανάλαυσι τον Νεστορίδη εκείνος
σήκωσε, με το πόδι του κινώντας τον, και του 'πε· 45
«Νεστορίδη Πεισίστρατε, σήκω, 'ς τ' αμάξι ζέψε
τ' άλογα τα μονόνυχα, να πάρουμ' ευθύς δρόμο».

·
Τότε ο Πεισίστρατος 'ς αυτόν αντείπε ο Νεστορίδης·
«Τηλέμαχε, δεν γίνεται, και αν το ταξίδι βιάζει,
νύκτα να ταξιδεύουμε· και ογλήγορα θα φέξη· 50
αλλά να μείνης ως οπού 'ς τ' αμάξι να σου βάλη
τα δώρα ο λαμπρός ήρωας Μενέλαος Ατρείδης,
και με λόγια γλυκύτατα να σ' αποχαιρετήση·
τι απ' όσους τον φιλοξενούν, επί ζωής του ο ξένος
κείνον θυμάται όπ' έδειξεν εγκάρδια την αγάπη».

·
Αυτά 'πε και η χρυσόθρονη Ηώ 'ς τον κόσμο εφάνη·
κ' ήλθε 'ς αυτούς ο μαχητής Μενέλαος 'που 'χε αφήσει
την κλίνην, οπού επλάγιαζε και η λαμπροκόμη Ελένη.
τον είδ' ο περιπόθητος υιός του Οδυσσέα·
με βία τον ολόλαμπρον χιτώνα ευθύς ενδύθη, 60
το μέγα φόρεμ' έρριξεν εις τους ανδρείους ώμους
ο περιπόθητος υιός του θείου Οδυσσέα,
ο ήρωας Τηλέμαχος, κ' εβγήκε, κ' είπ' εκείνου·
«Μενέλαε διόθρεπτε, Ατρείδη βασιλέα,
είν' ώρα 'ς την γλυκειά μου πατρίδα να με στείλης· 65

ὅτ' ἤδη ολόψυχα ποθῶ να ἰδῶ τα γονικά μου».

.

Εκείνου τότε ο μαχητῆς Μενέλαος απαντοῦσε·

«Να σε κρατήσω εδῶ πολὺ, Τηλέμαχε, δεν θέλω,

αν την πατρίδα σου ποθείς· τον ἄνδρα κατακρίνω

εκείνον, οπού περισσὴ 'ς τους ξένους ἔχει ἀγάπη,

70

ἢ μῖσος ἔχει περισσό· καλ' εἶναι 'ς ὅλα η τάξι.

κακό να λες του ξένου σου να φύγη, αν δεν το θέλη·

πάλι κακό να τον κρατήs, να φύγη αν ἔχη βία.

τον ξένον, 'πώχειs, ν' αγαπάs, και, αν θέλη, ἀπόπεμπέ τον.

μείνε συ μόνον ως να ἰδῆs 'ς τ' αμάξι εγῶ να θέσω

75

τα ωραία δῶρα και να εἰπῶ των γυναικῶν 'ς το σπίτι

μ' αὐτά, 'που ευρίσκοντ' ἀφθονα, τραπέξι να ετοιμάσουν·

δόξα και λάμψι και ὄφελος ἀπολαμβάνει ο ξένος,

αν γευματίση πριν εβγή 'ς ἀπέραντο ταξειδι.

και, αν 'ς την Ελλάδα βούλεσαι και 'ς τ' Ἄργος μέσα νά 'βγης,

80

εἰπέ το, να μ' ἔχης σιμά και να σου ζέψω αμάξι,

κ' εγῶ σου γίνομαι οδηγὸς 'ς ταις χώραις των ἀνθρώπων·

θα ἰδῆs 'που εμάs ἀδώρητα κανεῖs δεν θ' ἀποπέμψη,

και η τρίποδα καλόχαλκον ἢ λέβητα ἢ ζευγάρι

μουλάρια θέλει λάβουμεν ἢ ολόχρυσο ποτήρι».

85

.

Και ο συνετὸς Τηλέμαχος· Ἀτρεΐδη βασιλέα,

Μενέλαε διόθρεπτε, 'ς τα γονικά μου τώρα

ἤδη να υπάγω βούλομαι, ὅτι δεν ἔχ' οπίσω

αφήσει της ουσίας μου κανέναν επιστάτη·
μη χαθώ εγώ, κει 'που ζητώ τον θεϊόν μου πατέρα, 90
ή μου χαθή πολύτιμο κειμήλιο από το σπίτι».

·
Και ο μαχητής Μενέλαος, άμ' άκουσε τον λόγο,
την σύντροφο παράγγειλεν ευθύς και ταις γυναίκαις,
απ' όσα ευρίσκοντ' άφθονα τραπέζι να ετοιμάσουν,
και ο Βοηθοίδης έφθασεν Ετεωνέας μόλις 95
εγέρθη, ότι όχι μακράν του Ατρείδη εκατοικούσε.

και ο μαχητής Μενέλαος του 'πε φωτιά ν' ανάψη,
και κρέατα να ψήση ευθύς· και υπάκουσεν εκείνος.
ς τον μυροβόλον θάλαμον κατέβη ωστός' ο Ατρείδης,
κ' η Ελέν' ήταν κατόπι του και ο υιός του Μεγαπένθης. 100

και ότ' ήλθαν οπού οι θησαυροί εμέναν φυλαμμένοι,
ένα ποτήρι δίκουπον επήρ' ο Ατρείδης κ' είπε
έναν κρατήρα ολάργυρον να φέρη ο Μεγαπένθης.
η Ελένη τότε' εσίμωσε 'ς τ' αρμάρια της, 'που μέσα
πέπλ' ήσαν ολοπλούμιστοι, τους είχε κάμει εκείνη. 105

έναν εσήκωσε απ' αυτούς η Ελένη, γυνή θεία,
απ' όλους τον πλατύτερον κ' εξαίσια κεντημένον,
που ωσάν αστέρας έλαμπε· και κάτω απ' όλους ήταν.
κ' έφθασαν 'ς τον Τηλέμαχον αφού διαβήκαν όλα
τα δώματα· τότε ο Ξανθός Μενέλαος είπ' εκείνου· 110
«Να δώση ο Δίας, σύζυγος βαρύκτυπος της 'Ηρας,
Τηλέμαχ', ως επιθυμείς, να φθάσης 'ς την πατρίδα.

και απ' όσ' έχω 'ς το σπίτι μου θησαυρισμένα δώρα,
πανεύμορφο πολύτιμο θα σου φιλοδωρήσω·
κρατήρα κολοκάμωτον θε να σου δώσ', όπ' όλος 115
είν' αργυρός, κ' επάνωθε με χρυσωμένα χείλη,
έργον του Ηφαίστου· ο Φαίδιμος ήρωας, των Σιδονίων
ο βασιληάς, μου το 'δωκε, 'ς την σκέπη του ότ' ευρέθην
διαβάτης 'ς την επιστροφή· και συ να το 'χης θέλω».

.

Αυτά 'πε και το δίκουπο του εγχείρισε ποτήρι 120
ο ήρωας Ατρείδης· κ' έφερε και απόθωσ' έμπροσθέν του
τον σπιθοβόλον αργυρόν κρατήρα ο Μεγαπένθης·
κ' η Ελέν' η ευμορφοπρόσωπη τότε' ήλθε με τον πέπλο
'ς τα χέρια κ' είπε· «Τέκνο μου, τούτο κ' εγώ το δώρο
από τα χέρια θύμημα σου δίδω της Ελένης, 125
να το 'χης 'ς την λοθούμενη των γάμων σου την ώρα,
η νύμφη σου να το φορή· και ως τότε' η αγαπητή σου
μητέρα σπίτι ας το φυλά· και συ χαίρε μου και άμε
'ς το δώμα το καλόκτιστο, 'ς την γη την πατρική σου».

.

Είπε, τον πέπλο του 'δωσε· τον δέχθη αυτός κ' εχάρη· 130
και όλα τα επήρε κ' έθεσεν ο ήρωας Νεστορίδης
εις τ' αμαξιού τον κάλαθο, κ' εθαύμασε τα δώρα.
τότε ο ξανθός Μενέλαος 'ς το δώμα τους ωδήγα·
και εις ταις καθήκλαις, 'ς τα θροινιά, καθήσαν όλοι αράδα.
και νίψιμο η θεράπεινα φέρνει και από προχύτην 135

ωραῖον χύνει ολόχρυσον 'ς ολάργυρη λεκάνη, ·
 για να νιφθούν κ' ἓνα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός τους·
 και η σεβαστή κελλάρισσα τον ἄρτον παραθέτει,
 και απ' ὅσα φαγιά φύλαγε περίσσα τους προσφέρει,
 ἔκοπτε και ὅλα ἐμέραζε τα κρέατ' ο Βοηθοίδης, 140
 και τους κερνούσεν ο υἱὸς του ἐνδόξου Μενελάου.
 ἀπλῶσαν κείνοι 'ς τα ἑτοιμα φαγιά 'που 'χαν εμπρός τους·
 και του φαγιού και του πιστού την ὄρεξι αφοῦ σβύσαν,
 ευθύς τότε ο Τηλέμαχος και ο λαμπρὸς Νεστορίδης
 ἔξεψαν, και ἅμ' ἀνέβηκαν εἰς τ' εὐμορφον ἀμάξι 145
 τα πρόθυρα, την αἶθουσα την βροντερήν, ἀφήκαν.
 κατόπιν ἦλθεν ο ξανθὸς Μενέλαος Ἀτρεΐδης,
 κ' εἶχε κρασί γλυκύτατο 'ς ολόχρυσο ποτήρι
 'ς το δεξι χέρι του, λοιβαῖς να κάμουν πριν κινήσουν.
 και ολόρθος εἰς τ' ἀμάξι εμπρός ἐπρόπτε κ' εἶπε· «ὦ νέοι, 150
 χαίρετε, και του Νέστορα, ποιμένα των ἀνθρώπων,
 το χαίρε εἰπήτε· ὅτι 'ς ἐμέ γλυκὸς ἦταν πατέρας,
 ὅσον ἐπολεμούσαμεν οἱ Ἀχαιοὶ 'ς την Τροία».

·
 Και ο συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Διόθρεπτε, ἅμα φθάσουμε, θε να τα εἰπούμ' ἐκείνου 155
 ὅπως τα λέγεις· ἀμποτε παρόμοια 'ς την Ἰθάκη
 να φθάσω, και 'ς το σπῖτι μου να ευρῶ τον Οδυσσέα,
 πόσο μ' ἀγάπησες να εἰπῶ και πῶς ἐδῶθε φθάνω
 και πολλοὺς φέρω θησαυροὺς, λαμπρά δικά σου δῶρα».

·
Και ἄμ' εἶπε τούτο ἰδοὺ πουλὶ ἐλέταξε δεξιὰ του, 160

αετός, που 'χε 'ς τα νύχια του λευκὴ χήνα μεγάλη,
ἡμερὴ μέσ' ἀπ' τὴν αὐλὴ· καὶ με φωναῖς κατόπι
γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἔτρεχαν· κ' ἐκεῖνο ἐμπρὸς 'ς τ' ἀμάξι
δεξιὰ τῶν νέων πέρασε σιμὰ πτεροκοπώντας.

εἶδαν κ' ἐχάρηκαν αὐτοί· καὶ ὅλοι χαρὰ το πῆραν· 165
τότ' εἶπεν ὁ Πεισίστρατος· «Μεγάλε βασιλέα,
Μενέλαε διόθρεπτε, σὺ σκέψου ἂν το σημάδι
τούτ' ἔδειξ' ὁ θεὸς 'ς ἐμὰς ἢ πρὸς τὸν εαυτὸν σου».

·
Εἶπε, καὶ ὁ ἀρηίφιλος Μενέλαος μεριμνούσε, 170
αφοῦ νοήσῃ ἀλάθευτα, νὰ του το ξεδιαλύνῃ·

τον πρόλαβ' ἡ μακρόπεπλη Ελένη κ' εὐθύς εἶπε·
«Ἀκούτε τὸ προμάντευμα, 'που τῶρα 'ς τὴν καρδίᾳ
μου βάζουν οἱ ἀθάνατοι καὶ ν' ἀληθεύσῃ ἐλπίζω.
τὴν χήν' ὥς τούτος ἄρπαξε τὴν σπιτοαναστημένην,
καὶ ἀπ' τ' ὅρος ἦλθ', οποῦ φωλεῖα καὶ γένος ἔχει, —ομοίως 175
ὁ Οδυσσεὺς σπῖτι τοῦ θεοῦ νὰ 'λθῇ, αφοῦ 'ς τὰ ξένα
πλανήθη καὶ πολλὰ 'παθε, κ' ἐκδίκησι θὰ πάρῃ·
μὴν ἐφθασ' ἤδη καὶ κακὰ φυτεύει τῶν μνηστήρων».

·
Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε· 180
«Νὰ δώσῃ ὁ Δίας, σύζυγος βαρύνκυλος τῆς Ἥρας·
καὶ τότ' εὐχαῖς ὥσάν θεὰς κ' ἐκεῖ θὰ σου προσφέρω».

.
 Αυτά 'πε κ' ευθύς τ' άλογα ερράβδισε, κ' εκείνα
 με ορμή την πόλιν έσχισαν κ' εχύθηκαν 'ς το σιάδι·
 και ολήμερ' έσειαν τον ζυγό 'ς το 'να και 'ς τ' άλλο πλάγι,
 και ο ήλιος άμ' εβύθισε και ισκιάζαν όλ' οι δρόμοι, 185
 εις ταις Φηραίς εσταθήκαν, 'ς το δώμα του Διοκλέα,
 τον είχ' ο Ορσίλοχος υιόν και ο Αλφειός εγγόνι·
 εκεί ξενύκτησαν και αυτός φιλόξενα τους δέχθη.
 εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ, του όρθρου κόρη,
 κ' έξεψαν, και άμα ανέβηκαν 'ς το υπέρλαμπρον αμάξι, 190
 τα πρόθυρα, την αίθουσαν την βροντερήν, αφήκαν·
 κ' ευθύς τ' άλογα ερράβδισε, 'που πρόθυμα επετάξαν.
 κ' εκείνοι ογλήγορ' έφθασαν εις την υψηλήν Πύλο·
 τότε είπεν ο Τηλέμαχος· «Γλυκέ μου Νεστορίδη,
 να κάμης τάχα θα 'στεργες αυτό 'που θα ζητήσω; 195
 μας έβαλ' εις παντοτεινό δεσμό φιλοξενίας
 η αγάπη των πατέρων μας· μας δέν' η ομηλικία,
 και το ταξειίδι αυτό βαθειά ταις γνώμαις μας θα ενώση.
 μη προσπεράς, διόθρεπτε, το πλοίο, και άφησέ με
 εδώ, μήπως 'ς το σπίτι του ο γέρος με κρατήση 200
 να με φιλεύση, και πολύ βιάζομ' εγώ να φθάσω».

.
 Αυτά 'πε· τότε μόνος του εσκέφθη ο Νεστορίδης
 πώς θα 'στεργε και θα 'καμνεν, ως πρέπει, ό,τ' είπ' εκείνος.
 και ιδού τι συμφερώτερον ηύρεν απ' όλα ο νους του.

ἔς το πλοῖο τ' ἄλογά ἑστρεψεν, εἰς τ' ακρογιάλι, καὶ ὅλα
τα ωραῖα δῶρα ἐσήκωσε καὶ τα ἔθεσε ἔς τὴν πρύμνη,
τα ἐνδύματα καὶ τὸν χρυσόν, ἃ του ἔδωσεν ὁ Ἀτρεΐδης·
κ' εὐθύς τὸν ἐσυμβούλευσε με λόγια πτερωμένα·

«Σὺ τῶρ' ἀναίβα με σπουδὴ κ' εἰπέ καὶ τῶν συντρόφων,
πρὶν ἐγὼ φθάσω σπῖτι μου καὶ ὅλα τα μάθῃ ὁ γέρος.
ὅτ' ἡ καρδίᾳ μου καὶ ὁ νοῦς τοῦτο καλὰ γνωρίζουν·
ὡς εἶναι αὐτὸς ἀράθυμος, δὲν θὰ σ' ἀφήσῃ, θὰ ἴθῃ
να σε καλέσῃ, καὶ ἀπρακτός, θαρρῶ, δὲν θὰ γυρίσῃ.
καὶ, μ' ὅσα εἰπῆς, ἀκράτητος θεὸς να ἴναι ἔς τὸν θυμὸν σου».

Καὶ ἂμ' εἶπε τα καλότεριχα τ' ἄλογα εὐθύς ραβδίζει
κατὰ τὴν Πύλον, κ' ἔφθασε γοργὰ ἔς τὰ γονικά του.
ἐπρόσταξε ὁ Τηλέμαχος ὡστόσο τοὺς συντρόφους·
«Τ' ἄρμενα εἰς τάξι θέσετε, φίλοι, ἔς τὸ μαῦρον πλοῖον,
καὶ ἂς ἀναιβαίνουμε κ' ἐμεῖς, να πάρουμε εὐθύς δρόμον».

Εἶπε κ' ἐκεῖνοι ὑπάκουσαν ἀμέσως ἔς τὴν φωνὴν του·
κ' ἐμπῆκαν καὶ ἀραδιάσθησαν εὐθύς εἰς τὰς σανίδας.

Τούτα ἐνεργούσε κ' εὐχόνταν, καὶ αὐτοῦ κοντὰ ἔς τὴν πρύμνη
θυσίαζε τῆς Ἀθηνᾶς· κ' ἦλθε σιμὰ τοῦ ξένου
ἃ του ἀπ' τ' Ἄργος ἐξορίζονταν, ὅπ' εἶχε ἀνδροφονήσῃ,
μάντης· ἀπ' τὸν Μελάμποδα τὸ γένος αὐτὸς εἶχε,
κείνον, ἃ του, πρὶν ἐγκάτοικος ἔς τὴν ἀρνοθρέπτα Πύλον,

πλούτ' είχε μύρια, και υψηλά παλάτια κατοικούσε·
 κ' έπειτα εξενιτεύθηκε να φύγη απ' τον Νηλέα,
 άνδρα γενναίον ένδοξον, παρ' όσους είχε ο κόσμος,
 'που χρόνον όλον θησαυρούς του εκράτει με την βία, 230
 ενώ 'κείνος 'ς τα μέγαρα κλεισμένος του Φυλάκου
 βασανιζόνταν 'ς άλυτα δεσμά· και του Νηλέα
 η κόρη εκεί τον έφερε και η τύφλωσ' η βαρεία,
 'που 'ς τον νου του 'βαλ' η Εριννύς θεά φοβερωτάτη.
 και όμως εσώθη κ' έσυρε 'ς την Πύλο απ' την Φυλάκη 235
 τους ταύρους, κ' εκδικήθηκε τον θεϊκόν Νηλέα
 την ανομία, κ' έφερεν εις τον αυτάδελφόν του
 την νύμφην εις τα σπίτια του· και αυτός εξενιτεύθη
 'ς τ' Άργος τ' αλογοβόσκητον ότ' ήθελεν η μοίρα
 εκεί να μένη και πολλών να βασιλεύη Αργείων. 240
 αυτού νυμφεύθη κ' έστησε δώμα υψηλό, και δύο
 ανδρεία τέκνα εγέννησε, Μάντιον και Αντιφάτην·
 τον μεγαλόψυχον Οικλή εγέννησ' ο Αντιφάτης·
 ο Οικλής τον Αμφιάραον, εγέρτην των ανδρείων,
 αυτόν, που υπεραγάπησαν ο αιγιοφόρος Δίας 245
 και ο Φοίβος· πλην δεν έφθασε 'ς του γήρατος την θύρα,
 αλλά 'ς ταις Θήβαις χάθηκεν απ' τα γυναίκεια δώρα·
 ο Αλκμαίωνας, και ο Αμφίλοχος εκείνου τέκνα εμείναν·
 και ο Μάντιος δύο γέννησε, Κλείτον και Πολυφείδη.
 τον Κλείτον η χρυσόθρονη Ηώ 'ς τους αθανάτους 250
 έφερε για το κάλλος του· τον Πολυφείδη μάντην

έκαμε ο Φοῖβος ἔξοχον, και ὁμοιον δεν εἶχε ο κόσμος,
αφού τον Αμφιάραον ο θάνατος ἐπῆρε.

χολώθη ἐκεῖνος του πατρός, και 'ς την Ὑπερησία
ξενίτευσε, κ' ἐμάντευε 'ς τα γένη των ἀνθρώπων.

255

·
Ο υἱός ἐκείνου, τ' ὄνομα Θεοκλύμενος, τότε ἦλθε
εἰς τον Τηλέμαχο κοντά· κ' εὗρισκε αὐτόν 'ς την ὥρα
ὅπ' εὐχονταν κ' ἐσπώνδιζε σιμά 'ς το μαύρο πλοῖο·
κ' ευθύς τον ἐπροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

«ὦ φίλε, αφού 'δω σ' εὔρηκα 'ς την ὥρα της θυσίας,
καλόδεκτη πρὸς τον θεόν να γεῖν' ἡ προσφορά σου·
και την ζωὴ σου να χαρῆς και των συντρόφων ὅλων,
'ς το ἐρώτημά μου ἀπάντησε και τίποτε μη κρύψης.

260

ποιος εἶσαι; ποιο το γένος σου; πού ἡ πόλις και οἱ γονεῖς σου;»

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

265

«Εγώ μ' ἀλήθεια θα σου εἰπῶ τοῦτ' ὅλ' ὅσ' ἐρωτάς με·
ἀπ' την Ἰθάκην εἰμ' ἐγώ, κ' υἱός του Οδυσσέα,
ἀν ποτ' ἐζούσε· τῶρ' αὐτός κακὸν ἔλαβε τέλος.

για τοῦτο ἐπῆρα συντροφιά και με καράβι ἐβγήκα,

φήμη να μάθω του πατρός 'που τόσο ἀργεῖ 'ς τα ξένα».

270

·
Απάντησ' ο θεόμορφος Θεοκλύμενος ἐκείνου·

«Ἀπ' την πατρίδα μ' ἐφυγα κ' ἐγώ, 'πώχῳ φονεῦσει

ἐντόπιον· κ' εἶναι ἀντάδελφοι πολλοὶ και συγγενεῖς του

ἔς τ' Ἄργος τ' αλογοβόσκητο, των Αχαιῶν οἱ πρῶτοι.
αφοῦ τον χάρον ἀπ' αὐτοὺς ἐπρόφθασα νὰ φύγω 275
ζορίζομαι, ὥς μου μέλλονταν ἔς τον κόσμον νὰ πλανώμαι.
ἐξόριστος σοῦ πρόσπεσα καὶ πάρε με ἔς το πλοῖο,
μὴ με φονεύσουν κ' ἤδη αὐτοί, θαρρῶ, με κατατρέχουν».

·
Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Δεν θὰ σε διώξω ἀν' θ' ἀναβῇς ἔς το ἰσόπλευρον καράβι· 280
ἀναῖβα καὶ μ' ὅς' ἔχουμεν ἐκεῖ θὰ σε ξενίσω».

·
Εἶπε καὶ ἀπὸ τὰ χέρι του τὸ χάλκινον κοντάρι
πῆρε καὶ δίπλα τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ κυρτὸ καράβι·
εἰς τὸ καράβι ἀνέβη αὐτὸς κ' ἐκάθισε ἔς τὴν πρύμνη,
κ' ἔβαλε τὸν Θεοκλῦμενον σιμὰ του νὰ καθίσῃ. 285
ὥστόσο τὰ πρυμνόσχοινα οἱ σύντροφοι του ἐλύσαν·
τοὺς πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος νὰ πιάσουν τ' ἄρμεν' ὅλα,
χωρὶς ν' ἀργήσουν, καὶ ἄκουσαν τὴν προσταγὴν του ἐκεῖνοι.
κ' ἐσήκωσαν κ' ἐστύλωσαν ἔς τὸ κοῖλον μεσοδόκι
κατάρτι τὸ ἐλάτινον, κ' ἔδεσαν με τὰ ξάρτια, 290
κ' ἔσυραν με πλεκτὰ λουριά τὰ κάτασπρα πανία.
πρῦμον τότε τοὺς ἐστεῖλεν ἡ γλαυκομμάτ' Ἀθήνη·
καὶ ἀπ' τὸν αἰθέρα ὀρμητικὸς ὁ ἄνεμος βροντοῦσε,
γοργὰ τὴν πικρὴ θάλασσα νὰ σχίσῃ τὸ καράβι.
τοὺς Κρουνούς καὶ τὴν ἔνυδρην Χαλκίδα προσπεράσαν· 295
κ' ἔπεφτ' ὁ ἥλιος κ' ἴσκιοναν οἱ δρόμοι, ὅτε τὸ πλοῖο

με του Διός τον άνεμο προς ταις Φεαῖς ωρμούσε,
και προς την θείαν Ἥλιδα, ὅπ' οι Επειοὶ δεσπόζουν.
εκεῖθε προς τα δοντερά νησιὰ το 'στρεψ' εκείνος,
κ' ἐρώτα ο νους του αν την ζωή θα σώσ' ἢ θα τον πιάσουν. 300

·
Και ο Οδυσσέας και ο καλός βοσκός εις την καλύβα
δειπνούσαν και πλησίον τους δειπνούσαν οι ποιμένες,
και του φαγιού και τον πιστού την ὄρεξι αφού σβύσαν,
τότ' ο Οδυσσέας τον βοσκὸ δοκίμαζε ομιλώντας,
'ς το ἐξῆς αν θα τον αγαπά και θα του ειπῇ να μένη 305
αυτοῦ 'ς την στάνη, ἢ θα του ειπῇ 'ς την πόλι να περάσῃ·

·
«Εὐμαιε, και σεις ολόγυρα οι ἄλλοι, ἀκούσετέ με·
κατὰ την πόλι το πρωὶ θα πάω να ζητιανεύω,
βάρος να μη σας ἤμ' ἐδῶ, 'ς εσέ και εις τους συντρόφους.
ἀλλὰ συ δος μου συμβουλή και ἄνδρα να μ' οδηγήσῃ 310
ὡς κεί' κατόπι μόνος μου θα τριγυρνῶ 'ς την πόλι,
ἴσως κανεῖς καυκί πιστό μου δώσῃ και ψωμάκι.
και θα 'φθανα 'ς τα δώματα του θεῖου Οδυσσέα,
ταις εἰδησαις της συνετῆς να δώσω Πηνελόπης.
και τους αυθάδεις θα 'σμιγα μνηστήραις, ἴσως κείνοι, 315
τόσ' αφού χαίρονται καλά, θα μώκαμναν το γεῦμα.
κ' εὐκόλ' αυτοῦς, 'ς ὅ,τ' ἤθελαν, ἐγὼ θα υπηρετούσα.
ὅτι ἄκου τώρα τι θα ειπῶ και ας το φυλάξῃ ο νους σου·
δόξα να ἔχῃ ο γλήγορος Ερμῆς, αὐτός 'που δίδει

ἔς τα ἔργα ὅλων των θνητῶν την λάμψι και την χάρι, 320
θνητόν δεν ἔχω αντίπαλον εις την υπηρεσία,
να καλοανάφθω την φωτιά, ξερά να σχίζω ξύλα,
να διαμοιράζω κρέατα, να ψήνω, να κερνάω,
αυτά, 'που οι δούλοι εργάζονται των καλογεννημένων».

Εβάρυνες και απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 325
«Ωιμέν' αυτός ο στοχασμός ἔς τον νου πώς σου ἴλθε, ω ξένε;
ναύρης εκεί τον θάνατον επιθυμείς, αν θέλῃς
ἔς το πλήθος μέσα να χωθής των υβριστῶν μνηστήρων,
'που την αυθάδεια σήκωσαν ως τ' ουρανού τον θόλο.
κ' εκείνων οι θεράποντες με σε δεν ομοιάζουν, 330
αλλ' εἶναι νέοι, με καλαῖς χλαμύδαις και χιτώναις,
και μύρα στάζ' η κόμη τους, το πρόσωπό τους λάμπει·
εκείνοι τους υπηρετοῦν και βλέπεις φορτωμένα
με κρέατ' ἄρτον και κρασί τα στιλβωτά τραπέζια.
αλλ' ἐδῶ μένε, ἀφ' οὐτ' ἐγώ, οὔτε κανεῖς των ἄλλων 335
συντρόφων μ', αν ευρίσκεσαι μαζή μας, θα βαρύνῃ.
και οπότεν φθάσῃ ο ποθητός υἱός του Οδυσσεά,
θέλει σ' ἐνδύσῃ τότε' αὐτός χλαμύδα και χιτῶνα,
και οπού η καρδιά σου επιθυμεί θα σε ξεπροβοδῇ».

Και απάντησε ο πολύπαθος ο θεῖος Οδυσσεάς· 340
«Ὡς σ' αγαπῶ να σ' αγαπά, φίλε ο πατέρας Δίας,
'που ἀπό την πλάνῃ μ' ἔσωσες και ἀπ' την πικρὴν ἀνάγκη.

κ' είναι ανυπόφορ' η ζωή του περιπλανωμένου·
αλλά προς χάριν της μισαρής κοιλιάς πάθ' υποφέρει
ο θνητός, όταν τον ευρούν ανάγκη ερμιά και λύπη· 345
και αφού συ τώρα με κρατείς να μείν' ως να 'λθη εκείνος,
για την μητέρα λέγε μου του θείου Οδυσσέα,
και τον πατέρα, όπ' άφινε 'ς του γήρατος την θύρα,
αν είναι ακόμη 'ς την ζωή, του 'Ηλιου το φως αν βλέπουν,
ή απέθαναν κ' ευρίσκονται 'ς την κατοικιά του Άδη». 350

·
Απάντησ' ο χοιροβοσκός, ο άρχος των ανθρώπων·
«Ξένε, τούτ' όλα θα σου ειπώ· ακόμ' είν' ο Λαέρτης
εις την ζωήν, αλλ' εύχεται παντοτινά 'ς τον Δία
'ς το σπίτι αυτού να εσβύνονταν η άχαρη ζωή του.
για τον ξενιτεμμένον του υιόν βαρυστενάζει, 355
για την χρηστήν του σύντροφο, και ο θάνατος εκείνης
εξόχως τον ελύπησε, κ' εγέρασε προ ώρας·
άπ' το μαράζι εσβύσθηκε του ποθητού παιδιού της
κείνη με θάνατον φρικτόν, 'που όμοιον να μη λάβη
κανείς εγκάτοικος εδώ καλόπρακτός μου φίλος. 360
και όσον εκείνη εσώζονταν, μ' όσην και αν είχε θλίψη,
μ' άρεγε ακόμη να ερευνώ, και να ζητώ να μάθω·
τι μ' είχεν αναστήσει αυτή μαζί με την ωραία
κόρη της υστερόγενη πλατύπεπλη Κτιμένη.
ομού μ' αυτήν μ' ανάτρεφε, κ' ίσια σχεδόν μ' ετίμα. 365
και ότε και οι δύο φθάσαμε 'ς την ποθητή νεότη,

κείνην 'ς την Σάμην ἔδωκαν, κ' ἔλαβαν μύρια δώρα.
εμέ κατόπιν ἔνδυσε χλαμύδα και χιτώνα,
πολύ λαμπρά φορέματα, κ' ἐπόδεσέ μ' εκείνη,
και 'ς τον αγρό μ' ἀπόστειλε, και πάντοτε μ' ἀγάπα. 370
κείνα μου λείπουν τώρ', ἀλλά το ἔργο αὐτό 'που κάμνω,
μου το ευλογοῦν οἱ ἀθάνατοι, ὡς βλέπεις, και ἀπό τοῦτα
ἐφαγα κ' ἐπία, κ' ἔδωσα των σεβαστῶν ἀνθρώπων.
και ἀπ' την κυρία τι γλυκόν, λόγον εἶτ' ἔργο, πλέον
δεν βλέπουμεν, αφοῦ 'πεσε 'ς το σπῖτ' ἡ δυστυχία, 375
οἱ αὐθάδεις ἄνδρες· και πολλήν ἔχουν οἱ δούλοι ἀνάγκη,
με την κυρία να ομιλοῦν, τα πράγματα να μάθουν,
να φαν, να πιουν, μετέπειτα να παίρνουν 'ς τον αγρό τους
και ἀπ' αὐτά, 'που την ψυχὴ των δούλων θεραπεύουν».

·
'Σ αὐτὸν τότε ο πολὺγνῶμος ἀπάντησε Οδυσσεᾶς· 380
«ὦ Θε μου, πόσο ἀνήλικον, ὦ Εὐμαιο χοιροτρόφε,
σ' ἔρριξε ἡ μοῖρ' ἀπ' τους γονεῖς μακράν και ἀπ' την πατρίδα!
και τώρα τοῦτο λέγε μου μ' ἀλήθεια, να το μάθω·
εάν τὸτ' ἐρημώθηκε πλατύδρομη ἀνδρῶν πόλις,
οποῦ ο πατέρας και ἡ σεπτὴ μητέρα σου εκατοίκαν· 385
ἢ σ' ἠύραν ἄνθρωποι κακοὶ με τα κολάδια μόνον,
σ' ἐπῆραν 'ς τα καράβια τους, κ' ἐκείθε σ' ἐπεράσαν
'ς του ἀνδρός τοῦτου τα δώματα, και αὐτὸς σ' ἔχει ἀγοράσει».

·
Του ἀπάντησε ο χοιροβοσκός· «Αφοῦ τοῦτ' ἐρωτάς με

να μάθης όλα, ξένε μου, σὺ π', ἄκουε και τέρπου 390
και πίνε αυτού καθήμενος· ἀπέραντ' εἶναι τώρα
η νύκτα· κ' ἔχει τον καιρό κανείς και να κοιμάται
και να τέρπετ' ἀκούοντας· ουδέ συ πριν της ὥρας
να κοιμηθῆς θα βιάζεσαι· βαρὺ και ο πολὺς ὕπνος.
και ὅποιος των ἄλλων βούλεται, ας ἐβγη και ας πλαγιάση, 395
και τα γλυκοχαράγματα το πρόγευμά του ας κάμη,
και ας πᾶη τους ἀρχοντικούς τους χοίρους να βοσκήση·
μετ το καλὺβι ὡστόσο εμεῖς οἱ δυο φαγοποτώντας
τερπώμασθ' ἐνθυμούμενοι τα περασμένα πάθη
ο ἓνας τ' ἄλλου· τέρπεται κατόπι και εἰς ταις λύπαις 400
εκείνος 'που πολλὰ 'παθε και οπού περιπλανήθη·
κ' εκείνο ἰδοὺ θε να σου εἰπῶ, που μ' ἐρωτᾷς να μάθης.

Νησ' εἶναι, αν κάπου τ' ἀκουσες, 'που λέγεται Συρία,
της Ορτυγίας ἄνωθεν, οπού η τροπαῖς του ἡλίου·
δεν εἶναι πολυάνθρωπον, ἀλλ' εἶναι καρποφόρο· 405
ἔχει βοσκαῖς και πρόβατα, κρασιά και στάρια δίδει.
και 'ς τον λαὸ πεῖνα ποτέ δεν ἦλθε, ουδέ θερίζει
τ' ἄμοιρα γένη των θνητῶν ἄλλη πληγὴ καμμία.
ἀλλ' ὅτ' ἐκεῖ 'ς την πύλι τους οἱ ἄνθρωποι γεράζουν,
ο Φοῖβος ο ἀργυρότοξος κ' η Ἀρτέμιδα μαζί του 410
με τ' ἀνώδυνα βέλη των τους γλυκοθανατόνουν.
δυο πολιτεῖαις εἶναι αυτού και ὅλ' ἔχουν μοιρασμένα·
και η δύο τον πατέρα μου γνωρίζαν βασιλεᾶ,

άνδρα παρόμοιον των θεών, τον Κτήσιον Ορμενίδη.

.

Τότ' ήλθαν αυτού Φοίνικες 'ς την θάλασσ' ακουσμένοι, 415

πανούργοι, κ' είχαν άπειρα στολίδια 'ς το καράβι.

ήταν γυναίκα Φοίνισσα 'ς το σπίτι του πατρός μου,

ωραία, μεγαλόσωμη, 'ς έργα λαμπρά τεχνίτρα.

εκείνην εξεγέλασαν οι Φοίνικες οι πλάνοι·

και κάποιος πρώτα, ενώ 'πλαινει σιμά ς' το κοίλο πλοίο, 420

μ' αυτήν 'ς το γλυκαγκάλιασμα ευρέθη της αγάπης,

οπού και την καλόπρακτη γυναίκα ξεγελάει.

την γενεά της έπειτα και την πατρίδα ερώτα·

κ' εκείνη του εφανέρωσε το πατρικό παλάτι·

«είμαι από την πολύχαλκη Σιδώνα, κ' είμαι κόρη 425

του Αρύβαντα, 'που θησαυρούς το σπίτι του επλημμύρα.

αλλ' εμέ Τάφιοι λησταίς μ' ευρήκαν και μ' αρπάξαν,

ως γύριζ' απ' την εξοχή, κ' εκείθε' μ' επεράσαν

'ς του ανδρός τούτου τα δώματα, και αυτός μ' έχει αγοράσει».

.

Και ο άνδρας, 'που κρυφόσμιγε μ' αυτήν, της απαντούσε 430

«δεν έρχεσαι κατόπι μας οπίσω 'ς την πατρίδα,

να ιδής και το παλάτι σου, να ιδής και τους γονείς σου;

ότ' είναι ακόμα 'ς την ζωή, και υπέρπλουτοι λογιούνται».

.

Τότε η γυναίκα ωμίλησεν, απάντησέ του κ' είπε·

«και αυτό θα γείνη, αν θέλετε να μου ορκισθήτε, ω ναύταις. 435

άβλαπτην να με φέρετε οπίσω ς' την πατρίδα».

.

Αυτά 'πε και όλοι ωρκισθήκαν ως εξητούς' εκείνη·
και αφού τον όρκον ώμοσαν κ' επρόφεράν τον όλον,
πάλιν ωμίλησε η γυνή κ' εμπρός εις όλους ειπε·
«τώρα σιγάτε· και κανείς απ' όλους τους συντρόφους 440
μη μου ομιλήση αν μ' απαντά 'ς τον δρόμον ή 'ς την βρύσι,
μη κάποιος πάη και το ειπή του γέρου 'ς το παλάτι,
και αυτός νοήση κ' εις δεσμά κακά με σφικτοδέση,
κ' εσάς να χάση σοφισθή· αλλά 'ς τον νου σας κρύψτε
τον λόγο, και ανταλλάξετε ταις πραγματεαίς με βία. 445
και, οπόταν το καράβι σας όλο γεμίση πλούτη,
μες το παλάτι μήνυμα 'ς εμέν' ευθύς να φθάση·
τι και χρυσάφι, όσον ευρούν τα χέρια μου, θα φέρω.
και θα 'χα και άλλον πρόθυμα να σας προσφέρω ναύλο·
ότι το βασιλόπαιδο 'ς τα μέγαρ' ανατρέφω. 450
είν' έξυπνο και τρέχει αυτό κατόπι μ' όταν βγαίνω.
εις το καράβι αν φέρω αυτόν, αμέτρητην αξία
θαύρετ' οπού τον φέρετε 'ς ανθρώπους αλλοφώνους».

.

Αμ' ειπε τούτα, εκίνησε προς το λαμπρό παλάτι.
τον χρόνον όλον έμειναν 'ς τον τόπο μας εκείνοι, 455
και πλούτη έμβασαν άπειρα 'ς το βαθουλό καράβι·
και άμα εφορτώθη κ' έμελλαν να υπάγουν 'ς την πατρίδα,
της γυναικός με μηνυτήν εμήνυσαν εκείνοι.

ἦλθ' ἄνδρας πολυήξερρος 'ς το σπίτι του πατρός μου,
 και αλυσίδ' ἔφερνε χρυσή με ἤλεκτρα πλεγμένη· 460
 και η δούλαις με την σεβαστή μητέρα μου 'ς το δῶμα
 την ψάχναν, την εκύτταζαν και αντίτιμο προσφέρναν.
 ωστόσοσιν αυτός ἐνευσεν ἀμίλητα 'ς ἐκείνην,
 και, αφού της ἐνευσεν, ευθύς ἐγύρισε 'ς το πλοίο.
 ἀπό το χέρι μ' ἐπιασε κ' ἔξω μ' ἐπήρ' ἐκείνη· 465
 και τράπεζαις 'ς τον πρόδομο με ολόχρυσά ποτήρια
 εὐρηκε αὐτοῦ των καλεστών συμβούλων του πατρός μου,
 ὅπ' εἶχαν πάει 'ς την σύνοδο του δήμου να καθίσουν.
 και αὐτή τρεῖς κούπαις ἐκρυψε 'ς τον κόλπο της κ' ἐπήρε,
 κ' ἐγώ, παιδάκι ἀστόχαστο, κατόπι ἀκολουθοῦσα. 470
 και ὁ ἥλιος ὡς βασίλευσε και ἐσκίαζαν ὅλ' οἱ δρόμοι,
 με γοργό πάτημ' ἦλθαμεν εἰς τον λαμπρόν λιμένα,
 αὐτοῦ 'ς το καλοθάλασσο καράβι των Φοινίκων.
 και, αφού μ' ἐμάς ἀνέβηκαν ἐκεῖνοι, τα πελάγη
 ἐσχίζαν κ' ἐστεῖλ' ἀνεμον βοηθητικόν ὁ Δίας. 475
 ἡμέραις ἕξι πλέαμεν, ἀκοπα νύκτα ἡμέρα·
 ἀλλ' ὅτε ὁ Δίας ἔφερε την ἑβδομην ἡμέρα,
 την νέαν τότε ἡ Ἄρτεμις ἐτόξευσε, κ' ἐκείνη
 'ς την γάστρα βρόντησε ὡς βουτά θαλασσοχελιδόνι.
 κει την ἐρρίζαν, ἠῦρεμα 'ς ταις φώκαις και 'ς τα κήτη, 480
 κ' ἐγώ μόνος ἀπόμεινα με την καρδιά θλιμμένη.
 και ὁ ἀνεμος κ' ἡ θάλασσα τους πήραν 'ς την Ἰθάκη,
 οπού με την οὐσία του μ' ἀγόρασ' ὁ Λαέρτης.

ιδού πώς, ξένε, αυτήν την γη τα μάτια μ' είδαν πρώτα».

.

Τότε ο διογένητος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας· 485

«'Σ τα βάθη της μου εκίνησες, ω Εὐμαιε, την καρδιά,

ένα προς ένα ως έλεγες τα πάθη της ψυχής σου.

αλλά πλησίον 'ς το κακό καλό σου 'δωσ' ο Δίας·

ότι, αν και τόσα υπόφερες, αλλά 'ς τα δώματ' ήλθες

ανδρός καλού, 'που εγκαρδιακά να τρώγης και να πίνης 490

σου δίδει, και συ καλοζής· αλλ' εγώ παραδέρνω

εις πολλαίς χώραις των θνητών κ' εδώ πάλ' ήλθα ξένος».

.

Αυτά 'λεγαν κ' επλάγιασαν^ ολίγον πήραν ύπνο,

ότ' η καλόθρονη Ηώ δεν άργησε να λάμψη,

του Τηλεμάχου οι σύντροφοι ωστόσο εις τ' ακρογιάλι 495

με βία λύναν τα πανιά κ' έβγαλαν το κατάρτι·

κατόπι έλαμναν κ' έφεραν εις τ' άρασμα το πλοίο,

έδεσαν τα πρυμόσχοινα, ταις άγκυραις ερρίξαν,

και, αφού 'ς την ακροθαλασσιάν εβγήκαν, ετοιμάζαν

το γεύμα τους και το κρασί το φλογερό συγκέρναν. 500

και αφού χαρήκαν το φαγί, τότε 'ς εκείνους είπε

ο συνετός Τηλέμαχος· «Σεις τώρα προς την πόλι

το πλοίο μας κινήσετε· κ' εγώ προς τους αγρούς μου

και τους βοσκούς πορεύομαι, κ' έπειτ' αφού θωρήσω

τα πράγματά μου, σύθαμπα θα καταιβώ 'ς την πόλι. 505

κ' εσάς θα δώσω πρωινά, μισθόν της συνοδίας,

καλό γεύμ' από κρέατα και από κρασί 'σαν μέλι».

Τότ' εἶπεν ο θεόμορφος Θεοκλύμενος εκείνου·

«Κ' εγώ 'πού θε να πορευθώ, παιδί μου; εις τίνος σπίτι

θα υπάγω απ' όσους κυβερνούν την πετρωτήν Ιθάκη; 510

ή αμέσως 'ς την μητέρα σου, 'ς το σπίτι σου, θα υπάγω;»

Και ο συνετός Τηλέμαχος· «Σ' το σπίτι μας να υπάγης

θα σου 'λεγα 'ς άλλους καιρούς, ότι κ' εκεί των ξένων

δεν λείπ' η περιποίησις· αλλά δεν σου συμφέρει·

εγώ δεν θα 'μαι, ουδέ θα ιδής, φοβούμαι, την μητέρα· 515

ότι συχνά δεν φαίνεται, 'ς το δώμα, των μνηστήρων,

αλλ' απ' αυτούς ανάμερα 'ς τ' ανώγ' υφαίνει εκείνη.

άνδρ' άλλον θα σου δείξω εγώ, να πας, και τούτος είναι

ο Ευρύμαχος, λαμπρός υιός του συνετού Πολύβου,

οπού τον βλέπουν ως θεόν εις όλην την Ιθάκη· 520

ο πρώτος είναι και ζητεί μάλιστ' αυτός να πάρη

ομού με την μητέρα μου το σκήπτρο του Οδυσσέα.

αλλ' αυτό ξεύρει ο κάτοικος του αιθέρα Ολύμπιος Δίας,

αν θα τους στείλη την κακήν ημέρα πριν του γάμου».

Και τούτ' άμ' εἶπε, ιδού πουλί επέταξε δεξιά του 525

πετρίτης, γοργός μηνυτής του Φοίβου, κ' εκρατούσε

περιστερά μαδώντας την, και τα πτερά της κάτω

του Τηλεμάχου ανάμεσον εσκόρπα και του πλοίου,

τότε ο Θεοκλύμενος αυτόν εκάλεσε σιμά του

μακράν των φίλων, του 'σφίξε το χέρι και τον εἶπε· 530

«Από θεού, Τηλέμαχε, το πουλί εκείνο εφάνη

δεξιά σου· εγώ τ' αντίκρυσσα και μαντικό το κρίνω.
και άλλην βασιλικώτερην από την γενεά σας
δεν έχ' η Ιθάκη, κ' είσθε σεις μεγάλοι 'ς τον αιώνα».

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε· 535

«Τούτος ο λόγος άμποτε τέλος να λάβη, ω ξένε·
και αμέσως την αγάπη μου θα γνώριζες και δώρα
τόσο πολλά, 'π' όλοις σε ιδή θε να σε μακαρίζη».

.

Κατόπιν είπε του πιστού συντρόφου του Πειραιού· 540
«Κλυτίδη, από την συντροφιά, 'πού 'λθε μ' εμέ 'ς την Πύλο,

εσέ γνωρίζω μάλιστα να με υπακούς εις όλα·
και τώρα πάλι λάβε μου 'ς το σπίτι σου τον ξένον,
και φίλευε και τίμ' αυτόν ολόψυχα ως 'που να 'λθω».

Και ο ξακουστός ακοντιστής ο Πείραιος απαντούσε· 545
«Κ' εάν, Τηλέμαχε, πολύν καιρόν εδώ θα μείνης,

απ' εμέ περιποίησι θα 'χη όσην θέλη ο ξένος».

Και 'ς το καράβι ανέβη αυτός και των συντρόφων είπε
να λύσουν τα πρυμόσχοινα και ν' αναιβούν· κ' εκείνοι
εμπήκαν και αραδιάσθηκαν με τάξι 'ς ταις σανίδαις.
εφόρεσε ο Τηλέμαχος τα σάνδαλα τα ωραία, 550

κ' επήρε απ' το κατάστρωμα κοντάρι λογχοφόρο
βαρύ· και τα πρυμόσχοινα ωστόσο εκείνοι ελύσαν,
εξεκινήσαν κ' έπλεαν κατά την πόλι, ως είπε
ο περιπόθητος υιός του θείου Οδυσσέα.

και αυτός γοργά προχώρησεν ως 'π' ηύρε την αυλή του, 555

ὅπ' ἦσαν χοῖροι ἀμέτρητοι δικοὶ του, κ' ἐξενύκτα
σιμὰ τους ο καλὸς βοσκὸς, 'που ἀγάπα τους κυρίους.

.
.
.

Ραψωδία Π

.
.
.

Και ο Οδυσσέας και ο καλὸς βοσκὸς εἰς την καλύβα
φωτιά το χάραμμ' ἀναψαν, κ' ετοίμαζαν να φάγουν,
κ' ἔστειλαν ἔξω τους βοσκούς με ταις κοπαῖς των χοίρων.

και οι σκύλοι 'ς τον Τηλέμαχο, 'που ερχόνταν, εκινούσαν
την ουρά και δεν γαύγιζαν και ο θεῖος Οδυσσέας

5

τους σκύλους τότε ἐνόησε 'που την ουρά κινούσαν,
και ἄκουσε και ποδόκτυπο· κ' εἶπεν ευθύς τον Ευμαίου·
«Ἀσφαλτα κάποιος ἐρχεται, ὦ Εὐμαιε, σύντροφός σου
ἢ και ἄλλος γνώριμος, αφού δεν αλυκτοῦν οι σκύλοι,
ἀλλὰ του σείουν την ουρά· και πόδι ἀνθρώπου ἀκούω».

10

Κ' εφάν' ἰδοὺ 'ς τα πρόθυρα ο ποθητὸς υἱός του·

'ξιλπάσθηκε ο χοιροβοσκός, σηκώθη και τα σκεύη
ἐρριξε χάμου του λαμπροῦ κρασιοῦ, 'πού συγκερνούσε.

και προς τον κύριον ἔδραμε, του φίλησε τα δύο
μάτια λαμπρά, την κεφαλή, το 'να και τ' ἄλλο χέρι,
κ' ἔχυσε δάκρυα θερμά· και ὅπως καλὸς πατέρας

15

τον υιόν του γλυκασπάζεται, 'πώλειπε δέκα χρόνους
εις ξένα μέρη μακρυνά, και του 'καψε τα σπλάγχνα,
μόνος, υστερογέννητος· έτσι ο βοσκός ο θείος
έκλεισε 'ς ταις αγκάλαις του και κατεφίλησ' όλον 20
τον θεοειδή Τηλέμαχο, τον χάρο ως να 'χε φύγει,
και κλαίοντας του ωμίλησε· «'Ηλθες, ω γλυκό φως μου,
Τηλέμαχε, και να σε ιδώ δεν έλπιζα εγώ πλέον,
τα πέλαγ' αφού πέρασες να υπάγης εις την Πύλο.
αλλ' έμπα, υιέ μου αγαπητέ, να σε χαρή η ψυχή μου, 25
θωρώντας σε νεόφερτον από τα ξένα μέρη·
τι 'ς τον αγρό δεν έρχεσαι συχνά και εις τους ποιμέναις,
αλλά 'ς την πόλι κάθεσαι, και αυτό θέλ' η ψυχή σου,
την πάγκακη συνάθροισι να βλέπης των μνηστήρων».

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε· 30
«Μετά χαράς, πατέρα μου· γι' αγάπη σου εδώ ήλθα
εσέ να ιδώ και να μου ειπής, αν εις τα μέγαρά μου
ακόμ' είναι η μητέρα μου, ή κάποιος των ηρώων
ήδη την ενυμφεύθηκε, και η κλίνη του Οδυσσέα
μένει από στρώματα ορφανή και καταραχνιασμένη». 35

.
Του απάντησε ο χοιροβοσκός ο άρχος των ανθρώπων·
«Και με πολλήν υπομονή 'ς τα μέγαρά σου ακόμη
εκείνη μένει, κ' έρημη, χωρίς παρηγορία,
τα ημερονύκτια δαπανά 'ς τα κλύματα η θλιμμένη».

·
 Κ' ἐπήρε ἀπὸ το χέρι του το χάλκινο κοντάρι· 40
 κ' ἐπάτησ' ὁ Τηλέμαχος το λίθινο κατώφλι·
 ὡς ἐμπαινε του ευκαίρῳσε την θέσι του ὁ πατέρας·
 ἐκεῖνος δεν τον ἄφινε και του 'πε· «Κάθου, ὦ ξένε,
 κ' εμεῖς εἰς την καλύβα μας και ἄλλην θαυρούμε θέσι,
 κ' εἶναι παρῶν ὁ ἄνθρωπος, 'που θα την ετοιμάσῃ». 45

·
 Αὐτὰ 'πε' κ' ευθύς ἐστρεψε κ' ἐκάθισ' ὁ Οδυσσεάς.
 κ' ἐστρώσ' ὁ Εὐμαιος κλαδιά με μιαν προβιάν ἐπάνω,
 κ' ἐκάθισεν ὁ ποθητός υἱός του Οδυσσεά.
 τότε πινάκια κρέατα ψητὰ, 'πού 'χαν τους μένει
 ἀπὸ τον δειλνον, ἔφερε 'ς αὐτοὺς ὁ χοιροτρόφος, 50
 κ' ἐσώρευsen ογλήγορα 'ς τα κάνιστρα τον ἄρτο,
 και εἰς καυκί μέσα γευτικό κρασί τους συγκερνούσε,
 και ἀντίκρυ αὐτός ἐκάθισε του θεῖου Οδυσσεά.
 ἀπλωσαν 'κεῖνοι 'ς τα ἔτοιμα φαγιά 'που 'χαν ἐμπρός τους·
 και του φαγίου και του πιστοῦ την ὀρεξὶ αφοῦ σβύσαν, 55
 ὠμίλησε ὁ Τηλέμαχος, του θεῖου χοιροτρόφου·
 «Πατέρα, λόθεν σου 'φθασεν ὁ ξένος; 'ς την Ἰθάκη
 οἱ ναῦταις πῶς τον ἔφεραν; ἀπὸ ποιο γένος ἦσαν;
 τι δεν πιστεῦ' ὅτι πεζός ἐδῶ 'φθασεν ὁ ξένος».
 Και πρὸς αὐτὸν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαίε χοιροτρόφε· 60
 «Ὅλην θ' ἀκούσης ἀπ' ἐμέ, παιδί μου, την ἀλήθεια·
 το γένος ἔχει ἀπ' το νησί το ευρύχωρο της Κρήτης·

και λέγει ότι παράδειρε πλανώμενος εις χώραις
θηνητών πολλάις, ως θέλησεν η μοίρα του, και τώρα
από καράβι Θεσπρωτών πάλιν φευγάτος ήλθε
εις την καλύβα μου, κ' εγώ θα σου τον παραδώσω·
πράξε όπως θέλης· ήξευρε 'που ικέτης σου προσπέφτει».

65

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Εύμαιε, λόγον πρόφερεις, 'που την καρδιά μου θλίβει·
τον ξένον τούτον πώς εγώ να τον δεχθώ 'ς το σπίτι;
εγώ 'μαι νέος· δεν θαρρώ 'ς τα χέρια τα δικά μου
ακόμη για ν' αντισταθώ 'ς άνδρ' αν μ' υβρίση πρώτος.
και της μητρός μου πάλι ο νους διστάζει αν, σεβομένη
την κλίνη του συντρόφου της και την φωνή του κόσμου,
μ' εμέ θα μένη σπίτι μου και θα το κυβερνάη,
ή απ' τους μνηστήραις Αχαιούς ήδη θ' ακολουθήση
εκείνον, 'που 'ναι ανώτερος και πλήθια δίδει δώρα.
αλλά τον ξένον τώρα εδώ, 'ς το δώμα σου επειδ' ήλθε,
θα τον ενδύσω μ' εύμορφον χιτώνα και χλαμύδα,
θα τον ποδέσω, δίστομο θα του χαρίσω ξίφος,
και όπου η καρδιά του επιθυμεί θα τον ξεπροβοδήσω·
και, αν θέλης, 'ς την καλύβα μας συ φιλοξενίζε τον,
κ' εγώ 'δω τα φορέματα και ταις τροφαίς θα στείλω,
βάρος να μη τον έχετε συ και όλοι οι σύντροφοί σου.
δεν θέλω εγώ να υπάγη εκεί 'ς το μέσον των μνηστήρων,
'ς αυτούς οπ' έχουν έπαρσιν αυθάδεια και ανομία.

70

75

80

85

μη τον υβρίζουν και 'ς εμέ μεγάλος θα' ναι πόνος.
και των πολλών απέναντι και ο άνδρας ο γενναίος
πέρα δεν βγαίνει, ότι πολύ κείν' είναι ανώτεροί του».

Αντείπε του ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 90

«Ω φίλε, αφού κάτι να ειπώ κ' εμένα συγχωρείται,
μέσα η καρδιά μου σχίζεται, την ώρα οπ' ακούω
ταις ανομιαίς να λέγετε, που εργάζονται οι μνηστήρες
'ς το σπίτι σου, 'ς το πείσμα σου, 'που τέτοιος είσαι νέος.
το θέλεις και δαμάζεσαι, λέγε μου, ή σώχει μίσος 95

ο λαός όλος και θεού φωνήν έχει οδηγόν του;
ή κακούς έχεις αδελφούς; και 'ς τ' αδελφού το χέρι,
μάχη αν συμβή και φοβερή, καθείς το θάρρος έχει.
αχ! νέος να 'μουν, ως εσύ, με την καρδιάν οπ' έχω,
και του Οδυσσέα του λαμπρού τέκνου ή αυτός εκείνος 100
από τα ξένα νεόφερτος, —και ακόμα ελπίδα μένει,—

ήθελα εχθρός να μώκοφτε την κεφαλήν αμέσως.
αν 'ς όλους αυτούς όλεθρος εγώ δεν εγενόμουν,
άμ' έσταινα το πόδι μου 'ς το δώμα του Οδυσσέα.
κ' εμέ τον μόνον αν αυτών εδάμαζε το πλήθος, 105

'ς τα μέγαρά μου ήθελα να πέσω σκοτωμένος,
παρά να βλέπ' ολοκαιρίς τόσ' έργα εντροπιασμένα,
να υβρίζουν, να κακοποιούν τους ξένους, και ταις δούλαις
μέσα 'ς τα ωραία δώματα ξεντροπιαστά να σέρνουν,
κρασιά να βγάζουν περισσά, και ταις τροφαίς να τρώγουν, 110

αδίκως, ατελείωτα, 'ς ἔργο, 'που δεν θα γείνη».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' εἶπε·

Θα σου ομιλήσω, ξέν', εγώ με την αλήθειαν ὅλη.

οὐτ' ἐμέ ὅλος ο λαός μισεῖ και κατατρέχει,

οὔτε ἀδελφούς ἔχω κακούς· και 'ς τ' ἀδελφοῦ το χέρι, 115

μάχη αν συμβή και φοβερή, καθεῖς το θάρος ἔχει.

αλλ' ἰδοῦ πῶς το γένος μας ἐμόνωσε ο Κρονίδης·

μόνον ἐγέννησε υἱόν ο Ἀρκείσιος τον Λαέρτη,

μόνον αὐτός τον Οδυσσέα· και πάλιν ο Οδυσσεύς

μόνον ἐμέ, και μ' ἄφησε 'ς το σπῖτι, ουδέ μ' ἐχάρη· 120

ὅθεν ἐχθροὶ στο σπῖτι μου ἀμέτρητ' εἶναι τώρα·

ὅτι ὅς' ὑπάρχουν δυνατοὶ 'ς τα νησιά γύρω, οἱ πρώτοι

του Δουλιχίου, της Σάμης και της σῦδενδρης Ζακύνθου,

και ἅμ' ὅσοι μες την πετρωτήν Ἰθάκη ηγεμονεύουν,

την μητέρ' ὅλοι μου ζητοῦν και φθείρουν μου το σπῖτι· 125

και αὐτόν τον γάμο, 'που μισεῖ, κείνη οὐτ' ἀρνιέται αλλ' οὔτε

να τον τελειώση δύναται· κ' ἐκεῖνοι καταλύνουν

το σπῖτι μου, και γλήγορα κ' ἐμέ θα θανατώσουν.

αλλ' ὅλ' αὐτά στην δύναμι των ἀθανάτων μένουν·

τώρα, πατέρ', ἄμε γοργά και εἰπέ της Πηνελόπης 130

ὅτι της σώζομ' ἄβλαπτος και ὅτ' ἐφθασ' ἀπ' την Πύλο.

ἐγώ θα μείνω ἐδῶ, και συ θα στρέψης ἅμα δώσης

μόνης αὐτῆς την εἶδησι, μηδὲ κανεῖς το μάθη

των Ἀχαιῶν, ὅτι πολλοὶ ζητοῦν τον ὀλεθρό μου».

.
Και προς αὐτὸν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαιε χοιροτρόφε· 135

«Ξεῦρω, ἐννοῶ· κ' εἶχα 'ς τὸν νοῦν αὐτὰ 'που με προστάξεις.

πλὴν τοῦτο θέλω νὰ μου εἰπῇς, εἴαν καὶ τοῦ Λαέρτη

θα υπάγω τῶρα μηνυτῆς· ἀχ! ὁ ἀναστεναγμένος!

ὥς χθες, ἀν καὶ τὸν ἐσφαζεν ὁ λόνος τοῦ Οδυσσεά,

τηροῦσε ἀκόμα τοὺς ἀγροῦς, καὶ με τοὺς υπηρέταις 140

ς' τὸ σπῖτι τοῦ ἔτρωγ' ἔπινε, ὅτε ἡ καρδιά του ἐζήτα.

πλὴν τῶρ', ἀφού 'ς τὴν θάλασσαν ἐβγήκες πρὸς τὴν Πύλο,

δεν τρώγει πλειά, δεν πίνει πλειά, δεν βλέπει τοὺς ἀγροῦς του,

ἀλλὰ μόνος του κάθεται, βογγά καὶ ἀναστενάζει,

καὶ ἡ σάρκες του 'ς τὰ κόκκαλα τριγύρω καταρρέουν». 145

.
Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

«Καὶ ὅμως θα τὸν ἀφήσουμεν, ἀν καὶ πολὺ μας θλίβει,

καὶ, ἀν ἦσαν ὅλα 'ς τῶν θνητῶν τὸ χέρι, ἐμεῖς, ὥς πρῶτο,

τὸν ποθητὸν πατέρα μου θα ἐφέρναμε ἀπ' τὰ ξένα.

ἀλλὰ ἐσύ στρέψε πάλι ἐδῶ, τὴν εἰδησι ἀφού δώσης. 150

καὶ μὴ γυρίζης 'ς τοὺς ἀγροῦς νὰ εὕρης τὸν Λαέρτη·

καὶ τῆς μητρός μου θέλ' εἰπῇς κρυφά τὴν οἰκονόμα

νὰ στείλῃ εὐθύς τοῦ γέροντα τὸ μήνυμα νὰ φέρῃ».

.
Τὸν ἀκούσε καὶ πρόθυμα ποδέθη ὁ χοιροτρόφος,

καὶ πρὸς τὴν πόλιν κίνησε· καὶ τότε τῆς Ἀθήνης

δεν ξέφυγεν ὅπ' ἀφησεν ὁ Εὐμαιὸς τὴν καλύβα· 155

κ' ἦλθε πλησίον ἡ θεά, καὶ 'ς τὴν μορφὴν ἐφάνη
 γυνὴ μεγάλη καὶ καλή, 'ς ἔργα λαμπρά τεχνίτρα·
 ἐστάθηκε 'ς τὸ ἀντίθυρο κ' ἐφάνη τοῦ Ὀδυσσέα,
 κ' ἐκείνην ὁ Τηλέμαχος οὐτ' εἶδεν οὔτε αἰσθάνθη· 160
 ὅτι ὀλοφάνερα οἱ θεοὶ δὲν φαίνονται εἰς καθέναν.
 ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς εἶδε τὴν καὶ οἱ σκύλοι, οὐδ' ἐγαυγίζαν,
 ἀλλ' ἐγρουζαν κ' ἐσκόρπισαν 'ς τὴν στάνη τρομασμένοι.
 ἔνευσε αὐτὴ καὶ νόησεν ὁ θείος Ὀδυσσεὺς.
 καὶ ἀπ' τὴν καλύβα 'ς τὴν αὐλὴν σιμὰ 'ς τὸ μέγα τεῖχος 165
 ἦλθε καὶ ἐμπρὸς τῆς ἔμεινε· καὶ τοῦ 'πε τότε' ἡ Αἰθήνη·
 «Λαερτιάδη διογενή, πολὺτεχνε Ὀδυσσεὺς,
 ὅλα τοῦ υἱοῦ σου τώρα εἰπέ καὶ ἀπόκρυφα μὴν ἔχης,
 ὅπως, ἅμ' ὀργανίσετε τὸν φόνον τῶν μνηστήρων,
 κινήσετε πρὸς τὴν λαμπρὴν πόλιν, καὶ δὲν θ' ἀργήσω 170
 νὰ ἴθω σιμὰ σας πρόθυμη κ' ἐγὼ μετὰ τὸν ἀγῶνα»·
 .
 Εἶπε, καὶ με χρυσὸ ραβδί τὸν ἐγγίξεν ἡ Αἰθήνη,
 καὶ ἀφοῦ πρῶτα με φόρεμα καθάριον καὶ χιτῶνα
 τὸν σκέπασε, τοῦ ἐλάμπρυνε τὸ σῶμα καὶ τὴν νειότη·
 μελαχρινὸς πάλ' ἐγείνεν, ἐγέμισε ἡ θωριά του, 175
 καὶ εἰς τὸ πηγούνιον ὀλόγυρα τὰ γένεια τοῦ μαυρίσαν.
 καὶ ἀφοῦ τοῦτ' ἔκαμε ἡ θεά, τὸν ἄφησε· κ' ἐκεῖνος
 εἰς τὴν καλύβαν ἐγύρισε· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ τρομασμένου
 ἀλλοῦ τὴν ὄψιν ἔστρεψε, φοβούμενος μὴ εἶναι
 θεᾶς· καὶ τὸν προσφώνησε με λόγια πτερωμένα· 180

«Ξένε, τώρ' ἄλλος 'ς την μορφή μου 'φάνης απ' ό,τ' ήσουν·
έχεις ἄλλα φορέματα, και ἄλλ' εἶν' ὅλ' η θωριά σου·
ένας συ θα 'σαι των θεών των ουρανοκατοίκων.
ἀλλ' ἱλεος γίνου, κ' ιερὰ θα δώσουμε ἀρεστά σου,
και δώρα χρυσοσκάλιστα· ἅ! την οργή σου παύσε».

185

·
Του ἀπάντησε ο πολύπαθος ο θεῖος Οδυσσεάς·
«Θεός δεν εἰμαι· των θεών γιατί με παρομοιάζεις;
εἰμαι ο πατέρας σου, εἰμαι αυτός, οπού για τον καῦμό του
ἀπ' την αυθάδεια των ἀνδρῶν τόσα υπομένεις πάθη».

·
Και τον υἱόν του ἐφίλησε κ' ἐλεύθερα το δάκρυ
να στάξη 'ς την γην ἄφησε, 'π' ως τότε εἶχε κρατήσῃ.
ἀλλ' ο Τηλέμαχος ποσῶς δεν πείθονταν ἀκόμη
ὅτ' ήταν ο πατέρας του, και πάλι του ἀπαντούσε·
Δεν εἶσ', ὄχι, ο πατέρας μου, δεν εἶσ' ο Οδυσσεάς,
ἀλλὰ θεός ἐμέ πλανά, τα πάθη μου ν' αυξήσῃ.

195

ὅτι θνητοῦ δεν δύνανται νους ἀφ' εαυτοῦ να πλάσῃ
αυτὰ 'που βλέπω, εἰ μη θεός ἐλθῇ και μ' ευκολία
νέον μορφώσ' ή γέροντα, ὅπως θελήσῃ ἐκεῖνος·
ήσο ἀπό τώρα γέροντας και ἀχρεῖα ρούχα ἐφόρεις,
και τώρα ομοιάζεις των θεών των ουρανοκατοίκων».

200

·
Τότε ο πολὺγνῶμος 'ς αὐτόν ἀπάντησε Οδυσσεάς·
«Τηλέμαχ', ὅτι ο ποθητός πατέρας σου ἐπανήλθε

δεν σου αρμόζει ν' απορής πολύ και να θαυμάζης·
ὅτι ἐδὼ πλέον δεν θα' λθῇ ποτ' ἄλλος Οδυσσέας.
εγὼ 'μαι αὐτός, και αφοῦ πολύ παράδειρα 'ς τα ξένα 205
ἦλθα τον χρόνον εικοστόν 'ς την γη την πατρική μου.
και τοῦτο εἶν' ἔργο της θεᾶς Αθήνης νικηφόρας·
ἐχ' η θεά την δύναμι, και με μορφώνει ως θέλει,
πότε να φαίνωμ' ἄνθρωπος πτωχός οποι ζητεῦει,
και πότε νέος και καλά φορέματα ενδυμένος· 210
κ' εὐκόλον εἶναι των θεών των ουρανοκατοίκων
να εξουθενώσουν ἄνθρωπον θνητόν ἢ να λαμπρύνουν».

.
Εἶπε κ' ἐκάθισεν αὐτός· τον ἑνδοξον πατέρα
αγκάλιασε ο Τηλέμαχος με δάκρυα, με θρήνους·
και η δυο καρδιαῖς αισθάνθηκαν τον πόθο των δακρῶν. 215
κ' ἐκλαιαν με σφικταῖς φωναῖς, ὅσο σφικτά δεν κλαίουں
γῦπες ἢ θαλασσαετοί, γυρτόνυχα πουλία,
αν γεωργοί τους ἄρπαξαν τ' ἀπτέρωτα μικρά τους·
τόσο ἀπ' τα βλέφαρα πικρά τα δάκρυα τους ερρέαν.
και ο ἥλιος θα εβασίλευε και ἀκόμη αὐτοί θα κλαίαν, 220
ἀλλ' ἔξαφνα ο Τηλέμαχος τότε εἶπε του πατρός του·
«Με ποιο καράβι τώρα ἐδὼ, πατέρ' ἀγαπημένε,
εις την Ἰθάκη σ' ἔφεραν οἱ ναῦταις; τίνες ἦσαν
αὐτοί και πόθεν; ἐπειδὴ πεζός, θαρρῶ, δεν ἦλθες».

.
Του ἀπάντησε ο πολύπαθος ο θεῖος Οδυσσέας· 225

«Όλην θα μάθης απ' εμέ, παιδί μου, την αλήθεια·
 εδώ καράβι μ' έφερε των ναυτικών Φαιάκων,
 οπού τους ξένους προβοδούν, όσοι 'ς αυτούς προσφύγουν.
 με γοργό πλοίο μ' έφεραν γλυκαποκοιμημένον,
 και 'ς την Ιθάκη μ' έθεσαν μαζή με λαμπρά δώρα, 230
 χρυσά πολλά και χάλκινα και υφάσματα περίσσα·
 και εις κάποιον άντρο εφύλαξεν εκείνα βουλή θεία,
 τώρα ως μ' εδίδαξ' η Αθηνά 'ς τούτο το μέρος ήλθα,
 ως προς τον φόνον των εχθρών αντάμα να σκεφθούμε.
 κ' έλ' απαρίθμησε ρητώς 'ς εμένα τους μνηστήραις, 235
 να μάθω εγώ πόσ' είναι αυτοί και ποιος καθέννας είναι.
 και τότε μες την άπταιστη ψυχή μου θα μετρήσω
 εάν θε να 'μασθ' αρκετοί 'ς αυτούς ν' αντιταχθούμε,
 όχι με άλλους, μόνοι μας, ή θα ζητήσουμ' άλλους»·
 .
 Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε· 240
 Πατέρα, πάντοτ' άκουσα να σε δοξάζη ο κόσμος,
 ότ' εις τον νουν είσ' έξοχος, όσο 'ς την μάχη ανδρείος·
 αλλ' είπες λόγον φοβερόν και φρίττει ο λογισμός μου.
 δυο μόνοι, πώς θα πολεμούν πολλούς και ανδρειωμένους;
 δεκάδα μια δεν είν' ή δυο το πλήθος των μνηστήρων, 245
 αλλά πλειότεραι πολύ· και άκου να τους μετρήσω·
 και πρώτ' απ' το Δουλίχιον είναι πενήντα δύο
 εκλεκτοί νέοι, και οπαδούς έξ' υπηρέταις έχουν·
 άνδρες εικοσιτέσσερες από την Σάμην είναι·

εἴκοσι ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο τῶν Ἀχαιῶν ἀγόρια, 250
καὶ δῶδεκ' ὅλοι πρόκριτοι μέσ' ἀπὸ τὴν Ἰθάκῃ·
μαζὴ τοὺς εἶναι ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας, ὁ θεῖος
αιδὸς, καὶ δυο θεράποντες, 'ς τὸ μοῖρασμα τεχνίταις.
ἀν πέσουμε 'ς ὅλους αὐτοὺς 'ς τὸ δῶμα συναγμένους,
μὴν ἡ ἐκδίκησι σου βγῇ λικρὴ, φαρμακωμένη. 255
ἀλλ' ἀν βοηθὸν μας δύνатаι κάποιον νὰ εφεύρῃ ὁ νοὺς σου,
συ σκέψου ποῖος ἤθελεν ἐγκάρδια μας βοηθήσῃ».

·
Τοῦ ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς·
«Θε νὰ σου εἰπῶ καὶ πρόσεχε καλὰ νὰ μ' ἐννοήσης,
καὶ σκέψου ἀν μόν' ἡ Ἀθηνᾶ με τὸν πατέρα Δία 260
θα μας βοηθήσ', ἢ βοηθὸν καὶ ἄλλον θα εφεύρῃ ὁ νοὺς μου».

·
Καὶ ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Εἶν' ἀξιόλογοι βοηθοί, πατέρ', αὐτοὶ 'που λέγεις,
'ς τὰ σύννεφα καθήμενοι ψηλὰ, καὶ βασιλεύουν
τῶν θνητῶν ὅλων εἰς τὴν γῆ καὶ ομοῦ τῶν ἀθανάτων». 265

·
Τοῦ ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς·
«'Σ τὴν φρικτὴ μάχῃ νὰ εὐρεθοῦν ἐκεῖνοι δὲν θ' ἀργήσουν,
ὁπότε νὰ ξεχωρισθῇ 'ς τὰ μέγαρά μου ἀρχίσῃ
ἡ ὁρμὴ τοῦ Ἄρη ἀνάμεσα 'ς ἐμᾶς καὶ τοὺς μνηστήραις·
ἀλλὰ συ τῶρα θε νὰ πας, ἄμ' ἡ αὐγὴ ῥοδίση, 270
σπίτι μας, καὶ πλησίαζ' τοὺς προπετεῖς μνηστήραις·

εμ' ἔπειτα ο χοιροβοσκός 'ς την πόλι θα οδηγήσῃ
 παρόμοιον με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη.
 κ' εἴαν ἐμὲ 'ς το σπίτι μου ἐκείνοι ἐξουθενώσουν,
 τον πόνο κλείε 'ς την ψυχὴν, ἐν ᾧ κακοποιούμαι. 275
 καὶ ἀν' ἀπ' το δῶμα βγάλουν με ποδοσυρτὰ 'ς τον δρόμο,
 ἢ με κτυπήσουν, κύτταζε καὶ την καρδιά σου σφίγγε.
 μόνον με τρόπον μαλακὸ σὺ λέγε τους νὰ παύσουν
 ἀπ' ταις μωρίαις· καὶ ποσὼς δὲν θὰ πεισθοῦν ἐκείνοι·
 ὅτ' ἤλθεν ἤδη ἐπάνω τους ἡ διωρισμέν' ἡμέρα. 280
 κ' ἐν' ἄλλο ἀκόμη θὰ σου εἰπῶ καὶ ἄς το φυλάξῃ ο νους σου·
 ὅταν, ὡς ἡ πολὺβουλή θὰ με διδάξῃ Αθήνη,
 σου νεύσω με την κεφαλὴν, καὶ ἅμα σὺ μ' ἐννοήσης,
 τ' ἄρματ', ὅσα σου εὐρίσκονται 'ς τα μέγαρά μας, ὅλα
 σήκωσε, καὶ 'ς το ἀπόκρυφο του ὑψηλοῦ θαλάμου 285
 θέσσε τα, καὶ ἀποκοίμησε με λόγια τους μνηστήραις,
 ὅταν, ἐνῶ τ' ἀναζητοῦν, γιὰ κείνα σ' ἐξετάσουν·
 θὰ εἰπῇς· —τα πῆρ' ἀπ' τον καπνόν, ὅτι δὲν εἶναι πλέον
 ὡς ο Οδυσσεύς τ' ἄφινε πρὶν λάγῃ 'ς την Τρώαδα,
 καὶ ὡς 'πώφθαν' ἄχνα τῆς φωτιάς την πρώτη λάμψι ἐχάσαν. 290
 καὶ ἄλλο τι μεγαλῆτερο 'ς τον νοῦ μου 'βαλε ο Δίας·
 μήπως σὰς φέρ' εἰς μάλωμα, καὶ κτυπηθῇτε, ἡ μέθη,
 καὶ το τραπέζι αἰμασθῇ με αἷμα καὶ ἡ μνηστεία·
 'ς τον εαυτὸ του ο σίδηρος σέρνει τον ἄνδρα μόνος.—
 πλην δυο μαχαίρια φρόντισε ν' ἀφήσης, δυ' ἀσπίδαις 295
 καὶ δυο κοντάρια, πρόχειρα μόνον 'ς ἐμὰς τους δύο

ορμώντας να τ' αδράξουμε· και ωστόσο θα τυφλώση
 αυτούς η Παλλάδ' Αθηνά και ο πάνσοφος ο Δίας.
 κ' έν' άλλο ακόμη θα σου ειπώ και ας το φυλάξη ο νους σου·
 αν είσαι αλήθεια τέκνο μου και απ' το δικό μας αίμα, 300
 να μην ακούση εδώ κανείς ότ' ήλθ' ο Οδυσσέας,
 μήτ' ο Λαέρτης μάθη αυτό, και μήτε ο χοιροτρόφος,
 μήτε κανείς των σπιτικών, μη καν η Πηνελόπη.
 αλλ' εμείς μόνοι, εγώ και συ, των γυναικών την γνώμη
 ας μάθουμε, και εις δοκιμή θα βάλουμε τους άνδραις 305
 τους δούλους, —ποιος μας σέβεται και μας φοβείτ' ακόμη,
 ποιος λησμονεί μας, και αψηφά σε 'που 'σαι τέτοιος νέος».

Και προς αυτόν απάντησε τότε ο λαμπρός υιός του·
 «Α! την ψυχή μου και 'ς το εξής, πατέρα, θα γνωρίσης·
 διότι δεν εχαύνωσαν, θαρρώ, τα λογικά μου· 310
 αλλ' ό,τι τώρα μελετάς ωφέλιμο δεν κρίνω
 'ς εμάς τους δύο· σκέψου το· πολύν καιρό θα τρίψης
 εάν θα πας 'ς τα έργα τους να δοκιμάσης όλους
 έναν προς έναν· κ' ήσυχοι ωστόσοσιν οι μνηστήρες
 'ς τα μέγαρά μας άσπλαγχνα τα πλούτη καταλύουν· 315
 και ταις γυναίκαις συμφωνώ κ' εγώ να ταις σπουδάσης,
 και αυταίς 'που σε καταφρονούν και όσαις δεν έχουν κρίμα·
 αλλ' απ' αυλή 'ς άλλην αυλή δεν ήθελα τους άνδραις
 εμείς να δοκιμάζουμεν^ ύστερα τούτ' ας γείνουν,
 σημάδι αν έχης φανερό του αιγιδοφόρου Δία». 320

.
 Αυτά κείνοι τότε έλεγαν ωστόσο εις την Ιθάκη
 τ' ωραίο πλοίο έμπαινε, 'που μέσ' από την Πύλο
 έφερε τον Τηλέμαχο και τους συντρόφους όλους·
 και όταν εις τον πολύβαθον λιμένα κείνοι εφθάσαν,
 'ς την γην επάνω ετράβηξαν τ' ολόμαυρο καράβι, 325
 και οι ψυχεροί θεράποντες με τ' όπλ' ακολουθούσαν,
 και αμέσως φέραν τα λαμπρά τα δώρα 'ς του Κλυτίου·
 κήρυκα στείλαν έπειτα 'ς το δώρα του Οδυσσέα,
 το μήνυμα της συνετής να φέρη Πηνελόπης,
 ότ' είναι ο υιός της 'ς τον αγρό, και ότ' είχ' εκείνος στείλει 330
 'ς την πόλι το καράβι ευθύς, μήπως απ' την λακτάρα
 η θαυμαστή βασίλισσα τρυφερά δάκρυα χύση.
 και σύγχρον' ήλθ' ο κήρυκας, και ο θείος χοιροτρόφος,
 την αυτήν είδησι να ειπούν και οι δυο προς την μητέρα. 335
 και 'ς το παλάτι άμ' έφθασαν του θείου βασιλέα,
 ο κήρυκας, ανάμεσα 'ς ταις δούλαις είπεν· «ήλθε,
 βασίλισσά μου, ο ποθητός υιός σου από την Πύλο»,
 κ' εσίμωσε ο χοιροβοσκός κ' είπε της Πηνελόπης
 όσα τον είχε ο ποθητός υιός της παραγγείλει·
 και άμ' όλα πρόφερε πιστά, το μέγαρον αφήκε 340
 και την αυλή, κ' εκίνησε προς τα μανδριά των χοίρων.
 .

Και των μνηστήρων την καρδιάν ηύρ' εντροπή και λύπη·
 απ' το παλάτι 'ς την αυλή σιμά 'ς το μέγα τείχος

εβγήκαν όλοι κ' έμπροσθεν της θύρας εκαθίσαν,
και ωμίλησεν ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου· 345

«Έργον μέγα ο Τηλέμαχος κατώρθωσε μ' αυθάδεια,
τέτοιο ταξειίδι, κ' είπαμε 'που δεν θα το τελειώση.
τώρα καράβι εξαίρετο με νάυταις λαμνοκόπους
ας ρίξουμε, και σπουδακτά το μήνυμα να φέρουν
των φίλων, όπως γλήγορα γυρίσουν 'ς την πατρίδα». 350

.
Δεν είχε ο λόγος τελειωθή, και ως έστρεψε την όψι
το πλοίον είδ' ο Αμφίνομος μες τον βαθύ λιμένα,
και οπού μαζόναν τα πανιά, κ' έπιαναν τα κουπία.
από καρδιάς εγέλασε, και των συντρόφων είπε·
«Το μήνυμα τι θέλουμεν; ιδέ τους οπ' εμπήκαν· 355
ή κάποιος από τους θεούς τους το 'πε, ή το καράβι
'που προσπερνούς' είδαν αυτοί και δεν το καταφθάσαν».

.
Αυτά 'πε, και όλοι εκίνησαν κατά το περιγιάλι·
κ' ευθύς 'ς την γην ετράβηξαν τ' ολόμαυρο καράβι,
και οι ψυχεροί θεράποντες με τ' όπλ' ακολουθούσαν. 360

κ' εκείνοι ομού 'ς την αγορά βαδίζαν ουδ' αφίναν
να συγκαθίση άλλος κανείς των νέων ή γερόντων.
και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος τότε είπε προς εκείνους·
«Ωιμένα! πώς οι αθάνατοι τούτον τον άνδρα εσώσαν!
ήσαν ολήμερα σκοποί 'ς ταις ανεμώδεις άκραις, 365
κ' εξαλλάζαν αδιάκοπα· και ότ' έφθανε το σκότος

δεν ξενυχτούσαμε 'ς την γην, αλλά 'ς το γοργό πλοίο
 επλέαμ' ως το χάραμμα, κρυμμένοι καρτερώντας,
 του Τηλεμάχου την ζωή να πάρουμε άμα φθάση·
 κ' εκείνον ωστόσο' έφερε θεός εις την πατρίδα. 370
 αλλ' όλεθρον ας εύρουμεν εμείς του Τηλεμάχου,
 να μη ξεφύγη, τώρα εδώ' κ' ελπίδα εγώ δεν έχω,
 όσο ζη 'κείνος, να ευρεθή των έργων τούτων άκρη,
 ότ' ήδη απόκτησεν αυτός σκέψι πολλή και γνώσι,
 και την αγάπη του λαού δεν έχουμεν ως πρώτα. 375
 αλλά βιασθήτε, πριν αυτός εις σύνοδο καλέση
 τους Αχαιούς· ότι, θαρρώ, δεν θ' αμελήση, θα 'λθη
 μ' οργή πολλή, θα σηκωθή και 'ς όλους θα κηρύξη,
 πως φόνον του ωργανίζαμε και πως εσώθη μόλις·
 και τ' άνομ' έργ' ακούοντας αυτοί δεν θα επαινέσουν· 380
 κάποιο κακό θα πάθουμε· μήπως και απ' την πατρίδα
 μας διώξουν και να φύγουμε μας βιάσουν εις τα ξένα.
 αλλ' ή μακράν εις τον αγρόν, ή ως έρχεται 'ς την πόλι,
 ας τον κτυπήσουμ' έγκαιρα· κατόπι ας μοιρασθούμε
 τα κτήματ' όλ', αφίνοντας τα σπίτια της μητρός του, 385
 να τα 'χη εκείνη και ο γαμβρός 'που θα την πάρη νύμφη.
 και αν τούτο σεις δεν δέχεσθε, και θέλετε να ζήση
 αυτός και όλα να χαίρεται τα πατρικ' αγαθά του,
 ας μη συναθροιζόμεθεν εδώ να καταλυούμε
 τους θησαυρούς του· και καθείς ας κάμνη την μνηστεία 390
 με δώρ' από το σπίτι του, και ας πάρη αυτή τον άνδρα,

οπού χάριση πλειότερα και όποιον της στείλ' η μοίρα».

.

Αυτά 'πε και όλοι εσίγησαν, άφωνοι έμειναν όλοι·
του Αρητιάδη βασιληά, του Νίσου ο λαμπρός γόνος
άρχισε τότε, ο Αμφίνομος, που από το σιτοφόρο
χλωρό Δουλίχιον αρχηγός μνηστήρων είχεν έλθει·
κ' ήσαν οι λόγοι του αρεστοί πολύ της Πηνελόπης,
ότι καλοπροαίρετο το φρόνημ' είχε εκείνος.

395

τότε 'ς αυτούς ωμίλησε με καλήν γνώμη, κ' είπε·

«Ω φίλοι τον Τηλέμαχον δεν ήθελα φονεύσει·

400

και γενεάν βασιλικήν είναι βαρύ να σβύσης·

αλλ' όμως να ερευνήσουμε την θεία γνώση πρώτα·

και αν του μεγάλου του Διός οι ορισμοί τον στέργουν,
πρώτος εγώ φονεύω τον και όλους τους άλλους σπρώχνω.

και, αν το εμποδίζουν οι θεοί, να παύσετε σας λέγω».

405

.

Είπε και εις όλους άρεσεν ο λόγος του Αμφινόμου.

εκείθεν προς τα δώματα κίνησαν του Οδυσσέα,

και ότ' έφθασαν εκάθιζαν 'ς τα στιλβωτά θρονία.

.

Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη τότε εφευρήκεν άλλο,

να φανισθή των αυθαδών υβριστικών μνηστήρων,

410

ότι έμαθε 'ς το δώμα της τον κίνδυνον του υιού της·

ο Μέδοντας ο κήρυκας όσ' άκουσε της είπε.

και με ταις κόραις συνοδιά 'ς το μέγαρο κατέβη·

και ως έφθασεν η ασύγκριτη γυναίκα 'ς τους μνηστήραις,
 της στερεοκάμωτης σκεπής σιμά 'ς τον στύλο εστάθη, 415
 κ' εκράτει εμπρός την όψι της το μαλακό μαγνάδι,
 και με βαρείς ονειδισμούς τότ' είπε του Αντινόου·
 «Κακούργε Αντίνοε και υβριστή! και 'ς την Ιθάκη σ' έχουν
 πρώτον απ' τους ομήλικαις 'ς την σκέψι και 'ς τους λόγους·
 και τέτοιος δεν ήσουν ποτέ· τρελλέ, πώς οργανίζεις 420
 του Τηλεμάχου θάνατον εσύ; δεν έχεις σέβας
 των ικετών, ενώ 'ς αυτούς μάρτυρας είναι ο Δίας;
 και να οργανίζουμε κακά των άλλων, είναι κρίμα.
 δεν ξεύρεις, 'που ο πατέρας σου 'ς εμάς ικέτης ήλθε;
 τι τον εμίσησε ο λαός, ότ' είχ' εκείνος βλάβει 425
 τους Θεσπρωτούς με συντροφιά ληστών από την Τάφο,
 κ' ήσαν εκείνοι φίλοι μας· και να τον θανατώσουν
 ζητούσαν και όλους να χαρούν αυτοί τους θησαυρούς του·
 αλλ', αν κ' εμάνιζαν πολύ, τους κράτησ' ο Οδυσσέας.
 κείνου το σπίτι χάρισμα συ κατατρώγεις τώρα, 430
 μνηστεύεις την γυναίκα του, φονεύεις το παιδί του,
 κ' εμέ θλίβεις κατάκαρδα· αλλά να παύσης λέγω
 'ς εσέ, και των συντρόφων σου πρόσταζε συ να παύσουν».

.
 Και αντείπε αυτής ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου·
 Ω Πηνελόπη φρόνιμη, του Ικαρίου κόρη, 435
 θάρρουν· ως προς τούτα παντελώς έννοια μη βάλη ο νους σου.
 δε εγεννήθ' ο άνθρωπος, ή θα ευρεθή κατόπι,

χέρι να βάλῃ φονικό του υιού σου Τηλεμάχου,
ὅσο ἐγὼ ζῶ κ' ἐδῶ 'ς τὴν γῆ βλέπω το φῶς του ἡλίου.
κ' ἰδοὺ τι λέγω φανερά και ο λόγος μου θα γείνη· 440
εὐθύς το μαῦρον αἶμα του 'ς τὴν λόγχῃ μου θα ρεύσῃ.
ὅτι κ' ἐμὲ συχνόπαιρνεν ὁ ἥρωας Ὀδυσσεάς
'ς τα γόνατα του, κ' ἔβαζε 'ς τα χέρια μου ψημένο
κρέας, και κόκκινο κρασί μου σίμονε 'ς τα χεῖλη.
ὄθεν πρὸς τον Τηλέμαχο περίσσιαν ἔχω ἀγάπη· 445
και ἀπ' τους μνηστήραις θάνατον, του λέγω, ἀς μὴ φοβῆται·
ἀλλ', ἀν προέλθῃ ἀπ' τους θεοὺς, ἀποφυγὴ δὲν εἶναι».
να τὴν θαρρεύσῃ αὐτὰ 'λέγε, κ' ἔπλεκε αὐτὸς τον φόνο.

·
Κ' ἐκεῖνη 'ς τα περίλαμπρα τ' ἀνώγια τῆς ἀνέβῃ,
κ' ἐκλαίει τον Ὀδυσσεά τῆς, ὡς ὅτου γλυκὸν ὕπνο 450
'ς τα βλέφαρα τῆς ἔχυσεν ἡ γλαυκομμάτ' Ἀθήνη.

·
Και ὁ θεῖος ὁ χοιροβοσκὸς το ἐσπέρας ἐπανάλθε,
ἐνὼ μαζὴ με τον υἱὸν ἐτοίμαζ' ὁ Ὀδυσσεάς
τον δεῖπνο, με χρονιάρικο θρεφτάρι 'που 'χαν σφάξει.
κ' ἦλθ' ἡ Ἀθηνᾶ κ' ἐκτύπησε τον θεῖον Ὀδυσσεά, 455
με το ραβδί και γέροντα τον ἔκαμεν ὀπίσω,
και ρούχα του 'βαλε πτωχά, μήπως ὁ χοιροτρόφος,
ἅμα 'ς τα μάτια τον ἰδῇ, γνωρίσῃ τον και τρέξῃ
τῆς Πηνελόπης να το εἰπῇ και δὲν το κρύψῃ ὁ νους του.

Και πρώτος ο Τηλέμαχος προσφώνησεν εκείνον· 460

«Μας ήλθες, Εὐμαίε καλὲ' τι φήμ' εἶναι 'ς την πόλι;
απ' το καρτέρ' ήδ' έγυραν οι απόκοτοι μνηστήρες,
ή ακόμη αυτού με καρτερούν, κ' εγώ 'μαι 'ς την πατρίδα;»

Και προς αυτόν απάντησες, ω Εὐμαίε χοιροτρόφε·

«Εμὲν' αὐτὰ δεν έμελε να μάθω, να ερευνήσω, 465
'ς την πόλι τριγυρίζοντας· και μ' έβιαζε η ψυχή μου,
άμ' είχα ειπεί την είδησιν, εδώ να φθάσω πάλι.

ήλθε μαζί μου μηνυτής γοργός απ' τους συντρόφους
κήρυκας, κ' είπε πρώτ' αυτός τον λόγο της μητρός σου.

και άλλο γνωρίζω, πώτυχε να ιδούν οι οφθαλμοί μου· 470

άνω απ' την πόλιν, εις του Ερμή την ράχην, είχα φθάσει,
κ' εκείθε γοργοκίνητο ξαγνάντευσα καράβι,

'πώμπαινε 'ς τον λιμένα μας, και πλήθος ανδρών είχε,
και λόγχαις ήταν δίστομαις και ασπίδαις φορτωμένο·

και ότ' ήσαν κείνοι ελόγιασεν ο νους μ', ουδ' άλλο ξεύρω» 475

Αὐτὰ 'πε, και ο Τηλέμαχος τα μάτια 'ς τον πατέρα
χαμογελώντας έστρεψε, κρυφ' απ' τον χοιροτρόφο.

Και άμ' απ' τον κόπον έπαυσαν κ' έτοιμος ήτ' ο δειλνος,
δειπνούσαν, και όλοι ευφράνθηκαν 'ς το ισόμοιρο τραπέζι·

και του φαγιού και του πιστού την όρεξι αφού σβύσαν, 480
την κλίνην ενθυμήθηκαν κ' εχάρηκαν τον ύπνο.

·
·
·
Ραψωδία Ρ

·
·
·
Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του ὀρθρου κόρη,
και ο περιπόθητος υἱός του θείου Οδυσσέα,
Τηλέμαχος, τα εὖμορφα σανδάλια του εποδέθη,
λόγχην εφούκτωσε βαρειά, και, ως ἦταν κινημένος
να πάη 'ς την πόλιν, ἔλεγε προς τον χοιροβοσκόν του· 5

«'Στην πόλιν αποφάσισα να υπάγω, γέροντά μου,
ὅπως η μάνα μου με ἰδῇ· γιατί δεν θέλει παύση
πικρά να κλαίη, να θρηνή, να βαρυαναστενάξῃ,
πριν ἢ με ἰδοῦν τα μάτια της· και σε το εξῆς προστάζω·
τούτον τον ξένον ἄμοιρον 'ς την πόλι θα οδηγήσης, 10
κει να ζητεῦν· του πτωχοῦ θα δώσ' ὅποιος θελήσῃ
χαψιά ψωμί, ρουφιά κρασί· και ως προς ἐμέ, να τρέφω
κάθ' ἄνθρωπον δεν δύναμαι, με τόσα πάθη 'πώχω.
κ' εἴαν ο ξένος χολευθῇ, χειρότερα θα πάθῃ·
και την ἀλήθεια καθαρά μ' ἀρέγει να προφέρω». 15

·
Τότε ο πολὺγνωμος 'ς αὐτόν ἀπάντησ' Οδυσσεάς·
«Ἀγαπητέ μου, ἀλλ' οὐτ' ἐγὼ ζητῶ να με κρατήσουν·

κάλλια συμφέρει του πτωχού 'ς την πόλι να ζητεῦη
ἢ 'ς τους αγρούς· κ' ἐκεῖ 'ς ἐμέ θα δώσ' ὅποιος θελήσῃ.
τα χρόνια δεν με συγχωροῦν να μένω ἐγώ 'ς ταις μάνδραις, 20
για να 'μαι εἰς κάθε προσταγὴν υπήκοος του κυρίου,
ἀλλὰ να πας και, ὡς πρόσταξες, τούτος θα μ' ὀδηγήσῃ,
αφοῦ 'ς την στία ζεσταθῶ και το ηλιοπύρι ἀνάψῃ.
ἀθλία φορῶ φορέματα· μη με νεκρώσ' ἡ πάχνη
ἡ πρωινὴ· και, ὡς λέγετε, μακράν ἀπέχ' ἡ πόλις». 25

·
Κ' ἐχύθηκε ὁ Τηλέμαχος ἀπ' την αὐλὴ με βία,
και των μνηστήρων ὄλεθρον ὁ νους του ἐμελετοῦσε.
και ὅτε 'ς τους δόμους ἔφθασε τους ευμορφοκτισμένους,
ἔστησε το κοντάρι του προς τον υψηλὸν στύλο,
προχώρησε κ' ἐδιάβηκε το λίθινο κατώφλι. 30

·
Τότε ἡ βυζάστρα Εὐρύκλεια τον εἶδε ἀπ' ὅλους πρώτη,
ἐνὸς προβείαις ἀπλὸνε 'ς τα τεχνικὰ θρονία,
κ' ἦλθ' ἐμπροσθέν του κλαίοντας· ολόγυρα κ' ἡ ἄλλαις
δοῦλαις ἐσυναθροίζονταν του ἀδάμαστου Ὀδυσσέα,
και με χαραῖς 'ς την κεφαλὴ, 'ς τους ὦμους, τον φιλοῦσαν. 35
ἀπ' τον κοιτῶνα ἡ φρόνιμη τότε ἦλθε Πηνελόπη,
κ' ἔλαμπε ὡσάν την Ἄρτεμιν ἢ ὡσάν την Ἀφροδίτη.
ἐκλαψ', ἐσφικταγκάλιασε τον ποθητὸν υἱὸν της,
και 'ς το κεφάλι, 'ς τα λαμπρά μάτια τον ἐφιλοῦσε.
και με παράπον' ἔλεγε· «Ἥλθες, ὦ γλυκὸ φῶς μου, 40

Τηλέμαχε, και να σε ιδώ δεν έλπιζα εγώ πλέον,
αφού 'ς την Πύλον έπλευσες, χωρίς το θέλημά μου,
κρυφά, να μάθης άκουσμα του ποθητού πατρός σου.
αλλ' ό,τ' είδες ή και άκουσες, ειπέ μ' ένα προς ένα».

.

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της, κ' είπε· 45

«Μητέρα, μη 'ς τα κλάυματα κινήσης την ψυχήν μου,
'που μόλις απ' τον κίνδυνον εβγήκα του θανάτου.

αλλά, το σώμ' αφού λουσθής και καθαρά φορέσης,

'ς τ' ανώγι αναίβα κ' έπαρε κατόπι σου ταις κόραις,

και τάξου 'ς όλους τους θεούς τελείαις εκατόμβαις, 50

ίσως θελήση τ' άδिका ν' ανταποδώση ο Δίας.

κ' εγώ θα πάω 'ς την αγορά τον ξένον να καλέσω,

κείνον, 'που μ' ακολούθησεν ότε για δω κινούσα·

με τους λαμπρούς συντρόφους μου τον έχω εγώ προπέμψει,

και του Πειραιίου σύστησα να τον φιλοξενίξη 55

'ς το σπίτι του με σεβασμό και αγάπην, ως να φθάσω».

.

Αυτά 'π' εκείνος και άπτερος 'ς αυτήν ειπώθη ο λόγος.

και, άμ' έλουσε το σώμα της κ' εφόρεσε καθάρια,

όλων ετάχθη των θεών τελείαις εκατόμβαις,

ίσως θελήση τ' άδिका ν' ανταποδώση ο Δίας. 60

.

Εβγήκεν ο Τηλέμαχος, και το κοντάρι εκράτει,

και σκύλοι δυο γοργόποδες κατόπι ακολουθούσαν.

αυτόν με χάρι αμίλητην περιέχυνεν η Αθήνη,
 και, ως προχωρούς', εθαύμαζαν αυτόν όλα τα πλήθη.
 γύρω του συναθροίζονταν οι ανδρικοί μνηστήρες· 65
 ωραία λέγαν, αλλ' ο νους ολέθρια μελετούσε,
 αλλά μέσ' απ' το πλήθος τους εσύρθη αυτός κ' επήγε
 'ς το μέρος, όπου εκάθιζαν οι πατρικοί του φίλοι,
 ο Μέντορας, ο Άντιφος, και αντάμ' ο Αλιθέρσης·
 κ' επήρε θέσι· και όλ' αυτοί να μάθουν τον ερώταν. 70
 και ο Πείραιος ο κονταριστής τον ξένον ωδηγούσε
 'ς την αγορά, διαβαίνοντας την πόλι, κ' ήλθ' εμπρός του·
 ουδ' άργησε ο Τηλέμαχος τον ξένον ν' απαντήση.
 και πρώτος τότε ο Πείραιος προσφώνησεν εκείνον·
 «'Στο σπίτι μου, ω Τηλέμαχε, προβόδα ευθύς ταις δούλαις, 75
 να σου αποστείλ' ογλήγορα τα δώρα του Ατρείδη».

.
 Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
 «Πείραιε, δεν γνωρίζουμεν αυτά πώς θα τελειώσουν·
 αν δολερά 'ς το σπίτι μου με σφάξουν οι μνηστήρες,
 και όλην κατόπι μοιρασθούν την πατρική μ' ουσία, 80
 προτιμώ συ να τα χαρής παρ' απ' αυτούς κανένας.
 και πάλι αν θάνατον εγώ πικρόν τους οργανίσω,
 προς μέ φαιδρόν 'ς το σπίτι μου φαιδρός θέλει τα φέρης».

.
 Είπε και τον ταλαίπωρον τον ξένον ωδηγούσε
 'ς το σπίτι του, και άμ' έφθασαν 'ς το υπέρλαμπρο παλάτι, 85

εις ταις καθήκλαις ἔστρωσαν καὶ 'ς τα θρονιά χλαμύδαις,
 καὶ 'ς τα καλόξυστα λουτρά ἐμπήκαν κ' ἐλουσθήκαν.
 καὶ αφοῦ τοὺς λούσαν κ' ἔχρισαν ἡ δούλαις με το λάδι,
 καὶ τοὺς ἐφόρεσαν δασεαῖς χλαμύδαις καὶ χιτώναις,
 ἐβγήκαν ἀπὸ τα λουτρά καὶ 'ς τα θρονιά καθίσαν. 90
 καὶ νίψιμο ἡ θεράπαινα φέρνει καὶ ἀπὸ προχύτην
 χύν', εὐμορφον, ολόχρυσον, 'ς ολάργυρη λεκάνη,
 γιὰ νὰ νιφθοῦν· κ' ἓνα ξυστό τραπέζι βάζει ἐμπρὸς τοὺς.
 καὶ ἡ σεβαστὴ κελλάρισσα τὸν ἄρτο παραθέτει,
 καὶ ἀπ' ὅσα φύλαγε φαγιά προσφέρει τοὺς περισσὰ. 95
 ἀπέναντ' ἡ μητέρα του, 'ς τὸν στύλο τοῦ μεγάρου,
 ἀναπαυμένη 'ς τὸ θρονί, λεπτὰ 'κλώθε μαλλία.
 ἄπλωσαν κεῖνοι 'ς τὰ ἔτοιμα φαγιά 'που ἐμπρὸς τοὺς εἶχαν·
 καὶ τοῦ φαγιοῦ καὶ τοῦ πιotoῦ τὴν ὀρεξὶ αφοῦ σβύσαν,
 ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη τότε ἄρχισε νὰ λέγῃ· 100
 «Τηλέμαχε, 'ς τ' ἀνώγι μου θ' ἀναίβω νὰ πλαγιάσω
 'ς τὴν κλίνην πολυστένακτην, 'που δάκρυα τὴν ποτίζω
 ἀπ' ὅτε γιὰ τὴν Ἴλιον ἐκίνησ' ὁ Οδυσσεύς
 με τοὺς Ἀτρεΐδαις· ἀχ! σκληρὲ, νὰ μου εὐπὴς δὲν θέλεις,
 'ς τὸ δῶμα τοῦτο πρὶν φανοῦν οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες, 105
 ἀκουσµα τῆς ἐπιστροφῆς ἀν ἔχῃς τοῦ πατρός σου».

·
 Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ τῃς κ' εἶπε·
 «Ὅλα, μητέρ', ἀληθινὰ θὰ σου ἀναφέρ' ὡς εἶναι.
 'ς τὴν Πύλο καὶ 'ς τὸν Νέστορα, ποιμένα τῶν ἀνθρώπων.

εφθάσαμε, και 'ς τα υψηλά παλάτια μας εδέχθη, 110
 ὅπως εγκάρδια δέχεται πατέρας τον υἱόν του,
 ὅπ' ἔλειπε πολὺν καιρὸν ὅμοια κ' ἐμένα ο γέρος
 περιποιήθη εγκαρδιακά, και τα λαμπρά παιδιὰ του.
 κ' ἔλεγ' ὅτι δεν ἀκουσεν ἀπ' ἀνθρωπον 'ς τον κόσμον
 ο Οδυσσεὺς ζωντανὸς ἀν εἶν' ἡ ἀποθαμένος, 115
 ἀλλὰ μ' ἀμάξια μ' ἄλογα μ' ἔστειλε 'ς τον Ἀτρεΐδην
 Μενέλαον κονταριστὴν ἐκ' εἶδα την Ἀργεῖαν
 Ἐλένη, 'που ἐξ αἰτίας της πολλὰ πάθ' υποφέραν
 Τρώες και Ἀργεῖοι, των θεῶν ὡς θέλησεν ἡ γνώμη.
 και ο μαχητὴς Μενέλαος κατόπι μ' ἐρωτοῦσε, 120
 'ς την θεῖαν Λακεδαῖμονα ποι' ἀνάγκη μ' ἔχει φέρει,
 κ' ἐγ' ὅλην του φανέρωσα την καθαρὴν ἀλήθεια.
 και τότε αὐτὸς μ' ἀπάντησε, τα λόγια τούτα μου 'πε·
 ὦ Θε, 'ς την κλίνην ἠθέλαν ἀνδρὸς ἀνδρειωμένου,
 ἐκεῖνοι, οποῦ 'ναι ἀνανδροὶ, τῷ ὄντι να πλαγιάσουν! 125
 και ὡς ελαφίνα, ἀν δυνατοῦ λεονταριοῦ 'ς τον λόγγον
 κοιμίσῃ βυζανάρικα νεογέννητα λαφάρικα,
 ὀρη κατόπι ἀναζητὰ και χορτερά λαγκάρικα
 βόσκοντας, και εἰς την κοίτη του γυρίζει ἔπειτα ἐκεῖνος,
 και τρομερά με τα μικρά χαλά και την μητέρα· 130
 ὅμοιο 'ς αὐτοὺς ο Οδυσσεὺς φρικτὸ θα φέρῃ τέλος.
 και ὦ Δί', Ἀθήνη, Ἀπόλλωνα, ἀν τέτοιος, ὡς ἐφάνη
 'ς την Λέσβον την καλόκτιστην, 'που ἀμέσως ἐσηκώθη
 'ς την πρόσκλησι, κ' ἐπάλαισε με τον Φιλομηλεΐδην,

και ανδρεία τον κατάβαλε, και όλ' οι Αχαιοί χαρήκαν,— 135
 αν τέτοιος έλθ' ο Οδυσσέας να πές' εις τους μνηστήραις,
 'ς όλους ταχύς ο θάνατος, πικρός θα γείν' ο γάμος.
 και τούτα, οπού παρακαλείς και μ' ερωτάς, δεν θέλει
 άλλα σου ειπώ ξεφεύγοντας, ουδέ θα σ' απατήσω,
 αλλ' όσα μου 'πε ο άψευτος γέροντας της θαλάσσης, 140
 ένα προς ένα θα σου ειπώ, κανένα δεν θα κρύψω.
 ότι τον είδ', είπ', εις νησί, πολύ βασανισμένον,
 'ς της Καλυψώς τα μέγαρα, της νύμφης, 'που με βία
 κρατεί τον, και δεν δύναται να φθάση 'ς την πατρίδα,
 ότι καράβια δεν έχει, δεν έχει ούτε συντρόφους, 145
 'που να τον φέρουν 'ς τα πλατειά τα νώτα της θαλάσσης.
 ιδού τι μου 'πε ο μαχητής Μενέλαος Ατρείδης·
 αυτά 'καμα κ' εγύρισα, και πρύμον μου χαρίσαν
 οι αθάνατοι, και μ' έστειλαν 'ς την ποθητήν πατρίδα».
 .
 Είπε και την ετάραξε 'ς τα βάθη της καρδίας. 150
 τότε είπεν ο θεόμορφος Θεοκλύμενος 'ς εκείνους·
 «Του Λαερτιάδη ω σεβαστή γυναίκα του Οδυσσέα,
 δεν ξεύρει εκείνος καθαρά· τον λόγο μου ν' ακούσης·
 αλάθευτο προμάντευμα θα ειπώ, δεν θα το κρύψω.
 μάρτυς μου ο Δίας ύψιστος, το ξενικό τραπέζι, 155
 και η γωνία, 'πώφθασα του άπταιστου Οδυσσέα,
 ο Οδυσσέας είν' εδώ 'ς την γη την πατρική του,
 είτε γυρίζει ή κάθεται, και τα παράνομ' έργα

τούτα ερευνά και όλων κακό φυτεύει των μνηστήρων.
μαντικό γνώρισα πουλί, μέσ' από το καράβι, 160
κ' ευθύς προς τον Τηλέμαχο το εξήγησε η φωνή μου».

.
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη απάντησέ του κ' είπε·
Τούτος ο λόγος άμποτε τέλος να λάβη, ω ξένε·
και τότε την αγάπη μου θα 'γνώριζες και δώρα
τόσο πολλά 'π' όποιος σε ιδή θε να σε μακαρίζη». 165

.
Τους λόγους τούτους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους.
τότε οι μνηστήρες έμπροσθε 'ς το δώμα του Οδυσσέα
με δίσκους διασκέδαζαν και ρίχνοντας ακόντια,
'ς την στρωτήν γην όπ' απ' αρχής την έπαρσί τους δείχναν.
ήλθε ο καιρός του γεύματος και απ' τους αγρούς τριγύρω 170
οι μαθημένοι τους βοσκοί τα πρόβατα ωδηγούσαν.
τους είπε τότε ο Μέδοντας— 'που μόνον των κηρύκων
ήθελαν ομοτράπεζον, ότι τον προτιμούσαν,—
«Ω νέοι, 'ς τ' αγωνίσματα τώρ' ότ' ευφράνθη ο νους σας
πηγαίνετε 'ς τα δώματα να ετοιμασθή το γεύμα, 175
κ' είναι καλό 'ς την ώρα του να γείνη το τραπέζι».

.
Τότ' εσηκώθηκαν αυτοί κ' εκίνησαν ως είπε·
και ότε 'ς τους δόμους έφθασαν τους ευμορφοκτισμένους,
εις ταις καθήκλαις έστρωσαν και 'ς τα θρονιά χλαμύδαι·
κ' έσφαζαν κείνοι αρνιά τρανά κ' ερίφια σαρκωμένα, 180

μοσχάρι και χοίρους θρεφτούς, το γεύμα να ετοιμάσουν.

.

Και απ' τον αγρό να καταιβούν 'ς την πόλι ετοιμαζόνταν
ο Οδυσσέας και μ' αυτόν ο θεῖος χοιροτρόφος.

και ωμίλησε ο χοιροβοσκός, ο ἄρχος των ανθρώπων·

«Ξένε, αφού σήμερα ποθείς σφοδρά να πας 'ς την πόλι, 185

ο κύριός μου ως πρόσταξε, —κ' εγώ θα επιθυμούσα

ως φύλακας της στάνης μου οπίσω εδώ να μείνης·

αλλά πολύ τον σέβομαι, τρέμω μη μ' ονειδίση

κατόπι, κ' οι φοβερισμοί πληγόνουν των κυρίων,—

ας πάμε, και παρά πολύ προχώρησεν η ημέρα, 190

και, ἅμα εσπερώση, δυνατά θα πάθης απ' το κρύο».

.

Και απάντησε ο πολύγνωνμος 'ς εκείνον Οδυσσέας·

«Ξεῦρω, εννοῶ, και μόνος μου σκέπτομαι αυτά 'που λέγεις·

αλλ' ας πηγαίνουμε· και συ 'ς τον δρόμο προπορεύου.

και δος μου, αν ἔχης ρόπαλο κομμένο εις κάποιον μέρος, 195

για ν' ακουμπῶ, τι δύσκολος, ως λέγεται, είναι ο δρόμος».

.

Εἶπε και αχρεῖο κρέμασε 'ς τον ὦμον του δισάκκι

ολότρυπο, κ' εἶχε χοντρό σχοινί να το βαστάη.

και ραβδί του 'δωκε ο βοσκός καθώς το επιθυμούσε·

μαζή κινήσαν, κ' ἔμειναν οι σκύλοι και οι ποιμένες 200

της στάνης φύλακες· και αυτός τον κύριον ὡδηγοῦσε

παρόμοιον με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη,

ὅπ' ἀκουμπούσε 'ς το ραβδί και ἀχρεία ρούχα εφόρει.
 ἀλλ' ὅτε αὐτοί, τον πετρωτὸν ἀκολουθώντας δρόμο,
 σιμά 'ς την πόλιν ἐφθασαν, — μες την τεχνητὴν βρύσι 205
 την κρυσταλλένια, 'πώπαιρναν νερόν ὄλ' οἱ πολίταις,
 του Ἰθάκου, του Πολύκτορα και του Νηρίτου κτίσμα,
 και ἀπὸ λεύκαις ρυάρικαις ολόγυρ' εἶχε δάσος,
 ολούθεν ὅλο κυκλικό· ψηλάθεν ἀπὸ βράχο
 το κρῦον ἔρρεε νερό· κ' ἐπάν' ἦταν κτισμένος 210
 βωμός, οπού θυσίαζαν 'ς ταις νύμφαις οἱ διαβάταις, —
 ἐκεῖ τους ἤνυρε ο Μέλανθος, το τέκνο του Δολίου,
 κ' εἶχε κατόπι δυο βοσκούς 'που ὠδήγαν διαλεμμένα
 ἐρίφι' ἀπ' ὅλαις ταις κοπαῖς, να φάγουν οἱ μνηστήρες.
 και ἅμα τους εἶδε μ' ἀπρεπον και αὐθάδη τρόπον εἶπε 215
 λόγια φρικτά, 'που πλήγωσαν τα σπλάγχχνα του Οδυσσέα·

.
 Ἀχρεῖος τῶρ' ἀληθινά 'π' ἄλλον ἀχρεῖον σέρνει!
 ὅμοιον με ὅμοιον ο θεός πῶς πάντοτε ἀνταμώνει!
 πού φέρνεις τούτον, ἄθλιε χοιροβοσκέ, τον χάφτη,
 ζητιάνον ἀνυπόφορον, του τραπεζιοῦ κατάραν, 220
 'που εἰς πολλαῖς θύραις στέκοντας ταις πλάταις του θα τρίβη,
 ὄχι σπαθιά και λέβηταις, ἀλλά χαψιαῖς, ζητώντας;
 δος τον εμένα, φύλακας της στάνης μου να γεῖνη,
 να μου σαρόνη το μανδρί, χλωρά κλαδιά να φέρνη
 'ς τα ἐρίφια· και ὀρό πίνοντας χοντρά μεριά θα κάμη. 225
 πλην τῶρ' αὐτὸς κακόμαθε, να ἐργάζεται δεν θέλει,

αλλά του αρέγει ελεεινά να σέρνεται 'ς την πόλι,
να βόσκη με την διακονιά την λαίμαργη κοιλία.
αλλά θα σ' είπω καθαρά και ό,τι θα ειπώ θα γείνη.
'ς τα δώματ' αν πατήση αυτός του θείου Οδυσσέα, 230
'ς την κεφαλήν του ολόγυρα πολλά σκαμινιά, ριμμένα
από τα χέρια των ανδρών, θα γδάρουν τα πλευρά του».

Μ' αυτό περνώντας 'ς τα νεφρά τον λάκτισε ο χαμένος·
απ' το στρατί δεν έκλινεν, αλλ' έμειν', ο Οδυσσέας·
κ' εσκέφθη αν με το ρόπαλον ορμώντας του κατόπι 235
θα τον φονεύσ', ή σηκωτά 'ς την γη θα του κτυπήση
την κεφαλήν αλλά 'ς τον νουν υπόμειν', εκρατήθη.
τον άλλον κατά πρόσωπον ύβρις' ο χοιροτρόφος,
κ' ευχήθη μεγαλόφωνα, σηκώνοντας τα χέρια·
«Νύμφαις κρηναίαις, του Διός κόραις, αν ο Οδυσσέας 240
μεριά ποτέ σας έκαψε με πάχος τυλιγμένα
αρνιών κ' ερίφων, τούτον μου τον λόθον τελειώστε·
ας έλθη εκείνος, ο θεός ας τον επαναφέρει·
τω όντι θα σκορπίση αυτός τα καλλωπίσματά σου,
'που τώρα μ' έλαρσι φορείς και τριγυρνάς 'ς την πόλι 245
πάντοτ', ενώ κακοί βοσκοί τα πρόβατ' αφανίζουν».

Του απάντησε ο γιδοβοσκός· «Ωιμέ, ποιον λόγον είπε
ο σκύλος ο παμπόνηρος! κάποτε εις μαύρο πλοίο
θα τον περάσω εγώ πολύ μακράν απ' την Ιθάκη,

κέρδος να λάβω περισσόν· ότ' είθε μες το δώμα
του αργυροτόξου Απόλλωνα τα βέλη να νεκρώσουν
σήμερα τον Τηλέμαχον ή η λόγχαις των μνηστήρων,
ως ο Οδυσσέας χάθηκε πολύ μακρυά 'ς τα ξένα».

Είπε κ' εκείνους άφησεν, όπ' ήσυχα εβαδίζαν,
και αυτός ογλήγορ' έφθασε 'ς το δώμα του κυρίου.
εμπήκε κ' ευθύς κάθιζε μαζί με τους μνηστήραις,
αντίκρυ 'ς τον Ευρύμαχον, όπ' υπεραγαπούσε.

ευθύς μερίδα του 'φεραν κρεάτων οι υπηρέταις,
και άρτον κατόπ' η σεβαστή κελλάρισσα, να φάγη.
τότ' ο Οδυσσέας έφθασε και ο θείος χοιροτρόφος,
κ' έμειναν· ήλθεν ως αυτούς της βαθουλής κιθάρας
ο ήχος, ότ' ήδ' άρχιζεν ο Φήμιος το τραγούδι·

κ' είπε, το χέρι σφίγγοντας του χοιροτρόφου, εκείνος·
«Εύμαιε, τούτα' ναι τα λαμπρά παλάτια του Οδυσσέα·
ότι και ανάμεσα πολλών καθείς τα ξεχωρίζει·

πρώτα θωρώ και δεύτερα, και αυλήν έχουν ωραία
με τείχος και με στέφανα, με θύρα στερεωμένη
δίφυλλη· ποιος περήφανα θα τα καταφρονούσε;

και άνθρωποι μέσα πάμπολλοι, θαρρώ, συμποσιάζουν·
ευδιαστός βγαίνει καπνός, και ηχεί μέσα η κιθάρα,
'που της τραπέζης σύντροφον οι αθάνατοι διωρίσαν».

Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·

«Και τούτο ευθύς ενόησες, και εις όλα γνώσι δείχνεις.
αλλ' ας σκεφθούμε τώρα εδώ το πράγμα πώς θα γείνη.
ή πρώτος εις τα υπέρλαμπρα παλάτια θα πατήσης 275
προς τους μνηστήραις μόνος σου, κ' εγώ θα μείν' οπίσω·
ή, αν θέλῃς, κοντοστάσου εδώ, κ' εμπρός εγώ πηγαίνω,
αλλ' έξω μην αργής πολύ, μη κάποιος σε κτυπήσῃ
ή σε βαρέσῃ, ἅμα σ' ἰδῇ· και ὁ,τ' εἶπα συλλογίσου».

·
Απάντησε ο πολυπάθος, ο θεῖος Οδυσσέας· 280
«Ξεύρω, εννοῶ· και, ὁ,τ' εἶπες συ μόνος του βάζει ο νους μου.
αλλά συ πῆγαιν' ἐμπροσθεν και οπίσω εγώ θα μείνω·
και ἀπό κτυπιαῖς ἀμάθητος και ἀπ' ἀκοντιαῖς δεν εἶμαι.
βαστά ἡ καρδιά μου, ὅτι κακά πολλά την βασανίσαν
'ς ταις μάχαις και 'ς τα πέλαγα· και αὐτό μ' ἐκεῖν' ας ἔλθῃ. 285
αλλά την λύσσα της κοιλιάς δεν δύνασαι να κρύψῃς,
'που των θνητῶν κακά πολλά δίδ' ἡ καταραμένη·
για κείνην ἀρματόνονται και στερεά καράβια,
και για να βλάψουν τους ἐχθροὺς διασχίζουν τα πελάγη.

·
Τα λόγια τούτα ἐνῶ 'λεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους, 290
σκυλὶ κειτάμεν' ὥρθωσε τ' αὐτιά και το κεφάλι,
ο Ἄργος, ὅπ' ο ἀδάμαστος ἀνάστησε Οδυσσέας,
αλλά δεν τον ἐχάρηκεν ὅτ' εἶχε ἀναχωρήσει
'ς την θεῖαν Ἴλιον πρότερα· 'ς ἄλλους καιροὺς οἱ νέοι,
λαγούς, ζάρκαδ', ἀγριογιδα, να κυνηγοῦν, τον παίρναν· 295

τῶρ' οπ' ο κύριος ἔλειπεν, ἔμεν' απορριμμένος
'ς την πολλήν κόπρον, οπ' εμπρός 'ς την θύραν εσωρεῦαν
βωδιών και αλόγων ἀφθονην, κ' ἔλειτ' αὐτούθε οι δούλοι
την σήκοναν κ' ἐκόπριζαν τους κήπους του Οδυσσέα.

ο Ἄργος αὐτοῦ κείτονταν σκυλόψειραις γεμάτος· 300

ἀλλά τότε, ἄμ' ἐνόησεν ἐγγὺς τον Οδυσσέα,
την ουρά κίνησε, τ' αὐτιά χαμήλωσε και πλέον
να πα δεν εἶχε δύναμι σιμά 'ς τον κύριόν του.

τούτος εστράφη, εσφόγγισε το δάκρυ, κ' ἐφυλάχθη
ἀπὸ τον Εὐμαιον εὐκόλα, κ' ευθύς τον ἐρωτούσε· 305

«Εὐμαιε, τι σκύλος θαυμαστός και κείμεται 'ς την κόπρο!
το σώμ' ἔχει ωραιότατον, ἀλλ' ἤθελα να μάθω
εάν με αὐτὴν του την εἰδὴ και γοργοπόδης ἦταν,
ἢ ἀπὸ τα τραπεζόγλειφα σκυλιά, 'που συνειθίζουν
οι κύριοι χάριν ευμορφιάς 'ς τα σπίτια τους να τρέφουν».

310

.

Και πρὸς αὐτὸν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαιε χοιροτρόφε·
«Τούτος ο σκύλος, ἀχ! του ἀνδρός, 'που ἀπέθανε στα ξένα,
τῶ ὄντι ἀν εἶχε το κορμί, και ὅσαις τότε εἶχε χάραις,
ὅτ' ο Οδυσσέας ἐφυγε ν' ἀγωνισθῇ 'ς την Τροία,
και την ἀνδρεία θα εθαύμαζες και την γοργότητά του.
θεριό δεν του 'φευγε ποτέ και 'ς τα πυκνά του λόγγου
βάθη, ἐπειδὴ και ἀσύγκριτος ἰχθῶν ἐφάνη γνώστης.
τώρα τον ἔχ' η συμφορά, και ο κύριος του χάθη
'ς τα ξένα πέρα, και ἀσπλαγχναις τον ἀμελοῦν η δούλαις.

315

ὅτι, ἅμα ἰδοῦν την δύνامي να λείπη των κυρίων, 320
οι δούλοι πλέον τακτικά να εργάζονται δεν θέλουν.
το ἡμισυ της αρετῆς ο βροντητῆς Κρονίδης
παίρνει του ανθρώπου, ἅμ' εὐρη αὐτόν η ημέρα της δουλείας».

.
Εἶπε και 'ς τα καλόκτιστα δώματα ευθύς ἐμπῆκε,
κ' ἐδιάβηκε το μέγαρο προς τους λαμπροὺς μνηστήραις. 325
ἀλλά τον Ἄργον ἠύρηκε του μαύρου χάρου η μοῖρα,
ἅμα 'ς τον χρόνον εικοστόν εἶδε τον Οδυσσέα.

.
'Σ το δῶμα τον χοιροβοσκόν, ὅπ' ἐμπαιν', εἶδε ο θεῖος
Τηλέμαχος, και του 'νευσε σιμὰ του να καθίση.
κὺτταξε αὐτός ολόγυρα και ἄδεια καθήκλα πῆρε, 330
του μοιραστή, 'που εμοίραζε το πλήθος των κρεάτων
εἰς τους μνηστήραις, 'πώτρωγαν 'ς το δῶμ' ἀραδιασμένοι·
την ἔφερε 'ς την τράπεζα σιμὰ του Τηλεμάχου,
ἀντίκρυ του, κ' ἐκάθισε· και ο κήρυκας ἐμπρός του
μερίδα του παράθεσε και ἄρτον ἀπ' το καλάθι. 335

.
Κατόπι του ευθύς ἐφθασε 'ς τα δώματ' ο Οδυσσέας,
παρόμοιος με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη,
ὅπ' ἀκουμπούσε 'ς το ραβδί και ἀχρεῖα ρούχα ἐφόρει.
ἐκάθισε 'ς το φράξινο κατώφλι προς το δῶμα,
γυρτός 'ς τον κυπαρίσσινον ωραῖον παραστάτη, 340
'που ξυλουργός πότε' ἔξυσε κ' ἐστάφνισε με τέχνη.

εκάλεσε ο Τηλέμαχος σιμά τον χοιροτρόφο,
και ἄρτον ἐπήρε οἰάκερον ἀπ' τ' εὖμορφο καλάθι,
και κρέας, ὅσο ανταμωταῖς ἡ φούχταις του χωρούσαν,
κ' εἶπε· «Του ξένου δόσε αὐτά και παρακίνησέ τον
να τριγυρνά ζητεύοντας προς ὅλους τους μνηστήραις·
καλή δεν εἶν' ἡ ἐντροπή 'ς τον ἄνδρα, 'πῶχει ἀνάγκη».

345

·
Αὐτά 'πε, και ο χοιροβοσκός, ἄμ' ἄκουσε τον λόγο,
σιμά του ἐπήγε κ' εἶπε του με λόγια περωμένα·
«Ξένε, ο Τηλέμαχος αὐτά σου δίδει και σου λέγει
να τριγυρνᾷς ζητεύοντας προς ὅλους τους μνηστήραις,
και λέγει ὅτ' εἶν' ἡ ἐντροπή κακή 'ς τον ψωμοζήτη».

350

·
Τότε ο πολὺγνῶμος 'ς αὐτόν ἀπάντησε Οδυσσεῆας·
«ὦ Δία, τον Τηλέμαχον υπερευτύχισέ μου,
και ὅλα να γείνουν ὅς' αὐτός εἰς την ψυχὴ του θέλει».

355

·
Αὐτά 'πε, και 'ς ταις φούχταις του τα δέχθη και αὐτοῦ χάμου
'ς τα πόδια του, τ' ἀπόθωσε 'ς τ' ἀχρεῖο του δισάκκι.
κ' ἔτρωγεν ὅσον ο αἰιδός 'ς το μέγαρο ἐτραγούδα·
και ο θεῖος ἔπαυεν αἰιδός κ' εἶχε ἀποφάγει ἐκεῖνος,
τότε οἱ μνηστήρες σήκωσαν βοή, και του Οδυσσεᾶ
'ς το πλάγι ευρέθ' ἡ Αθηνά και τον παρακινούσε
να συμμαζῶνῃ ολόγυρα χαψιαίς ἀπ' τους μνηστήραις,
να μάθῃ τίνες δίκαιοι και τίνες ἄνομ' ἦσαν·

360

και ουδέ μ' αυτό δεν έμελλε καν έναν να λυτρώση.
άρχισε αυτός να διακονά δεξιά και 'ς τον καθέναν 365
το χέρι ετέντονε ως παληός να ήταν ψωμοζήτητης.
και απ' έλεος του έδιδαν, αλλ' είχαν απορία,
και αντερωπιόνταν όλοι τους, ποιος είναι, πόθεν ήλθε.

.
Τότ' είπεν ο γιδοβοσκός Μελάνθιος προς εκείνους·
«Ακούτε με, της θαυμαστής βασίλισσας μνηστήρες, 370
γι' αυτόν τον ξένον· ότι εγώ και πρότερα τον είδα·
βεβαίως ο χοιροβοσκός εδώ τον ωδηγούσε·
αλλά ποσώς δεν ξεύρω εγώ το γένος του πόθ' είναι».

.
Ο Αντίνοος τότε ωνείδισε σκληρά τον χοιροτρόφο·
«Καλά γνωστέ χοιροβοσκέ, τι τούτον συ 'ς την πόλι 375
έφερες; δεν μας έφθαναν πλανήταις τόσοι και άλλοι
ζητιάνοι βαρετώτατοι, των τραπεζών κατάραις;
ή κλαίεις' ότι ολίγοι εδώ σου τρώγουν του κυρίου
τα πλούτη, κ' ηύρες απ' αλλού συ τούτον να καλέσης;»

.
Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 380
«Είσ' ευγενής, Αντίνοε, και όμως ορθά δεν λέγεις.
και ποίος ζήτησ' απ' αλλού ποτέ να προσκαλέση
ξένον, αν μ' ήναι χρήσιμος εις το κοινό τεχνίτης,
άνθρωπος μάντης ή ιατρός, ή ξυλουργός, ή ακόμη
ο θεολάλητος αοιδός, 'που τέρπει τραγουδώντας; 385

των θνητών μόνοι αυτοί 'ς της γης τα πέρατα καλούνται·
αλλά πτωχόν, βάρος κακό, κανείς δεν θα καλέση.
αλλ' ο κακοτροπώτερος συ των μνηστήρων είσαι
'ς όλους, αλλ' έξοχα 'ς εμέ, τους δούλους του Οδυσσέα.
αλλ' αψηφώ σε παντελώς, αρκεί 'ς εμέ να ζήσουν
η Πηνελόπ' η φρόνιμη και ο θεϊκός υιός της».

390

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Ησύχαζε, και, αν μ' αγαπάς, πολλά μη του απάντησης·
ο Αντίνοος το 'χει μάθημα καθέναν να ερεθίζει
με σκληρά λόγια, και 'ς αυτό κινεί και τους συντρόφους».

395

·
Είπε, κ' εκείνου ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
«Καλά για μέν', Αντίνοε, πονείς ωσάν πατέρας,
'που 'πες από το μέγαρον ευθύς να φύγη ο ξένος,
με βαρύ πρόσταγμα· ο θεός ποτέ να μη το κάμη·
δος του απ' αυτά· δεν μου πονεί^ κ' εγώ το λέγω πρώτος.
μη την μητέρα μου 'ς αυτό φοβήσου ή καν τους δούλους,
'που ευρίσκονται 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα.
αλλ' εκείνο το νόημα συ 'ς την ψυχή δεν έχεις·
ότι να φάγης προτιμάς παρ' άλλου συ να δώσης».

400

·
Την φωνή τότε εσήκωσεν ο Αντίνοος και του 'πε·
«Τηλέμαχε, υψηλόλογε, ακράτητε, τι είπες!
αν τόσο πάρη ο ξένος μας απ' όλους τους μνηστήραις,

405

φεγγάρια τρι' από μακράν το σπίτι θα κυττάζη».

.

Και κάτω από την τράπεζαν άδαιο σκαμνί σικόνει,
'που, ότ' έτρωγεν εστήριζε τα λαμπρά πόδια κείνος. 410

κ' οι επίλοιπ' όλοι του 'διδαν, και απ' άρτον και από κρέας
γέμισαν το δισάκκι του· και, ως έμελλε να γύρη
προς το κατώφλι, να γευθή των Αχαιών τα δώρα,
εις τον Αντίνοον έμεινε και του 'πε· «Δόσε ω φίλε·
των Αχαιών ο ύστερος δεν είς', εξ εναντίας 415

η όψις σου η βασιλική μου δείχνει ότ' είσαι ο πρώτος.
όθεν εσύ καλήτερα παρ' άλλος θε να δώσης
ψωμί, κ' εγώ 'ς τα πέρατα της γης θα σε δοξάζω.

ότι κ' εγώ πανευτυχής 'ς τον κόσμον ήμουν κ' είχα
πάμπλουτο σπίτι και συχνά του πλανωμένου ανθρώπου, 420
όποιος και αν ήταν, έδίδα, και όποιαν και αν είχε ανάγκη.
και δούλους είχ' αμέτρητους και άφθον' αυτά 'που κάμνουν
να καλοζούν οι άνθρωποι και υπέρπλουτοι λογιούνται.
αλλ' όλα μου τ' αφάνισεν η θέλησι του Δία.

με πολυπλάνητους λησταίς μ' εκίνησε να υπάγω 425
'ς την Αίγυπτο, δρόμον μακρύν, όπως εκεί με χάση.

τα ισόπλευρα καράβια μου 'ς του Αιγύπτου το ποτάμι
έστησα· και τότε έλεγα των ποθητών συντρόφων
σιμά 'ς τα πλοία να σταθούν και αυτού να τα φυλάγουν,
και πρόσκοποι ν' αποσταλούν 'ς ταις κορυφαίς τριγύρω. 430
κείνοι απ' αυθάδεια την ορμήν ακούσαν της ψυχής των,

και τους ωραίους έβλαπταν αγρούς των Αιγυπτίων,
παίρναν τα γυναικόπαιδα κ' εφόνευαν τους άνδραις.
κ' ευθύς επήγε τ' άκουσμα 'ς την πόλι τους, κ' εκείνοι,
άμα την βοήν άκουσαν, το χάραμμ' εφανήκαν·

435

και από πεζούς, απ' άλογα, και απ' του χαλκού την λάμψι
όλ' η πεδιάδ' εγέμισε' και ο χαιρεβρόντης Δίας
δείλιασε τους συντρόφους μου, και να σταθή κανένας
δεν τόλμησ', ότι αφανισμός μάς είχε ολούθε ζώσει.

τότε πολλούς μου φόνευσαν μ' ακονισμένη λόγχη,
άλλους μου παίρναν ζωντανούς, ως δούλους να τους έχουν,
κ' εμέ 'ς την Κύπρον έδωκαν, ως έτυχε, του ξένου
του Ιακίδη Δμήτορα, της Κύπρου βασιλέα·
κ' εκείθεν ήλθα τώρα εδώ πολύ βασανισμένος».

440

.
Του απήντησε ο Αντίνοος κ' εφώναξε· «Ποια μοίρα
τούτ' έστειλε το βάσανο, κακήν πληγή του δείπνου;
μακράν απ' το τραπέζι μου, 'ς την μέση στάσ', όπ' είσαι,
μη γρήγορ' εύρης Αίγυπτον άλλην πικρήν και Κύπρο,
καθώς είσ' αδιάντροπος και αυθάδης ψωμοζήτης.
με την αράδα 'ς όλους πας· και αφρόντισ' όλοι δίδουν·
ότι δεν έχουν κρατημόν ή λύπην, αν χαρίζουν
από τα ξέν', αφού πολλά καθένas έχει εμπρός του».

445

450

.
Εσύρθηκε ο πολύγνωμος και απάντησ', ο Οδυσσέας·
«Ωιμένα, με το κάλλος σου όμοιον τον νουν δεν είχες!

αλάτι από το σπίτι σου πτωχός ας μη προσμένη, 455
αφού 'ς την ξένην τράπεζα καθήμενος αρνήθης,
τόσα ενώ χαίρεσαι καλά, χαψιά κ' εμέ να δώσης».

.
Αυτά 'πε και ο Αντίνοος βαρύτερα εχολώθη,
και άγρια κυττώντας είπε του με λόγια πτερωμένα·
«Αχ! τώρα πλέον άβλαπτος μέσ' απ' το μέγαρό μας, 460
καθώς πιστεύω, δεν θα βγης, αφού και μας υβρίζεις».

.
Και, το υπολόδι αρπάζοντας, 'ς του ώμου δεξιού την άκρη
τον κτύπησεν· εστάθη αυτός ως βράχος, και τ' ακόντι
του Αντίνου δεν τον έσεισε ποσώς, αλλά σιωπώντας
την κεφαλήν εκίνησε και ολέθρια μελετούσε· 465
εις το κατώφλι εγύρισε, τ' ολόγεμο δισάκκι
καθίζοντας απόθωσε, και των μνηστήρων είπε·
«Ακούτε με, της δοξαστής βασίλισσας μνηστήρες,
να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει·
όχι δεν έχ' ο άνθρωπος παράπον' ούτε λύπη, 470
αν κτυπηθή μαχόμενος να σώση το δικό του
απ' αρπαγή, τα βώδια του ή τα λευκά του αρνία.
αλλ' εμ' ο Αντίνοος κτύπησε για την σκληρήν κοιλία,
'που των θνητών κακά πολλά δίδ' η καταραμένη.
αλλ' αν θεοί 'ναι των πτωχών, αν Εριννύες είναι, 475
ο χάρος τον Αντίνοον ας εύρη πριν του γάμου».

Του απάντησ' ο Αντίνοος· «Ήσυχα τρώγε, ω ξένε,
καθήμενος, ἢ φύγε αλλού, μη, με την γλώσσα 'πώχεις,
από το χέρι τραβηκτά ἢ από το πόδ' οι νέοι
σε σύρουν εις τα δώματα και σ' απογδάρουν όλον».

480

.

Αυτά 'πε και αγανάκτησαν υπέρμετρα τότε' ὅλοι.
και νέος εἶπε απότολμος· «Κακά 'καμες, χαμένε
Αντίνοε, τον τρισάθλιον πλανήτην να κτυπήσης.
και αν είναι κάποιος των θεών των ουρανοκατοίκων;
με ξένους ομοιόνονται, πολλαῖς μορφαῖς αλλάζουν
οι αθάνατοι, και τριγυρνούν 'ς ταις χώραις των ανθρώπων,
και την αυθάδεια τους θωρούν και την καλονομία».

485

.

Τούτα οι μνηστήρες ἔλεγαν, και αυτός αδιαφορούσε.
το κτύπημα ο Τηλέμαχος μες την καρδιά του αισθάνθη,
και ὁμως χάμου δεν ἔσταξε το δάκρυ, ἀλλά σιωπώντας
την κεφαλὴν ἐκίνησε και ολέθρια μελετούσε. Last bookmark

490

212

.

Και ἄμ' ἄκουσ' ὅτι ἐκτύπησαν 'ς το μέγαρον ἐκείνον
η Πηνελόπ' η φρόνιμη, 'ς το μέσ' εἶπε των δούλων·
«Ὅμοια και σένα ο τοξευτὴς ο Φοῖβος να κτυπήση».
κ' ευθύς τότε η κελλάρισσα της εἶπεν, η Ευρυνόμη·
«Αν πιάσουν η κατάραις μας, τότε' απ' αυτούς κανένα
να ἶδη την καλόθρονην Ἡὼ δεν θα προφθάση».
και η Πηνελόπη η φρόνιμη 'ς ἐκείνην ἀποκρίθη·

495

«Ὅλ' εἰν' ἐχθροί, μητέρα μου, αφοῦ κακὸ μας θέλουν·
ἀλλ' εἰν' ὁ Ἀντίνοος μάλιστα ταῖρι του μαύρου χάρου· 500
'ς το δῶμα ξένος δύστυχος, ὅπως τον βιάζ' ἡ χρεῖα,
γυρίζει καὶ ψωμοζητεῖ, κ' ἰδοῦ του δώσαν ὅλοι
οἱ ἄλλοι καὶ τον φόρτωσαν με δῶρα· ἐκεῖνος μόνος
με το σκαμνὶ τον κτύπησε 'ς του ὤμου δεξιού την ἄκρη».

·
Αὐτὰ 'λεγεν ἀνάμεσα 'ς ταις δούλαις, καθημένη 505
'ς τον θάλαμόν της· κ' ἔτρωγεν ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς.
καὶ αὐτὴ σιμὰ της κάλεσε τον θεῖο χοιροτρόφο·
«Εὐμαίε», τον εἶπεν, «ἀγαθὲ, προσκάλεσε τον ξένον,
εἰδὼ νὰ τον καλοδεχθῶ καὶ νὰ τον ἐρωτήσω,
αν κάπουθ' ἔμαθ' εἰδησι του ἀδάμαστου Ὀδυσσέα, 510
ἢ καὶ αν τον εἶδε· ὅτ' εἰς πολλὰ μέρη θα βγῇκε ὁ ξένος».

·
Καὶ πρὸς αὐτὴν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαίε χοιροτρόφε·
«Νὰ σώλαιναν, βασίλισσα, πρὸς χάριν σου οἱ μνηστήρες,
θα ευφραινόσουν ἀκούοντας τι λέγει αὐτὸ το χεῖλι.
τον εἶχα 'ς την καλύβα μου τρεῖς 'μέραις καὶ τρεῖς νύκταις· 515
τι 'ς ἐμέ πρῶτα ἐπρόσπεσε φευγάτος ἀπ' το πλοῖο,
καὶ ὅμως νὰ εἰπῇ δεν πρόφθασε τὰ πάθη τ' ὅλα ἐκεῖνος
καὶ ὡς θεοδίδακτος αἰδὸς ψάλλει χαριτωμένα
εἰς τους ἀνθρώπους ἄσματα, καὶ ὅλοι, προσηλωμένοι
'ς την ὄψι του, ἀκροάζονται με πόθο το τραγούδι, 520
ὁμοῖα καὶ αὐτὸς ἐμάγευεν ἐμέ 'ς τὰ μέγαρά μου.

και λέγει ότ' είναι πατρικός ξένος του Οδυσσέα,
και ότι 'ς την Κρήτη κατοικεί, του Μίνω την πατρίδα.
κειθ' ήλθ' όπως τον κύλησε τον θλιβερόν η μοίρα,
και βεβαιώνει ότ' άκουσεν ως προς τον Οδυσσέα 525
εδώ σιμά, 'ς την κάρπιμη των Θεσπρωτών την χώρα,
'που ζη και φέρνει θησαυρούς πολλούς εις την πατρίδα».

.
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
«Πήγαινε, κράξε αυτόν εδώ, να τά 'πη όλα εμπρός μου.
και ας παίζουν κείν', είτ' έμπροθεν 'ς την θύρα καθισμένοι 530
ή αυτού μέσα 'ς τα δώματα, αφού καλόκαρδ' είναι.
ότι έχουν όλ' ανέγγικτα 'ς το σπίτι τ' αγαθά τους,
τον σίτον, το γλυκό κρασί· τρέφονται μόν' οι δούλοι·
κ' εκείνοι εδώ 'ς το σπίτι μας ολοκαιρής συχνάζουν,
και βώδια σφάζοντας, αρνιά κ' ερίφια σαρκωμένα, 535
συντρώγουν και το φλογερό κρασί μας καταπίνουν,
χαμένα, και όλα φθείρουν τα· ότι άνδρας δεν υπάρχει,
ως ο Οδυσσέας άλλοτε, το σπίτι αυτό να σώση.
αλλ' αν εις την πατρίδα του γυρίσ' ο Οδυσσέας,
με τον υιόν του εκδίκησι της αδικιάς θα πάρη».

.
Αυτά 'πε, και ο Τηλέμαχος με κρότον επταρμίσθη,
'π' όλο το δώμα εβρόντησε· γέλασ' η Πηνελόπη,
και προς τον Εύμαιον έλεγε με λόγια πετρωμένα·
«Άμε, τον ξένον κάλεσε, και φέρε τον εμπρός μου·

δεν είδες πώς παρμίσθηκε 'ς τα λόγια 'που 'πα ο υιός μου; 545
δηλοί 'π' άσφαλτος θάνατος θε ναύρη τους μνηστήραις
όλους· κανείς τον θάνατον, την μοίρα, δεν θα φύγη.
και άλλο τι ακόμη θα σου ειπώ να το φυλάξει ο νους σου·
αν τον γνωρίσω αληθινόν εις όσα μου διηγείται,
θα τον ενδύσω μ' εύμορφη χλαμύδα και χιτώνα». 550

.
Και άμα τον λόγον άκουσε κινήθη ο χοιροτρόφος,
σιμά του εστάθη κ' είπε του· «Ω ξένε μου πατέρα,
η Πηνελόπ' η φρόνιμη σε προσκαλεί, η μητέρα
του Τηλεμάχου, ότ' η ψυχή, και πικραμένη ως είναι,
την βιάζει ως προς τον άνδρα της κάτι να σ' ερωτήσει. 555
και, αν 'ς όσα ειπής σ' εύρη αληθή, χλαμύδα και χιτώνα
θε να σ' ενδύση, και απ' αυτά μεγάλην έχεις χρεία·
και την κοιλία δύνασαι γύρου ψωμοζητώντας
να βόσκης, και όποιος βούλεται ψωμί θέλει σου δώση».

.
Του απάντησ' ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 560
«Εύμαιε, τα πάντα παρευθύνς μ' αλήθεια θα ιστορούσα
της Πηνελόπης, συνετής του Ικαρίου κόρης·
'ς την δυστυχία σύντροφος τα πάθη αυτού γνωρίζω.
αλλά το πλήθος των κακών μνηστήρων με φοβίζει,
'που την αυθάδεια σήκωσαν ως τ' ουρανού τον θόλο. 565
ότι και τώρα, οπότε αυτός, 'ς το δώμα ενώ γυρνούσα,
μ' εκτύπησε, μ' επλήγωσε, χωρίς κακό να πράξω,

βοηθός μ' οὔτε ο Τηλέμαχος δεν ἔδραμεν οὔτ' ἄλλος.
της Πηνελόπης ἄρα εἰπέ, πολλήν αν κ' ἔχη βία,
να καρτερή 'ς τον θάλαμον ο ἥλιος ως να δύση. 570
τότε ως προς την επιστροφὴν ας μ' ἐρωτᾷ του ἀνδρός της,
και ας με καθίσῃ αὐτοῦ 'ς την στιά· παληὰ ρούχα φοράω,
καθώς το ηξεύρεις, τι 'ς ἐσέ πρῶτον ἰκέτης ἦλθα».

.
Και, ἄμα τον λόγον ἀκουσε, κινήθη ο χοιροτρόφος,
και, το κατώφλι ως πέρασε, τον εἶπε ἡ Πηνελόπη· 575
«Εὐμαιε, δεν τον ἔφερες; τι σκέφθηκε ο πλανήτης;
ἢ κάποιος τον ἐτρόμαξεν, ἢ κ' ἐντροπή τον πῆρε
μέσα 'ς το δῶμα· εἶναι κακός ο ἐντροπαλός πλανήτης».

.
Και προς αὐτὴν ἀπάντησες, ὦ Εὐμαιε χοιροτρόφε·
«Ὅρθά τα λέγει, και καθεὶς θα 'βαζε αὐτό 'ς τον νουν του, 580
μη πάθῃ ἀπ' την ἀποκοτιά των υβριστῶν μνηστήρων.
και λέγει σου να καρτερῆς ο ἥλιος ως να δύσῃ.
και σέ τούτο, βασίλισσα, καλήτερα συμφέρει,
μόνη του ξένου να ομιλῆς, να τον ἀκούῃς μόνη».

.
Και ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη ἀπάντησέ του κ' εἶπε· 585
«Καλὰ του ξένου βλέπει ο νους τι να συμβῇ τυχαίνει·
ὅτι το γένος των θνητῶν ἀνθρώπων ἄλλους ἀνδραῖς
δεν ἔχει αὐθάδεις, ως αὐτοῦς, κ' ἐργάταις ἀνομίας».

Αυτά 'πε· τότ' εγύρισε 'ς το πλήθος των μνηστήρων,
ὅλ' αφού της φανέρωσεν, ο θεῖος χοιροτρόφος. 590
κ' εσίμωσε την κεφαλή, μη τον ακούσουν άλλοι,
του Τηλεμάχου, κ' ἔλεγε· «Θα υπάγω να φυλάξω
τους χοίρους και ὅλα τ' ἄλλα εκεί, το βιο σου και το βιο μου·
ὡς προς τα εδῶ συ φρόντιζε, και πρῶτ', αγαπητέ μου,
τον εαυτό σου φύλαξε, και πρόσεχε μη πάθης· 595
ὅτι πολλοὶ των Αχαιῶν ολέθριαν ἔχουν γνώμη.
αχ! να τους χάση ο βροντητής πριν μας εξολοθρεύσουν».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' εἶπε·
«Πατέρα, ὡς εἶπες, θα γενή· συ φύγ' ἄμ' εσπερώση,
και γύρισ' αὐριο την αυγή, και σφακτά φέρε ωραία· 600
ὡς προς τα εδῶ πρῶτα οι θεοὶ κ' ὕστερα ἐγὼ φροντίζω».

·
Και 'ς το καλὸξυστο σκαμνὶ κάθισε πάλι ἐκεῖνος·
και 'ς το φαγὶ και εἰς το πιτόν ἅμα η ψυχὴ του ευφράνθη,
'ς την χοιρομάνδρα εγύρισε και ἄφησε το παλάτι,
ὅπ' ἦσαν σύνδειπνοι πολλοί· κ' ἐτέρπονταν ἐκεῖνοι 605
εἰς το τραγούδι, 'ς τον χορόν, ὅτ' εἶχε η νύκτα φθάσει.

·
·
·
Ραψῳδία Σ
·

·
·
Ἦλθε αὐτοῦ πάγκοινος πτωχός, 'που ζήτηε 'ς την πόλιν
Ιθάκη, για την λυσσερή κοιλιά του ξακουμένος,
να πιή, να φάγη, αχόρταστος· και δύναμι δεν είχε
ανδρείαν οὔτε, αν και τρανός εφάνταζε 'ς την ὄψι.

Αρναῖον τον ωνόμασεν η σεβαστή μητέρα 5
εκ γενετής· ἀλλ' ἐκραζαν Ἴτρον αὐτόν οἱ νέοι,
ὅτι μηνύματ' ἔφερνε, οπότεν τον προστάζαν.

να διώξη απ' το παλάτι του τον Οδυσσεά 'κείνος
ἦλθε, και ωνειδίζουν αὐτόν με λόγια πτερωμένα·
«Φεύγ' απ' την θύρα, γέροντα, μη και σε ποδοσύρουν» 10
και δεν θωρεῖς πῶς ὅλοι αὐτοῖ 'ς ἐμένα βλεφαρίζουν
για να σε σύρω; ὅμως ἐγὼ το παίρνω 'ς ἐντροπή μου.
ἀλλ' ἄστ', αν δεν ἐπιθυμεῖς 'ς τα χέρια να πιασθούμε».

·
Μ' ἄγριο βλέμμα ο πολὺγνωνος του ἀπάντησε Οδυσσεάς·
«Ἄθλιε, κακό δεν σῶκαμα, λόγον κακόν δε σου 'πα, 15
οὔτε φθονῶ σε και αν πολλὰ σου δώσουν· το κατώφλι
τούτο χωρεῖ κ' ἐμᾶς τους δυο· και αν ἄλλος ἀπὸ ξένα
πράγματα λάβη, μη φθονῆς· εἶσαι, θαρρῶ, πλανήτης,
ὡς εἴμ' ἐγὼ, και απ' τους θεοὺς προσμένουμ' ευτυχίαις.
και εἰς μάχη μη με προκαλῆς πολὺ, μήπως θυμώσω, 20
και, αν κ' εἶμαι, γέρος, μ' αἵματα το στήθος και τα χεῖλη
σου βᾶψω· και ησυχώτερος θε να 'μεν' ἄμα λείψης

αύριον· ότ' η όρεξι, θαρρώ, θα σου περάση
άλλη φορά 'ς το μέγαρο να γύρης του Οδυσσέα».

·
Εχόλωσε και αντείπε του τότε ο πλανήτης Ίρος· 25
«Θε μου, 'γοργά 'που φλυαρεί, 'σαν καμινεύτρα γραία,
τούτος ο χάφτης! ήθελα κακά να τον κτυπήσω
και με τα δυο, και όλα 'ς την γη τα δόντια να του ρίξω,
ωσάν της γρούνας, 'που χαλά χωράφι σιτοφόρο.
τώρα' έλα ζώσου, όλοι μαζί να μας ιδούν και τούτοι 30
να κτυπηθούμε· και πώς συ με νέον θα παλαίσης;»

·
Με τέτοιον άγριον θυμόν, εις ταις υψηλαίς θύραις
έμπροσθεν, κείνοι εμάλοναν, εις το ξυστό κατώφλι.
τους άκουσεν η σεβαστή δύναμι του Αντινόου,
μ' όρεξι χασκογέλασε και των μνηστήρων είπε· 35
«Ω φίλοι, ως τώρα θέαμα παρόμοιο δεν εστάθη·
ξεφάντως, οπ' ο θεός εδώ μας έχει στείλει!
'ς τα χέρια θέλουν να πιασθούν ο ξένος με τον Ίρο·
κ' εμείς να τους συμπλέξουμεν, ω φίλοι, ας μην αργούμε.

·
Είπε, και όλοι πετάχθηκαν γελώντας κ' εσταθήκαν 40
εις τους πτωχούς ολόγυρα τους κακοενδυμένους.
και ο υιός του Ευπειθή Αντίνοος ανάμεσά τους είπε·
«Σ ό,τι θα ειπώ προσέξτε, μνηστήρες ανδρειωμένοι·
εδώ 'ς την στιά γιδοκοιλιαίς στέκονται φυλαμμέναις,

που μ' αίμα ταις γεμίσαμε και πάχος για τον δείπνο. 45
όποιος καλῆτερος φανή, και νικηφόρος ἐβγη,
ας σηκωθῇ και απ' ταις κοιλιαῖς ὅποιαν του ἀρέση ας πάρη.
κ' ἐπειτ' ας τρώγῃ πάντοτε μ' ἐμᾶς, ουδὲ κανέναν
ἄλλον θ' ἀφήσουμε πτωχόν 'ς ἐμᾶς να πλησιάσῃ».

.
Αυτὰ 'π' ο Αντίνοος και ἄρεσε 'ς ὅλους ἐκεῖνου ο λόγος. 50
με δόλον ο πολὺγνῶμος τότε εἶπεν Οδυσσεᾶς·
«Αγαπητοί, δεν γίνεται με νέον να παλαίσῃ
γέρος πολυβασάνιστος· ἀλλὰ με βιάζει τώρα,
για να δαρθῶ ο ταλαίπωρος, η πάγκακη κοιλία,
ἀλλ' ὅλοι σεις ομόσετε 'ς ἐμένα φρικτὸν ὄρκο, 55
βοηθὸς του Ἴρου να μὴ βγῇ κανεῖς να με πατάξῃ
ἄνομα, και ἀποκάτω του να με καταδαμάσῃ».

.
Αυτὰ 'πε και ὅλοι ὠρκίσθησαν ὅπως αὐτὸς ζητοῦσε.
και ἅμα τον ὄρκον ὤμοσαν κ' ἐπρόφεράν τον ὅλον,
εἶπ' ο ἱερός Τηλέμαχος· «Αν ν' ἀποκρούσῃς κείνον, 60
ὦ ξένε, σπρώχνει σε η καρδιά κ' η ἀνδρική ψυχὴ σου,
ἀπὸ τους ἄλλους Αχαιοὺς κανέναν μὴ φοβῆσαι,
τι θα παλαίσῃ με πολλοὺς ὅποιος ἐσὲ κτυπήσῃ.
ξένος μου εἶσαι· οἱ βασιλεῖς 'ς τὴν γνώμῃ μου συντρέχουν,
ο Αντίνοος και ο Ευρύμαχος, ἄνδρες και οἱ δυο με γνῶσιν. 65

.
Εἶπε και ὅλοι ἐσυμφώνησαν· κ' ἐζῶσεν ο Οδυσσεᾶς

τα κρυφά με τα ράκη του, κ' έδειξε τότε ωραία
τρανά μεριά, κ' εφάνηκαν οι ώμ' οι πλατείς, τα στήθη,
και οι δυνατοί βραχίονες· η Αθήν' ήλθε σιμά του
και του ποιμένα των λαών ελάμπρυνε τα μέλη. 70
εθαύμασαν υπέρμετρα τότε οι μνηστήρες όλοι,
κ' εστράφη κάποιος κ' έλεγε κυττώντας τον πλησίον·
«Ο Ίρος Άιρος το κακό, 'που θέλησε, να πάθη·
του γέρου τα παληόρουχα ιδές μερί, 'που κρύβαν!»

·
Αυτά 'πε κ' εταράχθηκε μέσα η καρδιά του Ίρου· 75
αλλά τον ζώσαν στανικώς οι δούλοι και τον φέραν,
'που του 'τρεμαν ολόβολα τα μέλη από τον φόβο.
ο Αντίνοος τον ωνείδισε και του 'πε· «Α! να μη ζούσες,
α! να μην είχες γεννηθή, καμαρωτό βουβάλι,
αφού τούτον τον άνθρωπον φοβείσαι και τρομάζεις, 80
'που οι χρόνοι τον εσύντριψαν και τούτ' η συμφορά του.
αλλά θα σ' είπω φανερά και ο λόγος μου θα γείνη·
αν τούτος ανδρειότερος φανή και σε νικήση,
για την στερηρά σε ρίχνω ευθύς 'ς ολόμαυρο καράβι,
'ς τον βασιλέαν Έχετον, αδικητήν του κόσμου, 85
μύτη και αυτιά μ' αλύπητο μαχαίρι να σου κόψη,
και τα κρυφά σου ανάσπαστα να δώση ωμά των σκύλων».

·
Είπε κ' εκείνος έτρεμε χειρότερα, ως τον φέραν
αυτού 'ς την μέση· τότε οι δυο τα χέρι' ανασηκώσαν,

κ' εσκέφθηκε ο πολύπαθος, ο θεῖος Οδυσσέας, 90
 να τον κτυπήση ὥστε νεκρός 'ς τον τόπο αὐτοῦ να πέση,
 ἢ μ' ἓνα γλυκύ κτύπημα να τον ξαπλώσῃ χάμου,
 κ' ἤρρηκε συμφερότερο γλυκά να τον κτυπήσῃ,
 μη τον νοήσουν οἱ Ἀχαιοί· καὶ ὡς ἀνασηκώθηκαν
 'ς τον δεξιόν ὦμο κτύπησεν ὁ Ἴτρος, καὶ ὁ Οδυσσέας 95
 εἰς το ριζαῦτι, κ' ἔσπασε μέσα τα κόκκαλ' ὅλα,
 καὶ κόκκιν' αἷμ' ἀνάβρυσεν εὐθύς ἀπὸ το στόμα·
 χάμου με βόγγον ἔπεσεν, ἐλάκτισε το χῶμα,
 ἔκρουσε ὁμοῦ τα δόντια του, καὶ οἱ θαυμαστοὶ μνηστήρες
 ἀπὸ τα γέλι' ἀλέθαναν σηκόνοντας τα χέρια. 100
 καὶ μέσ' ἀπὸ το πρόθυρο τον ἔσυρ' ὁ Οδυσσέας
 ἀπ' ἓνα πόδι ὡς τὴν αὐλή, 'ς τὴν θύρα τῆς αἰθούσης,
 καὶ 'ς τῆς αὐλῆς τον ἔγυρε το φράγμα να καθίσῃ,
 ραβδί 'ς το χέρι του 'βαλε, κ' ἐφώναζεν ἐκείνου·
 «Κάθου αὐτοῦ τώρα, τῶν σκυλιῶν καὶ χοίρων να 'σαι διώκτης, 105
 καὶ ὄχι να ἦσαι τῶν πτωχῶν καὶ ξένων ἐπιστάτης,
 ἐλεεινέ, μήπως κακὸ χειρότερο ἀπολαύσης».

.
 Εἶπε, τ' ἀχρεῖο κρέμασε 'ς τον ὦμο του δισάκκι
 ολότρυπο, κ' εἶχε χοντρό σχοινὶ να το βαστάῃ,
 καὶ 'ς το κατώφλι ἐγύρισε κ' ἐκάθισε· κ' ἐκεῖνοι 110
 γελώντας πάλιν ἐμπαιναν καὶ τον περιχαιρόνταν·
 «Ὁ Δίας καὶ ὅλ' οἱ ἀθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,
 ὅ,τι πλειότερο ποθεῖς, ὅ,τ' ἡ ψυχὴ σου θέλει,

ἔπου τούτον τον ἀχόρταγον ἔς την πόλι να ζητεῦη
ἐπαυσεσ· ὅτι ἔς την στερηά θε να σταλή με πλοίο 115
ἔς τον βασιλέαν Ἐχετον, ἀδικητήν του κόσμου».
Εἶπαν, κ' ἐχάρη ἔς την ευχήν ο θεῖος Οδυσσεάς.
ο Αντίνοος τότε μιαν τρανή κοιλιά του ἔβαλ' ἐμπρός του
με πάχος κ' αἷμα ολόγεμην· ο Αμφίνομος ἐπῆρε
ἀπ' το κανίστρι δυο ψωμιά και ἀπόθωσέ τα ἐμπρός του, 120
και με ποτήρι ολόχρυσο τον χαιρετούσε κ' εἶπε·
«Ἐένε πατέρα, χαίρε μου· καλαῖς να ἰδῆς ἡμέραις
καν εἰς το ἐξῆς· τώρα πολλά σε βασανίζουν πάθη».

·
Και ἀπάντησε ο πολὺγνώμος ἔς ἐκείνον Οδυσσεάς·
«Αμφίνομε, μου φαίνεσαι με γνώσι προικισμένος· 125
και του πατρός σου την καλήν την φήμην ἔχω ἀκούσει,
πὼς μέγας ἦταν και ἀγαθός ο Νίσος Δουλιχέας.
υἱός ἐκείνου λέγεσαι και ἄνδρας καλός ομοιάξεις·
ὅθεν και λόγον θα σου εἰπῶ, να τον φυλάξῃ ο νους σου.
ἀπ' ὅλα ἐκεῖν', ὅσα ἔς την γῆ κινούνται και ἀναπνέουν, 130
του ἀνθρώπ' οὐτιδανώτερο κανένα η γῆ δεν τρέφει·
ὅσο τα ἥλατα κρατοῦν, κ' οἱ ἀθάνατοι ευτυχίαις
του δίδουν, λέγει ὅτι ποτέ κακὸ δεν θα τον εὕρῃ·
ἀλλ' ὅτε οἱ μάκαρες θεοὶ και λυπηρά του δώσουν,
τότε και ἀθέλητα η καρδιά πάλι βαστά κ' ἐκεῖνα. 135
ὅτι ταιριάζει των θνητῶν ο νους με την ἡμέρα,
οποῖαν στέλνει των θεῶν και ἀνθρώπων ο πατέρας.

ὅτι κ' ἐγὼ πανευτυχῆς θε να 'μουν εἰς τον κόσμον,
ἀλλὰ πολλ' ἄνομι' ἐπραξα, 'ς την δύνامي μου αυθάδης,
θαρρώντας 'ς τον πατέρα μου και 'ς τους αυτάδελφους μου. 140
ὅθεν κανένας τ' ἄδικο ποτέ να μη θελήση,
ἀλλὰ τα δῶρ' ας χαίρεται σιγά των αθανάτων·
ὡς βλέπω ἐδῶ πόσ' ἄνομα τολμοῦν τούτ' οἱ μνηστήρες,
και καταλύουν τα κτήματα και την γυναίκα υβρίζουν
του ανδρός, 'που ἀπὸ τους ποθητούς μακράν και ἀπ 'την πατρίδα, 145
θαρρῶ, δεν θα μείνη πολὺ· κ' ἐγγὺς εἶν'. ἀλλὰ σένα
θεὸς ἀν πάρη σπῖτι σου, να μην τον ἀντικρύσης,
την ὥρα, οπου 'ς την ποθητὴν πατρίδα ἐκείνος θα 'λθῃ.
ὅτι, ἅμα ἐδῶ 'ς το μέγαρο πατήση, δεν πιστεύω
ἀναίμακτα να χωρισθοῦν ἐκείνος και οἱ μνηστήρες». 150

·
Αυτὰ 'πε, και ἀφοῦ σπόνδισε, το ευφραντικό κρασί του
ἐπιε, και πάλι ἐγχείρισε του βασιληά την κούπα.
τούτος 'ς το δῶμα ἐβάδιζε με κεφαλὴν σκυμμένην
περίλυπος, ὅτι κακὸ προμάντευε ἡ ψυχὴ του·
τον χάρο ἀλλὰ δεν ξέφυγεν, ὅτι και αὐτὸν ἡ Αθήνη 155
'ς του Τηλεμάχου ὑπόταξε το φονικό κοντάρι·
και πάλ' ἦλθε κ' ἐκάθισε 'ς τον θρόνον 'που 'χε ἀφήσει.

·
Τότε της ἐβάλε 'ς τον νουν ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη,
της Πηνελόπης φρόνιμης του Ἰκαρίου κόρης,
εἰς τους μνηστήραις να φανή, 'ς τον πόθο τους αἶρα 160

να δώση μεγαλύτερον, και σεβαστή να γείνη
'ς τον άνδρα της και τον υιόν, καλήτερ' από πρώτα.
κ' έκαμε γέλοιον άκαιρο κ' είπε της Ευρυνόμης·
«Θέλ' η ψυχή μου ό,τι ποτέ δεν θέλῃς, Ευρυνόμη,
εις τους μνηστήραις να φανώ, και ως είναι μισητοί μου· 165
και λόγον χρήσιμον να ειπώ τον τέκνου μου εποθούσα.
να μη σιμόνη πάντοτε τους προπετείς μνηστήραις·
εκείνοι λέγουν εύμορφα και ολέθρια κρύβει ο νους των».

·
Απάντησε η κελλάρισσα 'ς εκείνην, η Ευρυνόμη·
«Τέκνον, ωμίλησες ορθά και λάθος δεν ευρίσκω· 170
άμε του τέκνου σου να ειπής τον λόγον, μην τον κρύψης,
αφού λούσης το σώμα σου, την όψι σου αφού χρίσης,
όχι μ' αυτό το πρόσωπο 'ς τα δάκρυα μαραμμένο·
πήγαινε, και ατελεύτητα να κλαίης δεν συμφέρει,
τώρα 'π' ο υιός σου ανδρώθηκε, 'που των θεών ευχόσουν 175
τόσο θερμά να τον ιδής τα γένεια να φυτρώση».

·
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνην αποκρίθη·
«Αχ! Ευρυνόμη, αν και για μέ πονεί σε, μη μου λέγης
να λούσω εγώ το σώμα μου, την όψι μου να χρίσω·
οι ολυμποκάτοικοι θεοί τα κάλλη μου αφανίσαν. 180
απ' ότ' εκείνος έφυγε μέσα 'ς τα κοίλα πλοία.
της Αυτονόης τώρα ειπέ και της Ιπποδαμείας,
να 'λθουν 'ς εμέ, 'ς το μέγαρο σιμά μου να ταις έχω·

ὅτι να υπάγω εντρέπομαι 'ς τους ἀνδραῖς μέσα μόνη».

Αυτὰ 'πε και το μέγαρον ἐδιάβηκεν η γραιά.

185

να παραγγείλῃ ογλήγορα των γυναικῶν να φθάσουν.

Τότ' ἄλλο εφεύρεν η θεά, η γλαυκοματά' Αθήνη·

ὑπνον γλυκόν της ἔχυσε, και η κόρη του Ικαρίου

πλάγιασε, αποκοιμήθηκε, κ' οι αρμοί της ελυθήκαν.

εις τον κλιντήρα· και η θεά δώρ' ἀφθαρτα, η μεγάλη,

190

της ἔδιδ', ὥστ' οι Αχαιοὶ να την περιθαυμάσουν.

μ' αμβρόσιο χρίσμα ἐλάμπρυνε τ' ωραίο πρόσωπό της,

μ' αὐτό 'που η καλοστέφανη αλείφεται Αφροδίτη,

ὅταν 'ς τον πρόσχαρο χορό θε να 'μψη των χαρίτων.

την ἔκαμε υψηλότερη, τρανώτερη 'ς την ὄψι.

195

και ἀπὸ σχιστόν ἐλέφαντα λευκότερην ἀκόμῃ.

και τοῦτ' ἄμ' ἐκάμ' η θεά, κείθ' ἐφυγε, η μεγάλη.

ἐφθασαν ἀπ' το μέγαρον η λευκοχέραις κόραις,

και ἀπ' την φωνή τους ἀφησεν αὐτήν ο γλυκός ὕπνος·

ἐτριψε με τα χέρια της το πρόσωπό της κ' εἶπε·

200

«Ὑπνος 'που μ' ἤυρε μαλακός την αναστεναγμένη!

μαλακόν θάνατον ἐδὼ να μῶδιδε η παρθένα

Ἄρτεμις, να μη τήκεται 'ς τους θρήνους η ζωή μου,

ενὼ ποθῶ ταις ἀρεταῖς οπ' ἦταν στολισμένος

ο ἀγαπητός μου σύντροφος, των Αχαιῶν ο πρῶτος».

205

Εἶπε και ἀπό τα υπέρλαμπρα τ' ἀνώγια αὐτὴ κατέβη.
 μόνη ὄχι· δύο θεράπαιναις σιμὰ την συνωδεύαν·
 και ὡς ἐφθασεν ἡ αταίριαστη γυναῖκα εἰς τοὺς μνηστήραις,
 τῆς καλοκάμωτης σκεπῆς σιμὰ 'ς τον στῦλο εστάθη
 'ς την ὄψι ἀντισηκόνοντας τα μαλακὰ μαντήλια· 210
 κ' ἐδώθε τῆς θεράπαινα ἐστήθη και ἄλλη ἐκεῖθε.
 κ' ἐκεῖνοι ὀλιγοψύχησαν, και ἀπ' ἔρωτα ἡ ψυχὴ τοὺς
 ἐπιάσθη και ὅλοι εὐχήθηκαν σιμὰ τῆς να πλαγιάσουν.
 και αὐτ' εἶπε 'ς τον Τηλέμαχον, τον ποθητόν υἱόν τῆς·
 «Σου 'φυγε ο νους, Τηλέμαχε· σκέψι ποσῶς δεν ἔχεις· 215
 παιδ' ἦσουν και πλείότερα τεχνάσματ' εἶχε ο νους σου.
 και τῶρ' ὅτ' ἐμεγάλωσες και παλληκάρι ἐγίνης,
 και ὅποιος ἰδῇ τ' ἀνάστημα και τὴν καλὴ θωριὰ σου,
 και ἀν δεν σε ξεύρη, θα σε εἰπῇ γέννημ' ἀνδρός μεγάλου,
 ὀρθὸν δεν ἔχεις πλειὰ τον νου, σκέψι δεν ἔχεις πλέον. 220
 ἰδοὺ πῶς εἰς το σπῖτι μας το ἔργο κείνο ἐπράχθη,
 'π' ἀφησες να κακουργηθῇ τούτος ἐμπρὸς σου ο ξένος·
 πῶς τῶρ', ἀν εἰς τὴν σκέπη μας τύχη να μένη ξένος,
 και ἀπ' ὅμοια κακοποιήσι σκληρὴ συμβῇ να πάθῃ;
 τὴν ἐντροπὴ και τ' ὄνειδος συ θα 'χῃς ἀπ' τον κόσμον». 225

.
 Και ο συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ τῆς κ' εἶπε·
 «Μητέρα μου, ὅτι ὀργίζεσαι γιὰ τούτα, δεν σε ψέγω·
 ὅλα ἐγὼ μέσα αἰσθάνομαι, διακρίνω το καθένα,
 και το καλὸ και το κακὸ· και πλειὰ μωρὸ δεν εἶμαι·

αλλά 'ς όλα δεν δύναμαι ν' αποφασίσ' ως πρέπει· 230

ὅτι μου φέρουν ταραχὴν ἐδώθ' ἐκείθεν ὅλοι
τούτοι 'ς το πλάγι μου οἱ κακοί, κ' ἐγὼ βοηθοὺς δεν ἔχω.

ὁμως δεν βγήκε, ὡς ἤθελαν, του ξένου καὶ του Ἴρου
ἡ μάχη, ἀλλ' ἀνδρειότερος του Ἴρου ἐδείχθη ὁ ξένος.

Δία πατέρα, καὶ Ἀθηνά, καὶ Ἀπόλλων', ἀχ! ὁμοίως 235

να 'βλεπα ἐδῶ 'ς το σπῖτι μας ἀμέσως τοὺς μνηστήραις
ταῖς κεφαλαῖς τοὺς να κρεμοῦν, πεσμένοι ἄλλοι 'ς το δῶμα,

ἄλλοι 'ς το γύρο τῆς αὐλῆς, κοντά να ξεψυχήσουν,
ὡς τῶρ' ὁ Ἴρος κάθετα κει 'ς τῆς αὐλῆς τὴν θύρα,

τὴν κεφαλὴν του σείοντας, ὡς κάμνει ὁ μεθυσμένος· 240

καὶ ὀρθὸς 'ς τα πόδια να σταθῇ δεν δύναται ἢ να γύρη
'ς τὴν ἔρμη κατοικιά του, κοντά να ξεψυχήσῃ».

.

Τοὺς λόγους τούτους ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τοὺς.

καὶ ὠμίλησεν ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης κ' εἶπε·

«ὦ Πηνελόπη φρόνιμη τοῦ Ἰκαρίου κόρη, 245

ἀν οἱ Ἀχαιοί, 'που κατοικοῦν 'ς το Ἰάσιον Ἄργος, ὅλοι

σ' ἔβλεπαν, αὐριο το πρωῒ πλείότεροι μνηστήρες

ἐδῶ θα συμποσίαζαν, ὅτ' εἶσαι ἀπ' ὅλαις πρώτῃ

'ς το κάλλος καὶ 'ς τ' ἀνάστημα καὶ 'ς ταις ἀκέρηαις φρέναις».

.

Καὶ ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη 'ς ἐκείνον ἀποκρίθη· 250

«Εὐρύμαχε, τα δῶρα μου, το κάλλος καὶ το σῶμα,

οἱ ἀθάνατοι μου ἀφάνισαν ἀπ' ὅτε 'ς τὴν Τρωάδα

με τους Αργείους έπλευσεν ο άνδρας μου Οδυσσέας.
 αχ! την ζωή μου αν έρχονταν να θεραπεύη εκείνος,
 και η δόξα μου θε ν' αύξαινε και θα 'σαν όλα ωραία. 255
 τώρ' έχω λύπη, τι πολλά μώδωκε λάθ' η μοίρα.
 ωιμέ, την ώρα 'π' άφινε την ποθητήν πατρίδα,
 το χέρι εκείνος μου 'πιασε με το δεξι του κ' είπε·
 γυνή μου, δεν στοχάζομαι πώς άβλαπτοι απ' την Τροία
 οι ευκνήμιδες οι Αχαιοί θε να γυρίσουν όλοι· 260
 ότι ανδρειωμένοι λέγονται πολεμισταίς και οι Τρώες,
 'ς τ' ακόντι και 'ς το τόξευμα· και ακόμ' είναι αναβάταις
 εις τ' ανεμόποδ' άλογα· και τούτοι αποφασίζουν
 ογλήγορα τον όμοιον αγώνα του πολέμου·
 όθεν δεν ξεύρ' αν ο θεός μ' αφήσ' ή αυτού θα πέσω 265
 'ς την Τροίαν και ως προς όλα εδώ συ θα 'χης την φροντίδα.
 'ς τα μέγαρά μου τους γονείς να μου περιποιήσαι
 'σαν τώρα και καλήτερα, όσ' είμ' εγώ 'ς τα ξένα·
 και όταν ιδής το πρόσωπο του υιού μας να γενειάση,
 τότε άφησε το σπίτι σου και άνδρ' όποιον θέλης πάρε. 270
 εκείνος τούτα μου 'λεγε, και όλα θα γείνουν τώρα·
 θα 'λθη ποτέ του μισητού γάμου 'ς εμένα η νύκτα,
 την έρμη, οπού μ' αφαίρεσε κάθε χαράν ο Δίας.
 και πάλιν άλλος την καρδιά φρικτός μου θλίβει πόνος·
 ως τώρα δεν ήταν αυτός ο τρόπος των μνηστήρων. 275
 οπόταν νέαν ευγενή πατρός πλουσίου κόρη
 θέλουν, και συνερίζονται ποιος να την πάρη νύμφη,

βώδια και αρνία διαλεκτά δικά τους φέρουν, γεύμα
της κόρης εις τους συγγενείς, και δίδουν λαμπρά δώρα·
ὅχ', οι μνηστήρες χάρισμα το ξένο βιο δεν τρώγουν». 280

·
Αυτά 'πε, και ο πολύπαθος εχάρηκε Οδυσσέας,
ὅτι να πάρη επάσχιζε τα δώρα τους, κ' εκείνους
με λόγια μάγευε γλυκά και ἄλλ' ἔτρεφ' η καρδιά της,
Και ο υιὸς του Ευπείθη Αντίνοος απάντησέ της κ' εἶπε·
«ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, του Ικαρίου κόρη, 285
των Αχαιῶν ὅποιος ἐδῶ θέλη να φέρη δώρα,
δέξου τα· δεν εἶναι καλὸ χαρίσματα ν' αρνήσαι·
κ' εμεῖς δεν πάμε 'ς τους αγρούς ἢ αλλοῦ πριν ἄνδρα πάρης
τον αξιολογώτερον των Αχαιῶν μνηστήρων».

·
Αυτά 'π' ο Αντίνοος, και ἄρσεε 'ς ὅλους εκείνου ο λόγος· 290
κ' ἔστειλε κήρυκα ο καθείς τα δῶρ' αὐτοῦ να φέρη.
του Αντίνου λέπλον ἔφερε πανεύμορφον μεγάλον,
και πλουμιστόν και δώδεκα χρυσαῖς εἶχε περόναις,
'που 'ς τα θηλύκια ἀγκυστρῶτά εταίριαζαν ωραία.
και του Ευρυμάχου τεχνικὴν ἔφερεν αλυσίδα 295
χρυσή, πλεγμένη μ' ἤλεκτρα, κ' εἶχε του ηλιοῦ την λάμψη.
και οι δούλοι του Ευρυμέδοντα δυο σκολαρίκια φέραν
τριόφθαλμα, πολύτεχνα, 'π' ἀστραπταν ὅλα χάρι.
και απ' του Πεισάνδρου βασιληᾷ Πολυκτορίδῃ εφέραν
λαμπρὴν κουλλοῦρα του λαιμοῦ, στολίδι ζηλεμμένο. 300

ὅμοια καθεῖς των Αχαιῶν λαμπρόν ἔφερε δῶρο.

.

Κατόλ' η ασύγκριτη γυνή 'ς τ' ανώγια της ανέβη,
και η κόραις με τα υπέρλαμπρα τα δῶρ' ακολουθοῦσαν,
πάλιν εκείνοι 'ς τον χορό και 'ς το τερπνὸ τραγοῦδι
γύρισαν, κ' ἐξεφάντοναν, το εσπέρας ως να φθάση. 305

και ἀκόμη ως ἐξεφάντοναν το μαῦρο εσπέρας ἦλθε.
ευθύς τρεις ἔσταιναν φανούς 'ς το μέγαρο να φέγγουν,
κ' ἔβαλαν ξύλ' ηλιόκαυτα, νεόσχιστα, τριγύρω,
δαδιά κατόπιν ἔσμιγαν κ' ἐμψύχοναν την φλόγα
η δούλαις τότε αραδικῶς του ἀδάμαστου Οδυσσέα. 310

και ο διογενὴς πολὺγνωνμος ἐστράφηκε Οδυσσέας
'ς αὐταῖς τότε και ὠμίλησεν «ὦ δούλαις του κυρίου,
του Οδυσσέα, 'που καιροὺς λείπει μακρὰ 'ς τα ξένα,
της σεβαστῆς βασιλίσσας πηγαίνετε 'ς το δῶμα,
και αὐτοῦ την ρόκα στρήφετε σιμὰ της, καθισμέναις 315
'ς το μέγαρον, ἢ γνέθετε, να χαίρεται κ' ἐκείνη.

και 'ς αὐτοὺς ὅλους 'που 'ναι δω θα 'μαι ἀρκετὸς να φέγγω·
και ἀκόμη αν την καλόθρονην Ἡὼ θα περιμεῖνουν,
δεν θα δειλιάσ', ὅτι πολὺ τον κόπον υπομένω».

.

Εἶπε, και αὐταῖς ἐγέλασαν, κ' ἐβλεπε η μια την ἄλλη, 320
και ἄσχημα η καλοπρόσωπη τον ὕβρισε Μελάνθω,
ὅπ' ο Δολίος γέννησε, και ἀνάστησε ως παιδί της
η Πηνελόπη και ἀρεστὰ παιγνίδια της ἐδώρει·

την Πηνελόπη μ' όλ' αυτά ποσώς δεν συμπονούσε,
αλλά με τον Ευρύμαχον έσμιγ' ερωτεμμένη. 325

εκείνη τότε ωνείδισε πικρά τον Οδυσσέα·
«Άθλιε ξέν', ανόητος, ξεμυαλισμένος είσαι·
εις εργαστήρι χαλκουργού δεν πας να ξενυκτήσης
ή και εις χωνάκι, μόν' εδώ μωρολογείς με θάρρος
'ς άνδραιοι πολλούς ανάμεσα και δεν σε πάνει φόβος. 330
ή το κρασί σ' εμώρανεν, ή πάντοτ' είναι ο νους σου
ωο είναι τώρα, και γι' αυτό λόγια πετάο χαμένα.
ή επαίρεο' ότi ενίκηοο τον ψωμοζήτην Ίρου;
κύντα μην άλλοο σηκωθή καλήτεροο του Ίρου,
και με τα χέρια τ' ανδρικό το καύνκαλο οού σπάοη, 335
και από το δώμα διώοη οο 'ο το αίμα βουτημένοο».

·
Μ' άγριο βλέμμα ο πολύνγνωμοο απάντηο' Οδυοοοέας·
'Όλα θα υπάγω να τα ειπώ του Τηλεμάχοο, οκύλλα
κακόγλωοοη, για να 'λθη εδώ τετάρτια να οο κάμη».

·
Μ' αυτά τα λόγια δείλιαοεν εκείνοο ταιο γυναίκαιο· 340
τουο κόπηκαν τα ήπατα, 'ο τα δώματα εοκορπίοαν
τρέμονταο, ότi επίοτευαν πωο την αλήθειαν είπε.
και 'ο τουο φανούο, οπ' έκαίαν, ορθόο έμεν' εκείνοο
να φέγγη, και όλουο έβλεπε 'ο το πρόοωπ', αλλ' ο νουο του
άλλα κινούο', οπ' άπρακτα κατόπι δεν εμείναν. 345

Αλλ' η Αθηνά δεν άφινε τουο ανδρικόο μνηοτήραιο

απ' τους πικρούς ονειδισμούς να παύσουν, όπως κάμη
του Οδυσσέα πλειά βαθεία να 'μνη 'ς τα σπλάγχα ο πόνος.
κ' επείραζεν ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου,
τον Οδυσσέα πρῶτ' αυτός, για να γελούν οι φίλοι· 350
«Προσέξετε, της θαυμαστής βασίλισσας μνηστήρες,
να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει.
θεόθεν ήλθ' ο άνθρωπος 'ς το δώμα του Οδυσσέα·
κύττ', όπως λάμπουν τα δαδιά και η κεφαλή του λάμπει,
ότι μεγάλην ή μικρή τρίχα δεν έχει μία». 355

·
Και αμέσως προς την πορθητήν ωμίλησε Οδυσσέα·
«Θα ' θελες, ξένε, αν σ' έπαιρνα, εργάτης μου να γείνης
εις κάποιαν άκρην εξοχής, και θα 'χης τον μισθό σου,
λίθους να φέρης για φραγμό και δένδρα να φυτεύης·
αυτού τροφή θα σου 'διδα ποτέ να μη σου λείπη, 360
και θα 'χες τα ενδύματα και τα υποδήματά σου.
αλλά τώρα κακόμαθες, να εργάζεσαι δεν θέλεις,
αλλά σ' αρέγει ελεεινά να σέρνεσαι 'ς την πόλι,
να βόσκης με την διακονιά την λαίμαργη κοιλία».

·
Απάντησε ο πολύγνωνμος 'ς εκείνον Οδυσσέας· 365
«Ήθελ' αγώνα, Ευρύμαχε, του κόπου εμείς οι δύο
να είχαμε, την άνοιξι, 'που 'ναι μεγάλ' η ημέρα,
'ς την χλόη· να κρατούσα εγώ καλόγυρτο δρεπάνι,
παρόμοιο να κρατής εσύ, 'ς το έργο να φανούμε,

ως να βραδιάση νηστικοί και να μη λείπ' η χλόη. 370

ή να οδηγήσω αν μ' έβαζαν δυο βώδια πρώτα μόνος,
λαμπρά, μεγάλα, και τα δυο χορτάτα εις το γρασίδι,
ομήλικά, ισοδύναμα, και αδάμαστα θηρία,
και ο σβώλος 'ς το τετράπλεθρο να πέφτη εμπρός 'ς τ' αλέτρι,
θα μ' έβλεπες πώς θα 'σχιζα τ' αυλάκι απ' άκρ' εις άκρη. 375

και αν κάπουθε μας σήκονε πολέμου αρχήν ο Δίας
σήμερα, κ' είχ' ασπίδα εγώ, και λόγχαις δυο κρατούσα,
και ολόχαλκο περίκρανον αρμόδιο 'ς το κεφάλι,
μες τους προμάχους θα 'βλεπες εγώ να ορμήσω πρώτος,
και πλέον δεν θα ωνείδιζες εμέ για την κοιλία. 380

αλλ' υβριστής είσαι πολύ και άπονος είναι ο νους σου·
και οπ' είσαι μέγας άνθρωπος και δυνατός λογιάζεις,
ότι συναναστρέφesai μ' ολίγους και όχι ανδρείους·
αλλ' αν εις την πατρίδα του γυρίσ' ο Οδυσσέας,
η πύλαις, αν κ' είναι πλατειαίς, θα στενωθούν εμπρός σου, 385
ενώ μέσ' απ' το πρόθυρο θα πεταχθής 'ς τον δρόμο».

.
Αυτά 'πε και ο Ευρύμαχος βαρύτερα εχολώθη,
και άγρια κυττώντας είπε του με λόγια πτερωμένα·
«Άθλιε, θα πάθης απ' εμέ γι' αυτά 'που λέγεις τώρα
'ς άνδραις πολλούς ανάμεσα και δε σεν πιάνει φόβος. 390

ή το κρασί σ' εμώρανε ή πάντοτ' είναι ο νους σου
ως είναι τώρα, και γι' αυτό λόγια πετάς χαμένα.
ή επαίρεσ' ότι ενίκησες τον ψωμοζήτην Ίτρο;»

.
 Αυτά 'πε, και άδραξε σκαμνί· και τότε από τον φόβο
 προς του Αμφινόμου εκάθισε τα γόνατ' ο Οδυσσέας· 395
 εκτύπησεν ο Ευρύμαχος του κεραστή το χέρι
 το δεξιό· και, ως έπεσεν, εβόμβησε ο προχύτης,
 και αυτός βογγώντας έπεσεν ανάσκελα 'ς το χώμα.
 και 'ς τα ισκιωμένα μέγαρα οι μνηστήρες θορυβήσαν,
 και απ' αυτούς κάποιος έλεγε κυττώντας τον πλησίον· 400
 «Να' χε χαθή 'ς την ερημιά πριν εδώ φθάση ο ξένος·
 ιδού, πώς μας ετάραξε· τώρα για ψωμοζήταις
 φιλονεικίας έχουμε, και της καλής τραπέζης
 χάθ' η γλυκάδα 'ς το εξής, αφού νικούν τ' αχρεία».

.
 Και ο σεβαστός Τηλέμαχος τότε είπε μεταξύ τους· 405
 «Ελεεινοί, φρενιάζετε· και την καρδιά σας ήδη
 το φαγολότι ενίκησε· κάποιος θεός σας σπρώχνει.
 τώρα, 'που εκαλοφάγετε, 'ς το σπίτι του ο καθένας,
 αν θέλη, ας πα να κοιμηθή, δεν διώχνω εγώ κανέναν»,

.
 Αυτά 'πε, και όλοι εδάγκασαν τα χείλη τους εκείνοι· 410
 θαυμάζαν τον Τηλέμαχον πως θαρρετά 'μιλούσε.
 και άρχισεν ο Αμφίνομος λαμπρός υιός του Νίσου
 του Αρητιάδη βασιληά, και ανάμεσόν τους είπε·
 «Ω φίλοι, οπόταν ειπωθή λόγος ορθός, δεν πρέπει
 ενάντια να λογομαχή κανείς ή να θυμόνη. 415

τον ξένον μην υβρίζετε μήτε κανέναν άλλον
των δούλων εις τα δώματα του θείου Οδυσσέα.
αλλ' ας αρχίση ο κεραστής, και άμα η σπονδή τελειώση
θα υπάγουμε 'ς τα σπίτια μας να κοιμηθούμε όλοι.
τον ξένον ας αφήσουμε 'ς το δώμα του Οδυσσέα·
ικέτην ο Τηλέμαχος τον έχει και ας φροντίζει».

420

.
Είπε και ο λόγος αρεστός 'ς όλους αυτούς εφάνη.
και ο Μούλιος ήρωας, κήρυκας, Δουλίχιος, του Αμφινόμου
θεράποντας, συγκέρασε τότε 'ς αυτούς κρατήρα,
και 'ς όλους γύρω εμοίρασε· και αφού των αθανάτων
σπόνδισαν, τότε το κρασί, γλυκό 'σαν μέλι, επίναν,
και, αφού σπονδίσαν κ' έπιαν όσ' ήθελε η ψυχή τους,
κίνησαν προς τα σπίτια τους να κοιμηθή καθένας.

425

ΤΕΛΟΣ Γ' ΤΟΜΟΥ

Note: The tonic system has been changed from polytonic to monotonic.

A few corrections on typing mistakes have been included within brackets.

Σημείωση: Ο τονισμός έχει αλλάξει από πολυτονικό σε μονοτονικό.
Μερικές

τυπογραφικές διορθώσεις σημειώνονται με [].

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

ΤΟΜΟΣ Δ

ΡΑΨΩΔΙΑ Τ-Ω

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

Ραψωδία Τ

Αλλ' ἔμενε 'ς το μέγαρον ο θεῖος Οδυσσεάς,
και των μνηστήρων ὄλεθρο να εὖρη ἐζήτα ο νους του
με την Αθήνη, κ' εἶπ' ευθύς γοργά του Τηλεμάχου·
«Ἀνάγκ' εἶναι, Τηλέμαχε, να θέσης τ' ἄρματ' ὅλα
μέσα· κατόπι πλάνεσε με λόγια τους μνηστήραις,
ὅταν, ἐνῶ τ' ἀναζητοῦν, για κείνα σ' ἐξετάσουν·
θα εἰπής· τα πῆρ' ἀπ' τον καπνόν, ὅτι δεν ἦσαν πλέον
ὡς ο Οδυσσεάς τ' ἄφινε πρὶν λάγη 'ς την Τρώαδα,

5

και, ως 'πώφθαν' ἄχνα της φωτιάς, την πρώτη λάμψη χάσαν·
και ἄλλο τι μεγαλήτερο θεός 'ς τον νου μου βάζει· 10
μήπως σας φέρ' εις ἐρίδα, και κτυπηθήτε, η μέθη,
και το τραπέζι ατιμασθή με αίμα κ' η μνηστεία·
'ς τον εαυτό του ο σίδηρος σέρνει τον ἄνδρα μόνος».

·
Αυτά 'πε· και ἄκουσ' ο υἱός τον ποθητόν πατέρα,
και την βυζάστρα κάλεσεν Ευρύκλεια και της εἶπε· 15
«Ταις κόραις, μάννα, κράτει μου 'ς τα μέγαρ', ως να θέσω
τα πατρικά μου τ' ἄρματα 'ς τον θάλαμο, τα ωραία·
μου τ' αφανίζ' ὅλα ο καπνός 'ς το σπίτι αμελημένα,
αφού λείπει ο πατέρας μου· κ' ἐγὼ μικρός τότ' ἤμουν·
θα τα φυλάξω τώρα ἐκεῖ 'που λάμπα δεν θα φθάση». 20

·
Η Ευρύκλεια τότε ἀπάντησεν η αγαπητή βυζάστρα·
«Ἄμποτ', υἱέ μου, ν' ἀρχίζες με πόθο και με γνώσι
το σπίτι να επιμεληθῆς και να τηράς το βιο σου.
αλλά ποια τώρα θα 'λθ', εἰπέ, κοντά σου φως να φέρη;
και η δούλαις, 'που θα σοῦ 'φεγγαν, να βγουν δεν ταις αφίνεις». 25

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος ἐκείνης ἀποκρίθη·
«Τούτος ο ξένος· ὅτι ἀργός δεν συγχωρῶ να μένη
'ς το σπίτι μ' ὅποιος τρέφεται και ἀπό τα ξέν' αν ἦλθε».

·
Αυτά 'πε κείνος, και ἅπτερος 'ς αὐτήν εἰπώθη ο λόγος,

και τα θυρόφυλλ' ἐκλείσε των υψηλών μεγάρων. 30

τότ' ο Οδυσσέας και ο λαμπρός υιός του κινηθήκαν,
κ' ἔφερναν μέσα κόρυθαις, ομφαλωταῖς ασπίδαις,
μυτεραῖς λόγχαις· κ' ἐμπροσθε χρυσόν κρατοῦσε λύχον
κ' ἐμόρφον' ωραιότατο φως η Παλλάδ' Αθήνη.

τότ' εἶπεν ο Τηλέμαχος ἔξαφνα του πατρός του· 35

«Θαῦμ' εἶναι αὐτό, πατέρα μου, μέγα, 'που βλέπ' ἐμπρός μου·
οι τοῖχοι, τα μεσόστυλα τα ωραία, των μεγάρων,
τα πατερά τα ελάτινα, κ' οι στύλοι οπ' αναβαίνουν,
'ς τα μάτια μ' ὅλα φανερά φλογώδη λάμπιν ἔχουν·
εἶν' ἐδῶ κάποιος των θεῶν των ουρανοκατοίκων».

40

.

Σ' ἐκείνον ο πολὺγνωμος ἀπάντησε Οδυσσέας·
«Σίγα, τον νουν σου κράτησε, μηδὲ ποσῶς ἐρώτα·
τούτος ο τρόπος των θεῶν κατοίκων του Ολύμπου·
ἀλλ' ἄμε συ ν' ἀναπαυθῆς, και αὐτοῦ θα μείνω μόνος,
'ς ταις δούλαις, 'ς την μητέρα σου, και ἄλλην να δώσω αἰτία·
θα μ' ἐξετάση 'ς ὅλ' αὐτή μες το παράπονό της».

45

.

Αὐτά 'πε· και ο Τηλέμαχος, 'ς την λάμπι των λαμπάδων,
πέρασ' ἀπὸ το μέγαρο 'ς τον θάλαμο, 'ς το μέρος
ὅπ' ἐκοιμάτ' ὅτ' ἐρχονταν 'ς αὐτόν ο γλυκός ὕπνος·
πλάγιασε αὐτοῦ, την ἀφθαρτην Ἡὼ να περιμένῃ.
ἀλλ' ἔμενε 'ς το μέγαρον ο θεῖος Οδυσσέας,
και ὄλεθρο με την Αθηνά ζητοῦσε των μνηστήρων.

50

Απ' τον κοιτώνα η φρόνιμη τότε ήλθε Πηνελόπη·
 την Άρτεμιν ή την χρυσήν ωμοίαζε Αφροδίτη·
 κ' ευθύς 'ς το πλάγι της φωτιάς της θέσαν το θρονί της, 55
 'που торνευτό μ' ελέφαντα και ασήμ' είχε ποιήσει
 ο τεχνουργός Ικμάλιος, και του 'συρε υποπόδι
 'ς εκείνο αρμόδιο, και προβειά το σκέπαζε μεγάλη·
 'ς εκείνο τότε η φρόνιμη καθόνταν Πηνελόπη·
 ήλθαν από το μέγαρον η λευκοχέραις κόραις, 60
 κ' ευθύς σηκόναν τ' άφθοно φαγί και τα τραπέζια
 και τα ποτήρια, 'πώπιναν οι απόκοτοι μνηστήρες·
 και απ' τους φανούς κάτ' έρριξαν το πυρ κ' έθεσαν άλλα
 επάνω τους ξύλα πολλά, να δίδουν φως και ζέστη.
 τον Οδυσσέ' η Μελανθή τότε απολήρε πάλι· 65
 «Την νύκτ' ακόμα, ξέν', εδώ θε να μας βασανίζης,
 'ς το σπίτι ν' αναστρέφεις, ταις κόραις να ματιάξης;
 'ς τον δρόμον έβγ', ελεεινέ, και αρκεί σ' ό,τ' έχεις φάγει,
 ή θα σε βιάσω με δαυλιαίς να πεταχθής 'ς τον δρόμο».
 .
 Μ' άγριο βλέμμα ο πολύγνωμος της είπεν Οδυσσέας· 70
 «Με λάθος τόσο, απάνθρωπη, γιατί με κατατρέχεις;
 μη τάχ' ότ' είμαι ανάλειπτος και κακοενδυμένος,
 και 'ς το κοινό ψωμοζητώ, καθώς με βιάζ' η χρεία;
 αύτ' είν' η όπι των πτωχών των περιπλανωμένων.
 ότι κ' εγώ πανευτυχής 'ς τον κόσμο ημουν κ' είχα 75
 λάμπλουτο σπίτι, και συχνά του πλανωμένου ανθρώπου,

ὅποιοι και ἀν ἦταν, ἔδιδαν, και ὅποια και ἀν εἶχε ἀνάγκη·
και δούλους εἶχ' ἀμέτρητους και ἄφθον' αὐτὰ 'που κάμνουν
να καλοζοῦν οἱ ἄνθρωποι, και ὑπέρπλουτοι λογιούνται·
ἀλλ' ὅλα μου τ' ἀφάνισεν ἡ θέλησις τοῦ Δία.

80

ὄθεν και συ σκέψου, ὦ γυνή, μή ποτε χάσης ὅλην
τὴν λάμπιν, ὅπ' ἀνάμεσα 'ς ταις δούλαις σε στολίζει,
ἡ δέσποινά σου ἀν σ' ὀργισθῇ και σε κακοποιήσῃ,
ἢ φθάσ', ὅπως ἐλπίζεται, ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς·
κ' εἰάν ἐχάθῃ, ὡς λέγετε, και δὲν θα φθάσῃ πλέον,
ἀνάθρεψεν ὁ Ἀπόλλωνας, ἰδοῦ, τὸν μονοῦιόν τοῦ
Τηλέμαχον και ἀν ἀνομεῖ 'ς τὸ σπῖτι τοῦ καμμῖα
τῶν γυναικῶν, τὸ βλέπει αὐτός, και πλεῖά παιδί δὲν εἶναι».

85

·
Αὐτὰ 'πε, και τὸν ἀκούσε μακρόθε ἡ Πηνελόπη
ἡ φρόνιμη, και ὠνείδισε τὴν δούλα και τῆς εἶπε·
«Σε βλέπω, σκύλ' ἀδιάντροπη, ν' αὐθαδιάζῃς πράξι,
'που θα σφογγίσῃς ἐπειτα συ με τὴν κεφαλὴ σου·
ὅτι καλῶς τὸ γνῶριζες, εἶχες ἀκούσει ὅτ' εἶπα
πὼς 'ς τὰ ἰδικὰ μου μέγαρον τὸν ξένον να ἐξετάσω
ἐμεῖλλα ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα μου, ἐνῶ με φθεῖρ' ἡ λύπη».

90

95

·
Εἶπε και τὴν κελλάρισα προσφώνησ' Εὐρυνόμη·
«Φέρ', Εὐρυνόμη, ἐδῶ θρονὶ με τὴν προβειὰ στρωμένο,
ὁ ξένος να καθίσῃ αὐτοῦ, λόγον να εἰπῇ, ν' ἀκούσῃ
λόγον και κείνος ἀπ' ἐμέ, και θα τὸν ἐξετάσω»·

·

Εἶπε, και πρόθυμ' ἔφερε κ' ἔστησ' ευθύς εκείνη 100
λαμπρήν καθήκλα, και προβειά της ἔστρωσεν ἐπάνω·
εκάθισε ο πολὺπαθος ο θεῖος Οδυσσεάς,
κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη τότε ἄρχισε να λέγη·
«ὦ ξένε, το εἰς ἐγὼ θα σ' ἐρωτήσω πρώτη·
ποιος εἶσαι; ποιο το γένος σου; που η πόλις και οι γονεῖς σου;» 105

·

Εκείνης ο πολὺγνωμος ἀπάντησε Οδυσσεάς·
«ὦ της γης τα πέρατα, ὦ γυνή, σέ ποιος θνητός θα ψέγη;
ὅτι 'ς τον μέγαν ουρανὸν η φήμη σ' ἔχει φθάσει·
ομοίαν φήμην ἀπταιστος λαμβάνει βασιλέας,
αν κυβερνά θεόφοβα λαὸν πολὺν και ἀνδρεῖον, 110
εἰς ὅλα δίκαιος· και η γη σιτοφορεῖ, τα δένδρα
γέμουν καρπούς, τα πρόβατα καλογεννοῦν, και πλήθος
ψάρια γεννά το πέλαγος, ἀπ' την χαριτωμένη
την βασιλεία, κ' ευτυχοῦν τα πλήθη 'ς την σκιά του.
ὅθεν τώρα 'ς το σπίτι σου 'ς ὅ,τι ἄλλο ἐξετάζε με, 115
ἀλλὰ μη την πατρίδα μου, το γένος μου, ἐρωτήσης
μήπως η πολυστένακτη ψυχὴ μου πλημυρήση
ἀπὸ πικραῖς ἐνθύμησais, και μέσα εἰς σπίτι ξένο
δεν πρέπει ἐγὼ να μῦρωμαι και να βαρυστενάζω·
και ἄνθρωπος ἀτελεύτητα να κλαίῃ δεν συμφέρει· 120
μη κάποια δούλα σου, ἢ και συ, θυμώση και νομίσῃ
ὅτι 'ς τα δάκρυα πνίγομαι βαρὺς ἀπὸ την μέθη».

·

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
 «Ω ξέν', όλα τα δώρα μου, το κάλλος και το σώμα
 οι αθάνατοι μου αφάνισαν απ' ότε 'ς την Τρωάδα 125
 με τους Αργείους έπλευσεν ο άνδρας μου Οδυσσέας.
 αχ! την ζωή μου αν έρχονταν να θεραπεύη εκείνος
 και η δόξα μου θε ν' αύξαινε και θα σαν όλα ωραία·
 τώρ' έχω λύπη· τι πολλά μώδωσε πάθ' η μοίρα·
 ότι όσ' υπάρχουν δυνατοί 'ς τα νησιά γύρω, οι πρώτοι 130
 του Δουλιχιού, της Σάμης και της σύδενδρης Ζακύνθου,
 κ' εκείνοι οπού 'ς την ηλιακήν Ιθάκη κατοικούσι,
 εμέ την άθελη ζητούν και όλο το σπίτι φθείρουν
 όθεν 'ς τους ξένους προσοχήν ή 'ς τους ικέταις πλέον
 δεν δίδ', ούτε 'ς τους κήρυκαις, τους λειτουργούς του δήμου, 135
 αλλά μου τήκει την καρδιάν ο πόθος του Οδυσσέα.
 κείνοι τον γάμον βιάζουσι κ' εγώ τους πλέκω δόλους·
 και πρώτα μ' έμπνευσε θεός, πανί μέγ' αφού στήσω
 'ς το δώμα μου, λεπτότατο και απέραντο να υφαίνω
 ύφασμα· κ' ευθύς έπειτα 'ς εκείνους είπα· «Ω νέοι 140
 μνηστήρες μου, αφού απέθανεν ο θείος Οδυσσέας,
 τον γάμον μη μου βιάζετε, σταθήτ' ως ν' αποκάμω
 το ύφασμ' αυτό, τα γνέματα να μη μου παν χαμένα,
 του Λαέρτ' ήρωα σάβανο, για τον καιρό, 'που η μαύρη
 μοίρα του τεντοπλάγιαστου θανάτου θα τον πάρη, 145
 των Αχαιίδων μην καμμιά 'ς τον τόπο μ' ονειδίση,

αν κείτεται ασαβάνωτος αυτός 'που πλούσιος ήταν.
 αυτά 'πα κ' εκατάλεια την ανδρικήν ψυχή τους·
 και το πανί τότ' ύφαινα, το απέραντο, ολημέρα,
 και νύκτα το ξεϋφαινα 'ς την λάμπι των λαμπάδων. 150
 όθεν από τους Αχαιούς εκρύφθηκα με απάτη
 τρεις χρόνους· αλλ' ότ' έφεραν τον τέταρτον η ώραις,
 ως τα φεγγάρια χάνονταν κ' η 'μέραις ελληθύναν,
 η δούλαις, σκύλαις άσπλαχναις, με πρόδωσαν, κ' εκείνοι
 μ' ευρήκαν και μ' ονειδισμούς πικρούς μ' εφοβέρισαν. 155
 ιδού πώς το τελείωσα βιασμένη απ' την ανάγκη.
 τώρα του γάμου αποφυγή δεν είν' ούτ' άλλο ευρίσκω
 τέχνασμα· και να υπανδρευθώ με σπρώχνουν οι γονείς μου·
 και το παιδί μου αγανακτεί 'που τρώγουν το βιο του·
 έχ' ήδη γνώσι, ανδρώθηκε, κ' είν' άξιος να προσέχη 160
 το σπίτι, ως πρέπ' εις άνθρωπον πώχει λαμπρύνει ο Δίας.
 και όμως 'ς εμέ το γένος σου θα ειπής, οπόθεν είσαι·
 το δρυ τ' αρχαιομίλητο δεν σ' έβγαλ' ούτ' η πέτρα».

.
 Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
 «Του Λαερτιάδη σεβαστή γυναίκα του Οδυσσέα, 165
 την γενεά να μ' ερωτάς δεν θέλει παύσης πλέον·
 θα σου την είπω, αν και μ' αυτό ταις λύπαις μου θ' αυξήσης.
 του ανθρώπου ο τρόπος είναι αυτός, οπότε απ' την πατρίδα
 τόσους καιρούς είναι μακράν, όσο εγώ λείπω τώρα,
 και εις πολλαίς χώραις των θνητών θλιμμένος παραδέρνω. 170

και όμως εκείνο θα σου ειπώ, 'που μ' ερωτάς να μάθης.
 υπάρχει γη καταμεσής του σκοτεινού πελάγου,
 η Κρήτη, ωραία, κάρπιμη, περίβρεκτη, και μέσα
 είν' άνθρωποι αναρίθμητοι και πόλες ενενήντα.
 και γλώσσαις είν' όσοι λαοί· γένη Αχαιών ο τόπος 175
 και Αυτοκρήτων ψυχερών μέσ' έχει και Κυδώνων
 και Δωριέων τριγενών και Πελασγών των θείων·
 κ' είν' η Κνωσός, πόλις τρανή, 'που ο Μίνως, του μεγάλου
 του Δία συνομιλητής, βασίλευ' έτη εννέα,
 του θείου Δευκαλίωνα πατέρας, του πατρός μου, 180
 'που εμέ και τον πολέμαρχον γέννησ' Ιδομενέα.
 'ς την 'Ιλιον ακολούθησεν εκείνος τους Ατρείδαις
 με τα κυρτά καράβια του· εμ' Αίθωνα ονομάζουν·
 εγώ νεώτερος, αυτός καλήτερος και πρώτος.
 τότε είδα εγώ κ' εξένισα εκεί τον Οδυσσέα· 185
 σφοδρός τον έσπρωξ' άνεμος 'ς την Κρήτη απ' τον Μαλέα
 προς την Τρώαδ' ως έπλεε· 'ς τον Αμνισόν, εις τ' άντρο
 της Ειλειθυίας άραξε, 'ς τα δύσκολα λιμάνια,
 και μόλις αυτού ξύφυγεν απ' ταις ανεμοζάλαις.
 'ς την πόλι ανέβη, ερώτησε πού είν' ο Ιδομενέας, 190
 ο σεβαστός του, ως έλεγε, και αγαπητός του ξένος·
 αλλ' ήσαν ήδη δέκ' αυγαίς ή ένδεκ' αφού κείνος
 είχε κινήσει με κυρτά καράβια προς την Τροία.
 'ς το δώμα μου τον πήρα εγώ κ' εκαλοξένισά τον,
 ως είχε απ' όλα τα καλά το σπίτι μου αφθονία· 195

και αλεύρια, φλογερό κρασί, και βώδια της θυσίας
απ' το κοινόν εσύναξα κ' εχάρισά τα εκείνου,
μ' όλη την συνοδία του να ευφραίνεται η ψυχή του.
δώδεκα ημέραις οι Αχαιοί πρόσμεναν τότε οι θείοι·
μέγας τους έκλειε Βορηάς, και ουδέ 'ς την γη να μείνουν 200
τους άφινε· κάποιος θεός εχθρός τον είχε στείλει·
'ς ταις δεκατρείς, άμ' έπεσεν, εκείνοι εξεκινήσαν».

·
'Ελεγε ψεύματα πολλά, και αλήθειαις ωμοιάζαν·
και ως άκουε τα δάκρυα της ρέαν κ' η θωριά της
έλυονε· και ως εις τα υψηλά βουνά λύνει το χιόνι, 205
'που αφού το ρίξη ο Ζέφυρος ο Εύρος τ' αναλύνει,
και ως λύνει εκείνο οι ποταμοί πληθένουν ενώ ρέουν,
όμοια τα ωραία μάγουλα 'ς τα δάκρυα της ελύνοναν,
ως έκλαιε τον άνδρα της καθημένον σιμά της·
και κείνος την γυναίκα του, 'που εθρήνει, εσυμπονούσε· 210
αλλ' ως κέρατ' ή σίδερο τα μάτι' ασάλευτ' ήσαν,
'ς τα βλέφαρ' ως αφάνιζε τα δάκρυα του με τέχνη.
και αφού 'ς τον πολυδάκρυτον θρήνον εκείνη ευφράνθη,
πάλι 'ς αυτόν απάντησεν, ωμίλησέ του κ' είπε·
«Αλήθεια, ξένε, τώρα σε, θαρρώ, θα δοκιμάσω, 215
εάν εκεί τον άνδρα μου με τους λαμπρούς συντρόφους
εξένισες 'ς το σπίτι σου τώνοντι, ως τώρα λέγεις,
ειπέ μου ποια φορέματα το σώμα του εφορούσε,
και αυτόν και τους συντρόφους του παράστησε μ' ως ήσαν».

Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 220
 «Πράγμ' είναι δύσκολ', ω γυνή, να σου τον παραστήσω,
 αφού καιροί μας χώρισαν, κ' ήδ' είν' είκοσι χρόνοι
 απ' ότε κείνος άφησε την γη την πατρική μου.
 αλλ' όμως θα σου τον ειπώ 'ς τον νου μ' ως αναφαίνει.
 πορφυρήν χλαίναν δασερήν ο θείος Οδυσσέας 225
 διπλήν εφόρει με χρυσήν περόνην, 'που 'χε δύο
 αυλούς διδύμους, κ' έμπροσθε τεχνούργημ' ήταν θείο·
 σκύλος ζαρκάδι παρδαλό 'ς τα εμπροσθινά του εκράτει
 κ' εκύττα το 'που σπάραζε· και αυτό θαύμαζαν όλοι
 πώς, ενώ πλάσθηκαν χρυσοί, κυττά και πνίγει ο σκύλος 230
 το ζάρκαδο, και αυτό σπαρνά τα πόδια, να του φύγη.
 χιτών' ακόμη του είδα εγώ λαμπρότατον 'ς το σώμα,
 κ' εγυάλιζ' ως εις το ξερό κρεμμύδι επάνω η φλούδα·
 τόσ' ήταν κείνος μαλακός κ' είχε του ηλιού την λάμψη·
 γυναίκες τον εθαύμασαν πολλαίς οπού τον είδαν. 235
 και εις άλλο ακόμα πρόσεχε· δεν ξεύρ' αν ο Οδυσσέας
 είχεν από το σπίτι του τα ενδύματα, 'που εφόρει,
 ή φίλος αν τα χάρισεν, ότ' έμβαινε 'ς το πλοίο,
 ή ξένος· ότι αγάπησαν πολλοί τον Οδυσσέα,
 επειδή μες τους Αχαιούς ολίγους είχε ομοίους. 240
 κ' εγώ ξίφος ολόχαλκο και πορφυρήν χλαμύδα
 διπλήν ωραίαν του 'δωκα, και μακρυόν χιτώνα,
 και ως τ' εύμορφο καράβι του με σέβας τον επήρα.

τον ακολούθα κήρυκας ολίγο ανώτερός του
'ς την ηλικίαν ως και αυτόν θα σου τον παραστήσω· 245
καμπούρης, μελαψός, σγουρός, κ' εἶχ' ὄνομα Ευρυβάτης·
και αυτόν απ' τους συντρόφους του τιμούσ' ο Οδυσσέας
εξόχως, ὅτι εταίριαζε μ' αυτόν εκείνου η γνώμη».

·
Εἶπε, και αυτή πλειότερον λόθον του θρήνου αισθάνθη,
ἅμα της εἶπε ασάλευτα γνωρίσματ' ο Οδυσσέας. 250
και, αφού 'ς τον πολυδάκρυτον θρήνον εκείνη ευφράνθη,
πάλι 'ς αυτόν απάντησεν, ωμίλησέ του και εἶπε·
«ὦ ξέν', εἶχες την λύπη μου και πριν, ἀλλ' ἀπό τῶρα
αγαπητός και σεβαστός 'ς το σπίτι μου συ θα 'σαι·
τα ενδύματ', ως τ' ἀνάφερες, μ' αυτά τα χέρια πῆρα 255
κ' ἐδίπλωσ' απ' τον θάλαμο, και την λαμπρήν περόνην
εκάρφωσα, καλλώπισμα να ἔχη αυτός, 'που οπίσω
δεν θα 'λθη, ἀχ! να τον δεχθῶ, 'ς την ποθητήν πατρίδα·
μοῖρα 'ς το πλοῖον ἔφερε κακή τον Οδυσσέα,
την Κακοῖλιον να ἰδῇ την τρισκαταραμένην». 260

·
Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
«Του Λαερτιάδη ω σεβαστή γυναῖκα του Οδυσσέα,
μη φθείρης την καλή σου εἰδή, μη την καρδιά σου λύονης
τον σύντροφό σου κλαίοντας· πλὴν δεν σε κατακρίνω·
κ' εἴαν κάθ' ἄλλη οδύρεται, τον ἄνδρα της αν χάση, 265
'που τέκν' ἀπόλαυσε απ' αυτόν, εσύ πῶς να μην κλαῖης

τον Οδυσσέα, 'πώμοιαζε με τους θεούς, ως λένουν;
αλλά παύσε τα δάκρυα, τους λόγους μου ν' ακούσης·
θέλει ομιλήσω αληθινά χωρίς το ουδέν να κρύψω,
είδησι της επιστροφής πως έχω του Οδυσσέα, 270
'που ζη σιμά, 'ς των Θεσπρωτών την κάρπιμη την χώρα,
και πολλούς φέρει θησαυρούς 'που απ' το κοινό συνάζει·
αλλ' έχασε 'ς τα σκοτεινά πελάγη τους συντρόφους
με το καράβι, ως έπλεεν από την Θρινακία,
ότι 'ς αυτόν ωργίσθηκαν ο Ήλιος και ο Δίας 275
αφού τα βώδια φόνευσαν εκείνου οι σύντροφοί του·
κείνοι 'ς τον πολυτάραχον πόντον χαθήκαν όλοι,
και αυτόν, 'που επάνω ανέβηκε 'ς του πλοίου την καρίνα,
τα κύματ' έβγαλαν 'ς την γη των θεογενών Φαιάκων,
οπ' ως θεόν τον τίμησαν και τον φιλοδωρήσαν, 280
και να τον στείλουν άβλαπτον ήθελαν 'ς την πατρίδα.
και από καιρό θα 'ταν εδώ φθασμένος ο Οδυσσέας,
αλλ' όμως συμφερώτερο του φάνη 'ς πολλά μέρη
της γης γυρνώντας πράγματα πολλά να θησαυρίζη.
τόσο πολλά τεχνάσματα γνωρίζ' ο Οδυσσέας, 285
ουδέ θνητός ευρίσκεται να μετρηθή μ' εκείνον.
αυτά μου είπε ο Φείδωνας, οπ' είναι βασιλέας
των Θεσπρωτών, και ως σπόνδιζε 'ς το σπίτι ωρκίσθη εμπρός μου
'που το καράβ' είχε ριχθή κ' οι σύντροφοι έτοιμ' ήσαν,
'που κείνον θα οδηγήσουσι 'ς την ποθητήν πατρίδα. 290
αλλ' έπεμψε μέ πρότερα, τι Θεσπρωτών καράβι

ἔτυχε για το κάρπιμο Δουλίχιο να κινήση.
 και μου 'δειξ' όσους θησαυρούς εσύναξ' ο Οδυσσέας,
 'που αρκούσαν και την δέκατη να θρέψουν γενεά του·
 θησαυρούς τόσους είχε αυτός 'ς τα σπίτια του κυρίου. 295
 και 'ς την Δωδώνην ἔλεγεν ότ' εἶχε αυτός περάσει
 απ' του θεού το υψηλό δρυ το θέλημα του Δία
 ν' ακούση, αν ολοφάνερα ἤ μυστικά θα γύρη,
 τόσους αφού 'λειψε καιρούς, 'ς την ποθητήν πατρίδα.
 ιδού πώς κείνος σώζεται, κ' ἤδη θα φθάση κ' εἶναι 300
 πολύ σιμά, και δεν αργεί να ιδῇ τους ποθητούς του
 και την πατρίδα· και άκουσε τον όρκο 'που σου δίδω·
 μάρτυς μου ο Δίας, των θεών ο εξαίσιος και πρώτος,
 και η γωνία, πώφθασα, του άπταιστου Οδυσσέα,
 πως όλα τούτα θα συμβούν καθώς τα λέγω τώρα· 305
 ο Οδυσσέας ἔρχεται τούτος πριν κλείσ' ο χρόνος,
 τούτος ο μήνας άμ' εβγή και άμα πατήσ' ο άλλος».

.

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
 «Τούτος ο λόγος άμποτε τέλος να λάβη, ω ξένε,
 και τότε την αγάπη μου θα γνώριζες και δώρα 310
 τόσο πολλά, 'π' όποιος σε ιδῇ θε να σε μακαρίζη.
 αλλ' άκουσ' ό,τι αλάθευτα προαισθάνεται η ψυχή μου·
 ούτ' ο Οδυσσέας θα 'λθη πλειά, προβόδισμ' ούτε θαύρης,
 ότι οδηγοί 'ς το σπίτι μας τέτοιои δεν εἶναι πλέον,
 ως ο Οδυσσέας ικανός, αν ποτ' εξούσ', εφάνη, 315

να δέχονται, να προβοδούν τους σεβασμίους ξένους.
τώρα τον ξένον νίψετε, θεράπαιναις, και κλίνην
στρώσετε με λαμπρότατα παπλώματα και χλαίναις,
γλυκείαν να 'χη ανάπαυσιν ως 'που να λάμπη' η 'μέρα,
και αύριο θα τον λούσετε και χρίσετε άμα φέξη, 320
όπως με τον Τηλέμαχο 'ς την τράπεζαν καθίση,
'ς το μέγαρο· δεν θα χαρούν με τούτ' όσοι μνηστήρες
τούτον λυπούν θανάσιμα, και ουδέ 'ς το εξής θα κάμουν
τίποτ' απ' όσα βούλονται, και αν τρομερά θυμώσουν.
και πώς συ, ξένε, ως προς εμέ θα μάθης αν των άλλων 325
των γυναικών ανώτερη 'ς τον νου, 'ς την γνώσιν, είμαι,
αν άλουστος, κακένδυτος, 'ς τα μέγαρα καθίσης
'ς την τράπεζα; και των θνητών η ημέραις είν ολίγαις.
άρ' όποιος δείχνετ' άπονος και άπονην γνώμην έχει,
οι άνθρωποι όλοι, ενόσω ζη, κακά του καταριώνται, 330
και απεθαμένον φοβερά τον ονειδίζουν όλοι·
αλλ' όποιος δείχνετ' άψεγος και άψεγην γνώμην έχει,
την δόξαν του 'τα πέρατα της γης οι ξένοι απλόνουν,
και μύρι' ανθρώπων στόματα καλόν τον ονομάζουν».

.
Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 335
«Του Λαερτιάδη σεβαστή γυναίκα του Οδυσσέα,
έχω μισήσει και λαμπρά παπλώματα και χλαίναις,
αφού της Κρήτης άφησα τα χιονισμένα όρη,
κ' εβγήκα με μακρύκουπο καράβι 'ς τα πελάγη.

τῶρ' ας πλαγιάσω, 'ς ἄπναις νυκταῖς συνειθισμένος· 340
επειδὴ νύκταις πέρασα πολλαῖς 'ς ἀχρεῖα κλίνῃ,
ὡς νὰ 'λθῇ τῆς καθ[λ]όθρονης Ἡώς ἡ λάμπ' ἡ θεία
οὐδὲ το ποδονίψιμο τῶρα ἡ καρδιά μου θέλει·
οὐδὲ καμμιὰ τῶν γυναικῶν το πόδι μου θὰ ἐγγίξῃ
ἀπ' ὅσαις εἰς το δῶμα σου τῶρ' ἔχεις υπηρέτραις, 345
εἰμὴ κάποια γερόντισσα, χρηστὴ γυναικί', ἀν εἶναι,
'που 'ς τὴν καρδιά τῆς νὰ 'παθεν ὅσ' ἔχω παθῆμένα·
ἐκείνης δὲν θὰ ἐμπόδιζα τὰ πόδια μου νὰ ἐγγίξῃ».

·
Κ' ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη 'ς ἐκείνον ἀποκρίθη·
«Ἀκριβὲ ξένε —ὅτι κανεῖς τῶν ξένων ἀπὸ πέρα 350
συνετὸς τόσο καὶ ἀκριβὸς 'ς το δῶμα μου δὲν ἦλθε,
τόσ' εἶναι σύνεσις πολλή καὶ σκέψις 'ς ὅ,τι λέγεις,—
τῶρ' ἔχω ἐγὼ γερόντισσαν, γνῶσιν καὶ νοὺν γεμάτην,
αὐτὴν, 'που γλυκανάστησε τὸν ἄμοιρον ἐκείνον,
καὶ ἀπ' τῆς μητρὸς τοῦ τὴν κοιλιά τὰ χέρια τῆς τὸν πιάσαν· 355
αὐτὴ, καὶ ας εἶναι ἀδύναμη, τὰ πόδια θὰ σου νίψῃ.
Εὐρύκλεια φρονιμώτατη, σήκω καὶ τοῦ ἀρχοντὰ σου
νίψε τὸν συνομήλικον καὶ τῶρ' ὁ ΟὈδυσσεύας
'ς τὰ πόδια καὶ 'ς τὰ χέρια με τοῦτον ὅμοιος εἶναι,
ὅτ' οἱ θνητοὶ 'ς τὰς συμφοραῖς οὐ γρήγορα γεράζουσιν». 360

·
Αὐτὰ 'πε καὶ τὸ πρόσωπον ἐσκέλασεν ἡ γριά,
κ' ἐβγάλε δάκρυα θερμὰ καὶ με παράπον' εἶπε·

«Ωιμέ, τέκνο, απελπίσθηκα για σε· σ' ωργίσθη ο Δίας
 ως δεν ωργίσθη άλλον θνητόν, θεόφοβος αν κ' ἦσουν·
 ὅτι κανείς απ' τους θνητούς του χαιρεβρόντη Δία
 παχειά μεριά δεν ἔκαψε κ' εξαίσιας εκατόμβαις,
 ὅσαις εσύ του πρόσφερες, ευχόμενος να λάβης
 γήρας καλόν και τον λαμπρόν υιόν σου ν' αναστήσης·
 και τώρα την επιστροφή μόνον εσέν' αρνήθη.

και κείνον, αχ! 'ς την ξενιτειάν η δούλαις θ' αναπαίζαν,

ὅτ' επατούσ' ο ἄμοιρος ς' τα σπίτια των μεγάλων,
 ως αναπαίζουν τώρα σέ τούταις η σκύλαις ὄλαις.
 των μιαρών τους υβρισμούς μισεῖς και να σε νίψουν
 δεν στέργεις, ὥστ' ἐπρόσταξεν ἐμέ, 'που πρόθυμ' εἶμαι,
 η Πηνελόπ' η φρόνιμη του Ικαρίου κόρη.

τα πόδια θα σου νίψω ἐγὼ χάριν της Πηνελόπης
 και χάριν σου, ὅτι ξύπνησαν 'ς τα βάθη της ψυχῆς μου
 πόνοι πολλοί· και πρόσεχε 'ς αὐτό που θα προφέρω·
 πολλ' ἤλθαν ἤδη ξένοι ἐδὼ ταλαίπωροι, ἀλλ' ἀκόμη
 ἄνδρα δεν εἶδα ἐγὼ ποτὲ να ομοιάζῃ του Οδυσσέα,

ως εἰς το σώμα, 'ς την φωνή, 'ς τα πόδια, συ του ομοιάζεις».

.

Εκείνης ο πολὺγνώμος ἀπάντησε Οδυσσέας·
 «ὦ γραῖα, τοῦτ' ομολογοῦν, ἐμέ και αὐτόν ὅς' εἶδαν,
 ὅτι ομοιότητ' ἔχουμε πολλήν ἐμεῖς οἱ δύο,
 καθὼς και συ το νόησες με καλήν βλέψι κ' εἶπες».

Είπε, κ' η γραία λέβητα, λαμπρόν ποδολουτήρα,
 επήρε, κ' έβαλε πολύ ψυχρό νερό, κατόπι
 ζεστό· κείνος εκάθιζε μακράν απ' την γωνίστρα,
 και προς το σκότος στράφη ευθύς, ότι του εμπήκε φόβος
 μη κείνη, ενώ τον έψαχνε, το λάβωμα γνωρίση 390
 και γνωσθούν όλα· εσίμωσεν η γρηά 'ς τον κύριόν της
 κ' ενόησ', ως τον ένιβε, το λάβωμ', οπού χοίρος
 με λευκό δόντι του 'καμε 'ς τον Παρνασό, 'που νέος
 εβγήκε τον Αυτόλυκο να ιδή, και τους υιούς του,
 μητρικόν πάλπον του λαμπρόν, 'ς τον όρκο, 'ς την απάτη, 395
 πρώτον απ' όλους τους θνητούς· τον είχ' ο Ερμής προικίσει,
 επειδή του 'καιεν αρνιών καλά μεριά κ' ερίφων,
 και κείνος τον συνώδευε βοηθός παντού και φίλος.
 επέρασεν ο Αυτόλυκος 'ς την κάρπιμην Ιθάκη,
 και νεογέννητ' εύρηκε παιδί της θυγατρός του. 400
 'ς τα γόνατά του το 'θεσεν, άμ' είχε αποδειπνήσει,
 η Ευρύκλεια, και τον έκραξε κατ' όνομα και του 'πε·
 «Αυτόλυκ', εύρες όνομα συ τώρ' ό, τι θα βάλης
 εις του παιδιού σου το παιδί το πολυαγαπημένο».
 Απάντησεν ο Αυτόλυκος· «Κόρη μου και γαμβρέ μου, 405
 τ' όνομα τούτ', οπού θα ειπώ, βάλετε του παιδιού σας·
 εγώ', που τώρ' εδώ 'φθασα, συχναίς έδωσα οδύναις
 πολλών ανδρών και γυναικών 'ς την γη την πολυθρέπτρα·
 άρα Οδυσσεάς όνομα να λάβη απ' ταις οδύναις·
 και οπόταν άνδρας έλθη αυτός 'ς το μέγα της μητρός του 410

παλάτι, εκεί 'ς τον Παρνασόν, οπ' είναι οι θησαυροί μου,
θα λάβη μέρος, και φαιδρόν θα τον ξεπροβοδήσω».

·
'Όθεν να λάβη τα λαμπρά χαρίσματα' ο Οδυσσέας
ανέβη εκεί· και με χαραίς ο Αυτόλυκος τον δέχθη,
και του Αυτολύκου τα παιδιά· κ' η μάννα της μητρός του 415
η Αμφιθέα, κλείοντας αυτόν 'ς την αγκαλιά της
την κεφαλή του φίλησε και τα λαμπρά του μάτια.
και τα γενναία του παιδιά το γεύμα να ετοιμάσουν
παράγγειλεν ο Αυτόλυκος· κ' υπάκουσαν εκείνοι,
και βώδι ευθύς πεντάχρονον, αρσενικόν, εφέραν, 420
το γδάραν, το συγύρισαν, και, αφού το τεταρτιάσαν,
με τέχνη το ελιάνισαν, το πέρασαν 'ς ταις σούβλαις,
και, αφού το ψήσαν εὐμορφα, χώρισαν ταις μερίδαις.
κατόπι τρώγαν κ' έπιναν ολήμερ' ως το δειλί,
και απ' το τραπέζ' ισόμοιρο καρδιά δεν εστερήθη. 425
και ο ήλιος άμ' εβύθισε κ' ήλθε κατόπ' η νύκτα,
επλάγιασαν να κοιμηθούν κ' εχάρηκαν τον ύπνο.
εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη
και του Αυτολύκου τα παιδιά και οι σκύλοι ξεκινήσαν
εις το κυνήγι και μ' αυτούς ο θείος Οδυσσέας. 430
το υψηλόν όρος λάτησαν του Παρνασού δασώδες,
και 'ς τ' ανεμώδη 'πίλακκα δεν άργησαν να φθάσουν.
κ' ενώ την γην ο ήλιος κτυπούς' ως εσηκώθη
απ' τον βαθύν Ωκεανό, 'που σιγανά κυλάει,

'ς το δάσος μπήκαν οι οδηγοί, κ' εμπρός τους ερευνώντας 435
 τα ίχνη' οι σκύλοι βάδιζαν, και οπίσω του Αυτολύκου
 ακολουθούσαν τα παιδιά, και ο θεῖος Οδυσσεάς
 κοντά 'ς τους σκύλους κ' έσειε μακρόσκιο κοντάρι.
 και μέγας χοῖρος κείτονταν 'ς το βάθος πυκνού λόγγου·
 κει μέσ' οὐτ' άνεμοι φυσούν με την υγρή πνοή τους, 440
 οὔτε του ήλιου πόντ' έφθασαν οι φωτειναῖς ακτῖναις,
 οὔτε βροχή πόντ' έσπασε, τόσο πυκνός ο λόγγος
 ήταν, και φύλλα ευρίσκονταν σωρός αυτού χυμένα.
 και, ως άκουσε ποδοβολή σκύλων και ανδρών, 'που ερχόνταν,
 εμπρός τους στάθη από σιμά μέσ' άπ' τον λόγγ' ο χοῖρος, 445
 όλαις ταις τρίχαις ώρθωσε και ως πυρ τα μάτια καίαν.
 απ' όλους πρώτος χύθηκεν επάνω τ' ο Οδυσσεάς,
 την λόγχη ανασηκόνοντας με το βαρύ του χέρι
 να τον πληγώσει· πρόλαβε να του τραβήση ο χοῖρος
 'ς τον γόν' επάν' ως ώρμησε ξυστά, και σάρκα επήρε 450
 πολλήν το δόντι σχίζοντας, το κόκκαλο δεν ηύρε.
 'ς τον δεξιόν ώμο λάβωσε τον χοῖρον ο Οδυσσεάς
 κ' εβγήκ' η άκρη της λαμπρής λόγχης 'ς τ' αντίκρυ μέρος.
 χάμου βροντώντας έπесе κ' επέταξ' η πνοή του.
 κείνον επιμελήθηκαν τα τέκνα του Αυτολύκου, 455
 και την πληγή του άπταιστου του θείου Οδυσσέα
 καλόδεσαν και μ' επωδή το μαύρο παύσαν αίμα,
 κ' έφθασαν εις τα δώματα του αγαπητού πατρός των.
 τότε ο Αυτόλυκος και ομού τα τέκνα του Αυτολύκου,

αφού καλά τον έγιαναν και τον φιλοδωρήσαν, 460
φαδροί φαιδρόν τον έστειλαν 'ς την ποθητήν Ιθάκη.
'ς τον γυρισμό του χάρηκαν οι σεβαστοί γονείς του,
και πώς το λάβωμ' έλαβε να μάθουν ερωτούσαν·
και αυτός τους εξιστόρησε πώς 'ς το κυνήγι χοίρος
με λευκό δόντι ελάβωσεν αυτόν, οπότ' ανέβη 465
'ς τον Παρνασό, με τους υιούς αντάμα του Αυτολύκου.

.
Τούτο το λάβωμ' έπιασε κ' εγνώρισεν η γραία,
κ' ευθύς το πόδι απόλυσε, κ' έπεσ' εκείνο μέσα
'ς τον λέβητα, κ' εβρόντησε το χάλκινον αγγείο,
'ς την άλλην έγυρε μεριά, και το νερόν εχύθη. 470
χαράν και θλίψιν μέσα της συνάμ' αισθάνθη εκείνη,
τα μάτια δάκρυα γέμισαν κ' εκόπηκ' η φωνή της·
και το πηγούνι του 'πιασε κ' είπε· «Γλυκό παιδί μου,
είσ' ο Οδυσσέας άσφαλτα· κι' αχ! δεν σ' έχω γνωρίσει
πριν ψηλαφήσ' ολόκληρον εγώ τον κύριόν μου». 475

.
Είπε και το βλέμμ' έστρεψε κατά την Πηνελόπη
να φανερώσ' ότι έφθασε 'ς το σπίτι ο ποθητός της.
και αυτή να ιδή δεν δύνονταν αντίκρ' ή να νοήση,
διότ' η Αθήνη αλλού τον νου της έστρεψε· και κείνος
απ' τον λαιμό την έπιασε με το δεξι του χέρι, 480
και με τ' άλλο την έφερε σιμά του και της είπε·
«Θα μ' αφανίσης, μάννα, συ; και 'ς τούτο το βυζί σου

συ μ' ἔφερες· και τώρα εγώ, αφού πολλά 'χω πάθει,
τον χρόνον ἔφθασα εικοστόν 'ς την γη την πατρική μου.
αλλ' αφού συ το νόησες θεόθεν διδαγμένη, 485
οῖγα, μην ἄλλος ἄνθρωπος κανεῖς ἐδῶ το μάθη.
και ἄκουσε τῶρ' ὅ,τι θα εἰπῶ και ο λόγος μου θα γεῖνη·
αν μου υποτάξῃ ἕνας θεός τους θαυμαστούς μνηστήραις,
ουδέ σε, την βυζάστρα μου, θα λυπηθῶ, την ὥρα
'που 'ς τα ιδικά μου μέγαρα ταις δούλαις θα φονεύσω». 490

·
Η Ευρύκλεια τότε η φρόνιμη 'ς εκείνον ἀποκρίθη·
«Τέκνο, ποιος λόγος σου 'φυγε των οδοντιῶν το φράγμα;
ξεύρεις πως εἶν' ἀσάλευτη και ἀδάμαστ' η ψυχὴ μου,
και, ως να 'μουν λίθος στερεός ἢ σίδηρο, θα μείνω.
και ἄλλο τι ἀκόμη θα σου εἰπῶ και βάλε το 'ς τον νου σου. 495
αν σου υποτάξῃ ἕνας θεός τους θαυμαστούς μνηστήραις,
μίαν προς μίαν θα σου εἰπῶ 'ς το σπῖτι ταις γυναῖκαις,
και αὐταῖς, 'που σε καταφρονοῦν, και ὅσαις δεν ἔχουν κρίμα».

·
Εκείνης ο πολὺγνωνος ἀπάντησε Οδυσσεάς·
«Μάννα, τι θα ταις εἴπῃς συ; φροντίδα σου δεν εἶναι. 500
θα ταις νοήσω μόνος μου καλῶς, την καθεμία·
σώπαινε συ, και 'ς των θεῶν το θέλημ' αναπαύου».

·
Αὐτὰ 'πε, και το μέγαρον διάβηκεν η γραῖα
να φέρῃ ποδονίψιμο, τι χύθ' ὅλο το πρώτο·

και αφού καλά τον ένιψε κ' εμύρωσεν εκείνη, 505
 εις την φωτιά να πυρωθή σίμωσε το θρονί του
 και με τα ράκη σκέπασε το λάβωμ' ο Οδυσσέας·
 τότε άρχισεν η φρόνιμη να λέγη Πηνελόπη·
 «Ω ξένε, τώρα κάτι εγώ θα σ' ερωτήσω ακόμην·
 ότ' ήδη φθάνει της γλυκειάς ανάπαυσης η ώρα 510
 'ς αυτούς, 'που πιάν' ύπνος γλυκός, μ' όση και αν έχουν θλίψη.
 αλλ' άμετρην διώρισε λύπην 'ς εμένα η μοίρα.
 όσ' είν' ημέρα ευφραίνομαι με στεναγμούς, με θρήνους,
 'ς το σπίτι ενώ τα έργα μου προσέχω και των δούλων·
 αλλ' άμ' η νύκτα καταιβή και όλοι γλυκοκοιμούνται, 515
 'ς την κλίνην, όπου κείτομαι, την έρημη καρδιά,
 σκληροί μου σφίγγουν λογισμοί και βιάζουν με να κλαίω.
 και όπως αηδόνα η πράσινη, η κόρη του Πανδάρου,
 γλυκολαλεί, της άνοιξης άμα ο καιρός γυρίση,
 ενώ 'ς των δένδρων κάθεται τα φουντωμένα φύλλα, 520
 και ως χύνει την πολόχη φωνή της συχναλλάζει,
 τον Ιτυλόν της κλαίοντας, παιδί της, 'που 'χε σφάξει
 άγνωστα εκείνη, τον υιόν του Ζήθου βασιλέα·
 όμοια κ' εμένα εδώ κ' εκεί σαλεύεται η καρδιά,
 αν θα σταθώ με το παιδί, και ως είμαι να φυλάγω 525
 το είναι μου, ταις δούλαις μου και το υψηλό παλάτι,
 σέβας της κλίνης νυμφικής και της φωνής του κόσμου,
 ή απ' τους μνηστήραις Αχαιούς ήδη θ' ακολουθήσω
 κείνον οπ' είναι ανώτερος και πλήθια δίδει δώρα.

και ός' ήταν άγνωστο παιδί δεν μ' εσυγχώρει ο υιός μου 530
 άνδρα να πάρω αφίνοντας του πρώτου άνδρός το δώμα·
 πλην τώρ' ότ' εμεγάλωσε και παλληκάρι εγίνη,
 λεπείται την ουσία του, 'που τρώγουν οι μνηστήρες,
 και τους θεούς παρακαλεί να υπάγω εις τους γονείς μου.
 αλλ' όνειρο τώρ' άκουσε, και να μου το εξηγήσης· 535
 'ς το σπίτι χήναις είκοσι με μοσκευτό σιτάρι
 εγώ τρέφω, κ' ευφραίνομαι καθώς ταις βλέπω εμπρός μου.
 μέγας αετός κυρτόμυτος απ' τ' όρος εκατέβη
 και τους λαιμούς των έκοψε· νεκραίς επέσαν όλαις
 'ς το μέγαρο, και ο αετός σηκώθη 'ς τον αιθέρα· 540
 κ' εγώ μες τ' όνειρ' έκαμνα ξεφωνητό και κλάψα·
 κ' εμένα η καλοπλέξουδαις κυκλώσαν Αχαιίδες
 ενώ 'κλαια πως αετός μου φόνευσε ταις χήναις·
 γύρισε αυτός κ' εκάθισε 'ς την κορυφή της σκέλης,
 και με φωνήν ανθρώπινη μ' εμπόδιζε να κλαίω· 545
 —θάρρεψε, ω κόρη του γνωστού 'ς τον κόσμον Ικαρίου,
 όχι όνειρον, αλλ' όραμα καλό 'που θ' αληθεύση·
 η χήνες τους μνηστήραις σου δηλούν, κ' εγώ, 'που ως τώρα
 ήμουν αετός, ο άνδρας σου τώρ' είμαι κ' επανήλθα
 να δώσω τέλος άσχημον εις όλους τους μνηστήραις.— 550
 αυτά 'πε κείνος και άφησεν εμένα ο γλυκός ύπνος·
 και όπως τα μάτια γύρισα 'ς το σπίτ' είδα ταις χήναις
 'που τρώγαν σίτον ως προτού τριγύρω 'ς την λεκάνη».

Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·

«Άλλην εξήγησι, ω γυνή, του ονείρου να ζητήση
κανείς δεν δύνατ', επειδή το τέλος ο Οδυσσέας
ο ίδιος είπε, και όλεθρος εις τους μνηστήραις όλους
φανερός είναι και κανείς τον χάρο δεν θα φύγη».

555

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·

«Ω ξένε, υπάρχουν και άπιαστα όνειρα μωρολόγα,
και όσα ονειρεύονται οι θνητοί δεν αληθεύουν όλα·
ότι δυο πύλαις έχουμε των ελαφρών ονείρων·
ελεφαντόπλαστ' είν' η μια κεράτιν' είν' η άλλη·
και όσ' όνειρ' από τον σχιστόν ελέφαντα διαβαίνουν,

560

όλ' απατούν τον άνθρωπον με ρήματα χαμένα,
και όσ' από τα καλόξυστα κέρατα διαβαίνουν
αληθινά τελεσφορούν 'ς εκείνον 'που τα βλέπει.

565

πλην το πικρ' όνειρο, θαρρώ, κείθε 'ς εμέ δεν ήλθε·
αχ! πόσην θα 'φερνε χαρά 'ς εμέ και 'ς το παιδί μου.

και άλλο τι ακόμη θα σου ειπώ και βάλε το 'ς τον νου σου·

570

έρχετ' η αυγή κατάρατη, 'που εμέν' από το σπίτι
θα πάρη του Οδυσσέα μου· μέλλω να θέσω αγώνα
αυταίς 'που κείνος έσταινε 'ς τα μέγαρά του αξίναις
δώδεκα όλαις 'ς την σειράν, ως τα πλευρά των πλοίων,
και από μακράν τοξεύοντας ταις διαπερνούσεν όλαις·
τέτοιον αγώνα τώρα εγώ θα θέσω των μνηστήρων·
και αυτόν, οπ' ευκολώτερα το τόξο θα τανύση,

575

και όλαις αξίναις δώδεκα περάση, με το βέλος,
θ' ακολουθήσω, αφίνοντας το δώμα τούτ', οπ' ήλθα
νεόνυμφη, πανεύμορφο και θησαυρούς γεμάτο, 580
οπού και μέσα 'ς τ' όνειρο συχνά θα το θυμώμαι».

.
Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
«Του Λαερτιάδη σεβαστή γυναίκα του Οδυσσέα,
τέτοιον αγώνα σπίτι σου να θέσης μην αργήσης·
ότι πρώτα ο πολύγνωμος θα φθάση Οδυσσέας, 585
πριν ή εκείνοι, ψάχνοντας το στιλβωμένο τόξο,
και την χορδή τανύζοντας, τα σίδερα περάσουν».

.
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
«Εάν εδώ καθήμενος εμέ να τέρπης, ξένε,
ήθελες, δεν θα χύνονταν ύπνος 'ς τα βλέφαρά μου· 590
αλλ' άυπνοι παντοτινά δεν γίνεται να μένουν
οι άνθρωποι· και των θνητών εις κάθε πράγμα μέρος
διώρισαν οι αθάνατοι, 'ς την γη την σιτοδόρα.
αλλ' εγώ τώρα θ' αναιβώ 'ς τ' ανώγι να πλαγιάσω
'ς την κλίνην πολυστένακτην, 'που δάκρυα την ποτίζουν 595
τα μάτια μ' από την στιγμήν οπ' έφυγ' ο Οδυσσέας,
την Κακοΐλιον να ιδή την τρισκαταραμένην·
κει θα πλαγιάσω εγώ· και συ 'ς το σπίτι εδώ κοιμήσου·
ή στρώσε χάμαι ή θέλησε να σου ετοιμάσουν κλίνη».

Αυτά 'πε και 'ς τα υπέρλαμπρα τ' ανώγι' ανέβη εκείνη,
ὄχι μόν', η θεράπαιναις σιμά την συνωδεύαν·
και αφού 'ς τ' ανώγι ανέβηκεν εκείνη με ταις κόραις,
τον ποθητόν της έκλαιεν, ως ότου γλυκόν ὕπνο
'ς τα βλέφαρα της έχυσεν η γλαυκομαμάτ' Αθήνη.

600

.
.
.

Ραψωδία Υ

.
.
.

'Σ τον πρόδομον επλάγιαζεν ο θείος Οδυσσέας·
επάνω εις βωδοτόμαρον αμάλακτ' είχε στρώσει
πολλαῖς προβείαις των αρνιών, 'που σφάζαν οι μνηστήρες·
και, ἄμ' αναπαύθη, σκέπασμα του ἔρριξ' η Ευρυνόμη,
αυτοῦ κινώντας εις τον νουν ολέθρια 'ς τους μνηστήραις
ἄγρυπνος ἔμενεν αὐτός· και απ' το παλάτ' η κόραις,
ὅσαις με κείνους ἄσεμνα να σμίγουν συνειθούσαν,
βγαίνουν και γέλια και χαραῖς ἔκαμναν μεταξὺ των.
αλλ' εταράζετο η καρδιά 'ς τα σωθικά του εκείνου,
και διαλογίζονταν πολὺ μες της ψυχῆς τα βάθη,
εάν θα ορμήση θάνατον να δώσ' εις καθεμίᾳ,
ἢ αφήση με τους προπετεῖς μνηστήραις να 'χουν σμίξι
την ὕστερή των· και η καρδιά μέσα σφοδρά του αλύκτα.

5

10

και ως σκύλ', οπού τα τρυφερά μικρά της περιτρέχει,
 άνθρωπον ξένον αλυκτά κ' είν' έτοιμη 'ς την μάχη· 15
 όμοια του αλύκτα μέσα του, καθώς αγανακτούσε.
 και την καρδιά του ωνείδισε, τα στήθη του κτυλώντας·
 — βάστα, καρδιά· σκυλίτερον έχεις βαστάσει πόνον,
 όταν ο άγριος Κύκλωπας μου 'τρωγε τους γενναίους
 συντρόφους· και συ βάστασες ως ότου απ' τ' άντρο κείνο, 20
 όπ' έβλεπες τον θάνατον, η γνώσι σ' έφερε έξω.—
 τους λόγους τούτους έλεγε προς την καρδιά του εκείνος·
 τότε 'ς αυτόν υπάκουσε με υπομονή μεγάλη
 μέσα η καρδιά του· πλην αυτός γύριζ' εδώθ' εκείθε·
 και ως ότε απ' αίμα γεμιστήν και απ' άλειμμα κοιλιάν 25
 άνθρωπος στρέφει εδώ κ' εκεί 'ς την φλόγα όπ' έχει ανάψει,
 ότι ποθεί ταχύτατα να την ιδή ψημένην,
 εδώθ' εκείθ' εγύριζε και αυτός κ' εμεριμνούσε
 το πώς τους αδιάντροπους μνηστήραις να κτυπήση
 μόνος, κ' εκείν' ήσαν πολλοί· τότε 'ς αυτόν η Αθήνη 30
 κατέβη από τον ουρανό κ' είχε θνητής το σχήμα·
 'ς την κεφαλή του στάθηκεν επάνω κ' είπ' εκείνου·
 «Πάλι αγρυπνείς, ο άμοιρος, ως άλλος δεν ευρέθη;
 ιδού, το σπίτι σου, κ' ιδού 'ς το σπίτ' η σύντροφός σου,
 και το παιδί σου, όπ' όμοιον κάθε πατέρας θέλει»· 35
 .
 Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
 «Ναι, τούτ' όσ' είπες, ω θεά, λάθος ποσώς δεν έχουν·

αλλ' η ψυχὴ μου μεριμνὰ 'ς τ' ανήσυχά μου στήθη
το πῶς τους αδιάντροπους μνηστήραις να κτυπήσω
μόνος, και πάντοτ' εἶναι αυτοί 'ς το δῶμα συναγμένοι. 40
και ἄλλο τι μεγαλῆτερο μεριμνὰ μέσα ο νους μου·
με του Διὸς την δύναμι και σέν' αν τους φονεύσω,
πού θαύρω εγὼ καταφυγή; να το σκεφθῆς ζητῶ σε».

Τότε η θεὰ του απάντησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη.
«Ἀθλιε, και 'ς μικρότερον φίλον καθεῖς θαρρεῦει 45
θνητόν και οπού βουλευματα τόσο πολλά δεν ξεύρει·
αλλ' εγὼ εἶμαι αθάνατη θεά, 'που σε φυλάσσω
πάντοτε εις κάθε αγώνα σου· κ' ιδού τι σου κηρύττω·
κ' εἴαν τους δυο μας ἔζωναν θνητῶν ανθρώπων λόχοι
πεντήκοντα, με ορμή πολλή 'ς τον φονικόν αγώνα, 50
και αυτῶν ἀκόμη θα 'παιρνες τα βῶδια και τ' αρνία.
κοιμήσου τώρα· εἶναι βαρὺ πολὺ να ολονυκτήσης
ἀγρυπνος· και ἀπὸ τα δεινὰ να βγης δεν θέλει ἀργήσης».

Αυτὰ 'πε κ' ὕπνον ἔχυσεν εις τα ματόφυλλά του,
και πάλ' η ασύγκριτη θεὰ 'ς τον Ὀλυμπον ἀνέβη. 55
Και ο ὕπνος ως τον ἐπiane και του 'λνε τα μέλη
και ταις φροντίδαις, η χρηστή γυναῖκα του ἐξυπνοῦσε
κ' ἐκάθισε και δάκρυζε 'ς την μαλακή της κλίνη·
και αφοῦ 'ς τους θρήνους χόρτασε την θλιβερὴ καρδιά της,
'ς την Ἄρτεμιν η ασύγκριτη γυναῖκα ευχήθη πρώτα· 60

«Αγία κόρη του Διός, Ἄρτεμις, ἀμποτ' ἤδη
 το στήθος μου τοξεύοντας να μ' ἐσβυνες ἀμέσως,
 ἢ ας μ' ἀρπαζεν ανεμική και ας μ' ἐσερνε μαζί της
 'ς τ' ἀνήλια περάματα και να με φέρη πέρα
 'ς του οπισθορμήτου Ωκεανού το στόμα να με ρίξη. 65
 και ως σήκωσαν η ανεμικαῖς ταις κόραις του Πανδάρου,—
 ταις ὠρφανεύσαν οι θεοί, και ἀφού 'ς το σπῖτι εμείναν
 ἔρημαις, βρεφοκόμησεν αὐταῖς η Ἀφροδίτη,
 και με τυρί ταις ἔτρεφε, κρασί γλυκό, και μέλι.
 η Ἥρα ταις ἐχάρισεν, ως εἰς θνητὴν καμμίαν, 70
 γνῶσι και κάλλη, ἀνάστημα η Ἄρτεμις η αγία,
 κ' ἔργα να ἐργάζωνται λαμπρά ταις δίδαξεν η Ἀθήνη·
 και ως ν' ἀναιβή 'ς τον Ὀλυμπον η Ἀφροδίτ' η θεία,
 των κορασίδων την χαρά του γάμου να ζητήση
 ἀπὸ τον Δία βροντητή, 'που, των ἀπάντων γνώστης, 75
 την μοῖρα και την ἀμοιριά κάθε θνητοῦ γνωρίζει,
 ταις κόραις σήκωσαν ευθύς η ἀρπυιαις και ταις δώσαν
 των Ἐριννύων των φρικτῶν να ταις περιποιούνται,—
 ὅμοια κ' ἐμέ ν' ἀφάνιζαν οι κάτοικοι του Ολύμπου
 ἢ και ας μ' ἐκτύπ' η Ἄρτεμις, ὅπως τον Οδυσσεά 80
 'ς τον νου θωρώντας καταιβῶ 'ς τον μισημένον Ἄδη,
 να μην ευφράνω την ψυχὴν ἀνθρώπου κατωτέρου.
 ἀλλ' ο θλιμμένος δύνεται την λύπη να υλομένη
 ἀν ὀλημέρα οδύρεται, και οπότεν φθάν' η νύκτα
 τον πάρ' ο ὕπνος, ὅτι αὐτός, 'ς τα βλέφαρ' ἅμα πέση, 85

και τα καλά και τα κακά 'ς την λησμονιά βυθίζει.
αλλά 'ς εμέ και ονειράτα κακά μου στέλν' η μοίρα.
και τούτην πάλι την νυκτιά 'ς το πλάγι μου τον είχα,
ως ήταν ότ' εκίνησε με τον στρατόν, κ' εχάρην
όψιν ότ' είδ' αληθινήν, όχι όνειρον, εμπρός μου». 90

.
Αυτά 'πε, κ' η χρυσόθρονη Ηώ 'ς τον κόσμο εφάνη·
και οπ' έκλαιε την νόησε μακρόθεν ο Οδυσσέας,
κ' έμεινε και του φάνη πως τον γνώρισ' ήδη εκείνη
και του 'στεκε 'ς την κεφαλή· και άρπας' ευθύς την χλαίνα 95
και ταις προβειαίς, 'που πλάγιαζε, και απόθεσέ τα εις θρόνον
'ς το μέγαρο, κ' έξ' έφερε τα βώδινο τομάρι.
και τα χέρια σηκώνοντας είπε· «Πατέρα Δία,
εάν τωόντ' η αγάπη σας, αφού μ' εβασανίστε,
από στερηαίς και θάλασσαις μ' ωδήγησε 'ς την γην μου,
απ' τους θνητούς, οπού ξυπνούν, κάποιος φωνήν ας βγάλη 100
μέσαθε, κ' έξω του Διός άλλο ας φανή σημείον».

.
Ευχήθη και τον άκουσεν ο πάνσοφος ο Δίας,
και απ' τα νεφώδ' υψώματα του ακτινοβόλου Ολύμπου
βρόντησ' ευθύς· εχάρηκεν ο θείος Οδυσσέας.
και από το σπίτι πρόβαλε φωνήν γυναίκ' αλέστρα 105
πλησίον, οπ' ευρίσκονταν οι μύλοι του κυρίου,
και δώδεκ' αγωνίζονταν γυναίκες να ετοιμάσουν
κριθάλευρα, σιτάλευρα, μεδούλι των ανθρώπων.

κ' η άλλαις ἅμ' ἀπάλεσαν κοιμώνταν· μόνη εκείνη
ἄλεθε ἀκόμ' η ἀδύναμη· τον μύλον η θλιμμένη 110
κράτησε, κ' ἔβγαλε φωνή, σημάδι του κυρίου·

«Δία πατέρα, 'που εἰς θεοὺς και ανθρώπους βασιλεύεις,
μεγάλα εβρόντησες ἀπὸ τον κάταστρον αἰθέρα,
οὐδ' εἶναι νέφος πουθενά· κάποιο σημεῖον δείχνεις·
κ' ἐμένα τώρα της πτωχῆς 'ς ὅ,τ' εἶπω δόσε τέλος· 115
ὑστερη σήμερα φορὰ 'ς το σπίτι του Οδυσσέα
να ευφρανθούν το πρόσχαρο συμπόσιον οἱ μνηστήρες·
αυτοί, 'που 'ς τ' ἄλεσμα βαρὺ τα γόνατα μου κόψαν
και την καρδιά, τώρα ἐδῶ να φάγουν το ὑστερό τους».

·
Αυτὰ 'πε· και ἀπ' τον κλήδονα και ἀπ' την βροντὴν του Δία 120
ο Οδυσσεάς θάρρεψε να ἐκδικηθῇ τους πταίσταις.

·
Η άλλαις δούλαις 'ς τα λαμπρὰ δῶματα του Οδυσσέα
συναθροίζόνταν και ἀναφταν φωτιὰν εἰς την γωνίστρα·
εγέρθη και ο Τηλέμαχος, το ἰσόθεο παλληκάρι,
ενδύθη και το κοφτερό σπαθί 'ς τον ὦμο ἐζώσθη. 125

'ς τα λαμπρὰ πόδια τα καλὰ προσέδεσε πεδουλία,
κοντάρι πῆρε δυνατό μ' ἀκονισμένη λόγχη,
και 'ς το κατώφλι στάθηκε κ' εἶπε της Εὐρυκλείας·
«Γερόντισσα, ἐτιμήσετε τον ξένον εἰς το σπίτι
με στρώμα και με φαγητόν, ἢ μένει ἀμελημένος; 130
ὅτ' η μητέρα μου συχνά, μ' ὅλην την γνώσι 'πῶχει,

ως τύχη, τον χειρότερον απ' τους θνητούς ανθρώπους
τιμά, και τον καλήτερον καταφρονεί και διώχνει».

.

Η Ευρύκλεια τότε η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
«Ω τέκνο μου, 'ς την άπταιστη μην αποδίδης πατήσµα· 135
κρασί 'πινε καθήμενος, όσ' ήθελε, αλλά πλέον
πείναν δεν είχε, ως έλεγε 'ς αυτήν, 'που τον ερώτα.
και την γλυκειάν ανάπαυσιν ότ' ενθυμήθη εκείνος,
κλίνην αυτή παράγγειλε ταις δούλαις να του στρώσουν,
και αυτός ως έρμος άµοιρος δεν έστεργε να πέση 140
εις κλίναις και παπλώµατα, αλλ' εις βωδιού τοµάρι
αμάλακτο και 'ς ταις προβειαίς, 'ς τον πρόδοµο, κοιμήθη.
κατόπιν εµείς σκέπασµα του ρίξαµεν επάνω».

.

Αυτά 'πε, και ο Τηλέμαχος κρατώντας το κοντάρι
εβγήκε και γοργόποδες δυο σκύλοι ακολουθούσαν, 145
και κίνησε 'ς την σύνοδο των Αχαιών να φθάση·
των δούλων ωστός' έλεγεν η θαυµαστή γυναίκα
Ευρύκλεια, 'που ήταν γέννηµα του Ωία Πεισηνορίδη·
«Κινείσθε· σεις σαρώσετε και ράνετε το δώµα,
και 'ς τα καλόφθειαςτα θροινιά τους πορφυρούς απλώστε 150
τάπηταις· σεις, ταις τράπεζαις σφογγίσετ' όλαις γύρω,
και τους κρατήραις και µαζή τα τεχνικά ποτήρια
τα δίκουπα καθάρετε· κ' η άλλαις εις την βρύσι
πάτε, να φέρετε νερό, και αυτού να μην αργείτε·

ὅτ' οἱ μνηστήρες γρήγορα 'ς το μέγαρο θα φθάσουν
πολύ πρωί· τι σήμερον εορτάζει ο κόσμος ὅλος». 155

.

Εἶπε, καὶ αὐταῖς ὑπάκουσαν ἀμέσως 'ς τὴν φωνή της.
εἴκοσι πήγαν ἀπ' αὐταῖς 'ς τὴν ἰσκιασμένη βρύσι,
ἢ ἄλλαις ἐπιδέξια 'ς τὰ δώματα ἐνεργούσαν.

.

Εμπήκαν καὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ ἀκόλουθ' ὑπηρέταις, 160
καὶ ξύλα σχίσαν τεχνικά· καὶ ἀπὸ τὴν βρύσι φθάσαν

.

ἢ κόραις· ὁ χοιροβοσκὸς καὶ αὐτὸς κατόπιν ἦλθε·
κ' ἔφερνε τρία διαλεκτὰ θρεφτάρια ἀπ' το κολάδι.
ἄφησ' ἐκεῖνα 'ς το λαμπρὸ περίφραγμα νὰ βόσκουν,
καὶ αὐτὸς γλυκὰ προσφώνησεν εὐθύς τὸν Ὀδυσσεά· 165
«Ἐένε, κάπως καλῆτερα σε βλέπουν οἱ μνηστήρες,
ἢ ἀκόμη σε καταφρονοῦν 'ς τὰ μέγαρα ὡς ἂν πρῶτα;»

.

'Σ ἐκεῖνον ὁ πολὺγνώμος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
«Ἀχ, οἱ θεοί, φίλ' Εὐμαιε, τ' ὄνειδος νὰ κτυποῦσαν
οπ' ἐνεργοῦν τοῦτ' οἱ ἀσεβεῖς παράνομοι καὶ αὐθάδεις 170
'ς το ξένο σπίτι, κ' ἐντροπῆς μέρος ποσῶς δὲν ἔχουν».

.

Τοὺς λόγους τοῦτους ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους.
ὥστόσο καὶ ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος ἦλθε κ' εἶχε
δύο βοσκούς κατόπι του, 'που ὠδήγαν διαλεμμένα

ερίφι' απ' όλαις ταις κοπαίς να φάγουν οι μνηστήρες. 175
εις την βροντερήν αίθουσα τα έδεσε αποκάτω
και αυτός πικρά προσφώνησεν ευθύς τον Οδυσσέα·
«Ξένε, 'ς το δώμ' ακόμη εδώ θε να μας βασανίζης,
ολόγυρα ζητεύοντας, κ' εδώθε δεν θα φύγης;
την φορά ταύτην άσφαλτο δεν θέλει χωρισθούμε 180
πριν συγκρουσθούν οι γρόνθοι μας· ότ' είς' αισχρός ζητιάνος·
κ' είναι και αλλού των Αχαιών τραπέζια, να πηγαίνης».

.
Αυτά 'πε και ο πολύγνωμος εσώπαινε Οδυσσέας,
αλλ' έσεισε την κεφαλή και ολέθρια μελετούσε.

.
Και τρίτος ο Φιλοίτιος, άρχος ανδρών, τότε ήλθε, 185
κ' έφερνε στείραν δάμαλην κ' ερίφια των μνηστήρων.
απ' την αντίκρυ στερεά τους πέρασαν περάταις,
'που κροβοδούν κάθ' άνθρωπον ολόταν τους ζητήση.
εις την βροντερήν αίθουσα τα έδεσε αποκάτω
κ' επήγε 'ς τον χοιροβοσκό σιμά και τον ερώτα· 190
«Χοιροβοσκέ, ποιος είν' αυτός ο ξένος, 'που τώρα' ήλθε
εις το παλάτι μας; και ποιών ανδρών καυχάτ' ότ' είναι
γέννημ' αυτός; ποιαν γενεάν και ποιαν έχει πατρίδα;
ο άμοιρος! και φαίνεται 'ς την όψι βασιλέας.
αλλ' αφανίζουν οι θεοί τους περιπλανωμένους, 195
όταν τους κλώσουν συμφοραίς, και βασιλείς αν είναι».

Εἶπε, τον ἐπλησίασε καὶ τον ἐκαλοδέχθη
 με τὴν δεξιὰ, καὶ του ἔλεγε με λόγια πετρωμένα·
 «Πατέρα ὦ ξένε, χαίρε μου· καλαῖς νὰ ἰδῆς ἡμέραις
 200 καὶ εἰς τὸ ἐξῆς· τώρα πολλὰ σε βασανίζουν πάθη.
 πάτερα Δία, ποῖος θεὸς ολέθριος εἶν' ὡς εἶσαι;
 ἀφοῦ τοὺς γέννησες ἐσὺ, τοὺς ἀνδραῖς δὲν λυπεῖσαι
 καὶ τοὺς βυθίζεις 'ς ἀμέτρη φρικτὴ ταλαιπωρία.
 ἰδρῶσα ὡς σ' εἶδα, ἐδάκρυσα, ἐνὼ τὸν Ὀδυσσέα
 205 ἀμέσως ἐνθυμήθηκα, διότι, θαρρῶ, καὶ κείνος
 μ' ὅμοια ράκη ἐπάνω του 'ς τὸν κόσμον παραδέρνει,
 ἀν εἶναι ἀκόμῃ 'ς τὴν ζωὴ, τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς ἀν βλέπει·
 καὶ ἀν εἰς τὸν Ἄδην εὐρίσκεται, ἀχ! ὀρφανὸν μ' ἀφήκε
 ὁ ἰσὸθεὸς Ὀδυσσέας μου, 'που νῆον τὰς δαμάλαις
 210 νὰ ἐπιστατήσω μ' ἔβαλε 'ς τὴν γῆ τῶν Κεφαλλήνων·
 γίνονται τῶρ' ἀμέτρηταις, οὐδὲ βοσκὸς πότε εἶδε
 τόσον ἡ πλατυμέτωπαις δαμάλαις νὰ πληθύνουν.
 καὶ προσταγμένος φέρνω τὰς νὰ τὰς χαροῦν οἱ ξένοι,
 'που τὸ παιδί 'ς τὸ σπῖτι του δὲν σέβονται, οὐδὲ τρέμουν
 215 τὴν θεῖαν δίκην, ὅτι αὐτοὶ νὰ μοιρασθοῦν ζητοῦσι
 τοῦ βασιλέα τὰ καλὰ τὸν πολυεξωρισμένου.
 καὶ μετὰ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦτο γυρίζει ὁ νοῦς μου
 πολὺ συχνά· μέγα κακόν, ἐνὼ σῶζετ' υἱὸς του,
 νὰ φύγω, νὰ ξεγιτευθῶ, μαζὴ με τὰς δαμάλαις·
 220 ἀλλὰ πάλι χειρότερο, νὰ μένω αὐτοῦ τὰς ξέναις
 δαμάλαις νὰ φυλάσσω ἐγὼ με πόνον τῆς ψυχῆς μου.

θα 'χα προσφύγει από καιρόν εις μέγαν βασιλέα
άλλον, ότ' είναι αβάστακτα κείνα οπού βλέπω πλέον·
αλλ' ακόμη τον άμοιρον στοχάζομ', ίσως έλθη
κάπουθε, και 'ς τα δώματα σκορπίση τους μνηστήραις». 225

.
'Σ εκείνον ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
«Βουκόλε, αφ' ούτε ανόητος ούτε αγενής συ δείχνεις,
κ' εγώ βλέπ' ότ' η σύνεσις ταις φρέναις σου φωτίζει,
άκου τι λέγω και φρικτόν όρκον ομόνω ακόμη·
μάρτυς μου ο Δίας ύψιστος, το ξενικό τραπέζι 230
και η γωνία, 'πώφθασα, του άπταιστου Οδυσσέα,
συ δω θα ήσαι και άσφαλτα θα φθάσ' ο Οδυσσέας,
και με τα μάτια σου θα ιδής, αν θέλῃς, τους μνηστήραις,
'που ηγεμονεύουν τώρα εδώ, να πέφτουν σκοτωμένοι».

.
'Σ εκείνον τότε απάντησεν ο άνδρας ο βουκόλος· 235
«Α! ξένε, να τελείονεν ό,τ' είπες ο Κρονίδης!
θα 'βλεπες πώς μ' ακολουθούν τα χέρια μου τ' ανδρεία».

.
Και ομοίως 'ς όλους τους θεούς ο Εύμαιος ευχήθη
να φθάση ο πολύνοος 'ς το δώμα του Οδυσσέας.

.
Τους λόγους τούτους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους. 240
του Τηλεμάχου αφανισμόν ωστόσοσιν οι μνηστήρες
έπλεκαν· αλλ' αριστερό πουλί 'ς αυτούς εφάνη,

υψηλοπέτης αετός, 'που εκράτει περιστέραν.
τους εἶπε τότε ὁ Ἀμφινόμος^ «Δεν θέλει ὀρθοποδήση,
ὦ φίλοι, ὅ,τι ὠργανίσαμε, τοῦ Τηλεμάχου ὁ φόνος·
ἀλλὰ τῶρ' ας φροντίσουμε νὰ ετοιμασθῇ τὸ γεῦμα».

245

.
Εἶπε, κ' εἰς ὅλους ἄρρεσεν ὁ λόγος τοῦ Ἀμφινόμου.
καὶ ἅμ' ἐφθασαν 'ς τὰ δῶματα τοῦ θεοῦ Ὀδυσσέα,
εἰς τὰς καθήκλαις. 'ς τὰ θρόνιά, τὰς χλαῖναις ἀποθέσαν·
κ' ἐσφαζαν κείνοι ἀρνιά τρανά κ' ἐρίφια σαρκωμένα,
χοίρους θρεφτοὺς καὶ δάμαλιν καὶ, ἀφού τὰ σπλάχνα ψήσαν,
τὰ μοίραζαν καὶ τὸ κρασί συγκέρναν 'ς τοὺς κρατήραις.
ὁ χοιροτρόφος ἐδίδε τριγύρω τὰ ποτήρια,
τὸν σῖτον ὁ Φιλοίτιος, ὁ ἄρχος τῶν ἀνθρώπων,
μέσα 'ς τὰ ὠραῖα κάνιστρα· κ' ἐκέρνα ὁ Μελανθέας·
καὶ ἅπλωσαν κείνοι 'ς τὰ ἔτοιμα φαγιά 'που ἐμπρός τοὺς εἶχαν.

250

255

.
Καὶ δῖβουλα ὁ Τηλέμαχος ἐκεῖ τὸν Ὀδυσσέα
ἔσταινε μες τὸ μέγαρο τὸ στερεό, πλησίον
'ς τὸ πέτρινον κατώφλιον, ἀφού μικρὸ τραπέζι
τοῦ 'θεσε καὶ ἄλρεπο σκαμνί, κ' ἐβάλ' ἐμπρός τοῦ σπλάχνα.
καὶ με κρασί τοῦ γέμισε χρυσὸ ποτήρι κ' εἶπε·
«Μεσ τοὺς μνηστήραις ἀφοβα σὺ κάθησαι καὶ πίνε·
καὶ ἀπ' ἐμπαιγμούς καὶ ἀπὸ κτυπιαῖς ἐγὼ θὰ σε φυλάξω,
ὅτι δὲν εἶναι τοῦ κοινού τὸ σπῖτι τοῦτο, ἀλλ' εἶναι
τοῦ Ὀδυσσέα καὶ 'ς ἐμέ τὸ 'χει ἀποκτήσει ἐκεῖνος·

260

265

και σεις από τους υβρισμούς αλέχετε, ω μνηστήρες,
και από τα χέρια, μη συμβή πικρή φιλονεικία».

.

Αυτά 'πε, και όλοι δάγκασαν τα χείλη τους εκείνοι,
θαύμαζαν τον Τηλέμαχο με θάρρος πώς ωμίλει.
και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος ανάμεσά τους είπε. 270
«Αν και πικρός είν' Αχαιοί, του Τηλεμάχου ο λόγος,
ας τον δεχθούμε· ωμίλησε με τρομερή φοβέρα·
το στόμα θα του κλείαμεν, αν είχε αφήσει ο Δίας,
'ς τα μέγαρά του, αν και υψηλά σηκώνει την φωνή του».

.

Αυτά 'πεν ο Αντίνοος, και αδιαφορούς' εκείνος. 275
και από την πόλι 'ς το πυκνό του μακροβόλου Φοίβου
δάσος έφερναν κήρυκες την θείαν εκατόμβη,
'ς των κομοφόρων Αχαιών τα συναγμένα πλήθη.

.

Και αυτοί τα επάνω κρέατα ψημέν' αφού σηκώσαν
μερίδαις κάμαν και άρχιζαν το θαυμαστό τραπέζι· 280
τότ' οι υπηρέταις έθεσαν μερίδα του Οδυσσέα
όσην και κείνοι ελάμβαναν, ως είχε παραγγείλει
ο περιπόθητος υιός του θείου Οδυσσέα.

.

Αλλ' η Αθηνά δεν άφινε τους ανδρικούς μνηστήραις
απ' τους πικρούς ονειδισμούς να παύσουν, όπως κάμη 285
του Οδυσσέα πλειά βαθειά να 'μνη 'ς τα σπλάχνα ο πόνος.

και άνδρας, 'που αγάπα τ' άδिका, μες τους μνηστήραις ήταν·
Κτήσιπτος ωνομάζονταν, 'ς την Σάμη κατοικούσε·
εις τα περίσσια πλούτη του θαρρώντας, την γυναίκα
του Οδυσσέα μνήστευε του πολυεξωρισμένου. 290

εκείνος τότε ωμίλησε των υβριστών μνηστήρων·
«'Σ ό,τι θα ειπώ προσέξετε, μνηστήρες ανδρειωμένοι·
ίσην μερίδ' απόλαυσεν ο ξένος, ως αρμόζει·
καλό δεν είν' ή δίκαιον να στερηθούν οι ξένοι
του Τηλεμάχου, οπ' έρχονται 'ς το δώμα τούτο ικέταις. 295
αλλ' ας του δώσω χάρισμα κ' εγώ, να το προσφέρει
και αυτός εις την λουτράρισσαν, ή 'ς άλλην απ' ταις δούλαις
'που ευρίσκονται 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα».

.
Είπε και πόδι βωδινόν άρπαξε απ' το καλάθι
και το 'ριξε· την κεφαλή γλυκόγυρ' ο Οδυσσέας 300
να το ξεφύγη, κ' έβγαλε πικρόγελο η ψυχή του·
ήλθεν αυτό κ' εκτύπησε τον στερεωμένον τοίχο.
ωνείδισ' ο Τηλέμαχος τον Κτήσιππο και του 'πε·
«Το πράγμ' ως ήλθε, Κτήσιππε, να χαίρετ' η ψυχή σου·
τον ξένον δεν επίτυχες, ότι εφυλάχθη μόνος· 305
άλλως μ' ακόντι κοφτερό θα σ' άνοιγα τα σπλάχνα·
τότε ο πατέρας σου ταφή θα ετοίμαζε αντί γάμου
δω μέσα· και μη κάμετε 'ς το σπίτι μου ασχημίας·
ότ' ήδη ο νους μου αισθάνεται, διακρίνει το καθένα,
και το καλό και το κακό, και πλειά παιδί δεν είμαι. 310

βλέπουμε, και υποφέρουμε να σφάζονται τ' αρνία
και τα κρασί να πίνεται, να δαπανάται ο σίτος·
ὅτ' εἶν' ἔργον βαρύτατον ἓνας πολλούς να διώξη.
ἀλλὰ να παύσετε 'ς τα ἐξῆς σκληρά να μ' ἀδικήτε·
και αν να με θανατώσετε σας σπρώχν' ἥδ' ἡ ψυχὴ σας, 315
το 'θελα ἐγὼ καλῆτερα, καλλιάρω ν' ἀποθάνω,
παρά να βλέπ' ολοκαιρίς τόσ' ἔργα ἐντροπιασμένα,
να υβρίζουν, να κακοποιούν τους ξένους, και ταις δούλαις
μέσα 'ς τα ωραία δώματα ξεντροπιαστά να σέρνουν».

·
Αὐτὰ 'πε, και ὅλοι ἐσίγησαν, ἄφωνοι ἔμειναν ὅλοι· 320
και ἀργότερ' ο Αἰγέλαος Δαμαστορίδης εἶπε·
«ὦ φίλοι, ὁπότεν εἰπωθὴ λόγος ὀρθὸς δεν πρέπει
ἐνάντια να λογομαχῇ κανεῖς και να θυμόνη.
τον ξένον μην υβρίζετε, μήτε κανέναν ἄλλον
των δούλων εἰς τα δώματα του θεῖου Οδυσσέα. 325
και λόγον ἐγὼ θά 'λεγα γλυκὸν του Τηλεμάχου,
και της μητρὸς του, αν ἔστεργαν να τον δεχθὺν και οἱ δύο.
ὅσον ἐλπίδ' ἀπόμενε 'ς τα βάθη της ψυχῆς σας
'ς το σπῖτι του ο πολὺννοος να φθάσῃ Οδυσσέας,
καλῶς τον περιεμένετε, και ἀκόμη τους μνηστήραις 330
'ς τα δώματ' εἶχετ', ἐπειδὴ τοῦτο σας ὠφελοῦσε,
αν 'ς την πατρίδα ἐγύριζεν ἀπὸ τα ξένα ἐκεῖνος·
ἀλλ' εἶναι τώρα φανερό 'που δεν θα γύρῃ πλέον·
ἀλλὰ συ την μητέρα σου συμβούλευε να πάρῃ,

κείνον οπ' εἶναι ανώτερος και πλειότερα χαρίζει,
εσὺ να χαίρεσ' ἡσυχος τα πλούτη του πατρός σου
όλα, και κείνη του άλλου ανδρός το σπῖτι να προσέχη».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος· «Αγέλαε, μα τον Δία
και μα τα λάθη του πατρός, 'που πέρ' απ' την Ιθάκη
περιπλανάτ' ἡ χάθηκε, τον γάμο της μητρός μου
340
δεν αναβάλλω εγώ ποσώς, αλλ' άνδρ' όποιον θελήση
να πάρη την παρακινώ, και άπειρα δίδω δώρα·
να την προστάξω εντρέπομαι, χωρίς να το θελήση,
να φύγη από το μέγαρο· τούτο θεός μη δώση».

·
Αυτά 'πεν ο Τηλέμαχος· κ' η Αθήνη 'ς τους μνηστήραις
345
γέννησε γέλωτ' άσβυστον, και εσκότισε τον νουν των·
και με σαγόνι' αλλότρια γελούσαν ἤδη εκείνοι
και κρέατ' αιματόβρεκτα μασσούσαν, κ' εγεμίσαν
δάκρυα τα μάτια, και οδυρμούς προέβλεπε η ψυχή τους.
τότ' είπεν ο θεόμορφος Θεοκλύμενος 'ς εκείνους·
350
«Α! δύστυχοι! ποια συμφορά σας ἤυρε; μαύρη νύκτα
ταις κεφαλαῖς, τα πρόσωπα, τα γόνατα, σας ζώνει·
άναψε ο θρήνος, δάκρυα 'ς τα μάγουλά σας ρέουν,
και τα λαμπρά μεσόστυλα και οι τοίχοι στάζουν αίμα.
πρόθυρο, αυλή, σκιαῖς νεκρών γεμίσαν κινημέναις
355
κατά το ανήλιον Ἐρεβος· ο ἥλιος εσβύσθη
'ς τον ουρανό, και απλώθη αυτού γύρω κακή μαυρίλα».

.
Αυτά 'πε, και όλοι εγέλασαν εκείνοι από καρδίας·
άρχισε τότε ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου·
«Τρελλός είν' ο νεόφερτος ο ξένος από πέρα·
αλλ' αυτόν οδηγήσετε να φύγη ευθύς, ω νέοι,
να καταιβή 'ς την αγοράν, αφού δω νύκτα βλέπει».

360

.
Απάντησε ο θεόμορφος Θεοκλύμενος εκείνου·
«Συ να μου δώσης οδηγούς, Ευρύμαχε, δεν θέλω·
έχ' οφθαλμούς, έχω κι' αυτιά, κ' έχω τα δυο μου πόδια,
και μες τα στήθη μ' είναι νους ως πρέπει μορφωμένος.
μ' αυτά θα φύγω εδώθ' ενώ βλέπω κακό 'που φθάνει,
'ς του καθενός την κεφαλή να πέση των μνηστήρων,
όσοι μέσα 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα
υβρίζειτ' όλους και φρικταίς εργάζεσθε ανομίαις».

365

370

.
Είπε και απ' το καλόκτιστο παλάτι εξήλθ' εκείνος,
κ' επήγεν εις τον Πείραιον, 'που πρόθυμα τον δέχθη.
τότ' οι μνηστήρες κύτταζαν ένας τον άλλον και όλοι
κεντούσαν τον Τηλέμαχον και ανάπαιζαν τους ξένους·
και κάποιος τότε ωμίλησε των αποτόλμων νέων·
«Τηλέμαχε, κακόξενος, ως είσαι, δεν είν' άλλος·
τούτον ως έχεις τώρα εδώ τον ρυπαρόν πλανήτην,
'που τρώγει πίνει αχόρταστος, ούτε 'ς την εργασία
ούτε 'ς ταις μάχαις έμπειρος, της γης χαμένο βάρος.

375

και άλλος σηκώθη πάλι εδώ τον μάντη να σου κάμη· 380
αλλ' αν μ' ακούσης πλειότερην ωφέλεια θ' αποκτήσης·
εις κάραβο πολύσκαρμον ας φορτωθούν οι ξένοι
ν' αποσταλούν 'ς τους Σικελούς, κέρδος καλό να πάρης».

·
Τούτα οι μνηστήρες έλεγαν και αδιαφορούς' εκείνος, 385
και τον πατέρα του άφωνος εκύττα καρτερώντας
πότε θα πέση να κτυπά τους αναιδείς μνηστήραις.

·
Και ως είχε στήσει αντίκρυ των το υπέρλαμπρο θρονί της,
η Πηνελόπ' η φρόνιμη του Ικαρίου κόρη,
όλ' άκουεν, όσ' έλεγαν οι άνδρες εις το δώμα,
ενώ με γέλια, με χαραίς, εκάθιζαν 'ς το γεύμα, 390
το πρόσχαρο, το ευφραντικόν, ότ' είχαν πολλά σφάξει·
αλλ' άλλος δείπνος άχαρος δεν γίνετ' ως ο δείπνος,
'πώμελλαν γλήγορα η θεά και ο άνδρας ο γενναίος
να τους προσφέρουν, ότι αυτοί τον αδικήσαν πρώτοι.

·
·
·

Ραψωδία Φ

·
·
·

Τότε 'ς τον νου της έβαλεν η γλαυκομάτ' Αθήνη,

της Πηνελόπης φρόνιμης του Ικαρίου κόρης,
τόξο και σίδερο λευκό να θέση των μνηστήρων,
αγώνα και του φόνου αρχήν, 'ς το σπίτι του Οδυσσέα.
και την υψηλήν κλίμακα του δόμου της ανέβη, 5
'ς τ' απαλό χέρι το κλειδί πήρε γυρτόν, ωραίο,
χάλκινο, μ' ελεφάντινο χερούλι εφοδιασμένο.
'ς τον θάλαμον τον ύστερον εμπήκε με ταις κόραις,
οπ' ήσαν όλ' οι θησαυροί κρυμμένοι του κυρίου,
πολυεργασμένο σίδερο, χάλκωμα, και χρυσάφι· 10
τόξον οπισθοτέντων εκ' ήταν και φαρέτρα,
οπ' είχε μέσα λάμπολλα στεναγμοφόρα βέλη·
αυτά 'ς την Λακεδαιμόνα του 'δωκε δώρα ο ξένος
ο Ευρυτίδης Ίφιτος, όμοιος των αθανάτων.
εις την Μεσσήνην έτυχε 'ς το σπίτι του Ορτιλόχου 15
του φιλομάχου να ευρεθούν· 'κει πήγεν ο Οδυσσέας
να λάβη χρέος 'που 'ς αυτόν χρωστούσε ο τόπος όλος·
ότι τριακόσια πρόβατα με τους βοσκούς των πήραν
Μεσσήνιοι 'ς τα πολύσκαρμα καράβι' απ' την Ιθάκη·
όθεν μακροταξειίδευσε, παίδιος ακόμη, εκείνος, 20
αποσταλμένος του πατρός και των λοιπών γερόντων.
ναύρη πάλ' ήλθ' ο Ίφιτος φοράδαις, 'που 'χε χάσει,
δώδεκα, και 'που βύζαιναν φερέπονα μουλάρια,
οπού κατόπι του 'γειναν φόνος και μαύρη μοίρα,
ότε 'ς τον λεοντόψυχον ήλθεν υιόν του Δία, 25
τον Ηρακλέα, των φρικτών κατορθωμάτων γνώστην,

'που ξένον του 'ς την σκέπη του τον φόνευσ' οὐδ' εντράπη,
 ο ανόσιος, την τρέπεζα 'που του 'χε παραθέσει,
 ούτε την δίκη των θεών· αλλ' έσφαξεν εκείνον
 κ' είχε και ταις φοράδαις του· και, αιταίς ενώ ζητούσε, 30
 τον Οδυσσέ' απάντησε και του 'δωκε το τόξο,
 'που εφόρει ο μέγας Εύρυτος, και αυτός πριν αποθάνη
 εις τα υψηλά του μέγαρα του υιού του το 'χε αφήσει.
 και λόγχη του 'δωκε βαρείά και ξίφος ο Οδυσσέας,
 αρχήν ξενίας τρυφερής· αλλά δεν γνωρισθήκαν 35
 και 'ς το τραπέζι, επειδή πριν φόνευσ' ο υιός του Δία
 τον Ευρυτίδην Ίφιτον, όμοιον των αθανάτων,
 οπού το τόξο του 'δωκε· και ο θείος Οδυσσέας,
 'ς τον πόλεμον ότ' έβγαινε μέσα 'ς τα μαύρα πλοία,
 τ' άφινε σπίτι, ενθύμημα του αγαπημένου ξένου, 40
 και μόνον 'ς την πατρίδα του το τόξο εκείνο εφόρει.
 .
 Και άμ' έφθασε 'ς τον θάλαμον η θαυμαστή γυναίκα,
 και ανέβηκε το δρύινο κατώφλι, οπού με τέχνη
 ο ξυλουργός καλόξυσε και το 'σιασε 'ς την στάφνη,
 και παραστάταις άρμοσε και θύραις οπ' έλαμπαν, 45
 απ' το λουρί δεν άργησε να λύση την κορώνη,
 έμπασε μέσα το κλειδί και αντίκρ' ηύρε τους σύρταις,
 τους άμπωσε, και ως βόσκοντας εις το λειβάδι ταύρος
 βογγά, ομοίως τα λαμπρά θυρόφυλλα, σπρωγμένα
 από την κλείδα, εβόγγησαν κ' εμπρός της ανοιχθήκαν. 50

και ανέβηκε 'ς την υψηλή σανίδ', οπ' ἦσαν ὅλα
 τ' αρμάρια με τα ενδύματα τα μοσχοβολισμένα.
 κείθ' ἄπλωσε και απ' το καρφί ξεκρέμασε το τόξο,
 με το θηκάρι, οπου λαμπρό το περιλάμβαν' ὅλο.
 εκάθισε, 'ς τα γόνατα το επήρε η μαραμμένη, 55
 και κλαίοντας ἔξ' ἔβγαλε το τόξο του κυρίου.
 και αφού 'ς τον πολυδάκρυτον θρήνον εκείνη ευφράνθη,
 πορεύθηκε 'ς το μέγαρο προς τους λαμπροὺς μνηστήραις,
 ενώ τ' οπισθοτέντωτο τόξο 'ς το χέρι εκράτει
 και την φαρέτρα με πολλά στεναγμοφόρα βέλη. 60
 σιμά της η θεράπαιναις φέραν καλάθι, οπ' εἶχε
 χαλκόν και σίδερο πολὺ, τα ὅπλα του κυρίου.
 και ὅτ' ἐφθασεν η ασύγκριτη γυναῖκα 'ς τους μνηστήραις,
 'ς της στερεοκάμωτης σκεπῆς σιμά 'ς τον στῦλο εστάθη,
 'ς την ὄπι αντισηκόνοντας τα μαλακά μαντίλια, 65
 και εδῶθε της θεράπεινα εστήθη και ἄλλη εκείθε.
 και προς αὐτοὺς ωμίλησε· «Μνηστήρες ανδρειωμένοι,
 δότε μου τῶρ' ἀκρόασι, σεις, 'που 'ς το δῶμα τοῦτο
 ἐπέσετε, να τρώγετε, να πίνετ', ενώ λείπει
 απ' την πατρίδ' ο ἄνδρας μου και τόσο αργεῖ 'ς τα ξένα. 70
 και ἄλλην να εφεύρη πρόφασιν δεν εδυνήθη ο νους σας
 παρ' ὅτι ἐμέ να πάρετε γυναῖκα επιποθεῖτε.
 ἀλλὰ, μνηστήρες, ἔρχεσθε· και ἰδοὺ, σας δείχνω ἀγῶνα·
 το μέγα τόξο θέτω ἐγώ, του θείου Οδυσσεά.
 και αὐτόν, οπ' ευκολώτερα τανύση την χορδή του 75

και αξίναις όλαις δώδεκα περάση με το βέλος,
θ' ακολουθήσω, αφήνοντας το δώμα τούτ', οπ' ήλθα
νεόνυμφη, πανεύμορφο και θησαυρούς γεμάτο,
οπού και μέσα 'ς τ' όνειρο συχνά θα το θυμώμαι».

.

Αυτά 'πε, και παράγγειλε τον θείον χοιροτρόφον 80

τόξο και σίδερο λευκό να θέση των μνηστήρων·
τα 'λαβε κείνος κλαίοντας και απόθεσέ τα χάμαι·
και άμ' είδε του κυρίου του το τόξο, και ο βουκόλος
θρηνούσε αλλού· τους ύβρισεν ο Αντίνοος τότε κ' είπε·
«Άγνωστοι αγρόταις, 'πώχετε τον νουν εις την ημέρα, 85
δύστυχοι, τι δακρύζετε, και της καρδιάς τα βάθη
ταράζετε της γυναικός; και άφ' εαυτής εκείνη
την λύπη τρέφει, οπ' έχασε τον ποθητόν της άνδρα,
αλλ' ήσυχα καθήμενοι τρώγετε ή δώθ' εβγήτε
να κλαίετε, και αφήσετε το τόξο τούτο, αγώνα 90
εις τους μνηστήραις φοβερόν· ότι με δυσκολία
τούτο, θαρρώ, τανύζεται το σπλβωμένο τόξο·
διότι απ' όσους βλέπω εδώ κανείς τον Οδυσσέα·
δεν ομοιάζει 'ς την ανδρεία, τα μάτια μ' ως τον είδαν,
και το ενθυμούμαι καθαρά, νήπιος ακόμ' αν κ' ήμουν».

95

.

Αυτά 'πεν όμως την χορδήν εκείνος να τανύση
έλπιζε και το σίδερο με βέλος να περάση,
κ' έμελλε πρώτος να αισθανθή το βέλος απ' το χέρι

τον Οδυσσέα του λαμπρού, 'που κείνος είχε υβρίσει
'ς το δώμ' αυτού καθήμενος, κ' οι φίλοι τον κατόπι. 100

.
Και 'ς αυτούς είπε η σεβαστή του Τηλεμάχου ανδρεία·
«Ο Δίας αχ! μ' εμώρανε! μου λέγ' η αγαπημένη
μητέρ', αν κ' έχει φρόνησιν, ότι απ' αυτό το δώμα
βούλεται ν' αποξενωθεί, να υπάγη μ' άλλον άνδρα,
κ' εγώ γελώ και τέρπομαι 'ς την άγνωστη ψυχή μου. 105

αλλά, μνηστήρες, έρχεσθε· κ' ιδού, σας δείχθη αγώνας,
γυνή, 'που εις γην Αχαϊκήν άλλη δεν είν' ομοία,
ούτε 'ς την Πύλο την ιερή, 'ς το Άργος, 'ς την Μυκήνη.
ούτε 'ς την κάρπιμη στερηάν, αλλ' ούτε 'ς την Ιθάκη·
γνωστά σας· της μητρός μου εγώ τον έπαινο θα λέγω;
εμπρός, και 'ς άργητ' αφορμαίς μην εύρετε και πλέον 110
του τόξου μην ξεφεύγετε την τέντωσι, να ιδούμε.
θα το δοκίμαζα κ' εγώ· και αν τύχη να τανύσω
το τόξο και το σίδερο περάσω με το βέλος,
δεν θα με θλίβ' η σεβαστή μητέρ' αν άλλον άνδρα 115
πάρη, το σπίτι αφήνοντας, ότι εγώ μέν' οπίσω
άξιος τ' άρματα λαμπρά να φέρω, του πατρός μου».

.
Αυτά 'πε, και σηκώθη ορθός, και την πορφυρή χλαίνα
και ομού το ξίφος κοφτερόν εγδύθη από τους ώμους.
λάκκον πρώτ' έσκαψε μακρύν εις ταις αξίναις όλαις 120
έναν, και αυτού ταις έστησε και αράδιασε με στάφην,

και γύρω θύτησε την γη· και τον θαυμάζαν όλοι
 την τάξι πώς εγνώριζεν ενώ ποτέ δεν είδε.
 και ολόρθος 'ς το κατώφλιο δοκίμαζε το τόξο·
 τρεις το ελύγισε φοραίς με πόθο να το σύρη, 125
 τρεις τον αφήκε η δύναμις, αλλ' όμως να τανύση
 το νεύρο και το σίδερο να διαπεράση εθάρρει·
 'ς την τέταρτην, ως το 'συρνε μ' ανδρεία, το 'χε τανύσει,
 πλην την ορμή του εμπόδισε με νεύματ' ο Οδυσσέας.
 και πάλιν είπε η σεβαστή του Τηλεμάχου ανδρεία· 130
 «Αχ! άνανδρος, αδύναμος, θα μείνω και κατόπι,
 ή νέος είμ' εγώ πολύ, και ακόμη δεν θαρρεύω
 'ς τα χέρια μου, ν' αντισταθώ 'ς άνδρ' αν μ' υβρίση πρώτος.
 αλλ' όσοι με υπερβαίνετε 'ς την δύναμιν, αρχήστε
 του τόξου εδώ την δοκιμήν, ο αγώνας να τελειώση». 135

.
 Είπε και χάμαι απόθεσε το τόξο και της θύρας
 το 'γυρε προς ταις κολληταίς σανίδαις στιλβωμέναις·
 το ταχύ βέλος έκλινε προς την λαμπρήν κορώνη,
 κ' εγύρισε προς το θρονί, 'που 'χε καθίσι πρώτα.
 και ο υιός του Ευπειθή Αντίνοος τότε είπε προς εκείνους· 140
 «Προς δεξιά σηκόνεσθε με την σειράν, ω φίλοι,
 και όθε κερνά ο κεραστής εκείθε αρχή να γείνη».

.
 Είπεν ο Αντίνοος, και αρεστός 'ς όλους εφάνη ο λόγος.
 σηκώθη πρώτος ο υιός του Οίνοπα, ο Λειώδης·

ήταν ιερογνώστης των, και, 'ς τον λαμπρόν κρατήρα 145
 σιμά, κάθιζε ανάμερα, και αυτός εμίσα μόνος
 τ' άνομα κ' έτρεφεν οργή προς όλους τους μνηστήραις.
 και τότε πρώτος έπιανε το τόξο και το βέλος·
 ολόρθος 'ς το κατώφλιο δοκίμαζε το τόξο,
 και δεν το ετάνυσεν, αλλά τραβώντας αποκάμαν 150
 τ' απαλά χέρι' αγύμναστα, και των μνηστήρων είπε·
 «Δεν το τανύζω, αγαπητοί· τώρ' ας το λάβη και άλλος·
 ότι καρδίαν και ζωήν πολλών θα πάρη ανδρείων
 τούτο το τόξον, επειδή καλήτερον νομίζω
 τον θάνατον, ή ζωντανοί να στερηθούμε κείνο, 155
 'που καρτερούμ' ολοκαιρίς εδώ συναθροισμένοι.
 τώρα 'ς τα βάθη της ψυχής κάποιος ελπίζει ακόμη
 να νυμφευθή την φρόνιμη γυναίκα του Οδυσσέα,
 αλλ' ότι κάμη δοκιμή του τόξου και γνωρίση,
 των Αχαιίδων γυναικών τότ' άλλην λαμπροφόραν 160
 με δώρ' αυτός ας μνηστευθή, και ας πάρη αυτή τον άνδρα,
 οπου χάριση πλειότερα και όποιον της στείλ' η μοίρα».

.
 Είπε και χάμαι απόθεσε το τόξο και της θύρας
 το 'γυρε προς ταις κολληταίς σανίδαις στιλβωμέναις·
 το ταχύ βέλος έκλινε προς την λαμπρήν κορώνη, 165
 κ' εγύρισε προς το θρονί, 'που 'χε καθίσει πρώτα·
 και πικρά τον ωνείδισεν ο Αντίνοος και του 'πε·
 «Ποιος λόγος, Δειώδη, σου 'φυγε των οδοντιών το φράγμα,

βαρὺς, φρικτός, και ως τ' ἄκουσα θυμός με κυριεύει,
ὅτι, αν εσύ δεν δύνασαι το τόξο να τανύσης,
αυτό καρδίαν και ζωήν πολλών θα πάρη ανδρείων.
ὄχι, δεν σ' ἔχ' η σεβαστή μητέρα γεννημένον
τόξων συ να 'σαι τραβηκτής και βέλη ν' ακοντίζης·
ἀλλά μνηστήρες θαυμαστοί θα το τανύσουν ἄλλοι».

Εἶπε και 'ς τον Μελάνθιον γιδοβοσκόν εστράφη·
«Κινήσου και ἀναψε φωτιά 'ς το σπίτι, ω Μελανθέα·
θέσε κοντά μέγα θρονί και στρώσε αυτού προβεία·
φέρε ἀπό μέσα το χοντρό του αλείμματος τυπάρι,
ὅπως με πυρ ζεσταίνοντας και αλείφοντας το οι νέοι
το τόξο δοκιμάσουμεν, ο αγώνας να τελειώση».

Εἶπε· και πυρ ἀδάμαστον ἀναψε ο Μελανθέας,
και το θρονί κοντά 'θεσε κ' ἐστρώσε αυτού προβεία,
κ' ἔφερε μέσαθε χοντρόν αλείμματος τοπάρι·
και αφοῦ καλά το ζέσταναν δοκιμάσαν οι νέοι,
χαμένα, και 'ς την δύναμι πολύ κατώτερ' ἦσαν.
ο Αντίνοος και ο θεόμορφος Ευρύμαχος ἐμέναν
ἀκόμ', οι ανδρειότεροι και των μνηστήρων πρώτοι.

Τότ' ἄφησαν το μέγαρο κ' ἐβγήκαν ο βουκόλος
αντάμα και ο χοιροβοσκός του θείου Οδυσσέα·
εκείνους ἀκολούθησεν ο θεῖος Οδυσσέας.

αλλ', απ' την θύρα ξέμακρα και απ' την αυλήν ότ' ήσαν,
 με λόγια χλυκομίλητα 'ς αυτούς εστράφη κ' είπε·
 «Βουκόλε, και χοιροβοσκέ, θα 'λεγα κάποιον λόγον
 ή να το κρύψω; κ' η καρδιά να εξηγηθώ με σπρώχνει·
 με ποίαν γνώμη βοηθοί θα ήσθε του Οδυσσέα, 195
 αν κάπουθ' έλθη ξάφνου εδώ κ' ένας θεός τον φέρη;
 σεις των μνηστήρων βοηθοί θα ήσθε ή του Οδυσσέα;
 ειπήτ' εκείν' οπ' η ψυχή σας λέγει κ' η καρδιά».

·
 Εκείνου τότε απάντησεν ο άνδρας ο βουκόλος·
 «Δία πατέρα, τούτον μου τον πόθον τέλειωσέ μου· 200
 ας έλθη εκείνος, ο θεός να τον επαναφέρει·
 θα 'βλεpes πώς μ' ακολουθούν μ[τ]α χέρια μου τ' ανδρεία».

·
 Και ομοίως 'ς όλους τους θεούς ο Εύμαιος ευχήθη
 'ς το σπίτι του ο πολύννοος να φθάση Οδυσσέας.
 και άδολην ως εγνώρισε την γνώμην των εκείνος, 205
 το στόμα πάλιν άνοιξεν, ωμίλησέ τους κ' είπε·
 «Έφθασα, ιδού με, αυτός εγώ, 'που, αφού πολλά 'χω πάθει,
 ήλθα τον χρόνον εικοστόν 'ς την γη την πατρική μου.
 ξεύρ' ότι από τους δούλους μου 'ς εσάς τους δύο μόνον
 έφθασα περιπόθητος· ουδ' άκουσα απ' εκείνους 210
 κανέναν άλλον να ευχηθή να φθάσω 'ς την πατρίδα.
 και ό,τι θα γείνη αληθινά 'ς εσάς θα φανερώσω·
 αν μου υποτάξη ένας θεός τους θαυμαστούς μνηστήραις,

του καθενός τότε από σας εγώ θα δώσω νύμφην,
κ' εδώ σιμά μου κτήματα και ωραία κατοικία, 215
και φίλοι θάσθε και αδελφοί του υιού μου Τηλεμάχου,
κ' ιδού, σημάδι φανερό τώρ' άλλο θα σας δείξω,
να με καλογνωρίσετε, να μη διστάζη ο νους σας,
το λάβωμ' οπού μ' άνοιξε με λευκό δόντι χοίρος,
'ς τον Παρνασό, 'που τα παιδιά με πήραν του Αυτολύκου». 220

Είπε, το μέγα λάβωμα ξυγύνωσε απ' τα ράκη,
κ' εκείνοι, αφού θεώρησαν και απ' όλα ελάβαν γνώσι,
'ς ταις αγκαλαιίς των έσφιξαν τον θείον Οδυσσέα,
έκλαιαν και την κεφαλή του εφίλουν και τους ώμους·
τα χέρια και ταις κεφαλαίς τους φίλησε κ' εκείνος. 225
και ο ήλιος θα βασίλευε και ακόμη αυτοί θα κλαίαν,
αλλά τους ξέκοψεν αυτός και προς εκείνους είπε·
«Από τους θρήνους παύσετε, μη βγη και σας νοήση
κάποιος από το μέγαρο και μέσα τ' αναφέρη.
εμπήτε τώρ', αλλ' όχι ομού, πρώτος εγώ, κατόπι 230
ανάρηα σεις· και ας διορισθή το ακόλουθο σημάδι·
οπόταν όλ' οι θαυμαστοί μνηστήρες θα φωνάζουν
'ς τα χέρια μου να μη δοθούν το τόξο κ' η φαρέτρα,
θεί' Εύμαιε, το δώμα συ διάβαινε και φέρε
το τόξον εις τα χέρια μου, και πρόσταξε ταις κόραις 235
τα στερεά θυρόφυλλα να κλείσουν των μεγάρων,
και αν ακουσθή βόγγος ανδρών ή κτύπος εις το δώμα,

ολόκλειστ' οπού θα 'μασθε, να μη προβή καμμία
έξω, αλλ' αυτού 'ς τα έργα τους σιγά να μείνουν όλαιοι.
κ' εις σε την θύρα της αυλής λέγω, Φιλοίτιε θείε, 240
με κλείθρο και κομπόδεμα προσεκτικά να κλείσης».

.
Είπε και 'ς τα καλόκτιστα δώματα ευθύς εμπήκε,
κ' εγύρισεν εις το θρονί, 'που 'χε καθίσει πρώτα·
κ' οι δούλοι έφθασαν έπειτα του θείου Οδυσσέα.

.
Κ' εμάλαζ' ο Ευρύμαχος το τόξο και 'ς την λάμπα 245
εδώ κ' εκεί το ζέσταινεν, αλλά να το τανύση
δεν εδυνήθη, και βαθειά 'ς την ένδοξη ψυχή του
μ' αδημονία στέναζε, κ' είπε μεγαλοφώνως·

« Τον εαυτό μου πόσ', ωιμέ, και όλους τους άλλους κλαίω·
του γάμου τόσο, αν και δριμύς, δεν με θερίζει ο πόνος· 250
και άλλαις εις την περίβρεκτην Ιθάκην Αχαιίδες
είναι πολλαίς, είναι και αλλού· με θλίβει ότι μας λείπει
τόσον από την δύναμι του θείου Οδυσσέα,
ώστε να μη τανύζουμεν εμείς το τόξο εκείνου·
αχ! και 'ς ταις άλλαις γεννεαίς θα φθάσ' η καταισχύνη!» 255

.
Ο υιός του Ευπειθή Αντίνοος απάντησέ του κ' είπε·
« Μη το φοβείσ', Ευρύμαχε· και μόνος σου εννοείς το·
τον θεόν τούτον ευλαβώς ο τόπος εορτάζει
και τόξα θα τανύζουμεν; αλλ' ήσυχα φυλάξτε

το τόξο, και ας αφήσουμε να στέκωντ' η αξίναις 260
όλαις, ως είναι, ότι κανείς δεν θα 'λθη να ταις πάρη,
θαρρώ, μέσ' απ' το μέγαρο του θείου Οδυσσέα.
τώρα' απαρχαίς ο κεραστής ας δώση 'ς τα ποτήρια,
όπως, αφού γείν' η σπονδή, φυλάξουμε το τόξο·
και ειπέτε 'ς τον γιδοβοσκόν Μελάνθιον, άμα φέξη 265
να φέρη απ' όλαις ταις κοπαίς ερίφια διαλεμμένα,
όπως, αφού μεριά καούν του λαμπροτόξου Φοίβου,
το τόξο δοκιμάσουμεν, ο αγώνας να τελειώση».

·
Αυτά 'πε κείνος και άρεσεν ο λόγος και των άλλων·
και το νερό τους έχυσαν οι κήρυκες 'ς τ' χέρια, 270
και, αφού κρατήραις με κρασί στεφάνωσαν οι νέοι,
έδωκαν 'ς όλους απαρχή 'ς τα γεμιστά ποτήρια·
και, αφού σπονδίσαν κ' έπιαν όσ' ήθελε η ψυχή τους,
με δόλον ο πολύγνωμος τους είπεν Οδυσσέας·
«Ακούτε με, της θαυμαστής βασίλισσας μνηστήρες, 275
να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει.
εξόχως τον Ευρύμαχον και Αντίνοον τον θείον
παρακαλώ, 'που φρόνιμον και αυτόν είπε τον λόγον,
τώρα το τόξο ν' αφεθή και 'ς τους θεούς να ελπίζουν·
αύριο την νίκην ο θεός θα δώσ' εις όποιον θέλη. 280
αλλά να δώσετε 'ς εμέ το σπιλβωμένο τόξο,
τα χέρια και την δύναμι να δοκιμάσω εμπρός σας,
αν ρώμ' υπάρχει ως άλλοτε 'ς τα λυγιστά μου μέλη,

ή χάθη απ' τους παραδαρμούς και απ' την ταλαιπωρία».

Αυτά 'πε, και αγανάκτησαν υπέρμετρα οι μνηστήρες· 285

το σπιλνόν τόξο μην αυτός τανύση εφοβηθήκαν·

κ' εφώναξ' ο Αντίνοος, ωνείδισέ τον κ' είπε·

«Ω ξέν' ελεεινότατε, φρέναις ποσώς δεν έχεις·

και δεν αρκεί σ' ότ' ήσυχος εις τους υπερηφάνους

εμάς συντρώγεις και άφθονο 'ς τα γεύματ' έχεις μέρος, 290

και όπι την ομιλία μας, τους λόγους μας ακούεις·

και άλλος τους λόγους μας πτωχός και ξένος δεν ακούει·

σε βλάπτει το γλυκό κρασί, και αυτό ζαλίζει εκείνους

'που το ρουφούν υπέρμετρα· δεν έχει αυτό τυφλώσει

τον λαμπρόν Ευρυτίωνα, τον Κένταυρον, ότ' ήλθε 295

'ς των Λαπιθών το κάλεσμα, 'ς του ενδόξου Πειριθόου

το μέγαρο; απ' το κρασί τυφλώθη, επάρθη, ο νους του,

και μες το δώμ' ανόμησε φρικτά του Πειριθόου.

κ' οι ήρωες ωργίσθηκαν, τον ποδοσύραν έξω,

αφού μ' άπονη μάχαιρα μύτη και αυτιά του κόψαν, 300

και αυτός, 'που 'παθε τύφλωσι 'ς τον νουν, επήρε δρόμο

κ' έσερνε με τυφλή ψυχή την μαύρη συμφορά του.

όθεν κατόπ' οι Κένταυροι κ' οι άνδρες πολεμούσαν·

και το κακό ζήτησε αυτός κ' ηύρε απ' την μέθη πρώτος.

και σέν' ομοίαν συμφοράν προλέγω σου αν το τόξο 305

τανύσης· και 'ς τον τόπο μας προστάτην μη προσμένης·

αλλά σε στέλνουμεν ευθύς μ' ολόμαυρο καράβι

·
'ς τον βασιλέαν ἔχετον ἀδικητὴν του κόσμου,
ἀφευκτα ἐκεῖ ν' ἀφανισθῇς^ ἀλλ' ἤσυχα ἐδῶ πίνε
καὶ με τοὺς νεωτέρους σου συ μὴ φιλονεικῆσης». 310

·
Κ' ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη τότε εἶπε πρὸς ἐκείνον·
Ἀντίνοε, γίνετ' ἄδικο, νὰ στερηθοῦν οἱ ξένοι
του Τηλεμάχου, ὅπ' ἔρχονται 'ς το δῶμα τοῦτο ἰκέταις.
κ' εἴαν ὁ ξένος, θαρρετός 'ς τὴν ρώμῃ των χειρῶν του,
το μέγα τόξο ἐτάνυζε του θεοῦ Ὀδυσσέα, 315
φοβεῖσ' ὅτι 'ς το σπῖτι του νύμφην ἐμέ θα πάρῃ;
ἀλλ' οὐδέ κείνος 'ς τὴν ψυχὴ παρόμοιαν τρέφει ἐλπίδα.
τοῦτο δὲν εἶν', ὄχι, ἀφορμὴ νὰ σὰς κακοκαρδίσῃ
ἐνὼ συμποσιάζεστε· δὲν πρέπει, δὲν ἀρμόζει».

·
Ἀπάντησεν ὁ Εὐρύμαχος· «Του Ἰκαρίου κόρη, 320
ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, νύμφην ἐσὲ νὰ πάρῃ
τοῦτος, δὲν υποψιάζουμε ποσῶς· ἀλλ' οὐδ' ἀρμόζει·
ἀλλ' ἐντρεπόμεσθαι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν το στόμα,
μὴ κάποιος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς οὐτιδανὸς πότε εἶπῃ·
ἀνδρὸς λαμπροῦ τὴν σύντροφον πολὺ κατώτεροί του 325
ἄνδρες ζητοῦν, καὶ το στιλπνὸ τόξο του δὲν τανύζουν·
ἀλλ' ἦλθε πολυπλάνητος πτωχὸς ἀπὸ τα ξένα,
το ἐτάνυσε καὶ πέρασε το σίδερο με βέλος·
αὐτὰ θὰ εἰποῦν καὶ ὄνειδος 'ς ἐμὰς θὰ ἦναι ὁ λόγος».

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη· 330

«Ευρύμαχε, δεν γίνεται 'ς τον τόπο να 'χουν δόξα
εκείνοι οπού καταφρονούν το σπίτι ανδρός μεγάλου
και το αφανίζουν και όνειδος 'ς εσάς φαίνοντ' εκείνα;
αυτός ο ξένος στερεό και μέγ' έχει το σώμα,
και λέγει ότι γεννήθηκεν απ' ευγενή πατέρα. 335

τώρας ιδούμε· δώσετε το στιλπνό τόξο εκείνου.
και ιδού τι λέγω φανερά και ο λόγος μου θα γείνη.
αν το τανύση και 'ς αυτόν την δόξα δώση ο Φοίβος,
θα τον ενδύσω μ' εύμορφον χιτώνα και χλαμύδα·
θα λάβη ακόντι σουβλερό, διώκτην ανδρών και σκύλων, 340
και ξίφος δίστομο· καλά σανδάλια θα του δώσω,
και θα τον στείλ' οπού η καρδιά θελήση και η ψυχή του».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της κ' είπε·
«Άλλος, μητέρα μ', Αχαιός την δύναμι δεν έχει,
'πώχω να δώσω ή ν' αρνηθώ το τόξο 'ς όποιον θέλω. 345

όχι, ούδ' όσ' είναι της σκληρής Ιθάκης ή των νήσων
προς την αλογοβόσκητην την 'Ηλιδα ηγεμόνες,
αυτών δεν δύναται κανείς να μ' εμποδίση, αν θέλω,
το τόξο και μονόφορα του ξένου να χαρίσω.

αλλ' άμε σπίτι, έχε τον νου 'ς τα έργα τα δικά σου, 350
την αλακάτη, τ' αργαλειό, και πρόσταξε ταις κόραις
να εργάζωνται, και άφησ' εδώ του τόξου την φροντίδα
'ς τους άνδραις κ' έξοχα 'ς εμέ 'που 'μαι 'ς το σπίτι κύριος».

.
Θαύμασε αυτή κ' εγύρισε 'ς το δώμα, ότι τον λόγον
του τέκνου της τον φρόνιμον εδέχθη 'ς την καρδία. 355
και με ταις κόραις έφθασε 'ς τ' ανώγι, αυτού να κλαίη
πικρά τον Οδυσσέα της, ως ότου γλυκόν ύπνο
'ς τα βλέφαρά της έχυσεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη.

.
Επήρε ωστόσο κ' έφερνε το τόξ' ο χοιροτρόφος,
κ' ευθύς του σήκωσαν βοή 'ς το δώμ' όλ' οι μνηστήρες, 360
και κάποιος τότε εφώναξε των αποτόλμων νέων·
«Αζήλευτε χοιροβοσκέ, το τόξο πού θα φέρης,
χαμένε; γλήγορα, θαρρώ, 'ς ταις έρμαις χοιρομάνδραις
οι γοργοί σκύλοι, θρέμματα δικά σου, θα σε φάγουν,
αν μας βοηθήσ' ο Απολλωνας και όλ' οι θεοί του Ολύμπου». 365
Είπαν και απ' την βοή πολλών ετρώμαξεν εκείνος.
χάμαι το τόξον έθεσεν αλλ' από τ' άλλο μέρος
του φώναξε ο Τηλέμαχος· «Πατέρα, εμπρός το τόξο
φέρε, και δεν θα ωφεληθής αν 'ς όλους υπακούσης,
μήπως, αν και νεώτερος, σε διώξω με λιθάρια, 370
εις τον αγρόν ότ' είμ' εγώ 'ς τα χέρι' ανώτερός σου.
να 'μουν, αχ! τόσο ανώτερος, εις των χειρών την ρώμη,
 όλων αυτών, οπ' είν' εδώ 'ς τα δώματα μνηστήρες,
με φρικτόν τρόπο θα 'καμνα το σπίτι μου ν' αφήσουν
ευθύς αυτοί 'που το κακό 'ς τον νου τους οργανίζουν». 375
.

Αυτά 'πε και όλοι από καρδιάς γελάσαν οι μνηστήρες,
και, χάρις 'ς τον Τηλέμαχον, ημέρωσ' η οργή τους.
και ο χοιροτρόφος πέρασε κ' εστήθη του Οδυσσέα
εμπρός και το τόξ' έβαλε 'ς τα χέρια του γενναίου,
και την βυζάστρα κάλεσεν Ευρύκλεια και της είπε·
«Προστάζει σε ο Τηλέμαχος, φρόνιμη Ευρύκλεια, τώρα
τα στερεά θυρόφυλλα να κλείσης των μεγάρων·
και αν ακουσθή βόγγος ανδρών και κτύπος εις το δώμα,
ολόκλειστ' οπού θα 'μασθε, να μη προβή κανένας
έξω, αλλ' αυτού 'ς τα έργα τους σιγά καθείς να μείνη».

380

385

·
Αυτά 'πε κείνος και άπτερος 'ς αυτήν ειπώθη ο λόγος·
κ' έκλεισε τα θυρόφυλλα των υψηλών μεγάρων.
κ' εξ' ο Φιλοίπιος πήδησεν ήσυχ' από τα δώμα,
και της καλόφρακτης αυλής έκλεισ' ευθύς την θύρα.
ήταν 'ς την αίθουσα σχοινί βύβλινο από καράβι,
το πήρεν, έδεσε μ' αυτό την θύρα κ' επανήλθε,
και οπ' ήταν πρώτα εκάθισε, και προς τον Οδυσσέα
τους οφθαλμούς προσήλωσε· και αυτός ήδη το τόξο
γυρίζ' ολούθ' ολόγυρα, να ιδή μήπως σαράκι,
ο κύριος ενώ 'λειπε, το κέρατ' είχε φθείρει·
και κάποιος τότε ωμίλησε κυττώντας τον πλησίον·
«Του τόξου αυτός θεωρητής κάπως πανούργος είναι·
ή τόξ' έχει 'ς το σπίτι του παρόμοια φυλαγμένα
ή όμοια θα ποιήση αυτός, τόσο πολύ 'ς τα χέρια

390

395

το στρέφει ο πολυπλάνητος κακούργος ψωμοζήτητης». 400

.

Ἄλλος πάλι τότε ἔλεγε των αποτόλμων νέων·
«Ὅμοιαν να λάβη ἀπόλαυσιν εἰς τὴν ζωὴ του ἐκεῖνος,
καθὼς ποτὲ θα δυνηθῇ το τόξο να τανύσῃ».

.

Ἐλεγαν καὶ ο πολὺγνώμος ωστόσον Ὀδυσσεάς,
το μέγα τόξο ἅμ' ἐπίασε καὶ πανταχόθεν εἶδε, 405

ὡς ο ἐξαίσιος αοιδὸς καὶ τῆς κιθάρας γνώστης
εὐθύς τανύζει τὴν χορδὴν, στριφτάρι ἀν' ἔχει νέο,
τάντερο ἀρνιοῦ καλὸστριφτον εἰς τ' ἄκρ' ἀφού προσδέσῃ,
το μέγα τόξο ἀβίαστα τάνυσ' εὐθύς ἐκεῖνος,
καὶ τὴν νευρὴν δοκίμασε με τὸ δεξιὸν χερί· 410

ἐλάλησ', ὡς τὴν ἐγγίξεν, ὡς χελιδόνι ἐκεῖνη.
τότ' οἱ μνηστήρες τρώμαζαν καὶ ἀλλάζαν ὄψιν ὅλοι·
καὶ με σημάδι φανερό βαρεῖά βρόντησ' ὁ Δίας.
εἰσῆλθε ὁ πολὺπαθος ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς,
σημάδι ὅτ' εἶδ' ἀπ' τὸν υἱὸν τοῦ κρυπτοβούλου Κρόνου. 415

καὶ ἀπ' τὸ τραπέζι αὐτοῦ σιμὰ γοργὸ βέλος ἐπῆρε
ἐτοιμο· καὶ μετὰ τὴν βαθεῖαν φαρέτρα ἐμέναν τ' ἄλλα,
αὐτὰ 'που μέλλαν να αἰσθανθῶν οὐκ ὀλίγα οἱ μνηστήρες·
τὸ κράτησε 'ς τὸ κέρατο, καὶ, ὅθ' ἦταν καθισμένος,
νευρὴν, γλυνφίδαις, τράβησε, καὶ, ἀφού σημάδι ἐπῆρε, 420
τόξευσεν καὶ ὅλαις πέρασεν ἀράδα τὰς ἀξίναις
ἀπὸ τὸν πρῶτον στελεόν· τὸ χάλκινον ἀκόντι

εβγήκε πέρα, κ' εἶπε αὐτός· «Ποσὼς δεν σ' ατιμάζει,
 Τηλέμαχε, καθήμενος 'ς τα μέγαρά σου ο ξένος.
 μη το σημείον ἔσφαλα; μην ἄργησα με κόπο 425
 το τόξο να τανύσω ἐγώ; σῶζετ' ἡ δύναμῖς μου,
 και ἄδικα με καταφρονοῦν και ψέγουν οἱ μνηστήρες.
 κ' εἶναι καιρός οἱ Ἀχαιοὶ τον δείπνον να ετοιμάσουν
 ὅσ' εἶναι φως· διασκέδασι και ἄλλην κατόπι θα 'χουν
 εἰς την κιθάρα, 'ς τον χορό, τα δώρα της τραπέζης». 430

.
 Αὐτὰ 'πε κ' ἐβλεφάρισε· και ἀκονισμένο ξίφος
 ο ποθητός ἐξώσθ' υἱὸς του θεῖου Οδυσσεά,
 κοντὰρι ἐφούκτωσε κ' ευθύς 'ς το πλάγι ἐκείνου ἐστήθη,
 σιμὰ 'ς τον θρόνο, κ' ἔλαμπε με τ' ἄρματα ζωσμένους

Ραψωδία X

.
 .
 .
 Τα ράκη του ο πολὺγνωνμος τότε ἔρριξε Οδυσσεάς,
 και 'ς το κατώφλι πῆδησε με τόξο και φαρέτρα
 γεμάτην· και ὅλα σῶρευσε τα πτερωτά της βέλη
 ἐμπρός, αὐτοῦ, 'ς τα πόδια του, και των μνηστήρων εἶπε·
 «Τοῦτος ο ἀγῶνας φοβερός εἶν' ἤδη τελειωμένος» 5

σημάδι τώρ', οπού κανείς δεν έχει ρίξει ακόμη,
θέλω κτυπήσ', ίσως το ευρώ και αν με δοξάση ο Φοίβος».

·
Είπε και 'ς τον Αντίνοον πικρόν ίσιασε βέλος·
εκείνος τότε δίχερον εσήκονε ποτήρι
ολόχρυσο και το 'σφιγγε 'ς τα χέρια, να ρουφήση 10
κρασί, και φόνου μες τον νου δεν είχε φαντασία·
και ποίος θα φαντάζονταν, 'ς την μέσην των συνδειπνων,
απ' έναν μόνον, εις πολλούς ανάμεσ', αν και ανδρείον,
φαρμακωμένον θάνατον, μαύρην να λάβη μοίραν;
'ς τον λαιμό τον σημάδευσε κ' επίτυχ' ο Οδυσσέας· 15
τ' απαλό σνίχι πέρασε και αντίκρυ βγήκε η λόγχη·
έγυρε αυτός και του 'πεσεν από το χέρ' η κούπα,
και απ' τα ρουθούνι' ανάβρυσεν αίματος ανθρωπίνου
κρουριά χοντρή· κ' έσπρωξε αυτός την τράπεζα μακράν του
με τα δυο πόδια, κ' έχυσε τα φαγητά 'ς το χώμα, 20
και τα ψημένα κρέατα και ο σίτος μολυνθήκαν.
άμα τον άνδρ' είδαν νεκρόν, με τρόμο σηκωθήκαν
απ' τα θρονιά και αλάλαξαν 'ς τα δώματα οι μνηστήρες,
και με τα μάτια πανταχού τους τοίχους εξετάζαν,
αλλ' ουδ' ασπίδα ευρίσκονταν ουδέ βαρύ κοντάρι. 25
και χολωμένοι ωνείδισαν βαρείά τον Οδυσσέα·
«Ω ξένε, κακά σκέφθηκες να σημαδεύης άνδραις·
ύστερος είναι αγώνας σου· μη να σωθής ελπίσης·
άνδρα συ τώρα εφόνευσες 'που ο πρώτος ήταν νέος

εις την Ιθάκην· όθε δω γύπες εσέ θα φάγουν».

30

.

Αυτά 'παν, ότι ελόγιαζαν πως άθελα τον άνδρα
είχε φονεύσει· και οι μωροί δεν είχαν εννοήσει
ότι το δίκτ' είχε απλωθή του ολέθρου ολόγυρά των.

.

Μ' άγριο βλέμμα ο πολύγνωμος τους είπεν Οδυσσέας·
«Σκυλιά, σεις επιστεύετε πως δεν θα γύρω πλέον
από την Τροία, και άπονα μου τρώγετε το σπίτι,
φιλούσετε αναγκαστικά ταις δούλαις, κ', ενώ ζούσα,
άνομα της συντρόφου μου σεις γείνεται μνηστήρες,
και ούτε θεοί, 'που κατοικούν τα ουράνια σας φοβίζουν,
ούτε θνητών εκδίκησης μην έλθη αδικημένων·
τώρα το δίκτ' έχει απλωθή του ολέθρου ολόγυρά σας».

35

40

.

Αυτά 'πε κείνος, κ' έπιασεν αυτούς αχνή τρομάρα,
και από τον δίεθρο καθείς εκύττα πώς να φύγη.
μόνος τότε ο Ευρύμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Αν ήλθες ο Ιθακήσιος μ' αλήθειαν Οδυσσέας,
δικαίως συ των Αχαιών ταις πράξαις κατακρίνεις,
'που ανόμησαν 'ς το σπίτι σου πολλά και 'ς τον αγρόν σου.
αλλ' ήδη κείται νεκρός ο πρώτος αίτιος όλων,
ο Αντίνοος· ότι ωργάνιζε τα έργα τούτα εκείνος.
και τόσο δεν τον βίαζε του γάμου ανάγκ' ή πόθος,
αλλ' έτρεφ' άλλα 'ς την ψυχή, — κ' εμπόδισε ο Κρονίδης, —

45

50

να γείνη της καλόκτιστης Ιθάκης βασιλέας
εκείνος και το τέκνο σου με δόλο να φονεύση.
τώρα, αφού τούτος έπεσεν ως του 'πρεπε, λυπήσου
συ τον λαόν σου· και απ' εμάς κοινώς όλα θα λάβης, 55
όσο σου εφαγοθήκαν 'ς το σπίτι κ' επιοθήκαν,
και πρόστιμ' είκοσι βωδιών καθείς μας θα σου φέρη,
'ς τόσο χρυσάφι και χαλκόν, η οργή σου να πραΰνη·
ως τότε, εάν αγανακτείς, κατάκρισιν δεν έχεις».

·
Μ' άγριο βλέμμα ο πολύγνωνμος του απάντησε Οδυσσέας· 60
«Ευρύμαχε, και αν όλα μου τα πατρικά μου εκείνα
μου αποδοθούν, μ' όσ' έχετε και μ' όσ' αλλούθ' ευρήτε,
δεν θα ξεκόψω πότ' εγώ τα χέρια μ' απ' τον φόνο,
πριν όλα τ' ανομήματα πλερώσουν οι μνηστήρες.
σεις τώρα προτιμήσετε, να μάχεσθ' ή να φύγη 65
κάποιος, αν ίσως δυνηθή, την μοίρα του θανάτου.
αλλ' απ' τον όλεθρο κανείς, θαρρώ, δεν θα λυτρώση».

·
Είπε και αυτών τα γόνατα κοπήκαν κ' η καρδιά·
και πάλιν είπ' ο Ευρύμαχος· «Ω φίλοι, αυτός ο άνδρας
τα χέρια τ' απλησίαστα δεν θα κρατήση πλέον, 70
αλλ', ως το τόξον απ' αρχής και την φαρέτρα πήρε,
θε να τοξεύη απ' το ξυστό κατώφλι ως να φονεύση
όλους εμάς· αλλά παιδροί την μάχη ν' ασπασθούμε.
σύρετε τα μαχαίρια σας, 'ς τα γοργοφόνα βέλη

προβάλτε τράπεζαις και ομού 'ς αὐτόν ας πέσουμ' ὅλοι, 75
και το κατώφλ' ἴσως βιασθῇ ν' ἀφήσῃ και την θύρα,
ἐξω να βγούμε, αλαλαγμός να σηκωθῇ 'ς την πόλι,
τούτος να μάθ' ὅτ' ἔρριξε το υστερινό του βέλος».

Εἶπε και δίστομ' ἔσυρε χαλκόβαλτο μαχαίρι
και με κραυγὴν τρομακτικὴν ἐλάνω του ἐπετάχθη· 80
και, 'ς την στιγμή 'που χύθ' αὐτός, ο θεῖος Οδυσσεάς
'ς το στήθος βέλος του 'ρίξεν εις το βυζὶ πλησίον,
και μες το σκότι πέρασε τ' ὀρμητικὸν ἀκόντι.
την μάχαιρα ἀπόλυσε κ' ἔπεσε κυρτωμένος
τρικλίζοντας 'ς την τράπεζα, και τα φαγιά κ' η κούλα 85
χάμαι σκορπίσαν· εις την γη το μέτωπό του ἐκτύπα,
οδύνην εἶχε 'ς την ψυχὴ κ' ἔσπρωχνε το θρονί του
με τα δυο πόδια, και ἀπλώσε 'ς τα μάτια του μαυρίλα.

Ο Αμφίνομος 'ς τον ἑνδοξον τότε ὥρμησε Οδυσσεά
μ' ἀκονισμένην μάχαιραν, ἴσως ἀπὸ τ[η]ν θύρα 90
συρθῇ ἐμπρός του, ἀλλ' ἐγκαίρα με χαλκοφόρο ἀκόντι
την πλάτην ο Τηλέμαχος τον πέρασ' ὡς τα στήθη·
μ' ὅλο το μέτωπο 'ς την γην ἐβρόντησεν ἐκεῖνος,
τ' ἀκόντι το μακρόσκιο 'ς το σῶμα του Αμφινόμου
ἄφησεν ο Τηλέμαχος κ' ἐσύρθ' ὅτι φοβήθη 95
μη κάποιος ἐκ των Αχαιῶν, ἐκεῖ 'που αὐτός θ' ἀνέσπα
τ' ἀκόντι το μακρόσκιον, ὀρμήσῃ με μαχαίρι

και τον τρυλήσ' ἢ ὀπισθε κτυπήσῃ αὐτὸν σκυμμένον.
 κ' ἔδραμε κ' ἔφθασεν ευθύς εἰς τον αγαπητὸν του
 πατέρα, κ' εἶπε προς αὐτὸν με λόγια πτερωμένα· 100
 «Πατέρα, θα σου φέρω ἐγὼ κοντάρια δυο και ασπίδα
 και ολόχαλκο περὶ κρानον, αρμόδιο 'ς το κεφάλι·
 παρόμοια θα φορέσω ἐγὼ, παρόμοια και ο βουκόλος
 θα λάβῃ και ο χοιροβοσκός· καιρός ν' αρματωθούμε».

.
 Απάντησε ο πολὺ γνῶμος 'ς ἐκεῖνον Οδυσσέας· 105
 «Δράμε και φέρ', ἐνόσω ἐδὼ βέλ' εἶναι να παλαίσω,
 μη με κινήσουν, μοναχὸς ὡς εἶμαι, ἀπὸ την θύρα».

.
 Αὐτὰ 'πε· κείνος ἄκουσε τον ποθητὸν πατέρα,
 και, ὅπ' εἶχε τα λαμπρ' ἄρματα, 'ς τον θάλαμο, κατέβη·
 ἐκεῖθ' ασπίδαις τέσσεραις ἐπῆρε, οκτὼ κοντάρια, 110
 τέσσαρα κράνη χάλκινα, μ' ἀλόγου χήτη ὠραία·
 τα 'φερνε και δεν ἄργησε να φθάσῃ 'ς τον πατέρα.
 κείνος με τα λαμπρ' ἄρματα το σώμ' ἔζωσε πρῶτος,
 κατόπ' οἱ δούλοι ἐζώνονταν και οἱ τρεῖς ἐπῆραν θέσι
 σιμὰ 'ς τον πολυμήχανον ἀνδρεῖον Οδυσσέα. 115
 και αὐτὸς, ὅσο του εὐρίσκονταν ἀκόντια να παλαίσῃ,
 'ς το σπῖτι του θανάτονε με κάθε βέλος ἕναν
 ἀπ' τους μνηστήραις, κ' ἐπεφταν σωρὸς ἐκεῖνοι ἐμπρὸς του.
 και ἅμ' ἔλειψαν του βασιλῆά, 'που τόξευε, τα βέλη,
 του στέρεου μεγάρου του 'ς τον θυροπαραστάτη 120

το τόξον ἐκλινε αντικρύ των τοίχων φωτοβόλων,
κ' ἔζωσ' ευθύς 'ς τους ὤμους του τετράδιπλην ασπίδα,
εἰς την γενναίαν κεφαλὴν καλὸν ἔθεσε κράνος
μ' ἀλόγου χήτη, καὶ φρικτὰ σειόταν ἐπ' ὁ λόφος,
καὶ δύο πῆρε δυνατὰ κοντάρια χαλκοφόρα.

125

·
Ο τοίχος ο καλόκτιστος ψηλὸν εἶχε ἀντιθύρι,
καὶ κάτω ἀπ' το κατώφλιο του στερεοῦ μεγάρου
'ς τον δρόμο πέρασμ' ἐβγαίνει, κλειστό με καλαῖς θύραις.
κεῖν' ο Οδυσσεὺς εἶχε εἰπεῖ του θεῖου χοιροτρόφου
να το προσέχη ἀπὸ σιμὰ κ' ἐν' ἐμβασμ' εἶχε μόνον.
ο Ἀγέλαος τότε ωμίλησε κ' ἐμπρός εἰς ὅλους εἶπε·
«ὦ φίλοι, δὲν θ' ἀνέβαινε κανεῖς εἰς τ' ἀντιθύρι
φωνή να ρίξη του λαοῦ κ' ευθύς βοή να γείνη;
τούτος να μάθ' ὅτ' ἐρριξε το υστερινὸ του βέλος».

130

·
Του ἀπάντησε ο Μελάνθιος· «'Σ αὐτὸ δὲν εἶναι τρόπος,
Ἀγέλαε διόθρεπτε, τι φοβερὰ κοντὰ 'ναι
ἡ αὐλόθυρα, καὶ δύσκολο το στόμ' εἶναι του δρόμου·
καὶ ἀνδρείος ἓνας δύναται 'ς ὅλους φραγμὸς να γείνη.
ἀλλ' ἄρματ' ἀπ' τον θάλαμο θα φέρω να ζωσθῆτε·
ὅτι κει μέσα, καὶ ὄχι ἄλλου, τ' ἄρματα, ἐγὼ νομίζω,
ο Οδυσσεὺς φύλαξε καὶ ο δοξαστός υἱός του».

135

140

·
Αὐτὰ 'πεν ο Μελάνθιος καὶ ἀνέβη του μεγάρου

την κλίμακα, 'ς τον θάλαμο να φθάση του Οδυσσέα·
 εκείθ' ασπίδαις δώδεκα πήρε και τόσαις λόγχαις,
 και τόσα κράνη χάλκινα, μ' αλόχου χήτη ωραία, 145
 και ογλήγορ' ἤλθε κ' ἔφερε τα ὅπλα 'ς τους μνηστήραις.
 του Οδυσσέα γόνата κοπήκαν και καρδία,
 ἅμ' εἶδε ν' αρματόνωνται και τα μακρά κοντάρια
 να σείουν ὅτι φοβερός του φανερώθη αγώνας.
 κ' εἶπε προς τον Τηλέμαχο με λόγια πτερωμένα· 150
 «Τηλέμαχ', ἡ 'ς τα μέγαρά των γυναικῶν καμμία
 κακὸν μας κινεῖ πόλεμον ἢ τ' εἶναι ο Μελανθέας».
 .
 Και ο συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Πατέρα, 'ς τοῦτο ἐγὼ 'σφαλα και ἄλλος δεν εἶναι πταίστης·
 το στερεὸ θυρόφυλλον ἀνοιξα του θαλάμου 155
 κ' ἐρχόμενος δεν το 'κλειςα και τοῦτο ἐγνώσθη ἀπ' ἄλλον.
 ἀλλὰ, θεῖ' Εὐμαιε, πηγαινε, την θύρα του θαλάμου
 κλείσε κ' ἐξέτασ' ἀν καμμιὰ των δούλων τοῦτα πλέκει,
 ἢ κείνος, 'που υποπτεύομαι, Μελάνθιος ο Δολίδης».
 .
 Τα λόγια τοῦτα ἐνὼ 'λεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους, 160
 κίνησε προς τον θάλαμο και πάλι ο Μελανθέας,
 να φέρη τα λαμπρ' ἄρματα· και ο θεῖος χοιροτρόφος
 τον νόησε και ἀπὸ σιμὰ τότε εἶπε του Οδυσσέα·
 «Λαερτιάδη διογενή, πολῦτεχνε Οδυσσέα,
 ἰδοῦ, πάλιν ο πάγκακος, ὅπ' εἶχαμε υποπτεύσει, 165

‘ς τον θάλαμο πορεύεται· συ τώρα δίδαξε με,
θα του αφαιρέσω την ζωήν, αν τον νικήσω πρώτα,
ή θέλεις να τον φέρω εδώ να σου πλερώση εκείνος
ταις τόσαις οπ’ ωργάνισε ‘ς το σπίτι σου ανομίαις;»

·
‘Σ εκείνον ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 170

«Εγώ με τον Τηλέμαχον τους θαυμαστούς μνηστήραις
‘ς το δώμα θα κρατήσουμεν, όσσην ορμή και αν δείξουν.
σεις τώρ’ εκείνον ρίξετε ‘ς τον θάλαμο με χέρια
και πόδι’ οπισθογύριστα, και δέσετε την θύρα,
αφού, περνώντας του σχοινί, ‘ς την κορυφή του στύλου 175
τον ανεβάσετε υψηλά τα πατερά να εγγίξη,
ώστε να ζη πολλήώρα εκεί μ’ οδύναις του θανάτου».

·
Είπε, και αυτοί ‘ς την προσταγήν υπάκουσαν κ’ επήγαν·
‘ς τον θάλαμο τον εύρηκαν χωρίς να τους νοήση·
εκείνος ζητούς’ άρματα ‘ς το βάθος του θαλάμου, 180

και αυτοί ‘ς τα πλάγια στάθηκαν της θύρας κ’ εκαρτέρουν,
και ως πάτησ’ ο γιδοβοσκός Μελάνθιος το κατώφλι,—
και ‘ς το ‘να χέρ’ είχε λαμπρό περίκρανο, πλατεϊάν
εις τ’ άλλο ασπίδα παλαιάν, και μουχλαραχνιασμένην,
οπ’ ο Λαέρτης ήρωας φορούς’ ότ’ ήτο αγόρι, 185
ριμμένην τώρα, και η ραφαίς λυθήκαν των λουριών της,—
επάνω τ’ ώρμησαν οι δυο και απ’ τα μαλλιά τον σύραν
μέσα, και χάμαι βρόντησαν τον κατατρομασμένον.

χέρια και πόδια του 'δεσαν αντάμ', αφού με τρόπον
 σκληρόν τα οπισθογύρισαν, ως ο Λαερτιάδης 190
 επρόσταξ' ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας
 και, αφού σχοινί του πέρασαν, 'ς την κορυφή του στύλου
 τον ανεβάσαν υψηλά τα πατερά να εγγίξη.
 και του 'πες με περίγελον, ω Εὐμαιε χοιροτρόφε·
 «Τώρ', ως σου πρέπει, μαλακά, Μελάνθιε, πλαγιασμένος 195
 θα ολονυκτήσης έξυπνος, και δεν θα σε ξαφνίση
 ερχόμεν' η χρυσόθρονη του όρθρου θυγατέρα
 απ' ταις ροαίς του Ωκεανού, την ώρα 'που συ φέρνεις
 τα ερίφια μες τα δώματα να φάγουν οι μνηστήρες».

.

Κείνον αφήκαν 'ς τα φρικτά δεσμά του τεντωμένον, 200
 και αρματωθήκαν, έκλεισαν την στιλβωμένην θύρα,
 κ' ήλθαν 'ς τον πολυμήχανον ανδρείον Οδυσσέα.
 αυτού με στήθος φλογερό στέκονταν, 'ς το κατώφλι
 τέσσερες, και 'ς το μέγαρο πολλοί κ' εκείνοι άνδρείοι·
 η Αθήνη κόρη του Διός 'ς το πλάγι τους τότε ήλθε, 205
 εις το κορμί και 'ς την φωνή του Μέντορ' όλη ομοία.
 άμ' ο Οδυσσέας είδε την εχάρη και της είπε·
 «Μέντορα, να μη λησμονής 'ς την φοβερήν ανάγκη
 τον φίλον ευεργέτη σου και τον ομήλικόν σου».

.

Είπε και την πολεμάρχον θεάν είχε νοήσει. 210
 και αλλούθε της εκραύγαζαν 'ς το μέγαρο οι μνηστήρες·

ο Αγέλαος την ωνείδισε, Δαμαστορίδης, πρώτος·
«Μέντορα, μη καταπεισθῆς 'ς τα λόγια του Οδυσσέα,
βοηθός εκείνου πόλεμον να κάμης των μνηστήρων·
ότι από τώρα η γνώμη μας το εξῆς αποφασίζει· 215
κείνους τους δύο, τον υιόν ομού και τον πατέρα,
αφού φονεύσουμε, και συ θα πέσης, όπως κείνα,
'που εδώ να πράξης βούλεις, πλερώσ' η κεφαλή σου.
και αφού σας αφαιρέσουμε την ζῆσι με το ξίφος,
ὅσ' ἔχεις μες το σπίτι σου και ὅσ' ἔξω, αὐτὰ με κείνα 220
του Οδυσσέα θα ενωθούν και μες τα μέγαρά σου
δεν θέλει αφήσουμε να ζουν τ' αγόρια σου κ' η κόραις,
οὐδ' η γυνή σου να γυρνά 'ς την πόλι της Ιθάκης».

·
Αὐτὰ 'πε, και ἀναψεν η οργή της Αθηνάς ἀκόμη·
και θυμωμένη ωνείδισε πικρά τον Οδυσσέα· 225
«Μ' ἄλλην ψυχή, μ' ἄλλην ἀνδρεία, σ' ἐγνώρισ', Οδυσσέα,
εννέα χρόνους ἀκοπα να πολεμάς τους Τρῶαις,
χάριν της θεογέννητης Ελένης λευκοχέρας,
κ' εἰς δειναῖς μάχαις φόνευσες ἀνδραῖς πολλοὺς και ο νους σου
ἔρριξε την πλατύδρομην την πόλι του Πριάμου. 230
πῶς τώρα, ἐνὶ 'ς το σπίτι σου και 'ς τα καλὰ σου φθάνεις,
πονεῖ σ' ἀνδρείος να δειχθῆς ἐπάνω 'ς τους μνηστήραις;
στάσου 'ς το πλάγι μου, ὦ καλέ, κ' ἔργον ἰδέ, να μάθης
πῶς ο Αλκιμίδης Μέντορας, 'ς ἐχθροὺς πολλοὺς ἀντίκρυ,
εἶναι τα ευεργετήματα καλὸς ν' ανταποδώσῃ. 235

.
Εἶπε, και ἀκόμη πρὸς αὐτοὺς δεν ἐκλινε την νίκη,
ἀλλ' ἤθελε 'ς την δοκιμὴν η δύναμις και ἀνδρεία
του Οδυσσέα να φανούν και του λαμπροῦ παιδιοῦ του·
και 'ς του μεγάρου πέταξε την μαυροκαπνισμένη
σκέπη κ' ἐκάθισεν αὐτοῦ, με χελιδόνα ομοία. 240

.
Και τους μνηστήραις κίνησε τότε ο Δαμαστορίδης
Αγέλαος, ο Ευρύνομος, με τον Πολυκτορίδη
Πείσανδρον, ο Αμφιμέδοντας, ο Πόλυβος γενναῖος,
και ο Δημοπόλεμος· αὐτοῖ πρωτεύαν 'ς την ἀνδρεία
αὐτῶν, 'που ἀκόμη ζωντανοὶ να ζήσουν εμαχόνταν· 245
και τους λοιποὺς θανάτωσαν το τόξο και τα βέλη.
και 'ς ὅλους εἶπ' ο Αγέλαος· «ὦ φίλοι, αὐτὸς ο ἄνδρας
τα χέρια τ' ἀπλησίαστα 'ς ολίγο θα κρατήσῃ·
του 'φυγεν ἤδη ο Μέντορας, αφοῦ μωρεπαινέθη,
και μόνον κείνοι ἀπόμειναν 'ς της θύρας το κατώφλι· 250
ὅθεν μη ρίξετε ὅλοι ομοῦ τα μακρὰ κοντάρια·
οι ἑξι σεις κάμετε ἀρχήν, ἴσως μας δώσῃ ο Δίας
την δόξα να περάσουμε το στήθος του Οδυσσέα·
ἀμ' αὐτὸς πέσ', οἱ ἐπίλοιποι φροντίδα δεν μας δίδουν».

.
Αὐτὰ 'πε, και, ὡς παράγγειλε, μ' ὁρμὴν ὅλοι ἀκοντίσαν 255
κ' η Αθηνά κατῶρθωσε χαμέν' ὅλα να πέσουν·
ἄλλος τον στύλον κτύπησε του στερεοῦ μεγάρου,

άλλος την θύρα με πυκναῖς σανίδαις αρμοσμένη,
και ἄλλου 'ς τον τοῖχον ἔπεσε το φράξο χαλκοφόρο.
και ἄμ' ὅλοι κείνοι ξέφυγαν τ' ἀκόντια των μνηστήρων, 260
τους εἶπεν ο πολὺπαθος ο θεῖος Οδυσσεάς·

«ὦ φίλοι, κ' ἐγὼ θα 'λεγα κ' εμεῖς εἰς των μνηστήρων
το πλήθος ν' ἀκοντίσουμεν, αφοῦ σιμὰ 'ς τα πρώτα,
ὅσα μας ἔκαμαν κακά, διψοῦν να μας φονεύσουν».

.
Αυτὰ' πε, και ὅλοι ἀκόντισαν τα λογχοφόρ' ἀκόντια· 265
τότε τον Δημοπόλεμον ἐφόνευσ' ο Οδυσσεάς,
τον Ευρυάδην ἐστρωσε του Τηλεμάχου ἡ λόγχη,
τον Ἐλατον ο Εὐμαιος φόνευσε, και ο βουκόλος
τον Πείσανδρο· και ὅλοι ἔπεσαν κ' ἐδάγκασαν το χῶμα.
τότε οἱ μνηστήρες σὺρθηκαν 'ς το βάθος του μεγάρου, 270
και ὥρμησαν κείνοι κ' ἐβγαλαν ἀπ' τους νεκρούς ταις λόγχαις.

.
Πάλ' οἱ μνηστήρες ἐρριξαν τα λογχοφόρ' ἀκόντια,
κ' ἡ Ἀθηνά κατῶρθωσε πολλὰ να βγουν χαμένα.
άλλος τον στῦλον κτύπησε του στερεοῦ μεγάρου,
άλλος την θύρα με πυκναῖς σανίδαις αρμοσμένη, 275
και ἄλλου 'ς τον τοῖχον ἔπεσε το φράξο χαλκοφόρο
ἡ λόγχη του Αμφιμέδοντα ξυστά το χέρι ἐπῆρε
του Τηλεμάχου, 'ς τον αρμό, και ἀκρόσχισε το δέρμα.
ἀπ' την ἀσπίδ' ἐπάνωθε τον ὦμο του Ευμαίου
χάραξε και χαμαὶ 'πεσεν ἡ λόγχη του Κτησίπλου. 280

και αυτοί με τον πολύβουλον ανδρείον Οδυσσέα
 ταις λόγχαις πάλι ακόντισαν 'ς το πλήθος των μνηστήρων·
 ο Οδυσσέας πορθητής τον Ευρυδάμαντ' ηὔρε,
 κ' ηὔρε τον Αμφιμέδοντα του Τηλεμάχου η λόγχη,
 τον Πόλυβον ο Εύμαιος, τον Κτήσιππο 'ς το στήθος 285
 ηὔρε ο βουκόλος, και σφικτά κατόπιν εκαυχήθη·
 «Πολυθερσεΐδη εμπαικτικέ, με την μωρή σου γνώμη
 να μην επαίρεσαι 'ς το εξής, αλλά τους αθανάτους
 άφινε, ότ' είναι ανώτεροι πολύ, ν' αποφασίζουν.
 ιδού, το πόδι οπ' έδωκες του θείου Οδυσσέα, 290
 ότε 'ς το δώμα εξήτευεν, εγώ σου ανταποδίδω».

Τούτα ο βουκόλος έλεγε· και πλήγωσ' ο Οδυσσέας
 εγγύθε τον Αγέλαο με μακρυό κοντάρι·
 κτύπησε τον Λεώκριτο του Τηλεμάχου η λόγχη
 μες το λαγγόνι, και ο χαλκός 'ς το αντίκρυ βγήκε μέρος· 295
 και με το μέτωπ' έπεσεν επίστομος 'ς το χώμα.
 την ανδροφθόρον έδειξεν αιγίδα τότε η Αθήνη
 από την σκέλην υψηλά· κ' εσπώμαξε η καρδιά τους.
 'ς το μέγαρο σκορπίσθηκαν, ως τρέχουν αγελάδαις
 όταν με κέντημα συχνό ταις συνταράσσ' η μύγα, 300
 εις τον καιρό της άνοιξης, 'που 'ναι μεγάλ' η 'μέρα·
 και, ως χύνονται κυρτώνυχοι, κυρτόμυτοι, πετρίταις
 από τα όρη 'ς τα πουλιά, κ', ενώ τούτ' αποφεύγουν
 τα νέφη, και όλα κρύβονται 'ς το σιάδι, τ' αφανίζουν

ἄξαφνα ἐκεῖνοι, ὥστε φυγή και ἀντίστασις δεν εἶναι· 305
και 'ς το κυνήγι οποιῦ θωροῦν οἱ ἄνδρες διασκεδάζουν·
ὁμοια 'ς το δῶμα χύθηκαν ἐκεῖνοι 'ς τοὺς μνηστήραις
κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τοὺς ἐκρουαν και αὐτοὶ φρικτὰ βογοῦσαν,
ὡς κρούονταν ἡ κεφαλαίς, και ὁ πάτος ἐβραζ' αἷμα.

·
Τότε ὁ Λειώδης πρόφθασε να πιάσῃ τοῦ Οδυσσέα 310
τα γόνατα και ἰκέτευε με λόγια πτερωμένα·
Αἰ σ' ἐξορκίζω, σέβου με, λυπήσου με, Οδυσσέα·
ἄνομον ἔργον ἀπ' ἐμὲ δεν γνῶρισε ουδὲ λόγον
ἄκουσε 'ς το παλάτι σου τῶν γυναικῶν καμμία·
και ἀπ' τ' ἄσχημ' ἔργα ἐμπόδιζα τοὺς ἄλλους τοὺς μνηστήραις, 315
ἀλλὰ 'ς ἐμὲ δεν πείθονταν ἀπ' τα κακὰ ν' ἀπέχουν.
κ' ἰδοῦ, κακοθανάτισαν ἀπ' τ' ἀνομήματά των.
μ' εἶχαν ἱερογνώστην τοὺς, και ὁμῶς, ἀν κ' εἶμαι αθῶος,
κ' ἐγὼ θα πέσ', ὥστε ἡ καλαίς πράξεις δεν ἔχουν χάρι».

·
Μ' ἄγριο βλέμμα ὁ πολὺγνώμος τοῦ ἀπάντησε Οδυσσέας· 320
«Και ἀν ἱερογνώστης ἦσουν συ 'ς τὴν μέση τῶν μνηστήρων,
συχνά θα παρακάλεσες, θαρρῶ, 'ς τα μεγάρά μου,
τῆς ποθητῆς μου ἐπιστροφῆς ἡ ὥρα να μὴ φθάσῃ,
και ἀπ' τὴν γλυκεῖά γυναῖκα μου συ τέκνα ν' ἀποκτήσης·
ὅθεν τὸν πικρὸν θάνατον δεν θα ξεφύγῃς τώρα». 325

·
Εἶπε και ξίφος ἄρπαξε με το δεξι τοῦ χέρι,

'που το 'χε ρίξ' ο Αγέλαος, οπότε' εξεψυχούσε,
χάμαι· μ' εκείνο του 'κοφτε το σνίχι μες την μέση,
κ' ενώ 'μιλούσε κύλησε 'ς το χώμα η κεφαλή του.

·
Την μαύρη μοίρα ξέφυγεν ο αοιδός Τερπιάδης 330
Φήμιος, 'που βιαζόμενος τραγούδα των μνηστήρων.
'ς την αντιθύραν έμενε με την γλυκειά κιθάρα
ς' το χέρι του, κ' edίσταζεν, αν θα 'βγη από το δώμα
όπως καθίση 'ς τον βωμόν καλόκτιστον του ερκειίου
μεγαλοδύναμου Διός, 'ς εκείνον, οπού έκαψαν 335
βωδιών μερία πάμπολλα Λαέρτης και Οδυσσέας,
ή έξαφνα 'ς τα γόνατα να πέση του Οδυσσέα·
και τούτο συμφερώτερον ευρήκε τότε ο νους του·
ως ικέτης τα γόνατα να πιάση του Οδυσσέα.
τώντι χάμαι απόθεσε την βαθουλήν κιθάρα 340
σιμά 'ς τ' ασημοκάρφωτο θρονί και 'ς τον κρατήρα,
εχύθη και τα γόνατα να πιάση του Οδυσσέα
επρόφτασε και ικέτευε με λόγια πτερωμένα·
«Αχ! σ' εξορκίζω σέβου με, λυπήσου με, Οδυσσέα·
θλίψι και συ θέλει αισθανθής κατόπι, αν με φονεύσης 345
τον αοιδόν, 'που των θεών και των ανθρώπων ψάλλω.
κ' είμαι αυτοδίδακτος εγώ και μύρια 'ς την καρδιά μου
άσματα εγέννησε ο θεός· θαρρώ 'που εμπρός σου ψάλλω
ως εις θεόν μη θέλης συ να μ' αποκεφαλίσης.
θα είπη και ο Τηλέμαχος, ο ποθητός υιός σου, 350

πως άθελα το δώμα σου, χωρίς τι να ζητήσω,
εσύχναζα να τραγουδώ 'ς τους δείπνους των μνηστήρων·
ότι πολλοί και δυνατοί μ' ανάγκαζαν εκείνοι».

.

Είπε' τον άκουσ' η ιερή του Τηλεμάχου ανδρεία,
και παρευθύς προσφώνησεν εγγύθε τον πατέρα· 355
«Κρατήσου, μη με το σπαθί τον άπταιστον πληγώσης·
τον κήρυκα τον Μέδοντα θα σώσουμεν ακόμη,
οπού μ' επρόσεχε παιδί 'ς το σπίτι μας μ' αγάπη,
εξ' αν αυτόν ο Εύμαιος εφόνευσ' ή ο βουκόλος,
ή αν, όταν τρικύμιζες 'ς το δώμ', εμπρός σου ευρέθη». 360

.

Και ο συνετός ο κήρυκας τον άκουσε, κρυμμένος
ως ήταν κάτω από θρονί, κ' εσκεπάζε το σώμα
με νέο δέρμα βώδινο, τον χάρο ν' αποφύγη.
πετάχθηκ' έξω απ' το θρονί, και το τομάρι εγδύθη,
του Τηλεμάχου πρόφθασε τα γόνατα να πιάση, 365
και κείνον προσικέτευσε με λόγια πτερωμένα·
«Ιδού με, ω φίλε· στάσου εσύ κ' ειπέ και του πατρός σου,
'ς την περισσή του δύναμι μήπως κ' εμέ πληγώση,
από χολή 'ς τους βδελυρούς μνηστήραις, 'που αφανίζαν
τα υπάρχοντά του, και οι μωροί σέν' εκαταφρονούσαν». 370

.

Εις τούτο χαμογέλασε και του 'πεν ο Οδυσσέας·
«Θάρρεψε, τούτος σ' έσωσε, και σ' έχει προφυλάξει,

ώστε η ψυχή σου να αισθανθή, και ειπής εις άλλον, πόσο
της κακουργίας άμετρα προέχ' η αγαθουργία·
συ τώρα και ο πολύψαλμος αοιδός έξω να βγήτε,
και 'ς την αυλή καθίσετε μακράν από τους φόνους,
ως να ενεργήσω τώρα εδώ 'ς το δώμ' ό,τ' είναι χρεία».

375

.
Είπε, και από το μέγαρον εκείνοι ευθύς εβγήκαν,
του μεγαδύναμου Διός προς τον βωμόν καθίσαν,
κ' εκύτταζαν ολόγυρα και φόνον περιμέναν.

380

.
Τότ' ο Οδυσσέας κύτταζε 'ς το δώμα του αν κανένας
'κρύβετο ακόμη ζωντανός από την μαύρη μοίρα·
και όλους τους είδε κατά γης αιματοκυλισμένους,
πλήθος μεγάλ', ωσάν ψαριών σωρός, οπ' οι ψαράδες
από την λευκή θάλασσα 'ς την κολπωμένην άκρη
σύραν με δίκτυ ολότρυπο· και αυτά σωρός χυμένα
'ς την άμμον όλα επιποθούν το κύμα του πελάγου,
και την πνοήν ο ήλιος τους παίρνει ο φωτοβόλος.
όμοια σωρός εκείτονταν 'ς τα χώματα οι μνηστήρες.
του τέκνου του ο πολύγνωμος τότ' είπεν Οδυσσέας
«Κάλεσε την Ευρύκλειαν, υιέ μου, την βυζάστρα,
όπως εκείνης είπω εγώ κείν' οπ' ο νους μου θέλει».

385

390

.
Υπάκουσε ο Τηλέμαχος του ποθητού πατρός του,
και, αφού την θύρα κίνησε, της Ευρυκλείας είπε·

«Σήκω, έλα δω, γερόντισσα, συ 'που των δούλων όλων,
των γυναικών, 'ς σπίτι μας έφορος είσαι αρχαία·
έλα, σένα ο πατέρας μου καλεί να σου ομιλήση».

395

Αυτά π' κείνος, και άπτερος 'ς αυτήν ειπώθη ο λόγος·
και, αφού την θύραν άνοιξε των υψηλών μεγάρων,
κίνησε 'ς τον Τηλέμαχον κατόπι, και 'ς την μέση
των σκοτωμένων των νεκρών ηύρε τον Οδυσσέα,
κατάμαυρον απ' αίματα και σκόνην, ως λεοντάρι,
οπού βαδίζει, ως χόρτασεν απ' αυλισμένον ταύρο·
το στήθος όλο και τα δυο σαγόνια στάζουν αίμα,
και προχωρεί τρομακτικός 'ς την όψι· τότε ομοίως
πατόκορφα κατάμαυρος εφάινετ' ο Οδυσσέας.

400

405

και ως είδε η γραία τους νεκρούς και το περίσσιον αίμα,
χαράς αρχίν' αλαλαγμό, 'ς το θαύμα οπ' είχ' εμπρός της,
αλλ' ευθύς την εκράτησε κ' εμπόδις' ο Οδυσσέας,
και κείνην επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·

410

«Ω γραία, χαίρου μέσα σου· σιγά, μην αλαλάξης·
ασεβής ο καυχώμενος 'ς ανθρώπους σκοτωμένους.
μοίρα θεών τους σύντριψε και τ' άνομά τους έργα·
ότι κανέναν των θνητών ανθρώπων δεν σεβόνταν,
όποιος και αν τους πλησίαζε, μικρός ήταν ή μέγας·
και ιδού, ακοθανάτισαν απ' τ' ασεβήματά των.
ταις κόραις τώρα του σπιτιού συ θα μου φανερώσης,
και αυταίς 'που με καταφρονούν, και όσαις δεν έχουν κρίμα».

415

.
Η Ευρύκλεια τότε απάντησεν η αγαπητή βυζάστρα·
«Μ' αλήθειαν όλα, τέκνο μου, θε να σου φανερώσω· 420
πενήντα μες το σπίτι σου γυναίκαις έχεις δούλαις·
τα έργα ταις διδάξαμε, και το μαλλί να ξαίνουν,
και κάθε κόπον δουλικόν με υπομονή να στέργουν·
δώδεκα έπεσαν απ' αυταίς εις την αναισχυντία,
κ' εμέ δεν σέβονται ποσώς ή καν την Πηνελόπη. 425
και μόλις τώρα ανδρώθηκεν ο υιός σου, κ' η μητέρα
ακόμα δεν τον άφινε ταις δούλαις να προστάζη.
αλλά 'ς τ' ανώγ' υπέρλαμπρο θ' αναίβω, να γνωρίση
όλα η γυνή σου, οπού θεός την βύθισε 'ς τον ύπνο».

.
Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησ' Οδυσσέας· 430
«Ακόμη να μη την ξυπνάς· συ κάλεσ' εδώ τώρα
ταις κόραις, 'που τόσ' άπρεπα 'ς το σπίτι μου ενεργούσαν».

.
Αυτά 'πε, και το μέγαρον edιάβηκεν η γραία,
να παραγγείλη γρήγορα 'ς ταις κόραις εκεί να 'λθουν.
εκείνος τον Τηλέμαχον και ομού τον χοιροτρόφον 435
και τον βουκόλον κάλεσε σιμά του και τους είπε·
«Τώρα να παίρνουν τους νεκρούς προστάξετε ταις κόραις·
κατόπι τα περιλαμπρα θρονιά και τα τραπέζια
με νερό και μ' ολότρυπα σφογγάρι' ας καθαρίσουν.
και, άμ' όλο τακτοποιηθή το δώμα εις κάθε μέρος, 440

σύρετε από το μέγαρο ταις κόραις εις την μέση,
'που τον λαμπρόν αυλόγυρον χωρίζει από τον θόλο.
εκεί θα ταις κτυπήσετε μ' ακονισμένα ξίφη,
ως η ζωή τους να σβυσθή και ν' απολησμονήσουν
τους έρωταις οπού κρυφά με τους μνηστήραις είχαν». 445

Αυτά 'πε, και όλαις έφθασαν ομάδι τότε η κόραις,
μ' ελεεινό παράπονο, με δάκρυα πυρωμένα·
των πεθαμένων τα κορμιά πρώτ' έφερναν και κάτω
'ς της καλοτείχιστης αυλής την αίθουσα τα βάζαν,
Το' να με τάλλο σύνεγγυς· ταις έβιαζ' ο Οδυσσέας, 450
και κείναις αναγκαστικά τους πεθαμένους φέρναν·
κατόπι τα περιλαμπρα θρονιά και τα τραπέζια
με νερό και μ' ολότρυπα σφογγάρια καθαρίσαν.
οι τρεις τότε, Τηλέμαχος, Εύμαιος και βουκόλος,
με ξύστραις όλον έτριβαν του τεχνικού μεγάρου 455
το πάτωμα· κ' έξ' έπαιρναν κ' ερρίχναν η γυναίκες.
και άμ' όλο τακτοποίησαν το δώμα εις κάθε μέρος,
ταις κόραις απ' το μέγαρον εσύραν εις την μέση,
'που τον λαμπρόν αυλόγυρον χωρίζει από τον θόλο·
εκεί ταις στενοχώρησαν, όθε φυγή δεν είχαν. 460
και ο φρόνιμος Τηλέμαχος τότε 'ς τους άλλους είπε·
«Δεν θέλω εγώ με θάνατον αγνόν να ξεψυχήσουν
αυταίς, 'που καταράσθηκαν συχνά την κεφαλήν μου
και της μητρός μου, κ' έσμιγαν κρυφά με τους μνηστήραις».

.
 Αυτά 'πε κ' ἔδεσε σχοινὶ μελανοπλῶρου πλοίου 465
 'ς τον θόλο γύρω τεντωτὸν ἀπὸ τον μέγαν στύλο,
 εἰς ὕψος 'που τα πόδια των 'ς την γῆ να μην ἐγγίζουν·
 καὶ ὡς κίχλαις ἢ περιστεραῖς, οἱ οὐδ' 'ς το βρόχι πέφτουν,
 στημένο 'ς τα χαμόκλαδα, καὶ, πρὸς το σκὴνωμά των
 ἐνὼ κινοῦν, ἐλεεινὸ τὰς δέχεται κρεββάτι, 470
 ὁμοίως εἶχαν 'ς την σειρά τὰς κεφαλαῖς ἡ κόραις,
 εἰς τοὺς λαιμοὺς των με θηλειαῖς, φρικτὰ να ξεψυχήσουν·
 καὶ ὥραν ὀλίγη σπάραξαν τὰς φτέρναις των κ' ἐπαύσαν.

.
 Καὶ 'ς τῆς αὐλῆς το πρόθυρο τον Μελανθέα σύραν·
 αὐτιά καὶ μῦτη του 'κοφταν μ' ἀλύπητο μαχαίρι, 475
 καὶ τα κρυφὰ του ἀνάσπαστα δῶσαν ὠμά των σκύλων,
 καὶ μανισμένοι χέρια καὶ σκέλη του συντρίβαν.

.
 Τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια κατόπιν αφοῦ νιφθήκαν,
 'ς τον Οδυσσεᾶ γύρισαν καὶ ὅλ' ἦσαν τελειωμένα.
 τότε εἶπ' ἐκεῖνος τῆς καλῆς βυζάστρας Εὐρυκλείας· 480
 «Θειάφην, ἰάμα των κακῶν, καὶ πυρ φέρε μου, γραῖα,
 το δῶμα να θεαφίσω ἐγώ· καὶ συ την Πηνελόπη
 κάλεσε, καὶ ἡ θεράπαιναις να την ἀκολουθήσουν·
 καὶ ὅλαις τὰς δούλαις του σπιτιοῦ κίνησ' ἐδῶ να φθάσουν».

.
 Ἡ Εὐρυκλεία του ἀπάντησεν ἡ ἀγαπητὴ βυζάστρα· 485

«Παιδί μου, ο λόγος σου είν' ορθός και λάθος δεν ευρίσκω·
αλλ' άφες να σου φέρω εγώ χιτώνα και χλαμύδα·
θα 'χες κατάκρισιν πολλήν οι ώμοι σου οι γενναίοι
κείνα τα ράκη να φορούν 'ς τα μέγαρά σου ακόμη».

.

Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 490

«Από το πυρ πρώτα έχω εγώ 'ς τα μέγαρά μου χρεία».

.

Η Ευρύκλεια τον άκουσε η αγαπητή βυζάστρα,
και θειάφη και πυρ έφερε· τότε το μέγαρ' όλο
το δώμα ομού και την αυλήν εθειάφισ' ο Οδυσσέας.
και κείνη από τα υπέρλαμπρα δώματα του Οδυσσέα 495
βγήκε να ειπή των γυναικών ογλήγορα να φθάσουν·
και αυταίς από το μέγαρον πρόβαλαν φως βαστώντας·
'ς τον Οδυσσέα χύθηκαν, τον γλυκοχαιρετούσαν,
και με χαραίς 'ς την κεφαλή, 'ς τους ώμους, τον εφίλουν,
και όλαις τα χέρια του 'σφιγγαν πόθον γλυκό αισθάνθη 500
να κλαίη και ταις γνώρισεν εις την καρδιά του εκείνος.

.

.

.

Ραψωδία Ψ

.

.

.

Χαρά γεμάτη ανέβηκε 'ς τ' ανώγια τότε η γραία,
να είπη της βασίλισσας ότ' ήλθε ο ποθητός της·
και αν κ' εις τα γόνατ' είχε ορμή, τα πόδια της τρεκλίζαν.
'ς την κεφαλή της στάθηκεν επάνω και της είπε·
«Εγείρου, Πηνελόπη μου, παιδί μου, ν' απαντήσουν
τα μάτια σ' ό,τι ολοκαιρίς επόθησε η καρδιά σου.
ήλθ' ο Οδυσσέας, αν και αργά, 'ς το σπίτι του έχει φθάσει,
και τους αυθάδεις φόνευσε μνηστήραις, οπού φθείραν
το σπίτι, την ουσία του, και το παιδί του υβρίζαν.

5

·
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνην αποκρίθη·
«Αχ! οι θεοί σ' εμώραναν, βυζάστρ' αγαπημένη,
'που και απ' τον γνωστικώτερον την γνώσι ν' αφαιρέσουν
δύνανται αυτοί, και νόησι να δώσουν του ανοήτου·
και τώρα κείνοι εσάλευσαν και σε, 'που φρόνιμ' ήσουν.
τι μ' αναπαίζεις άσπλαχνα, την καταπικραμένην,
με λόγια ξένα, κ' έξαφνα σηκώνεις μ' απ' τον ύπνον,
οπ' έδεδε κ' εσκέπασε γλυκά τα βλέφαρά μου;
ύπνον δεν πήρ' ωσάν αυτόν, απ' ότ' ο Οδυσσέας
'ς την Κακοΐλιον πέρασε την τρισκαταραμένην.
αλλά καταίβα τώρ' ευθύς 'ς το μέγαρον, όθ' ήλθες,
ότι από ταις θεράπαιναις, οπ' έχω, αν άλλη ερχόνταν
να μου ειπή τούτα, κ' έξαφνα μ' εσήκονε απ' τον ύπνο,
με σκληρόν τρόπο θα 'καμνα να φύγη απ' έμπροσθέν μου
'ς τα μέγαρο· και τώρα συ 'ς το γήρας χάριν έχει».

10

15

20

·
Η Ευρύκλεια της απάντησεν η αγαπητή βυζάστρα· 25

«Δεν σ' αναπαίζω εγώ σκληρά, παιδί μου, αλλά τωόντι
ήλθ' ο Οδυσσεάς, έφθασε 'ς το σπίτι του, ως σου λέγω,
κείνος ο ξένος οπ' εδώ καταφρονούσαν όλοι·
τον ήξευρε ο Τηλέμαχος πολύν καιρόν ότ' ήλθε,
αλλά με γνώσιν έκρυβε ταις γνώμαις του πατρός του, 30
ως 'που να πάρη εκδίκησι των αυθαδών μνηστήρων».

·
Είπε· και αυτή περίχαρη πετάχθη από την κλίνη,
την γραία σφικταγκάλιασε, και από τα βλέφαρά της
έρριξε δάκρυ κ' είπε αυτής με λόγια πτερωμένα·
«Έλα, βυζάστρα μου καλή, φανέρωσέ μου τώρα, 35
αν έφθασεν αληθινά 'ς το σπίτι του, ως μου λέγεις,
πώς τους αισχρούς κατώρθωσε μνηστήραις να κτυπήση
μόνος, και κείνοι πάντοτε μέσ' ήσαν ενωμένοι».

·
Η Ευρύκλεια της απάντησεν η αγαπητή βυζάστρα·
«Δεν είδα εγώ, δεν έμαθα· το βόγγημά των μόνον 40
άκουσα ως εφονεύονταν 'ς τα βάθη των θαλάμων
κατάκλεισταις, περίφοβαις, καθόμασθε η γυναίκες,
ως ότου από το μέγαρο μ' εκάλεσεν ο υιός σου,
κ' εστάλη απ' τον πατέρα του να με καλέση εκείνος.
και ορθόν 'ς την μέση των νεκρών των σκοτωμένων ηύρα 45
τον Οδυσσέα· γύρω του 'ς τον πάτο ξαπλωμένοι

κείτονταν κείνοι επανωτοί· και θα τον εχαιρόσουν
να τον ιδής, ως λέοντα, κατάμαυρον 'ς το αίμα.
τώρα 'ς την θύρα της αυλής σωρός είν' όλοι εκείνοι,
και αυτός λαμπρό πυρ άναψε και όλο το δώμα ωραίο 50
θειαφίζει· και τώρ' έστειλεν εμέ να σε καλέσω·
αλλ' ακολουθήσέ μ' ευθύς, να μην αργήτε, οι δύο,
αφού τόσο στενάξετε, να λάβετε' ευφροσύνη
ο πόθος κείνος ο μακρύς το τέλος ηύρε πλέον
και αυτός εις την εστία του ζωντανός ήλθε κ' ηύρε 55
ζωντανήν σε και το παιδί· και τους μνηστήραις όλους.
'που τόσο τον αδίκησαν, 'ς το σπίτι του εκδικήθη».

·
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνην απαντούσε·
«Μη χαίρεσαι, βυζάστρα μου, μη καυχηθής ακόμη·
γνωρίζεις πόσον ασπαστός 'ς το σπίτι του θα ερχόνταν 60
κείνος εις όλους κ' έξοχα 'ς εμέ και 'ς το παιδί μας·
αλλά δεν είναι αληθινά τούτ', όσα τώρα λέγεις·
κάποιος θεός θα φόνευσε τους θαυμαστούς μνηστήραις,
'που 'ς την σκληράν αυθάδεια, και 'ς τ' άνομι' έργα, ωργίσθη·
ότι κανέναν των θνητών ανθρώπων δεν σεβόνταν, 65
όποιος και αν τους πλησίαζε, μικρός ήταν ή μέγας.
όθεν κ' επάθαν οι ασεβείς· αλλ' ο Οδυσσέας πέρα
μακράν της γης Αχαϊκής απέθανε 'ς τα ξένα».

·
Η Ευρύκλεια της απάντησεν η αγαπητή βυζάστρα·

«Ποιος λόγος, τέκνο, σου 'φυγε των οδοντιών το φράγμα! 70
ενώ μέσ' είν' ο άνδρας σου, 'ς το πλάγι της γωνίστρας,
άπιστη λέγεις ότι πλειά δεν θα 'λθη 'ς την πατρίδα.
αλλά σημάδι φανερόν άλλο απ' εμέ ν' ακούσης,
το λάβωμ' οπού του 'καμε με λευκό δόντι χοίρος,
και ως το 'πλυνα το γνώρισα και να σ' ειδοποιήσω 75
ήθελ', αλλά τα χέρια του μου απόφραξαν το στόμα,
ώστε να ειπώ δεν μ' άφινεν, ο μέγας εις την γνώσι.
αλλ' ακολουθα· την ζωή συ λάβε μου αρραβώνα·
αν σ' απατήσω, εις θάνατον φρικτόν παράδοσέ με».

·
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνην αποκρίθη· 80
«Βυζάστρα μου, είναι δύσκολον, αν και πολλά γνωρίζεις,
να πιάση ο νους σου ταις βουλαίς θεών των αιωνίων.
αλλ' όμως ας πηγαίνουμε κει, 'που 'ναι το παιδί μου,
και των μνηστήρων τους νεκρούς να ιδώ και τον φονέα».

·
Και ως είπε αυτά, κατέβαινε κ' edίσταζ' αν μακρόθεν 85
τον άνδρα της τον ποθητόν θα εξέταζ' ή σιμά του
θα 'μενε και την κεφαλή, τα χέρια, θα του εφίλει.
εισήλθε και, αφού πέρασε το πέτρινο κατώφλι,
σιμά 'ς τον τοίχον κάθισεν αντίκρυ του Οδυσσέα
προς την φωτιά^ και αυτός σιμά 'ς τον στύλον καθισμένος 90
χάμ' έβλεπε και ανέμενε πότε θα του ομιλήση,
εμπρός της ως τον έβλεπεν, η ασύγκριτη συμβία.

κείνη πολλήώρα σώπαινε και ο νους της απορούσε·
και πότε κατά πρόσωπον τον βλέπαν οι οφθαλμοί της,
και πότε δεν τον γνώριζε 'ς τα ράκη ολού φορούσε. 95

πικρά τότε ο Τηλέμαχος ωνείδισέ την κ' είπε·
«Μητέρα, γυνή μ' άσπλαχνη ψυχή, κακομητέρα!
ξένη από τον πατέρα μου πώς μένεις, πώς σιμά του
δεν κάθεςαι, να του ομιλής και να τον εξετάζης;
ποι' άλλη γυνή θα 'μενε με τόσην απονία 100
ανάμερ' απ' τον άνδρα της, 'που, αφού πολλά' χει πάθει,
τον χρόνον θα 'φθανε εικοστόν 'ς την γην την πατρική του;
αλλ' έχεις στερεώτερην του λίθου εσύ καρδίαν».

·
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
«Παιδί μ', εις τόσην έπεσε το πνεύμα μου απορίαν, 105
ώστε ομιλία προς αυτόν ή ερώτησι να κάμω
δεν δύναμ', ή το πρόσωπον εκείνου ν' αντικρύσω.
και αν ο Οδυσσέας είναι και 'ς το σπίτι του έχει φθάσει,
να γνωρισθούμ' είν' άσφαλτος ο τρόπος μεταξύ μας·
κρυμμένα εις άλλους έχουμε 'ς εμάς γνωστά σημεία». 110

·
Αυτά 'πε· χαμογέλασεν ο θείος Οδυσσέας,
κ' είπε προς τον Τηλέμαχον με λόγια πτερωμένα·
«Άφησε την μητέρα σου να δοκιμάζη εμένα
'ς το σπίτι μου· και ογλήγορα θα ιδή και θα γνωρίση.
τώρ', ως με βλέπει ρυπαρόν και κακοενδεδυμένον, 115

καταφρονεί με, δεν θαρρεί τωόντι ότ' είμ' εκείνος,
και τώρα, πώς θα ευοδωθούν τα πράγματ', ας σκεφθούμε.
ότι αν κανείς εντόπιον φονεύση κ' έναν μόνον,
και φίλους δεν έχει πολλούς κατόπι να τον σώσουν,
φεύγει από την πατρίδα του και από τους συγγενείς του· 120
κ' εμείς της χώρας την ζωή, τ' αγόρια της Ιθάκης
τα πρώτα τα εξωλοθρεύσαμε^ συ τούτο σκέψου τώρα».

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Ο ίδιος τούτα εξέταζε, πατέρ' αγαπημένε,
ως λένουν ότ' η γνώσι σου 'ς τον κόσμον είναι η πρώτη, 125
ώστε προς σε δεν δύναται κανείς ν' αντιπαιαίση.
θερμοί θ' ακολουθήσουμεν εμείς· και συ δεν θαύρης,
ελπίζω, ανδρείας έλλειψιν, όσ' είναι η δύναμís μας».

.
'Σ εκείνον ο πολύγνωνμος απάντησε Οδυσσέας·
«Κ' εγώ θα είπ' ό,τι καλό μου φαίνεται να γείνη. 130
λουσθήτε πρώτα και λαμπρούς φορέσετε χιτώναις,
και η κόραις εις τα μέγαρα να στολισθούν και κείναις·
κατόπι ο θείος αοιδός με την γλυκειά κιθάρα
εις τον φιλόγελον χορόν ας μας εμβάση πρώτος,
ώστε ότi γάμος γίνεται να λένουν όσοι ακούσουν, 135
ή διαβάταις 'που περνούν ή γείτονες τριγύρω,
όπως 'ς την πόλιν η βοή του φόνου των μνηστήρων
μην απλωθή πριν φθάσουμε εμείς εις τον αγρόν μας

ἔξω τον πολυφύτευτον και αυτού θέλει σκεφθούμε
ὁ,τι καλόν εφεύρημα 'ς τον νου μας βάλη ο Δίας». 140

.
Εἶπε, και κείν' υπάκουσαν και, αφού λουσθήκαν πρώτα,
χιτώναις φόρεσαν αυτοί κ' ενδύθηκαν και η κόραις.
επήρ' ο θεῖος αοιδός την βαθουλήν κιθάρα
και 'ς την καρδιά τους γέννησε γλυκειάν επιθυμία
προς τον εξαίσιον χορόν και το τερπνό τραγούδι. 145
και από το κρούσμα των ποδιών το μέγα δῶμα εβρόντα,
οι νέοι και η καλόζωναις γυναῖκες ως χορεύαν,
και κάποιος εἶπ', ως ἄκουσεν απ' ἔξω από το δῶμα·
«Κάποιος την πολυμνήστευτη βασίλισσα νυμφεύθη·
αχ! δεν εβάσταξε η κακή 'ς του πρώτου ανδρός να μείνη 150
το μέγα δῶμ', ασάλευτα και ὅσο να φθάση εκείνος».
αυτά' λεγαν, και ως ἐγείναν τα πράγματ', αγνοούσαν.

.
Ὡστόσον εις το σπίτι του τον μέγαν Οδυσσέα
ἔλουσε και ἄλειψε η καλή κελλάρισσα Ευρυνόμη,
και φόρεμα τον ἐνδυσεν ωραῖον και χιτώνα· 155
αλλ' η Αθηνά του λάμπρυνε το σώμα, να φαντάζη
τρανώτερος, παχύτερος, και από την κεφαλή του
σγουρήν την κόμην ἔσυρε 'πώμοιαζε ανθούς του κρίνου.
και, ως ὅταν εις τον ἄργυρον χρυσάφι περιχύνη
τεχνίτης, οπ' ο Ἥφαιστος κ' η Αθήν' ἔχουν διδάξει 160
μ' εντέλεια να φιλοτεχνή χαριτωμένα ἔργα,

ὅμοια και αὐτοῦ 'ς τὴν κεφαλὴ, 'ς τὸ σῶμ', ἔχυσε χάρι·
και 'ς τὴν μορφήν ὡσάν θεὸς ἐβγήκε ἀπ' τὸν λουτήρα,
κ' ἐγύρισεν εἰς τὸ θρονί 'που 'χε καθίσει πρῶτα,
τῆς γυναικὸς τοῦ ἀπέναντι, και πρὸς ἐκείνην εἶπε· 165
«ὦ τρομερή, 'που σοῦ 'πλασαν, 'ς τῶν θηλυκῶν τὸ γένος,
τὴν ἀπονώτερην ψυχὴν οἱ κάτοικοι τοῦ Οὐλύμπου·
ποὶ ἄλλη γυνή θα 'μενε με ἀσύντριφτην καρδίαν
ἀνάμερ' ἀπ' τὸν ἄνδρα τῆς, 'που, ἀφοῦ πολλὰ 'χει πάθει,
τὸν χρόνον θα 'φθανε εἰκοστὸν 'ς τὴν γῆ τὴν πατρικὴ του; 170
ἀλλ' ἔλα, κλίνην στρώσε μου, βυζάστρα, να πλαγιάσω
και μόνος· ὅτι σίδερον ἔχει 'ς τὰ σπλάνα ἐκείνη».

·
Κ' ἡ Πηνελόπ' ἡ φρόνιμη 'ς ἐκείνον ἀποκρίθη·
«Τρομερέ, δὲν εἰπαίρομαι, και δὲν καταφρονῶ σε,
οὔτε ξενίζομαι πολὺ· καλὰ σε ξεύρ' ὡς ἦσουν, 175
καράβι ὅτε μακρὺκουπο σε πῆρε ἀπ' τὴν Ἰθάκη.
ἀλλ' ἔξω ἀπὸ τὸν θάλαμο, βυζάστρα, να τοῦ στρώσης
τὴν στερεωμένη κλίνη τοῦ, 'που 'χε ποιήσει ἐκεῖνος·
κ' ἔξω ἀφοῦ μεταφέρετε τὴν στερεωμένην κλίνη,
προβειαῖς, παπλώματα λαμπρά, και χλαῖναις, να μὴ λείψουν». 180

·
Αὐτὰ 'πε δοκιμάζοντας τὸν ἄνδρα τῆς, και κείνος
τῆς συνετῆς τοῦ γυναικὸς με θλίψιν ἀποκρίθη·
«Τῶρ' εἶπες λόγον, ὦ γυνή, 'που τὴν καρδιά μου σχίζει·
τὴν κλίνη ποῖος μου 'φερε ἀλλοῦ; δύσκολο και τεχνίτης

καλός θα το κατώρθονε· μόνον θεός αν ἔλθῃ 185
ακόπως θα την ἐπαιρνεν, αν θέλῃ, 'ς ἄλλο μέρος·
αλλά θνητός δεν την κινεῖ, και αν ἄνδρας εἶναι νέος·
επειδὴ μέγα ευρίσκεται 'ς την εργασμένην κλίνη
θαύμα· κ' ἐγὼ το μὀρφωσα με τέχνη, κανεῖς ἄλλος,
μεσ την αυλήν ἦταν φυτό μακρόφυλλης ελαίας, 190
ολόχλωρ', ολοφούντωτο, και στύλου πάχος εἶχε.
ολόγυρά της θάλαμον εσήκωσα κτισμένον
με πυκνούς λίθους, κ' ἔθεσα σκέπην ἐπάν' ωραιάν,
πρόσθεσα και θυρόφυλλα καλά συναρμοσμένα.
και, αφοῦ την κόμην ἔκοψα της φουντωτής ελαίας, 195
με τέχνην τον γυμνόν κορμόν σκεπάρνισ' απ' την ρίζα,
κ' ἔπλασ' αὐτόν κλινόποδα με στάφνην ισιασμένον,
και τρύπαις τὀρνενυσα παντού· και αὐτοῦθ' ἐγὼ την κλίνην
ἄρχισα και την μὀρφωσα μ' ἐντέλειαν, ως 'που βγήκε
ὅλη ελεφαντοκόλλητη και αργυροχρυσωμένη· 200
και ταύρου μέσα ετάνυσα λουρί πορφυρωμένο.
ιδού, σου εφανέρωσα το γνώρισμα και αν μένει
ἡ κλίνη μ' ἄσειστη, ω γυνή, δεν ξεύρω, ἢ της ελαίας
τον πόδ' αν κάποιος ἔκοψε και αλλοῦ την ἔχει φέρει».
.
Εἶπε, και αὐτῆς τα γόνατα κοπήκαν κ' ἡ καρδιά, 205
ἅμα της εἶπε ασάλευτα γνωρίσματ' ο Οδυσσεάς·
ἐκλαψεν, ἔδραμε 'ς αὐτόν, κ' ἔρριξε ταις ἀγκάλαις
'ς τον τράχηλόν του, ἐφίλησε την κεφαλὴ του κ' εἶπε·

«Μη, Οδυσσέα, μ' οργισθής, συ των θνητών ο πρώτος
 εις κάθε σκέψιν· οι θεοί κακά μας εμοιράναν· 210
 οι φθονεροί δεν θέλησαν την νειότη να χαρούμε
 αχώριστοι, ως να φθάσουμε 'ς του γήρατος την θύρα.
 τώρα μη μου χολεύεσαι, 'ς εμέ να μη θυμώσης,
 ότι άμα σ' είδα ταις χαραίς δεν σώκαμ', όπως τώρα·
 ξεύρεις, 'ς τα στήθη πάντοτε μου τρώμαζε η καρδιά 215
 μήπως κανένας των θνητών με λόγια μ' απατήση,
 ότι πολλοί σοφίσματα κακόβουλα οργανίζουν·
 ουδ' η Ελέν' η Άργισσα, του Δία θυγατέρα,
 ήθελε πέσει ερωτικά 'ς ανθρώπου ξένου αγκάλαις,
 αν γνώριζ' ότι τ' άφοβα των Αχαιών αγόρια 220
 οπίσω θα την έπαιρναν εις την γλυκειά πατρίδα.
 'ς τ' αχρεϊόν έργον άσφαλτα θεός την έχει σπρώξει,
 και δεν προείδε το κακόν ο νους της τυφλωμένος,
 το φοβερό, 'που βύθισε κ' εμάς 'ς την λύπη πρώτο.
 τώρ', όλ' αφού μου ανάφερες τα καθαρά σημεία 225
 της κλίνης μας, οπού θνητός άλλος ποτέ δεν είδε,
 ή συ κ' εγώ κ' η μοναχή θεράπαιν' Ακτορίδα,
 οπού ο πατέρας μώδιδεν ότε για δω κινούσα,
 και του θαλάμου στερεού μας φύλαγε την θύρα,
 έπεισες την καρδιά μου, πολύ σκληρή και αν είναι». 230
 .
 Αυτά 'πε, και γλυκύτερα τα δάκρυα του αναβρύζαν,
 ενώ 'χε την αγαπητή και φρόνιμη συμβία,

μ' όση χαρά την γη θωρούν αυτοί 'που κολυμβούσι,
 αφού 'ς του ανέμου την ορμή και των χοντρών κυμάτων
 τους σύντριψε το δυνατό καράβι ο Ποσειδώνας, 235
 και απ' την αφράτη θάλασσα 'ς την άκρη κολυμβώντας
 βγαίνουν ολίγοι, και πυκνή κολλά 'ς τα σώματ' άρμη,
 και όλοι χαρά την γη πατούν, ως έφυγαν το χάρο·
 με τόσην έβλεπε χαρά τον άνδρα της εκείνη,
 και 'ς τον λαιμόν του κρέμονταν με τα λευκά της χέρια. 240
 κ' η ροδοδάκτυλη Ηώ θαύρισκε αυτούς να κλαίουν,
 αν άλλο δεν σοφίζονταν η γλαυκομάτ' Αθήνη.
 'ς το τέρμα της εκράτησε την νύκτα, να μακρύνη,
 και την χρυσόθρονην Ηώ 'ς τ' Ωκεανού το χείλος,
 και τα γοργά πουλάρια της, Φαέθοντα και Λάμπον, 245
 'που των θνητών φέρουν το φως, δεν άφησε να ζέψη.
 .
 Τότ' είπε ο πολύγλωμος 'ς εκείνην Οδυσσέας·
 «Αχ! ω γυνή, δεν φθάσαμε 'ς την άκρη των αγώνων
 όλων ακόμη· αμέτρητος οπίσω μόχθος μένει,
 πολύς, σκληρός, 'που ολόκληρον εγώ θα τελειώσω. 250
 τούτο προείπε μου η ψυχή του μάντη Τειρεσία,
 'ς του Άδη ότ' εκατέβηκα την κατοικιά, να μάθω
 το πώς με τους συντρόφους μου να φθάσω 'ς την πατρίδα.
 αλλ' ακολουθα με, ω γυνή, 'ς την κλίνη, να χαρούμε
 ήδη τον ύπνον τον γλυκόν αντάμ' αναπαυμένοι». 255
 .

Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη·
«Την κλίνη θα 'χης πάντοτε την ώρα 'που η καρδιά σου
θελήση, αφού τώρ' οι θεοί σ' αξίωσαν να φθάσης
'ς το σπίτι το καλόκτιστο, 'ς την γη την πατρική σου.
και αφού θεός σου θύμισεν εκείνον τον αγώνα 260
ειπέ μου τον, και, αν ως θαρρώ, κατόπι θα τον μάθω,
κακό δεν είναι τώρα ευθύς να μου τον φανερώσης».

Εκείνης ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας·
«Ω τρομερή, πόσο σφοδρά με βιάζεις να τον είπω·
κ' ιδού τον φανερόνω εγώ, χωρίς το ουδέν να κρύψω, 265
αλλά ποσώς δεν θα χαρής, καθώς κ' εγώ δεν χαίρω·
ότ' εις πολλαίς χώραις θνητών παράγγειλε μου εκείνος
να πάρω δρόμο, φέρνοντας ίσιο κουπί μαζή μου,
όσο να φθάσω 'ς τους θνητούς 'που θάλασσα δεν ξεύρουν,
και οπού δεν τρώγουν φαγητό με άλατ' αρτυμένο. 270
ούτε τα κοκκινόπλωρα καράβι' αυτοί γνωρίζουν,
ούτε τα ίσια κουπιά, 'που 'ναι πτερά των πλοίων,
κ' ένα σημάδι φανερό μου είπε, οπού δεν κρύβω·
'ς τον δρόμον άμ' απαντηθή μ' εμέν' άλλος οδίτης
και ειπή, 'ς τον λαμπρόν ώμον μου πως έχω λιχνιστήρι, 275
'ς την γη να στήσω το κουπί, μου είπε, και, αφού κάμω
του Ποσειδώνα βασιληά καλόδεκταις θυσίαις,
κριάρι, ταύρον σφάζοντας, και χοίρον αναβάτην,
να γύρω 'ς την πατρίδα μου και να δώσ' εκατόμβαις

των αθανάτων, 'πώχουσι των ουρανών τους θόλους, 280
με την σειρά του καθενός· και θάνατος θα μ' εύρη
έξω απ' τα πέλαγα ελαφρός, και θα με σβύση αγάλι
μες τα λαμπρά γεράματα· και ωστός' ολόγυρά μου
θα 'ναι μακάριος ο λαός· τούτ' όλ', είπε, θα γείνουν».

·
Κ' η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρίθη· 285
«Αφού καλήτερο οι θεοί το γήρας σου ετοιμάζουν,
έχεις ελπίδ' αργότερα τα πάθη σου να παύσουν».

·
Τα λόγια ταύτα ενώ 'λεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους,
η Ευρυνόμη ετοιμάζε την κλίνη και η βυζάστρα
με μαλακά σκεπάσματα, 'ς την λάμπι των λαμπάδων. 290
και άμ' έστρωσαν με προσοχή την στερεωμένην κλίνην,
εγύρισ' η γερόντισσα 'ς το σπίτι να πλαγιάση·
η Ευρυνόμη με το φως εμπρός τους προχωρούσε,
'ς την κλίνην ενώ πήγαιναν, και, αφού στον θάλαμόν τους
τους πήγεν, αναχώρησε· και της αρχαίας κλίνης, 295
με την καρδιά περίχαρη, την θέσι κείνοι ευρήκαν.
ωστόσο οι τρεις, Τηλέμαχος, Εύμαιος και βουκόλος,
τον χορό παύσαν, κ' έκαμαν να παύσουν η γυναίκες,
και 'ς τα ισκιωμένα μέγαρα κατόπι αναπαυθήκαν.

·
Κ' οι δύο κείνοι, την γλυκειάν αγάπη αφού χαρήκαν, 300
με ηδονή λόγους πολλούς ελέγαν μεταξύ τους.

ἔλεγεν ὅσα υπόφερε 'ς το σπῖτ' ἡ γυνὴ θεΐα,
 την πάγκακη συνάθροισι να βλέπη των μνηστήρων,
 οπ' ἐξ αἰτίας της πολλοὺς μόσχους και αρνιά παχεΐα
 ἐσφαζαν και ἀπὸ το κρασί τους λίθους αδειάζαν. 305
 και πάλιν ο διογέννητος της ἔλεγε Οδυσσέας,
 πόσους ἐρήμωσε θνητοὺς και πόσ' ἐπαθ' ἐκεῖνος.
 ἄκουε κεῖνη με ἡδονὴ και δεν της ἔπεφτ' ὕπνος
 'ς τα βλέφαρα, πριν ὅλ' αὐτός με τάξιν ιστορήση.
 και ἄρχισε πῶς τους Κίκοναις ἐνίκησε, κατόπι 310
 πῶς ἐφθασε 'ς την κάρπιμη των Λωτοφάγων χώρα,
 πόσ' ἐπραξεν ο Κύκλωπας, και αὐτός πῶς ἐκδικήθη
 'ς τον ἄσπλαχνον 'που του 'φαγε τους ποθητοὺς συντρόφους·
 'ς τον Αἰόλο πῶς ἐφθασε, 'που ολόψυχα τον δέχθη,
 και τον προβόδα 'ς την γλυκεῖα πατρίδα του, ἀλλὰ μοῖρα 315
 δεν ἦτο ἀκόμη, και ἄνεμος σφοδρὸς τον πῆρε πάλι
 εἰς τα ἰχθυοφόρα πέλαγα τον ἀναστεναγμένον.
 πῶς πῆγε 'ς την Τηλέπυλη των Λαιστρυγόνων χώρα,
 'που συντρίψαν τα πλοῖα του και τους λαμπροὺς συντρόφους
 ὅλους· και αὐτός μ' ολόμαυρο καράβι ἐσώθη μόνος· 320
 της εἶπ' ὅσα σοφίσματα και δόλους εἶχε ἡ Κίρκη·
 'ς του Ἄδη πῶς κατέβηκε τ' ἀραχνιασμένο δῶμα,
 να ἐρωτήσῃ την ψυχὴ του μάντη Τειρεσία,
 με καράβι πολὺσκαρμο κ' εἶδ' ὅλους τους συντρόφους,
 και κείνην 'που τον γέννησε και γλυκανάστησέ τον. 325
 το λάλημα πῶς ἄκουσε των ηχηρῶν Σειρήνων·

'ς ταις Πλαγκταῖς Πέτρας, 'ς την δεινὴν Χάρυβδι, πῶς ευρέθη,
 'ς την Σκύλλα, οπού δεν πέρασε θνητός χωρίς να πάθη·
 οι σύντροφοι πῶς φόνευσαν τα βῶδια του Ἡλίου·
 πῶς με φλογώδη κεραυνόν ο υψηλοβρόντης Δίας 330
 του 'σχισε το καράβι του, κ' οι σύντροφ' οι γενναῖοι
 χαθήκαν ὅλοι, κ' ἔφυγε την μαύρη μοῖρα μόνος·
 'ς την Καλυψώ πῶς ἔφθασε, 'ς την νήσον Ωγυγία,
 πῶς τον κρατούσε, και ἄνδρα της ἐπόθει να τον κάμη,
 'ς τα κοῖλα σπήλαια, κ' ἔτρεφεν αὐτόν και γνώμην εἶχε 335
 αθάνατον και ἀγέραστον αὐτόν να καταστήσῃ·
 ἀλλὰ ποτέ δεν ἔπειθε 'ς τα στήθη την ψυχὴ του·
 πῶς ἔφθασε 'ς τους Φαίακας, πολὺ βασανισμένος·
 πῶς ως θεὸν ολόψυχα τον τίμησαν ἐκεῖνοι,
 και, αφοῦ χρυσάφι, αφοῦ χαλκόν κ' ἐνδύματα του δόσαν, 340
 με καράβι τον ἔστειλαν 'ς την ποθητὴν πατρίδα.
 και ἄλλο δεν εἶπε, ως ἔπεσε 'ς αὐτόν ο γλυκὺς ὕπνος
 και ὅλα τα μέλη του 'λυσε και της ψυχῆς τα πάθη.
 .
 Τότ' ἄλλο πάλι εφεύρηκεν ἡ γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 ἅμα εστοχάσθη 'που ἡ καρδιά θα ευφράνθη του Οδυσσεᾶ 345
 την κλίνη της συντρόφου του και την ἀνάπαυσί του,
 κίνησε την χρυσόθρονην Ἡώ του ὀρθρου κόρη
 ἀπ' τον Ωκεανό, το φῶς να φέρῃ των ἀνθρώπων.
 ἀπὸ την κλίνη τότε αὐτὸς σηκώθη κ' εἶπ' ἐκεῖνης·
 «Ἦδη χορτάσαμε, ὦ γυνή, 'ς τα βάσανα κ' οι δύο· 350

συ ἔρμη στέναζες ἐδῶ γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ μου,
 κ' ἐμὲ 'ς τὰ πάθη σπένδιζαν ὅλ' οἱ θεοὶ καὶ ὁ Δίας.
 ἐνῶ νὰ φθάσω ἐσπούδαζα 'ς τὴν ποθητὴν πατρίδα.
 τῶρ', ἀφοῦ πάλιν ἠύραμε τὴν πρόσχαρὴ μας κλίνη,
 355 τα κτήματ', ὅσα μῶμειναν 'ς τὸ σπίτι θὰ προσέχης·
 καὶ ὅσα σφακτὰ μου ἀφάνισαν οἱ προπετεῖς μνηστήρες,
 τόσα θὰ πάρω μόνος μου, καὶ ἀλλ' οἱ Ἀχαιοὶ θὰ δώσουν,
 ὥς ὅτου γύρω ταις αὐλαῖς νὰ μου γεμίσουν ὅλαις.
 ἀλλ' ἐγὼ 'ς τὸν πολὺδενδρον ἀγρόν μου θὰ πηγαίνω
 'ς τὸν ἀγαθὸν πατέρα μου, 'που μου ταλαιπωρεῖται·
 360 καὶ σὲν', ἀν κ' ἔχης φρόνησιν, ἰδοὺ τι παραγγέλλω·
 ὁ ἥλιος ἅμα σηκωθῇ, θὰ προχωρήσῃ ὁ λόγος
 πῶς τοὺς μνηστήραις φόνευσα ἐγὼ 'ς τὰ μέγαρά μου·
 ὅθεν 'ς τ' ἀνώγι ἀναίβα συ με ταις θεράπαιναίς σου,
 365 κάθισε αὐτοῦ, μὴν ἐρωτάς, κανέναν μὴ κυττάζης».
 Εἶπε καὶ, τ' ἄρματα λαμπρὰ 'ς τοὺς ὤμους τοῦ ἀφοῦ 'ζώσθη,
 ξύπνησε τὸν Τηλέμαχον καὶ ὁμοῦ τὸν χοιροτρόφον,
 καὶ τὸν βουκόλον, κ' εἶπε αὐτῶν ὅπλα νὰ πάρουν ὅλοι.
 καὶ ὥς πρόσταξε, ἀρματώθηκαν ἐκεῖνοι καὶ τὴν θύραν
 370 ἀνοιξαν κ' ἐξεκίνησαν κατόπιν τοῦ Ὀδυσσεά,
 ἐνῶ τὸ φῶς ἦταν 'ς τὴν γῆν ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς πῆρε
 ἔξω ἀπ' τὴν πόλιν γλήγορα με νύκτα σκεπασμένους.
 .
 .
 .

Ραψωδία Ω

.

.

.

Και των μνηστήρων ταις ψυχαῖς σιμά του προσκαλοῦσε
ο Ερμῆς Κυλλήνιος· χρυσὸ ραβδί κρατοῦσε ωραῖο·
μ' ἐκεῖνο ἀνθρώπου βλέφαρα γλυκὰ 'ς τον ὕπνο κλίνει,
οπότεν θέλ', ἢ κ' ἔξαφνα κοιμώμενον εγείρει.

μ' ἐκεῖνο ταις ἐκέντησε καὶ αὐταῖς ἀκολουθοῦσαν 5
τρίζοντας· καὶ, ὡς πτεροκοποῦν 'ς το βάθος ἀντροῦ θεοῦ
ἡ νυκτερίδες τρίζοντας, ἀν ἀπ' τον βράχο μία
πέση τῆς ὅλης ἀρμαθιάς, καὶ ομοῦ πλεκταῖς κρατιοῦται,
παρόμοια τρίζαν ἡ ψυχαῖς, ἐνὼ ταις ὠδηγοῦσε
μέσ' ἀπὸ δρόμους σκοτεινοῦς ὁ ἀντίκακος Ερμείας. 10

τα ρεῖθρα τοῦ Ωκεανοῦ, τὴν πέτρα τὴν Λευκάδα,
ταις πύλαις τοῦ Ἡλίου καὶ τὴν χώρα τῶν ονειρῶν,
πέρασαν, κ' ἐφθασαν γοργὰ 'ς τ' ἀσφοδελὸ λειβάδι,
οποῦ ἡ ψυχαῖς ἐγκατοικοῦν, σκιαῖς ἀναπαυμένων.

κεὶ τὴν ψυχὴν ἀπάντησαν τοῦ Ἀχιλλῆϊ Πηλεΐδῃ 15
καὶ τοῦ Πατρόκλου ομοῦ μ' αὐτόν, τοῦ ἄφεγου Ἀντιλόχου,
τοῦ Αἴαντα, 'που 'ς τὴν μορφὴν θα ἐνῖκα καὶ 'ς τὸ σῶμα
τοὺς Δαναοῦς, ἀν ἔλειπεν ὁ ἀσύγκριτος Πηλεΐδης.

καὶ, τούτοι ἐνὼ συνώδευαν οἱ τρεῖς τὸν Ἀχιλλέα,
ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα, τοῦ Ἀτρεΐδ' ἦλθε σιμά τοὺς 20
θλιμμένη· καὶ τρυγύρῳ τῆς συνάχθησαν ἡ ἄλλαις,

ὅσαις μαζί του ἀπέθαναν 'ς την κατοικιά του Αἰγίσθου.
 και του Πηλείωνα η ψυχὴ πρῶτ' εἶπε προς ἐκείνον·
 «Ἀτρεΐδη, εμεῖς ἐλέγαμε πως ὅλων των ἡρώων
 σε θα προτίμα ολοκαίρις ο χαιρεβρόντης Δίας, 25
 αφοῦ βασιλευς πολλῶν ἀνθρώπων και γενναίων,
 ὅταν 'ς την Τροίαν οἱ Ἀχαιοὶ σκληρόν εἶχαμ' ἀγῶνα·
 ἀλλ' ὅμως πρόκαιρα και σε να εὖρ' η πικρὴ μοῖρα
 ἐμελλ', οπ' ἅμα γεννηθῇ θνητός δεν ἀποφεύγει.
 να σ' εἶχε πάρει ο θάνατος και η μοῖρ', ἀκόμη ὅτ' ἦσουν 30
 εἰς την Τρωάδα υπέρλαμπρος των ἄλλων βασιλέας·
 τάφον τότε' οἱ Παναχαιοὶ λαμπρόν θα σου σηκόναν,
 και ωραίαν δόξαν θα 'παιρνες ν' ἀφήσης του παιδιοῦ σου·
 ἀλλ' ἀπὸ θάνατον φρικτόν σου 'μέλλετο να λέσης».
 .
 Και προς αὐτόν ἀπάντησε τότε η ψυχὴ του Ἀτρεΐδη· 35
 «Πηλείδη ὦ μακάριε, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
 'ς την Τροίαν ἐπεςες μακράν απ' τ' Ἄργος, κ' ἐσφαζόνταν
 ἥρωες Τρώαις και Ἀχαιοὶ, με πείσμα να σε πάρουν,
 και συ, 'ς το μέσο ἀπέραντος νεκρός, 'ς την πυκνὴ σκόνῃ,
 κειτάμενος, τους ἵππικούς ἀγῶναις σου ἐλησμόνεις. 40
 εμεῖς ἐπολεμούσαμεν ὀλημέρα, και η μάχη
 δεν ἔλαυ', αν ἀνεμικὴν δεν εἶχε στείλει ο Δίας.
 'ς τα πλοῖ' ἀπὸ τον πόλεμο σ' ἐφέραμε, 'ς την κλίνη
 σ' ἐθέσαμε, και με χλιό νερό τ' ωραίο σῶμα
 καθάραμε και μ' αλοιφή· και δάκρυα θερμὰ χύναν 45

ολόγυρά σου οι Δαναοί κ' εκόψαν τα μαλλιά των.
 και ως τό 'μαθε η μητέρα σου, με ταις θαλάσσιαις κόραις
 ήλθεν από το πέλαγος, και ανάκουστη εσηκώθη
 βοή 'ς τον πόντο, κ' έφριξαν των Αχαιών τα πλήθη.
 και θα ωρμούσαν ν' αναιβούν 'ς τα βαθουλά καράβια, 50
 αλλ' άνδρας τους εκράτησε, πολλών και αρχαίων γνώστης,
 ο Νέστορας, οπ' αρεστήν έδιδε εις όλα γνώμη.
 εκείνος τους αγόρευσε καλόγνωμα και είπε :
 —Αργείοι, Αχαιόπαιδα, μη φεύγετε, σταθήτε·
 από το πέλαγος εδώ με ταις θαλάσσιαις κόραις 55
 έρχεται η μάννα, το νεκρό παιδί της ν' αγκαλιάση.—
 κ' οι μεγαλόψυχοι Αχαιοί τον άκουσαν κ' εμείναν.
 γύρω σου η κόραις στήθηκαν του γέρου της θαλάσσης,
 εμοιρολόγαν, και άφθαρτα φορέματα σ' ενδύσαν.
 καλόφωνα, με την σειράν, η εννέα Μούσαις όλαις 60
 θρηγολογούσαν και άδακρυ δεν ήταν μάτι Αργείου·
 τόσο η γλυκόφωνη βαθειά τους είχ' εγγίξ' η Μούσα.
 κ' ημερονύκτια δεκαεπτά σ' εκλαΐαμ' ενωμένοι,
 αντάμ' οι αθάνατοι θεοί με τους θνητούς ανθρώπους.
 σε παραδώσαμε 'ς το πυρ, μες την δεκάτη ογδόη, 65
 και αρνιά παχειά σου σφάξαμε και βώδια στριφοπόδα.
 καιόσουν συ μες των θεών τα ενδύματα με πλήθος
 μέλι γλυκό και μ' αλοιφή· και γύρω εις την πυρά σου
 ήρωες πάμπολλοι Αχαιοί 'ς τα όπλα εταραχθήκαν,
 πεζοί και ιπλείς· και αλαλαγμοί σηκώθηκαν και κρότοι· 70

και, αφού του Ηφαίστου σ' έφαγεν η φλόγα, τα λευκά σου
 κόκκαλα εμείς, το χάραμμα, συνάξαμε, Αχιλλέα,
 'ς αλοιφή και άδολο κρασί, μέσα 'ς τον αμφορέα
 απ' έδωκε η μητέρα σου, του Διονύσου δώρο,
 χρυσόν, και φιλοτέχνημα του δοξασμένου Ηφαίστου. 75
 κει τα λευκά σου κόκκαλα είν', ένδοξε Αχιλλέα,
 με του Πατρόκλου ανάμικτα του προαπεθαμένου,
 και του Αντιλόχου χωριστά, 'που των συντρόφων όλων,
 αφού 'πεσαν ο Πάτροκλος, εξόχως προτιμούσες.
 και ολόγουρά τους θαυμαστόν σηκώσαμε και μέγαν 80
 τάφον, ο ιερός στρατός των λογχιστών Αργείων,
 εις άκραν άκρης, 'ς τον πλατύν Ελλήσποντον επάνω,
 να τον διακρίνουν φανερά μακρόθε απ' τα πελάγη
 όσοι ζουν σήμερα θνητοί και όσοι κατόπι θα 'λθουν.
 και των θεών εξήτησεν η μάννα σου βραβεία 85
 ωραία και τα πρόβαλε 'ς τους πρώτους των Αργείων.
 πολλάς σου έτυχε τα ιδής ταφαίς ανδρών ηρώων,
 ως, όταν συμβή θάνατος μεγάλου βασιλέα,
 οι νέοι ζώνοντ' άρματα, βραβεία να κερδίσουν·
 αλλ' εκείνα θα θαύμαζες εξόχως τα βραβεία, 90
 'που πρόβαλ' η αργυρόποδη η Θέτις 'ς την ταφή σου·
 ότι πολύ σ' αγάπησαν οι αθάνατοι, Αχιλλέα·
 κ' ιδού τώρ', αν και απέθανες, δεν 'χάθη τ' όνομά σου,
 κ' αιώνια θα δοξάζεσαι 'ς τα γένη των ανθρώπων.
 αλλ' απ' τον πόλεμον εγώ τι κέρδος τώρ' ευρήκα; 95

‘ς την γη μου φρικτόν όλεθρον μ’ εἶχ’ ετοιμάσει ο Δίας
απ’ της μιαρῆς συντρόφου μου τα χέρια και του Αιγίσθου».

·
Τους λόγους τούτους ἔλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους·
τότ’ ο αργοφόνος ἔφθασεν, ο μηνυτής Ερμείας,
με των μνηστήρων ταις ψυχαῖς, ‘που φόνευσ’ ο Οδυσσέας. 100
κ’ οἱ δύο κείνοι εθαύμασαν και προς αὐτοὺς κινήσαν·
του Αγαμέμνονα η ψυχὴ τον ἔνδοξον, ἀμ’ εἶδε,
εγνώρισε Αμφιμέδοντα, του Μελανέα γόνον,
‘που, της Ιθάκης κάτοικος, δεχθὴ τον εἶχε ξένον·
εκείνον προσφώνησε τότε η ψυχὴ του Ατρεΐδη· 105
«Τί πάθῃμ’, Αμφιμέδοντα, σας ἔρριξε ‘ς τον Ἄδη;
ὅλοι εκλεκτοὶ και ομήλικες! οπού ‘ς την πόλιν ἄλλο
δεν θαύρισκες, αν διάλεγες, ὅμοιο λογάρι ανδρείων.
μη μες τα πλοία σύντριψεν εσάς ο Ποσειδῶνας
με κύματα, οπού σήκωσε μακρά και ανεμοζάλη, 110
ἢ εχθροὶ ‘ς την γη σας χάλασαν, ενώ βώδια και αρνία
εσεῖς αρπάζετε απ’ αὐτοὺς, ἢ ενώ κείνοι την πόλι
και ταις γυναῖκαις ἀπό σας να σώσουν πολεμοῦσαν;
‘ς το ἐρώτημά μου ἀπάντησε, και ξένος σου καυχῶμαι.
και δεν θυμάσαι σπῖτι σου πῶς ἦλθα με τον θεῖον 115
Μενέλαο, να πείσουμεν εμεῖς τον Οδυσσέα,
να ‘λθῃ με τα κολόστρωτα καράβια ‘ς την Τρώαδα;
κ’ εἰς ἓνα μῆνα σχίσουμε τα πέλαγ’, αφοῦ μόλις
του Οδυσσέα πορθητὴ μαλάξαμε την γνώμη».

Και του Αμφιμέδοντα η ψυχή τότε εἶπε προς εκείνον· 120
 «ὦ Αγαμέμνων' αρχηγέ, τρισένδοξε Ατρείδη,
 ὅλα ενθυμούμαι, διότροφε, κείνα 'που μνημονεῦεις.
 θα σου αναφέρω τώρα ἐγὼ τον τρόπον, πῶς ἐγίνη,
 του θλιβεροῦ θανάτου μας· εμεῖς μνηστεύαμ' ὅλοι
 του Οδυσσέα, 'που 'λεπε 'ς τα ξένα, την συμβία. 125
 κείνη τον γάμον μισητόν ν' αρνεῖτ' ἢ να τελειόνη
 δεν ἔστεργ', ἐνὼ σπούδαζε να ευρὴ τον ὀλεθρόν μας.
 και νῦν τέχνασμα, το ἐξῆς, 'ς τον νοῦ της εσοφίσθη·
 πανὶ μέγαν ἔστησε 'ς το μέγαρο, να υφάνη,
 λεπτόν, ἀμέτρητο, κ' ευθύς προς ἐμὰς εἶπε· ὦ νέοι 130
 μνηστήρες μου, ἀφού ἀπέθανεν ὁ θεῖος Οδυσσεύς
 τον γάμον μη μου βιάζεστε, σταθήτε, ὡς ν' ἀποκάμω
 το ὕφασμα αὐτό, τα γνέματα να μη μου παν χαμένα,
 του Λαέρτ' ἥρωα σάβανο, για τον καιρό, 'που ἡ μαῦρη
 μοῖρα του τεντοπλάγιαστου θανάτου θα τον λάρη, 135
 των Αχαιῶν μη καμμιὰ 'ς τον τόπο μ' ὀνειδίση,
 ἀν κείτεται ἀσαβάνωτος αὐτός 'που πλούσιος ἦταν.
 αὐτὰ πε κ' ἐκατάπεισε την ἀνδρική ψυχή μας.
 τότε ὀλημέρα το πανὶ τα μέγ' ὕφαιν' ἐκείνη,
 και νύκτα το ξεῦφαινε 'ς την λάμπι των λαμπάδων. 140
 ἰδοὺ πῶς ἀπ' τους Αχαιοὺς με δόλο 'κρύφθη ἐκείνη
 τρεῖς χρόνους· και τον τέταρτον ὅτ' ἔφεραν ἡ ὥραις,
 ὡς τα φεγγάρια χάνονταν κ' ἡ 'μέραις ἐπληθύναν,

μας το 'πε μια των γυναικών, οπού τα γνώριζ' όλα,
 κ' ηύραμε αυτήν που τ' εὖμορφο ξεῦφαινε πανί της· 145
 ιδού πώς το τελείωσε βιασμένη απ' την ανάγκη.
 και το σινδόνι ότ' έφερε 'ς το φως, οπ' είχε υφάνει
 και καθαρίσει, ώστ' έλαμπεν ως ήλιος η σελήνη,
 κακή μας κάπουθ' έφερε τον Οδυσσέα μοίρα
 'ς άκρη εξοχής, όπ' έμεινεν εκείνου ο χοιροτρόφος. 150
 αυτού και ο ποθητός υιός του θείου Οδυσσέα
 με μαύρο πλοίον έφθασεν απ' την αμμώδη Πύλο.
 και, άμ' ωργανίσαν θάνατον κακόν εις τους μνηστήραις,
 'ς την πόλιν εκατεβήκαν, ύστερος ο Οδυσσέας
 και πρώτος ο Τηλέμαχος· εκείνον οδηγούσε 155
 ο χοιροτρόφος, με κακά φορέματα ενδυμένον,
 παρόμοιον με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτην,
 οπ' ακουμβούσε 'ς το ραβδί και αχρεία ρούχα εφόρει.
 και, ως έξαφνα εμφανίσθη αυτός, κανείς να τον γνωρίση
 δεν εδυνήθη και 'ς εμάς ηλικιωμένοι αν ήσαν. 160
 τον εκακοποιούσαμε με λόγια και με κτύπους,
 και αυτός μ' ατάραχην ψυχήν έστεκε να υποφέρει
 κτυπήματα και ονειδισμούς 'ς τα ίδια μέγαρά του.
 αλλ', ότε ο νους τον έγειρε του αιγιδοφόρου Δία,
 αφού με τον Τηλέμαχον τα λαμπρά όπλα επήρε 165
 κ' εφύλαξε 'ς τον θάλαμον, κ' εκλείδωσε την θύραν,
 έσπρωξ' ο ευρετικώτατος την ίδια του συμβία
 τόξο και σίδερο λευκό να θέση των μνηστήρων

αγώνα και του φόνου αρχήν 'ς εμάς 'που ωργίσθ' η μοίρα.
 του δεινού τόξου την χορδή κανείς μας να τανύση 170
 δεν εδυνήθη, και αρκετή δεν είχαμεν ανδρεία.
 αλλ' ότε να φθάσ' έμελλε 'ς τα χέρια του Οδυσσέα
 το μέγα τόξο, με βοήν εμείς φωνάζαμ' όλοι,
 'ς αυτόν, ό,τι και αν έλεγε, το τόξο να μη δώσουν·
 αλλ' έδωκε ο Τηλέμαχος την προσταγή και μόνος. 175
 και ως το 'λαβε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας,
 την χορδή τάνυσ' εύκολα· και ταις αξίναις όλαις
 πέρασε· τότ' εστήθη ορθός 'ς την θύρα και άδεις' όλα
 τα βέλη, μ' άγριο βλέφαρο· τον βασιλέ' Αντίον
 κτύπησε, κ' έπειτ' έρριχνε στεναγμοφόρα βέλη 180
 'ς τους άλλους όλους, κ' έπεφταν σωρός εκείνοι εμπρός του.
 και φανερά κάποιος θεός μ' αυτούς εσυμμαχούσε,
 θάρρος τόσ' είχαν άμετρο 'ς την ρώμη τους, και γύρω
 'ς τα δώματα τους φόνευαν φρικτά κείνοι βογγούσαν
 ως κρούονταν η κεφαλαίς, και ο πάτος έβραζ' αίμα. 185
 Ατρείδ', ιδού πώς πέσαμε, και ακόμη αμελημένα
 τα λείψανά μας κείτονται 'ς το δώμα του Οδυσσέα.
 αν το 'ξευραν 'ς τα σπίτια μας οι ποθητοί θα πλύναν
 απ' το μαύρ' αίμα ταις πληγαίς, 'ς την κλίνη θα μας κλαίαν
 την νεκρικήν, ως πάντοτε τιμούντ' οι απεθαμένοι». 190
 .
 Και του Ατρείδ' είπε η ψυχή· «Πόσο σε μακαρίζω,
 σε, του Λαέρτη γέννημα, πολύτεχνε Οδυσσέα,

ὅτ' υψηλοῦ φρονήματος ἀπόκτησες συμβία·
 τι γνώμη αγνή 'ς την φρόνιμην εφάνη Πηνελόπη!
 πόσο τον Οδυσσέα της κρατούσε εις την καρδιά! 195
 και του ηψηλού φρονήματος η δόξα της θα ζήση,
 και θέλει πλάσσουν οι θεοί τραγουδι αγαπημένο
 εις του θνητούς, την φρόνιμη να λέγη Πηνελόπη.
 εκείνη δεν κακούργησεν ως του Τυνδάρου η κόρη,
 'που φόνευσε τον άνδρα της, και απάνθρωπο τραγουδι 200
 θα 'ναι 'ς τον κόσμο, και άφησε 'ς των θηλυκών το γένος
 φήμην κακήν, ώστε η καλαις και κείναις να μισούνται».

.
 Τους λόγους τούτους οι νεκροί τότε' έλεγαν, οι δύο,
 'ς τα βάθη ως έστεκαν της γης, 'ς την κατοικιά του Άδη·
 και κείνοι, αφού κατέβηκαν από την πόλι, φθάσαν 205
 'ς τον καλοσύστατον αγρόν ωραίον, του Λαέρτη,
 οπ' είχε κείνος μ' ιδρωτα, με μόχθον, αποκτήσει.
 είχ' εκεί σπίτι, 'ς την αυλήν, ολόγυρα, καλύβαις,
 να κάθωνται, να τρέφονται, και να κοιμώνται οι δούλοι,
 οι αγορασμένοι, οπου 'ς αυτόν ό,τ' ήθελ' εργαζόνταν. 210
 ήταν και γραία Σικελή, 'που τον γεροκομούσε,
 ως πρέπει, αυτού 'ς την εξοχή, μακράν από την πόλι.
 τότε ο Οδυσσέας έλεγε των δούλων και του υιου του·
 «Σεις τώρα 'ς την καλόκτιστην εμπήτε κατοικία,
 και χοίρον σφάζετε καλόν, να ετοιμασθή το γεύμα· 215
 αλλ' εγώ τον πατέρα μου θα δοκιμάσω τώρα,

αν, ως με ιδούν τα μάτια του, μ' αναγνώριση εκείνος,
ή αν, αφού μας χώρισαν καιροί, δεν με νοήση».

.

Είπε και τ' ἄρματ' ἔδωκε των δούλων κ' ενώ κείνοι
'ς το δῶμα μέσα ἐπήγαιναν, αὐτὸς μέσα 'ς τον κήπον 220
πολύδενδρον, την δοκιμὴ να κάμη, προχωρούσε.

τον κήπον καταβαίνοντας δεν ἤυρε τον Δολίον,
οὐδὲ των δούλων εὗρηκε κανένα ἢ των παιδιῶν του·
αναχωρήσ' εἶχαν αυτοί, λιθάρια να συνάξουν
φράχτην του κήπου, και οδηγὸς 'ς αὐτοὺς ο γέρος ἦταν. 225

και μόνον τον πατέρα του 'ς το πρόσχαρο κηπᾶρι
ἤυρε, οπου κάποιο σκάλιζε φυτό· φορούσε ἀχρεῖον
ραπτὸν χιτῶνα λιγδερὸν, και βωδιναῖς κνημίδαις,
ὅπως μην ἀγκαθίζεται, 'ς ταις κνήμαις εἶχε δέσει·
ἀπὸ τους βάτους φύλαγε τα χέρια με χειρίδαις, 230
και, ως ἔτρεφε την λύπη του, γίδινο εφόρει κράνος.

τον εἶδεν ο πολὺπαθος ο θεῖος Οδυσσεύς
κομμένον ἀπ' τα γερατειά, 'ς την θλίψι βυθισμένον,
κ' εἰς μέγα δένδρον ἀπιδιάς ἐστάθηκε να κλαίη.
και να μετρήσῃ ἐβάλθηκε 'ς του λογισμοῦ τα βάθη, 235

αν θ' ἀγκαλιάσῃ τον γλυκὸν πατέρα κ' ευθὺς ὅλα
να του εἰπῇ, πῶς ἐφθασε 'ς την γῆ την πατρικὴ του,
ἢ μ' ἐρωτήματα πολλὰ να δοκιμάσῃ πρῶτα.
και τοῦτο συμφερότερο του φάνηκε ἀφού 'σκέφθη,
με λόγια πρῶτα ἐγγικτικὰ την δοκιμὴ να κάμη. 240

μ' αὐτὴν τὴν γνώμη σίμωσεν ὁ θεῖος Ὀδυσσεύας·
 καὶ τὸ φυτὸν ὁ γέροντας ξελλάκκιζε σκυμμένος·
 'ς τὸ πλάγι τὸν προσφώνησεν ὁ ἑνδοξὸς υἱὸς τοῦ·
 «ὦ γέρε, δὲν εἰς' ἄτεχνος καλλιεργητὴς τοῦ κήπου·
 περιποιεῖς' ὅλα καλὰ· 'ς τὸ κλείσιμ' αὐτὸ δὲν εἶναι 245
 ἓνα δενδρούλι, μὴ συκιά, κλήμ' ἓνα, μὴ ελαιά,
 μὴ ἀπιδιά, μὴ βραγιά, μὴ περιποιημένη.
 καὶ ἄλλο τι ἐγὼ θεὸς να σοῦ εἰπῶ, καὶ μὴ 'ς ἐμὲ θυμώσης·
 σὺ εἶσαι ἀπεριποίητος· σιμά 'ς τ' ἄτερπνο γήρας
 ἔχεις τὸ σῶμα ρυπαρὸ καὶ φορεῖς ρούχ' ἀχρεῖα· 250
 ὁ κύριος δὲν σ' ἀμελεῖ, καλὸς ὥς εἰς' ἐργάτης.
 καθὼλ' ὅ,τ' εἶναι δουλικὸ με σέ δὲν ταιριάζει,
 καὶ ἀπὸ μορφὴ καὶ ἀνάστημα σὺ δείχνεις βασιλέας,
 ὁποῖος εἶναι, ἀφοῦ λουσθῇ καὶ φάγη καὶ πλαγιάσῃ
 εἰς κλίνην μαλακώτατην, ὥς πρέπει τῶν γερόντων. 255
 ἀλλ' ἔλα τώρα, λέγε με μ' ἀλήθεια, τί νὸς εἶσαι
 δούλος, καὶ τί νὸς γεωργεῖς τὸν κήπον, οὐδὲν βλέπω;
 καὶ τοῦτο ἀκόμη να μοῦ εἰπῇς, ἀν εἶναι αὐτὴ τῶντι
 ἡ Ἰθάκη, ἐδὼ 'που φθάσαμεν, ὥς μοῦ 'πεν ἀπὸ τώρα
 ἄνθρωπος, 'που μ' ἀπάντησεν, ἐνὼ δῶ πέρ' ἐρχόμενον, 260
 ὅχι πολὺ νοητικὸς, ἀφοῦ να εἰπῇ, ν' ἀκούσῃ
 τὸ κάθε τι, δὲν ἔστεργεν, ἐνὼ τὸν ἐρωτοῦσα
 ὁ ξένος μοῦ τι γίνεταί, 'ς τοὺς ζωντανούς ἀν ἦναι,
 ἢ ἀπέθανε κ' εὐρίσκεται 'ς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἰδῆ.
 ὅτι ἄκου τώρα' ὅ,τι θα εἰπῶ καὶ ἄς τὸ φυλάξῃ ὁ νους σου· 265

άνδρα εγώ ξένισ' άλλοτε, 'ς την γη την πατρική μου,
οπ' είχε' έλθει 'ς το σπίτι μας· και απ' όσους ξένους είδα
'ς το δώμα μου ασπαστότερος άλλος θνητός δεν ήλθε·
απ' την Ιθάκη κήρυττε το γένος και πατέρα
τον Αρκεισιάδη·ν έλεγεν ότ' είχε, τον Λαέρτη. 270

'ς το σπίτι μου τον πλήρα εγώ κ' εκαλοξένισά τον.
αφού 'χε απ' όλα τα καλά το δώμα μου αφθονία.
αρμόδι' ακόμη του 'δωκα φιλοξενίας δώρα·
επτά του 'δωκα τάλαντα, χρυσόν τεχνουργημένον·
του χάρισα ολοπλούμιστον ολάργυρον κρατήρα, 275
και χλαίναις μοναίς δώδεκα, και τάπηταις ομοίως,
και τόσ' επανωφόρια, τόσους κοντά χιτώναις,
κ' έξω από τούτα τέσσεραις, 'ς έργα λαμπρά τεχνίτραις,
γυναίκαις ωραιόταταις, ως διάλεξεν εκείνος».

·
Και προς αυτόν δακρύζοντας απάντησε ο πατέρας· 280
«Ω ξέν', ευρίσκεισαι 'ς την γην, οπ' ερωτάς να μάθης,
και άνδρες αυθάδεις, ασεβείς, παράνομοι, την έχουν·
και τ' άπειρ', όσα χάριτες δώρα, χαμένα τα 'χεις,
εις την Ιθάκη ζωντανόν αν εύρισκες εκείνον,
θα σ' αντιφιλοξένιζε και θα σε προβοδούσε 285
με δώρα, ως πρέπει προς αυτόν 'που μας ξενίση πρώτος.
και τώρα ειπέ μου καθαρά, πόσ' έτ' είν' αφού 'δέχθης
κείνον τον ξένον έρημον, υιόν μου, άν ποτ' εζούσε,
άμοιρον, 'που, των ποθητών μακράν και της πατρίδος,

ἡΰάρια 'ς τον πόντον ἔφαγαν ἢ 'ς την στερηρά θηρία 290
και ὄρνεα κατασπάραξαν και αχ! δεν τον ἔχει ενδύσει
νεκρόν και δεν τον ἔκλαψεν η μάννα και ο πατέρας,
εμεῖς 'που τον γεννήσαμεν και τον αγαπημένον
ἄνδρα της η πολύδωρη, φρόνιμη Πηνελόπη,
ὡς πρέπει, δεν ξεφώνησε 'ς την ὑστερή του κλίνη, 295
ουδέ τα μάτια του 'κλεισεν, ὡς των νεκρῶν αρμόζει.
και τώρα τούτο λέγε μου μ' ἀλήθεια, να το μάθω,
ποιος εἶσαι; ποιο το γένος σου; πού η πόλις και οι γονεῖς σου;
πού μένει το καράβι σου, 'που σ' ἔφερ' ἐδὼ πέρα
με τους λαμπροὺς συντρόφους σου; μη τάχα εἰς ξένο πλοῖο 300
ἦσο επιβάτης κ' ἔφυγαν ἐκεῖνοι αφοῦ σε βγάλαν;»

·
'Σ ἐκεῖνον ο πολὺγνώμος ἀπάντησε Οδυσσεύας·
«Εγὼ μ' ἀλήθεια θα σου εἰπῶ τούτ' ὅλ' ὅσ' ἐρωτᾷς με·
του Ἀλύβαντ' εἶμαι κάτοικος, οπ' ἔχω το παλάτι·
του βασιλέ' Αφείδαντα του Πολυπημονίδη 305
υἱὸς εἶμαι, κ' Επήριτον με λέγουν, ἀλλ' η μοῖρα
αθέλητον δω μ' ἔσπρωξεν ἀπὸ την Σικανία·
και το καράβι μ' ἄφησα μακράν ἀπὸ την πόλι.
ο πέμπτος χρόνος ἔκλεισεν ἀπ' ὅτ' ο Οδυσσεύας
πέρασε ἀπ' την πατρίδα μου· καλὸτυχα του ἀμοῖρου, 310
δεξιὰ, φανήκαν τα πουλιά, καθὼς ἀναχωροῦσε.
ὥστε και με περίχαρη ψυχὴ τον προβοδούσα
κ' ἔφευγε κείνος με χαρὰ κ' ἐλπίδ' εἶχαμε πάλι

να σμίξουμε και με λαμπρά να φιλευθούμε δώρα».

.

Είπε, τον άλλον σκέπασεν η σκοτεινιά του λόνου, 315

με τα δυο χέρια φούκτωσε της γης το μαύρο χώμα,
και το 'χυσε, με βογγητούς, 'ς την άσπρη κεφαλή του.

κείνου ραϊζετο η καρδιά, και 'ς το ρουθούν' η πίκρα
του ξέσπασ' ήδη, ως κύτταζε τον λοθητόν πατέρα.

εχύθηκε, 'ς την αγκαλιά τον έσφιξε και του 'πε· 320

«Εγώ 'μαι αυτός, 'που αναζητείς, ιδού, πατέρα, εμπρός σου·
τον χρόνον έφθασα εικοστόν 'ς την γην την πατρική μου.

αλλά παύσε τα κλάῦματα και το παράπονό σου,

ν' ακούσης ό,τι θα σου ειπώ· πολύ μας βιάζ' η ανάγκη·

'ς τα δώματά μας φόνευσα τους ασεβείς μνηστήραις, 325

και τ' άλρεπα εκδικήθηκα και αλάνθρωπά τους έργα».

.

Και προς αυτόν απάντησι τότε έδωκε ο Λαέρτης·

«Αν ο Οδυσσέας έφθασες, τwόντι, το παιδί μου,
κάποιο σημάδι φανερόν ειπέ μου να πιστεύσω».

.

'Σ εκείνον ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 330

«Και πρώτα ιδέ το λάβωμα συ με τους οφθαλμούς σου,

'που μώκαμε 'ς τον Παρνασό με λευκό δόντι χοίρος,

και συ, πατέρα, μ' έστειλες κ' η σεβαστή μητέρα

εις τον Αυτόλυκον, καλόν πατέρα της μητρός μου,

να λάβω τα χαρίσματα, 'που μου 'χε τάξει ότ' ήλθε. 335

τώρα τα δένδρα θα σου ειπώ μες το καλό κηπάρι,
ὅσ' ἄλλοτε μου χάρισες κ' ἐγώ σου τα ζητούσα,
μικρὸ παιδί κατόπι σου 'ς τον κήλο· κ' ἓνα ἓνα,
ανάμεσα ὡς διαβαίναμε, τα ονόματά τους εἶπες.
τότε ἀπιδιαίς δέκα και τρεις, δέκα μηλιαῖς ἀκόμη, 340
συκαῖς σαράντα μου 'δωκες· και, χάρισμά μου πάλι,
πεντήκοντα μου ὠνόμασες ἀράδαις, πολυτρύγων
κλημάτων, και παντοειδῆ σταφύλια φέρουν ὅλαις,
αν ζωογόναις ἀνωθε ταις ὥραις στείλῃ ο Δίας».

·
Εἶπε· κείνου τα γόνατα κοπήκαν κ' ἡ καρδιά, 345
ἅμα του εἶπε ἀσάλευτα γνωρίσματ' ο Οδυσσέας,
και το παιδί του ἀγκάλιασε· και, ὡς ὀλιγοψυχούσε,
'ς την ἀγκαλιά τον ἔλαβεν ο θεῖος Οδυσσέας.
και, ὡς πῆρε ἀνάσα και ἡ ψυχὴ 'ς τα στήθη του εσυνάχθη,
το στόμα πάλιν ἀνοίξε και πρὸς ἐκείνον εἶπε· 350
«Δία πατέρ', εἰσθε θεοὶ 'ς τον Ὀλυμπον ἀκόμη,
αν ἤδη την ἀσέβεια πλέρωσαν οἱ μνηστήρες,
ἀλλὰ φοβούμαι τρομερὰ μη των Ἰθακησίων
το πλήθος ὅλ' ὀρμήσῃ ἐδῶ, και στείλουν εἰς ταις χώραις
των Κεφαλλήνων εἶδησι, 'ς αὐτοὺς βοηθοὶ να δράμουν». 355

·
'Σ ἐκείνον ο πολὺγνώμος ἀπάντησε Οδυσσέας·
«Θάρρουν· ὡς πρὸς τοῦτο παντελῶς ἀς μη φροντίσῃ ο νους σου·
'ς το σπῖτι τῶρ' ἀς ἐμπουμε, 'πού 'ναι σιμὰ 'ς τον κήλο·

κει πρώτα τον Τηλέμαχον και ομού τον χοιροτρόφον
και τον βουκόλον ἔστειλα, τα γεῦμα να ετοιμάσουν». 360

.
Αυτὰ 'πε, κ' ἐξεκίνησαν, και, ως ἐφθασαν 'ς τα ωραῖα
δῶματα, τον Τηλέμαχον και ομού τον χοιροτρόφον
και τον βουκόλον εὔρηκαν, 'που κρέατ' ελιανίζαν
πάμπολλα και το φλογερό, κρασί τους συγκερνούσαν.
ωστόσο μες το σπίτι του τον ἥρωα Λαέρτη 365

ἔλουσε η γραῖα Σικελή, τον ἄλειψε και ωραῖαν
χλαῖναν τον περιέβαλε· κ' ἦλθε η Αθηνά σιμά του
και του ποιμένα των λαών μεγάλυνε τα μέλη,
ὥστε υψηλότερος πολὺ, τρανώτερος εφάνη·
και, απ' τον λουτήρα ως ἐβγαине, τον θαῦμαζ' ο υἱός του, 370
ἅμα τον εἶδε 'ς την μορφήν ὁμοιον των αθανάτων,
και κείνον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Πατέρα, κάποιος των θεῶν, θαρρῶ, των αιωνίων
'ς τ' ἀνάστημά σου, εις την ειδή, λάμπιν εχάρισ' ἄλλην».

.
Και προς αὐτόν ἀπάντησεν ο συνετός Λαέρτης· 375
«Δία πατέρα, και Αθηνά, και Απόλλων·, αχ! με κείνο
το στήθος, 'πού 'χα ὅτ' ἐρριξα τους πύργους της Νηρίκου.
'ς ἄκρη θαλάσσης, αρχηγός εγὼ των Κεφαλλήνων,
να ἤμουν χθες 'ς το σπίτι μας κοντά σου αρματωμένος,
πολεμιστής και τιμωρός των ασεβῶν μνηστήρων, 380
θα 'βλεπες πόσων απ' αυτοὺς τα γόνατα να λῶω

αρκετός ήμουν, και χαρά θα λάμβανε η ψυχή σου».

.

Τους λόγους τούτους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους·
και άμ' απ' τον κόπον έλαυσαν κ' ετοίμασαν το γεύμα,
εις ταις καθήκλαις, 'ς τα θροινά, καθίσαν όλοι αράδα. 385

και ως άπλοναν 'ς το φαγητόν, έφθασεν ο Δολίος,
ο γέρος, με τα τέκνα του, και από τα έργα εγένναν
κοπιασμένοι, ότ' είχε βγη να τους καλέσ' η γραιία
μητέρα τους η Σικελή, 'που αυτούς είχε αναστήσει,
και τώρα τον Δολίον της γεροκομούσε, ως πρέπει. 390

και κείνοι, άμ' είδαν κ' ένοιωσαν ευθύς τον Οδυσσέα,
εσταθήκαν, κ' εθαύμαζαν, 'ς το δώμα· τότε κείνος
με λόγια γλυκομίλητα 'ς αυτούς εστάθη κ' είπε·
«Γέρε, 'ς το γεύμα κάθισε· μην απορείτε πλέον·
απ' ώραν πολλήν πρόθυμα τα χέρια 'ς το φαγί μας 395
θάχαμε απλώσει· μόνον σεις να ελθήτ' εκαρτερούμε».

.

Είπε, και ο γέρος μ' ανοικταίς του 'χύθη επάνω αγκάλαις,
κ' έσφιξε, κατεφίλησε, το χέρι του Οδυσσέα,
και κείνον επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Μας ήλθες περιπόθητος, ω πολυαγαπημένε, 400
ανέλπιστος μας έφθασες· μόν' οι θεοί σε φέραν·
γειά σου, χαρά σου, κ' οι θεοί να σε τρισευλογήσουν.
και τώρα τούτο λέγε μου μ' αλήθεια να γνωρίσω,
η Πηνελόπ' η φρόνιμη τάχ' έμαθεν ότ' ήλθες

εις την πατρίδα, ἡ μηνυτὴν ευθύς να στείλω εκείνης;» 405

.

Ἵς εκείνον ο πολὺγνώμος ἀλάντησε Οδυσσέας·
«ὦ γέροντ', ἤδη το 'μαθε· φροντίδα σου δεν εἶναι».

.

Εἶπε καὶ κείνος κάθισε Ἵς το στιλβωτὸ θρονί του.
ομοίως εχαιρέτησαν τον θεῖον Οδυσσέα
καὶ του Δολίου τα παιδιὰ καὶ του Ὀφίγγαν τα χέρια, 410
καὶ Ἵς τον πατέρα των σιμὰ κάθισαν, τον Δολίον.

.

Κ' ἐνὼ κείνοι γευμάτιζαν Ἵς το δῶμα καθισμένοι,
Ἵς την πόλιν ὅλην γρήγορα μηνύτρα βγήκε ἡ φήμη
κ' ἔλεγε, θάνατος φρικτὸς πῶς ἤρε τους μνηστήραις.
κ' ἔρχονταν ὅλοι ὡς τ' ἄκουσαν, ἓνας κατόπι τ' ἄλλου, 415
με πολλοὺς θρήνους ἐμπροσθε Ἵς το δῶμα του Οδυσσέα.
τους νεκροὺς βγάζαν κ' ἔθαπτε καθεὶς τον ἰδικόν του·
καὶ αὐτοὺς, ὅπ' ἦσαν ἀπ' αλλοῦ, τους θέσαν εἰς τα πλοῖα,
κ' οἱ ναῦταις Ἵς την πατρίδα του καθέναν ἐπεράσαν.

κατόπι πρὸς την ἀγορὰν περίλυποι ἐβαδίζαν· 420
καὶ, ἅμ' ὅλοι αὐτοῦ συνάχθησαν καὶ ομοῦ συναθροισθήκαν,
ὁ Εὐπείθης εἰς το μέσο τους σηκώθη να ομιλήσῃ·
πόνος τον ἔσφαζε δριμύς του τέκνου του Ἀντινόου,
Ἵπου πρῶτον ἐθανάτωσεν ὁ θεῖος Οδυσσέας·
γ' αὐτὸν τότε δακρύζοντας ὠμίλησέ τους κ' εἶπε· 425
«Μέγα κακὸ των Ἀχαιῶν ἐργάσθη, ὦ φίλοι, ἐκεῖνος·

πολλούς και ανδρείους άλλοτε μες τα καράβια πήρε,
και τα καράβι' αφάνισε και αφάνισε και κείνους·
και τώρ' άμ' ήλθε φόνευσε τους πρώτους Κεφαλλήναις·
ελάτε τώρ' ας τρέξουμε πριν φύγη αυτός 'ς την Πύλο, 430
ή 'ς την αγίαν Ήλιδα των Επειών την χώρα.
ας πάμε, ειδέ μή θα 'χουμεν αιωνίαν κατασχύνη·
ότι θα μας καταρασθούν κ' οι απόγονοι, αν ακούσουν
'που των παιδιών μας τους φονείς και των αυταδελφών μας
εμείς δεν τιμωρήσαμεν· για με χάρι δεν έχει 435
όμοια ζωή· και προτιμώ να ευρώ τους πεθαμένους.
πηγαίνουμε, μη 'ς την στερηά να βγουν προφθάσουν κείνοι».

Αυτά 'πε και όλ' οι Αχαιοί 'ς το κλάμμα του επονούσαν.
'ς αυτούς ο θείος αιιδός και ο Μέδοντας τότ' ήλθαν
από τα οδυσσεια δώματα, την κλίνην άμ' αφήσαν· 440
και, ως έμπροσθέν τους στήθηκαν, απόρησε καθένας.
ο συνετός ο Μέδοντας τότ' είπε προς εκείνους·
«Ακούτε μ', Ιθακήσιοι· χωρίς των αθανάτων
την θέλησι δεν έγειναν τα έργα του Οδυσσέα·
άφθαρτον είδα εγώ θεόν εις το πλευρό να μένη 445
του Οδυσσέα, και ώμοιαζε τον Μέντορα 'ς την όψι.
κείνος ο αθάνατος θεός τότε τον Οδυσσέα
θάρρεν' εμπρός του φανερός, και τότε τους μνηστήραις
'ς το μέγαρο ετρικύμιζε, κ' εκείνοι έπεφταν όλοι».

Αυτά 'πε, και όλων έπιασε τα μέλη αχνή τρομάρα. 450
 και ο Μαστορίδης άρχισεν ο ήρως Αλιθέρης,
 γέρος, 'που μόνος έβλεπε τα εμπρός και τα κατόπι·
 εκείνος τότε ωμίλησε με καλήν γνώμη κ' είπε·
 «Δόστε, Ιθακήσιοι, προσοχήν εις ό,τι θα σας είπω·
 ω φίλοι, απ' την δειλία σας τούτ' όλα εγεννηθήκαν· 455
 χαμένα εγώ και ο Μέντορας, ποιμένας των ανθρώπων,
 να παύσετε σας λέγαμεν από τ' ανόητ' έργα
 τα τέκνα σας, 'που φοβερόν ασέβημα ετολμούσαν,
 ενώ τα κτήματ' έφθειραν και την γυναίκα υβρίζαν
 ανδρός μεγάλου, κ' έλεγαν 'που αυτός δεν θα 'λθη πλέον. 460
 και τώρα ιδού τι να γενή, τους λόγους μ' αν δεχθήτε·
 να μη πηγαίνουμε, κακό μην έλθη ζητημένο».

.
 Αυτά 'πε και με αλαλαγμούς τότε οι μισοί και πλέον
 Σηκωθήκαν^ οι επίλοιποι συναθροισμένοι εμείναν,
 του γέρου ενώ δεν έστεργαν τον λόγον, και του Ευπείθη 465
 επείθονταν· και παρευθύν 'ς τ' άρματα ωρμήσαν όλοι·
 και, άμα με τον θαμπωτικόν χαλκόν το σώμα εζώσαν,
 'ς την πόλι την πλατύχωρην εμπρός εσυναχθήκαν·
 ήταν ο Ευπείθης αρχηγός, 'ς την άκρα του μωρία·
 νόμιζε αυτός να εκδικηθή τον φόνο του παιδιού του, 470
 αλλ' έμελλε να πέση αυτός και πλειά να μη γυρίση.

.
 Τότ' έλεγεν η 'Αθηνά προς τον Κρονίδη Δία·

«Κρονίδη, ω πατέρα μας, πρώτε των βασιλέων,
'ς το ερώτημά μου απάντησε· τι μέσα ο νους σου κρύβει;
εις του πολέμου τα κακά, 'ς το αίμα, θα τους σπρώχνης
ή μεταξύ τους βούλεσαι να στήσης την αγάπη;» 475

.
Και ο Δίας της απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·
«Ω τέκνο μου, τι μ' ερωτάς 'ς αυτά και μ' εξετάζεις;
δεν είσαι συ 'που σκέφθηκες η ίδια, να γυρίση
ο Οδυσσέας και απ' αυτούς εκδίκησι να πάρη; 480
πράξε όπως θέλεις· και θα ειπώ κείν' οπου τώρ' αρμόζει.
αφού τους εκδικήθηκεν ο θείος Οδυσσέας,
ας γείνουν όρκοι στερεοί, να βασιλεύη εκείνος,
κ' εμείς τον φόνο των παιδιών και των αυταδελφών των
ας σβύσουμε από ταις καρδιαίς, ως πρώτα ν' αγαλώνται, 485
και πλούτη ας έχουν άφθονα και ατάραχην ειρήνη».

.
Είπε και θάρρος έβαλε 'ς την πρόθυμην Αθήνη,
κ' η θεά 'χύθη απ' ταις κορφαίς του Ολύμπου και κατέβη.

.
Και αφού κείνοι την όρεξι του γλυκού σίτου εσβύσαν,
τους είπεν ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 490
«Ας προβή κάποιος να ιδή μην έφθασε το πλήθος».
Τον άκουσε κ' εβγήκ' ευθύς το τέκνο του Δολίου,
εις το κατώφλι στάθηκε κ' είδε σιμά το πλήθος,
και του Οδυσσέα φώναζε με λόγια πτερωμένα·

«Ἐφθασαν, ἡδ' εἶναι σιμά· καιρὸς ν' αρματωθούμε». 495

.

Εἶπε και τ' ὅπλα εζώσθηκαν, ἐκεῖνοι του Οδυσσέα
οἱ τρεῖς και αὐτός, και ομοῦ τα ἔξ' ἀγῶρια του Δολίου·
τότ' ο Λαέρτης ζώσθηκε τα ὅπλα και ο Δολίος.
ασπρόμαλλοι πολεμισταίς, ὡς το καλοῦσ' ἡ ἀνάγκη.
και τ' ἄρματ' ἀφού ζώσθηκαν, οπ' ἔλαμπαν, ἀνοίξαν 500
την θύρα κ' ἐξεκίνησαν κατόπιν του Οδυσσέα.

.

Ἡ Αθήνη, κόρη του Διός, 'ς το πλάγι τους εφάνη,
εἰς το κορμί, και 'ς την φωνή, του Μέντορ' ὅλη ομοία.
εχάρηκε ο πολῦπαθος ο θεῖος Οδυσσεάς.
ἀμα την εἶδε, κ' εἶπ' ευθύς του ἀγαπητοῦ παιδιοῦ του· 505
«Τηλέμαχ', ἡδὴ αὐτό θα ἰδῆς, τῶρ' ὅτε θα 'μῃς πρῶτα
οπού 'ς την μάχη των ἀνδρῶν τα παλληκάρια δείχνουν,
αἰσχύνην να μὴ φέρης συ 'ς το γένος των πατέρων,
οπού 'ς της γῆς τα πέρατα φημίζεται γενναῖο».

.

Και ο συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε· 510
«Ἀν θέλῃς, τώρα θέλ' ἰδῆς, γλυκὲ πατέρ', ἀν μέλλει
τούτ' ἡ ψυχὴ 'ς το γένος σου να φέρῃ καταισχύνῃ».

.

Αὐτά πε, και περίχαρος ἐφώνασ' ο Λαέρτης·
«Ποιὰν εἶδα ἡμέραν, ὦ καλοὶ θεοὶ μου! ἀναγαλλιάζω·
υἱὸς μου τώρα κ' ἐγγονὸς ἔχουν ἀγων' ἀνδρείας». 515

·
Πλησίασε και του 'λεγεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·

«Αρκεισιάδη, φίλε μου και πολυαγαπημένε,
συ της γλαυκόματης θεάς και του Διός ευχήσου,
και τίναξε και ακόντισε το μακρυό κοντάρι».

·
Είπε και ανδρειά τον γέμισε τότε η Παλλάδ' Αθήνη·
και, άμ' ευχήθη 'ς του Διός την κόρη, του μεγάλου,
ετίναξε και ακόντισε το μακρυό κοντάρι·

520

και τον Ευπειθή κτύπησε 'ς το χάλκινό του κράνος·
τ' ακόντι αυτό δεν κράτησε, και αντίκρυ βγήκ' η λόγχη·
εκείνος χάμ' εβρόντησε κ' ηγήσαν τ' άρματά του.

525

τότ' ο Οδυσσέας ο λαμπρός υιός του 'ς τους προμάχους
πέσαν κ' εκτύпан με σπαθιά και δίστομα μαχαίρια,
και όλους θα τους ξολόθρευαν, κανείς να μη γυρίση,
αλλ' η Αθήνη, του Διός αιγιδοφόρου η κόρη,
φοβερήν έσυρε φωνήν κ' εκράτησε τα πλήθη·
«Ω Ιθακήσιοι, παύσατε τον φοβερόν αγώνα
ογλήγορα, και αναίμακτα να χωρισθήτε πλέον».

530

·
Αυτά 'πε κείνη, κ' έπιασεν αυτούς αχνή τρομάρα·
έτρεμαν και απ' τα χέρια των έφυγαν τ' άρματά των
καθώς εφώναξε η θεά 'ς την γην επέφταν όλα,
και προς την πόλιν έστρεψαν να σώσουν την ζωή των.
εβόησ' ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας,

535

μαζώχθηκεν, ως αετός εχὺθ' υψηλοπέτης.
τον καπνοβόλον κεραυνόν τότε ἔρριξε ο Κρονίδης,
κ' ἔπεσ' εμπρός εις την θεάν, κόρην φρικτού πατέρα. 540
και του Οδυσσέα φώναξεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
στάσου, παύε τον πόλεμον, ὅμοιο κακόν εις ὅλους,
μη πέσης ἤδη 'ς την οργή του βροντοφώνου Δία».

·
Εἶπε· κ' υπάκουσεν αὐτός και μέσα του εχαιρόνταν. 545
κατόπι μ' ὄρκους στερεοὺς 'ς τα δύο μέρη αγάπην
ἔστησ' η Αθήνη, του Διὸς αιγιδοφόρου η κόρη,
εις το κορμί, και 'ς την φωνή, του Μέντορ' ὅλη ομοία.

Τ Ε Λ Ο Σ

Η Σειρά των Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων, των Εκδόσεων Φέξη, υπήρξεν
ένας σταθμός στα ελληνικά χρονικά. Για πρώτη φορά προσφερόταν
συστηματικά στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό, η αρχαία ελληνική
σκέψη (Ιστορία, φιλοσοφία, ποίηση, δράμα, δικανικός και πολιτικός
λόγος) σε δημιουργικές μεταφορές της, από τους άριστους
μεταφραστές
του τόπου, στην πιο σύγχρονη μορφή που πήρε εξελισσόμενο το
γλωσσικό
της ὄργανο. Ο Όμηρος, οι Τραγικοί κι ο Αριστοφάνης, ο Ηρόδοτος, ο
Θουκυδίδης, ο Πλάτων, ο Ξενοφών, ο Αριστοτέλης, ο Θεόκριτος, ο
Θεόφραστος, ο Επικτήτος, ο Πλούταρχος, ο Λουκιανός κλπ.
προσφέρονται
και σήμερα, στις κλασικές πια μεταφράσεις των Πολυλά, Ραγκαβή,
Μωραϊτίδη, Κονδυλάκη, Ποριώτη, Γρυπάρη, Τανάγρα, Πολέμη,

Καμπάνη,

Καζαντζάκη, Βάρναλη, Αυγέρη, Βουτιερίδη, Ζερβού, Φιλαδελφέως, Τσοκόπουλου, Σιγούρου, Κ. Χρηστομάνου κλπ, σε μια σύγχρονη σειρά εκδόσεων βιβλίου τσέπης, πράγμα που επίσης γίνεται για πρώτη φορά, συστηματικά, στην Ελλάδα.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ Το πολυσύνθετο και πολυμερές έπος αυτό του Ομήρου διηγείται

την δεκάχρονη περιπλάνηση του Οδυσσέα, ύστερα από τον τρωικό πόλεμο,

επιστρέφοντας στην Ιθάκη. Οι πολιτισμοί, οι θρησκείες, η ιστορία, τα ήθη των τότε λαών, καθώς και των μυθολογούμενων περιλαμβάνονται και

συμπλέκονται στην αριστουργηματική, περιπετειώδη αφήγηση. Η έμμετρη

μετάφραση, από τις κλασικές πια της νεοελληνικής γραμματολογίας, έγινε από τον Ιάκωβο Πολυλά.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΑΝΑΤΥΠΩΘΗΚΕ

ΑΠΟ ΤΟΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 36

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΤΣΙΜΙΣΚΗ 61

ΤΙΜΗ Α' Β' Γ' Δ' ΤΟΜΟΙ

ΔΡΑΧΜΕΣ 40